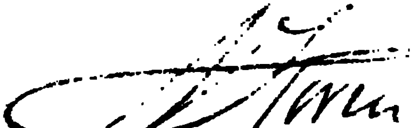
[redacted]

[redacted]

[redacted]

Samlede Skrifter

Af

Dr. theol. V. Koren.

Samlede og udgivne af Paul Koren.

DECORAH, IOWA.
Lutheran Publishing House Bogtrykkeri.
1912.

Samlede Skrifter

Af

Dr. theol. V. Koren.

Samlede og udgivne af Paul Koren.

DECORAH, IOWA.
Lutheran Publishing House Bogtrykkeri.
1912.

Forord.

Blandt de store Mænd, som Gud har skjænket den norsk-lutherske Kirke i Amerika, indtager neppe nogen en mere fremskudt Stilling end Ulrik Vilhelm Koren. Han optog Arbeidet her samme Aar som de udflyttede Nordmænd fik sin første faste Samfundsordning paa ægte luthersk Grundlag i "Synoden for den norske evangelisk-lutherske Kirke i Amerika". Og i dette Samfund har han gjennem 57 Aar bygget paa Guds sande Kirke og værnet om den med en Troskab, som aldrig svigtede, og en Kjærlighed, som ikke kjølnede.

Som Prest og Sjælesørger har hans Virke faaet det allerbedste Skudsmaal, idet de Menigheder, som han først kom til, aldrig har villet slippe ham og gjennem et halvt Aarhundrede har nydt almindelig Anerkjendelse for sin Kjærlighed til Guds Ord og sin Offervillighed for Kirkens Gjøremaal.

Om Korens fremragende Dygtighed som Taler vil ikke nogen nære Tvil, som kjender til de store Merkedage i Kirkesamfundets Historie. I mer end en Menneskealder var det oftest han, som blev valgt til at tolke Betydningen af disse Vendepunkter, og mangen en Sætning fra hans Taler ved disse Anledninger er bleven Slagord for vort Kirkefolk.

Hans kristelige Klarsyn og energiske Maalbevidsthed gjorde ham i fortrinlig Grad skikket til at blive Leder i det kirkelige Arbeide. I femti Aar indehavde han vigtige Tillidshverv i Samfundet, og i de sytten sidste Aar af sit Liv var han dets øverste Tilsynsmand. Særlig har han vel indlagt sig For-

tjeneste ved sit Arbeide for det høiere Skolevæsen; men der er neppe noget større kirkeligt Foretagende, som ikke i ham har fundet en kyndig Raadgiver og en kraftig Støtte.

Det var dog især som Kirkelærer Koren havde sin Styrke. Naar det største lutherske Seminar i Amerika tildelte ham Æresgraden: Doktor i Teologien, saa skete det ikke bare af Høflighed eller af Hensyn til hans lange Tjeneste i Kirken. Nei, han var isandhed en Gudslærd, udrustet med en sjelden Færdighed i at fatte de guddommelige Sandheder og i at fremstille dem klart og overbevisende. Han var vel hjemme saavel i Kirkens Symboler som i Luthers, Chemnitz's og andre Lærefædres Skrifter og satte megen Pris paa den Veiledning, de bød ham; men kan kunde ikke slaa sig til Ro med at grunde sin Teologi paa dem. Den Lære, han skulde række udødelige Sjæle som Livsens Vand, var det ham en Hjertesag at øse ud af selve det guddommelige Urvæld, den hellige Skrift. I eminent Forstand var han en Skriftteolog.

I Skriften havde han sit egentlige Liv. Intet laa ham mere fjernt end at ville opstykke den i en Række tørre Læresætninger eller at anse den bare som en samling af Bevissteder for saadanne. Nei, i Skriften lyste selve Himmelsolen, Kristus, ham imøde og greb ham med sin Frelserkjærligheds Magt. Ham, Frelserkongen, har han at takke for alt; derfor bliver Grundtonen i al hans Forkyndelse: "Alt af Naade." Og Skriften er Frelserkongens Ord; derfor maa Grundlaget for al Lære og Færd blive: "Det staar skrevet."

At sætte disse lutherske Hovedprinciper paa Tronen i Kirkens Lære og Liv, det var Korens Mission. Hvor de blev angrebne, der kjæmpede han som for Arne og Alter med blanke Vaaben. De danner Vandmerket i al hans Tale og Skrift. Men fordi han selv levede i disse Sandheder, som han lærte, antager de ikke stereotype Former. Altid friskt og umiddelbart, med en for hver Anledning vekslende Appel til Hjerte og Samvittighed, under mesterlig Fordeling af Lov og Evangelium, gjenlyder det gamle og dog evigt nye Luther-

Løsen gjennem hans halvhundredeaarige Virksomhed. Næst Gud skyldes det Ingen mere end ham, at saa mange Nordmænd i Amerika endnu fylker sig om dette Banner.

Flere af vore kirkelige Pionerer, som arbeidede og kjæmpede for sand Lutherdom Side om Side med Koren, har desværre ikke sat sig litterære Mindesmerker af Betydning. Saa meget mere glædeligt er det, at Koren, som i saa mange Aar var Kirkehøvding blandt os, har udfoldet en under vore Kaar betydelig Forfattervirksomhed. Omfangsrige er hans Verker ikke; de utallige praktiske Gjøremaal levnede ham ikke Tid og Kraft dertil. Foruden enkelte Digte har han efterladt sig Afhandlinger, Prædikener og Taler. Men hvad der foreligger fra hans Haand, har blivende Værd.

Maaske han var størst just som Forfatter. Han sad inde med en ualmindelig Evne til at opdage det væsentlige ved en Sag og til at give det, han saa, et vakkert og fyndigt Udtryk. Disse Naturanlæg udvikledes i Ungdommen under dygtige Læreres Paavirkning, ved flittigt Studium af Verdenslitteraturens Mesterverker og gjennem Omgang med flere af Fædrelandets aandelige Adelsmænd. Ved Guds Ord og Bøn helligede han sine Aandsgaver til Menighedens Tjeneste; under Livets Arbeide og Kamp lutredes de. Og da saa Kirkens Tarv kaldte ham til at byde Sandhedens Guldæbler frem ved en mere vidtrækkende skriftlig Virksomhed, laa ogsaa Sølvskaalerne færdige: en fin Sprogsans, en alsidig Dannelse, en skarp Iagttagelsesevne og en rig Livserfaring, — altsammen gjennemvirket af en glødende Begeistring for den "Tro, som engang er overleveret de Hellige".

Man har fundet meget at udsætte paa Korens Tale og Færd. Han erkjendte ogsaa ydmygt sine Skrøbeligheder og citerede jevnligt det Ord af Augustin: "Ve det Menneskes Liv, det være saa rosværdigt, som det være vil, hvor ikke Guds Forbarmelse er tilstede, naar det skal granskes." Men det, som han havde udgivet i Trykken, vilde han staa ved; thi det var ikke alene vel overveiet, men bygget paa Guds

Ord og baaret frem under Bøn og en sterk Følelse af Ansvar lige overfor baade Gud og Mennesker. Ihvertfald skulde Ingen kunne paavise Fraser eller Fusk i nogen af hans Skrifter. Og det skal siges: Der er ikke mange Forfattere endog blandt Teologer, mellem hvis første og sidste Skrifter der ligger mere end en Menneskealder, og hos hvem man fra først til sidst finder en saa harmonisk Grundanskuelse som hos Koren, en heltigjennem saa tro og konsekvent Hævdelse af Lutherdommens Grundsætninger.

Naar nu denne Troskjæmpes samlede Skrifter bydes frem i net Udstyr og til en billig Pris, tviler vi ikke paa, at de vil blive hilset med Glæde og Tak. En større Del af dem har vel været offentliggjorte før; men de er spredte omkring i Synodalberetninger og Tidsskrifter, saa ikke engang Flertallet af vore Prester kan faa Tag i dem alle. De Tusender, hvis aandelige Fader Koren var, giver denne samlede Udgave en velkommen Anledning til atter at komme i levende Forbindelse med den kjære Lærer og opbygges ved hans aandsmægtige Forkyndelse. Gid han paa denne Maade kunde gjæste hvert et Hjem i vore Menigheder! Han vilde snart blive agtet som en god Husven, en faderlig Raadgiver og Trøster, og vort Kirkefolk vilde bevares paa de gode gamle Stier. I Korens Verker faar man Syn for, "hvad den norske Synode har villet". Den Kirke, som han viede sit Liv, kan ikke sætte ham et bedre Mindesmerke, end at den "fremdeles vil" det samme — fremdeles vil give Gud alene Æren ved ubetinget Underkastelse under "Det staar skrevet" og urokkelig Fastholden ved "Alt af Naade". Dertil signe Gud disse Skrifters Udbredelse og Brug ned igjennem Tiderne for Jesu Skyld!

O. E. Brandt.

Luther Seminar, 6te Mars 1912.

Udgiverens Forord.

Med Udgivelsen af min Faders Samlede Skrifter er et Arbeide udført som den Afdøde oftere talte om, men som han desværre manglet Tid og Kræfter til at udføre. En liden Begyndelse til at udgive en Samling Prædikener blev engang gjort, men de mange andre Ting, som lagde Beslag paa Forfatterens Arbeidskraft, hindret den videre Udførelse af Planen.

Det allermeste af det som foreligger i nærværende Samling, har været trykt før. Men da det var spredt i de forskjellige kirkelige Blade, i Aviser og andetsteds, samt gjennem en saa lang Række af Aar, har det ikke været let tilgjængeligt.

Med Hensyn til Prædikenerne er det at bemærke, at kun et lidet Antal af dem forelaa fuldstændige, enten trykt eller som Manuskript. De som er mærket med en Stjerne, er skrevne efter ufuldstændige Manuskripter. Dette forklarer baade deres Kortfattethed og tildels Formen. Jeg har nemlig kun gjort Tilføielser og udført ufuldstændige Sætninger, hvor dette var paakrævet for Sammenhængens Skyld.

Et Sandhedsvidne ønsket min Fader at være. Maatte han fremdeles faa vidne gjennem disse sine Skrifter! Maatte de tjene til Veiledning og Opbyggelse i den aabenbarede Sandhed, særlig for den Del af Kirken for hvilken de er skrevne!

Paul Koren.

Februar 1912.

Prædikener.

Første Søndag i Advent.

Gjør Døren høi, gjør Porten vid!
Den Ærens Konge kommer hid.
Han hersker over alle Land
Og er al Verdens Frelsermand.

O salig er den Stad forvist,
Hvis Konge er den Herre Krist.
Saa vel det hvert et Hjerte gaar,
Hvor denne Konge Indgang faar.

Jeg Hjertets Dør vil aabne dig.
O Jesu, drag dog ind til mig,
Ja ved din Naade lad det ske,
At jeg din Venlighed maa se.

O ved din Helligaand os led
Paa Veien frem til Salighed,
At her vi dig lovsynge maa,
Indtil vi frelste for dig staa!

Tekst: Matth. 21, 1–10.

Og der de kom nær til Jerusalem og vare komne til Bethfage ved Oljebjerget, da sendte Jesus to af sine Disciple og sagde til dem: Gaar hen i den By, som ligger for eder, og straks skulle I finde en Aseninde bunden og et Føl hos den; løser dem og fører dem til mig. Og dersom nogen taler eder noget til, da siger, at Herren har dem behov, saa skal han straks fremsende dem. Men dette skede altsammen, at det skulde fuldkommes, som er talt ved Profeten, som siger: Siger til Zions Datter: Se, din Konge kommer til dig, sagtmodig

og ridende paa et Asen og Aseninden Føl! Men Disciplene gik hen og gjorde saa, som Jesus befol dem. Og de hentede Aseninden og Føllet og lagde sine Klæder paa dem, og han satte sig derpaa. Men de fleste af Folket bredte sine Klæder paa Veien, men andre huggede Grene af Træerne og strøede dem paa Veien. Men Folket, som gik foran og fulgte efter, raabte og sagde: Hosianna, Davids Søn! Velsignet være den, som kommer i Herrens Navn! Hosianna i det høieste!

Vi er samlede her for i Aanden at modtage vor Frelser og Konge, som ved det nye Kirkeaars Begyndelse atter holder sit Indtog iblandt os.

Har I, mine Tilhørere, nogensinde seet en stor Konges eller en berømt Seierherres Indtog blandt sit Folk? De fleste af eder har vel i det mindste læst eller hørt derom; det er jo kun faa Dage, siden saadant Indtog holdtes i den ene store Stad efter den anden her i Landet, og der kom lange Beretninger om de prægtige, festlige Tilberedelser og om de Tusender og Titusender, som med Begeistring og Jubel drog Seierherren imøde. Men dermed var ogsaa det hele forbi. Saa snart som Jubelraabet var hendøet, og Raketterne slukkede, var ogsaa Glæden og hele Herligheden tilende. Det var jo ogsaa kun en jordisk Seierherres Indtog.

Vort Evangelium idag beretter os om den Seierherres Indtog, som har overvundet de Fiender, mod hvem alle jordiske Seierherrer intet har formaaet: Synden og Døden. Dette hans Indtog var der spaaet om mange Hundrede Aar i Forveien. Nu blev den gamle Spaadom opfyldt. Men dette hans Indtog er atter selv en Spaadom og et Forbillede. Thi ligesom han hin Dag holdt sit Indtog i Jerusalem legemlig, saaledes holder han fremdeles atter og atter sit Indtog aandelig og i sit Ord der, hvor dette lyder. Seierherren over Døden, Kongen i Naadens Rige kommer fremdeles sagtmodig, fattig, ringe af Udseende. Han forsmaar den Pragt, som Verden kunde byde ham, og naar vi kjender

ham og ved, hvem han er, saa skjønner vi ogsaa, at alt blot udvortes Væsen ligeoverfor ham er ganske betydningsløst og uden alt Værd. Ikke i smykkede Byer, heller ikke i prægtige Kirker holder han sit Indtog, men i Menneskehjerter, som oplades for ham med ydmyg Glæde og Tilbedelse og Takſigelse. Og der, hvor han drager ind, og hvor han bliver, der tænder han et Lys, som aldrig slukkes, — dér begynder en Jubelsang, som vel ofte lyder stille og svag her paa Jorden, men som aldrig forstummer, fordi den stammer fra og vidner om en Glæde, som aldrig forgaar. Thi

Saligt, hvor han drager ind,
Saligt er det Folk og Rige.
Der skal Sorgen fly af Sind,
Der skal Synd og Død bortvige,
Der skal Kjærligheden bo,
Der skal Fredens Palme gro.

Vor Konge trænger ikke til vort Jubelraab eller til at modtages af os. Hans er Riget og Magten og Æren. "Hans Herredømme", siger Profeten, "er et evigt Herredømme, og hans Rige, som ikke skal fordærves." At dette er saa, det skal engang blive vitterligt for alle. Derfor skal engang i hans Navn alles Knæ bøie sig, deres i Himmelen og paa Jorden og under Jorden, og hver Tunge skal bekjende, at han er Herre, til Gud Faders Ære.

Dog, lad os ikke glemme, at der er to Maader, paa hvilke denne Bekjendelse da sker: enten med uudsigelig og forherliget Glæde af dem, som har troet paa ham, har erkjendt ham for sin Frelser og Konge og saaledes været hans Undersaatter, — eller med Rædsel og Fortvilelse af dem, som ikke har villet, at han skulde regjere over dem.

Og fordi han elsker os og gjerne vil ved sin Gjenkomst hilse os som sin Faders velsignede, derfor holder han i

Ordet atter sit Indtog iblandt os, at vi skal kunne kjende ham, tro paa ham, oplade vore Hjerter for ham og annamme ham som vor Frelser og vor Konge, som vor Rigdom, Lyst og Ære, vort Liv og vor Salighed.

Han selv berede da til saadan Annammelse vore Hjerter og velsigne dertil vor Andagt, idet vi efter vort Evangeliums Veiledning vil betragte:

1. **Kongen i Naadens Rige.**
2. **Hans Regjering i dette Rige.**

I.

Profeten Sakarias havde spaaet: "Fryd dig saare, Zions Datter, raab med Glæde, Jerusalems Datter! Se, din Konge skal komme til dig, han er retfærdig og en Frelser, fattig og ridende paa et Asen og paa en af Aseninden unge Foler. . . . Og han skal tale Fred til Hedningerne, og hans Herredømme skal være fra et Hav til et andet og fra Floden indtil Jordens Ende."

Omtrent fem Hundrede Aar derefter drog det Tog ind i Jerusalem, som vort Evangelium idag beskriver. Kunde de, som var tilstede, og som saa Jesus i dette Optog, kunde de ogsaa se, at det var Verdens Frelser og Konge, som nu drog ind i Jerusalem?

Lad os gjøre dette klart for vor Tanke. De saa en Skare Mennesker komme i Flok og Følge ned ad Oljebjerget og over Kedron op mod Jerusalem. I Midten en Mand, som red paa et Æsel. En stor Skare gik foran, en anden fulgte efter. De raabte Hosianna, strøede Grene paa Veien o. s. v. Hvad var her paafærde? Havde en spurgt saa, da vilde han vel have faaet til Svar: "Aa, det er Profeten fra Nazareth, som kommer til Byen." Han, som red paa Æslet, og hvem disse Raab gjaldt, var nemlig en Mand, som ofte blev omtalt i den senere Tid. Han var fra den mindst

agtede Del af Landet, fra Galilæa, og fra en By, som var saa ilde anseet, at man spurgte hinanden, om der kunde komme noget godt derfra. Hans Slegt var kjendt, de boede i Nazareth og var i smaa Omstændigheder. Selv saa han ud som andre Folk. Der var i det hele ikke noget merkeligt i hans ydre, intet usedvanligt, saaledes som f. Eks. ved hin anden Profet, som der havde været saa megen Tale om, han i Ørkenen, Johannes, Døberen. Denne Profet fra Nazareth, han gik klædt som andre Folk, han spiste og drak som et andet Menneske o. s. v. Den Hob, som fulgte ham, var ogsaa mest af de ringeste Folk, nogle Fiskere fra Galilæa, nogle Toldere og andre Syndere, og ellers en Hob nysgjerrige, som der pleier være i en Folkestimmel. Folk af Anseelse var der ikke mange af, om der ellers var nogen; thi Folkets Øverster, Presterne, de skriftkloge, ansaa ham for en Bedrager, hadede ham og spottede baade ham og dem, som fulgte ham.

Skulde nu denne Mand kunne være den store Frelser, som Israels Folk i saa mange Hundrede Aar havde haabet paa? den store Messias, som skulde overvinde hele Verden, og i hvem alle Slegter paa Jorden skulde velsignes? Efter menneskelig Fornuft og Beregning syntes det urimeligt, ja taabeligt.

Og dog — det var paa den anden Side ikke heller muligt at affærdige ham som en Sværmer eller en Bedrager, medmindre man vilde lukke sine Øine for, hvad man saa, og sine Øren for, hvad man hørte. Thi hvorledes skulde en Sværmer kunne gjøre saadanne Gjerninger, som denne Mand dog vitterlig havde gjort? Han ikke bare kaldte til sig alle nødlidende, alle, som arbeidede og var besværede, men han hjalp dem ogsaa. Der fandtes ikke den Nød, som han ikke kunde afhjælpe. De blinde, ja de blindfødte gav han Synet igjen, de døve Hørelsen, halte og Krøblinger

fik sin Førlighed, de spedalske rensede han, de onde Aander uddrev han, ja selv døde havde han gjort levende. Og ikke kunde han være en Bedrager; thi for sig selv søgte han intet, ikke Penge, ikke Ære, ikke Magt, ikke Fordel af noget Slags. Ikke heller var der nogen, som kunde paavise nogensomhelst Synd, i hvilken han var skyldig.

Og saa hans Tale! Saaledes havde aldrig noget Menneske talt. Han talte ikke som andre Lærere, der viste sin Lærdom og fremsatte sine Meninger og forsvarede dem, saa godt de kunde. Han talte som den, der havde Myndighed: "jeg siger eder", "sandelig siger jeg eder", saaledes var hans sedvanlige Maade at henvende sig til sine Tilhørere. Og det, som han saaledes sagde, det fordrede han, at de skulde tro, bevare og rette sig efter. Ikke at han ringeagtede Moses og Profeterne. Tvertimod, netop dem beraabte han sig paa og viste, at det, som de havde sagt, var et Vidnesbyrd om ham, at han var denne belovede Kristus, som de hellige Fædre lige fra Abraham af havde haabet paa og længtet efter.

Kunde det da sees, at han var Verdens Frelser og Konge? Nei, det skulde troes og ikke sees. Det laa nær for Jøderne at forarges over hans ringe Skikkelse. Deres egne Tanker og de Meninger, som de efter sit eget Hoved og sit naturlige Sind havde dannet sig om Frelseren, alt dette stred derimod. Forargelsen laa altfor nær, og han advarede dem trolig for denne Fare: "Salig den, som ikke forarges paa mig."

Men paa den anden Side: alt det, som Moses og Profeterne havde sagt, passede paa ham, saa at den, som troede Skriften, han maatte ogsaa tro ham. Og saa kom dertil de offentlige Vidnesbyrd i hans Gjerninger, som viste, at Gud var med ham. Derfor var der ingen Undskyldning. Vilde de ikke forhærde sig mod Sandheden, saa maatte de tro ham. Da derfor to af Johannes's Disciple kom til ham

og spurgte: "Er du den, som skal komme, eller skulle vi vente en anden?" da indlod Jesus sig ikke i lang Bevisførelse, men svarede kun: "Gaar hen og forkynder Johannes, hvad I høre og se: blinde se, og halte gaa, spedalske renses, og døve høre, døde staa op, og Evangeliet prædikes for fattige! Og salig er den, som ikke forarges over mig."

Da hin blindfødte var helbredet, og Farisæerne vilde faa ham til at tro, at Jesus ikke kunde være af Gud, svarede han dem: "Det er da underligt, at I ikke vide, hvorfra han er, og han haver dog aabnet mine Øine!"

Men saaledes, som Jesus var, og saaledes, som Folket modtog ham, da han hin Dag synlig drog ind i Jerusalem, saaledes er han fremdeles, og saaledes er ogsaa hans Modtagelse fremdeles ved hans aandelige Indtog i sin Menighed, naar han kommer i Ordet. Selv er han den samme idag som igaar. Hans Vilje og Hjertelag mod os er det samme. Han er ligesaa levende, nærværende og virksom iblandt os som dengang blandt hine. Hans Ord er de samme, og hans Gjerninger gjentages fremdeles, omend i en anden Form. Men ogsaa Ringheden i hans Fremtræden gjentager sig, og Forargelsen ligger derfor fremdeles nær. Er end Vidnesbyrdene tusendfold flere, og Vidnerne allerede en Skare, som ingen kan tælle, af alle Folk og Slegter og Tungemaal, — er det end saa, at det ikke længere bare er de ringeste blandt Folket, der bekjender ham som sin Herre og Frelser, — sees kan det dog ikke, at han er det. Selv sees han jo ikke, hans Rige ikke heller, og Forargelsen ligger fremdeles nær. Er der end mange, som holder gode Miner og kalder ham Herre, Herre, — sammenligneIsesvis faa er dog de, som tror paa ham og ved Troen gaar ind i hans Rige og antager ham som sin Konge.

Og dog — heller ikke nu er der nogen Undskyldning for dem, som ikke vil tro paa ham. Thi end taler han, som

ingen anden har talt, og endnu aabenbarer han sin Herlighed i sine Gjerninger. Er det end ikke udvortes og synlig, at han nu handler med os, men gjennem aandelige Undergjerninger, saa er jo dog disse baade ligesaa virkelige som hine og af uendelig større Vigtighed, og tusende Vidner priser ham ogsaa i vore Dage for den aandelige Helbredelse, at han har aabnet deres Øie, givet dem et hørende Øre, løst deres Tungebaand, renset dem fra Synd, forvandlet deres Sorg til Glæde og opvakt dem af den aandelige Død.

Eller, er disse Ting ikke ligesaa virkelige som hine legemlige udvortes Undergjerninger og ligesaa umulige for Mennesker at fuldbringe? Er vor Sjæl ikke ligesaa virkelig som vort Legeme, og Sjælens Sorger og Glæder ligesaa virkelige som Legemets? Jo ganske vist. Saa mange Mennesker, som vi er samlede her idag, saa mange Vidner er der om dette. Er ikke Synden rundt om i Verden en virkelig og tilmed en uendelig stor Jammer? Er Sorgerne, som trykker os, blot en Indbildning? Nei, selv om Grunden til vor Sorg kun var Daarskab eller en Indbildning — Sorgen selv, det at vi sørger, det er dog virkeligt. Er Angeren, denne bitre, nagende Pine, ikke en virkelig Smerte, ja, naar den bliver ret levende, værre end nogen Smerte, som kan ramme Legemet? Ufred i Hjertet, "Trængsel og Angest", det Sind, som Moses skildrer med de Ord, at Rædselen griber Sjælen, og de siger om Morgenen: gid det var Aften, og om Aftenen: gid det var Morgen, — dette Forvarsel om den Tilstand, naar Fortvilelsen er der med Graad og Tænders Gnidsel, naar de tygger sine Tunger af Pine — er dette alt ikke virkeligt? Er der ikke Vidner efter Vidner derom allerede her paa Jorden baade før og nu? Er en fri for det derved, at han endnu ikke har erfaret det og derfor maaske spotter derover? Visselig ikke. Du er ikke fri for Dødens Bitterhed derved, at du endnu ikke har følt den.

Hvorledes kan vi da faa al denne Jammer bort? Ved du noget Middel mod Synden? mod en ond Samvittighed? mod Hjertets Trængsel og Angest? mod Døden? At slaa Tankerne derpaa bort? Hjælper det? Eller hjælper det, at Mennesker ærer og roser os? Eller at vi har Penge? Enten du har dem eller ikke har dem, vil engang være dig ganske ligegyldigt; du vil væmmes endog ved at høre dem nævne. Nei, Verden har ingen Lægedom mod Sjælens Saar. Aandelig Helsebod, Fred og Glæde og Seier i Døden har den ikke og kan derfor ikke give dem. Thi hvad er det for en Glæde, som ikke varer længere end en stakket Stund og saa afløses af bitter Sorg? Hvad er det for en Fred, som er forbi imorgen? Hvad er det for en Skat, som ikke er sikrere, end at den kan fortæres af Møl og Rust, og som om kort Tid tages fra dig og gives til andre? Hvor skal vi da hen?

Ja, var det endda saa, at vi skulde dømme os selv, da kunde vi vel maaske en Tidlang indbilde os, at vi kunde slippe fra vor Sjælenød; men det er en anden, som skal dømme os, og det efter den evige, uforanderlige Retfærdighed, som fordømmer og forkaster alt, som er syndigt, alt, som ikke er helligt og rent. Og hvad det er, som er syndigt, derom spørges ikke du og jeg; men derom spørges den ubestikkelige, evige Sandhed, der aabenbarer Hjerternes skjulteste Tanker. Hvor skal vi da hen? og hvorledes undfly den kommende Vrede?

Min kjære Broder og Søster! Naar vi staar der med dette Spørgsmaal ængstende i vore Hjerter, da lyder der fra vort Evangelium idag som Svar: "Hosianna, Davids Søn! Velsignet være den, som kommer i Herrens Navn, Hosianna i det høieste!"

Og ikke er det bare fra Beretningen om hint Jesu Indtog i Jerusalem, at dette Raab kommer til os. Nei, som et

ustanseligt Hyldingsraab hører vi det fra de tusend Gange Tusender af frelste Sjæle ned igjennem Tiderne: Hosianna, Davids Søn! Velsignet være han, som kommer i Herrens Navn! Han har baaret vore Synder og taget vor Sorg fra os. Han har givet os Fred i Samvittigheden og en Glæde, som vi ikke vil bortbytte for alle Verdens Riger og deres Herlighed. Han har gjort, at vi kan dø med Frimodighed; thi der, hvor han er, der skal og vi faa være.

Det er ikke Vidner fra forrige Tider alene, som hilser ham saaledes. Tusender, som endnu lever paa Jorden, siger det samme; mange, som er her idag. Spørger du dem: hvor har I fundet ham? hvorledes kom han til eder? da vil de pege paa Ordet og sige: der hørte vi hans Tale, der fandt vi ham. Mens vi endnu var hans Fiender og Foragtere, kom han til os og talte til os i sit Ord; derved overvandt han os og overbeviste os, ved sit Ord drog han os til sig.

Dersom nu en ikke vidste noget om ham og vilde udspørge disse hans troende, hans Riges Borgere nøiere om deres Konge, hvem han er, og hvad han har gjort for dem o. s. v., da vilde han faa det samme Svar, som har lydt, siden han først grundede sit Rige:

Vor Konge og vor Frelser er den Mand Jesus, af Nazareth, som paa Keiser Augustus's Tid blev født af en Jomfru Maria, og som er sand Gud tillige, et med Faderen og Aanden; han, som var forudforkyndt fra Begyndelsen, som var lovet Abraham, som Moses og Profeterne havde spaaet om, som til den af Gud bestemte Tid blev født i Bethlehem blandt Jøderne. Dette Folk, "hans egne", annammede ham ikke; thi han kom som en ringe og fattig Mand, uden Pragt og jordisk Herlighed, og de vilde have et andet Slags Konge. Nogle faa fulgte ham dog allerede dengang, og saa mange, som ham annammede, dem har han

givet Magt til at blive Guds Børn, dem, som tror paa hans Navn. Han kom for at frelse det, som var fortabt, og oprette et Rige af frelste Sjæle. Han frelste os ved sin Død og beviste det ved sin Opstandelse og indviede sit Rige paa Pinsedagen, da han udgjød sin Aands Fylde over sine. Og siden har hans Rige gaaet sin Gang gjennem Tiderne efter hans Vilje. Mod hans Vilje formaar ikke Verden mere, end et vissent Blad mod Stormen. Han regjerer. Verden stritter imod. Satan raser. Mange bespotter, flere fornegter. Hans Rige gaar sin Gang.

Lad hvisle kun i Ormegaard,
At Riget er lagt øde.
Han kroner ligefuldt sit Aar
Med Frugtbarhed og Grøde.

Verden nutildags seirer ikke mere, end Jøderne gjorde. De gjorde, hvad de kunde, for at hindre hans Rige. De greb ham, korsfæstede ham, de saa ham dø, de saa ham blive begraven, og saa forseglede de Graven. De gjorde mod ham, hvad de vilde, men de vidste ikke, at de derved gjorde det, som Gud vilde. Da han var opstanden fra de døde og opfaren til Himlen, og hans Ord viste sin Kraft, idet hans Rige begyndte at samles, da forfulgte de hans troende, piskede og henrettede hans Sendebud. Hans Rige gik sin Gang. Og det samme Folk, Jøderne, maa mod sin Vilje være hans Vidner indtil denne Dag.

II.

Imidlertid regjerer vor Konge sit Rige efter sit Ord og Løfte: "Mig er al Magt given i Himmelen og paa Jorden", og "je, jeg er med eder alle Dage indtil Verdens Ende."
Hvorledes regjerer han da sit Rige? Han har sagt:

"Mit Rige er ikke af denne Verden", og dette sees og kjendes ogsaa i hans Styrelse. I Verdens Riger har Menneskene det travlt med, hvorledes der skal regjeres. De har oftest meget at klage over. De vil alle helst vide det bedre end de, som er satte til at styre, og der er Partier, og der er Trætter og Forandringer og Misfornøielser og Oprør og nye Grundsætninger og nye Forsøg, og aldrig faar de det ret.

Ikke saa i Kristi Rige. Der takkes og prises han, som regjerer. "Han har gjort alle Ting vel", heder det der. I den udvortes synlige Kirke, der er vistnok baade Klager og Uenigheder og Misnøie; men der er jo heller ikke bare Kristi Undersaatter. Der er ogsaa Hyklere indblandede. Stundom er jo endog Flerheden saadanne, — Kristne kun i Navnet. Men i den hellige almindelige Kristenkirke i dens rette Betydning, den, som vi bekjender i den tredje Trosartikel, og som bestaar af alle sande Guds Børn, Kristi rette Undersaatter, der erkjendes det, at Kristi Regimente er et godt og saligt Regimente. Guds Børn vil vel ofte undres over hans Styremaade. Det gaar oftest ikke efter deres Tanker eller efter deres Ønsker; thi Korsets Merke følger fremdeles hans Rige overalt i Verden. Det kjødelige Sind, som jo endnu er tilstede hos hans Riges Borgere, skjønt det ikke længere hersker over dem, vil derfor gjerne knurre og klage og ængstes og frygte. Det ser jo ofte saa mørkt ud. Det ser ud, som om han ikke bekymrede sig om os. Det er, som da Disciplene var med Jesus i Skibet og blev bange og raabte: "Herre, frels os, vi forgaa!" Men saa lader de sig atter sige og straffe for sin Vantro og føre tilrette igjen, saa de lærer at opmuntre sig selv og hverandre:

Ham, ham du lade raade,
Han er en Konge vis.
Du love vil hans Naade
Og sjunge høit hans Pris,

Naar han med sit, det store
Og underfulde Raad
Aftørre vil din Taare
Og stanse al din Graad.

Thi med Kjærlighed, med Langmodighed, med Visdom, med Almagt regjerer han sin Kirke, og leder han sine troende fra den første Begyndelse af og hele deres Liv igjennem. Han kjender sine og kjendes af sine, og hans Konge-Ord lydes af dem. Alle er ham nær. Der er i hans Rige ingen Standsforskjel, ingen Forskjel mellem Træl og fri, mellem Mand og Kvinde. Der gjælder ikke menneskelig Kløgt eller Visdom. Den enfoldigste er der den viseste, og den ydmygste er der den største. Der skiftes ikke Retten efter Flertal og Mindretal, saa at dersom de er mange, saa har de Ret, men dersom de er faa, saa har de Uret. Thi ligesom der kun er en, som er Herre, saa er der ogsaa kun et, som er Regel, nemlig det Ord, som han har talt til dem.

Nu er det jo saa, kjære Venner, at vi allesammen allerede som Børn optages i hans Rige ved den hellige Daab, ved Gjenfødelsens Bad, som sker ved den Helligaand. Men vi ved ogsaa af sørgelig Erfaring, hvor let det gaar at lokkes bort fra ham igjen, og at dette sker med de allerfleste, saa de mister sin første Fødsels Ret og atter maa kaldes tilbage og omvende sig, om de skal blive frelste.

Dette er atter Jesu Gjerning ved den Helligaand, og hvem kan udsige eller fatte den uendelige Kjærlighed og Visdom, med hvilken han følger og lokker og leder vore Sjæle, den utrættelige Langmodighed, med hvilken han gaar efter os og kalder os tilbage. Naar vi da, overvundne af hans Ords Magt, gik i os selv og, som hin forlorne Søn, smertelig erkjendte vor Synd og Skyld og saa i vor Nød tugtedes tilbage til ham og i Evangeliet hørte hans kjærlige Trøste-Ord, at han tilgav os alle vore Synder, og naar vi

saaledes erkjendte ham som vor rette Konge og Frelser, da skede der paa denne Maade atter den Naadens Undergjerning, som den hellige Skrift kalder Gjenfødelsen eller Omvendelsen fra Mørket til Lyset, fra Satans Magt til Gud, — og da var vi ved hans Barmhjertighed atter i Naadens Rige.

Vil vi nu forsøge nærmere at eftertænke og forklare os, hvorledes alt dette gaar til, — hvorledes han behandler og regjerer baade de Sjæle, som modstaar ham, og de Sjæle, som er i hans Rige og lyder ham, da svimler det for os, og vi overvældes allerede blot ved Tanken paa, at der er en saadan Styrelse. Dette ved vi dog baade af Frelserens egne klare Ord og af de utalliges Erfaring. Thi han, som selv er Gud, har for det første sagt, at han er med os alle Dage — og han har ogsaa vist, at han er det, — og han har tillige sagt, at ikke en Spurv falder til Jorden, uden Gud vil det, og har bedet os deraf slutte, hvilken Omsorg Gud har for os.

Hvad skal vi sige? O Rigdoms Dyb baade paa Guds Visdom og Kundskab! hvor uransagelige ere hans Domme og hans Veie usporlige! Der er de mange Millioner efter Millioner Sjæle, myldrende rundt om i alle Lande, og hver eneste enkelt af dem har sine forskjellige Anlæg, sine særegne Omgivelser, sin særegne Udvikling. Ikke to af dem er hinanden lige eller i ganske de samme Omstændigheder. Og hver enkelt af dem regjerer Herren, ligesom han styrer det hele. Hver Dag i deres Liv fører og leder han dem. Intet er ham for stort, intet er ham for lidet eller ringe. Han kjender ogsaa hver enkelts hemmeligste Tanker, deres stolte Anslag, deres listige Planer, deres vise eller daarlige Beregninger, deres aabenbare Synder og deres skjulte Synder, deres Sorger og Engstelser. Han ved, hvad de vil; han tager ikke deres Vilje fra dem. Han har givet dem den og lader dem bruge den. Tvinge dem gjør han ikke, og dog sker det, som han vil.

Han kjender ogsaa hver enkelts Nød, og han antager sig den. Han tæller vore Taarer, hører vor Bønner. Han leder og styrer os i vor Salighedssag. Ved sin Helligaand gjør han dette; thi Aanden overbeviser og straffer os, lærer os, veileder os, trøster os og bevarer os paa denne Maade i Troen paa Frelseren. Han lærer os selv at bede mod alle Fristelser og at stride mod dem. Snubler vi, saa reiser han os. Bliver vi trætte, saa styrker han os.

Ogsaa vore udvortes Livsomstændigheder ordner han, vort hele Levnets Gang, ofte gjennem mangehaande Trængsler, men altid kjærlig og med guddommelig Visdom. Det kan for vore kortsynede Øine se ud, som om han glemte os og ikke bekymrede sig om os. Som David raabte og jamrede: "Min Graad er min Mad Dag og Nat; hvorfor har du forglemt mig, hvorfor maa jeg gaa i Sørgeklæder, idet Fienden trænger mig?" — saaledes har mangfoldige andre Sjæle sukket. Helst træffer det dem, som er høiest benaadede. Men det vil dog blive aabenbart, at han ikke havde glemt dem, og at han var hos dem med sin Kjærlighed. Se Apostelen Paulus! Hvor er der, foruden Frelserens egen hellige Korsgang, en saadan Lidelseshistorie som Paulus's? Se efter i Apostlenes Gjerninger og i Brevene, især i andet Korinthierbrev, og sig saa, om du har hørt om nogen, som led større Modgang og Nød af alle Slags end han. Tilsidst blev han da ogsaa dræbt af Fienderne. Blev han tvilraadig om sin Konges Styrelse? Nei, Gud, som havde valgt ham til sit Vidne, havde ogsaa ladet ham se klarere end os andre ind i Styrelsens Undere. Han havde seet, at alle Ting tjener dem tilgode, som elsker Gud, og at den nærværende Tids Lidelser ikke er at agte mod den Herlighed, som skal aabenbares paa os. Derfor kunde han, den tungest prøvede, triumfere over al Trængsel. Derfor kunde han udfordre alle tænkelige Fiender og med salig Glæde udraabe:

"I alle disse Ting mere end seire vi ved ham, som os elskede." Thi intet, siger han, intet af alt det, som til er, skal kunne rive os fra ham. Han regner det op og siger: "Jeg er vis paa, at hverken Død eller Liv, hverken Engle eller Fyrstendømmer eller Magter, hverken det nærværende eller det tilkommende, hverken det høie eller det dybe, ei heller nogen anden Skabning skal kunne skille os fra Guds Kjærlighed i Kristo Jesu, vor Herre!"

Det er vel saa, at vi ikke har et saadant herligt, seierrigt Trosmod som dette Guds udvalgte Redskab; men den samme Kristi Aand, som gjorde Paulus til, hvad han var, han er ogsaa hos os med sin kraftige Virken. Uddeler han end ringere Gaver til os, et er der dog, som han vil forvisse os om, og det er, at den samme Frelser og Konge, som stansede Paulus i hans Syndeløb og overvandt ham med sin Kjærlighed, han kommer ogsaa dig og mig ihu og omfatter ogsaa os med den samme Kjærlighed. Han stanser ogsaa os, naar vi farer vild, og viser os, hvor vi gaar hen, og beder os betænke, at det vil blive os haardt at stampe mod Brodden. Han drager ogsaa os til sig, saa vi tror paa ham, og lover os, at han ikke vil slippe os og ikke forlade os, men at han vil, at der, hvor han er, der skal ogsaa vi faa være. Saa vil vi da og med St. Paulus erkjende, at den eneste sande Lykke og Salighed er at have Jesus til Konge, være hans lydige Undersaatter og styres og regjeres af ham. Thi den, som tror paa ham, skal blive salig; men den, som ikke tror, skal blive fordømt.

Saa gaar da det store, hellige Tog gjennem Tiderne: Foran gaar der en stor Flok, — det er den gamle Pagts troende. I Midten kommer Frelseren i sin ringe Skikkelse. Derefter følger den store Skare, det nye Testaments troende. Men det samstemmige Glædesraab af dem, som gaar foran, og af dem, som følger efter, er dette: Hosianna, du Davids

Søn! Velsignet være den, som kommer i Herrens Navn! Hosianna i det høieste!

Er du med i dette Følge, kjære Broder og Søster? Bliv ikke borte! Ogsaa dig vil han have med. Atter holder han sit Indtog iblandt os. Atter lader han os begynde et nyt Naadens Aar. Saa lad det nu kjendes paa os, at vi hører ham til og er hans Riges Borgere! Det kjendes jo derpaa, at vi lyder hans Ord, tror det og gjør derefter. Er dette i vort Hjerte, da er det vor største Sorg, naar vi ser, at vi har glemt eller overtraadt noget af det, han har sagt til os. Men da vi ved, at han har tilgivet os og frelst os og gjort os til Guds Børn, saa er det ogsaa vort Hjertes sande Lyst og Længsel at elske ham og tjene ham og prise og love og ophøie hans hellige Navn og vente paa hans herlige Aabenbarelse.

Ikke vil han heller afvise os, ringe som vi er, naar vi nu ydmyge og glade vil bringe ham vor Hyldest. Han er jo efter sit Løfte her midt iblandt os i denne Stund, om vi end ikke ser ham. Han vil og i Naade høre vore fattige Hjerters Raab: Hosianna, Hosianna, du Davids Søn! Velsignet være du, som kommer med Frelse til os arme Syndere! Hosianna i det høieste! Amen.

Anden Søndag i Advent.*

Tekst: Luk. 21, 25–36.

Og der skal ske Tegn i Sol og Maane og Stjerner, og paa Jorden skulle Folkene ængstes i Fortvivlelse, naar Havet og Bølgerne bruse, medens Menneskene forsmægte af Frygt og af Forventning om de Ting, som skulle komme over Jorderige; thi Himmelens Kræfter skulle røres. Og da skulle de se Menneskens Søn komme i Skyen med megen Kraft og Herlighed. Men naar disse Ting begynde at ske, da ser op og opløfter eders Hoveder, efterdi eders Forløsning stunder til! Og han sagde dem en Lignelse: Ser Figentræet og alle Træer! Naar de allerede springe ud, og I se det, da vide I af eder selv, at Sommeren allerede er nær. Ligesaa og I, naar I se disse Ting at ske, da vider, at Guds Rige er nær! Sandelig siger jeg eder: Denne Slægt skal ingenlunde forgaa, førend det sker altsammen. Himmelen og Jorden skulle forgaa, men mine Ord skulle ingenlunde forgaa. Men vogter eder selv, at ikke eders Hjerter besværes med Fraadseri og Drukkenskab og med Sorg for Næring, og hin Dag kommer uforvarende over eder! Thi som en Snare skal den komme over alle dem, som bo paa hele Jordens Kreds. Derfor vaager til enhver Tid og beder, at I maa agtes værdige til at undfly alle disse Ting, som skulle ske, og blive bestaaende for Menneskens Søn!

Der er to Ting som hindrer vor Christendom: Vanghed og Sikkerhed. Mod begge er Guds Ord. I sidste Søndags Evangelium kommer Kristus vistnok som Konge i Guds Rige, men kjærlig, sagtmodig, som vor Frelser. Skulde nogen være bange for sin Frelser og fly for Ham?

Idag advares vi mod Sikkerhed, en større og almindeligere Fare. Ligegyldig og sikker vil ikke den være, som

lærer at tænke paa den Stund, da Kristus skal komme i al sin Majestæt og Herlighed, med sine himmelske Hærskarer, for at dømme alle Mennesker. Denne Forventning finder vi derfor ogsaa i det Nye Testamente som et Kjendetegn paa de Kristne i de apostoliske Menigheder. Det sidste Ord i Skriften før Afskedshilsenen, er at Jesus siger: "Ja, jeg kommer snart", og Svaret lyder: "Amen — Ja, kom Herre Jesu!" Hvor mange kan sige det af Hjertet? De Fleste vilde sige: Ak, kom ikke endnu! At vi nu skal lære med ret Sind at berede os, det er Hensigten med vor Tekst idag. Gjenstanden for vor Andagt vil da blive:

Forventningen om Jesu Gjenkomst.

Vi vil søge at forstaa, hvad den er, og hvad den virker, saa at vi selv maa have den ret levende i Hjertet. Dertil hjælpe Gud!

1. Hvorfor er vi Kristne? Hvorfor har vi Præster, Kirker og det som dertil hører? Her i Livet har vi ikke stor Fordel deraf — ofte det modsatte. Kamp, Nød og tunge Dage kommer. Evangeliet fører det med sig. Verden har aldrig fundet sig vel ved Evangeliet. Blir det forandret, saa det passer med hvad Folk gjerne vil høre, da taales det. Men ellers gaar det saaledes som med Kristus og Apostlerne. Dersom der tales ret om Synd, taales det ikke, thi Verden vil følge sin Lyst, eller have Ære. Dersom der tales ret om Naade, taales heller ikke det, thi Verden vil fortjene Himmelen. Jo troere vi er mod Sandheden, desto sikrere faar vi Trængsel. Og det ikke bare fra Verden udenom os, men fra vort eget Sind, fra Verden i os. Hvorfor skal man da tage denne Trængsel paa sig? Ikke alle er villige dertil. Om Demas siger Paulus: Han forlod mig, fordi han fik Kjærlighed til den nærværende Verden. Men Bekymringen svinder, naar vi betænker, at det er kun en liden Stund. Dersom I som sidder her, tænker lidt tilbage

— hvor mange velkjendte Skikkelser er ikke borte! Og ser vi fremad, maa vi vel sande hine Ord i den velkjendte Salme:

"Hvor let og snart kan det sig hænde,
At jeg herfra at vandre faar!"

Selv om vi bliver her nogle Aar, hvor faa og korte er de ikke! Derfor vil vor Herre hjælpe os til at se fremad til Maalet. Derfor har Apostlerne idelig Tanke paa Herrens Gjenkomst. Og derfor bekjender vi som Kristne: "Jeg tror paa Jesus Kristus, som skal igjenkomme for at dømme Levende og Døde." Hvad skal da ske? Den endelige Adskillelse mellem Menneskene, til Salighed eller Usalighed, skal da finde Sted. I Skriften skildres i faa Træk Herligheden og Jammeren. Hvem kan forestille sig Herligheden, naar den store Skare i hvide Klæder ser Herren, som de forlader sig paa! Hvem kan forestille sig den usigelige Jammer blandt dem som er fortabt! Det er gavnligt at tænke paa dette. Men hvad vi først og fremst skal fremdrage for vor Tanke, er, at vi da skal se Ham selv. Hvert Øie skal se Ham, ogsaa deres som Ham gjennemstunge. Ikke som en ledig Tilskuer kan du være med der. Det angaar dig og mig. Vi er de samme Personer, som vi er her, med hele vort Livs Erindring. Det vil da blive aabenbaret, om vi har været med Ham eller mod Ham. Thi enten har vi været med Ham, eller vi har været mod Ham. Dette er det rette Alvor. Du og jeg skal være med og fremstilles som vi har været i Sandhed og Virkelighed. Ikke bare efter hvad vi har sagt. Naar denne Tanke og Forventning blir levende hos os, da falder alt som her i Verden lokker og frister og blender, alt som her bygges paa. Hvad er da Penge, eller Pragt, eller Ære blandt Mennesker? Verdens Herlighed falmer. Al egen Ære og Retfærdighed forsvinder, al Selvtilfredshed. For Gud kan kun fuldkommen Renhed bestaa, ikke de usle Pjalter, hvormed Men-

neskene vil skjule sit fordærvede Indre. Alt Hykleri beskjæmmes. At raabe Herre, Herre, hjælper ikke.

2. Naar vi saaledes gjør os fortrolig med Tanken paa Herrens Gjenkomst, da indser vi, at ingen syndig Sikkerhed kan bestaa med denne Forventning. Jesus er Sandheden. Alt aabenbares.

"Bogen bliver da opslagen,
Som skal bringe alt for Dagen,
Hvoraf Dommen bliver dragen."

Derfor vil Evangelie-Budskabet fra Jesus, hvor det annammes, virke som hos hine i Thessalonika, om hvem der siges, at de vendte sig fra Afguderne til at tjene den levende og sande Gud, og forvente hans Søn fra Himmelen, som os frier fra den tilkommende Vrede. Omvendelse vil det virke, ikke bare Forandring til andre Former. Men skal Omvendelsen være ret og grundig, da maa den komme af lydig Underkastelse under Guds Ord. Dette Ord er Regelen. Efter det sker Dommen. Der staar skrevet: "Det Ord som jeg har talt, skal dømme Menneskene." Dette Ord viser os vor Synd og Skyld. Deraf kommer Anger og Bedrøvelse og Bekymring. Dette Ord viser os Guds Frelses Raad i Kristus og lærer os at erkjende, at der ikke er Frelse i nogen anden. Deraf kommer igjen Haab og Fortrøstning og Tillid. Vi forstaar, at vi ikke alene tør tro, men at han vil, at vi skal forlade os trygt paa Ham. Gjør vi det, da lærer vi at elske Ham og vil gjerne være Ham til Behag, og venter hans Gjenkomst under et ydmygt, lydigt, villigt og aabenhjertigt Kristenliv. Se, kjære Venner, denne det bekymrede Hjertes Tillid til Kristus er Kristendom. Den er en hel anden Ting, end meget som ofte i Verden gaar under Kristendoms Navn. Der er en mørk, sygelig Sindsretning, der stadig raaber: Rør ikke, smag ikke! og som glæder sig i at dømme andre. Saadant er ikke det Nye Testamentes

Kristendom. Der er en letsindig, tankeløs Tryghed, i hvilken mange lever, paa samme Tid som de besnærer sine Hjerter med Verdens Sorg og Glæde. Det er ikke det Nye Testamentes Kristendom. Der er en Tryghed som hviler paa søde, behagelige Følelser hos os selv, og ikke varer længer end disse. Den er ikke det Nye Testamentes Kristendom. Og der er en Tryghed, som hviler paa udvortes Skik og ydre Formers Jagttagelse. Heller ikke den er det Nye Testamentes Kristendom. Men dersom vi ved Guds Naade i Ordet har lært at vende os med vort Hjertes Tro, i Ærlighed og Oprigtighed, til vor Frelser, med hvad Sind bør vi da forvente hans Gjenkomst? Jesus siger selv: "Naar disse Ting begynder at ske, da ser op og opløfter Eders Hoveder, efterdi Eders Forløsning stunder til." St. Petrus mindedes disse Ord. Derfor formaner han de Kristne: "I helligt Levnet og Gudfrygtigheds Øvelse bør I vente og stunde efter Guds Dags Tilkommelse." "Stunde efter", siger han. Kan vi da andet end ængstes og frygte ved Tanken derpaa? Ja — kjender vi vor Herre Jesus, som den han er, som vor Frelser, da vil det være med Haab og Glæde at vi imødeser hans Komme. Han har jo selv sagt, at vi bør gjøre det saa. Apostelen Paulus siger: Gud har givet os en evig Trøst og et godt Haab i Naade (2 Thess. 2), og Jesus frier os fra den kommende Vrede (1 Thess. 1). Mangengang vil vi vel ængstes. Atter og atter vil Frygten trænge sig ind paa os. Hvor skal vi da vende os hen? Til Ham, vor Frelser, skal vi vende os, Dag efter Dag. Her gaar vi nu, hver i et midlertidigt Kald. Engang skal vi staa for ham. Denne Menighed er samlet om hans Ord. Eders Præsts Gjerning er at indbyde Eder til Ham — at I kan lære først at raabe: "Herre, du Davids Søn, forbarm dig over os!" og dernæst: "Jeg ved paa hvem jeg har troet, og er vis paa, at han er mægtig til at bevare det, Han har betroet mig til hin Dag" (2 Tim. 1).

Tredje Søndag i Advent.*

Tekst: Matth. 11, 2–11.

Men da Johannes i Fængslet hørte om Christi Gjerninger, sendte han to af sine Disciple og lod ham sige: Er du den, som skal komme, eller skulle vi vente en Anden? Og Jesus svarede og sagde til dem: Gaar hen og forkynder Johannes, hvad I høre og se: Blinde se, og Halte gaa, Spedalske renses, og Døve høre, Døde staa op, og Evangeliet prædikes for Fattige. Og salig er den, som ikke forarges over mig. Men da disse gik bort, begyndte Jesus at sige til Folket om Johannes: Hvad ere I udgangne i Ørkenen at se? Et Rør, som bevæges hid og did af Vinden? Eller hvad ere I udgangne at se? Et Menneske, iført bløde Klæder? Se, de, som bære bløde Klæder, ere i Kongernes Huse. Eller hvad ere I udgangne at se? En Profet? Ja, jeg siger eder: Endog langt mere end en Profet. Thi denne er den, om hvem der er skrevet: Se, jeg sender min Engel for dit Aasyn, som skal berede din Vei for dig. Sandelig siger jeg eder: Iblandt dem, som ere fødte af Kvinder, er der ikke opreist nogen større end Johannes den Døber; men den Mindste i Himmeriges Rige er større end han.

Hvor mange er der blandt os, der kjender Jesus som sin Frelser? Netop saa mange som er blevne hjulpne af Ham, og kan sige med den Blindfødte: "En Ting ved jeg, at jeg, som var blind, ser nu" (Joh. 9, 25). De andre har hørt om ham, men kjender ham ikke. Der staar skrevet til vor Advarsel: "Han kom til sine Egne og hans Egne annammede ham ikke." Hvorfor ikke? De vilde ingen Frelser have, eller de vilde have en anden end Ham. Skal disse Ord opfyldes paa os? Nu kommer Herrens Fødselsfest, og i

Adventstiden skal vi berede os til den. Lader os da idag tage til Hjerte, og gjøre til vort eget Johannes's Disciples Spørgsmaal og saa høre Frelserens Svar. Johannes's Disciple spørger: "Er du den som skal komme? Eller skulle vi vente en anden?" Jesus viser i sit Svar, at Han er den lovede Frelser.

1. I vil have erfaret, hvor ganske anderledes I er tilmode under disse Omstændigheder i Livet, naar noget særdeles er indtruffet, eller ligger Eder paa Hjerte, end naar Alt gaar sin jevne Gang uden særlig Anledning til Frygt, Haab, Glæde eller Sorg. Hvorledes alt faar et andet Udseende, for Eksempel ved Sygdom, naar Døden gjæster Huset, naar der kommer pludselige Tab, og lignende. Den ene Ting opsluger da alle andre Tanker. Saaledes var det med de mange nødlidende, som kom til Jesus. Saa var det med den kananæiske Kvinde, med den værkbrudne, de Spedalske og mange andre. I kan godt sætte Eder ind i disse Ulykkeliges Tilstand. For Eksempel en Spedalsk. Engang var han maaske frisk og sorgfri og havde mange Planer for Fremtiden. Han var med i Kapløbet blandt dem som kjøbe og sælge, plante, eller lignende. Men saa kom der en Dag, da han mærker, at det ikke er med ham som det pleier. Et eller andet Mærke foruroliger ham. Maaske lykkes det i Begyndelsen at slaa det bort. Men Mærkerne og Uroen kommer igjen. De vokser, indtil der tilslut ingen Tvivl er længer: Du er spedalsk. Hvorledes bliver det da med det tidligere Liv og dets Virksomhed? Alt er veget for dette ene — Spedalskheden og den dermed følgende Elendighed. Siden bliver der kun ét Haab, ét Spørgsmaal, hvorom alt dreier sig: Findes der en Læge? Saaledes er det ogsaa i andre Tilfælde. Jo større Nøden er, des mer ligger den en paa Hjerte. I Havsnød viger alt for Spørgsmaalet om Redning; i Ildsvaade, for Spørgsmaalet om at

slukke. Hvorledes mener I det er i Sjælefare? Er den ikke virkelig? Trængsel og Angst er Navnet der skildrer dens Erkjendelse. Det kan gaa en Synder, som den Spedalske. Han kan slaa det ud af sine Tanker en Tid. Mangen Synder slaar Faren ud af Tanke hele sin Livstid — sover i alle sine jordiske Levedage, indtil en anden Tilværelse begynder. Hvem opvaagner da? Det er den samme Person. Han selv. Hvorledes vil det nu gaa, naar en Synder rigtig faar Øinene op? Naar han ser sit korte Livs Betydning, naar Døden og Dommen staar for ham, og der spørges: Hvorledes vil det gaa mig? Hvad vil jeg trøste mig ved? Hvem har jeg tjent og hvad er Tjeneste? Og hvorledes gaar det, naar han gjør Overslag og spørger: Hvad har jeg, hvormed jeg kan gjøre Fyldest, og saa maa svare: Intet. Jeg er fattig! Og dersom nu denne Synder har vandret i Verden paa den samme Maade som tusind andre, saa at han har regnet sig for en Kristen, fordi han ikke var en aabenbar Fiende af Kirken, nu og da hørte Guds Ord, var døbt og haabede paa det, uden at tænke større over det — naar han nu faar Øiet op og ser, at han ikke har været en Kristen, ikke har ment noget med det og altsaa er dobbelt skyldig, hvor stor bliver da ikke Nøden? Rystes af kan den ikke. Og om han forsøger Negtelse og Udflugter, saa er dog Nøden der, og Samvittigheden vidner imod ham. Nøden vil melde sig, som den Orm der ikke dør, og den Ild der ikke slukkes, om ikke her i Verden, saa hisset i Evigheden. Da er der Spørgsmaal om en Frelser, om hvor han findes. Og naar dette Spørgsmaal er bleven ret levende, da har Johannes den Døber holdt den første Del af sin Prædiken: "Øxen ligger og allerede ved Roden af Træerne; derfor skal hvert Træ som ikke bærer god Frugt, afhugges og kastes i Ilden." Spørger vi da om, hvor vi skal gaa hen, saa peger han paa det Guds Lam, som bærer Verdens Synd.

2. Hvorledes vil det nu se ud i de Nødlidendes Hjerter, naar de er komne til Jesus og har hørt hans Svar paa deres Raab? Naar det til den Spedalske hed: Bliv ren — og han blev ren, og den Halte i Templet erfor, at han var helbredet, hvilken overstrømmende Glæde har der da ikke været i disse Mænds Hjerter! Og dog gjaldt hines Helbredelse kun for dette Liv. Men nu den bekymrede Synder, den Fattige i Aanden, Hvad siges til ham? Jesus forkynder Evangelium. Hvad er dette? Der siges: Du er bange, angerfuld, med Rette ængstet og bekymret. Dog, frygt ikke! Her er Bud fra den Gud, hvis retfærdige Vrede du frygter. Det er sandt, du har tjent ham ilde. Men han ynkes over dig og har dig kjær. Han har gjort Udvei til din Frelse. Dit lange Skyldbrev er overstrøget med Kristi Blod. Gud vil, at du skal blive salig. Derfor er Jesus gaaet ind i dine Kaar. Han har lidt for dig, de tungeste Sjæls og Legems Smerter. Straffen laa paa ham, at du skulde have Fred. Dette Budskab vil Gud, at du skal tro. Frygt derfor ikke! Guds Engle vente paa dig, at føre dig ind — maaske om kort Tid. Himmeriges Porte skal aabnes for dig, og Jesus vil selv sige: "Kom hid, du min Faders Velsignede!" Han gik der med et tungt Sind. Nu kommer dette Budskab. Han vil vel først ikke kunne tro. Men ogsaa det vil Gud virke og hjælpe ham til. Thi naar den bange Sjæl ser, at det virkelig er Guds Ord, hvor turde han da forskyde det! Og da, naar det modtages, o hvilken Glæde bliver der ikke! Vel maa Petrus kalde den uudsigelig og forherliget, saa dyb, ydmyg og inderlig er den. Han vil ikke bytte den for al Verdens Herlighed. Naar nu dette Evangelium troes, da er Omvendelsen skeet, Angeren og Troen er der. Da har Døberens Prædiken gjort sin Gjerning, og Jesus er bleven kjendt og modtaget. Da forstaaes det Ord: "At Evangelium er prædiket for Fattige." Da

er der blevet et nyt Menneske, Syndens Magt er bleven brudt. — Endnu ét. Jesus siger: "Salig den som ikke forarges paa mig!" Det er nødvendigt, at vi lægger os denne Advarsel paa Hjerte. Thi der er en Fornuftens Forargelse, der forkaster Jesu Forsoningsoffer og vil have noget andet isteden. Der er en Egenretfærdighedens Forargelse, som anser det frie Naadesbud for at være for billigt og derfor vil føie noget af sit eget til. Og der er en Korsets Forargelse, som anser det for at være for meget, for dyrt at skulle forsage og bære Korset efter Frelseren. Mod enhver Forargelse maa derfor den Troende stride, forat han kan beholde den i Jesus erhvervede Frelse. Hvad skal vi da sige? Herre, drag ind hos os, og giv os en glad og velsignet Julefest!

Fjerde Søndag i Advent.*

Tekst: Joh. 1, 19–29.

Og dette er Johannes's Vidnesbyrd, da Jøderne sendte Prester og Leviter fra Jerusalem, forat de skulde spørge ham: Hvem er du? Og han bekjendte og negtede ikke og bekjendte: Jeg er ikke Christus. Og de spurgte ham: Hvad da? Er du Elias? Og han sagde: Jeg er ikke. Er du Profeten? Og han svarede: Nei. Og de sagde til ham: Hvem er du? — forat vi kunne give dem Svar, som have udsendt os. Hvad siger du om dig selv? Han sagde: Jeg er hans Røst, som raaber i Ørkenen: Gjører Herrens Vei lige! — som Profeten Esaias har sagt. Og de, som vare udsendte, vare af Farisæerne. Og de spurgte ham og sagde til ham: Hvorfor døber du da, dersom du ikke er Christus, ei heller Elias, ei heller Profeten? Johannes svarede dem og sagde: Jeg døber med Vand; men midt iblandt eder staar den, I ikke kjende. Han er den, som kommer efter mig, som har været før mig, hvis Skorem jeg ikke er værdig at opløse. Dette skede i Betabara paa hin Side Jordan, hvor Johannes døbte. Den følgende Dag saa Johannes Jesus komme til sig og siger: Se det Guds Lam, som bærer Verdens Synd!

Adventstiden skal være en Beredelse til Julefesten. Hvorledes skulde denne feires? Det er let at erkjende, at Hovedsagen skulde være Glæde over Jesu Fødsel. "Eder er en Frelser født", det er det som er Indholdet af Julens Budskab. Nu kan det vistnok være smaat nok med Følelsen af denne Glæde, selv hos sande Kristne. Men de stræbe efter den, have den ogsaa. Derfor har de ogsaa Glæde i Guds Ord, i Budskabet. De synger i sine Hjerter Julesangen. Derimod, naar Glæden aabenbarer sig i Synd og

Letsindighed, i Foragt for Guds Ord og Bud, i Drik og Tummel, da er det ikke vanskeligt at vide, hvorledes Jesu Fødsel er agtet. Derfor er det vel fornødent at beredes, at tænke paa, hvad Slags Fest vi vil feire. Derfor begynder Guds Børn Adventen med et Ord som dette:

"Hvorledes skal jeg møde
Og favne dig, min Skat,
Du skjønne Morgenrøde,
Mod al min Jammers Nat?
Min Jesus, sig hvorledes
Mit arme Hjerte skal
Opsmykkes og beredes
Dig til en Brudesal."

Men skal dette ske, skal vi saaledes i hellig Prydelse holde Høitid, da maa vi kjende baade os selv og Kristus, og ligesom Johannes i vort Evangelium kunne aflægge et Vidnesbyrd om begge. Lad mig derfor forelægge dig det Spørgsmaal: Hvad Vidnesbyrd aflægger du om dig selv og om Kristus?

Først altsaa: Hvo er du? Hvad siger du om dig selv? I Almindelighed vil Svaret fra alle blive: Jeg er en Synder. Det er det Første. Er nu denne Bekjendelse ret? Ja, den er i sig selv sand, og sand om alle. Dernæst er den nødvendig. Thi uden en saadan Bekjendelse kan der ikke holdes nogen ret Julefest. Men vi maa ikke glemme, at om end denne Bekjendelse er sand om Alle og nødvendig for Alle, saa følger ikke deraf, at Alle som gjør den, er i samme Aandstilstand og forsaavidt lige beredte til Julefesten. Ikke alle Syndere har det samme Sind. Der er ofte saa stor Forskjel som mellem Lys og Mørke, skjønt de af Naturen, og forsaavidt de er Syndere, er lige. Vel er der ogsaa i denne lille Forsamling to Slags Syndere. Betænk derfor

ikke alene, at du er en Synder, men ogsaa, hvad Slags Synder du er, og hvad du maa sige om dig selv. Der er jo nemlig Syndere, som blive ved i Synden og finde sig vel derved, og der er Syndere, som er bange for Synden og fly den. Syndere altsaa, som ikke tænke større over sine Synder, f. Eks. Fiendskaber, Drukkenskab, Uredelighed, og hvad Guds Ord siger derom, og som derfor er ubodfærdige; medens der er andre, som er angerfulde og bekymrede. Hvad Slags er du? Hvilke af disse synger: "Os er idag en Frelser fød"? Derfor er der igjen Syndere, der ikke tænke alvorlig paa andre Ting, end dem som angaar dette Liv, for Eksempel, at komme frem i Verden, at slippe for dette Livs Trængsler og lignende; medens der er andre som spørge: Hvad skal jeg gjøre for at blive salig? Hvad Slags er du? Hvilke af disse synger Julesangen? Fremdeles er der Syndere, som ikke kjende mer til Syndens Væsen, end at de ved, at de i mange Ting gjør galt. Syndens Væsen er for dem en vis almindelig Skrøbelighed eller Ufuldkommenhed. Men de trøste sig med, at i Grunden mene de det dog godt og har en god Villie. Andre kjende, at Synden har trængt sig igjennem hele deres Væsen, saa Villien er ond af Naturen og udygtig til alt godt. Derfor er der igjen Syndere, som trøste sig ved Forsætter om at blive bedre, og vil frelse sig selv, og andre Syndere, som har erkjendt sin Naturs Vanart, dybe Fordærvelse og onde Tilbøielighed, saa de har opgivet sig selv og se sig om andensteds efter Frelse. Hvad Slags Syndere er nu du og jeg, og hvem kan af Hjertet synge Julesangen?

Denne første Bekjendelses Art er derfor af saa stor Vigtighed, fordi den betinger den anden Bekjendelse. Thi du siger jo dog ikke alene, at du er en Synder. Du vil jo og bekjende, at du er en Kristen, og aflægger dermed ogsaa et Vidnesbyrd, en Bekjendelse om Kristus, og som Synds-

bekjendelsen er, saa er og Bekjendelsen om Kristus. Johannes vidnede herligt om ham. Men klinger det ikke end herligere og fyldigere, naar vi nu i det Nye Testamentes Tid bekjender med hele Guds Kirke: "Jeg tror, at Jesus Kristus er en sand Gud fra Evighed. Jeg tror ogsaa, at han er et sandt Menneske" o. s. v.? Men som hin Bekjendelse om at være en Synder er to Slags, saa og Bekjendelsen om Kristus. Nogle mener det, sige sandt, andre derimod ikke. Eller hvorledes rimer det sig, at mange kalder Kristus en Herre og siger: "Jeg tror, at han er min Herre", paa samme Tid som de tjener sig selv? Johannes vidner: "Dersom vi sige, at vi have Samfund med ham, og vandre i Mørket, da lyve vi og følge ikke Sandheden." Og hvorledes stemmer det, at de sige: "Han har gjenløst mig", naar deres hele Færd viser, at de er bundne? Eller at de sige: "Han har friet mig", naar de gaa, enten i Frygt og en ond Samvittighed, eller tænke at skulle frelse sig selv, og derfor hverken glæde sig eller takke. Eller at de sige: "Dette har han gjort altsammen, derfor at jeg skal være hans egen", naar de maa tilføie: "Men jeg er ikke Hans, derimod er jeg Verdens eller Syndens Tjener og Eiendom." Er der altsaa ogsaa to Slags Troesbekjendelse, en sand og en hykkelsk, hvilken er da din? Og selv om din er sand, hvor skrøbelig og svag er den ikke! Om nu Nogen efter denne Undersøgelse vilde sige: Du fordrer meget, saa er sande Kristne, og hvem blandt dem er som han bør være? Da vilde jeg svare: Nei, kjære Ven! Jeg fordrer intet af dig uden Ærlighed, som Johannes. Thi jeg ved, at du er en fortabt Synder; men saa ved jeg ogsaa, Gud være lovet, hvem som kan hjælpe dig. Og jeg vilde, om Gud giver Velsignelse dertil, faa dette levende frem for din Samvittighed, og det ikke alene om du har været ubodfærdig og et Verdens Barn, men ogsaa om du var en Troende, at der

er to Slags Syndere, Nogle paa Veien til Himlen, Nogle paa Veien til Helvede. Thi nu er det jo Johannes's Gjerning vi har for os, at berede Herrens Vei, at fjerne Hindringerne, saa du baade kunde se og kjende din Nød og faa Øie paa Ham, som Johannes viser hen til, og om du allerede kjender ham, saa kunde komme til at kjende Ham bedre og modtage Ham med Glæde, naar Han nu kommer i Julebudskabet, og holder sit Indtog ogsaa i denne Menighed. Thi der er ikke den Nød, eller den Sorg, eller den Synd, som Han ikke kan og gjerne vil hjælpe imod. Ikke heller har jeg her nævnt nogen Synd, som han ikke vilde frelse fra, ja har udsonet. Kun at du følger Johannesfingeren, det vil sige: erkjender din Nød, ikke bliver i det gamle Væsen, men gaar til Kristus. Eller om du ikke kan gaa, raaber. Eller om du ikke kan raabe, hører. "Se, han staar midt iblandt eder." Ak, lad det ikke ogsaa hedde: "Den I ikke kjende." Nu kommer Jul! Snart skal I synge Julesangen! O se til, at Bekjendelsen da kan blive: Jeg er en Synder, men Gud være Tak, jeg har og en Frelser. Ham vil jeg holde mig til!

Juledag.*

Tekst: Luk. 2, 1–14.

Men det begav sig i de Dage, at en Befaling udgik fra Keiser Augustus, at al Verden skulde indskrives i Mandtal. Denne første Indskrivning skede, da Kvirinius var Landsherre i Syrien. Og Alle gik for at lade sig indskrive, hver i sin egen Stad. Men ogsaa Josef gik op fra Galilæa, fra Staden Nazaret, til Judæa, til Davids Stad, som kaldes Betlehem, fordi han var af Davids Hus og Slægt, for at lade sig indskrive med Maria, sin trolovede Hustru, som var frugtsommelig. Men det skede, da de vare der, blev Tiden fuldkommet, at hun skulde føde. Og hun fødte sin Søn, den førstefødte, og svøbte ham og lagde ham i en Krybbe; thi de havde ikke Rum i Herberget. Og der var Hyrder i den samme Egn, som vare ude paa Marken og holdt Nattevagt over sin Hjord. Og se, Herrens Engel stod for dem, og Herrens Klarhed skinnede om dem, og de frygtede saare. Og Engelen sagde til dem: Frygter ikke! Thi se, jeg forkynder eder en stor Glæde, som skal vederfares alt Folket; thi eder er idag en Frelser født, som er den Herre Christus, i Davids Stad. Og dette skal være eder Tegnet: I skulle finde et Barn svøbt, liggende i en Krybbe. Og straks var der hos Engelen en himmelsk Hærskares Mangfoldighed, som lovede Gud og sagde: Ære være Gud i det Høieste og Fred paa Jorden, i Menneskene en Velbehagelighed!

Den Hellige Skrift og Profeternes og Apostlernes Eksempel viser, at de Troendes Liv paa Jorden ikke er bare Jubel og Glæde, men at der for dem ofte er tunge og mørke Timer, Dage og Tidsrum, da Suk og Sorg er en daglig Erfaring. Enhver Kristen vil have erfaret det, om han lever

længe nok. Nøden kan fordunkle, men ikke berøve ham det Lys, som Ordet gav ham. Der er i Kirkeaaret særegne Tider, da selv de Guds Ord, som til dem er henlagte, synes at maatte gjøre enhver Sorg tilskamme, og bringe Guds Glæder ret ind i Hjerterne, ja ved Modsætningen gjøre Glæden saa meget større.

"Naar Hjertet sidder mest beklemt,
Da bliver Frydens Harpe stemt."

En saadan Tid er denne vor Fest. Det sømmer sig ikke for os andet end at være glade. Det maatte da være, at vi ikke forstod eller ikke troede Budskabet.

Saa lader os da, Synden og Satan og Sorgen tiltrods, møde med Glæde for vor Frelser, og med Hjertens Tak lovsynge og bekjende hans Fødsel, idet vi synge vor Julesalme: "Os er idag en Frelser fød."

Hvorledes vilde vor Stilling være, om der ikke var noget Juleevangelium? Tænk dig, at der ingen Frelser var født. At intet af det, der følger af Julebudskabet, var til. Intet Offer for Synden. Ingen Seier over Døden. Ingen kristen Kirke. Hvad blev der saa igjen? Verdens Sorger og Glæder. Synden med dens Følge af Sygdom og Nød. Fiendskab mellem Mennesker, Samvittigheden, Døden og Graven. Det blev igjen. Hvorledes vilde vi da have det? Vor Stræben efter Lykke og Fred vilde være forgjæves. Vi vilde vakle snart hid, snart did mellem de forskjellige Forsøg, som Hedningerne. Der vilde intet Trøstens Ord være for os i den Hellige Skrift! Hvad vilde I, som er unge, have at haabe paa? Og hvad vilde I ældre, som har lært at kjende Verdens Løgn, have til Trøst? Hvor vilde I søge hen under Fristelse? Under Tab? Hvorhen, naar de mørke og tunge Dage kommer? O ve! At være et Menneske, en Synder, afmægtig, og at være uden

en Frelser, uden Haab! Men nu — hvad forkyndes os? Hvem kan udsige den Glæde? Os er en Frelser født! Vel maa Jesu Fødsel sættes som Midtpunktet i Verdens Historie: Alt først: "før Jesu Fødsel". Alt senere: "efter Jesu Fødsel." Betragter vi nu Juleevangeliet, og stanser ved Hovedpunkterne, saa vil vi finde, at de, om vi tror Guds Ord, gjentager sig i vor Erfaring.

1. **Herrens Engel staar for os.**
2. **Herrens Klarhed er om os.**
3. **Vi frygter.**
4. **Vi trøstes og takker Gud.**

Herrens Engel stod for dem, som først hørte dette Ord, og talte til dem. Saaledes er det ogsaa nu. Budskabet — er det ikke fra Gud? Har Mennesker udtænkt det? Nei, Menneskene kunde ikke, om de havde villet, og vilde ikke, om de havde kunnet. Disse Ord har omskabt Menneskenes Tilstand og Verdens. Derfor siger ogsaa Apostelen Paulus: "Det er en troværdig Tale og aldeles værd at annammes, at Jesus Kristus er kommen til Verden for at gjøre Syndere salige." Dette er netop, hvad du og jeg trænger til at høre.

Da Ordet lød til Hyrderne, staar der, at Herrens Klarhed skinnede om dem. Det blev lyst i den mørke Nat. Ogsaa for os blir der lyst. "Mørket skjuler Jorden og Dunkelhed Folkene." Men der hvor Jesus fødes, der blir der lyst. Lys over Mennesket selv, over Verden, over Himlen og over Veien til Himlen. Vistnok er Lyset herovenfra ikke det naturlige Menneskehjertes Lys. Thi Menneskene elske Mørket mer end Lyset. Der er saa meget i deres Liv, som de helst ønsker skjult. Tænk, hvor mange Synder, ikke mindst i Juletiden! Der er saa meget, som de skammer sig ved. De glemmer, at Lyset dog engang kommer over dem, om ikke før, saa ved Lynet Dommedag, naar Han kommer. Mange flyr

derfor for Kristus, forat ikke Hans Lys skal aabenbare dem i deres sande Skikkelse. Og dog er netop det saligt, at naar Herrens Klarhed skinner, da sees alt i sin rette Skikkelse. Dette Lys viser os vistnok Synd, Død og Dom. Men ikke bare dette. Der viser sig Frelse fra Synden og Vei til Himlen, nemlig gjennem Troen paa Jesus. Vi se Lys kastes over Livets Gaader, Himlens Porte aabne og Guds Kjærlighed vinke. Naar vi nemlig ved Guds Lys ser vor Fordærvelse, og derfor blir bange, saa faar vi som Hyrderne høre Englens Ord: "Frygt ikke!"

Det kan ikke være anderledes, end at vi maa frygte, naar Lyset fra Gud kastes over os. Daniel frygtede ikke i Løvekulen, men da Engelen aabenbarede sig for ham, blev han bange. Vistnok er det saa, at ikke alle kan glæde sig i det Ord: "Frygt ikke!" Thi hvad skal den med Trøst, som ikke er bedrøvet eller forfærdet? Den, som har lukket sine Øine for Herrens Klarhed og ikke vil erkjende sin Nød, men er tilfreds med Verdens Glæder, for den er det et tomt Ord, at der siges: "Frygt ikke!" Men for de bange, bedrøvede, ængstelige Samvittigheder, for de sørgende Sjæle, for dem er det et herligt Ord, at Engelen fra Gud hilser: "Frygt ikke!" Ja, naar han siger det og det troes, maa Frygten vige. Men har vi da ikke Grund til Frygt? Ganske vist. Der er mange Ting, som vil gjøre Hjerterne frygtsomme. Dog siger Engelen: "Frygt ikke!" og han angiver Grunden i de Ord: "Se, jeg forkynder Eder en stor Glæde, Eder er idag en Frelser født." Hvem siges dette til? Til Alle. Altsaa til enhver, som gjerne vil høre det, fordi han trænger til det. Der var de ringe, fattige Hyrder — maaske der ogsaa blandt os er saadanne ringe Mænd og Kvinder. Trænger du til Frelseren? Han er kommen. Gud siger dig det. Er her nogen, som er reist til Kirke idag med Bekymring og tunge Tanker? Vil du gjerne være glad?

Have Fred med Gud? Trænger du til Frelse? Din Frelse er kommen! Er her Nogen, som ved med sig selv, at han har forladt sin Daabspakt og derfor er ængstet? Trænger du til Frelse? Frelseren er her! Er der Nogen, som føler sig kold og ligegyldig og ængstes derover, som ser, at han trænger til at vækkes op? Ja, hvem kan opregne det altsammen, som kan ligge den enkelte paa Hjerte? Men hvo du end er, og hvor stor en Synder du end er, Gud sender Bud til dig — din Frelser er kommen. Vil du have ham, saa gak i Aanden til Bethlehem og se det Under af Guds Kjærlighed, som der er skeet. Siger du saa atter: Ja, men mine Synder, min Sløvhed, min Lunkenhed og Daarskab! Jeg spørger dig igjen: Vil du gjerne hjælpes? Netop derfor er han kommen, ikke for Retfærdige, men for Syndere, for at søge og frelse det fortabte. Naar vi tror det, og trøstes derved mod alle Syndens Anklager, naar vi finder vort Hjertes Fred deri, da ved vi ogsaa, hvad vi skal svare paa dette Budskab. Englene lægger os Tanken i Hjertet og Ordet paa Tungen: "Ære være Gud i det Høieste!"

Søndag efter Jul.

Tekst: Luk. 2, 33–40.

Og Josef og hans (Jesu) Moder forundrede sig over de Ting, som bleve sagte om ham. Og Simeon velsignede dem og sagde til hans Moder Maria: Se, denne er sat Mange i Israel til Fald og til Opreisning og til et Tegn, som modsiges (ogsaa din Sjæl skal et Sverd gjennemtrænge), forat mange Hjerters Tanker skulle aabenbares. Og der var en Profetinde, Anna, Fanuels Datter, af Asers Stamme; hun var meget gammel og havde levet syv Aar med sin Mand efter sin Jomfrustand, og hun var nu en Enke ved fire og otteti Aar, som ikke veg fra Templet, tjenende Gud med Fasten og Beden Nat og Dag. Og hun traadte til i den samme Stund og prisede Herren og talte om ham til Alle, som forventede Forløsning i Jerusalem. Og da de havde fuldkommet alle Ting efter Herrens Lov, droge de tilbage til Galilæa, til sin Stad Nazaret. Men Barnet voksede og blev stærkt i Aanden, fuldt af Visdom, og Guds Naade var over ham.

Dersom jeg havde Evner til at forudsige enhver af Eder, hvorledes Eders Tilstand vil være om hundrede Aar — hvor vilde I da lytte!

Men den kristelige Prædikens Hensigt er netop at gjøre os visse i denne Sag. Hensigten med Menighed og Maalet for vor Kirkegang er, at Svaret baade kan blive sandt efter Guds Ord, og tillige blive godt for os. Hvad skulde vel ellers være Hensigten? At faa en skjøn udvortes Orden istand? At faa høre veltalende Prædikanter og skjøn Musik? Eller endog at søge kirke-politiske Formaal? Hvad Gavn vilde der være i alt dette, var det store Opofrelser værd?

Nei, for vor Frelses og evige Salighedss Skyld er det vi skal komme her. Det bekjende vi jo ogsaa hver Gang vi samles. Til Opvækkelse, til Opbyggelse, til Stadfæstelse, til Styrkelse, til Paamindelse, til Trøst, kort, til Veiledning i vor Salighedssag møder vi her, men alt dette er samlet i Jesus Kristus. Derfor siger St. Paulus til Menigheden i Korinth, at han kom ikke for med prægtige Ord eller Visdom at forkynde dem Guds Vidnesbyrd, thi han agtede sig ikke at vide Noget blandt dem uden Jesus Kristus og ham korsfæstet. Thi deres Tro skulde ikke være grundet i Menneskers Visdom, men i Guds Kraft.

At drage os til Jesus og at bevare os i Ham er altsaa Hensigten. Da ved vi og af Guds Ord, hvorledes det vil gaa os herefter. Saare skjønt var dette udtrykt i den gamle Kirkes Ordning af Gudstjenesten ved Juletid. Da mindedes de Kristne de Personer, som stod Jesus nærmest: Stephanus, Johannes Apostelen, Børnene i og omkring Bethlehem, Joseph og Maria, Simeon og Anna.

Deres Tanker var bleven aabenbar. De var Saadanne, hvem Jesus var bleven til Opreisning.

Hvad har nu vor Brug af Juleevangeliet været? Dette vil vi se til at erkjende, idet vi betragte:

1. **Hvorledes Jesus bliver mange i Israel til Fald.**
2. **Hvorledes Han bliver mange til Opreisning.**

I.

Til Fald bliver Han for mange i Israel, d. e. af de kaldede af den gamle Pakts Folk. Til Fald bliver Han ogsaa blandt de kaldede i den nye Pakt, den kristne Kirke.

Hvorfor, og hvorledes blev Han til Fald for hine? De taalte Ham ikke, de forargedes over Ham, de særskilte Aarsager var mange og forskjellige: Saducæerne fik ikke beholde sin jordiske Lyst i Fred. Herodes fik ikke beholde sin egen

syndige Villie i Fred. Farisæerne fik ikke beholde sin Egenretfærdighed og sit Hykleri i Fred. Og Hedningen Pilatus ikke sine filosofiske Tvivl.

Saaledes er det fremdeles. Naar Jesus Kristus kommer, da bliver Hjerternes Tanker aabenbare for Gud. Dersom vor Tale kunde hjælpe os mod Fald, da var det ikke saa farligt. Men Gud ser efter, hvad der egentlig og virkelig er vore Hjerters Mening.

Mange synes at glæde sig i Frelserens Komme og at bifalde hans Tale, men naar det kommer til Stykket og der skal gjøres Alvor af det, da blir de ikke med, da heder det: "Hav mig undskyldt!" De kan have et ydre Behag i de kirkelige Former (Vanen har ogsaa sin Magt), men de har mere Behag i Verden.

Hos mange viser dette sig i aabenbar Syndetjeneste; de ved, at Jesus er kommen for at afskaffe Djævelens Gjerninger, men de vil ikke slippe dem. Andre, om end ikke grove Syndetjenere, har dog kun altfor let for at misbruge Hans Naade til i syndig Sikkerhed at trøste sig under sit verdslige Sind med saadanne almindelige Talemaader som, at vi alle er skrøbelige, at vi Ingenting formaar o. s. v. Disse gjør Kristus til Syndens Tjener, idet de trøste sig med Hans Naade til at leve trygt, uagtet de ikke vil forlade sin Daarlighed, ikke holde sig til Jesu Ord og derfor ikke omvende sig til Ham. De har egentlig aldrig havt Brug for Frelseren. Atter andre finder Hans Ord en haard Tale. De taaler det ikke, uden det forandres saa, at det bliver efter deres Sind. Naar det prædikes, at Guds Naade er ganske uforskyldt, eller der for Alvor siges, at Jesus alene er vor Frelser, da forarges de. "Skal vi da tro, at det slet ikke staar i vor egen Magt at gjøre noget til vor Frelse? Skal der da intet Hensyn tages til vore Bønner og vore Gudfrygtigheds Øvelser? Skal alt dette ikke gjælde for noget? Nei, det er at gjøre Himmerig alt for billigt!"

Dog — selv om vi nøie vidste alt om Frelseren, og bifaldt alt som siges om Ham, saa kunde Han dog blive os til Fald. Naar det nemlig blev aabenbart, at vi kun efter Forstanden bifaldt det, som siges om Ham, men ikke virkelig kjendte ham som vor egen Frelser, og derfor ikke af Hjertet i Sandhed holdt os til Ham. Kun den, som virkelig søger sin Salighed, holder sig paa denne Maade til Jesus. Men naar en ikke lader sig bevæge til at søge sin Salighed, mon han da vil finde den? Naar en ikke tror Guds Ord i Loven, mon han kan tro Guds Ord i Evangelium? Naar en gaar paa den Vei, som fører bort fra Gud, mon han da vil finde frem til Gud? Nei, for alle saadanne bliver Jesus til Fald. Thi naar en er aabenbar for Gud, som den der ikke mener det alvorligt med sin Kristendom, da er han for Gud blandt de Vantro.

Saa beder jeg eder da, kjære Tilhørere, betænke, hvorledes I i dette Aar, som snart er svundet, har været sindet mod Jesus, — og ser du, at du har faret vild, været fremmed og borte — saa vend om til Jesus, og fat et andet Sind, at Han kan blive dig til Opreisning.

II.

Men hvorledes skal vi da bære os ad? Hvorledes gaar det til?

Vi har Eksempler for os i vor Tekst, i den gamle Simeon og i Anna. Han havde lært at vente Israels Trøst, og om hende staar der, at hun ikke veg fra Templet, at hun prisede Herren og talte om Ham til alle, som forventede Forløsning i Jerusalem.

"Det var Simeon forudsagt af den Helligaand, at han ikke skulde se Døden, førend han fik Herrens Salvede at se. Og han kom i Templet af Aandens Drift. Da bragtes Jesus did. Og han tog Barnet paa sine Arme og prisede

Gud og sagde: Herre, nu lader du din Tjener fare i Fred, ligesom du haver sagt; thi mine Øine har seet din Frelse, hvilken Du beredte for alle Folks Aasyn, et Lys til at oplyse Hedningerne og til en Herlighed for dit Folk Israel."

Kunde han se, at dette Barn var Frelseren? Var det rimeligt efter Fornuften? Nei — men han troede det.

Saaledes maa ogsaa vi gjøre. Er vi ved Guds Naade bekymrede for vor Sjæl, saa maa vi søge Frelsen der, hvor den findes. Misfornøiet Klage over os selv hjælper ikke. Uafladelig Betragtning af os selv hjælper os ikke. Enten vilde dette føre til uafladelig Bekymring — eller til en falsk Tilfredshed. Vi finder ikke Frelsen hos os selv. Simeon fandt den heller ikke der. Han kom i Templet. Ogsaa vi maa did, hvor Jesus vil findes. Det er, efter Guds Løfte, i Ord og Sakrament. Naar da Jesus der fremstilles for os, da maa vi give Gud Ret, og erkjende i Jesus Guds Frelse. Vi maa ikke forvirres af, at denne store, himmelske Herlighed kommer i saa ringe Svøb. Vi tør nok med Joseph og Maria forundres — ja vi kan jo ikke andet. Men dog maa vi med Simeon sige: "Mine Øine har seet din Frelse."

Guds Frelse. Der er altsaa kun én Frelse af Gud, det er denne Guds og Marias Søn. Dette er den Frelse som Gud beredte. Men har Gud beredt den, da maa den gjælde for Gud.

Vi vil saa gjerne selv berede os en Frelse, som kan synes os rimeligere. Verden opdigter snart et, snart et andet, til Frelse. Men denne har Gud selv beredt. Paa denne grundede Simeon sin Tro. Derfor siger han: "Herre, nu lader du din Tjener fare i Fred!"

Fred? Vidste han da ikke, at han var en Synder? Jo, men han vidste, at han var en frelst Synder. Deri har han Fred; thi da er Dødens Brod borte.

Ja — vil du sige: Men han kunde sige: Nu lade du din Tjener fare i Fred. Han havde tjent Gud — det har jeg ikke.

Min kjære Ven — netop det, at Simeon troede paa Frelseren — det var hans Tjeneste. Deraf Frugten. Denne Tjeneste vil Gud ogsaa have af dig. Det er den Tro, du som Kristen bekjender: "Jeg tror, at Jesus Kristus har frelst mig."

Tro paa din Frelser, og gaa som en frelst Synder ud af dette Aar, som nu ender, og ind i det nye: Da følger Glæde, Tak, helligt Levnet i Lydighed, Frimodighed og Fred. Amen.

Nytaarsdag.

I Jesu Navn!

Hvad er vore Aar!
Som smygende svinde og snigende gaar?
Hvad er vor Bekymring, vort tankefuld Sind,
Vor Sorrig, vor Glæde, vort Hovedes Spind,
Hvad er vort Arbeide, vor Møie, vor Sved?
Forfængelighed.

Thi "et Menneske født af en Kvinde lever en stakket Tid, mættes af Uro", og "det stolteste af vore Aars Dage er Møie og Uretfærdighed."

Hvor stolt vi os end bære,
Vi arme Syndere ere,
Og meget ved vi ei.
Vi efter Skygger jage,
Med mange Ting os plage,
Og kommer længer fra vor Vei.

Og saa kommer vort Regnskab. Vi har sunget: "I Jesu Navn skal al vor Gjerning ske." Skal det være sandt, da maa den ske i Lydighed mod Hans Ord, saa vi tror hvad Han har sagt os, og indretter os derefter.

Det Ord vi nu vil høre, er Dagens Epistel, Gal. 3, 23 til Enden:

Men førend Troen kom, holdtes vi, indesluttede under Loven, i Forvaring til den Tro, som skulde aabenbares. Saa er da Loven vorden vor Tugtemester til Christus, forat vi skulle blive retfærdiggjorte af Troen. Men efterat Troen er

kommen, ere vi ikke mere under Tugtemester. I ere jo alle Guds Børn ved Troen paa Christus Jesus; thi I, saa Mange, som ere døbte til Christus, have iført eder Christus. Her er ikke Jøde eller Græker, her er ikke Træl eller Fri, her er ikke Mand eller Kvinde; thi I ere alle Een i Christus Jesus. Men ere I Christi, da ere I jo Abrahams Afkom og efter Forjættelsen Arvinger.

Du siger, at du tror paa Gud. Hvad tror du da?

Efter Skriften tror du, at Gud er

Almægtig: Hvad Han vil, det sker. Han styrer det hele og det enkelte. Det vil Han gjøre i dette Aar ogsaa.

Du tror, at Han er alvis. For os er dette ofte dunkelt. Det ser ud, som om Sandheden — Guds Sag — skulde ligge under, og det onde seire. Men Han ved Tid og Vei.

Du tror, at Han er retfærdig. Hans Lov forgaar ikke. Hans Haand rammer. Han dømmer efter sit Ord.

Du tror, at han er miskundelig. Han lader ikke sin Skabning blive glemt. Han lader sin Sol opgaa over onde og gode.

Du tror, at Han er naadig. Han vil ikke Synderes Død. "Saa er det ikke eders Faders Villie, at en af disse Smaa skal fortabes."

Du tror, at Han er trofast. Hvad han har lovet, det holder Han.

Du tror, at Han er barmhjertig. De arme Sjæle raabe ikke forgjæves.

Du tror, at Han er uforanderlig, som i alt dette, saa og i alt andet. Thi hos Ham er ikke Forandring eller Skygge af Omskiftelse.

Med denne Gud ved Styret — hvorledes vil Aaret blive for os?

De mange Muligheder i det ydre er mindre væsentlige: om sund eller syg, — om rigere eller fattigere, — om æret eller foragtet, — om Ønsker opfyldte eller skuffede, det er

alt i Hans Haand. Vi har intet at fordre. Knur derfor ikke! Bed, arbeid, og befal Ham dine Veie!

Et er der, som vi trænge, om Aaret skal blive godt for os: Fred med Gud.

Om denne skal blive os til Del, afhænger af, om vi ere under Loven eller under Naaden. Derom minder os vor Tekst, efter hvilken vi da i Guds Frygt ville betragte:

1. **Hvad det er at være under Loven.**
2. **Hvad det er at være under Naaden.**

I.

At være under Loven er at være under Tugtemester. Hvem er det da, som er under Loven? Kortelig kan svares: Alle som ikke ved Troen paa Kristum er befriet fra Tugtemesteren. Disse kan indbyrdes være meget forskjellige, men kan dog henføres til to Slags Mennesker. Den første Slags er de, som ikke spørger efter Fred med Gud, de spørger derfor heller ikke efter Guds Villie. Til disse hører baade de aabenbart Vantroe og Fornegtere og tillige de hykkelske Navn-Kristne, som ubekymret leve under Syndens og Verdens Tjeneste. Disse leve alle som sikre Syndere. Til dem siger Guds Ord: "Farer ikke vild, Gud lader sig ikke spotte; thi hvad et Menneske saar, det skal han og høste." Guds Lov fordrer en fuldkommen Opfyldelse af ethvert Menneske. Kan det hjælpe at glemme dette? Nei, de som vandrer uden Gudsfrygt og ikke stræber at tjene Gud, de vil engang faa Øinene op.

Guds Lov i de ti Bud for Aandens Verden er ligesaa uforanderlige som de, som Han har sat i det legemlige, i Naturen. Er der nogen af Jer, som tvivler paa at han vilde blive knust, dersom han styrtede sig mange tusind Fod ned i Klipper og Stene? Eller at han vilde blive brændt, om han styrtet sig i Ilden? I vide alle, at disse Naturlove

er uforanderlige. Saa er det og i Aandens Verden: Den Synder, som er under Lovens Fordring, er under Forbandelse, thi Gud har sagt: "Forbandet er hver den, som ikke bliver ved i alle de Ting, som er skrevne i Lovens Bog, saa han gjør dem."

Der kan i Aarets Løb hænde et saadant Menneske meget, som kan synes at være godt. Han kan være sorgløs, frisk, glad, blive rig o. s. v., men han er under hin Forbandelse. Og om han saa begynder at tænke: Jeg vil bedre mig; saa heder det: Betal alt, hvad du er Gud skyldig. Dette kan han ikke, derfor er han fremdeles under Forbandelse.

Den anden Klasse er de, som vil gjøre sig selv retfærdig for Gud.

Mange saadanne arbeide i god Mening, de kan gjøre sig Flid i Ordets Brug, i Bønner, i forskjellige Slags Øvelser og Gjerninger. Saaledes gjorde Jøderne, saaledes Saulus før sin Omvendelse. De som nutildags prøver derpaa, pleier at tage Jesu Navn med. De vil ikke gaa Ham forbi. Men de ser i Ham ikke en Frelser, Han er dem en ny Lovgiver, og det, som de egentlig stoler paa, er deres egne Fremskridt og Gjerninger.

Naar disse tykkes dem gode, da er de ved godt Mod, naar de synes, at de er mangelfulde, da er de modløse. Deres Væsen er vaklende. Stundom vandre de i egenretfærdig Selvtillid. De er da snare til at dømme andre og glemme, at de selv er under Lovens Dom. De har ikke hørt Loven ret og er derfor heller ikke ret ydmygede. Stundom vandre de i Uvished og med en urolig Samvittighed. Hos alle disse hersker en Trældomsaand. Hemmeligt hersker Synden, thi de er ikke kommen til en ret Omvendelse. De har ofte aflagt en og anden grov Synd; dette stoler de paa og roser sig af, medens de ikke ser, at andre ligesaa farlige Synder fremdeles hersker over dem. De kan f. Eks. have

aflagt Drukkenskab, Banden og Svergen o: L., men kan paa samme Tid ligge dybt i Gjerrighed, Hovmod, Falskhed eller andre Synder. Guds Retfærdighed har de ikke, derfor er de fremdeles under Loven, det er: under Forbandelse. Den Fred de ofte kan synes at have, er ikke en sand Fred, thi den er ikke grundet paa Kristus alene.

II.

Hvad er det da at være under Naaden? Det er, ikke længer at være under Loven, under Tugtemesteren. Hvem er da disse? Det er de, som ved Troen paa Evangelium er blevne Guds Børn. De har under Tugtemesteren lært at se sig selv som ganske syndige og fortabte.

De har maaske længe været i den før nævnte Nød under Loven. De har prøvet at gjøre sig selv retfærdig, men det har ikke lykkedes. De har maattet give op og erkjende al sin egen Gjerning forgjæves. Men under denne deres hjælpeløse Tilstand er Evangelium kommen til dem. Dette har bragt dem Bud fra Gud, at Jesus Kristus har frelst dem fra Lovens Dom. Dette Guds Ord har givet dem Magt til at tro paa Jesus. Hvad vil det sige? Det vil sige, at de tror nu hvad de lærte som Børn, saa de i Sandhed kan sige: "Jeg tror, at Jesus Kristus er min Herre, som har gjenløst mig, som var fortabt og fordømt til den evige Død, som har friet mig fra Synd, fra Død og fra Satans Rige" o. s. v. Med andre Ord, de tror, at Guds Søn har fortjent dem en evig Retfærdighed, den som Gud fordrer i Loven, og at denne Retfærdighed er dem skjænket i Daaben. De tror, at Gud elsker dem og derfor viser dem til Kristus, den rette og eneste Frelser, som er død for dem, og som lever for dem. Derfor er de ikke bange for Gud, skjønt de i barnlig Frygt aandeligt bøier sig i Støvet for Ham. De er ikke bange for Gud, thi de er ikke længer under Loven, under Tugtemesteren.

Har de da slet ikke noget mere med Loven at gjøre? Jo, de trænger den daglig. Det gamle, naturlige, syndige Menneske er endnu i dem, derfor trænger de til den daglige Tugt, til daglig Omvendelse. Derved drives de saa meget mere til Kristus, deres eneste Haab og Trøst, og faar altid større Trang til Ham og Tillid til Ham, og mere Iver i at søge og bede. De tænker ikke paa at frelse sig selv ved alt dette, men de flyr til sin Frelser og søger Skjul hos Ham.

Saaledes er de under Naaden, og Guds Børn og Arvinger under Forjættelsen. De tror altsaa, at Gud er dem naadig, at han skikker og styrer alt for dem. Ham vil de ogsaa lade raade. Selv beflitter de sig kun paa at være Ham til Behag.

Nu, mine kjære Brødre og Søstre, har I dette Sindelag, saa ved I ogsaa, at alting skal tjene Eder til Gode, saa ved I, at naar Gud har givet Eder sin Søn, saa vil Han ogsaa give Eder alt andet med Ham, og dermed kan I med Glæde gaa trøstig i Jesu Navn ind i det nye Aar. Amen.

Søndag efter Nytaar.

Tekst: Matth. 2, 19–23.

Men da Herodes var død, se, da aabenbaredes Herrens Engel for Josef i en Drøm i Ægypten, sigende: Staa op, tag Barnet og dets Moder, og drag hen til Israels Land! Thi de ere døde, som søgte efter Barnets Liv. Men han stod op, tog Barnet og dets Moder og kom til Israels Land. Men da han hørte, at Archelaus regjerede i Judæa i sin Fader Herodes's Sted, frygtede han for at komme derhen; men han blev advaret i en Drøm og veg hen til Galilæas Egne. Og han kom og boede i en Stad, som kaldes Nazaret, forat det skulde fuldkommes, som er sagt ved Profeterne, at han skal kaldes Nazaræer.

Der er et Tegn, som altid har fulgt Kristi Kirke, og som vil følge den indtil Enden. Det er Korsets Tegn.

Budskabet om Kristus kaldes af St. Paulus Korsets Ord.

Dette er nu først og fremst fordi Kristi Kors er Hovedpunktet i Hans Lidelse, thi ved Lidelser maatte vor Saliggjørelses Fyrste indvies, naar Han skulde træde ind i vore Kaar og bære hvad vi havde fortjent. Vi finder og Fornedrelsen og Lidelsen følge Ham lige fra den fattige Fødsel, i Forfølgelsen, i den Flugt og Udlændighed, som vor Text omtaler, og saa fremad lige til Graven. Vi gjør vel i at stræbe at tænke os ind i disse Kristi Lidelser, forat vi kan lære at takke Ham. Færdig blive vi aldrig dermed.

Men Korstegnet har ikke bare den Betydning, at det minder os om Hans Lidelse, ved hvilken vor Frelse saa dyrt er kjøbt. Jesus siger, at den som ikke tager sit Kors op og følger Ham, kan ikke være Hans discipel.

Jesu liv gjentager sig nemlig i Hans Troendes Liv, og det er umuligt, at en kan være en Troende, uden at han ogsaa faar føle Korsets Tryk og Byrde.

Naar Kirken hilser de smaa Børn, som føres til den, med Korsets Tegn, og siger, at det er til Vidnesbyrd om, at de skal tro paa den korsfæstede Jesus Kristus, saa er det ogsaa til et Minde om hvad denne Tro vil føre med sig for dem: skal de herliggjøres med Ham, maa de lide med Ham.

Allerede Jesu Barndoms Historie minder os om dette. Det er kun lidet, som er os aabenbaret om den. Og dog er det overmaade meget, om vi kun har salvede Øine til at se. Hensigten er vor Troes Bestyrkelse, dertil skal baade Beretningen om Hans Fornedrelse tjene os og tillige de Herlighedens Glimt, som følger den: Vidnesbyrd af Engle og Mennesker, Spaadommenes Opfyldelse, de nye Spaadomme og tillige Fiendernes Afmagt.

Vi lærer her atter Guds Riges Art paa Jorden, og vi lærer "Taalmodighed ved Skrifternes Trøst". Vi vil da idag se:

1. Kristi Fornedrelse. Hans Trængsel og Seier i Trængslen for os.

2. Vor Trængsel og Seier i Hans Fodspor.

I.

Kristi Fornedrelse gaar igjennem Hans hele Liv og begynder med Hans fattige Fødsel paa et fremmed Sted, Hans Forfølgelse, Flugt, Udlændighed.

Allerede her viser sig Guds Tanker og Veie anderledes end vore.

"Hvi skulde Herresale
Ei for dig pyntet staa?
Du havde at befale,
Ihvor du peget paa.

Hvi lod du dig ei svøbe
I Lyset, som et Baand,
Og Jordens Konger løbe
At kysse paa din Haand?"

Nei, istedet derfor Fattigdom, Flugt, Udlændighed, thi dette er de Kaar vi havde fortjent, vi som dog altid mene, at vi har Ret til at begjære det bedste.

Saa har Verdens Frelser fornedret sig, at Han selv maa frelses ved et ringe Menneske, efter Engelens Ord til Joseph: "Tag Barnet og dets Moder og fly til Ægypten, og bliv der, indtil jeg siger dig til." Her som overalt er Jesu Fornedrelse til vor Ophøielse, Han blev landflygtig, det er en Del af Hans Livsløb paa Jorden, hvis Maal er at skaffe os et evigt Hjem.

Vor Text viser os Jesu Fienders Afmagt, som spaaet var i den anden Davids Psalme: "Jordens Konger fremstiller sig, og Fyrsterne raadslaa tilsammen mod Herren og mod Hans Salvede, sigende: Lader os sønderrive deres Baand og kaste deres Reb fra os!"

Men Fienderne rase i blinde, thi Gud holder alle Traade i sin Haand, thi: "Den som bor i Himlen, ler af dem, Herren bespotter dem. Da skal Han tale til dem i sin Vrede og forfærde dem i sin Grumhed, sigende: Jeg, jeg haver dog salvet min Konge over Sion, mit hellige Bjerg."

"Jeg vil give dig Hedningerne til Arv, og Verdens Ender til Eiendom, du skal sønderslaa dem med et Jernspir, som en Pottemagers Kar skal du sønderbryde dem."

Som Herodes's Magt viste sig afmægtig, saaledes viste sig siden Farisæernes List og Jødernes Had.

II.

Tror vi nu paa Jesus, da vil vi ikke vægre os ved at følge i Hans Spor: gjennem Trængsel til Seier.

Der staar i vor Text om dem "som søgte efter Barnets Liv". Er Kristus født ved Troen i vort Hjerte, der er der og dem, som søger efter vort Troes Liv for at dræbe Gudsbarnet i os.

Fienderne er Djævelen, Kjødet, Verden.

Djævelen frister os ikke, saalænge vi ere fangne af ham; er vi ved Troen løste af hans Lænker, da hidser han Kjødet og Verden mod os.

Kjødet reiser sig ikke, og der merkes ingen Kamp, saalænge Aandens Liv ikke er født i os, men vi bare følger det naturlige Sind. Anderledes naar vi ved Guds Ord har faaet Øiet op for Synd, for Død og Dom, naar vi har lært at frygte Gud og at søge Frelse, naar vi har lært at se, at der er intet godt i os, og er vist til Kristus som vor eneste Frelser. Naar vi da ved Ordets Magt er kommen til Troen paa Kristus og derved er begyndt at elske Gud, og har faaet et nyt Sind, saa advarer dette os mod at følge det naturlige Sinds Lov. Er vi, som fare vild, omvendt til vor Sjæls Hyrde og Tilsynsmand, da vil Kjødet ikke være med, og der bliver da en Stridens Lidelse. Kjødet, det naturlige Sind, har tusinde Udflugter: det vil trøste os med vor Svaghed; det vil sige, at det er bare Smaating, og vi behøver ikke at tage det saa nøie; det vil lære os at sige: "Herre, jeg vil", uden at gjøre det o. s. v.

Kunde det naturlige Sind endda faa beholde Herredømmet i enkelte Stykker — Skjødesynderne, saa vi fik at tjene to Herrer, da blev det ikke saa slemt med Striden, naar hos en Ukjærlighed og Haardhed fik herske, hos en anden Dømmesyge, hos en tredie Selvros og Selvbehag, eller Mammonstjeneste, eller Ordets Forsømmelse, eller Egen-

retfærdighed, — da kunde vel et saadant Menneske være billig til at aflægge andre Synder, som ikke er saa kjære; men skal Kjødet, d. e. det naturlige Sind, underkues i alt, som er Gud imod, da blir der alvorlig Strid.

Saa er det og lige overfor Verden: hvad skulde Verden have mod os, saalænge vi skikker os lige med den, saalænge vi bøier Knæ for de samme Afguder, fører den samme Tale, søger de samme Glæder, eller ialfald tier stille til dens Synder og Daarligheder? Saalænge vi ikke vil bekjende vor Kristentro ved vort Liv og Levnet, og hvor det fornødiges, ogsaa ved vort Ord, da dømmer vi ikke Verden, og den lader os faa Fred; men ellers blir der lidet Venskab med Verdens Børn.

Vistnok forfølges ikke Guds Børn nu med Baal og Brand, heller ikke altid med aabne Ord. Ofte gjøres der gode Miner, som Herodes gjorde i sin Tale til de Vise, da de søgte til Bethlehem. Men vær vis paa, at hverken Verden eller Kjødet kan leve i virkelig Fred med et Guds Barn. De vil "søge efter Barnets Liv", d. e., de vil røve os vor Tro paa Kristus. Derfor er Flugten nødvendig. Ikke at vi skal gaa ud af Verden. I sin ypperstepræstelige Bøn for Disciplene siger vor Herre Jesus: "Jeg beder ikke, at du skal tage dem ud af Verden, men at du skal bevare dem fra det onde." I den onde Verden kan vi som Guds Børn ikke finde vort rette Hjem, men da bliver vi jo ogsaa landflygtige, som Kristus blev, og fremmede i Verden.

Vi skal fly Synden og vor Troes Fiender, men der er intet Sted, hvor Synd ikke er, og Troens Fiender ikke findes. Vi skal unddrage os det onde — og det onde er allesteds. Aandeligt blive vi saaledes fremmede i Verden. Erkjendelsen af denne vor Udlændighed lærer os, at vi ikke tør søge vort Gode her i Verden. Thi der hvor vor Skat er, der vil og vort Hjerte være. Disse Tanker gjør

os fortrolige med vor Hjemreise og vort rette Hjem hos Gud.

Men her kommer nu Landflygtighedens største Kors og Fare: Fristelsen nemlig til dog at søge vort Gode og vort Hjem i Verden. Vi har jo et Kald af Gud, mens vi er i Verden, det skal varetages med Flid og med Omtanke. Gud giver os mange Velsignelser, mens vi vandrer i vort Kald i Verden, og Gud vil, at vi skal takke Ham for Hans Gaver og glæde os i dem, thi derfor har Han givet os dem. Men netop dette gjør Fristelserne til at søge vort Hjem i Verden større, og Undskyldningerne for Kjødet flere.

Derfor: vogt dig, der er altid dem, som "søger efter Barnets Liv", d. e. efter dit Troesliv i Gud. Her kommer Gud os ofte til Hjælp ved det særegne Kors, som Han saa jevnligt sender sine Børn i Verden. Det kan være saare forskjelligt for de forskjellige Sjæle: Sygdom, Sorg i Huset, Tab i det jordiske, tungt Sind o. s. v. Tusinder har ved denne Guds Tugt lært paany at se hen til det rette, evige Hjem, og Tusinder har derved lært at takke Gud for Korset, om det end var tungt at bære. Men ængstes vi nu under Udlændighedens Trængsler og Farer, saa skal det tjene os til Frimodighed, at ligesom der i vor Text siges til Josef, at de vare døde, som søgte efter Barnets Liv, saaledes siger og Evangelium til os: Frygter ikke! de ere magtesløse, som søger efter Eders Liv. Vor Herre Jesus har overvundet alle vore Fiender, Han har lovet os, at hvor Han er, skal og vi faa være, og Han har lovet at være med os alle Dage indtil Verdens Ende. Han glemmer os ikke og forlader os ikke, Han er ikke bare død for os, men Han lever ogsaa for os og træder frem for os, det er, beder for os. Maa vi end synge: "Vor egen Magt er intet værd, vi ere snart forlorne", saa har vi Ret til at føie til: "Men for os slaar med Herrens Sværd den af Gud selv udkaarne."

Er han med os, hvo kan da være imod os? Ham vil vi holde os til, og i Troen og Tilliden til Ham vil vi synge:

Jeg gaar til Himlen, hvor jeg gaar;
Frimodig da, mit Hjerte!
Kun bid, hvor du en Ende faar
Paa al din Synd og Smerte!
Bort, Verdens Lyst og Pragt!
Til Himlen staar min Agt;
Al Verdens Eie jeg forsmaar;
Jeg gaar til Himlen, hvor jeg gaar.

Halleluja! Amen.

Helligtrekongers Dag.

Tekst: Es. 60, 1–6.

Stat op, bliv lys! Thi dit Lys kommer, og Herrens Herlighed opgaar over dig; thi se, Mørke dækker Jorden, og Mulm Folkene, men over dig skal Herren opgaa, og over dig skal hans Herlighed aabenbare sig, og Folkefærd skulle vandre til dit Lys, og Konger til den Glans, som er opgangen over dig. Opløft dine Øine og se trindt omkring! De samle sig allesammen, de komme til dig; dine Sønner skulle komme fra det Fjerne, og dine Døtre skulle bæres paa Armen. Da skal du se og straale af Glæde, og dit Hjerte skal banke og udvide sig; thi Havets Rigdom skal vende sig til dig, Folkenes Gods skal komme til dig. En Mylder af Kameler skal dække dig, Midjans og Efas Kamelføl; allesammen skulle de komme fra Scheba; Guld og Virak skulle de bringe, og Herrens Pris skulle de forkynde.

Beder du stundom "Fadervor", kjære Tilhører? Et underligt Spørgsmaal! vil mangen en tænke. "Det vilde være underlige lutherske Kristne, som ikke gjorde dette!"

Det er sandt, og jeg vil her ikke tale om den store Forskjel mellem at ramse og at bede.

Du pleier altsaa at bede Fadervor; du beder da ogsaa den Bøn: "Tilkomme dit Rige!" Ligger denne Bøn dig paa Hjerte? Du vil sige, "neppe som den skulde". Det er og saa, at de fire sidste Bønner i Fadervor synes at ligge os nærmere end de tre første, d. v. s.: Befrielse og Velsignelse bede vi heller om end om Guds Ære, Rige, Villie. Dette kommer ikke alene deraf, at vor Befrielse og personlige Velsignelse ligger os nærmest, som vor mest iøinefaldende Trang, men ogsaa fordi vi er saa kortsynede, at

vi ikke ser Sammenhængen mellem det hele og det enkelte, d. e. mellem Guds Ære, Rige og Villie og vore fattige, ringe Personers Vilkaar.

Det er dog indlysende, at der hvor Gud regjerer, maa alt gaa godt og vel. Derfor beder vi, at Guds Rige maa komme til os. Thi skal det gaa os vel, er det nødvendigt, at baade vi og vore maa være i Guds Rige.

Nu ved vi vel, at Guds Rige gaar sin sikre Gang uden vor Bøn og Medvirkning. Men saameget mere trænge vi dels til Vækkelse og Opmuntring til ikke at slaa os til Ro, før vi ved at vi er med i Guds Rige; dels til Trøst, naar Guds Riges Gang i Verden vil friste os til Tvil og Mishaab.

Lader os da i denne Stund betragte

1. Tilstanden udenfor Guds Rige.

2. Hvorledes Guds Rige kommer.

I.

Mørket skjuler Jorden, og Dunkelhed Folkene. Jesus Kristus er det sande Lys, hvor han kjendes og modtages, er Guds Rige, det er Naadens Rige; "thi Naaden og Sandheden er bleven ved Jesus Kristus".

Udenfor Guds Rige er aandeligt Mørke, Naaden og Sandheden er der ikke kjendt, saa er den Hellige Skrifts Lære overalt: I Zakarias's Spaadom (Lukas 1) heder det, at Menneskene sidde i Mørke og Dødens Skygge. Om dem, som er komne ind i Guds Rige, siger Paulus, at de er komne fra Mørket til Lyset. Til de Troende i Ephesus siger han: "I vare forhen Mørkhed, men nu ere I et Lys i Herren." Disse Udtryk betegner dels Uvidenhed om aandelige Ting, dels Villiens Forvendthed, at Menneskene elske Mørket mere end Lyset. De kjender nemlig ikke Gud, men til Gud kan man kun komme gjennem Jesus Kristus.

Ham vilde de ikke kjende, derfor kjende de heller ikke Veien, Sandheden og Livet. Dette vil Menneskene ikke erkjende. De pukke storligen.

Der er nu vistnok dem, som er saa rent aandelig døde, at de hverken spørge efter aandeligt Liv eller Lys. Om dem vil vi her ikke tale, de sove sig ind i Døden.

Men saa er der ogsaa mangfoldige som skjønner, at de trænger til Lys, saa de kan finde Sandhed, Liv og Fred. Saaledes er det blandt Hedningerne, som søger Freden hos sine Afguder og i sine Ceremonier.

Ogsaa indenfor den synlige kristne Kirke er der mangfoldige, som danne sig selv forskjellige Slags Lys, helst i udvortes Ting, ved hvis Jagttagelse de mene at skulle opnaa Liv og Fred. Saaledes ved Jagttagelse af disse Dage (Lørdags-Kristne), ved særegen Klædedragt, ved Afholdelse fra forskjellige af Gud ikke forbudte Ting (rør ikke, smag ikke, tag ikke derpaa), eller ved udvortes Deltagelse i den kristne Kirkes Samfund. Med et Ord, de søge Liv og Fred i forskjellige Slags Gjerninger, dels i Gjerninger som Gud ikke har befalet, dels i Gjerninger som Gud vistnok har befalet, men som de ikke er istand til at opfylde. Et almindeligt Særmerke hos de fleste af disse er Selvgodhed og Dømmesyge overfor andre. Dernæst har Herskeren i den katholske Kirke (Antikristen) indrettet sig et eget Rige, hvor han selv sætter sig i Guds Sted og selv vil lyse for Menneskene, og fordømmer dem, som ikke vil følge hans Lys.

Atter andre — og de er det store Tal i vore Dage — vil ogsaa gjøre sig selv til Gud, og være sine egne Herrer. De pege paa Samtidens store Bedrifter, og føre store Ord om Oplysning og Civilisation. De anse sig for altfor oplyste til at tro andet end det, som de kan begribe med sin Forstand. De siger, at de er frigjorte fra den gamle Overtro.

Hvad Lys har nu alle disse fundet? Hvorledes adspreder

de Mørket for os? Hvorledes løser de Livets Gaader? Hvorledes skaffer de Hjertet Fred? Hvorledes beseirer de Døden? Gjør de os gode og hellige? Skaffer de os en virkelig Glæde, som ingen kan tage fra os? Nei, de famle i Mørke, og minde om Jesu Ord: "Dersom det Lys som er i dig, er Mørke, hvor stort bliver da Mørket!"

Vistnok har Fornuften et Lys i jordiske Ting. Det er godt i sit Slags, og til Velsignelse, naar det bruges ret og med Taksigelse.

Men dels er det lidet i sig selv, dels er der liden Enighed om det; hvad en kalder Lys, kalder en anden Mørke. Men i aandelige Ting er alle Mennesker af sig selv ukjendt med det sande Lys, ogsaa de der have seet mest ved Fornuftens Lys. Jo klogere de mener sig, desto blindere ere de. Enten flyr de Gud eller de strider mod Ham. "Thi Kjødets Sands er Fiendskab mod Gud." Hvad Under da, at St. Paulus (efter Profeten Esaias) kan sige, at Gud har gjort denne Verdens Visdom til Daarlighed, at Han vil forkaste de Vises Visdom og tilintetgjøre de Forstandiges Forstand. "Thi efterdi Verden, formedelst Visdom, ikke kjendte Gud i Guds Visdom, da behagede det Gud formedelst denne Prædiken (Evangeliets) at gjøre dem salige, som tro."

Thi hvad kan vel være en større Daarlighed, end at et Menneske vil indbilde sig, at det som han mener, det maa ogsaa Gud mene? "Thi hvo har kjendt Herrens Sind? eller hvo var Hans Raadgiver? eller hvo gav Ham først, at det skulde betales ham igjen?" Erkjendelsen af denne Mørkheds Tilstand gaar stundom som et Lysglimt gjennem Verden, som et Suk blandt Folkene; saaledes paa Kristi Tider, da den gamle Tro paa Afguderne var blegnet; saaledes paa Reformationens Tid, da Syndsforladelsen solgtes for Penge; saaledes paa Sydhavsøerne, før Missionærerne kom; saaledes i Begyndelsen af dette Aarhundrede, efter Rationalismens Fornuftprædiken.

II.

Hvorledes kommer da Lyset ind i denne Verdens Mørke, med andre Ord, hvorledes kommer Guds Rige? Vor Herre Jesus har svaret: "Guds Rige kommer ikke saaledes, at man kan pege derpaa. De skulle ikke heller sige, se her, eller se der! Thi se, Guds Rige er inden i Eder." Det er et aandeligt Rige. Sandheden kommer med Vidnesbyrd, ved hvilke Gud henvender sig til vore Hjerter, baade til vor Forstand og til vor Villie. Det er det Vidnesbyrd, der lyder for liden og stor, midt i Verdens Mørke. Det er det Vidnesbyrd, om hvilket vi er samlet her — Evangelium — hvis Begyndelse, Middelpunkt og Ende er Jesus Kristus.

Det lyder i Profetens Ord i vor Text: *Gjør dig rede!* Stat op! — saa heder det til dem som ligger i Søvn og Død, i Egenretfærdighed, Egenvisdom, Syndetrældom.

Bliv oplyst — bliv ikke i Mørket! *Thi dit Lys er kommen.*

Det er *kommen.* Det er altsaa ikke fra dig selv. Skriften siger: "Lyset fra det Høie har besøgt os for at skinne for dem, som sidde i Mørke og Dødens Skygge, for at styre vore Fødder paa Fredens Vei." Hvad er dette for et Lys? Jesus siger: "Jeg er Verdens Lys; hvo som følger mig, skal ikke vandre i Mørke, men have Livsens Lys" (Joh. 8, 12).

Dit Lys er kommen. Hvad du ellers har, er Mørke og vil ingen Vei finde. *Dit* Lys er kommen. Du faar intet andet, thi der er intet andet. *Dit* Lys er kommen. Det er altsaa bestemt for dig. Tænk dig, at du sad her alene, det vilde dog lyde: Dit Lys er kommen.

Og Herrens Herlighed er opgangen over dig, Kristus er Solen. Evangeliet er Straalerne. Men er Lyset fra Gud kommen til dig, og er Jesu Herlighed i Evangeliet oprunden for dig, saa er Guds Rige kommen til dig. Er dit Hjerte opladt for dette Lys, da er du kommen ind i Guds Rige,

og da er Jesus Kristus dit Lys, din Frelser, din Fred, din Konge, din Retfærdighed, dit et og alt. I Ham aabenbares Guds Ære, thi det er Guds Ære, at Hans Skabning naar sin Bestemmelse, og til Salighed er vi skabte, men den opnaaes kun ved Troen paa Kristus. Thi "der er slet ikke Frelse i nogen anden, thi der er ikke heller noget andet Navn under Himmelen, som er givet blandt Menneskene, ved hvilket det bør os at vorde frelste." Saa er da Guds Rige ved Ham kommen i Verden; dog, det er ikke bare kommen i Verden, men det er ogsaa kommen til os. Thi det sker, naar Gud giver os sin Helligaand, "som gjør det ved sin Naade, at vi baade tro Guds Ord og leve et helligt og gudeligt Levnet her og i det tilkommende Liv."

Hvor glade skulde vi ikke være, at Gud har givet os dette evige, sande Lys, som er kommen til os i Hans Ord!

Det var dette, som bragte de første Kristne til at fryde sig med den uudsigelige og forherligede Glæde, som St. Petrus taler om i sit første Brev til de adspredte Kristne.

Glade skal vi være. Det er Guds Villie. Det ligger jo allerede i det første Budskab om Jesu Fødsel, som Engelen bragte i de Ord: "Se, jeg forkynder Eder en stor Glæde, som skal vederfares alt Folket; thi Eder er idag en Frelser født, som er den Herre Kristus i Davids Stad."

Men hvorledes skal vi vise Gud vor Glæde? Vi har idag hørt, at de Vise fra Østerland, de hellige tre Konger, som vi kalde dem, bragte sine Gaver. Hvad har vi at bringe? Hvad vil Gud have? Bekymre dig ikke med Spørgsmaal derom! Det er os selv Gud vil have. Os selv har Jesus dyrt kjøbt, at vi skal være Hans Eiendom. Overgiv dig til Ham! saa vil du ogsaa finde, om du har noget som du kan give Ham til Hans Riges Fremme og til at bringe andre den Glæde, i hvilken du selv har faaet Del. Dertil give Gud os sin Naade og Veiledning, for Jesu Skyld! Amen.

Første Søndag efter Helligtrekonger.*

Tekst: Luk. 2, 42–52.

Og da han var tolv Aar gammel, gik de op til Jerusalem efter Høitidens Sædvane. Og da de havde tilendebragt de Dage og gik hjem igjen, blev Barnet Jesus i Jerusalem, og Josef og hans Moder vidste det ikke. Men da de mente, at han var i Reiseselskabet, kom de en Dags Reise frem, og de ledte efter ham blandt Slægtninge og Kjendinger. Og da de ikke fandt ham, gik de tilbage til Jerusalem og ledte efter ham. Og det begav sig efter tre Dage, da fandt de ham siddende i Templet midt iblandt Lærerne, idet han baade hørte dem og spurgte dem ad. Men Alle, som hørte ham, forundrede sig saare over hans Forstand og Gjensvar. Og da de saa ham, bleve de forfærdede, og hans Moder sagde til ham: Søn! Hvi gjorde du os Saadant? Se, din Fader og jeg have ledt efter dig med Smerte. Og han sagde til dem: Hvorfor ledte I efter mig? Vidste I ikke, at mig bør at være i min Faders Hus? Og de forstode ikke det Ord, han talte til dem. Og han gik ned med dem og kom til Nazaret og var dem underdanig. Og hans Moder bevarede alle disse Ord i sit Hjerte. Og Jesus forfremmedes i Visdom og Alder og Naade hos Gud og Mennesker.

Mange Hovedstykker, baade af Lov og Evangelium, giver denne Tekst os Opfordring til at tage til Hjerte. Den minder os om den Omsorg Forældre skal have for sine Børn, og om Børnenes Vandring i Jesu Fodspor. Den viser os Jesus som Gud og Menneske, som sin Moders Herre og som hendes lydige Søn. Og i Beretningen om hvorledes Josef og Maria søgte efter Barnet, ser vi et Billede paa:

De bekymrede Hjerters Søgen efter Jesus.

Dette sidste vil vi idag betragte og se

1. Hvorledes Jesus maa søges.
2. Hvor Han maa søges.

At Jesus maa søges, vil jeg idag ikke nærmere udvikle. Det er noget som I alle bekjender. Hvem er der som ikke vil sige, at Han er vor Frelser, og at der er ingen Anden? Var det gjort med dette, da var alt vel. Men der maa meget mere til. Han maa søges. Og naar vi betænke, hvorledes Han maa søges, vil vi se, at det maa være 1) ærligt og 2) stadigt. Der er mange som siger, at Han er deres eneste Frelser, og som dog foragter Ham. De vil vel fralægge sig dette, men se nærmere til, saa vil I finde, at det dog er saa for manges Vedkommende. Thi er der ikke Mange som foragte Hans Ord? Og kunde de gjøre det, om de søgte Ham? Er der ikke Mange, som holder fast paa det, som Han er kommen for at fri dem fra? Som ikke vil afstaa fra sine Synder? Kunde de gjøre dette, om de virkelig søgte Ham som sin Frelser? Dernæst, er der ikke mange Mennesker, som ikke bryder sig om at omgaaes Ham? Omgangen med Ham sker jo i Ord, i Bøn og Tak. Dette forsømmes, og saaledes kan der jo ikke være nogen ret Søgen efter Jesus. Er der ikke ogsaa mange, som ikke vil følge Ham, og ikke vil lade Ham raade? Ogsaa for saadannes Vedkommende maa det jo siges, at der ikke er nogen ret Søgen efter Jesus. Thi Han maa søges ærligt, det vil sige, det maa være vort Hjertes Mening at finde Ham og følge Ham, ellers er vi Hyklere.

Dernæst maa vi søge Ham stadigt. Om vi ved Guds Naade vidste, at vi havde fundet Ham, saa maa vi ikke dermed slaa os til Ro. Mange har begyndt godt, uden at dog Ordet fik bære den rette Frugt hos dem. Jesus skildrer saadanne i Lignelsen om Sædemanden, hvor han taler om

den Sæd som faldt paa Klippen og blandt Torne. "De paa Klippen ere de som annamme Ordet med Glæde, naar de det høre, og disse have ikke Rod, de tro til en Tid og falde fra i Fristelsens Tid. Men det som faldt blandt Torne, er de som det høre, og idet de vandre under dette Livs Bekymringer og Rigdom og Vellyster, kvæles de og bære ingen fuldkommen Frugt." Demas har ogsaa nu mange Efterfølgere, der falde fra af Kjærlighed til den nærværende Verden. Lad os derfor ikke mene, det er nok, at vi engang har lært Frelseren at kjende. Paulus dømte anderledes. Han siger: "Ikke at jeg allerede har grebet det, eller er allerede fuldkommen; men jeg jager derefter, om jeg og kan gribe det, efterdi jeg og er greben af Kristus Jesus" (Phil. 3, 12). Vort naturlige Sind bliver aldrig godt. Derfor maa vi daglig søge til vor Frelser igjen. Lad os komme ihu, at "den som bliver tro til Enden", har Forjættelsen, ikke Andre. Det ser vi ogsaa af Herrens Bøn for Petrus, hvor Han siger: "Men jeg bad for dig, at din Tro skal ikke aflade" (Luk. 22, 32).

Men hvad skal der siges til dem, som vil sige: Vi har søgt, men ikke fundet? Der maa være en Feil hos saadanne. Thi Jesus siger, at hver den som søger, han skal finde. Enten har det ikke været Jesus, de søgte, men noget andet, eller de har søgt Ham der, hvor Han ikke er. Derfor lad os se

2. Hvor Jesus maa søges.

Nogle mener, de har søgt forgjæves. De bliver saa som de var. De har ingen Frimodighed, ingen Magt mod Synden og Verden. Dersom det er saa med dig, kjære Tilhører, er du vis paa, at du har søgt Frelseren? Mange søger først at blive frelste, for saa siden at komme til Frelseren. Først vil de gjøre Guds Børns Gjerning, og saa siden blive Guds Børn. Som allerede ofte er sagt: Først vil de have Frugterne, siden Træet. Derfor se vel

til: Hvor har du søgt Jesus? Har du søgt Ham hos dig selv og i dine egne Tanker? Har du gjort Slutninger som disse: Naar det bliver saa og saa med mig, da har jeg fundet Ham? Eller, naar du følte dig saa gudfrygtig og from som du vilde, da var du frelst? Men hvad er dette uden at søge Jesus der, hvor Han ikke er? Du har søgt Ham i dig selv, men der vil du søge forgjæves. Did kommer Han først, naar du har søgt og fundet Ham der, hvor Han er. Det som du søgte, var egentlig ikke Jesus — det var dig selv, din egen Retfærdighed. Du maa søge Ham der hvor Han er, i Ordet, i Templet. Der finder du Ham, der faar du høre hvad Han vil sige dig, i Løfterne som Hans Ord indeholder. Der er Han, ikke som Hjælper og Støtte alene, men som Frelser. Ikke som den der fordrer, men som den der giver. Der er Han for dem som behøver en Frelser, det vil sige, som er hjælpeløse og fortabte. Der søger Han dig og taler kjærlig til dig. Søg Ham derfor heller ikke i Verdens Flok, vogt dig meget mer, at ikke slet Selskab skal hindre dig og skille dig fra din Frelser. Søg Ham heller ikke i Verdens Visdom. Hvor mange er der ikke, som har gjort det, og som paa den Maade førtes paa Vildspor! Bliv ved at søge Ham i Ordet, lad det lyse for dig, og du skal finde, hvad du mest af alt trænger til, Frelse for din udødelige Sjæl. Slaa dig ikke til Ro, hverken i Mistrøstighed eller i Sikkerhed eller med et dobbelt Sind, der søger at dele sig mellem Gud og Verden. Stræb at være blandt dem der med Sandhed kan sige:

O Jesu, dig at finde
Er vores fulde Agt,
Ak giv os ret isinde
At gaa med samlet Magt
Din Krybbe at omringe,
Med Hjertens Tak og Tro,
At Psalmerne kan klinge
I hver Mands Hus og Bo.

Anden Søndag efter Helligtrekonger.*

Tekst: Joh. 2, 1–11.

Og paa den tredje Dag holdtes et Bryllup i Kana i Galilæa, og Jesu Moder var der. Men ogsaa Jesus og hans Disciple vare budne til Brylluppet. Og da der manglede Vin, sagde Jesu Moder til ham: De have ikke Vin. Jesus sagde til hende: Kvinde! Hvad har jeg med dig at gjøre? Min Time er endnu ikke kommen. Hans Moder sagde til Tjenerne: Hvad han siger eder, det gjører! Men der var seks Vandkar af Sten, satte efter Jødernes Renselses-Skik, som holdt hvert to eller tre Maader. Jesus sagde til dem: Fylder Vandkarrene med Vand! Og de fyldte dem indtil det Øverste. Og han sagde til dem: Øser nu og bærer til Kjøgemesteren! Og de bare til ham. Men da Kjøgemesteren smagte Vandet, som var blevet til Vin (og han vidste ikke, hvorfra det kom, men Tjenerne, som havde øst Vandet, vidste det), kaldte Kjøgemesteren Brudgommen og sagde til ham: Hvert Menneske sætter først den gode Vin frem og, naar de ere blevne drukne, da den ringere; du har forvaret den gode Vin indtil nu. Denne Begyndelse paa sine Tegn gjorde Jesus i Kana i Galilæa og aabenbarede sin Herlighed; og hans Disciple troede paa ham.

Vort Evangelium beretter om Jesu første Undergjerning. Det er paafaldende for os, at det er netop en saadan Gjerning som den her beskrevne, der er det første Under. Vor Visdom vilde vel tænkt det anderledes. Om han havde begyndt sine Undergjerninger med at uddrive Djævle, opvække Døde, eller med Straffedomme over Synden, vilde det syntes rimeligere for os. Vi mindes her atter om Forskjellen mellem Lov og Evangelium. Johannes og Jesus træder

os forskjellig imøde. Og Jesus aabenbarer sig i dette Evangelium som den rette Glædebringer. Paa Grundlag af det som her berettes, vil vi da betænke:

1. **Hvorledes Han kommer til os i vor Glæde og velsigner os.**

2. **Hvorfor Han gjør det.**

Naar forekommer det dig, at Herren er dig nærmest, kjære Tilhører? Du vil sige: Ikke i Glæden, men i Sorgen, under Korset. Men er det, som det bør være? Det er visselig et Vidnesbyrd om vor Skrøbelighed, og om, at Gud ogsaa derfor maa tugte os. Det er jo dog saa, at vi altid skulde have Herren med os. Men det er let at forstaa, hvorfor Mange ikke kan have eller ikke tør have Herren med i sin Glæde. Naar nemlig Glæden er aabenbar syndig, eller naar den er af en tvivlsom Art, saa Samvittigheden er urolig, naar den fører Fristelse med sig, saa du vilde finde det som en fremmed, uhøvelig Ting, om Guds Ord eller Tak til Gud blev brugt derved, da kan du ikke have Herren med. Men skulde ellers Herren kun være hos os, naar vi gaar med Suk og Taarer? Eller skulde du ikke meget mere netop da se og kjende Hans Godhed mod dig, naar Han lader det gaa dig vel? Naar dit Arbeide lykkes, og du kan sidde glad ved Bord med dine, — naar Dag efter Dag gaar i Fred, naar du ser dit Haab i dine Børn, og der forundes dig glade Festdage med dine Kjære, — skulde du ikke da netop erkjende Guds Godhed og have Ham med dig? Det er saa, har en kyndig Sjælesørger sagt, at du vil finde ti der af Hjertet vil græde med dig i en særdeles Ulykke, før du vil finde én, der vil glæde sig med dig, naar en sær Lykke times dig. Men Herren vil gjerne baade lindre din Sorg og øge din Glæde. Han vil være dig nær, og gaa med dig til dit Hus og lade sig bede, Han vil være dig nær med Velsignelse.

Dersom der nu var aabne Øine, hvor mange Gjentagelser, paa forskjellig Maade, vilde ikke denne Forsamling kunne bevidne, af Jesu Gjerning hos hine Bryllupsfolk i Cana! Der var en øieblikkelig Nød — maaske krænkende nok for de fattige Folk. Han antager sig den. Har Han antaget sig Eder? Gaar tilbage i Erindringen, baade til de mindre Sorger og til de større. De ældre af os har prøvet trange Kaar. Hvor ofte var der ikke en øieblikkelig Nød! Maaske var der Mangel paa Føde, Klæder, Penge eller lignende, men Gud sendte en hjælpsom Haand. I stod raadløse, men der kom dog Raad. Hvor var den Dag Han forlod Eder? Eller om det var tungere Sorger, hvor ofte afvendte Han ikke den befrygtede Nød, hvor ofte trøstede Han ikke det tunge Hjerte! Hvem førte Han paa glædeløse Veie? Hos Ham var altid Glæde, og i de glade Dage var alt godt fra Ham.

Hvorfor følger Han os saa, og giver os saa mangen Glæde? For at drage os til sig. Guds Godhed skal lede os til Omvendelse. Forat vi skal tro paa Ham, og erkjende Ham som vor Frelser og Herre, derfor følger Han os. Thi kjende vi Ham ikke som vor Frelser, saa har det, som Han har gjort for os, ikke naaet sin Hensigt. Hvad hjælper det os, om det gaar os godt, naar vi ikke derved lære at kjende det evige Gode? Hvad hjælper det at have glade Dage her, naar vi ikke gjennem Ham faar en glad Evighed? Hvad hjælper det, at en Sorg eller Byrde tages fra os, dersom vi beholder Syndebyrden? Ser nu Eders Liv og Hans Førelse med Eder i dette Lys, og spørger Eder saa selv, om Hans Hensigt er opnaaet! Er Han med Eder i Sorg og i Glæde? Er Han buden til Eders Huse? Sky I de Glæder, hvor Han ikke er med, og takke I Ham for Glæden I nyder? Tro I paa Ham og stræbe at faa være med i den evige Bryllupsglæde?

Tredje Søndag efter Helligtrekonger.*

Tekst: Matth. 8, 1–13.

Men da han gik ned af Bjerget, fulgte meget Folk ham. Og se, en Spedalsk kom, tilbad ham og sagde: Herre! Om du vil, kan du rense mig. Og Jesus udrakte Haanden, rørte ved ham og sagde: Jeg vil; bliv ren! Og hans Spedalskhed blev straks renset. Og Jesus sagde til ham: Se til, at du ikke siger Nogen det; men gak hen, te dig for Presten og ofre den Gave, som Moses har befalet, dem til et Vidnesbyrd! Men da Jesus gik ind i Kaperna'um, traadte en Høvedsmand til ham, bad ham og sagde: Herre! Min Dreng ligger hjemme værkbruden og pines svarlig. Og Jesus sagde til ham: Jeg vil komme og helbrede ham. Og Høvedsmanden svarede og sagde: Jeg er ikke værd, at du skal gaa ind under mit Tag; men sig kun et Ord, saa bliver min Dreng helbredet! Thi ogsaa jeg er et Menneske, som er under Øvrighed og har Stridsmænd under mig, og siger jeg til denne: Gak! saa gaar han, og til den anden: Kom! saa kommer han, og til min Tjener: Gjør det! saa gjør han det. Men da Jesus hørte det, forundrede han sig og sagde til dem, som fulgte: Sandelig siger jeg eder, end ikke i Israel har jeg fundet saa stor en Tro. Men jeg siger eder, at Mange skulle komme fra Østen og Vesten og sidde tilbords med Abraham og Isak og Jakob i Himmeriges Rige. Men Rigets Børn skulle kastes ud i det yderste Mørke; der skal være Graad og Tænders Gnidsel. Og Jesus sagde til Høvedsmanden: Gak bort, og dig ske, som du troede! Og hans Dreng blev helbredet i den samme Time.

Hvad skal Prædikenen nytte til? Hvad praktisk Formaal bør den have? Først og fremst at gjøre os til Kristne i Sandhed, og om vi allerede er det, at befæste os deri. Vi

frelses og bliver salige alene ved Troen. Alle blandt os bekjender dette. Men er det forstaaet og erkjendt? Nei! Selv Mennesker som gjerne vil blive salige, søger ofte Frelsen paa anden Maade. Skjønt Guds Ord siger: "Hvo som tror og bliver døbt, skal blive salig", saa holder de sig ikke dertil. Hvorfor ikke? Fordi Troens Væsen ikke er erkjendt, og derfor heller ikke Grunden til, at den frelser os. Det synes saa urimeligt for Fornuften. Man tænker: Ja dersom Troen var saa god en Gjerning, eller dersom den frelste, fordi den bar saa gode Frugter, eller fordi den gjorde os bedre end Andre, da kunde vi forstaa det. Men naar det heder, at vi frelses ved Troen alene, da synes man, at det er for urimeligt. Sagen er, at de fleste, selv de som taler om Naade, dog mener, at de maa have en Fortjeneste af en eller anden Slags, thi ellers tør de ikke tænke saa høit, som at de skulde være Guds Børn.

Vi vil derfor idag betragte

Troens rette Art og Væsen.

1. Beredelsen til Troen.
2. Grundvolden for Troen.
3. Aabenbarelsen af Troen.

1. Skal Troen være ret, saa maa Hjertet beredes til den. Hvorledes sker da denne Beredelse? Ved Erkjendelse af den Nød og Trang, i hvilken vi er, og af vor fuldkomne Uværdighed. Det er det som vi har lært i disse Ord af vor Barnelærdom: "Den Tro som skal fatte Kristus, maa opvækkes i vor Syndejammers Følelse." I vor Tekst gives os tvende Eksempler herpaa. Den Spedalske anser sig ikke værdig til at bede. Men han var i stor Nød. Derfor kommer han, falder paa Knæ for Jesus og siger: "Dersom du vil, kan du rense mig." Høvedsmanden agtede sig ikke værd at gaa til Jesus. Siden siger han: "Herre, umag dig ikke;

thi jeg er ikke værd, at du gaar ind under mit Tag" (Luk. 7, 6). Her ser vi den rette Beredelse til Troen. Den bestaar i Selverkjendelse, i Følelsen af sin egen Uværdighed, uagtet Trangen til Hjælp og Frelse er levende. Det er Skyldbevidstheden som driver til at søge Frelsen hos Herren. Men netop denne Selverkjendelse, denne Bevidsthed om Skyld for Gud, er det som mangler hos de Fleste. Almindelig Fællesbekjendelse af Synden betyder ofte ikke Noget. Med den kan følge et overfladisk Velbehag i Evangeliet, men ofte ingen personlig og varig Tro. Den som kun har denne overfladiske Tro, bliver i Medgang helst verdsligsindet. I Modgang bliver han let trøstesløs og utaalmodig. Kjender vi ikke vor Nød og Uværdighed, da er vi ikke beredt til at tro, men i Fare for at lukkes ude fra Gud, ligesom hine, der skildres i Matth. 7.

2. Naar nu Hjertet er baade bekymret og ydmygt, hvor finder det da en Grund at bygge Troen og Haabet paa? Her kommer Tekstens Eksempler igjen. "Herre, om du vil." "Herre, sig kun et Ord, saa bliver min Dreng helbredet." Hvad var det, disse begjærede? Et Tegn? Et Merke, eller noget Vidnesbyrd hos sig selv? Nei, de havde kun sin Trang og Uværdighed. Et Ord af Herren begjærer de. Det kan nemlig vise dem, hvad Han vil. Høvedsmanden beraaber sig paa sin egen Stilling, og minder om hvorledes hans Befalinger adlydes. Hvor meget mer kan da ikke Jesus bruge s i t Ord til at fremme, hvad Han vil! Høvedsmanden byggede altsaa paa Jesu Ord alene. Dette er Troens ene, rette Grund. Mange vil nok agte Ordet, men de vil ogsaa have noget ved Siden deraf at trøste sig ved, for Eksempel sin Iver, sin Oprigtighed, eller Fremgang i det Gode. Hvad er Følgen? Der bliver ingen ret Tro. Deres Tro blir som et Rør, der blæses hid og did. Idag er den selvtillidsfuld og frimodig, imorgen nedslagen og modløs. Hvad er

Grunden dertil? De bygger ikke paa den ene rette Grund, nemlig Jesu Ord. I dette lærer vi først, hvad Gud dømmer om os. Vore egne Følelser og Andres gode Meninger hjælper ikke. Gud siger, du er skyldig. Dernæst siger Gud: "Dig er en Frelser født!" Ordet viser os, hvad Gud vil gjøre med os. Han vil frelse os. Derfor siger Han: "Tro paa Jesus!" Der er ingen anden Maade, paa hvilken vi kan modtage Jesus og Frelsen i Ham, end ved Troen. Derfor: "Hvo som tror og bliver døbt, skal blive salig."

3. Hvorledes aabenbarer nu denne Tro sig? Den er en saa mægtig og levende Ting, at den maa aabenbare sig. Og det selv om den er svag, og kun som en Hunger og Tørst. Den vil aabenbare sig som Tak til Gud, og som Lyst til at tækkes Gud. Derfor kommer den ogsaa frem i Kjærlighed til vore Medmennesker, under alle Livets forskjellige Forhold. Troen vil fremdeles vise sig som Trang til Guds Ord, som Trang til at bede, og som Lyst til at fly Forargelse. Der hvor der ingen Forandring sker, hvor Mennesket er som det før var, der er ingen Tro. Og Dommen over saadanne hører vi i Slutningen af vort Evangelium, hvor det heder: "Men Rigets Børn skulle udkastes i det yderste Mørke; der skal være Graad og Tænders Gnidsel."

Nu, kjære Tilhører, er der nogen Sygdom hos dig, i dit Hjerte? Er Samvittigheden saaret og bange, eller er den maaske sovende? Er du selv hjælpeløs og skyldig? Lad da ikke Jesus gaa forbi, uden at du anraaber Ham om Hjælp. Hvad vil Han svare dig? Hans Ord er for dig, og er til Frelse. Den som beder, skal faa. Den som hører og tror, bliver salig. Men den som ikke tror, bliver fordømt. Hvorfor? Fordi han har forkastet Frelseren. "Salige er de som hører Guds Ord og bevarer det!"

Fjerde Søndag efter Helligtrekonger.

"Herre, forøg os Troen!" Saaledes bad dine Disciple dig, Herre Jesus, da du vandrede synlig med dem. Og hvad skal vi sige? Hvor saart trænger vi til at bede denne Bøn og til at hjælpes af dig! Du ved det bedre end vi. Men vi har og lært at se lidt deraf, og vi beder dig da: Kjære Herre, tilgiv os vor Vantro og Tvil, og hjælp os ved din Helligaand, forøg os Troen, og lad og i denne Stund dit hellige Ord dertil hjælpe os! Du har givet os det, forat vi skal tro paa dig. Saa velsign det for os, eftersom du ved enhver af os trænger det! Amen.

Tekst: Matth. 8, 23–27.

Og han gik i Skibet, og hans Disciple fulgte ham. Og se, der blev en stor Storm paa Søen, saa Skibet skjultes af Bølgerne; men han sov. Og hans Disciple gik til ham, vakte ham op og sagde: Herre, frels os! Vi forgaa! Og han sagde til dem: Hvi ere I frygtagtige, I lidet Troende? Da stod han op og truede Vindene og Søen, og det blev ganske blikstille. Men Menneskene forundrede sig og sagde: Hvad er denne for En, at baade Vindene og Havet ere ham lydige?

"Trøster, trøster mit Folk, skal Eders Gud sige. Taler kjærligen til Jerusalem, og raaber til den, at dens Strid er fuldendt, thi dens Misgjerning er forligt, thi den har faaet dobbelt af Herrens Haand for alle dens Synder."

Saaledes lyder Herrens Befaling gjennem Profeten Esaias. Men kan vi trøste alle, som hører Ordet? Naar

en er saa vel tilfreds, at han synes, han har det godt i alle Maader, hvad kan det da hjælpe, eller hvad Mening er der i at ville trøste ham? Nei, den som mener, at han ingen Trøst trænger, ham kan vi ikke trøste, og ham skal vi derfor heller ikke tale Trøsteord til. Gjorde vi det, da forskyldte vi lettelig, at saadanne Sjæle kun bestyrkedes i den Indbildning, at de havde alt i Orden og ingen Trøst eller Hjælp trængte. Vi vilde da falde under den Dom, som hos Profeten Ezechiel er udtalt over dem, "som syr Puder over Guds Hænder og gjør Huer til Hoveder af alle Slags Vekst, og siger Fred, hvor der ikke er Fred, og dømmer Sjæle til Liv, som ikke skal leve".

Derfor, ligesom Undergjerningen i vor Tekst jo i egentlig Forstand kun angik de Disciple, som dengang var med ham, saaledes er ogsaa den Trøst, som Beretningen om den giver, kun for dem, som enten aandeligt eller legemligt er i en Stilling, som ligner den, hvori Disciplene dengang var.

Vi vil derfor i denne Stund betragte vor Tekst som et Trøstebudskab til dem, som er med Jesus i Skibet, og da gjøre os rede for:

1. **Hvem det er, som er med Jesus i Skibet.**
2. **Hvad disse maa vente sig i Verden.**
3. **Den Trøst, som gives dem.**

I.

Vi spørger altsaa: Hvem er da med Herren i Skibet? Nu er det vistnok saa, at vi ikke kan pege paa disse og skille dem ud; thi "Herren kjender sine". Ingen anden gjør det. Men det, som jo først og fremst er af Vigtighed for os, det er, om vi selv er med. Og Merkerne paa dem, som er med, er givne i Guds Ord. Skjønt vi nu netop derfor ikke kan dømme andre, fordi vi ikke tydeligt kan se Merkerne i deres Hjerter, saa skal vi dog give Agt paa os selv og

se efter i vore egne Hjerter, om vi der kan finde dem. Dette er og en af Hensigterne, hvorfor Merkerne er beskrevne i Guds Ord.

Altsaa, min kjære Tilhører: Ligger det dig alvorligt paa Hjerte at blive salig?

Ikke det spørger jeg dig om, om du kan svare Ja, naar en spørger dig, om du gjerne vil blive salig. Det vil vel alle svare Ja til. Men ligger det dig alvorligt paa Hjerte? Søger og stræber du derefter, saa denne Tanke og Stræben følger dig Dag efter Dag. Er dette Tilfælde, da har du et af Merkerne paa dem, som er med Jesus i Skibet.

Erkjender du din Synd, saa den gjør dig ondt?

Ikke det spørger jeg dig om, om du er villig til at erkjende, at du er en Synder. Hvem iblandt os vil ikke maatte erkjende det? Det er jo bare det samme som at sige, at man er et Menneske, thi alle er jo Syndere. Men er du bedrøvet over, at du er saadan som du er, og at du paa saa mange Maader har syndet og fremdeles synder, saa i dette, saa i hint, som du ved er Synd? Gjør det dig ondt, saa du baade skammer dig og sørger derover? Er dette saa, da har du et andet af Merkerne.

Dernæst: Hader du Synden?

Ikke det spørger jeg efter, om du endnu finder hos dig Lyst til det onde; thi det ved jeg, at du gjør. Synden er behagelig for Kjødet. Men om du, uagtet dette, dog gjerne vil blive anderledes; om du finder i dig en oprigtig Lyst til at slippe disse Synder, til at blive fri for dem, fordi de er onde, — uagtet de er behagelige for dit Kjød og Blod? Dette er ogsaa et af Merkerne paa dem, som er med Jesus i Skibet.

Er du ogsaa bange for ved Synd at forspilde din Salighed, idet du erkjender, hvor ofte det sker, og hvor let det kunde hænde ogsaa dig? Dette er atter et Merke.

Men med alt dette er det dog endnu ikke afgjort, at en

som har disse Merker, derfor ogsaa er med Jesus i Skibet. Der spørges nemlig fremdeles: Har du under denne Stræben efter Salighed og efter Befrielse fra Synden indseet og erkjendt, at du ikke kan fri dig selv, at du ikke kan overvinde det onde i dig? Har dine mange forgjæves Forsøg og forgjæves Forsætter lært dig tilsidst at se dig selv ganske hjælpeløs, saa du ganske og aldeles har maattet opgive Tanken paa at hjælpe dig selv? Og har du derfor lært af Evangeliet at ty til Ham, som af Gud er sendt os til Frelse; til Ham, som ogsaa har frelst os ved at tage paa sig al vor Synd og Skam og Straf, og ved at gjøre alt det, som vi skulde have gjort? Gud har sagt om Ham: "Denne er min Søn, den elskelige, i hvem jeg har Velbehag. Hører Ham!" Hører du da efter, naar han i sit Ord taler til dig, saa du gjerne vil følge Hans Røst?

Endelig: Tror du altsaa paa Ham, saa du har Tillid til Ham og forlader dig paa, at Han baade har frelst dig og fremdeles vil frelse dig?

Dette er Hovedmerket. Den, som har dette Merke, han ved ogsaa, at han har ikke sig selv at takke derfor. Ved den Helligaands Naade er han kommen til Jesus. Nu er han med Jesus i Skibet, og det vil altid findes, at den som har dette Hovedmerke: Troen paa Jesus, han har ogsaa de før nævnte Tegn, det søgende, sørgende, ydmygede Hjertes Merker.

Ikke saaledes er dette at forstaa, som om nu alle, der er med Jesus i Skibet, havde disse Aandens Virkninger og Merker lige sterkt udprægede, lige tydelige og kjendelige, ja kjendelige ogsaa for Menneskene. Der kan i saa Henseende være stor Forskjel. Men det har den Art med disse Ting, at hvor de virkelig findes i et Hjerte, enten det nu er sterkt eller svagt, der hersker de i Hjertet og styrer dette paa en ganske anden Vei, end det før gik. Der er derfor en afgjort For-

skjel mellem troende og vantroe, mellem dem som er med Jesus i Skibet, og dem som ikke er det. De gaar i ganske forskjellig Retning, thi deres Livs Maal er forskjelligt.

Men denne Forskjel vil det kjødelige Sind gjerne forvirre for os og gjøre utydelig. Thi naar Forskjellen mellem dem som er med Jesus, og dem som ikke er det, bliver utydelig, da kan det hykkelske Hjerte saa meget lettere indbilde sig at være med og slaa sig til Ro med en indbildt Tro paa Jesus. Det vil derfor være godt, om vi ser lidt nøiere efter, hvorledes det efter Guds Ord er med dem, som virkelig i Sandhed har hint Troens Merke.

Dersom det nemlig er saa, at vi ved Guds Naade er med Jesus i Skibet, da er dette vor største Glæde, og Jesus selv er vort Hjertes største Skat. Han er os mer end alt andet. Ham kan vi ikke være foruden. Ham tør vi ikke miste. Alt andet fik gaa, om Gud saa vilde, kun ikke Han. Uden Ham var vi fortabte. Vi erkjender derfor, at der er intet, som i Sandhed er nødvendigt for os, uden Jesus.

Derfor heder det om Hans Disciple: de forlod alle Ting og fulgte Ham.

Ogsaa for os er dette nødvendigt. Vil vi være med Ham i Skibet, da maa ogsaa vi forlade alle Ting og følge Ham. Det gjælder her for det første, at vi forstaar, hvad dette er, og for det andet, at vi gjør det.

Ikke det forlanger han af os, at vi skal bortkaste eller uddele det, som Gud har givet os her i Verden, eller at vi skal løbe fra Hus og Hjem og Kaldsgjerning og gaa hen i Ørkenen, eller prøve paa at lukke Verden ude ved at lukke os selv inde i et Kloster. Men dog har han sagt, at den som ikke forsager alt det han har, kan ikke være Hans Discipel (Luk. 14, 33).

Hvad er det da at "forlade alle Ting", at "forsage alt det vi har"? Det er, i vort Hjerte at give det op, saa vi

ikke anser det for nødvendigt, ikke binder os til det, ikke lader det hindre os i vor Kristendom, ikke lader det hindre os i at følge Ham og tjene Ham. Vi maa lade os nøie med at have Ham og høre Ham til og have Hans Naade, og saa være tilfreds med, hvorledes Han vil føre os, hvor meget og hvor lidet baade af det ene og det andet Han finder det godt for os at have. Dette er at "søge først Guds Rige og Hans Retfærdighed", og dette er derfor en væsentlig Beskaffenhed ved den sande Tro.

Du ser, min kjære Tilhører, at det er endelig ikke saa vanskeligt at forstaa dette. Heller ikke er det saa vanskeligt at tale og prædike derom, saaledes som jeg gjør i denne Stund. Men naar vi nu ved, hvad det er at forlade alle Ting, — er det da ogsaa en let Sag at gjøre det?

Nei. Vort naturlige Sind vil det ikke. Noget vil vi gjerne opgive. For en falder det let at opgive én Ting, for en anden en anden Ting. Mange af os kan opgive mange Ting — men alt! Nei, det synes dog for meget. Og hvor underfundigt og opfindsomt er ikke Menneskehjertet, naar det gjælder at finde Grunde for dog ikke at opgive det, som Hjertet hænger netop mest ved i Verden. En synes f. Eks., at han gjerne vil opgive baade det ene og det andet, men sine kjære, sin huslige Glæde, sin Egtefælle, sine kjære Børn, eller deres formentlige Vel i Verden, nei, det kan han dog ikke saaledes i Hjertet opgive eller forlade. Jesus har dog sagt: "Hvo som elsker Fader eller Moder eller Søn eller Datter mere end mig, han er mig ikke værd" (Matth. 10, 37).

Eller: En er villig nok til at opgive baade det ene og det andet, — men æres vil han. Sin Ros ogÆre, dem vil han beholde. Jesus har dog sagt: "Hvorledes kunne I tro, I som tage Ære af hverandre?" (Joh. 5, 44).

Eller: Meget kan du opgive, men dine egne Meninger,

dine klare, fornuftige Slutninger, dem maa du staa fast paa, dem kan og vil du ikke forlade, synes du. Og dog siger Guds Ord, at vi skal tage al Tanke til Fange under Kristi Lydighed (2 Cor. 10, 5).

Fremdeles: Mangt og meget kan vi finde os i, men Fred vil vi have, Fred for enhver Pris, gode, rolige Dage. Eller, hvad der er det aller almindeligste som holder igjen, Penge. De er jo nødvendige, synes vi, hvad enten det er dem vi har, eller det er den glade Tanke paa dem, som vi haaber at skulle faa (helst ret mange); nei, dette kan vi ikke opgive, hvorledes kunde vi da "komme frem i Verden"!

Nu, mine Venner, hvor dette Sindelag hersker og Hjertet lader sig styre deraf, der er det ikke fuldt Alvor med Kristendommen; der siger Jesus, kan vi ikke være Hans Disciple; thi det gaar nu engang ikke med det Kunststykke, at være med den ene Fod i Skibet hos Herren og med den anden i Verden. Ingen kan tjene to Herrer.

Ak, der er saa mange som vil det, og vi fristes alle saa sterkt dertil, men altid vil det vise sig, at den som ikke for Jesu Skyld vil opgive alt, hvad han har kjært i Verden, han vil for Verdens Skyld opgive Jesus. I mindes hin rige Yngling, som kom til Jesus. Mente han ikke det, han sagde, at han gjerne vilde blive salig? Jovist mente han det, men da det kom til Stykket, saa fandt han dog, at det blev ham for dyrt. Jesus overbeviste ham om, at der dog var noget, som han havde endnu mere Lyst til, end til at blive salig: "Gak hen, sælg hvad du har og giv fattige det, og du skal have en Skat i Himmelen; kom saa og følg mig. Men der den unge Karl hørte det Ord, gik han bedrøvet bort; thi han havde meget Gods" (Matth. 19, 21 flg.).

Først da, naar Jesus virkelig er bleven os det eneste virkelig nødvendige, saa vort Hjerte er løst fra alt andet, først da er vi virkelig i Sandhed med ham. Thi Jesus vil

have frie Disciple. Nu hører vi vistnok store Ord om Frihed i Verden. Men den er ikke fri, som er bunden til en eller flere af de Ting som her er nævnt, eller til lignende Ting. En Træl er et saadant Menneske af disse Ting, hvor meget der end i Verden raabes paa Frihed og loves Frihed af dem, som selv er Forkrænkelighedens Trælle, thi af hvem nogen er overvunden, dens Træl er han og bleven (2 Pet. 2, 19).

Den er fri, hvis Hjerte er frit for al Trældom under Verden og dens Ting, men denne Frihed har kun det Menneske, som Jesus har frigjort. Den med hvem dette er Tilfældet, han ved, at kun ét er fornødent: Jesus. I Ham har han alt; thi i Ham har han Fred med Gud, Guds Kjærlighed og faderlige Forsørgelse i Verden, en salig Død og evig Herlighed efter Døden. Derfor kan han have det saaledes, som Gud vil, enten det er at fattes eller at have Overflod. Det ved han, at hvad godt Gud beskjærer ham i Verden, det kan han glæde sig i og takke Gud for; og vil saa Gud tage det igjen, da ved jo Han bedst hvad der tjener os den korte Tid, vi færdes her. Det som er godt for os, det vil Gud give. Har Han givet os sin Søn, hvorledes skulde Han ikke give os alle Ting med Ham?

Er da altsaa dette det eneste, som vi erkjender for nødvendigt, at vi har Jesus og hører ham til, da er det ogsaa sandt, at vi tror paa ham. Da er vi med Jesus i Skibet.

II.

Nu skulde det da ventes, at alt blev godt. De har jo "det ene fornødne". Men nu begynder der et underligt Liv for dem, som er med Jesus i Skibet.

Der er lovet os Visdom. Jesus er jo selv vor "Visdom fra Gud". Men vi maa høre, at Han trodses, Hans Ord negtes, og vi haanes som de største Daarer.

Der er lovet os, at vi skal være retfærdige for Gud.

Men jo længer vi lever, og jo opmerksommere vi betragter os selv, desto flere Synder opdager vi hos os. Der er lovet os Ære. Vi finder Foragt og Forhaanelse. Der er lovet os Fred. Men Strid finder vi baade i os og udenom os. Der er lovet os Glæde. Men Suk og Sorg er vor daglige Erfaring. Der er lovet, at Guds Kjærlighed skal følge os. Men under alle Slags Gjenvordigheder ser det ud, som om Gud havde glemt os og ikke bekymrer sig om os.

Her kommer altsaa Stormen og Bølgerne. Ofte bliver det saa tungt, saa tungt for os. Er vi da bedragne? Holder han ikke sine Løfter, og har vi taget feil i alle vore Forhaabninger?

Nu vel, vi kan jo gaa tilbage. Vi kan jo forlade Skibet igjen. Vi er ikke tvungne. Mange har gjort det. Det staar ogsaa os frit for. Vi læser i Joh. 6: "Fra den Tid gik mange af hans Disciple tilbage og vandrede ikke mere med Ham." Jesus spurgte da de tolv: "Vil ogsaa I gaa bort?"

Hvad vil du svare, kjære Tilhører, du som er med Ham i Skibet, naar Han spørger dig saa? Du har vel og faaet prøve noget af Stormen og Bølgerne. Vil du gaa tilbage og forlade Ham? Har Han bedraget dig?

Nei, bedraget os har Han ikke. Han har jo sagt os det forud. "Discipelen er ikke over sin Mester." Hvad Ret har vi til at ville have det saa godt og fuldt op efter Ønske, mens Han maatte sige: "Ræverne have Huler og Himmelens Fugle Reder, men Menneskens Søn har ikke det, hvortil han kan helde sit Hoved." Han har jo sagt os: "I Verden skulle I have Trængsel", og "den som ikke tager sit Kors op, han kan ikke være min Discipel". Da Han skildrede de to Veie, den trange og den brede, sagde Han da, at den Vei som fører til Livet, var bred og magelig? Nei, "snever" og "trang" er Porten og Veien. Det har Han sagt os forud. Trang er Veien, saa vi kun kan gaa en for en, hver for sig, og saa,

at vi ikke kan slæbe med os alt, som vi kunde have Lyst til, og saa, at der maa gaaes forsigtigt, om vi ikke skal komme ud af Veien.

Skal vi da gaa tilbage og finde den brede Vei? Ak, det kan kun altfor let ske, men Gud bevare os derfra! Thi hvad vilde vi vinde? Hvor fører den brede Verdensvei hen? Og om vi fik den hele Verden, hvad havde vi, naar nu snart Døden kommer? Nei, hos ham alene er Fred. Han har det evige Livs Ord.

Ja — men hvorfor da alle disse Trængsler? Min kjære Broder, har du ikke allerede erfaret, hvad Skriften lærer os, at de er nødvendige til vor Tros Prøvelse og Renselse, og til at hjælpe os til et ret Syn paa Verden, saa vi ser den i dens sande Skikkelse?

Hvor let er det ikke at falde fra! Hvor let er det ikke at glemme, hvad vi engang har lært! Hvor let er det ikke at forlade Herren, ja at fornegte Ham! Naar alt gaar godt, naar det ikke gjælder noget, da er det let nok at sige og at mene: "Jeg vil dø med dig." Men i Faren, naar det gjælder, da kunde det let komme til at hede: "Jeg kjender ikke det Menneske."

Dette lærer vi at se under Trængslerne. Vi mente, vi var noksaa faste i Troen, men naar saa Prøvelsen kom, hvad fandt vi da somoftest? Tvil, Knur, Klage, Utaalmodighed og Haabløshed. Dette fandt vi hos os istedenfor Troens faste Fortrøstning. Trængslerne viste os vor Afmagt og vor Daarlighed. Dermed lærte de os at se, at vi ikke tør slippe Ham. De lærte os at raabe til Ham, at Han vilde hjælpe os og selv holde os fast; thi uden Ham saa vi da, at vi intet kan gjøre.

Derfor formaner St. Petrus os: "Forundrer Eder ikke over den Ild, som kommer over Eder til en Prøvelse!" Og St. Jacob siger, at denne Troens Prøvelse virker Stand-

haftighed. Vi trænger til Prøvelsen. Derfor er dette i Skriften saa ofte sagt os baade i Ord og i Eksempler. Et Menneske har ikke i sig selv Kraft til at blive bestandig, og maa derfor ved Trængslerne atter og atter drives til at ty til Gud. Dette er vist os ogsaa i deres Eksempler, som har været vore Forgjængere i Troen. Se David! Hvilken Kjæmpe i Troen synes han at være, naar han synger høit: "Herren er min Klippe, paa hvilken jeg forlader mig, Han er mit Skjold, min Salme, min Salighed!" Men saa hører vi ham igjen raabe af Dybsens Nød: "Gud, frels mig, thi Vandet er kommen indtil Sjælen!"

Hvor seierssterk staar Elias for os, da han i Troens Kraft staar alene mod de 450 Baals Profeter og overvinder dem! Men det er den samme Elias, som siden klager og sukker: "Det er nok, tag nu min Sjæl, Herre!"

Hvad skal vi sige, eller hvorledes tør vi undres over, at vi trænger til at prøves og opdrages gjennem Trængsler, naar vi agter paa, hvorledes Herren førte sine hellige Apostler? De var kaldte til Herlighed, og se, hvilken Lidelseshistorie! Læs det 11te Kapitel i 2det Corinthier-Brev og se, hvorledes Herren førte sin kjære Tjener, Paulus. Knurrede han? Nei, "det maa saa være", sagde han; thi "det bør os gjennem mange Trængsler at indgaa i Guds Rige", thi "Trængslen virker Taalmodighed, men Taalmodigheden et prøvet Sind, men et prøvet Sind Haab, men Haabet beskjæmmer ikke"; men "vor Trængsel, som er stakket og let, bringer os en evig og over al Maade vigtig Herlighed."

Men kanske han, den store Apostel, var saa høi og mægtig, saa hævet over de Kaar, som vi arme Mennesker lever i, at han ikke følte Korset, og at Trængslerne smertede ham ikke? Nei, heller ikke det, han fik nok føle det. "Udvortes Sorg, indvortes Frygt", siger han om sig selv, og hvor tunge har vel ikke de Timer været, som han beskriver med de Ord:

"Under megen Kummer og med et beklemt Hjerte skrev jeg til Eder under mange Taarer" (2 Cor. 2, 4).

III.

Men hvor var det da, at St. Paulus og alle de tusend Korsdragere efter ham har søgt og fundet Trøsten? Sammesteds, hvor Disciplene fandt den, da de med Dødens Rædsel for Øinene raabte: "Herre, frels os, vi forgaa!" Jesus var med dem i Skibet.

Det syntes, som vidste Han ikke om Nøden. Han sov. Eller som om Han ikke brød sig om deres Fare: "Mester, bekymrer du dig ikke om, at vi forgaa!" raabte de (Mark. 4, 38). Men Han var der. De fik ogsaa snart se, at dette var nok. Et Ord af Ham — og det blev ganske blikstille.

Saaledes er Han fremdeles med os. Ham ser vi ikke, men Bølgerne ser vi. Hvor ofte gjentager ikke dette sig! Der sidder en nedbøiet Flok i en fattig Kristens Hytte. Den bitre Nød har de maattet bære, men de har holdt ud. Nu synes alt Haab om Hjælp borte. Ham ser de ikke. Ved Han ikke om det? Jo, det viser sig, at Han vidste det; kun at Hans Time endnu ikke var kommen. Men den kom; og helst, naar Nøden var størst, fik de erfare, at Han var der og ikke havde glemt dem.

Saa og ved det smertelige Sygeleie, — Smerten og Baanden ser og hører du; Ham ser du ikke, skjønt Han dog er der med sin Kjærlighed og Magt.

Eller under saarende Miskjendelse, naar det ser ud, som skal du trædes under Fødder, skjønt dog din Samvittighed vidner med dig.

Eller under forgjæves Arbeide og Møie i dit tunge, trættende, jordiske Kald, hvor det ser ud som slæbte du forgjæves.

Eller under tungt og sukkende Arbeide i Guds Kirke, naar dens Skrøbeligheder aabenbares, naar det ser ud, som

Sandheden skal ligge under og selv dens Venner tvile og tabe Modet.

Eller endelig, naar du selv i det ensomme Kammer sidder med tungt Sind, tvilraadig om dig selv, med Sorg over dine Synder og din aandelige Afmagt, idet du synes, at det gaar tilbage med dig og ikke frem.

Hvorledes er det med os, kjære Venner, under saadanne Kaar? Hvorledes er vi tilmode, naar disse eller lignende Storme og Bølger truer, og vi ser ikke Ham som vi havde haabet paa? Han synes saa langt, langt borte. Er vi da faste, rolige, trøstige, glade? Er det almindeligt blandt os, at vi kan sige med Paulus: "I alle disse Ting mere end seire vi ved ham, som os elskede"? Ak nei, bange, nedslagne, modløse, trætte er vi vel oftest da, og vore Beregninger og de Udsigter vi synes at se, gjør os kun endnu tyngre til Sinds.

Er dette ret? Er dette et Sind, som Herren bifalder? Nei, han straffer os: "Hvi ere I saa frygtagtige, I lidet troende!" Skamme os maa vi, at vi ikke kjender Ham bedre og ikke har havt større Tillid til Ham.

Raabe til Ham og bede Ham om Hjælp. det skal vi; thi Han vil ikke, at vi skal være stumpsindede og følesløse under Korset, eller ligegyldige og blinde for Faren. Men saa vidt som vi skal raabe og bede, saa vidt skal vi ogsaa bie og tro. Hans Øie er ikke bleven svagt. Hans Magt er ikke bleven mindre. Hans Kjærlighed er ikke bleven kold. Men — Han vil styre. Han vil selv sætte Tid og Time og Maade.

Tro Ham derfor, kjære Sjæl! Giv Ham denne Ære! Ikke et eneste Menneske har der været, eller er der, eller vil der blive, som kan træde frem og vidne: Jeg troede og biede, men det var forgjæves, jeg blev skuffet. Thi Han er med os i Skibet. Han, Jesus selv, er os nær, som Han var Disciplene nær den Gang paa Havet. Derfor har Han ogsaa ladet sig kalde Immanuel, det er: Gud med os. Hans Hjælp om-

ringer os, som de gloende Heste og Vogne omringede Profeten Elisa og hans Dreng. Drengen saa dem ikke. De var der dog.

Du ser det heller ikke. Under dine Trængsler i dit Hus, under dine Kampe og Bekymringer i Kirken, under dine Sorger over dig selv ser du ikke, at Han er dig nær, er lige ved din Side og ved det alt. Du skal heller ikke se det. Men du skal tro det. Thi, siger Han, "salige ere de, som ikke have seet, og dog troet".

Ja, kjære Venner, vi vil tro det. Vi vil skamme os over vor Vantro og tro Ham bedre herefter, og vi vil lade Ham raade. Han vil selv hjælpe os til denne Tro. Netop derfor straffer Han vor Vantro. Vi vil sætte vor Lid til Ham, endog vi ikke nu ser Ham ligesom hine gjorde, til hvem St. Petrus skriver, og som heller ikke havde seet Herren legemlig, forat det ogsaa om os kan blive sandt, hvad han siger om dem og om deres Tro paa Jesus: "Hvem I ikke have kjendt og dog elske, hvem I ikke nu se, men dog tro paa og fryde Eder med en uudsigelig og forherliget Glæde, opnaaende Maalet for Eders Tro, Sjælenes Frelse." Engang skal ogsaa vi se dig, Herre Jesus! O, slip os ikke, men beskjærm os og ophold os til den salige Stund! Amen.

Femte Søndag efter Helligtrekonger.*

Tekst: Matth. 13, 24–30.

Han fremsatte en anden Lignelse for dem og sagde: Himmeriges Rige lignes ved et Menneske, som saaede god Sæd i sin Ager. Men da Menneskene sov, kom hans Fiende og saaede Klinte blandt Hveden og gik bort. Men da Grøden voksede op og bar Frugt, da lod ogsaa Klinten sig tilsyne. Men Husbondens Tjenere kom frem og sagde til ham: Herre! Saaede du ikke god Sæd i din Ager? Hvorfra har den da Klinten? Men han sagde til dem: Det har et fiendsk Menneske gjort. Da sagde Tjenerne til ham: Vil du da, at vi skulle gaa bort og luge den af? Men han sagde: Nei, forat I ikke skulle tilligemed den rykke Hveden op, naar I luge Klinten af. Lader dem begge vokse tilsammen indtil Høsten! Og i Høstens Tid vil jeg sige til Høstfolkene: Sanker først Klinten sammen og binder den i Knipper for at opbrænde den, men samler Hveden i min Lade!

"Salig den som ikke forarges paa mig!" Hvor ofte har ikke Jesus udtalt disse Ord, og hvor stor var dog ikke Forargelsen over Ham, indtil den naaede sit Høidepunkt i den Beskyldning: "Han haver Djævelen." Hvad var Grunden til dette? Det kom deraf, at Han ikke var som de ventede, og som de mente Han burde være. Fra Nazaret, Tømmermandens Søn, Tolderes og Synderes Ven, en Fraadser og Vindranker, — saaledes omtalte de Ham, anklagede Ham, og forargedes, fordi Han i Alt var saa langt anderledes, end de mente Han burde være. Saaledes ogsaa med Hans Kirke. Den er delagtig i Hans Lidelses Samfund ogsaa i dette Stykke. Dette forudsiger ogsaa Jesus, hvor

Han taler om, hvorledes Verden skal hade og forfølge de Troende. Fristelsen ligger nær: Derfor vil vi idag, til vor Hjælp mod Forargelse, betragte:

Noget af hvad Herren i Lignelsen lærer os om Guds Riges Tilstand i Verden.

Med Himmeriges Rige menes her Naadens Rige, Guds Kirke i Verden. Den har, som I ved, ifølge Skriften mange herlige Navn. Den kaldes Guds Stad, Guds Hus og Guds Tempel. Den betegnes som Kristi Hjord, Kristi Brud, Kristi Legeme, og endvidere som de førstefødtes Forsamling, og Menigheden som er opskreven i Himlene, et Folk til Eiendom. Saaledes er den altsaa. Men hvad ser vi? Uenighed, Strid og Bitterhed. Alle Slags Mennesker, Onde og Gode om hinanden, mange Aabenbarelser af et verdsligt Sind, ja endog grove Synder. Saadant ser vi. Sandelig, her er Forargelsen nær! Men hvori bestaar da denne Forargelse, som det er saa nødvendigt at undgaa? Den bestaar i at lade sig bringe i Forvirring om hvor den sande Kirke er, og om hvor Guds Rige skal søges. Derefter kommer falske Lærdomme, hvorved saa mange lide Skibbrud paa Troen. Og herpaa følger igjen ofte Guds Navns Bespottelse. Hvor ofte høres det ikke: Lad de Kristne blive enige først, saa skal vi agte paa, hvad de har at sige. Dernæst aabenbarer Forargelsen sig undertiden i falske Slutninger. Man siger for Eksempel: Skulde dette være Guds Kirke? Se al denne Synd og Daarlighed, al denne Kulde og Ligegyldighed, altsaa er Guds Kirke ikke her. Eller: Her er saa mange Hyklere, altsaa er her ikke Guds Børn. Luther klager over, at Kirkens Tilstand driver til Pavedømmet. Hos os kan det befrygtes, at Kirkens Tilstand driver til Verden. Men derfor har Herren givet os denne Lignelse, at vi kan undgaa saadan Forargelse. Desuden sammenligner Han Kirken med en Lo,

hvor der er baade Avner og Hvede. Med et Fiskegarn, hvori der fanges baade gode og daarlige Fiske, og med de ti Jomfruer, af hvilke fem var kloge, men fem daarlige. Guds Kirke maa dog bære sine Navne med rette. Kirken er en Trosartikel. Det gjælder det at fastholde, dersom vi ikke skal føres paa Vildspor. Guds Kirke er alene de Troende. Den er de hellige Menneskers Samfund og Forening i Aanden. Dens Segl er: "Herren kjender Sine"; og: "Hver den som nævner Kristi Navn, afstaa fra Uretfærdighed" (2 Tim. 2). Der er i den unge Kristne og gamle Kristne, skrøbelige Kristne og stærke Kristne, Begyndere i Kristendom og prøvede Kristne, men der er ingen Hyklere. De er alle hellige ved Troen. De bærer alle Frugt. Der er ingen Ubodfærdig, ikke en. Ikke en villig Syndetjener. Saaledes er Kirken, men vi se den ikke saaledes. I Verden, i den udvortes synlige Kirke, er Hyklere indblandet i den. Ukrudet er mangengang frodigt og aabenbarer sig ved allehaande Synder, hvoraf der igjen kommer Strid og Uenighed. Men naar vi nu ikke kan se og udskille Guds Børn, og der raabes: "Se, her er Kristus, og se, der er Han", hvorledes kan vi da være visse paa, hvor Kirken er? Den som saar den gode Sæd — Rigets Børn —, er Menneskens Søn. Hvorledes er de blevne saaede? Ved Ord og Sakramenter. Der hvor disse er i Sandhed, der er Guds Kirke. De som høre Ordet og bevare det og bære Frugt i Taalmodighed, disse er Rigets Børn. Var nu blot alle Saadanne, da var Vanskeligheden fjernet. Men nu er der ogsaa den Ondes Børn. Hvilke er disse? De fremtræder under mange Skikkelser. De have Ordet, og bruge det maaske ogsaa, men er Gud ulydige og ville ikke lade sig omvende. De er Verdens og Syndens Tjenere. Loven vil de ikke høre, og foragter de. Evangeliet misbruger de til en falsk Trøst. Aarsagen til dette er, efter Jesu Udlæggelse af Lignelsen: Djævelen. Ligesom han

hindrer Sæden i det enkelte Hjerte, saaledes virker han Forstyrrelse og Forargelse i Guds Kirke ved at indbringe Hyklere, eller ved at bringe dem, som allerede har annammet Sandheden, til Frafald. Han arbeider helst i Guds Kirke, ofte med stor List og under Skin af det Gode. Endog Klage over Synd og Mangel paa Hellighed forstaar han at benytte sig af for at bringe Menneskene til Frafald.

Kirkens Historie fra Begyndelsen viser, at det altid har været saaledes. I Ap. Gj. 15 tales om, at "nogle som er udgangne fra os, har forvildet Eder". Paulus taler om "dem som har Gudfrygtigheds Skin", og i Aabenbaringen læser vi om dem som "har forladt den første Kjærlighed" og om dem som har "Navn af at være levende". Hvorledes skal vi nu bære os ad? Mange Forsøg har været gjort paa at tilveiebringe en fuldstændig Adskillelse mellem det Onde og det Gode. Ogsaa Tjeneren i vort Evangelium spørger om Klinten: "Vil du da, at vi skal gaa bort og luge den op? Men han sagde: Nei, paa det I skulle ikke tilligemed den rykke Hveden op. Lader dem begge vokse tilsammen indtil Høsten." Her taler Herren ikke om Øvrighedens Kald. Heller ikke om den rette Kirketugt mod Lære og Liv. Om den taler Han i Matth. 18, og ligesaa belæres vi om den, hvor Paulus siger: "Unddrag dig fra et kjettersk Menneske, naar du engang og atter har paamindet ham" (Tit. 3, 10). Men Jesu Svar her er rettet mod en utidig og uforstandig Iver i Kirketugt. Først maa der være Klage, Bøn, Formaning, Overbærelse, og om intet hjælper, da Adskillelse. Stor Bedrøvelse volder Klintesæden i Guds Kirke. Men Enden kommer, da Gud Selv foretager Adskillelsen. Da opfyldes Ordet: "Ingen Horkarle, Skjørlevnere, Tyve eller Gjerrige eller Drankere eller Skjendegjester skal arve Guds Rige" (1 Kor. 6, 9. 10). "Menneskene skal søge Døden og ikke finde den, begjære at dø, og Døden skal fly fra dem" (Aab. 9, 6). "Men da skulle

de Retfærdige skinne som Solen i sin Faders Rige" (Matth. 13, 43). Da opfyldes Ordene i Salme 126: "De som saa med Graad, skal høste med Frydesang." Den som bærer Sæden, som langsomt sankes, gaar fluks frem og græder, men han skal visselig komme med Frydesang, naar han bærer sine Neg."

"Til dig, Herre Christ,
Raaber jeg med Hast,
I disse sidste Tide,
At du af Naade vilde fast
Selv for din Kirke stride;
Den trænges hart
Af Djævelens Art,
Den monne saa saare fortrykkes.
O Herre, mit Skjold,
Dit Ord saa bold
Lad ei fra os undrykkes!"

Søndag Septuagesima.*

Tekst: Matth. 20, 1–16.

Thi Himmeriges Rige lignes ved en Husbonde, som tidlig om Morgenen gik ud for at leie Arbeidere til sin Vingaard. Men da han blev enig med Arbeiderne om en Penning om Dagen, sendte han dem hen i sin Vingaard. Og han gik ud ved den tredje Time og saa Andre staa ledige paa Torvet, og han sagde til dem: Gaar ogsaa I hen i Vingaarden, og jeg vil give eder, hvad ret er! Men de gik hen. Han gik atter ud ved den sjette og niende Time og gjorde ligesaa. Men ved den ellevte Time gik han ud og fandt Andre staa ledige og sagde til dem: Hvi staa I her den hele Dag ledige? De sagde til ham: Fordi Ingen leiede os. Han sagde til dem: Gaar ogsaa I hen i Vingaarden, og hvad ret er, skulle I faa! Men da det blev Aften, siger Vingaardens Herre til sin Husholder: Kald Arbeiderne og giv dem Lønnen, og begynd fra de Sidste indtil de Første! Og de, som vare leiede ved den ellevte Time, kom og fik hver en Penning. Men da de Første kom, mente de, at de skulde faa Mere, og de fik ogsaa hver en Penning. Men da de fik den, knurrede de mod Husbonden og sagde: Disse Sidste have kun arbeidet én Time, og du har gjort dem lige med os, som have baaret Dagens Byrde og Hede. Men han svarede og sagde til En af dem: Ven! Jeg gjør dig ikke Uret; er du ikke bleven enig med mig om en Penning? Tag Dit og gak bort! Men jeg vil give denne Sidste ligesom dig. Eller har jeg ikke Magt til at gjøre med Mit, hvad jeg vil? Eller er dit Øie ondt, fordi jeg er god? Saaledes skulle de Sidste blive de Første, og de Første de Sidste; thi Mange ere kaldte, men Faa udvalgte.

Hvad er vort Livs Hensigt? For mange synes det ikke at have noget bestemt Maal. De vilde have ondt for at

forklare, hvad Maal de har. Det er som om de ikke var kommen længer end de Mennesker, hvis Sind St. Paulus beskriver i de Ord: "Lader os æde og drikke, thi imorgen dø vi" (1 Cor. 15, 32). Vor Text lærer os, hvad der er det rette Maal for vort Liv. Det er at tjene Gud. Det er Hans Villie. Deri bestaar vor sande Lykke. Kun da er der Mening i vort Liv. Derfor skildres vort Liv som en Arbeidsdag. Vi maa have været Guds Tjenere og have havt denne Tjeneste for Øie, om vi skal vente Hvile og Løn. Derfor vil vi idag atter mindes om

1. **Arbeidet i Vingaarden.**
2. **Kaldet dertil.**
3. **Lønnen.**

1. Vingaarden er, hvad i Lignelsen kaldes Himmeriges Rige, det vil sige, Guds Rige paa Jorden. Hvorfor vil nu Gud, at vi skal arbeide i Hans Rige? Ikke fordi Han trænger til os. Det gjør Han ikke. Men fordi Han vil vort evige Vel. Derfor er det ogsaa, at Han lover Alle samme Løn, baade de som kom tidligst, og de som kom i den sidste Time. Hvad er det da, Gud vil have af os? Han kalder os til sin Tjeneste. Dersom vi vil tjene os selv, kan vi ikke tjene Ham. Vil vi tjene Gud, maa vi ikke gaa efter vort eget Hoved, men efter hvad Han siger. Hvad er da Hans Villie? I mindes, at Jesus engang blev spurgt om, hvad der maatte gjøres for at faa det evige Liv — og hvad Svaret var. Guds Fordring er Hellighed — Kjærlighed til Gud og Næsten. Vi lærer snart, at vi ikke kan gjøre dette ret. Men da Fordringen dog maa opfyldes og Gud ikke vil, at vi skal fortabes, har Han sendt sin Søn, som har gjort Alt i vort Sted. Dette er Evangelium. Derved blir vi forligt med Gud, faar en god Samvittighed og kan elske Ham. Nu vil Gud, at vi skal tro paa Kristus

og høre Ham. Den som det gjør, er Guds Tjener og skal blive salig. Men det maa være sandt. Den som tror paa Kristus, elsker Gud og tjener Gud. Dette vil vise sig. Ord og Talemaader er ikke Tjeneste. Den vil vise sig deri, at vi daglig stræber efter at gjøre Guds Villie — ikke for derved at blive frelst, men for at takke Gud fordi vi er frelst. Hvem er nu i Vingaarden, og hvem er ledige? Den som virkelig stræber efter at gjøre sin Gjerning *for Gud, efter Guds Ord*, han er i Vingaarden som Arbeider. Den som ikke gjør sin Gjerning for Gud, han er ledig i Guds Øine. For Eksempel, de som driver blandt Drankere og Skjendegjester, med Banden og Svergen, de kan ikke være blandt Guds Tjenere. De som foragte og forsømme Guds Ord, som ikke engang gider høre, hvad Han siger — hvorledes kunne de være blandt Hans Tjenere? De som vil være redelige, snilde og ordentlige, fordi de har Fordel deraf, er heller ikke Guds Tjenere. Ja — vil du sige — hvorledes skal vi bære os ad? Guds Ord lærer os, at det som fremmer vor Tro og Kjærlighed, det er et Arbeide som Gud vil have. Det som vi gjør i Tro og Kjærlighed, fordi vi ved, at Gud vil det, det er Arbeide i Vingaarden. Saaledes naar vi stræber at gjøre vor Kaldsgjerning — var den end ringe i Verdens Øine — saa godt og trofast vi kan, som for Gud, det er Arbeide Han vil have. Naar vi stræber at bearbeide vort eget Hjerte, at gaa frem i Erkjendelse, i Ydmyghed, i Tro, i Tak og i Helliggjørelse, at aflægge vore Feil, det er Arbeide som Gud vil have. Kom ihu, at ikke bare det Træ som bærer ond Frugt, men det som ikke bærer god Frugt, skal afhugges og kastes i Ilden. Der er meget at luge bort, det ved du. Der er meget at opelske, det burde du og vide. Vi skal hjælpe hverandre, styrke hverandre og trøste hverandre, især deleshed vore Nærmeste. Hvorledes skal vi blive færdig med alt til Aftentide?

2. Vi er Alle kaldede, allerede ved Daaben, til denne Gjerning i Guds Vingaard, og dog er en stor Del ledige i Guds Øine. Gud har atter og atter sagt: "Hvi veie I Penge der, hvor ikke er Brød, og Eders Arbeide der, hvor I ikke kan mættes?" (Es. 55, 2). I gjør vel, om I overveie Guds Kald til de forskjellige Aldere. Til Nogle kommer Kaldet aarle om Morgenen — gjennem fromme Forældre. Det er et velsignet Kald. Thi Barnesindet og Barnehjertet er ikke haardt. Kommer det ihu, I som har Smaabørn, og gjører hvad I kan for at bringe Kaldet til de Smaa som er betroet Eder! Hvad min Moder lærte mig, har jeg aldrig glemt. Til Andre kommer Kaldet i Ungdommen. I Unge er kaldte. Der er, Gud være lovet, ikke Faa, vissselig ogsaa blandt vore Unge, som i den Alder gaar ind i Herrens Tjeneste. I har jo ogsaa, de fleste af Eder, sagt Ja — I vilde arbeide i Vingaarden. Men der er og desværre Eksempler paa unge Mænd og Kvinder, som gaar i en anden Tjeneste. Atter kommer Kaldet i den 6te og 9de Time. I Ældre, Husfædre og Husmødre — spørger eder selv, hvilken Herre der tjenes i eders Hus. Om I har begyndt at arbeide i Herrens Vingaard, eller om I tiltrods for al Indbydelse dertil endnu staar ledige paa Torvet? Tilsidst lyder Kaldet ogsaa i den 11te Time, en Time før Enden. Ikke alle faar den samme Tid. Enden kan være nær for mange af os. Derfor gjælder det, at høre medens der er Tid. Nu idag kalder Gud atter.

3. Han lover Løn. Ingen af os har fortjent den. Det har vor Herre Kristus alene. Ham skal vi glæde os i og holde os til. Gjør vi det, vil vi undgaa at ophøie os selv og dømme Andre, hvilket jo denne Lignelse saa strengt advarer os imod. Men lad os tage med os Spørgsmaalet: Hvem tjener vi? Hvad er vort Livs Maal? Hvad vil vi faa ved Aftentide?

O Jesu, giv du ville
Mit Hjerte danne saa,
Det baade aarle og silde
Dit Tempel være maa!
Du selv min Hjerne vende
Fra Verdens kloge Flok,
Og lær mig dig at kjende,
Saa har jeg Visdom nok.

Søndag Sexagesima.*

Tekst: Luk. 8, 4–15.

Men da meget Folk kom sammen, og de af Stæderne reiste til ham, sagde han i en Lignelse: Der gik en Sædemand ud for at saa sin Sæd. Og idet han saaede, faldt Noget ved Veien og blev nedtraadt, og Himmelens Fugle aade det op. Og Noget faldt paa Klippen, og da det voksede op, visnede det, fordi det ikke havde Vædske. Og Noget faldt midt iblandt Tornene, og Tornene voksede op med og kvalte det. Og Noget faldt i den gode Jord, og det voksede op og og bar hundrede Fold Frugt. Da han sagde dette, raabte han: Hvo der har Øren at høre med, han høre! Men hans Disciple spurgte ham, hvad denne Lignelse skulde betyde. Men han sagde: Eder er det givet at kjende Guds Riges Hemmeligheder; men de Andre siges det i Lignelser, forat de seende ikke skulle se og hørende ikke forstaa. Men dette er Lignelsen: Sæden er Guds Ord. Men de ved Veien ere de, som høre det; derefter kommer Djævelen og tager Ordet bort af deres Hjerte, forat de ikke skulle tro og blive salige. Men de paa Klippen ere de, som annamme Ordet med Glæde, naar de høre det, og disse have ikke Rod; de tro til en Tid og falde fra i Fristelsens Tid. Men det, som faldt blandt Tornene, ere de, som høre det, og idet de vandre under dette Livs Bekymringer og Rigdom og Vellyster, kvæles de og bære ingen fuldkommen Frugt. Men det i den gode Jord ere de, som, naar de høre Ordet, beholde det i et smukt og godt Hjerte og bære Frugt i Taalmodighed.

Vi faar ofte i Guds Ord en sær Opfordring til at høre. For Eksempel 5 Mos. 32: "Hører til, I Himle, og jeg vil tale, og Jorden skal høre min Munds Tale." Og: "Hører, I Himle, og du Jord, merk, thi Herren haver

talet" (Es. 1). Eller: "Hør mit Folk, og jeg vil tale, Israel, og jeg vil vidne iblandt dig" (Ps. 50). Saaledes formanes vi ogsaa ved denne Lignelse først: "Hører til, se!" Og til Slut: "Hvo som har Øren at høre med, han høre!" (Mark. 4). Og sandelig, vi kunne vel se Nødvendigheden af en saadan Opfordring, ved en Undervisning og Advarsel som denne. Agte vi paa, hvad Hensigten er med Guds Ord, og paa, hvorledes det bruges, maa vel en Ordets Tjener bede, formane, indstændig bede: "Hører dog, hvad Guds Søn her siger!" Hensigten med Ordet er jo Frelse. Denne Hensigt naaes, naar Ordet bærer Frugt, men Frugten er Omvendelse. Denne maa være sand. Der maa være Bestandighed i den, og den maa aabenbares i Menneskets Liv. Derfor indeholder denne Lignelse en skrækkelig Dom, en Dom der ogsaa er stadfæstet af Erfaringen. Thi hvor mange er der ikke, som hørende dog ikke høre, og hos hvem Ordet derfor blir uden Frugt!

Jesus taler om den trange Vei. Menneskene gaar paa den brede Vei og mener at skulle blive salige. Jesus taler om Rigdommens Farer. Og Menneskene jage efter Rigdom lige trygt. Jesus taler om Bøn og gjør Løfter derom. Menneskene ville ikke engang bede, og venter dog at faa. Det er, som om det skulde være let at blive salig, ja en Selvfølge. Men Jesus formaner dog: "Stræber alvorlig efter at gaa ind ad den trange Port!" Er vor Kristendom ikke det vigtigste, da er vi udenfor Veien. Meget kan vi have at gjøre i vort Kald, men det gjælder først at være en sand Kristen. Derfor: "Hører til, ser!" Hør Lignelsen om Hjerternes Forhold til Guds Ord. Hør hans egen Udlæggelse og se saa efter i dit eget Hjerte, og bed den Helligaand lære dig at se ret ved Guds Ords Lys. En oprigtig Tilhører vil gjenkjende sit naturlige Sind, dels i den ene Slags Jordbund, dels i en anden. Dels vil han finde, at

han har noget af alle de tre daarlige Arter i sit Hjerte. Dels vil han finde, at hans Hjerte har forandret sig, saa at en Tid den ene Beskrivelse har passet paa ham, en anden Tid en anden. Men det som forandrer Hjerterne, er netop Guds Ord.

1. Noget af Sæden faldt paa Veien. Du har maaske gaaet i Kirke her mange Aar, kjære Tilhører. Hvad var din Hensigt dermed? Har du kanske ingen bestemt Hensigt havt? Kom du med et adspredt Sind, uden Lyst til at faa Guds Ord ind i dit Hjerte? Du sang Salmerne med, maaske fløi Tankerne hid og did imens? Under Prædikenen var du kanhænde opmerksom, og bagefter ikke istand til at sige, hvad der var talt om. Under Sakramenternes Forvaltning var der endnu bedre Anledning til at tænke paa fremmede Ting. Velsignelsen tilegnede du dig ikke. Hvad Nytte har du da af dette Altsammen? Dog vil du maaske sige: Stundom under Lovens Prædiken har jeg nok følt Syndens Byrde og erkjendt min store Uværdighed. Og naar da Evangeliet forkyndtes, er jeg bleven greben af den Tanke: Ak hvor Gud dog er god, hvor godt det er at være en Kristen! Men naar saa Gudstjenesten var ude, hvad tænkte du da paa, og siden om Dagen, og de andre Dage? Kanhænde paa slet Intet uden denne Verden og dens Ting. Hvis nu det var Tilfældet, hvad har du saa igjen af din Kirkegang? Intet, uden at maaske dit Hjerte blev haardere, mere vant til at høre Guds Ord uden Frugt. Saarede Loven dig dog, siger du? Den vesle Rispen glattedes dog snart ud. Glædede Evangeliet dig? Nei, du fandt ganske anderledes Behag i Verdens Tale. En Avis, den kunde underholde dig. Men Guds Ord kjedede dig, nei, du fattede det ikke i Samvittigheden. Dit Hjerte var som Veien. Men lær af Kristus, at det var Satan, som tog Ordet og dermed Saligheden fra dig.

2. Men maaske dette Altsammen ikke passer paa dig. Kanhænde du mindes den Tid, da du blev alvorlig greben af Guds Ord. Det var, som om der gik et nyt Lys op for dig. Maaske det var i din Konfirmationstid, eller under en Sygdom, ved et Tab, ved en eller anden Sorg, eller ved Læsning af en Bog, eller ved Prædiken. Og du blev greben af Guds Ord. Du saa, at du var en Synder, og blev hjertelig bedrøvet, græd maaske. Saa lyste Guds Kjærlighed for dig i Kristus Jesus, og du blev glad. Du bad ivrigt, glædede dig i din Kirkegang og lovede dig selv og Gud at være en ret Kristen. Du var fuld af gode Forsætter, havde det godt og læste gjerne og talte om Guds Ord. Men saa gik Tiden hen. Du blev vant til Guds Ord. Lidt efter lidt blev du ligegyldigere, koldere, forsømte Bønnen, og begyndte at glæde dig mer i andre Ting. Skjønt du blev ved at høre Ordet, blev du dog mer lig hine ved Veien. Og saa kom Fristelse. Kanske det var slet Selskab og Verdens Spot, der atter vakte de gamle Syndelyster, som negter de Opofrelser som Guds Rige fordrer. Eller andre Menneskers Ugudelighed fristede dig til at anse Alt for Hykleri. Eller din egen Fornufts Indvendinger forledede dig. Nok er det, det var forbi med din Kristendom. Den bragte dig ingen Sorg længer, og ingen Glæde — ingen Frugt. Hvorfor? Der var ingen Grundighed og Alvor i Omvendelsen. Maaske var det ærligt nok, men ikke grundigt. Du havde ikke seet, hvor farligt det stod til med dig; ikke ret seet din Uværdighed og Uformuenhed, og havde mere eller mindre Glæde over dig selv og Tillid til dig selv. Derfor var der ingen ydmyg, retskaffen Tro. Kristus var ikke bleven dig det ene Fornødne, den uundværlige Skat. Du var som Klippegrunden.

3. Dog, maaske du ikke saa let og umærkelig atter faldt fra. Maaske du ikke faldt fra ved Fristelse paa de nævnte

Maader, og dog ikke er som den gode Jord. Maaske du ret alvorlig har modtaget Guds Ord og ikke har vænnet dig fra det igjen, og dog ikke længer hører Jesus til, om du end engang gjorde det. Kanske du ogsaa i dit Hjerte har ladet Tornene vokse, og det naturlige Ukrud vil kvæle Guds Ords Sæd. Hvor Verdens Sorger faar blive i et Hjerte, der blive de snart vigtigere end Bedrøvelsen efter Gud. Hvor Verdens Glæder, Rigdoms Lokkelser faar blive, der bliver disse snart vigtigere end Evangeliets Gave. Kjødets List ved af mange Udflugter og Undskyldninger. Du siger: Vi maa jo have med disse Ting at gjøre. Og det er sandt. Men i Jesu Navn, som for Gud, og efter Ordets Regel skal det ske. Du vil maaske gjerne tjene Gud og Verden tillige. Her aabenbarer Hykleriet sig tilsidst. Tornene spire, hvor Aarvaagenhed og Strid ophører. Er det saa, da er du Tornegrunden.

4. De gode Hjerter, betegnet ved den gode Jord, var ikke saa af Naturen. De var maaske engang som hine. Men ved Ordets Magt er de blevne grundig ydmygede og kraftig trøstede. De har lært at bede: "Foren mit Hjerte til at frygte dit Navn!" De søge i Sandhed Guds Rige først og sidst. Hvorledes skal jeg blive salig? Hvad vil Gud? Derefter spørge de. Saadanne er ogsaa altid fristede og skrøbelige, men de er paa samme Tid vaagne, bedende og ydmyge under Korset. De vil helst af alt være levende Kristne, og bruger Midlerne dertil. De haabe ene og alene paa Jesus. Det er altsammen Ordets Frugt.

"Kort er dette Levnets Tid,
Nær er Dødens sidste Strid.
Kjære Sjæl, dig vel bered
Til en salig Evighed!"

Fastelavns Søndag.*

Tekst: Matth. 3, 13–17.

Da kom Jesus fra Galilæa til Jordan til Johannes for at døbes af ham. Men Johannes formente ham det meget og sagde: Jeg har behov at døbes af dig, og du kommer til mig? Men Jesus svarede og sagde til ham: Tilsted det nu! Thi saaledes bør det os at fuldkomme al Retfærdighed. Da tilstedte han ham det. Og da Jesus var døbt, steg han strags op af Vandet, og se, Himlene aabnedes ham, og han saa Guds Aand fare ned som en Due og komme over ham. Og se, der kom en Røst fra Himlene, som sagde: Denne er min Søn, den Elskelige, i hvem jeg har Velbehag.

Hvoraf kommer det, at der er saa megen Vaklen og Uvished, selv blandt saadanne som er undervifte i Guds Ord? Mange ved ikke, om de er Kristne eller ikke, eller hvad Udsigt de har til at blive salige. Det kommer af, at de mer eller mindre tror, at de selv skal udrette det som er nødvendigt for at arve Guds Rige — saa blir det uvist. Deraf kommer det da ogsaa for saadannes Vedkommende, at der ikke er Fremskridt i Helliggjørelse. Thi Helliggjørelse er jo Troens Frugt, og naar Troen mangler, kan der altsaa heller ingen Frugt være. Vi har idag for os den Hovedgjerning af Gud, som er skeet i vor Daab, og vil derfor efter vor Text betragte:

1. **Kristi Daabs Betydning for os.**
2. **Vor Daabs Betydning og Virkning.**

1. Jesus havde paa den Tid vor Text omtaler, endnu ikke tiltraadt sit Embede. Men Johannes var fremtraadt

som Bodsprædikant, og de Syndere som kom til ham og bekjendte sin Synd og begjærede Forladelse, dem døbte han. Da kommer Jesus for at døbes af ham. Johannes gjør først en Indvendning og siger: "Jeg har behov at døbes af dig, og du kommer til mig." Jesus svarer: "Tilsted det nu; thi saaledes bør det os at fuldkomme al Retfærdighed." Da nu Johannes føier sig, skede den herligste Aabenbarelse. Gud har jo ogsaa ellers aabenbaret sig, for Eksempel for Abraham og for Moses. Men her er Aabenbarelsen en ganske anden Slags. Paa Sinai aabenbarer Gud sig og giver os sin Lov. Her derimod er i Sandhed et Evangelium. Himlene aabnes Ham. Der sees et Syn: Guds Aand farer ned som en Due og kommer over Ham. Der høres en Røst af Himlen, sigende: "Denne er min Søn, den Elskelige, i hvilken jeg har Velbehag." Det er, som om Gud sagde til os: Vil I have mit Velbehag, da holder eder til Ham! Er Han nemlig Gud behagelig, da maa alt hvad Hans er, være Gud behageligt. Holder du dig derfor til Ham, saa kan Gud ikke være dig fiendsk. "Saa mange, som Ham annammede, dem har Han givet Magt til at blive Guds Børn, dem som tro paa Hans Navn" (Joh. 1, 12). Saaledes fuldkommes al Retfærdighed ogsaa for os. Her er den hellige Treenigheds naadige Aabenbarelse, Vidnesbyrdet om Guds Velbehag i Kristus.

2. Alt dette er os til Trøst og Eksempel. Vi er jo ogsaa døbte, og det er ikke efter Menneskers Anordning, men efter Jesu egen Indstiftelse og Befaling. Derfor har vi lært af Guds Ord at vide, hvad Daabens Brug og Endemaal er. Som det heder i vor Barnelærdom: "Den virker og udretter i os Syndernes Forladelse, frier os fra Døden og Djævelen og giver alle dem det evige Liv, som tror Guds Ord og Forjættelse." Vi maa nemlig vel mærke, at Daaben jo ikke er vor Gjerning, men Guds egen. I den giver Gud

os del i Alt, hvad Kristus har erhvervet; "thi vi, saa mange som er døbte til Jesus Kristus, er døbte til Hans Død" (Rom. 6, 3). Og "de som er døbte til Kristus, har iført sig Kristus" (Gal. 3, 27). Den treenige Gud selv er visselig tilstede i vor Daab. Hvorledes det forholder sig hermed, kan vi vel ikke forklare. Men Jesu Ord til Nikodemus lærer os ogsaa at tie med alle nysgjerrige Spørgsmaal derom. Det ved vi af Guds Ord, at vi ved Daaben kommer i Samfund med Kristus og saaledes bliver Guds Børn. Derfor siger ogsaa Apostelen Peter, at "Daaben nu frelser os", og kalder den "en god Samvittigheds Pagt med Gud" (1 Pet. 3, 21). Og Paulus skriver: "Kristus elskede Menigheden og gav sig selv hen for den, forat Han kunde hellige den, idet Han rensede den formedelst Vandbadet i Ordet" (Ef. 5, 25. 26). Fremdeles siger han: "Der Guds vor Frelsers Miskundhed og Kjærlighed til Menneskene aabenbaredes, har han, ikke for de Retfærdigheds Gjerningers Skyld, som vi have gjort, men efter sin Barmhjertighed frelst os ved Gjenfødelsens Bad" (Tit. 3, 4. 5). Og Jesus siger: "Uden at Nogen bliver født af Vand og Aand, kan han ikke komme ind i Guds Rige" (Joh. 3, 5). Saa er da ogsaa i vor Daab Himlen aabnet og Guds Barmhjertighed og frelsende Kjærlighed aabenbaret, og Han har gjort os til sine Børn. Men tør vi da virkelig tro saa stor en Herlighed? Ikke bare tør vi tro det, men Gud vil, at vi skal tro det. Hovedsynden over alle er ikke at tro det. Derfor heder det ogsaa: "Den som tror og bliver døbt, skal blive salig" — den som ikke tror, blir fordømt. Her kommer maaske den Indvending: Ja, men vi har brudt vor Pagt med Gud! Men dermed er dog endnu ikke din Daab tabt. Thi Guds Pagt staar endnu fast. "Bjerge kunne vel vige, og Høie rokkes, men min Miskundhed skal ikke vige fra dig, og min Fredspagt skal ikke rokkes, siger Herren, din For-

barmer" (Ef. 54, 10). Derfor, har du brudt din Pagt, o saa kom tilbage! "Vend dog tilbage, du Frafaldne, Israel, siger Herren, jeg vil ikke sænke mit Aasyn i Vrede mod eder, thi jeg er miskundelig, siger Herren. Jeg vil ikke beholde Vrede evindelig. Kjend dog din Misgjerning, at du er falden fra Herren, din Gud, at du er løbet hid og did paa dine Veie til fremmede Guder; og I vilde ikke høre paa min Røst, siger Herren" (Jer. 3, 12. 13). Det gjælder, at vi gjør dette. At vi daglig vende tilbage til vor Daab, lære at trøste os ved den, se dens Herlighed, og blive i Troen forvissede om Guds Faderhjerte mod os. Da vil vi ogsaa daglig forny vor Pagt, forsage Djævelen, Verden og vort eget Kjød, og vokse i Troen. Vi har vore borgerlige Rettigheder i Verden og sætter Pris paa dem og ville mindes vore Borgerpligter. Men Gud har gjort os til sit Riges Borgere. Hvor uendelig meget mer er ikke det! Han hjælpe os til altid at komme det ihu, til at glæde os deri, og til at aflægge et ret Vidnesbyrd derom! Lovet være Hans Navn!

Første Søndag i Faste.*

Tekst: Matth. 4, 1–11.

Da blev Jesus af Aanden ført ud i Ørkenen for at fristes af Djævelen. Og da han havde fastet firti Dage og firti Nætter, hungrede han omsider. Og Fristeren gik til ham og sagde: Er du Guds Søn, da sig, at disse Stene blive Brød! Men han svarede og sagde: Der er skrevet: Mennesket lever ikke af Brød alene, men af hvert Ord, som udgaar gjennem Guds Mund. Da tog Djævelen ham med sig til den hellige Stad og satte ham paa Tindingen af Templet og sagde til ham: Er du Guds Søn, da kast dig selv herned! Thi der er skrevet: Han skal give sine Engle Befaling om dig, og de skulle bære dig paa Hænderne, forat du ikke skal støde din Fod paa nogen Sten. Jesus sagde til ham: Der er atter skrevet: Du skal ikke friste Herren, din Gud. Atter tog Djævelen ham med sig op paa et saare høit Bjerg og viste ham alle Verdens Riger og deres Herlighed og sagde til ham: Alt dette vil jeg give dig, om du vil falde ned og tilbede mig. Da sagde Jesus til ham: Vig bort, Satan! Thi der er skrevet: Du skal tilbede Herren, din Gud, og tjene ham alene. Da forlod Djævelen ham; og se, Engle gik til ham og tjente ham.

Det er en tung Tid for Kirken, vi lever i. Der er et stort Frafald. Mange Lærere viger Skridt for Skridt — opgiver den ene Sandhed efter den anden — saa det ser ud til, at intet bliver igjen, uden en kraftløs Lovlære. Enhver vil blive salig ved sin Tro, hvis de da i det hele spørger efter Salighed. Fik nu dette Fremgang, da havde Satan seiret, da var der snart ingen Kristendom længer. Dog skal vi ikke være forsagte. Alt dette er forudsagt i Skriften. Og saa er der ogsaa allerede hist og her lysere Tegn — Vidnes-

byrd om alvorlig Fastholden ved den gamle Sandhed. Men behøver vi end ikke at frygte for Kirken, saa er der dog al Grund til Ængstelse for mange Enkelte. Og jeg finder Grund til Bekymring for Menigheden, i den Mangel paa Alvor i Kristendom som aabenbarer sig, og tillige i Mangelen paa Kjærlighed til Guds Ord. Hvad er Alvor i Kristendom? Det er at ville Eet — at blive frelst. Denne Frelse findes ikke uden Nød, den bevares ikke uden Kamp. Ingen bliver salig, uden han er i Daabspagten. Det første er derfor at forsage Djævelen. Det er, med Sorg at vende sig fra Alt som er Synd. Men Sorg og Nød borttager ikke Synden og overvinder ikke Djævelen. Det andet som maa findes hos os, er Troen. Vor Tro paa Kristus er Seier over Djævelen og Verden. Denne Tro aabenbarer sig i vor Kamp i Kristi Fodspor. Vi vil derfor idag betragte:

1. **Hvem der fører denne Kamp.**
2. **Hvorledes den føres ret.**

1. Kan det nytte at formane Alle til at stride Troens Strid i Kristi Fodspor? Ganske vist ikke. En saadan Formaning nytter ikke for den Uomvendte — for den som er udenfor Pagten. En saadan er i Djævelens Magt. "Naar den Stærke bevæbnet bevogter sit eget Palads, bliver det han har, i Fred." Djævelen frister heller ikke altid disse paa en merkbar Maade, men han styrer dem, og styrker dem i Søvnen. Han lader dem ogsaa ofte beholde den udvortes Kristendom. Stundom frister han til større Fald, men ikke altid. Mon der ikke er saadanne ogsaa blandt Eder? Jeg frygter at der er. Til dem heder det: "Vaagn op, du som sover!" Kom til dig selv igjen. Gaa ikke i Verden uden Jesus! Satan vil paa alle Maader hindre Omvendelsen. Han hjælper ogsaa Menneskene til alle Slags Undskyldninger. For Eksempel: at "de ikke er værre end andre", har en "god Villie", at "en Gang er ingen Gang", at det ikke er saa

farligt, "vi faar være som andre" o. s. v. Han giver dem ogsaa en falsk Trøst, ved en indbildt Tro som ingen Virkning har, og som man faar beholde uden Kamp. Han forhindrer deres Bøn, frister til Forsømmelse af Ordet og til Tvivl derpaa. Satan lader en gjøre Tilløb forgjæves. Naar da disse ikke bliver til noget, da giver Mennesket lettere op al Tanke paa Omvendelse. Under alt dette er der et Liv uden Gud, uden Trang til Kristus, og uden Tro paa Ham. Derfor, min kjære Tilhører, se dig vel for. Enten er du med Kristus, eller du er mod Ham. Den som tror paa Kristus, trøster sig ved, at Kristus har overvundet Djævelen. For ham gjælder det nu at bevare Troen. Dette kan ikke ske uden Lyst til at følge Kristus. Men deraf følger igjen Fristelse og Kamp. Djævelen vil ikke miste sit Bytte, og vil gjøre Alt for at vinde det igjen. De Troende er det altsaa, som fører Kampen, ligesom Kristus efter Daaben.

2. Naar vi altsaa i Troen vil holde os til Frelseren, da begynder Kampen for Alvor. Det kan ikke være anderledes, og deri er Trøst for bange Sjæle, som mener, at Troen skulde være bare Fred. Satan bruger alle Kunster, isærdeleshed de samme Hovedfristelser som vort Evangelium taler om. Disse er 1) Trængsler, timelige og aandelige, 2) Fristelse til Formastelse og Selvtillid, og 3) til Verdenskjærlighed. Hvorledes føres da Striden ret? Først ialmindelighed derved, at vi forlade os paa Kristi Seier og ikke paa os selv, ikke paa vore Forsætter, vor Oprigtighed, eller vor Lydighed. Vi maa agte paa Formaningen: "Staar ham imod, faste i Troen!" Se hen til Ham, der selv bar Korset for os, og saaledes søge at opflammes af Troen og styrkes i den gode Bekjendelse. Dernæst føres Striden ret derved, at vi vogte os for at give Djævelen Rum, og væbne os med Guds Ord, som er Aandens Sverd. Der tales ofte om Guds Ords Brug, men ofte bruges det mindst, naar det

trænges mest. Altsaa i de enkelte Hovedfristelser gjælder det at bruge Ordet. For Eksempel: I udvortes Trængsel, ved Fattigdom, Sygdom eller lignende Kors, skal vi søge at hente Kraft i Ord som disse: "Eders himmelske Fader ved, at I har disse Ting behov." "Hvilken er den Søn, som Faderen ikke refser?" o. lign. I indvortes Trængsel og Frygt, naar Sjælen ængstes og bekymres, da maa vi atter vende os til det som "staar skrevet", til et Ord som dette: "Frygt ikke, thi jeg gjenløste dig", og hente vor Trøst deri. Siger Satan: "Skulde du være et Guds Barn, som er saa stor en Synder?" Da svar du dermed, at der staar skrevet: "Kristus er kommen for at gjøre Syndere salige." Siger Satan: "Skulde du være et Guds Barn, som er saa nedslagen? Guds Børn er dog glade." Da kom ihu, der staar skrevet: "Salige er de som sørge!" Fristes du ved, at du ikke kan bede ret, og ængstes af den Grund for din Kristendom, saa betænk atter hvad skrevet staar, om at Kristus beder for os, og at Aanden træder frem for os.

Den anden Hovedfristelse er den, som trænger ind paa os gjennem Kjødet og Verden, til Formastelse og Selvtillid. Du kan maaske fristes til at stole paa dig selv og tænke: "Jeg skal nok passe mig." Men giver du efter for saadan Tanke, da bliver du et let Bytte. Mod Sikkerhed og Søvnagtighed skal du væbne dig med Guds Ord. "Du som staar, se til at du ikke falder." Kom Petrus ihu. Derfor vær ikke hovmodig, men frygt. "Hvo som forlader sig paa sit Hjerte, han er en Daare." Derimod "vor Gud er vor Klippe og Skjold". Hvor almindelig er ikke denne Fristelse til Selvtillid! Det var ikke Fristelse, om vi ikke lokkedes af vor egen Begjærlighed til at følge. Vi ser ikke, at Satan staar bag og paa saa mange Maader udsender Fristelsen. Den kan komme gjennem Øiet, gjennem Øret, eller gjennem slet Selskab. Hvad er ikke paa denne Maade lært, for Eksempel

ved Drik og andre Synder! Ved hver Leilighed og Anledning til Synd gjælder det at være aarvaagen og have Guds Ord med. For Eksempel mod Drukkenskab. Der staar skrevet: "Ingen Dranker skal indgaa i Guds Rige." Mod Løgn vidner Skriften: "Løgneres Del skal være i Søen, som brænder med Ild og Svovl, hvilket er den anden Død." Djævelen er en Løgner. Mod Had og Fiendskab: "Den som hader sin Broder, er en Manddraber." Mod Guds Ords Forsømmelse advares vi, hvor det heder: "Det Ord som jeg har talt, skal dømme Mennesket paa den yderste Dag." Og imod at ville naa Maalet, Salighed, men ikke ville gaa Veien, i det Ord: "Du skal ikke friste Herren, din Gud!" I alt dette bruger Satan ofte, som mod Jesus, en Forfalskelse af Guds Ord. Saa meget mere nødvendigt er det derfor, at vi gribe Troens Skjold og Aandens Sverd, som er Guds Ord.

Den tredje Hovedfristelse er til af Kjærlighed til Verden at forsømme sin Salighed. Satans List er stor, ogsaa til at undskylde, hvad dog Samvittigheden fordømmer og Guds Ord forbyder. Trældom under Mammon kaldes saaledes ofte Vinskibelighed og Sparsomhed. Forkastelige Glæder kaldes uskyldig Moro og lignende. Men Skriften siger: "Elsker ikke Verden, ei heller de Ting som er i Verden", og "Ingen kan tjene to Herrer". Derfor staar Djævelen imod, faste i Troen! Hold fast ved Jesus og Hans Seier!

Anden Søndag i Faste.*

Tekst: Matth. 15, 21–28.

Og Jesus gik bort derfra og drog hen til Tyrus's og Sidons Egne. Og se, en kananæisk Kvinde kom fra de samme Egne, raabte og sagde til ham: Herre, Davids Søn, forbarm dig over mig! Min Datter plages ilde af Djævelen. Men han svarede hende ikke et Ord. Da traadte hans Disciple til ham, bade ham og sagde: Skil dig af med hende, thi hun raaber efter os! Men han svarede og sagde: Jeg er ikke udsendt, uden til de fortabte Faar af Israels Hus. Men hun kom og tilbad ham og sagde: Herre, hjælp mig! Men han svarede og sagde: Det er ikke smukt at tage Børnenes Brød og kaste det for de smaa Hunde. Men hun sagde: Ja, Herre! Men ogsaa de smaa Hunde æde dog af de Smuler, som falde fra deres Herrers Bord. Da svarede Jesus og sagde til hende: O Kvinde! Din Tro er stor; dig ske, som du vil! Og hendes Datter blev karsk fra den samme Time.

Vi har alle hørt tale om "Revivals", særegne Møder til Opvækkelse og Oplivelse i Gud. Vi ved, at ved disse Foranstaltninger den udvortes Form ofteste bliver Hovedsagen, og Erfaringen stadfæster, at de saaledes fremkaldte Forandringer — høirøstet Sorg og høirøstet Glæde — kun sjelden er grundige og varige. Men Sagen selv, som skulde betegnes ved hint Ord — Fremkaldelse af et ret Liv i Gud, en grundig Ydmygelse og en sand varig Trøst —, den søger vi efter. Den er Hensigten med vore Gudstjenester. Og hvor denne sande Opvækkelse af Livet i Gud ikke opnaaes, der har Ordets Brug ikke naaet sit Maal, der har det ikke været ret brugt. Thi Ordet har til Hensigt at forklare

Jesus for os, og hvor vi lærer at kjende Ham, der bliver baade Sorg og Glæde — der bliver et nyt Liv; thi de som kjende Ham, de tror paa Ham. Lader os da se til, hvorledes vi hører Guds Ord, og hvorledes vi anvender det paa os selv. Særdeles opfordres vi dertil ved et Evangelium som dette idag, der altid har været anseet som en af de trøsterigeste Tekster og et af de mest opmuntrende Eksempler i Kirkeaaret. Er da nu dette et Evangelium for dig, kjære Tilhører? Det vil vi hver for sig kunne finde, naar vi overveie:

1. **Hvem det er, som kommer til Jesus.**
2. **Hvorledes Han behandler disse.**

1. Det Første, som er nødvendigt for dem som skal komme til Jesus, er, at de har hørt om Ham. Markus fortæller ogsaa om Kvinden i vor Tekst, at hun "havde hørt om Ham". Men skal det nytte os, saa maa vi ogsaa have hørt ret, nemlig at Han er en Frelser, og den eneste Frelser. I denne Henseende er vi bedre stillet end de Fleste. Tænk paa de Mange, der dels ikke har hørt, eller har hørt et falsk Budskab om Ham, medens vi har rigelig Anledning til atter og atter at høre Sandheden.

Det Andet, som er nødvendigt for dem som skal komme til Jesus, er, at de er i Nød, især tilsidst, i Nød for sine Synder. Ja dette ved vi, i den Nød er vi jo alle — tænker vel mangen en. Men det er dog ikke saa, at det er saa almindelig erkjendt. Nød er der vel altid i Overflod i Verden, ogsaa blandt dem som har hørt om Jesus. Dog kommer mange af dem ikke. Var det ikke saa i Jødeland? Er det ikke saa her i Landet, her i denne Egn? Hvorfor kommer de da ikke? Dels fordi de ikke føler Nøden, dels fordi de mener at kunne faa den bort paa anden Maade, end ved Ham, som de ikke ser og ikke tror paa. Dette gjælder nu især Syndens Nød. Hvor let er

ikke en almindelig Syndsbekjendelse, og hvor ofte gjøres den ikke uden at føles! Tænk dig, at Jesus blev synlig for dig. Forsøg i Aanden ret levende at stille dig frem for Ham, da vilde din sande Tilstand paatvinge sig dig. Gjør du det for Alvor og i Andagt, da vil du slaa dit Øie ned, og det Ord, som da vil være fremst i dit Hjerte, det vil være: "Herre, du Davids Søn, forbarm dig over mig!"

Men dette Alvor er det ofte saa vanskeligt for os at komme til. Verden og vort eget Kjød lægger alle Slags Hindringer i Veien. Derfor stanser Gud os ofte i Løbet, paa mange Maader. Hvor mange Vidner om dette er der ikke blandt os her idag! Hvor mange har ikke erfaret det, for Eksempel under Sygdom! Hvorledes fik ikke Verden da et andet Udseende og falmede, og vort Forhold til Gud kom frem! Eller naar Døden kom ind i Huset, da vækkes Alvorstanker, og kanhænde Synden og ens egen Uværdighed erkjendes som aldrig før. Eller det kan have været andre af Livets Erfaringer, tung Modgang i det timelige, Forældres Sorg over Børnene og lignende, ved hvilke Gud har villet tale til den enkelte. Mon der ikke er mangt et ungt Menneske her, som har et eller andet tungt Minde, der vil følge ham i Samvittigheden og ængste ham? Og mangen Anden, som ved en eller anden Skuffelse i Livet har seet det miste sin Tillokkelse og saaledes lært at se opad?

Nu er det vistnok saa, at der er mange, hvem det lykkes at slaa Sorgen ud af Sind, og som ikke ved Nøden lader sig drage til Gud. De er ilde farne, thi der venter dem jo rig Nød, og for hver Trængsel bliver det vanskeligere for dem at bruge den ret, indtil den sidste kommer. Men selv om Nøden ikke drives bort i Letsindighed, saa er det ikke derfor vist, at den driver os til at søge Hen til

Gud eller til Frelseren. Der siges os ikke, at den kananæiske Kvinde gjorde dette straks, fra først af. Vi vil af Naturen altid helst søge Hjælpen andensteds. Men naar nu dette ikke lykkes, naar vi ingensteds finder sand og varig Fred og Trøst, da oplades vort Hjerte og vort Øre for Evangeliet. Disse store Hovedtilstande i Sjælelivet, Sorgerne, Nøden, Synden, Naaden, Trøsten med Fred i Guds Naade, — disse følger Menneskene. Andre Ting kan være forskjellige til forskjellige Tider. Disse bliver de samme. Derom vidner Salmernes Bog, vore Kirkesange o. s. v.

2. Men naar vi da som den kananæiske Kvinde tænker paa, hvad vi har hørt om Jesus, og vil vende os til Ham, da stanses vi vel ofte ved Tanken paa vor Synd. "Kan en saadan som jeg komme?" Da gjælder det at lære af denne vor Tekst at blive ved, at hænge fast ved Ordet, trods alt. Det vil ofte være, som hørte han ikke vor Bøn. Vi skal blive ved. Det vil ofte være, som om vi fik haarde Svar. Vi vil tage vor Tilflugt til Guds Ord, og det er, som om alt Guds Ord bare viser os vor egen Daarlighed og Synd og Skyld. Dette er en haardere Prøve. Thi saa let som det er at sige til os selv: du er en Synder, — saa tungt er det at høre Gud sige det til os i vor Samvittighed. Da vil vi gjerne blive modløse. Eller vi bliver maaske uvisse — uvisse om, hvorledes det staar til med os. Det gjælder da at mindes, at Hans Ord og Løfte ikke er uvist. Det skal vi holde os til. Af Ordet skal vi lære, at selv om Gud synes at være haard og vred — Han er det ikke. Var ikke vort Øie sløvt, saa vilde vi se, at der ikke i den hele Skrift er et virkelig haardt Ord mod en bekymret Synder. Dette er idag Hovedpunktet for os at lære, at vi ikke lade Fortrøstningen fare. Har du seet et elsket Barn, som kjender sin Faders Hjertelag — se paa det, naar

Faderen anstiller sig vred. Tvivle paa Faderen — nei, det gjør Barnet ikke. Saaledes skal vi tro paa Gud. Synes det, som vi hørte Herren sige: Hvem er du, at du skulde hjælpes? Sig: "Ja, Herre" — men dog. Giv du Herren Ret, men bliv ved! Slip Ham ikke. Du skal blive hjulpen, der er ikke én, som har forsøgt det og ikke er bleven hjulpen. Den kananæiske Kvinde har mange Brødre og Søstre. Ak, at vi maatte være blandt dem!

"O Herre, for din Ære,
Før os den rette Sti,
Bevar os, Jesu kjære,
Thi ellers vildes vi!
Hold os i Troen faste,
I denne Taaredal,
Du vil vist ogsaa haste,
Med os til Himlens Sal!"

Tredje Søndag i Faste.*

Tekst: Luk. 11, 14–28.

Og han dreb en Djævel ud, og den var stum; men det skede, da Djævelen var udfaren, talte den Stumme, og Folket forundrede sig. Men Nogle af dem sagde: Han uddriver Djævle ved Be'elzebul, Djævlenes Øverste. Men Andre fristede ham og begjærede et Tegn af ham fra Himmelen. Men da han vidste deres Tanker, sagde han til dem: Hvert Rige, som er splidagtigt med sig selv, vorder øde, og et Hus, som er splidagtigt med et andet, falder. Men er og Satan bleven splidagtig med sig selv, hvorledes skal da hans Rige blive bestandigt? Thi I sige, at jeg uddriver Djævle ved Be'elzebul. Men om jeg uddriver Djævle ved Be'elzebul, ved hvem uddrive da eders Børn dem? Derfor skulle de være eders Dommere. Men dersom jeg uddriver Djævle ved Guds Finger, da er jo Guds Rige kommet til eder. Naar den Stærke bevæbnet bevogter sit eget Palads, bliver det, han har, i Fred. Men naar en Stærkere end han kommer over ham og overvinder ham, da borttager han hans fulde Rustning, som han forlod sig paa, og uddeler hans Rov. Hvo der ikke er med mig, er mod mig, og hvo der ikke sanker med mig, adspreder. Naar den urene Aand farer ud af Mennesket, vandrer han gjennem tørre Steder og søger Hvile, og naar han ikke finder den, da siger han: Jeg vil vende om til mit Hus, som jeg gik ud af. Og naar han kommer, finder han det feiet og prydet. Saa gaar han hen og tager syv andre Aander med sig, som ere værre end han selv, og naar de komme ind, bo de der; og det Sidste bliver værre med det Menneske, end det Første. Men det begav sig, da han sagde dette, opløftede en Kvinde af Folket Røsten og sagde til ham: Saligt er det Liv, som bar dig, og de Bryster, som du diede. Men han sagde: Ja, salige ere de, som høre Guds Ord og bevare det.

"Salige ere de, som høre Guds Ord og bevare det!" Der er mange, som hører Guds Ord, og det er en stor Naade. Men salige priser Jesus ikke hver som hører, men dem som hører og bevarer det. Hvilke er da disse? Det er de som erkjender det for Guds Ord, og som derfor ikke kan eller tør være det foruden. Den som bevarer det, bliver ikke træt af det, han trænger altid til at høre det paany. Men hvorledes gaar det dem, som ikke bevarer det? De slutter mer eller mindre med at høre. De prises ikke salige. Altsaa er de under Guds Dom og hjemfaldne til den evige Fortabelse. Hvad havde vi her i Verden, om vi skulde være uden Guds Ord? Hvad havde vi at leve for? Hvor vil du ellers i Verden finde sand Fred og Lykke? Hvorledes vilde du være faren, om Guds Ord toges fra dig? Da vilde du være henvist til dig selv, til hvad du selv eller andre Mennesker formaar. Thi Guds Ord alene bringer os Guds Kjærlighed og vore Synders Forladelse i Kristus Jesus. Dermed følger da ogsaa Løfte om Saligheden. Dette er det som forkyndes dig, kjære Tilhører. Nu gjælder det, at du ikke bare hører, men og bevarer. At du beholder og mer og mer tilegner dig Ordets Gave. Da er det ogsaa vist og sikkert, at du mer og mer elsker Ham, som elskede dig først. Da vil du og erfare Herrens Magt over alle Djævle og onde Magter, som gjerne vil herske over dig. Men ikke Alle bevarer Ordet. Vor Tekst viser os Menneskenes forskjellige Sindelag mod Kristus. Derfor vil vi betænke:

1. **Hvilke det er som er Hans Venner.**
2. **Hvilke det er som er Hans Fiender, og saaledes**
3. **Veiledes til at kjende vor egen Stilling.**

1. Hvem er Jesu Venner? De som i sit Hjerte kjender, at de trænger til Ham og derfor gjerne vil høre Ham til. Hvilke er da disse? De er saadanne som har

erkjendt sig som Syndere, og seet at de er hjælpeløse. De har spurgt: Hvad skal vi gjøre for at blive salige? De har med Forundring og med Glæde hørt Evangeliet. De kan ofte have ondt for at tro det, men de ville gjerne, og bede derfor ogsaa om Hjælp dertil. De har ikke store Tanker om sig selv — vil ikke retfærdiggjøre og undskylde sig. Men de vil gjerne bedres og tækkes Gud, og er bedrøvede over sig selv. De er heller ikke hvad de var, før de lærte at kjende Synd og Naade. Iblandt disse er nogle nedbøiede Korsdragere, og ved Korset end mer dragne til Frelseren. Nogle erfare mindre af Korsets Tyngde, og har det godt, men er ofte sterkt fristede af Verden. Andre er ensomme og forladte i Verden, og blir derved hjulpne til at søge Trøst hos Gud. Atter andre er gamle og trætte, og længes efter en salig Afsked, som de og ved Guds Naade engang faar. Men alle har de det tilfælles, at de høre Guds Ord og bevare det. I Verden er Jesu Venner ofte lidet kjendte og agtede, men der venter dem en uudsigelig Herlighed, Livsens Krone, som er henlagt til dem i Himlen.

2. Men hvilke er da Jesu Fiender? Det er de som hade og foragte Guds Ord. De hade ogsaa Guds Kirke paa Jorden. Som Undskyldning bruge de ofte de Kristnes, især Præsternes, Skrøbeligheder og Mangler. De vil ikke se, at det egentlig er Kristus de hader, fordi Hans Ord ikke stemmer med deres Sind. Der er blandt disse Nogle som tale vel om Kristus, men ikke om den Kristus som Bibelen viser os. Ordet tror de ikke længer end de har Lyst til. De som vil, at man nøie skal holde sig til Kristi Ord, kalder de trættekjære og stridslystne. Saadanne er Verdens selvkloge Vise. Dernæst er der de egenretfærdige. Mange af disse tale ogsaa vakkert om Kristus. Men Han er dem ikke saa meget en Frelser som en Herre, der maa

lønne dem, fordi de er bedre end Andre, hvis Feil de ser, mens de undskylde sine egne. Dernæst er der de ligegyldige Navnkristne, som gjør Kristus til Syndens Tjener, og ikke vende sig fra sine Lyster og ingen Brug har for Kristus, som leve uden Trang til Ordet. Djævelen har kjøbt dem. Som Judas og Demas. Nogle for Penge, Andre for Vellyst, Andre for sterk Drik, og atter Andre for hvad de ellers har Lyst til.

3. Hvorledes er nu vor egen Stilling? Der er mange som vil trøste sig med, at om de end ikke er Jesu Venner, saa kan de dog ikke regnes blandt hans Fiender. Men dette er imod Frelserens udtrykkelige Ord, for Eksempel hvor han siger: "Hvo som ikke er med mig, er imod mig, og hvo der ikke sanker med mig, adspreder." Iblandt dem som er Jesu Venner, er ikke alle lige langt komne i Erkjendelse eller i Tro og Kjærlighed. Saaledes er heller ikke iblandt dem som er Jesu Fiender alle lige langt borte. Men enten — eller. Enten hører vi til hans Rige, eller vi er udenfor. Thi "uden at nogen bliver født paany, kan han ikke se Guds Rige". Her gjælder det, at vi ikke bedrage os selv. Mange gjør det. De indbilde sig at være med Jesus, fordi de er med i Flokken af dem som bekjende Ham. De gjør gode Miner, skjønt de i Grunden ikke spørger efter Ham. Vogter eder derfor, at I ikke bedrage eder selv! Han ved hvad der er i os, hvad der bor i Menneskets Hjerte. Der er ogsaa Nogle, som er Jesu Venner, men som har saare ondt for at tro det. Kjendemerket er dog, at de kjender sin Trang og er bekymrede efter at høre Ham til. De vil gjerne lade sig sige og veilede, og undskylde sig ikke. Dem vil han gjerne styrke i deres Svaghed, og skal føre dem gjennem denne Verdens Trængsel som en Hyrde sine Faar, indtil de naar frem til den evige Hvile.

Særdeles vender jeg mig til Eder, I Yngre og Unge i Menigheden. Der er hos Mange af Eder endnu en Dragelse til Eders Frelser. Gjør Alvor deraf! Jo længer det staar hen, desto tyngre bliver det at bevare Eders Barnetro, og vise Djævelen og Verden fra Eder. Hvad sige I om Eder selv? Hvad sige I om Kristus? Er Han Eders Frelser, og vil I være Hans Kristne, saa skammer Eder ikke ved at holde Eder til Hans Ord, i Hjerte og Levnet. Han er en god Herre at tjene.

Midfaste Søndag.

Tekst. Joh. 6, 1–15.

Derefter for Jesus hen over Galilæas Sø ved Tiberias. Og meget Folk fulgte ham, fordi de saa hans Tegn, som han gjorde paa de syge. Men Jesus gik op paa Bjerget og satte sig der med sine Disciple. Men Paaske, Jødernes Høitid, var nær. Da opløftede Jesus Øinene, og da han saa, at meget Folk kom til ham, sagde han til Filippus: Hvorfra skulle vi kjøbe Brød, saa at disse kunne æde? Men han sagde dette for at forsøge ham; thi han vidste selv, hvad han vilde gjøre. Filippus svarede ham: Brød for to Hundrede Penninge er ikke nok for dem, saa at enhver af dem kan tage noget lidet. En af hans Disciple, Andreas, Simon Peders Broder, siger til ham: Her er en liden Dreng, som haver fem Byggbrød og to smaa Fiske; men hvad er det iblandt saa mange? Men Jesus sagde: Kommer Folket til at sidde; men der var meget Græs paa Stedet. Da satte Mændene sig ned; ved fem Tusende i Tallet. Men Jesus tog Brødene og takkede (Gud) og uddelede dem til Disciplene, men Disciplene til dem, som havde sat sig ned; desligeste ogsaa af de smaa Fiske, saa meget de vilde. Men der de vare blevne mætte, sagde han til sine Disciple: Sanker tilsammen de overblevne Stykker, at intet forkommes. Da samlede de og fyldte tolv Kurve med Stykker, som bleve tilovers af de fem Byggbrød fra dem, som havde faaet Mad. Derfor, da Menneskene saa det Tegn, som Jesus havde gjort, sagde de: Denne er isandhed den Profet, som skal komme til Verden. Der Jesus da vidste, at de vilde komme og gribe ham med Magt for at gjøre ham til Konge, veg han atter (op) paa Bjerget, han selv alene.

Vor Tekst er tagen af St. Johannes's Evangelium. Om det, som staar i denne Bog, siger Johannes selv:

"Disse Ting ere skrevne, forat I skulle tro, at Jesus er Kristus, Guds Søn, og at I, som tro, skulle have Livet i Hans Navn." Dette siger han altsaa er Hensigten ogsaa med den Beretning, som vi nu har hørt. Dette maa da og være Hensigten med vor Prædiken og med vor Betragtning af Teksten.

Men der er ingen, som *tror* paa Jesus, uden de, som *kjender* Ham. Derfor er Hensigten med denne og lignende Beretninger, at vi kan lære at kjende Ham ret; thi det er ogsaa vist, at de Mennesker, som kjender Ham, de tror ogsaa paa Ham. Derfor siger Jesus selv, at *dette* er det evige Liv, at de *kjender* den eneste sande Gud og den, som Han udsendte, Jesum Kristum. Men at kjende Ham, hvad er det? Det er, at vi i vort Hjerte ved og er forvissede om, hvem Han er, og hvorledes Han er sindet mod os. Begge disse Stykker er nødvendige til det "Kjendskab", som Jesus priser saligt.

Tænk dig, at du var yderlig fattig og i stor Nød, at du havde hverken at bide eller at brænde; du sad der med dine smaa og vidste dig ingen Vei. Og sæt, at du vidste om en Mand i Nærheden, som var rig nok til at kunne hjælpe dig. Var du dermed hjulpen? Vist ikke. Du var endnu i samme Nød. Du var lige fattig, fordi om den anden var rig. Eller om du var syg og i stor Pine og Vaande, og du vidste om en Læge, hvis Kunst endnu aldrig havde slaaet feil. Var du dermed helbredet, eller Smerten lindret? Nei, det første, som var nødvendigt, var, at du vidste, om den rige *vilde* hjælpe dig, og om Lægen *vilde* komme og helbrede dig.

Nu kunde det vel være Tilfældet, at du ikke kunde komme dig til at sende Bud og bede, allerhelst dersom du tidligere havde vist Foragt eller endog Fiendskab mod Ham, hvis Hjælp du nu trængte. Men dersom du saa fik

Bud fra den rige og fra Lægen, fik bestemt og indstændigt Bud, at de ikke alene vilde hjælpe, men at de endog længtes efter at hjælpe, ja at der vilde blive Jubel i deres Hus, naar du blev hjulpen,—vilde du da fremdeles holde paa med Sorg og Suk og Klage? Vilde du ikke megetmere med Glæde raabe til dine: Nu har det ingen Nød, nu er jeg hjulpen, ingen Fattigdom længere, og snart ingen Sygdom heller, nu er Sorgen slukt! Jo ganske vist vilde enhver af os i saadant Tilfælde gjøre saa. Og hvorfor? Fordi vi jo vidste, at Hjælpen var for Døren. Vi saa den ikke endnu, men vi var overbeviste om, at den var der; vi troede. Vi kjendte hin rige og hin Læge saa godt, at vi vidste, de vilde ikke lyve for en fattig, syg, usfel Stakkar. Var Hjælpen lovet, saa var den vis. Nu ventede vi den med glad Fortrøstning.

Nu, mine Venner, et saadant Trøstebudskab bringes os idag fra den eneste, som isandhed ret er rig, og fra den eneste, som isandhed ret er Læge. Dette Budskab vil vi bede Gud om Naade til at høre ret, idet vi betænker:

Den Trøst, som bydes os i Beretningen om Kristi Undergjerninger.

Vi vil se:

1. Hvem der kan modtage denne Trøst.
2. Hvori den bestaar.

I.

Naar vi spørger om, hvem der kan modtage den Trøst, som ligger i Ordet om Kristi Undergjerninger, saa ligger der allerede i dette Spørgsmaal en Bekjendelse af, at ikke alle kan modtage eller tilegne sig den. Dette er ogsaa let at indse; thi det ligger allerede i Begrebet "Trøst". Der maa jo nemlig først være Nød og Bedrøvelse, førend der kan være Tale om Trøst. Ingen af os vilde falde paa

at komme med Trøst til en, som befandt sig rigtig vel og tilfreds i alle Maader. Han maatte jo tro, at vi vilde drive Løier med ham, eller at vi havde mistet Forstanden.

Men nu er jo vor Herre Kristus netop derfor kommen til Verden, for at trøste de bedrøvede og frelse de fortabte. Derfor kaldte Han til sig dem, "som arbeide og ere besværede". Vi finder derfor ogsaa i de evangeliske Beretninger om Hans Liv paa Jorden, at det var de nødlidende af alle Slags, som søgte til Ham; og som det var dengang, saa er det den Dag idag.

Vistnok var der stundom store Skarer, som søgte til Ham, og som fulgte Ham. Grunden dertil var forskjellig. Dels var det Nysgjerrighed, saaledes som vi ved det ofte er Tilfælde, hvor en Folkehob begynder at samle sig, at mange følger med, skjønt de ikke har anden Grund, end at de vil vide, hvad der er paafærde. Dels havde de hørt Rygtet om den store Profet fra Nazareth og vilde se Ham, eller de havde allerede hørt Hans forunderlige og mægtige Tale og vilde gjerne høre Ham igjen. Dels fulgte de Ham — som Herren selv siden sagde til dem, Han havde bespist —, "fordi de aade af Brødene og bleve mætte". Dels endelig var der nogle, som gik efter Ham for at kunne fange Ham, for at faa noget at anklage Ham for i Hans Ord eller i Hans Gjerninger. Men Hans egentlige Følge, de, som ikke slog feil, som altid var der, som søgte Ham eller lod sig føre til Ham, hvorsomhelst de kunde faa Anledning, det var de syge og nødlidende, halte, blinde, spedalske, sørgende og Syndere af alle Slags. For disse var det den Magt og den Kjærlighed, som Han aabenbarede i sine Undergjerninger, der var det Middel, som drog dem til Ham.

Som det var dengang, saaledes er det ogsaa nu. Der er store Skarer af Kirkegjængere rundt om i Verden, som

har det just paa samme Vis som de fleste i hine Folkemassser, der dengang stimlede sammen om Ham. De er vante til at gaa i Kirke. Det hører til. Andre gjør det jo ogsaa. Der kan ogsaa være verdslige Grunde af mange Slags, som bevæger dem dertil. En stor Del af dem føler imidlertid ingen personlig Trang til Jesu Hjælp. For disse har da heller ikke Hans Undergjerninger større Betydning, end hin store Nadver havde for de indbudne, som ikke vilde komme. Nadveren kunde være god nok, de lastede den ikke; men de havde, ialfald for Øieblikket, ingen Trang eller Lyst til den; de havde andre Ting at tage vare: sit Agerbrug, sit Kjøbmandskab, sit Husvæsen. Det var dem nok.

At det virkelig er saa med den største Del i Verden, det er noget, vi ikke behøver at overbevises om. Vi ved det og ser det omkring os alle Dage. Om Folk end ikke *siger* (saa som Aanden klager over Menigheden i Laodicæa): "Jeg er rig og haver Overflod og fattes intet",— ja selv om de ikke tydelig for sig selv tænker saaledes,— saa er dog Hjerterne i den samme Forfatning: hverken kolde eller varme ligeoverfor Frelseren. De føler sig for Øieblikket ikke i nogen særegen timelig Nød, og den aandelige Nød — den fatter de ikke, den er de ligeglade med. Nogen Dragelse hen til Jesus og nogen Lokkelse ved Betragtningen af Hans Undergjerninger føler de da heller ikke.

Er du i denne Tilstand, kjære Tilhører, saa du ingen Trang merker til Frelseren, men søger din Fred og Tryghed i timeligt Velvære? Hvad har du da, naar dette tages fra dig? Du ved, at dette vil ske engang, og maaske meget snarere, end du tænker. Dersom Tanken paa dette er dig ubehagelig og ubeleilig, og du derfor midlertidig søger din aandelige Fred i Forglemmelse og Opsættelse (som vi

læser at Landshøvdingen Felix gjorde, da Paulus's Tale begyndte at ængste ham), — hvad skal da give dig Fred og Trøst, naar Forglemmelse og Opsættelse ikke længere hjælper? naar dit hele Liv med mange Aars Hykleri eller Foragt for Gud staar for dig, og du staar alene med dine Synder for den retfærdige Dommer, den samme Jesus Kristus, hvis Ord du ikke har agtet, hvis Advarsler og Løfter du har vendt Ryggen? Du ved, at du har ingen Del i Kristus. Betænk, om du kan hjælpe dig uden Ham!

Men mange iblandt os vil vel sige: Ak, det er ikke Nød og Trang, som mangler os. Er det det, som kan hjælpe os til Trøst af Kristi Undergjerninger, at vi er i Nød og Bekymring, da har vi vist baade nok og mere end nok. Og naar vi ser os om i denne Forsamling, saa er der ganske vist en Sandhed i disse Ord, en Sandhed, som det kun var ønskeligt at hver eneste Sjæl iblandt os erkjendte.

Vi er her saa mange, at der sikkerlig er en saare stor Forskjellighed baade i vore aandelige og i vore timelige Kaar. Saare forskjellig vil da og den Nød være, i hvilken vi er stedte, og den Trang, som vi føler. Nogle har et skrøbeligt Legeme at bære paa; sjelden en Helsedag og derfor liden Glæde af de Ting, som Mennesker ellers sætter Pris paa. Andre har blandt sine kjæreste og nærmeste dem, som ligger under Svagheds og Sygdoms Kors, og spørger vel ængstelig, hvorledes det vil gaa, og tænker med Frygt paa den Fare, som truer. En og anden sidder her, som allerede sukker under Alderdommens Byrde, ser, at Veien herefter ikke bliver lang, og har dog saa ondt for at blive fortrolig med den Ende, som nærmer sig. Nogle er her, som har Nød for sit timelige Udkomme. En og anden er her maaske og, som, omend ikke i øieblikkelig Nød, dog er i pinlig Uvished og Uro med Hensyn til sin time-

lige Velfærd. Nogle har Sorger i sit Embede, Modgang af mange Slags i sit jordiske Kald. Andre har Sorger af sine Børn. Nogle af os har Sorger over sin Menighed eller over Kirkens Nød og Trængsel, ret et tungt Kors at bære.

Alle har Synder, og nogle føler smertelig Syndens Byrde. Nogle har enkelte, visse, særlige Synder, som atter og atter kommer for dem og ængster dem. For enkelte er det Synder fra forlængst henrundne Dage, maaske fra Ungdommens Tid. De har længe været glemte. Nu kommer de igjen og vil ikke lade sig vise bort. For andre er det Synder, som nylig er begangne, og som nu melder sig for Samvittigheden. Nogle lider under Uvished og Tvil. De gaar i sin daglige Gjerning som ellers; men Ufred og Uro følger dem, skjønt andre Mennesker merker det ikke. Andre — et stort Tal — finder ingen Glæde i sin Kristendom, ingen Lyst til aandelige Ting, til Gud eller til Guds Ord, kun aandelig Dorskhed og Søvn, af hvilken de stundom farer op med Ængstelse, men i hvilken de saa atter igjen falder tilbage. Ingen kan beskrive alle de enkeltes Forhold; thi hver har sit. Men i en eller anden af disse Tilstande vil paa forskjellig Maade enhver af dem befinde sig, som ved af nogen Nød og Sorg at sige.

Hvilke Hjælpere og Lægemidler har vi nu mod alle disse forskjellige Slags Sorger? Vort naturlige Sind vil helst vende sig til det, som vi kan se og beregne, skjønt vi derved tilsidst dog kun forøger vore Sorger. Er det timelig Nød, vi er i, saa skal vor Kløgt eller vort Held eller "Fremtiden" gjøre det bedre for os. Er det aandelig Sorg, saa prøver mange paa at glemme den eller, om det ikke lykkes, da at arbeide sig selv frem til Fred ved gode Forsætter og Forandringer og Forbedringer. Det er for-

gjæves. Der [illegible] lige har [illegible] heller ikke løftes [illegible] du end maatte [illegible] det visst, at du [illegible] Sorger, større end de. [illegible] at du kan ikke [illegible] med de Forbedringer, [illegible] engang for din egen [illegible] endsige for Ham, hvis [illegible] hed. Synden borttages ikke med [illegible] kan maaske dæmme for [illegible] Kilden kan du ikke stoppe. Du [illegible] Angsten for en Tid; men [illegible] sidste Udbrud bliver værre end det første.

Dette maa vi altsaa først lære. Vor Nød og vor Hjælpeløshed lige overfor Synden og under alle Syndens Følger maa vi se og kjende, om vi skal kunne faa den Trøst, som vor Frelsers Undergjerninger byder os.

II.

Thi, Gud være priset og takket! det er ikke Hans Vilje, at vi skal gaa i Verden i disse bange Kaar med Suk og med Sorger. Han har Barmhjertighed med os og elsker os. Glæde vil Han give os, sand, ren, fuldkommen Glæde. Derfor er Frelseren kommen. Ved Hans Fødsel allerede havde Engelen det Budskab til os: "Se, jeg forkynder eder en stor Glæde, som skal vederfares alt Folket", og forat vi nu skal se, hvorledes Han er vor Glæde og bringer os Glæde, saa vinker Gud os i Ordet hen til Ham og lader os høre og se, hvorledes Han baade kan hjælpe og vil hjælpe os i al vor Nød og i alle vore Sorger, de smaa saavelsom de store. Dette skal da for os være Betyd-

ningen af Kristi Undergjerninger, og den Trøst, som i dem bydes os, og som vi nu vil overveie.

Som Frelseren ynkedes over Folket i Ørkenen, saa gjør Han fremdeles. Han vil ikke, at vi skal gaa her og slæbe os tungt frem med vore Sorger. Et saadant Liv i Verden uden Trøst og uden Haab vilde jo ende i Fortvilelse og Fortabelse. Derfor raaber Han fremdeles i sit Ord: "Kommer hid til mig, alle, som arbeide og ere besværede, og jeg vil give eder Hvile!" Alle, siger Han. Der er du og jeg med. Tænk dig, hvad der ligger i dette Raab, som saaledes paa en Gang lyder ud blandt alle disse utallige Millioner i alle Folk og Riger. Saa mange Mennesker som der er — ikke to er hinanden ganske lige. Saaledes og med den Nød, de er stedte i. Utallige Afskygninger baade i Arten af Nød og i Graden og i Maaden og i de indre og ydre Omstændigheder. Og som Nøden er forskjellig, saa ogsaa Hjælpen. Men kan nogen hjælpe alle disse? Vissselig ingen uden en, som ved alle Ting. Men det gjør Kristus. Han ved vore Tanker, hvad der bor i os. Ligesom Han dengang, da Han var synlig i Verden, hellere svarede Menneskene paa, hvad de tænkte, end paa, hvad de sagde, saa ved Han ogsaa nu, hvad vi tænker, og hvad vi mener. Nøie, til den mindste ubetydelige Forskjel, kjender Han vor Nød og Sorg, alle vore Ængstelser og Bekymringer, og Hans Magt og Evne er ikke bleven mindre, end den var dengang, da Han rensede de spedalske, helbredede de syge og bespiste de mange Tusende. Dengang hjalp Han alle, som kom til Ham. Han havde jo selv bedet dem komme. Saaledes har Han altid gjort, og saa gjør Han fremdeles. Eller har du hørt om nogen, som Han viste bort? Nei, hverken du eller nogen anden har nogensinde hørt, at en bedrøvet Sjæl, som søgte Hjælp og Trøst hos Ham, gik uhjulpen bort igjen. Havde

der været nogen, saa havde vi nok faaet høre det; thi der har altid været et stort Tal i Verden, som var Hans Fiender. Han har ingen vist bort, og dette vil Han vi skal vide, forat ogsaa vi kan komme og blive hjulpne og trøstede. Derfor sender Han os Evangeliet om sine Undergjerninger.

Der gaar du med dine Sorger og Bekymringer, med dine Spørgsmaal og tunge Tanker. Du er dog ikke alene. Han er dig jo nær, om du end ikke tænker derpaa, eller om du som de to, der gik til Emmaus, tænker dig Ham langt borte. Han ved nøie, hvorledes du har det, baade timelig og aandelig, baade du og alle dine. Som Han spurgte hin blinde, der sad ved Landeveien udenfor Jeriko og raabte efter Ham, saaledes spørger Han ogsaa dig: "Hvad vil du at jeg skal gjøre for dig?" Er det da f. Eks. en timelig Trang eller Nød eller Sorg, som du gjerne vil have afhjulpen, da lær af Beretningen om Herrens Undergjerninger og af Hans egne forklarende Ord, hvad du kan vente af Ham. Du ser i de mange Eksempler, at Han formaar at gjøre alt det, som du trænger til. Det er ikke vanskeligere at bringe dig Hjælp, end det var at helbrede hine mange syge, at sige til den verkbrudne: staa op! og til den spedalske: bliv ren! Men alle disse Beretninger er jo netop derfor givne os, forat vi i Tanken skal gaa hen og se og høre, hvorledes Han tager sig af alle dem, som kommer til Ham.

Lad os da søge at sætte os ind i, hvorledes det gik til ved den underfulde Bespisning, hvorom Evangeliet idag beretter os, saa vi kan gjøre det ret nærværende for os. Alle fire Evangelister fortæller derom, og vi vil sammenfatte, hvad de beretter os. Det gik da saaledes til: Jesus var i Galilæa, og det var nær Paaskefesten, saa at der altsaa rundt om var mange, som færdedes paa Veiene til

Jerusalem. Apostlene, som havde været udsendte af Herren, var nylig komne tilbage og fortalte Ham nu, hvad de havde gjort, og hvad de havde lært. Tillige var netop Johannes den Døbers Disciple komne til Jesus. De bragte Ham det Budskab, at Johannes, deres kjære Lærer, Frelserens Forløber, det store Vidne, som Jesus siger er den største, der er født af en Kvinde, at han nu havde faaet Verdens Løn for sit Vidnesbyrd og var bleven halshugget i Fængslet. Jesus ønskede nu at være alene. Men der, hvor de var, var der ingen Hvile at faa; thi "de vare mange, som gik til og fra, og de havde ikke engang Tid til at æde". Herren sagde derfor til Apostlene: "Kommer nu I afsides med mig til et øde Sted og hviler lidt." De tog da et Skib og styrede i det hen til et ensomt Sted paa Kysten nær ved Bethsaida.

Hvile blev der imidlertid ikke heller der. Thi, staar der, "Folket saa dem fare bort, og mange kjendte Ham". Da de nu saa, hvad Retning Skibet tog, saa løb de tilfods langs Kysten didhen, hvor Jesus stevnede. Paa Veien blev de flere og flere; thi de kom "fra alle Stæderne", og de var ivrige for at komme frem, saa de endog kom til Landingsstedet førend Jesus og Disciplene. Der blev altsaa ingen Ro eller Hvile, men isteden derfor end mere at gjøre. Thi da nu Jesus kom iland og saa de store Skarer, saa "ynkedes Han inderlig over dem, thi de vare som Faar, der ikke havde Hyrde". Han "talte da til dem om Guds Rige og lægede dem, som havde Lægedom behov". Saaledes gik Tiden hen, og det begyndte at blive sent paa Dag. Disciplene gik da til Ham og bad Ham lade Folket fare. Der var en stor Masse Mennesker, omtrent 5000 Mænd foruden Kvinder og Børn. Hele Dagen havde de været ude. Stedet var øde, og Ingenting havde de at spise. Egentlig Fare var der vistnok ikke, om det end

kunde blive vanskeligt nok at finde det fornødne til en saadan Mængde Mennesker i de Gaarde og Landsbyer, som der kunde være Tanke paa at naa. Dette var imidlertid den eneste Udvei, som Disciplene kunde se, og de bad derfor Jesus, at Han vilde lade Folket fare, saa de kunde komme omkring til disse Smaabyer og se, om de kunde faa kjøbt, hvad de tiltrængte. Jesus vendte sig da til Filippus med det Spørgsmaal: "Hvorfra skulle vi kjøbe Brød, saa disse kunne æde?" Og dernæst siger Han til Disciplene: Folket "behøver ikke at gaa bort; giver I dem at æde!" Det var nu en underlig Tale, og her var gode Raad dyre. Disciplene begynder da at gjøre, hvad vi i deres Sted vel ogsaa vilde have gjort: Filippus gjør et Overslag, og Andreas anstiller en Undersøgelse. Filippus beregner, at med to Hundrede Denarier — om man havde dem — vilde man dog neppe slippe ud, og Andreas kan ikke faa opspurgt mere end fem Bygbrød og to smaa Fiske. Længere kommer ikke Disciplene. Anderledes med Ham, ved hvem baade Kornet paa Marken og Fiskene i Havet og Menneskene selv er blevne til. I Hans Hænder er de fem Brød og de to smaa Fiske nok, ja til Overflod. Han lod Disciplene sørge for, at Folket samlede sig i mindre Hobe, i Flokke paa femti og i Flokke paa hundrede, og bød dem sætte sig i Græsset. Idet Han da bad og takkede Gud, tog Han disse fem Brød og uddelte dem og blev ved at uddele dem til Disciplene, og disse bragte dem igjen omkring til Folket, saa længe til alle havde faaet. Det samme gjorde Han med de to Fiske, indtil den hele store Folkehær var bleven mættet, og der fandtes da tolv Kurve fulde af Levninger.

Denne Beretning er da altsaa opbevaret, forat ogsaa vi af den skal lære at kjende vor Herre Jesus og at sætte vor Lid til Ham. Har vi lært dette? Hvorledes er det med vore Beregninger og med vore Sorger i timelige

Ting? Sandheden er nok den, at de allerfleste af os gaar der med vore Sorger og dels glemmer at tage Gud og vor Frelser med, som om de havde intet med de Sager at gjøre, dels tænker, at det ikke kan hjælpe til noget, eller endog, at det ikke er rigtigt at henvende sig til Gud om saadanne Ting. Vistnok siges der daglig rundt om i en Mængde Huse: "Alles Øine vogter paa dig, Herre!" men for de flestes vedkommende bliver det ikke til mere end bare Ordene. Paa Kjelder og paa Lade og paa fløgtige Beregninger "vogter Øinene" hellere end paa Ham, som dog har alle disse Ting i sin Haand. Til Trods for, at vi i den første Trosartikel bekjender vor Tro paa Gud Fader og siger, at vi tror, at det er Gud, som forsørger os med alt det, vi trænger til vort Livs Ophold, og som hjælper og forsvarer os mod alt ondt, saa er det dog Mammon, Pengene, som de fleste helst forlader sig paa, og som de finder det tryggest at være tilvens med.

At vi dog maatte lære ret med Sorg og med Skam at erkjende denne store Afguderiets Synd, saa vi kunde søge og faa Tilgivelse og Hjælp imod den! Vi vil jo dog, saa mange af os, som vil være kristne, erkjende, at det er ikke os Mennesker, som regjerer, men Gud, den levende og almægtige Gud. Han styrer og uddeler, eftersom Han vil. Han lader Menneskenes Planer lykkes eller mislykkes. Han befæster vore Hænders Gjerning, om den bliver befæstet. Arbeidet har Han befalet os. Det vil Han at vi skal gjøre med al Flid, med omhyggelig Omtanke og med tro Anvendelse af de Evner, som Han dertil har givet os. Men Sorgen og Styrelsen, og hvad Frugt vort Arbeide skal bringe — det har Han forbeholdt sig selv. Hvor rige og sorgløse burde vi ikke være under en saadan Faders Varetægt!

Ja, kunde vi se denne Fader! vil du maaske sige; kunde

vi se Ham og se Hans gode Vilje og Hans styrende Haand! Min kjære Ven, du, som lader dig hindre deraf, at du ikke ser denne Fader, — denne din Indvending har Jesus selv svaret paa. Der var nemlig en af Apostlene, som gjorde denne samme Indvending. Det var Filippus, den samme, som havde beregnet, at det vilde koste mere en to Hundrede Denarier at kjøbe Brød til alle hine Folk i Ørkenen. Jesus havde talt meget til Apostlene om den himmelske Fader og bedet dem være frimodige og tænke paa, at der i Faderens Hus er mange Værelser, og at der skulde ogsaa de faa være. Da sagde Filippus til Ham: "Herre, vis os Faderen, og det er os nok." Men Jesus svarede: "Saa lang en Tid har jeg været hos eder, og du har ikke kjendt mig, Filippus! Hvo mig har seet, har seet Faderen."

Lad os, mine Venner, lægge os dette vel paa Hjerte, at vi ikke skal forvilde os med vore Tanker. "Ingen har nogen tid seet Gud; den enbaarne Søn, som er i Faderens Skjød, Han har forklaret Ham." Han er jo "Hans Herligheds Afglans og Hans Væsens udtrykte Billede og bærer alle Ting ved sin Krafts Ord"; "thi i Ham bor hele Guddommens Fylde legemlig", og dette er "den store Gudfrygtigheds Hemmelighed: Gud er aabenbaret i Kjød". Derfor siger Jesus: "Hvo mig har seet, har seet Faderen", og "ingen kjender Faderen uden Sønnen og den, hvem Sønnen vil det aabenbare". Til "Sønnen", til Jesus maa vi altsaa komme. Ham er al Magt given i Himmelen og paa Jorden. Kjender vi da Jesus, saa kjender vi ogsaa vor kjære himmelske Fader, og Jesus kan vi kjende, Gud være evig priset; thi Han er ikke bare Gud, men er paa samme Tid et virkeligt Menneske som vi, fristet og prøvet i alle Ting ligesom vi, saa at Han kan have Medlidenhed med vore Skrøbeligheder. Ham kan vi komme til med

alle vore Sorger. Ham kan vi tale til om alt det, som ligger os paa Hjerte og trykker vort Sind, og Han beder os selv, at vi skal komme.

Kommer der nu Nød og Trængsel i timelige Ting, saaledes som mange af os baade har erfaret det og vil faa erfare det, saa vil Han, at vi skal søge Hjælpen hos Ham og gjennem Ham, i Hans Navn hos Faderen. Han vil, vi skal erkjende, at om vi end skal bruge de Evner og Midler, som Han har givet os, saa skal vi dog forlade os paa Ham alene. Han ved nøie, hvorledes vi har det baade i vore Hjerter og i vore Huse. Han kjender vore Omstændigheder. Han ved, hvad jordisk Eiendom vi har, hvorledes vi bruger den, og hvad der er godt for os at have. Han er ved hver Sygeseng og kjender alle vore Smerter. Pleier du, min kjære Tilhører, at tale til Ham om det, som ligger dig paa Hjerte? Synes du kanske, at det er altfor ringe Ting, at det gaar dog ikke an at tale til Ham om saadant, at det jo bare er timelige Ting, o. s. v.? Vogt dig, kjære Ven, for saadanne Tanker! I sin dybeste Grund er det kun Hykleri. Jesus ved vel, at Guds Rige og Hans Retfærdighed er "det ene fornødne"; dog ved Han ogsaa, at der efter Hans egen Ordning er mange Ting, som vi i vort timelige Liv her paa Jorden trænger til, eller som det dog efter Hans Vilje er godt for os at have. Han syntes ikke, at det var for ringe Ting at bryde sig om, da Han hjalp de mange Slags syge, da Han gav Forældrene deres Børn igjen, da Han sørgede for Mad til dem i Ørkenen, ja endog gav dem Vin ved Bryllupet i Kana.

Tal da til Ham, bed til Ham i alle dine Anliggender, bed Ham om Hjælp i alle dine Trængsler og bi saa paa Hjælpen. Men vent ikke, at Han skal hjælpe dig netop paa den Maade, som du har udfundet. Ham maa du lade

raade. Det maa jo være nok, at Hjælpen kommer, og det har Han lovet os, naar vi beder derom; derfor er det vist.

Er det nu saa iblandt os, at denne Troens Omgang med Frelseren og Henvendelse til Ham er det almindelige? Gud alene ved det. Men du, kjære Tilhører, ved, hvorledes det er for dit eget vedkommende, og det er for dig Hovedsagen. At imidlertid mange ikke benytter den rige Adgang til Trøst og Hjælp, det er nok kun altfor vist. Hvad er det da, som hindrer dem? At de mange, som lever hen i rent kjødelig Sikkerhed, i Ubodfærdighed og Vantro, at de hverken spørger efter Jesus eller Hans Hjælp, det er en Selvfølge. Hvad Grund de har, behøver vi ikke at spørge om. Men de, som dog gjerne vil være Kristne, og som længes efter Jesu Hjælp, hvad er det, som hindrer dem og holder dem tilbage? Det er det, at de kjender ikke Jesus ret og derfor ikke tør gaa til Ham, og det, som staar i Veien, det er deres Samvittighed. De ved, at de er ikke saaledes, som de skulde være for Gud, og de kan ikke slutte andet, end at de ingen Ret har til at komme til Ham, og naar de vil begynde, saa stanses de derfor straks af sit eget Hjertes Dom: Hvad har du med Kristus at gjøre? Nei, bliv et andet Menneske først! De har ikke lært at indse, hvad det betyder, som St. Johannes siger, at Loven er given ved Moses, Naaden og Sandheden er bleven ved Jesus Kristus.

Nu, mine Venner, dersom det er denne Nød, Synden, som holder os fra Ham, hvor vil vi da hen for at finde Hjælp mod den? Det er sandt, det er den største Nød, og det vilde lidet hjælpe, om vi blev hjulpne i andre Stykker, naar vi dog var uforligte med Gud. Men dersom du nu virkelig er bekymret for din Synd, da lærer Guds Ord dig, at dette allerede er en stor Naade og Hjælp fra Gud. Har du tunge Tanker i den Anledning, saa

andre Folk maaske undres over dig, at du ikke længere er saa glad og fornøiet som du pleiede, saa for Alting slaa ikke de tunge Tanker bort, søg ikke at glemme det eller at faa det fra dig; det er den Helligaand, som tugter dig til at se din Synd og Skyld. Men naar du nu under disse tunge Tanker gaar der og holder dig borte fra Frelseren og maaske tænker at blive bedre og renere først, hvad siger da Guds Ord til dig om dette, hvad Svar giver det dig paa dine urolige Tanker? Det Svar, du faar, er det samme, som hine to bedrøvede Disciple fik: "O, I Daarer og senhjertede til at tro!" Og saa meget mere vil dette passe paa os under saadanne Omstændigheder, vi, som allerede ved Daaben blev indviede til at have Del i Kristus, og som siden i saa mange Aar har hørt saa meget baade om Ham og fra Ham. Du synes, du maatte blive anderledes først, førend du med Frimodighed og Haab kunde vende dig til Jesus. Du Daare og senhjertede til at tro, siger Herren. Det er jo netop derfor, at Han kom til Verden, for at frelse saadanne fortabte Syndere, som du ser at du er. Kunde du frelse dig selv, saa havde Han ikke havt nødig at komme for at frelse dig. Dine Synder klager du over. Ja, visselig er de store. Vore Synder er større, end vi selv ved. Vil vi faa se, saavidt vi kan, hvor store og farlige de er, saa maa vi gaa til Gethsemane og til Golgatha og se, hvor tungt det blev endog for Ham at bære dem. Men naar Han nu, for at frelse os, har taget dem paa sig og baaret dem og udsonet dem, og naar Han nu sender Bud til os om, at Straffen laa paa Ham, at vi skal have Fred og have Lægedom ved Hans Saar, og naar Han nu derfor hilser os med Fred og lover os Hvile for vore Sjæle og byder os være frimodige, — skal vi da afvise Ham? Skal vi sige, at det ikke er nok, det Han har gjort for os, der maa mere til, — naar vi har

forbedret os og gjort os skikkede, da skal vi komme? Skal vi ville vide det bedre end Han? Skal vi negte Hans Ord og skyde Hans Haand bort? Vore Synder holder os tilbage! Men er da disse skjulte for Ham? Tror Han os maaske bedre, end vi virkelig er? Nei, Han siger jo, at Han er kommen for at frelse det, som er fortabt. Værre end "fortabte" kan vi jo dog ikke blive. Dette er ogsaa isandhed den rette Beskrivelse af vor Tilstand efter det, som vi i os selv er. Men Han siger jo selv, at Han har frelst os ud af denne Tilstand, og kalder os nu til sig, forat vi skal delagtiggjøres i denne Frelse. Han er den, som skal dømme levende og døde. Han maa altsaa vide det, og Han siger, at den, som tror paa Ham, skal blive salig.

Forat vi da skal fatte ret Tillid til Ham og ret lære at kjende baade Hans Magt og Hans Sindelag imod os, saa lader Han os i Aanden være Vidner til sine Undergjerninger. Som Han sagde til Jøderne: "Om I ikke ville tro mig, saa tror dog Gjerningerne, forat I kunne kjende og tro, at Faderen er i mig og jeg i Ham",—saa siger Han ogsaa til os, og dette er Trøsten i Kristi Undergjerninger, at vi deri ser, hvad vi har at vente af Ham.

Vi ser, hvorledes Han hjalp i timelig Nød, enten den var stor eller liden. Skulde Han ikke end meget mere hjælpe i den aandelige Nød, Han, som har lært os, hvor lidet vi var hjulpne, om vi endog vandt den ganske Verden, men tog Skade paa vor Sjæl? Han, som har lært os at søge først Guds Rige og Hans Retfærdighed og saa lovet os al fornøden Hjælp ogsaa i de andre Ting! Da Han efter den underfulde Bespisning, om hvilken vi idag har hørt, atter fandt de samme Skarer efter Tilbagekomsten fra hint øde Sted, saa var det Hans Formaning til dem: "Arbeider ikke for den Mad, som er for-

gjængelig, men for den Mad, som varer til et evigt Liv, hvilken Menneskens Søn skal give eder!" Denne Sjælens Føde vil Han give ogsaa os, mine kjære Brødre og Søstre; derfor samler Han os om sig i sit Ord, derfor sender Han os ogsaa Trængslerne og den mangehaande Nød for gjennem disse at lære os at spørge efter Trøst og Lindring; og naar da gjennem Trængslerne ogsaa vor Samvittighed vækkes, og vore Synder træder frem for os, saa træder gjennem Ordet ogsaa Han os nær og lader os høre og erfare, hvad det er at have Ham til Frelser og Hyrde, som har alle Ting i sin Haand, og som er kommen til Verden for at gjøre Syndere salige.

Hvad skal vi svare Ham, hvorledes skal vi kunne takke Ham, hvorledes skal vi kunne ære og prise og ophøie Hans Navn? Lad os skamme os over vor Vantro, og lad os saa gaa til Ham og tro Ham og sætte vor Tillid til Ham, saa vil baade Taksigelsen og den glade, villige Lydighed komme, — det kan ikke være andet. Ja, vi vil tro og synge med hverandre og sige:

Nu ved jeg vist, Herre Jesu Krist,
Du vil mig aldrig forlade.
Du siger jo saa: Kald du mig paa,
Hjælp skal du faa
I al din Sorrig og Vaade!

Det vil Han give os. Halleluja! Amen.

Femte Søndag i Faste.*

Tekst: Luk. 1, 26–38.

Men i den sjette Maaned blev Engelen Gabriel sendt af Gud til en Stad i Galilæa, som heder Nazaret, til en Jomfru som var trolovet med en Mand ved Navn Josef, af Davids Hus, og Jomfruen hedte Maria. Og Engelen kom ind til hende og sagde: Hil være dig, du Benaadede! Herren er med dig, du Velsignede blandt Kvinder! Men da hun saa ham, forfærdedes hun over hans Tale, og hun tænkte paa, hvad dette skulde være for en Hilsen. Og Engelen sagde til hende: Frygt ikke, Maria! Thi du har fundet Naade hos Gud. Og se, du skal undfange og føde en Søn, og du skal kalde hans Navn Jesus. Han skal blive stor og kaldes den Høiestes Søn, og Gud Herren skal give ham Davids, hans Faders, Trone. Og han skal være en Konge over Jakobs Hus evindelig, og der skal ikke være Ende paa hans Kongerige. Men Maria sagde til Engelen: Hvorledes skal dette gaa til, efterdi jeg ikke kjender Mand? Og Engelen svarede og sagde til hende: Den Hellig-Aand skal komme over dig, og den Høiestes Kraft skal overskygge dig; derfor skal ogsaa det Hellige, som fødes af dig, kaldes Guds Søn. Og se, Elisabet, din Frænke, ogsaa hun har undfanget en Søn i sin Alderdom, og dette er den sjette Maaned for hende, som kaldes ufrugtbar. Thi hos Gud skal ingen Ting være umulig. Men Maria sagde: Se, jeg er Herrens Tjenerinde; mig ske efter dit Ord! Og Engelen skiltes fra hende.

Hvorledes er Verden — hvad er dens Væsen? Rundt om i alle Lande, Byer, Folk og Tungemaal er der en rastløs, daglig Stræben, beskrevet af Jesus i de Ord: de kjøbe, sælge, plante, bygge o. s. v. Naar de har holdt paa med dette en Stund, saa dø de. Hvor er de, som for 80

eller 100 Aar siden havde det saa travlt? Borte er de, Slægt efter Slægt. Hvor meget godt er der i Verden? Der er ingen som er god, end ikke én! Hver gang du tager en Avis i Haanden, finder du meget som er ondt, mange Forbrydelser og lignende. Er det bare enkelte Udskud? Om du havde været i hines Kaar fra Barndommen af, hvor meget bedre var du vel? Nu er vor korte Vandretid, snart er vi borte. En liden Tid, saa er vi glemt. Er dette Billede ikke trøstesløst? Jo, der er intet trøstesløsere. Hvad er det da, som bevirker dette? Det er to Ting: Synd og Død. Det er den Kjendsgjerning, at Synden kom ind i Verden formedelst et Menneske, og Døden formedelst Synden, og saaledes trængte Døden igjennem til alle Mennesker, idet de syndede alle. Men nu staar jeg jo her for at forkynde Eder et glædeligt Budskab. Et Budskab, som er saadant, at vi ikke kan undre os over, at de hellige Mænd, som først er udsendt dermed, raaber: "Hører, I Himle, og du Jord, mærk! Thi Herren haver talet." Denne forfængelige, syndige, forvildede, forlorne Verden elskes af Gud. Disse daarlige, syndige Sjæle er Ham dyrebare. Istedenfor Mørke vil Han give dem Lys, istedenfor Ufred Fred, istedenfor Døden Liv. Dette er denne Dags Budskab til os. Hvilken uendelig, ufattelig Kjærlighed! At elske det som er skjønt, godt, rent, det kan vi fatte. Menneskene derimod er det modsatte af alt dette. For saadanne Sjæle er Guds Søn nedsteget og blevet Menneske. Lad os da nærmere betragte:

1. **Hensigten med, at Guds Søn blev Menneske.**
2. **Vor Tilegnelse deraf.**

"Efterdi Børnene (Menneskene) er delagtige i Kjød og Blod, er Han iligemaade bleven delagtig deri, paa det at Han ved Døden kunde gjøre den magtesløs, som havde Dødens Vælde, det er Djævelen, og befri dem, saa mange

som formedelst Dødens Frygt var under Trældom al deres Livstid." Derfor burde Han blive sine Brødre lig i alle Ting, at Han maatte blive en barmhjertig og trofast Ypperstepræst for Gud, til at forsone Folkets Synder (Hebr. 2). I disse Ord forklarer Paulus Hensigten med den vidunderlige Begivenhed, som Engelen forkynder i vort Evangelium. Guds Søn kom ned for at føre os op til Gud. Han blev fattig for at gjøre os rige. Han tog Vort paa sig for at give os Sit. Han forligte Gud med os, forat vi skulde lade os forlige med Gud. Hvorledes Han udførte denne Frelsens Gjerning, ved I af Beretningen om Hans Liv paa Jorden, Hans Lidelse og Død og Opstandelse. Hensigten med, at Jesus blev Menneske, er altsaa, at der skulde kunne forkyndes det salige Budskab, som lyder til os i Evangelium. Nu kan Engelen hilse os, som Maria fordum: Frygt ikke, I arme Syndere! Til Guds Ære forkynder vi Eder Fred paa Jorden og i Menneskene en Velbehagelighed. Guds Søn er kommen til Verden og blev Menneske, og i Ham vil Gud antage Eder til sine Børn. Hører Ham, holder Eder til Ham, saa er I frelste. Der er beredt Eder Sted i Himlen, og naar I dør, da vil Han sige: "Kommer hid, I min Faders Velsignede!" Den, som sidder hos Guds høire Haand, er selv et Menneske, og vil have sine Brødre og Søstre til sig. Dette er Evangelium, det glade Budskab, den himmelske Hilsen til Syndere.

2. Hvorledes tilegner vi os nu denne Hilsen? Mange foragter den. Dem gaar det da, som Maria siden sagde i sin Lovsang: "De Rige har Han afvist tomhændede" (Luk. 1, 53). "Rige" kalder hun dem, som ikke synes, at de trænger den Guds Gave. Men hvorledes gaar det da dem, som føler sig ringe, fattige og bedrøvede over sin Synd? Det første pleier at være, at de forundre sig og

forfærdes, ligesom Maria, da hun saa Engelen, og ligesom Petrus, da han fik Øie for, hvem Jesus var, og raabte: "Herre, gak ud fra mig, thi jeg er et syndigt Menneske" (Luk. 5, 8). "Denne Herlighed kan ikke være for mig. Hvorledes skulde dette gaa til — jeg er jo en usſel Synder — jeg maa nok blive saa, at Gud kan have Behag i mig først." Saaledes dømmer vi, thi vi synes ikke, det rimer sig. Det er ogsaa sandt efter Loven og Samvittigheden. Men Evangelium lærer os, at fordi vi ikke kunde frelse os selv, saa har Gud sendt os en Frelser. Af Naade og Kjærlighed er dette skeet, og ikke fordi vi paa nogen Maade var værdige dertil. Frelseren kaldes Immanuel, det er, Gud med os. Den som hører Ham, og holder sig til Ham og tror paa Ham, han bliver salig. "Saa mange som Ham annammede, dem har Han givet Magt til at blive Guds Børn, dem som tror paa Hans Navn" (Joh. 1, 12). "Se hvor stor en Kjærlighed Faderen har bevist os, at vi skulle kaldes Guds Børn!" (1 Joh. 3, 1). Men heraf følger igjen, at de som ikke vil annamme Ham, de kan ikke bestaa. De vises hen til det Sted, "som er beredt Djævelen og hans Engle" (Matth. 25, 41). Thi "hvorledes skulle vi undfly, dersom vi ikke agte saa stor en Salighed? (Hebr. 2, 3). Spørger du da: "Hvorledes skal jeg kunne annamme Ham?" da viser Guds Ord dig til Omvendelse. Du maa fatte et nyt Sind, og Ordet viser dig, hvorledes dette gaar til, og hvorledes Gud selv vil udrette det i dig, om du ikke trodser og hindrer Ham. Saaledes sker det: Erkjend din Synd, bi ikke til du erkjender alle Synder, indlad dig ikke paa det, men erkjend den Synd, som hindrer dig, som du især fristes af. Bed Gud tilgive dig den. Gjør du det isandhed, da vil du ogsaa fly samme Synd og ikke blive ved i den. Men hvorledes skal du faa Kraft til det?

Den kommer i Evangeliet, som er en "Guds Kraft til Salighed for hver den som tror" (Rom. 1, 16). Som det sagdes til Maria: "Den Helligaand skal komme over dig" — saa sker det og med os, naar Kristus fødes i os ved Evangeliet, det er, naar vi tror paa Ham. Sig da som Maria: "Se, jeg er Herrens Tjenerinde, jeg er Herrens Tjener, mig ske efter dit Ord!" Eders Uværdighed skal da ikke hindre Eder. Men hykle for Ham maa vi ikke. Kristus maa vi holde os til, og ikke længer tjene Satan og Verden i Synd. Eder er dette Evangelium nu sendt. Nu er Eders Besøgelsestid. Se da til, at du ikke bliver tilbage. Der er ikke Frelse paa nogen anden Vei. Gud Fader, Søn og Helligaand, hjælp os! Amen.

Palmesøndag.*

Tekst: Matth. 21, 1–9.

Og da de kom nær til Jerusalem og vare komne til Betfage ved Oljebjerget, da sendte Jesus to af sine Disciple og sagde til dem: Gaar hen i den By, som ligger for eder, og straks skulle I finde en Aseninde bunden og et Føl hos den; løser dem og fører dem til mig! Og dersom Nogen taler eder Noget til, da siger, at Herren har dem behov, saa skal han straks fremsende dem. Men dette skede altsammen, forat det skulde fuldkommes, som er talt ved Profeten, som siger: Siger til Zions Datter: Se, din Konge kommer til dig, sagtmodig og ridende paa et Asen og Aseninden Føl! Men Disciplene gik hen og gjorde saa, som Jesus befalede dem. Og de hentede Aseninden og Føllet og lagde sine Klæder paa dem, og han satte sig derpaa. Men de Fleste af Folket bredte sine Klæder paa Veien, men Andre huggede Grene af Træerne og strøede dem paa Veien. Men Folket, som gik foran og fulgte efter, raabte og sagde: Hosanna Davids Søn! Velsignet være den, som kommer i Herrens Navn! Hosanna i det Høieste!

Denne Text forekommer to Gange i Kirkeaaret. Paa første Søndag i Advent er den os en Forberedelse til at feire Festen for Jesu Fødsel, paa Palmesøndag en Forberedelse til at ihukomme Jesu Lidelse. Det er altsaa forskjellige Tanker som bliver fremkaldte. Ved den første Anledning er det mere Jesu Komme til os, vi har i vore Tanker. Ved den anden følger vi Ham paa Hans Gang til Lidelsen. For Frelseren blev denne Gang visselig saa meget bitrere, som Han vidste, hvor lidet Folkets Hosianna havde at betyde. Han havde nys græedt over Staden. Han vidste, at det snart skulde hede, ikke Hosianna, men "Kors-

korsfæst ham!" Vi er og med blandt dem, der istemmer Hosianna-Raabet. Lad os da se til, at vi ikke gjør vore Sange og Kirkebønner til Løgn. Ord hjælper os ikke. Det som maa til, er, at vi modtager Ham ret i vore Hjerter. Naar sker det? Naar vi modtage Ham

1. **Som vor Prophet.**
2. **Som vor Ypperstepræst.**
3. **Som vor Konge.**

1. Naar vi hører Folket modtage Ham, og saa tænker paa, hvad det samme Folk sagde Langfredag, da maa vi forundres og forfærdes og spørge: Hvoraf kom det, at de saaledes skiftede Sind? De havde ladet sig forlede til at glemme Hans Gjerninger, glemme Hans Tale, som engang havde bevæget dem, og til ikke at tro paa Ham længer. Der havde altid været Faa som troede paa Ham. De som var mest anseede blandt Folket, vilde ikke tro Hans Ord. De ansaa sig selv for kloge og vise. Hvad Han lærte dem om de himmelske Ting, vilde de ikke vide af. Det passede ikke med deres Meninger og deres Fornuft. Ikke heller vilde de undersøge nøiere, om Han havde Ret. Han havde sagt: "Dersom nogen vil gjøre Hans Villie, han skal finde, om Lærdommen er af Gud, eller om jeg taler af mig selv" (Joh. 7, 17). Denne Prøve vilde de ikke gjøre, thi dertil var de for ligegyldige og havde Verdens Glæder altfor kjære. Men da Hans Tale dømte dem og deres Væsen, saa hadede de Ham og spottede Ham. Og da nu de som var anseede, gjorde saaledes, saa stemte Folket i med, og undersøgte ikke Sagen nøiere, men fulgte de Andre. Kjære Tilhørere! I har ogsaa mer eller mindre erfaret Jesu Ords Kraft i Eders Samvittighed. Har I ogsaa saaledes antaget Jesus for Eders Profet, at I i Sandhed holder Eder til Hans Ord?

Mange af Eder agter det ikke værd at bruge det, at lære deraf, eller tænke paa det, og I gjør dog Fordring paa at være Kristne! Vogter Eder og ser til, hvem I lærer af, i Tale og Skrift. Verden skal vist ikke hjælpe Eder og styrke Eder i Troen. De fleste af dens Børn tror ikke hvad Jesus har sagt, eller at det er saa vigtigt at holde sig til det. I kan høre det paa deres Tale. De anse sig for kloge nok. De tror ikke Jesu Advarsler: "Søger først Guds Rige" o. s. v. De tror ikke, at de skal dømmes efter Hans Ord. De tror ikke, at de som høre Ham til, skal blive salige, men at de som forkaste Hans Ord, skal fordømmes. Ser derfor til, at I ikke forføres af det, som den ene eller anden Daare i Verden taler om de Ting, som Han ikke engang formaar at tænke fornuftigt over. Lader Eder ikke føre paa Vildspor af deres overfladiske Indvendinger mod Jesus, saa I komme til at ligne hint Folk i Jerusalem. Men ser til, at I modtage Jesus som Eders rette Profet og holder Eder til Hans Ord. I kan lede hvor I vil, der er dog intet andet Ord, som bringer Lys over Livets Gaader, intet andet Ord bringer Sjælen Fred.

2. Da vil I ogsaa lære at modtage Ham som Eders Ypperstepræst. Dette vilde heller ikke Jerusalem. Hvorfor ikke? De fatter ikke og tror ikke Jesu Ord: "Hvad som er født af Kjød, er Kjød." Hin Farisæer og hine der sagde: "Vi er Abrahams Børn", viser hvilket Sind der boede i dem. Og da de ikke fatter Syndens Væsen — og det fordi de ikke tror Lovens Ord —, saa føler de ingen Trang til en Ypperstepræst, som skulde ofre sig for dem. De dømmer efter sine egne Tanker om Synd, om store Synder og smaa Synder, og anser sine almindelige Synder som en Skrøbelighed, som den gode Gud ikke vil tage det saa nøie med. Derfor lever de tryggelig, uden

Trang til Evangeliet om Jesu Lidelse og Død. Det kan gaa an for en Tid at glemme sine Synder og Regnskabet. Engang kommer det. Endog Hedningerne vidste det. Hvor vil da den komme ud af det, som selv skal gjøre Fyldest og ikke har en Ypperstepræst som Midler mellem Gud og sig? Hvorledes — naar du skal gjøre Regnskab for alle dine Tanker, Ukyskhed, Ukjærlighed, Forfængelighed, Æresyge, — for alle dine Ord, letsindige, usømmelige, uærlige, usandfærdige, bitre, — for Banden og Sværgen? Og naar du skal gjøre Regnskab for alle dine Gjerninger, de onde du har gjort, det gode som du har ladet ligge ugjort? Hvor vil vi da skjule os? Men salig da den, som har en Frelser, som ved, at hans Overtrædelser er forladt, at hans Synd er skjult, som kjender Ham der som en trofast Ypperstepræst tog vore Synder paa sig og lod sig straffe for os. Ja, saligt er det Menneske, som tror paa denne Ypperstepræst. Vogter Eder derfor, kjære Tilhørere! Thi engang vil vi forstaa hvad Synden er. Ve da den, som ikke har en Frelser, som han har holdt sig til.

3. Endelig maa vi ogsaa modtage Ham som vor Konge. En saadan Konge vilde Jøderne ikke have. Derfor varede Jubelen heller ikke længe efter Hans Indtog. Men for os gjælder det, at vi antage Ham som vor Herre og Konge. Gjør vi det, saa vil vi adlyde Ham. Da vil vi finde os i Hans Regimente, om det end gaar gjennem Lidelse. Da vil vi haabe, at Han vil vedkjende sig os, tro, at Han regjerer og beskjermer os, og derfor tage vor Tilflugt til Ham. Hans Gjenkomst vil vi da ogsaa tænke paa, og berede os i Gudsfrygt og et gudeligt Levnet til at vente paa Hans Time. Modtage vi Ham saaledes, da kan vi ret følge Ham paa Hans Gang til Lidelse og Kors. Da kan vi med Glæde høre Budskabet om Hans Seier over Døden, og takke Ham for Alt.

Skjærthorsdag.*

Tekst: 1 Cor. 11, 23–29.

Thi jeg har annammet af Herren, hvad jeg og har overgivet eder, at den Herre Jesus i den Nat, der han blev forraadt, tog Brødet, takkede og brød det og sagde: Tager, æder! Dette er mit Legeme, som brydes for eder. Dette gjører til min Ihukommelse! Ligesaa og Kalken, efterat han havde holdt Nadverd, og sagde: Denne Kalk er det nye Testament i mit Blod. Dette gjører, saa ofte som I det drikke, til min Ihukommelse! Thi saa ofte som I æde dette Brød og drikke denne Kalk, forkynde I Herrens Død, indtil han kommer. Derfor, hvo der æder dette Brød eller drikker Herrens Kalk uværdig, skal være skyldig i Herrens Legeme og Blod. Men hvert Menneske prøve sig selv, og saaledes æde han af Brødet og drikke af Kalken! Thi hvo der æder og drikker uværdig, æder og drikker sig selv til Dom, idet han ikke gjør Forskjel paa Herrens Legeme.

Iblandt de Ting, som vi har at takke Gud for, er, at vi af Guds Ord ved, hvor vi kan finde Gud. Dette er i Naademidlerne, i Ord og Sakrament. Disse er Redskaber, i hvilke Gud meddeler sig til os og handler med os. I dem bringer og rækker og skjænker Han os Naaden. Hvorledes kunde vi ellers være visse paa, at Naaden var bestemt for os? Derfor har Gud givet os de tre Vidner paa Jorden, Aanden og Vandet og Blodet. Disse vidner alle det Samme, om end paa forskjellig Maade. Det er sandt, at de Troende har Vidnesbyrdet i sit Hjerte, at de er Guds Børn. Men dette kan vi da stole paa, naar vi har det saaledes som, og fordi Gud selv har vidnet det for os. Vor Aand kan bedrage sig selv — hvor ofte er

det ikke skeet! Men Guds Vidnesbyrd er evigt og uforanderligt. Derfor siger ogsaa Johannes: "Dersom vi antage Menneskenes Vidnesbyrd, da er Guds Vidnesbyrd større, thi dette er Guds Vidnesbyrd, som Han har vidnet om sin Søn. Hvo som tror paa Guds Søn, har dette Vidnesbyrd i sig selv. Hvo som ikke tror Gud, har gjort Ham til en Løgner" (1 Joh. 5, 9. 10). Vor Tekst taler idag til os om Blodets Vidnesbyrd, det er Nadveren. Og det som vi da vil samle vor Andagt om, er:

Den rette Brug af Guds Vidnesbyrd i Nadveren.

Vi ved Alle, at den blot ydre Brug ikke er nok. Det er Sindelaget, Hensigten det kommer an paa. Bruges Nadveren af Vane, som noget man nu engang har vænnet sig til at bruge et par Gange om Aaret, da staar det daarlig til. Ikke heller er en vis Andagt og Ærbødighed nok. Et særeget Formaal og en Hensigt maa vi have. Dette er altsammen klart ifølge Jesu Ord om Nadverens Brug: "Dette gjører til min Ihukommelse!" Der er mange forskjellige Lærdomme i Guds Ord, som er nødvendige. Men alle skal dog tjene det ene Hovedformaal: at Kristus kan bo i vore Hjerter ved Troen,—at vi kan tænke paa Ham, forstaa Hans Villie, og saaledes kjende Ham, at vi fortro os til Ham, elske Ham og forenes med Ham. Hvorledes var vi ellers farne? Han siger: "Jeg er Verdens Lys." Uden Ham hersker altsaa det aandelige Mørke over Verden, trods al dens Visdom og Kundskab. Han siger: "Jeg er Veien, Sandheden og Livet." "Ingen kommer til Faderen uden ved mig." "Jeg er Opstandelsen og Livet; den som tror paa mig, skal leve, om han end dør." "Jeg er Døren." "Jeg er det Livsens Brød." "Jeg er den gode Hyrde" o. s. v. En ret Altersgjæst maa derfor ville bruge Sakramentet til at komme Ham ihu, som den Han

er, og uden hvem der ikke er Frelse for os, saaledes at vort Liv og vort hele Væsen mer og mer har Ham til Indhold og Bestemmelse. Dette er ogsaa Hans naadige Hensigt med Nadveren. Denne Troens Forening med sig vil Han fremme. Derfor siger Han: "Dette gjører til min Ihukommelse!" Ikke for sin Skyld vil Han ihukommes. Han trænger os ikke. Men for vor Skyld, fordi vi tiltrænger det. Ikke forat vi skal vise Ham en Kjærligheds-tjeneste. Men for at vise os sin Kjærlighed og drage os til sig. Fordi Han ved, vi tiltrænger denne Paamindelse og dette Vidnesbyrd, derfor taler Han saaledes. Hvor er vi nemlig tilbøielige til at søge Frelse? Er det ikke nærmest hos os selv? I vore egne Hjerter, vore Følelser og Erfaringer? Dog er jo dette ikke ret. Ikke med vor Tro, vor Hellighed eller vore Bønner er vore Synder betalt og forsonet, men med Kristi Legeme og Blod. Dette er givet hen for os. Uden dette var ingen Frelse mulig, men "Hans Blod er vore Synders Forladelse". Dette bringer Han os derfor og rækker os i Sakramentet. Skulde ikke dette være Forsikring nok? Se derfor hen til Ham! Kom Ham ihu, saaledes som Han var, da Han forhvervede os Frelsen. Han er nærværende blandt os og i Sakramentet i den bestemte Hensigt at give os sit Legeme og Blod. Han er altsaa ikke bare nærværende efter sin guddommelige Allesteds-nærværelse, men kraftig, virksom, hjælpende, styrkende, fordi Han meddeler os sig selv. "Dette er mit Legeme", "dette er mit Blod". Gud har sagt det. Det er sagt til dig, kjære Tilhører. Du skal da sige til dig selv: Jesus har selv givet mig sit Legeme og Blod til Syndernes Forladelse. Dette har han selv sagt. Saaledes vil du styrkes i sand Kristendom, og dette er den Troendes Brug af Sakramentet.

Men der er ogsaa en anden Side af denne Brug, som

vor Tekst nævner, det er de Ord: "Saa ofte som I æde dette Brød og drikke denne Kalk, forkynde I Herrens Død, indtil Han kommer." Brugen af Alterens Sakramente er altsaa ogsaa en Bekjendelse. Bekjendelsen ved I er nødvendig. Det har Jesus selv sagt os, for Eksempel i de Ord: "Hver den som bekjender mig for Menneskene, ham skal og Menneskens Søn bekjende for Guds Engle. Og hvo mig fornegter for Menneskene, skal fornegtes for Guds Engle" (Luk. 12, 9. 10). Mange skammer sig ved sin Kristendom, og mange gjøre sin Kristendom tilskamme. Vi skal derimod ogsaa ved Sakramentets Brug aflægge den gode Bekjendelse og forkynde Hans Død. Dette skal ske til Hans Pris. At Han kan blive æret og takket som den af Gud udsendte og Verdens Frelser. Det skal ske til vore Medmenneskers Gavn, idet de gjennem vor Bekjendelse kan styrkes og opmuntres til ogsaa at bekjende Ham og forlade sig paa Ham. Og endelig skal det ogsaa ske til vor egen Paamindelse, at vi ikke glemmer hvad der kræves af dem som bekjende Kristi Navn, og hjælpes til at vandre værdig det Kald, med hvilket vi ere kaldte. Enhver opriglig Kristen vil mer eller mindre føle sin Uværdighed til at modtage dette hellige Sakrament. Skal vi da lade vor Uværdighed holde os borte? Ja — dersom det er vor Lyst at være og blive uværdige. Ellers — dersom vi gjerne vil frelses og være Guds Børn, maa vor Uværdighed netop drive os til Kristus. Intet andet Sted er der Hjælp at finde.

Langfredag.*

O Guds Lam uskyldig,
Paa Korset for os slagtet,
Din Fader var du lydig,
Ihvor du var foragtet;
Al Synd har du borttaget,
Vi ellers var fortabet.
Forbarm dig over os, o Jesus!
Miskund dig over os, o Jesus!
Giv os din Fred, o Jesus!

Joh. 18, 1–19, 30.

Da Jesus havde talt dette, gik han ud med sine Disciple over Bækken Kedron, hvor der var en Urtegaard, i hvilken han og hans Disciple gik ind. Men ogsaa Judas, som forraadte ham, vidste Stedet; thi Jesus samledes ofte der med sine Disciple. Da Judas nu havde taget Vagten og Ypperstepresternes og Farisæernes Svende med sig, kom han derhen med Blus og Lamper og Vaaben. Da nu Jesus vidste Alt, hvad der skulde komme over ham, gik han ud og sagde til dem: Hvem lede I efter? De svarede ham: Jesus af Nazaret. Jesus siger til dem: Det er mig. Men Judas, som forraadte ham, stod ogsaa hos dem. Da han nu sagde til dem: Det er mig, vege de tilbage og faldt til Jorden. Da spurgte han dem atter: Hvem lede I efter? Men de sagde: Jesus af Nazaret. Jesus svarede: Jeg sagde eder, at det er mig; dersom I da lede efter mig, saa lader disse gaa! — forat det Ord skulde fuldkommes, som han havde sagt: Jeg mistede ikke Een af dem, som du har givet mig. Da nu Simon Peter havde et Sverd, drog han det ud og slog Ypperstepresten

Tjener og afhug hans høire Øre. Men Tjeneren hedte Malkus. Da sagde Jesus til Peter: Stik dit Sverd i Balgen! Skal jeg ikke drikke den Kalk, min Fader har givet mig? Da tog Vagten og den øverste Høvedsmand og Jødernes Svende Jesus og bandt ham. Og de førte ham først til Annas; thi han var Kaifas's Svigerfader, som var det Aars Yppersteprest. Men det var Kaifas, som havde givet Jøderne det Raad, at det var gavnligt, at eet Menneske skulde dø for Folket. Men Simon Peter og en anden Discipel fulgte Jesus; men den samme Discipel var kjendt med Ypperstepresten og gik ind med Jesus i Yppersteprestens Gaard. Men Peter stod udenfor ved Døren. Da gik den anden Discipel, som var kjendt med Ypperstepresten, ud og talte til Dørvogtersken og førte Peter ind. Da siger den Pige, som var Dørvogterske, til Peter: Er ikke ogsaa du af dette Menneskes Disciple? Han sagde: Jeg er ikke. Men Tjenerne og Svendene stode og havde gjort en Kulild, fordi det var koldt, og varmede sig; men Peter stod hos dem og varmede sig. Da spurgte Ypperstepresten Jesus om hans Disciple og om hans Lære. Jesus svarede ham: Jeg har talt frit for Verden; jeg har altid lært i Synagogen og i Templet, hvor Jøderne komme sammen fra alle Steder, og i Løndom har jeg Intet talt. Hvi spørger du mig? Spørg dem, som have hørt, hvad jeg talte til dem! Se, de vide, hvad jeg har sagt. Men som han sagde dette, gav en af Svendene, som stod hos, Jesus et Slag paa Munden og sagde: Svarer du Ypperstepresten saaledes? Jesus svarede ham: Har jeg talt ilde, da bevis, at det er ondt! Men har jeg talt vel, hvi slaar du mig da? Annas havde sendt ham bunden til Ypperstepresten Kaifas. Men Simon Peter stod og varmede sig. Da sagde de til ham: Er ikke ogsaa du af hans Disciple? Han negtede det og sagde: Jeg er ikke. En af Yppersteprestens Tjenere, som var en Frænde af den, hvis Øre Peter havde afhugget, siger: Saa jeg dig ikke i Urtegaarden med ham? Da negtede Peter atter; og straks gol Hanen. De førte da Jesus fra Kaifas til Domhuset. Men det var aarle, og de gik ikke ind i Domhuset, forat de ikke skulde besmittes, men forat de kunde æde Paaske. Pilatus gik da ud til dem og sagde: Hvad Klagemaal føre I mod dette Menneske? De svarede og sagde til ham: Var denne ikke en

Misdæder, da havde vi ikke overgivet ham til dig. Da sagde Pilatus til dem: Tager I ham, og dømmer ham efter eders Lov! Da sagde Jøderne til ham: Vi tør ikke aflive Nogen, (forat Jesu Ord skulde fuldkommes, som han sagde, da han gav tilkjende, hvilken Død han skulde dø). Da gik Pilatus igjen ind i Domhuset og kaldte Jesus og sagde til ham: Er du Jødernes Konge? Jesus svarede ham: Taler du dette af dig selv, eller have Andre sagt dig det om mig? Pilatus svarede: Er jeg en Jøde? Dit Folk og Ypperstepresterne have overgivet dig til mig; hvad har du gjort? Jesus svarede: Mit Rige er ikke af denne Verden; var mit Rige af denne Verden, da havde mine Tjenere stredet for, at jeg ikke var bleven overgiven til Jøderne; men nu er mit Rige ikke af den. Da sagde Pilatus til ham: Saa er du dog en Konge? Jesus svarede: Du siger det; jeg er en Konge. Jeg er dertil født og dertil kommen til Verden, at jeg skal vidne om Sandheden. Hver den, som er af Sandheden, hører min Røst. Pilatus sagde til ham: Hvad er Sandhed? Og der han havde sagt dette, gik han ud til Jøderne igjen og sagde til dem: Jeg finder slet ingen Skyld hos ham. Men I have en Skik, at jeg skal give eder En løs om Paasken; ville I da, at jeg skal give eder Jødernes Konge løs? Da raabte de alle igjen og sagde: Ikke denne, men Barabbas! Men Barabbas var en Røver.

Da tog Pilatus Jesus og lod ham hudstryge. Og Stridsmændene flettede en Krone af Torne og satte den paa hans Hoved, og de kastede et Purpurklæde om ham og sagde: Hil være dig, du Jødernes Konge! Og de sloge ham paa Munden. Da gik Pilatus atter ud og sagde til dem: Se, jeg fører ham ud til eder, forat I skulle vide, at jeg ikke finder nogen Skyld hos ham. Da gik Jesus ud og bar Tornekronen og Purpurklædet. Og han sagde til dem: Se, hvilket Menneske! Da nu Ypperstepresterne og Svendene saa ham, raabte de og sagde: Korsfæst, korsfæst! Pilatus siger til dem: Tager I ham, og korsfæster ham! Thi jeg finder ikke Skyld hos ham. Jøderne svarede ham: Vi have en Lov, og efter denne Lov er han skyldig til at dø, fordi han har gjort sig selv til Guds Søn. Da Pilatus nu hørte dette Ord, frygtede han end mere. Og han gik ind igjen i Domhuset og sagde til Jesus: Hvorfra

er du? Men Jesus gav ham ikke Svar. Da siger Pilatus til ham: Taler du ikke til mig? Ved du ikke, at jeg har Magt til at korsfæste dig, og at jeg har Magt til at lade dig løs? Jesus svarede: Du havde aldeles ingen Magt over mig, dersom den ikke var given dig ovenfra; derfor har den, som overgav mig til dig, større Synd. Efter dette søgte Pilatus at lade ham løs. Men Jøderne raabte og sagde: Dersom du lader denne løs, er du ikke Keiserens Ven. Hver den, som gjør sig selv til Konge, sætter sig op mod Keiseren. Der Pilatus hørte denne Tale, førte han Jesus ud og satte sig paa Domstolen paa det Sted, som kaldes Stenlagt, men paa Hebraisk Gabbata. Men det var Beredelsens Dag i Paasken og henved den sjette Time. Og han siger til Jøderne: Se, eders Konge! Men de raabte: Bort, bort med ham! Korsfæst ham! Pilatus sagde til dem: Skal jeg korsfæste eders Konge? Ypperstepresterne svarede: Vi have ingen Konge, uden Keiseren. Da overgav han ham til dem for at korsfæstes. Men de toge Jesus og førte ham bort. Og han bar sit Kors og gik ud til det Sted, som kaldes Hovedpandested, hvilket kaldes paa Hebraisk Golgata; der korsfæstede de ham og to Andre med ham, En paa hver Side, men Jesus midt imellem. Men Pilatus havde ogsaa skrevet en Overskrift og sat den paa Korset. Men der var skrevet: Jesus af Nazaret, Jødernes Konge. Denne Overskrift læste da mange af Jøderne, thi det Sted, hvor Jesus blev korsfæstet, var nær Staden, og den var skreven paa Hebraisk, Græsk og Latin. Da sagde Jødernes Ypperstepréster til Pilatus: Skriv ikke: Jødernes Konge, men, at han sagde: Jeg er Jødernes Konge! Pilatus svarede: Hvad jeg skrev, det skrev jeg. Da Stridsmændene nu havde korsfæstet Jesus, toge de hans Klæder og gjorde fire Parter, en Part for hver Stridsmand, ligesaa og Kjortelen; men Kjortelen var usyet, vævet fra øverst helt igjennem. Da sagde de til hverandre: Lader os ikke sønderrive den, men kaste Lod om den, hvem der skal have den! — forat Skriften skulde fuldkommes, som siger: De delte mine Klæder mellem sig og kastede Lod om mit Klædebon. Dette gjorde da Stridsmændene. Men ved Jesu Kors stode hans Moder og hans Moders Søster, Maria, Kleofas's Hustru, og Maria Magdalena. Da Jesus nu saa

sin Moder og den Discipel, som han elskede, staa hos, siger han til sin Moder: Kvinde! Se, det er din Søn. Derpaa siger han til Disciplen: Se, det er din Moder. Og fra den Time tog Disciplen hende hjem til sig. Derefter, da Jesus vidste, at Alt nu var fuldbragt, forat Skriften skulde fuldkommes, sagde han: Jeg tørster. Der stod da et Kar, fuldt af Eddike. Men de fyldte en Svamp med Eddike og satte den paa en Isopstængel og holdt den til hans Mund. Da Jesus nu havde taget Eddiken, sagde han: Det er fuldbragt. Og han bøiede sit Hoved og overgav sin Aand til Gud.

Vi har atter hørt vor Herres og Frelsers Lidelseshistorie. Har vi nu ogsaa hørt den med vort Hjerte? Har og vi i Aanden staaet under Korset? Det vil vise sig i den Brug, vi gjør af Lidelseshistorien. Der er kun en ret Brug af den, og det er til Omvendelse. Om tre Ord i Lidelseshistorien vil jeg idag minde Eder, som ganske særdeles maner til Omvendelse. Det første er Jesu Ord til Kvinderne: "I Jerusalems Døtre! Græder ikke over mig, men græder over Eder selv og over Eders Børn; thi se, den Tid skal komme, i hvilken man skal sige: Salige er de Ufrugtsommelige, og de Liv som ikke fødte, og de Bryster som ikke gav Die! Da skulle de begynde at sige til Bjergene: Falder over os! Og til Høiene: Skjuler os! Thi gjør man dette ved det grønne Træ, hvad vil da ske ved det tørre?" Er der ogsaa blandt os noget at græde over? Ak, hvor meget, meget er der ikke! Der er de aabenbare Synder. Blandt dem som synger Salmerne med, og røres over Jesu Lidelse, er der ikke Faa som lever i aabenbare Synder. Der er Drankere, Løgnere, Gjerrige, Ukyske, dem som bande og sværge, som hader Næsten, og som forsømmer Guds Ord. De græder ikke over sig selv og over sine Børn, men var der ikke Grund dertil? Og blandt de Mange, som lever et skikkeligt Liv, er der ikke ogsaa der noget at sørge og græde over? Hvor

mange Synder og Skrøbeligheder er der ikke i den Enkelte, som hver finder hos sig? Hvad gjør du for at ære Gud? Hvorledes takker du for Lidelsen? Og hvorledes bevarer du din Tro? Sandelig! Havde hine Jøder Grund til at græde over sig selv, saa har vi det ikke mindre.

Det andet Ord jeg vil minde Eder om, er Røverens Bøn paa Korset og Jesu Svar. "Herre! Kom mig ihu, naar du kommer i dit Rige." Saa bad den bodfærdige Røver, og Jesus svarer: "Sandelig siger jeg dig, idag skal du være med mig i Paradis." Mangen en tænker vel, det har god Tid — og udsætter med at søge Frelse. Jesus har ofte advaret derimod. Og hin Røvers Eksempel giver jo ingen Grund til saadan Fremgangsmaade. Det viser os en bodfærdig Sjæl, og det er et Vidnesbyrd om, hvorledes Frelseren tager imod alle, der i sand Bod vender sig til Ham, selv om de kommer i den ellevte Time. At søge Herren medens Han findes — og at søge Ham med Tillid til den forbarmende Naade, som ogsaa her aabenbarer sig, det er det dette Eksempel formaner os til. Men hvor længe den enkelte har Anledning dertil, det ved vi jo ikke. Derfor gjælder det at benytte Tiden, Anledningen, medens vi endnu har den.

Det tredje Ord er hint af Høvedsmanden: "Sandelig, denne var et retfærdigt Menneske og Guds Søn." Den som siger dette (og I sige det alle), dømmer sig selv, om han ikke omvender sig. Thi at forkaste Ham, det er jo da at forkaste den af Gud udsendte Frelser, og at udelukke sig fra Delagtighed i Ham. Gjør vi Høvedsmandens Bekjendelse om Ham til vor, da ligger deri ogsaa en Bekjendelse om, at det er Ham vi maa holde os til, om vi vil blive frelste. Hvad skal da Lidelseshistorien altsaa frembringe hos os? Erkjendelse af vor Synd med Forfærdelse over den. Sorg over os selv. Det er Frugten af en ret Betragtning af Jesu Lidelse. Dette er det første Stykke

af Omvendelsen. Dette kan ikke læres paa Sinai, saaledes som det kan læres paa Golgatha. Det er vore Synder, vore Smerter, vor Forladthed, vor Spot og Skjændsel vi hører beskrevet. Saa stor var Jesu Kjærlighed, at Han tog det paa sig, som vi skulde baaret. Den som nu ikke vil gaa i sig selv, ikke vil stræbe efter at overgive sig til Gud, og blive et andet Menneske — han gjør fælles Sag med dem, som korsfæstede Jesus og spottede Ham i Hans Pine. Da heder det: "Gjorde man dette med det grønne Træ, hvad vil da ske med det tørre?" Men Forfærdelse og Sorg er endnu ikke Omvendelse. Jesus vil ikke alene, at vi skal sørge over vore Synder, men Han vil ogsaa, at vi skal trøste os ved Hans Lidelse.

Ængster dine Synder dig? Har du faaet Øiet op for, at de er mangfoldig flere og mangfoldig større, end du havde tænkt — Jesus vil, du skal tro, at Han har betalt for dem alle. Du siger: Jeg har hørt det for længe siden. Gud har atter og atter kaldt mig, men det har været forgjæves. Det er sandt, du har været utro og har Grund nok til at ængstes. Men det er for Saadanne, som du er, at Kristus har gjort Forligelse. Du kan kun frelses ved at sætte din Lid til Jesus. Kan du faa et stærkere Vidnesbyrd om, at Jesus vil frelse dig, end der, under Jesu Kors? Mindes hin Røver og bed som han gjorde: "Herre, tænk paa mig — kom mig ihu!" Svaret over alle Svar har du i Jesu Raab: "Det er fuldbragt!" Hvad er fuldbragt? Det hvortil Han var kommen, Verdens Frelse. Ogsaa din og min Frelse. Den er fuldbragt, men nu bydes den os, og vi skal modtage den. Det er Omvendelse. Thi Troen er Hovedsagen i Omvendelsen. Men der er ingen sand Tro, hvor der ikke er Sorg over Synden, saa Mennesket vender sig fra den. Hvor dette sker, hvor der altsaa er en sand Omvendelse, der er Glæde og Tak, der er Seier over Synden og Døden i Ham, som seirede for os.

Paaskedag.*

Ære være Gud Fader, Søn og Helligaand! Lovet og priset være du, vor Herre og Frelser, for din Lidelse, for din Død, og for din Opstandelse! Som du kom til din bange Discipelskare med Overbevisning og Trøst, saaledes kom ogsaa til os! Kom os tilhjælp! Væk de sovende — kald tilbage de Vildfarende og trøst de Bange! Styrk os i Troen paa dig, saa vi kan erfare din Opstandelses Kraft! Amen.

Atter lyder Lovsangen over den hele Jord. Jo klarere Evangeliet erkjendes, med desto større Glæde holdes der Paaskefest. Thi det er vor Frelses og Saligheds Betydning, som idag forkyndes. Hvem er det da, som holder ret Paaskefest? Lad St. Paulus svare: "Dersom du bekjender den Herre Jesus med din Mund, og tror i dit Hjerte, at Gud opreiste Ham fra de Døde, da skal du blive salig. Thi med Hjertet tror man til Retfærdighed, men med Munden bekjender man til Saliggjørelse" (Rom. 10, 7). Saa vil ogsaa vi ved Guds naadige Hjælp gjøre det — i Tro vil vi vende os til Herren, vis paa, at Han lever og hører os, og saa vil vi bekjende Hans seierrige Opstandelse og synge vor Paaskesang: "Han er opstanden!"

Tekst: Mark. 16, 1–7.

Og da Sabbaten var forgangen, kjøbte Maria Magdalena og Maria, Jakobs Moder, og Salome vellugtende Salver for at komme og salve ham. Og de kom til Graven paa den

første Dag i Ugen meget aarle, da Solen gik op. Og de sagde til hverandre: Hvo skal vælte os Stenen fra Døren paa Graven? Og da de saa hen, blebe de var, at Stenen var fravæltet; thi den var meget stor. Og de gik ind i Graven og saa en ung Mand sidde ved den høire Side, iført et langt hvidt Klædebon, og de forfærdedes saare. Men han sagde til dem: Forfærdes ikke! I lede efter Jesus af Nazaret, som var korsfæstet; han er opstanden, han er ikke her; se, der er Stedet, hvor de lagde ham. Men gaar bort, siger hans Disciple og Peter, at han gaar i Forveien for eder til Galilæa! Der skulle I se ham, som han har sagt eder.

„I leder efter Jesus, den Nazaræer, som var korsfæstet." Tænk, om nu dette var sandt om enhver af Eder, kjære Tilhørere! Hvilken Paaskeglæde vilde her ikke da blive ved Evangeliet? Thi ogsaa idag gjælder Jesu Ord: „Hver den som leder, Han skal finde." For nu at styrkes i denne Søgen efter Jesus—og den findes jo ogsaa hos dem som allerede har fundet Ham, og er troende—saa lader os atter sætte os ind i hine Kvinders og Discipelskarens Tilstand, saaledes som vi kjender den af Evangelierne.

En sørgeligere Flok kan ikke let tænkes, end hine Mænd og Kvinder, som havde fulgt Jesus i de tre Aar siden Hans Daab. De havde seet Hans store Gjerninger, hørt Hans vidunderlige Tale og troet, at Han var Kristus. Derfor havde de forladt alle Ting for at følge Ham. Det var dog det mindste. Men de havde sat sit Haab om Fred og Salighed til Ham. Og hvad havde de nu i de sidste Dage været Vidne til? De havde seet Ham forraadt, fanget, dømt af Jøderne, dømt af Hedningerne, tilsidesat af Folket for en Morder, ynkelig forhaanet og pint, korsfæstet, død og begraven. Her syntes Alt ude! Og hvorledes havde de selv under alt dette baaret sig ad? De havde forladt Ham, flyet fra Ham. Den som regnedes for

den stærkeste iblandt dem, havde fornegtet Ham, ja forbandet sig paa, at han intet havde med Jesus at gjøre. Og saa var de desuden bange for Jøderne og lukkede sig inde der hvor de sad sammen. Var nogensinde Sorg og Frygt forenet, da var det her. Havde de da glemt Ham? Nei! Det kunde de ikke. Men Hans Ord, Hans Forudsigelser og Løfter — Alt dette var glemt. Ham selv kunde de ikke glemme. "De havde haabet, at Han var den som skulde forløse Israel." Nu var Han død. Men endnu droges de til Ham — og saa ledte de da efter den Døde for at ære Ham, saa godt de kunde.

Er der ogsaa nu saadanne bedrøvede Hjerter iblandt os? Ja, i mange Afskygninger. Men et er fælles for dem. De har erkjendt Syndens usle Kaar. De ved, det lønner sig ikke at leve uden Gud. At Verdens Trældom, Mammom, Vellyst i dens forskjellige Skikkelser, Fraadseri og Drukkenskab og Verdens Ære ikke lønner sig, at de bedrager, giver Ufred og tilsidst Døden, det ved de. Og de har hørt saa meget af Guds Ord, at de ved, det var rettest, om de kunde være sande Kristne og høre Jesus til. Men om dette er fælles for dem alle, saa er de dog saare forskjellige. Hos Nogle bliver det ikke til Andet end nu og da Uro. Verden og Synden er dem for kjære. De bliver saaledes, som de var. Disse søger ikke egentlig Kristus. De tænker sjelden paa Ham og vil ikke fornægte sig selv og følge Ham. Andre ser vel, at de trænger til at blive frelst. Men de har ikke forstaaet Ordet ret, hverken Guds Fordring i Loven eller Hans Gave i Evangeliet. De kjender ikke Kristus ret, søger Frelse ved sine egne Anstrengelser, og kommer derfor ingen Vei. De søge nok Frelse, men ikke Frelseren. Endelig er der dem, som har hørt og fattet Evangeliet og har Behag i det. De drages til Jesus og længes efter Ham, men uden ret Glæde. De føler sig

saa ringe, fattige, syndige og ængstede og vankelmodige.
De er bange for Synden, men kommer ingen Vei. Den
store Sten truer. Dertil kommer stundom Kors og Sorg
af forskjellig Slags. De mangler Frimodighed, og har
liden Glæde og Taksigelse. Disse leder efter Jesus.

Kommer da Alle, I som mere eller mindre erkjender
Eders Trang og ser Paaskebudskabets Virkning paa den
Dag, da Jesus opstod! Vi har hørt nok om Kvindernes
og Disciplenes Sorg. Lad os nu se Forandringen i deres
Hjerter hin Paaskedag. Har der nogensinde været Glæde
i Verden, saa var det dengang de fik se den tomme Grav
og fattede Englebudskabet. Først bliver der en Løben frem
og tilbage. Maria Magdalena kommer først, medens det
endnu er mørkt, og finder Graven tom. Hun løber og
siger det til Peter og Johannes. Saa kommer Maria og
de andre Kvinder. Derpaa kommer Petrus og Johannes
løbende. De to Disciple gaar til Emmaus, men vender, da
Jesus har aabenbaret sig for dem, straks tilbage. Imid-
lertid er Han seet af Maria Magdalena og af Simon.
Saa staar Han midt blandt de forsamlede Disciple. De
turde ikke ret tro. Men da de havde faaet det ind i
Hjertet, da blir der en Glæde, med hvilken Intet kan
lignes. Han lever — deres Frelser og Ven! Hvad er der
nu at sørge over eller at frygte for! Saa siden, da de
havde faaet Bekræftelsen ved den Helligaand, gaar de ud i
Verden med dette Budskab og forandrer dens Skikkelse
indtil denne Dag.

Saaledes fulde af Glæde skulde ogsaa I være, I som
nu lede efter Jesus. Er du hjælpeløs — uden Vei og
Lys? Hør det dog: din Frelser lever! Hvorledes er Ha
din Frelser? Det er kort og klart sagt ved Apostel
Paulus: Død for vore Synder, opreist for vor Retfærd
gjørelse. Han bar vore Synder og betalte for dem. Ved

derfor har vi i de Ord: "Han er opstanden!" Havde Han ikke betalt, var Han ikke opreist. Thi da havde Han jo ikke overvundet Synden og Døden. Men Han lever nu — din Frelser, ikke en Hjælper alene. Han kalder Disciplene Brødre. Hvormed havde de fortjent det? Hvad havde de gjort? Hos dem var ingen Værdighed. Men Han har sonet for deres Synder. Nu kalder Han dem Brødre. De har en fælles Fader — en fælles Arv. Arv med Ham, hvem alt tilhører i Himmelen og paa Jorden. "Derfor kan Han fuldkommen gjøre dem salige, som kommer til Gud formedelst Ham, efterdi Han lever altid til at træde frem for dem." En Frelser er Han for dem, som leder efter Ham. Ikke for Hyklerne. Ikke for dem som dypper i Fadet med Ham, men for den som helder sig til Hans Skjød. Han er opstanden og lever! Glæder Eder deri! Tak Ham i al Omgjængelse! Ærer Ham! Lad Ham være Eders Forventning — den Opstandne, ved hvem og Hans Børn skal opstaa til et evigt Liv. Halleluja! Amen.

Første Søndag efter Paaske.*

Tekst: Johs. 20, 19–31.

Da det nu var Aften den samme Dag, som var den første i Ugen, og Dørene vare lukkede der, hvor Disciplene var forsamlede, af Frygt for Jøderne, kom Jesus og stod midt iblandt dem og sagde til dem: Fred være med eder! Og da han sagde dette, viste han dem sine Hænder og sin Side. Da bleve Disciplene glade, idet de saa Herren. Da sagde Jesus atter til dem: Fred være med eder! Ligesom Faderen har udsendt mig, saa sender og jeg eder. Og da han sagde dette, aandede han paa dem og sagde til dem: Annammer den Hellig-Aand! Dersom I forlade Nogen deres Synder, ere de dem forladte; dersom I beholde Nogen deres Synder, ere de dem beholdne. Men Tomas, en af de Tolv, som kaldes Tvilling, var ikke med dem, da Jesus kom. Derfor sagde de andre Disciple til ham: Vi have seet Herren. Men han sagde til dem: Uden jeg har seet Naglegabet i hans Hænder og stukket min Finger i Naglegabet og stukket min Haand i hans Side, vil jeg ingenlunde tro. Og otte Dage derefter vare atter hans Disciple inde, og Tomas med dem. Jesus kom, da Dørene var lukkede, og stod midt iblandt dem og sagde: Fred være med eder! Derefter siger han til Tomas: Ræk din Finger hid og se mine Hænder, og ræk din Haand hid og stik den i min Side, og vær ikke vantro, men troende! Og Tomas svarede og sagde til ham: Min Herre og min Gud! Jesus siger til ham: Efterdi du har seet mig, Tomas, har du troet; salige ere de, som ikke have seet og dog troet. Ogsaa mange andre Tegn har Jesus gjort for sine Disciples Aasyn, hvilke ikke ere skrevne i denne Bog. Men dette er skrevet, forat I skulle tro, at Jesus er Christus, Guds Søn, og at I, som tro, skulle have Livet i hans Navn.

Vort Evangelium fører os i Aanden til hin første Sammenkomst mellem den opstandne Frelser og Hans Disciple. Det vidunderlige Budskab om Opstandelsen var hørt, men Disciplene havde endnu ikke ret tilegnet sig det. Og da nu Jesus pludselig staar midt iblandt dem, "forfærdedes de, og betoges af Frygt, og mente de saa en Aand", som Lukas beretter. Ængstelse og Bekymring af mange Slags havde jo fulgt dem, siden Jesus blev forraadt. Nu var de samlede bag lukkede Døre af Frygt for Jøderne. Intet Under derfor, at denne Aabenbarelse først havde en saadan Virkning. Men se nu, med hvilken Nedladenhed og Omsorg Jesus søger at berolige dem og overbevise dem om sin Opstandelses Virkelighed! Først siger Han: "Ser mine Hænder og mine Fødder, at det er mig selv: føler paa mig og ser; thi en Aand har ikke Kjød og Ben, som I ser at jeg har." Dernæst, da de, som Lukas siger, "endnu ikke troede for Glæde", beder Han dem om noget at æde, og da de giver Ham et Stykke af en stegt Fisk og en Honningkage, aad Han det i deres Paasyn. Særlig Langmodighed ser vi Han viser lige overfor den tvivlende Thomas. Det som vi da nu vil gjøre til Gjenstand for vor Andagt, er:

1. **Disciplene i deres Svaghed, Fare og Trang.**
2. **Herrens naadige Hjælp og Tale.**

1. Den forskræmte, bange Skare, og de to som gik til Emmaus, disse er de første til hvilke Han kommer. Sidenefter vil Han komme til alle de svage, bekymrede Sjæle, som gjerne vilde være Kristne og høre Kristus til, men ofte ikke ved, hvad de skal tænke. Hine Disciple i Jerusalem dømte efter sine egne Tanker og efter hvad de saa. Det er ogsaa vi tilbøielige til at gjøre. Faren for os er i dette Stykke den samme. Det almindelige er at beskjæftige sig

bare med sig selv og at søge efter Frelsen der. Men paa den Maade faar vi ikke Øie paa Jesus. Ikke vore Tanker eller Gjerninger, men Guds Tanker og Gjerninger frelser os. Herren bebreider Disciplene. Deres Hjerter var vantro, haarde og paastaaelige paa hvad de saa og sluttede sig til. Saaledes var Thomas. Ogsaa tidligere havde han vist, at han vilde gaa efter sit eget Hoved, og holdt fast paa sine Slutninger. Jesus havde sagt: "Hvor jeg gaar hen, ved I, og Veien ved I." Tiltrods derfor svarer Thomas: "Herre, vi ved ikke, hvor du gaar hen, og hvorledes kan vi da vide Veien?" (Joh. 14, 5). Disciplene troede ikke det, som de dog gjerne vilde se. Fienderne troede ikke det, som de nødig vilde se. Deri er Forskjellen, men i begge Tilfælde er Vantroen den store Synd, da den gjør Gud til en Løgner. Men Alt dette er skrevet os til Lærdom og Advarsel, forat vi skal holde os til det som Jesus har sagt. Hvad er det, vi ikke kan tro? At vi er frelst! Og hvorfor ikke? Vi ser og føler det ikke. Men til en ret Tro vil Herren hjælpe os, ligesom Han hjalp Disciplene. Ogsaa til os er Hans Hilsen Fred. Den kommer til os i Evangeliet, der bringer os Fred med Gud ved Seieren over vore Fiender. Dette er Paaskebudskabet, og dette er det vi tiltrænger.

2. Hvorledes hjælper nu Jesus os? Han var nu opstanden og forklaret. Den forseglede Sten og de lukkede Døre hindrede Ham ikke. Han forbarmede sig over deres Svaghed, viste dem sine Hænder og spiste for deres Øine. Sine Lidelsers Mærke viste Han dem. Disse bærer Han altsaa ogsaa i sin Ophøielse. Dette er det rette Tegn for bange Samvittigheder. Han ikke bare var den Korsfæstede, men Han er det fremdeles og er saaledes Frelseren. Dog, Synet af Ham skulde ikke vedblive. Allerede Petrus vidner derom, hvor han taler om Jesus og siger: "hvem I ikke

have kjendt og dog elske, hvem I nu ikke se, men dog tro paa" (1 Pet. 1, 8). Derfor viste Jesus dem hen til Skrifterne og siger: "Disse ere de Ord, som jeg sagde til Eder, da jeg endnu var hos Eder, at de Ting bør allesammen at fuldkommes, som er skrevne i Mose Lov og Propheterne og Psalmerne om mig. Da oplod Han deres Forstand, saa at de forstod Skrifterne. Og Han sagde til dem: Saaledes er skrevet og saaledes burde det Kristus at lide og at opstaa fra de Døde paa den tredje Dag, og at prædikes i Hans Navn Omvendelse og Syndernes Forladelse for alle Folk, hvilket skulde begynde fra Jerusalem af" (Luk. 24, 44). Dette er da altsaa ogsaa bestemt for os. Derfor er Prædikenens to Hovedstykker, Omvendelse, det er Vortvendelse fra Synd og Henvendelse til Kristus, og Syndernes Forladelse, som alene kan modtages ved Tro. Dette skal prædikes i Hans Navn. Ikke bare Formen er her angivet, men hvad der giver Grund og Ret til at forkynde alt dette. Det er Guds Villie og Raad til vor Frelse. Paa denne Maade vil Gud meddele sig til os og handle med os. Gjennem Ord og Sakramenter vil Han gjøre det, og ikke anderledes. Dertil er Ordets Embede indstiftet. Han udsender Apostlerne, siden Andre. Apostlerne er døde, men Embedet vedbliver. Det er ikke givet en vis Klasse Mennesker, nemlig Præsterne, men det er givet til Menigheden, til Kirken. Denne er Kristi Legeme. Men ikke alle Lemmerne kan eller skal bruges til at forkynde Ordet. Enkelte udtages til denne Gjerning. De udsendes med en bestemt Befaling. "Ligesom Faderen har udsendt mig." Sønnen skulde ikke "tale af sig selv". End mindre skal Tjenerne gjøre det. Det som er dem befalet, skal de sige. Ikke det, som de selv vil, eller som Folket vil. Paa alle Spørgsmaal og Tvivl svarer Guds Ord. Det er det derfor, som skal høres. Det binder den Trodsige og Hykleren.

Det løser den Bodfærdige og trøster den Bange. Vær da ikke vantro, men troende. Jesus lever og er med os. Sig som Thomas: Min Herre og min Gud! Og stræb efter at vandre med den opstandne Jesus. Sig:

Dig vandrer jeg saa gjerne med,
Opstandne Jesu milde,
Til Himlen jeg i dine Fjed
Saa gjerne følges vilde!

Anden Søndag efter Paaske.*

Tekst: Joh. 10, 11–16.

Jeg er den gode Hyrde; den gode Hyrde sætter sit Liv til for Faarene. Men Leiesvenden og den, som ikke er Hyrde, hvem Faarene ikke tilhøre, ser Ulven komme og forlader Faarene og flyr; og Ulven røver dem og adspreder Faarene. Men Leiesvenden flyr, fordi han er en Leiesvend og ikke har Omsorg for Faarene. Jeg er den gode Hyrde, og jeg kjender Mine og kjendes af Mine, ligesom Faderen kjender mig, og jeg kjender Faderen; og jeg sætter mit Liv til for Faarene. Jeg har ogsaa andre Faar, som ikke ere af denne Sti; ogsaa dem bør det mig at føre hid, og de skulle høre min Røst, og der skal blive een Hjord, og een Hyrde.

For at finde Hjælp og gode Raad for vore Sjæle er vi samlet her. Vi finder det vanskeligt i Verden. Der er saa meget, som forstyrrer og adspreder, som forvirrer os og drager os bort fra Omsorgen for vor Salighed. Saameget større derfor er vor Trang. Vore Sjæles Tilstand er forskjellig. Men det Ord, som Gud sender os, passer for Alle. Det viser os ikke hen til os selv, men til Ham, i hvem der er Alt at finde, som vi trænger, hvorledes end vor Stilling er. Han træder frem iblandt os og taler om, hvad Han vil gjøre for os. Saa lader os høre Hans Ord med Hjertens Andagt og Bøn, og af Hans egne Ord lære at kjende Ham som vor gode Hyrde. Vi vil betragte:

1. **Hans Hyrdegjerning.**
2. **Hvad Han tilsigter.**
3. **Virkningen af Hans Gjerning.**

1. "Jeg er den gode Hyrde. Den gode Hyrde sætter sit Liv til for Faarene." Saaledes taler Jesus om sin Hyrdegjerning. Lader os atter mindes, hvorledes Han har gjort det Han her taler om. Lidelseshistorien viser os det. Ved den kan vi i Aanden følge Ham Skridt for Skridt. Det faldt Ham ikke let. Lidelsernes Kalk, baade til Sjæl og Legeme, den tømte Han tilbunds. Men det som bevægede Ham dertil, det var Hans Kjærlighed til Hjorden. Hvem er det da, Han satte sit Liv til for? Var det for nogle enkelte, for de fromme eller de bedre blandt Menneskene? Nei, det var for den hele Hjord — for Alle og for hver enkelt. For dig som hører dette, var det Han døde. Der er mange som aldrig har bekymret sig alvorlig om Ham og Hans Gjerning. Dem vil Han være Hyrde for. Der er letsindige Sjæle, som ikke tænker paa andet end Verdens fortvarige Daarskab, ogsaa dem kalder Han paa. Der er mange, som aldrig har ment noget med sin Kristendom, mange som er tilfreds med sig selv, mange som trodse i Synd, — ogsaa disse ligger Ham Alle paa Hjerte. For dem Alle har Han gjort, og gjør Han fremdeles sin Hyrdegjerning. Til dem Alle lyder Hans Røst: "Kommer til mig — hvorfor vil I dø!" Der er dem som er lidet agtede i Verden, som er fattige, i smaa Kaar, overseede af Andre, som hverken har Formue eller store Gaver; maaske der er en eller anden saadan her idag. Men Han, den gode Hyrde, overser dem ikke. Han elsker dem Alle, tager sig af dem som en Hyrde, og følger dem med sin Kjærlighed og Omsorg. Der er ogsaa bange Sjæle, som ser sig uværdige, som er ringe og trængende i sine egne Øine. Dem trøster Han. "Hvorfor er I saa frygtagtige? Jeg er jo Eders Hyrde!" Der er de Svage. Han kommer til dem med sin Kraft. Der er de ukyndige. Han taler enfoldigt med dem, saa ogsaa de skal kjende Hans Sinde-

lag. Og Han kjender Sine, de som hører Ham til, som tror paa Ham. Ikke blot i Almindelighed kjender Han dem, men Han ved, om de er stærke eller svage, syge eller sunde. Han ser deres Fristelser og Farer og hører deres Raab. Alt er Ham bekjendt. Han søger, leder, føder, vogter, paaminder og bærer den Enkelte, eftersom det er nødvendigt, gjennem Trøst og Tugt. De som nu kjender Ham som sin Hyrde, de lader Ham raade. De bliver ikke uvillige, trodsige eller trøstesløse, naar Modgang møder dem. Det aabenbarer sig deri, at de tager sin Tilflugt til Ham, at de fremdeles raaber til Ham. "Herren er min Hyrde!" — det er deres Bekjendelse.

2. Der er mange som ikke er komne ind i Faarestien, eller som vel engang ved Daaben kom did, men siden forvildet sig. Ogsaa dem vil Han gjerne føre ind. Nogle af dem finde sig vel i Verden, men de bedrage sig selv — den Føde de har, vil ikke opholde Livet. Andre er i Nød og Bekymring. Dem alle søger Han. Dels er det hele Folkeslag — Hedninger som sidder i Dødens Skygge — til Hjælp for hvem Han vækker Medfølelse hos sine Kristne og bevæger dem til Missionsarbeide. Dels er det forkomne Kristne, der er faldne fra Daabspakten og har glemt sit Konfirmationsløfte. Snart ved Velgjerninger, snart ved Trængsler og Modgang arbeider Han paa deres Hjerter, og drager dem til at høre det Ord, med hvilket Han følger dem. Er du en saadan Sjæl, kjære Tilhører? Hvor ofte har Jesus ikke kaldet kjærlig paa dig! Betænk derfor, hvad Hans Hensigt er dermed. Den er, at du, før det er for sent, skulde se hvad der tjener til din Fred, og komme under Hans Hyrdestav.

3. Virkningen af Hans Hyrdegjerning er forskjellig. Paa Nogle er den spildt. De høre vel, og maaske ofte, Evangeliets Indbydelse, men de vil ikke følge den. De

trøster sig kanske med, at de skal nok komme, men en anden Gang. Hvor mange er der ikke, som paa denne Maade har bedraget sig selv, og udsat med for Alvor at søge Frelse, indtil det var for sent! Andre hører og tager Hans Røst til Hjerte. Ofte bier de længe, i Uvished om de tør. De hører sin egen Samvittigheds og Lovens Anklager. De ser sine egne mangfoldige Afvigelser, og derfor er de tvivlraadige. Ofte kommer den Tanke, at de maa blive bedre, før de tør trøste sig ved Evangeliet. Men naar de da hører Hans Kjærligheds Røst vidne, at det er netop saadanne syndige, fortabte Sjæle Han er kommen for at frelse, saa fatter de Mod og betror sig til Ham. Og det er jo Mærket paa Hans Faar, at de høre Hans Røst. Naar det sker, naar saaledes det fortabte frelses, og de vildfarende føres tilbage, da bliver der Glæde i Himmelen, thi, "der skal være Glæde for Guds Engle over en Synder, som omvender sig". Vil du da gjerne være med blandt dem, som nyde godt af Jesu Hyrdegjerning, og have dine kjære med, saa hør Hans Røst og søg ogsaa at hjælpe andre dertil. Gud vil lade det lykkes, og hjælpe dig at naa did, "hvor der skal blive én Hjord og én Hyrde". Han lade os samles der!

"Gud lade os alle mødes glad,
Og Ingen af vore savne!"

Tredje Søndag efter Paaske.*

Tekst: 1 Pet. 2, 11–20.

I Elskelige! Jeg formaner eder som Fremmede og Ud-
:ndinge, at I holde eder fra de kjødelige Lyster, som stride
od Sjælen, og lade eders Omgjængelse blandt Hedningerne
ere god, forat de, idet de bagtale eder som Misdædere,
ınne se eders gode Gjerninger og formedelst dem prise Gud
ıa Besøgelsens Dag. Værer derfor al menneskelig Orden
nderdanige for Herrens Skyld, det være nu en Konge som
:n Ypperste eller Befalingsmænd som de, der sendes af ham
l Straf over Misdædere, men til Ros for dem, som gjøre
odt! Thi saaledes er det Guds Vilje, at I ved at gjøre
:t Gode skulle bringe de daarlige Menneskers Vankundighed
l at tie, som de, der ere frie, og ikke som de, der have Fri-
:den til Ondskabens Skjul, men som Guds Tjenere. Ærer
lle, elsker Broderskabet, frygter Gud, ærer Kongen! I Tje-
:re! Værer eders Herrer underdanige i al Ærefrygt, ikke
ene de gode og billige, men ogsaa de vrangvillige! Thi
:tte finder Naade, om Nogen af Samvittighed for Gud finder
g i Gjenvordigheder, naar han lider uretfærdig. Thi hvad
os er det, om I, naar I synde og blive slagne, lide taal-
:odig? Men om I, naar I gjøre Godt og lide derfor, ere
ıalmodige, da finder dette Naade for Gud.

"Dømmer ikke!" Mange er snare til at dømme Andre,
g har let for at sige: Den er en Kristen, og den ikke.
istnok er det saa, at de som lever i aabenbar herskende
yndetjeneste, dømmer sig selv. Men vi skal ikke glemme
ine Jesu Ord. Og dersom vi ret prøver os selv, saa vil
ok Dømmesygen overvindes. Paa den anden Side falder

ogsaa Mange i den modsatte Feil, den nemlig, at anse Alt for omtrent lige godt, naar der kun ikke er saa grove Overtrædelser, at selv Verden dømmer. Mod dette skal det hjælpe os, at vi i Guds Ord mindes om den Grundforskjel, som er mellem Troende og Vantro. Hvori er det da, denne Grundforskjel bestaar? I Livsretningen. Den Troende søger til Gud i Kristus. Den Vantro derimod lever uden Gud, og foragter eller flyr Ham. En Troende er i Pagt med Gud, men han er dog ikke færdig. Begyndt har han, ikke med løse Forsætter, der ofte er hykkelske, men i Alvor. Et klart Vidnesbyrd om, at de Troende ikke er "færdig", er den Maade hvorpaa Apostelen taler til dem. Saaledes i dette Kapitel, der begynder med de Ord: "Aflægger derfor al Ondskab og al Svig og Hykleri og Avind og al Bagtalelse!" Den Troende har det rette Maal for Øie, men har ikke naaet det. Han er i Verden, siger Luther. Vi er vel fri fra Syndens Straf og Herredom, men dog daglig fristet og i Fare og i Kamp. I ved, hvorledes der gjerne tales til et Barn, der er reddet fra en Fare, hvori det har bragt sig. Det advares og paamindes om at vogte sig for Fremtiden. Saaledes advares ogsaa Guds Børn. Thi Farerne kommer under mange Former. Der er Kjødets forskjellige onde Tilbøieligheder, og Verdens Lokkelse, hvorved saa mange ledes til Fordærvelse Derfor trænger vi til Opmuntring og Styrkelse. Denne kan vi alene hente af Guds Ord. Dertil vil da ogsaa vor Tekst idag hjælpe os, idet den fremstiller for os:

1. **Den rette Livsbetragtning.**
2. **Dennes Virkning paa vor Vandel.**

1. Apostelen giver først en herlig Skildring af Kristenkaldet, idet han udbryder: "Lovet være Gud og vor Herres Jesu Kristi Fader, som efter sin store Barmhjertighed haver gjenfødt os til et levende Haab formedelst Jesu Kristi Op-

standelse fra de Døde til en uforkrænkelig og ubesmittelig og uforvisnelig Arv, som er bevaret i Himlene til eder, hvilke ved Guds Magt bevares formedelst Troen til den Frelse, som er rede til at aabenbares i den sidste Tid" (1 Pet. 1, 3–5). Siden skildrer han de Troende i de Ord: "I ere en udvalgt Slegt, et kongeligt Præstedømme, et helligt Folk, et Folk til Eiendom." Derefter følger de Ord, som i vor Tekst lægges til Grund, idet han kalder dem "Fremmede og Udlændinge". Saaledes betragter nemlig den Troende sit Liv paa Jorden, og stræber efter at denne Betragtning kan blive ret levende. Vort Hjem er ikke her. Det er der, hvor vor Fader er, vort Borgerskab og vor Arv. Og vi er ikke alene. I Brevet til de Hebræer i det 12te Kapitel heder det: "I ere komne til den levende Guds Stad, til Englenes mange Tusinde, til de førstefødtes Forsamling og Menighed, som ere opskrevne i Himlene, og til Gud, Alles Dommer, og til de fuldkommede Retfærdiges Aander og til den nye Pagts Midler, Jesus." Ser derfor, I dyrekjøbte Sjæle, udover dette korte Jordeliv! Her er vi i et midlertidigt Herberge. "Vi har ikke her en blivende Stad, men vi søger efter den tilkommende" (Hebr. 13). Det samme udtales hos Salmisten i de Ord: "Jeg er en Fremmed for dig, en Gjæst som alle mine Fædre" (Salme 39). Vort Hjem i Himmelen, og vor Arv der, det er det Haab, vi er kaldte til, det som Gud har lovet os.

Der er her paa Jorden en Følelse, som med rette regnes for en Dyd, det er Fædrelandskjærlighed. Den har ofte været Drivfjer til ædel Daad. Men end dybere, kraftigere og helligere maa den Følelse være, som vort evige Hjem skulde fremkalde i vore Hjerter. O at kunne gjøre Eder nidkjære for dette Hjem! Det er noget at leve for, at dø for. Der tales ofte i Verden om Begeistring. Vil

du se en Begeistring, som gjør Ordet fyldest, saa se i det Nye Testamente, betragt de hellige Apostle. Gjenskin deraf finder vi i mange af vore skjønneste Salmer. For denne Betragtning bliver de forskjellige jordiske Kaar uvæsentlige. Om man er rig eller fattig, anseet eller overseet, syg eller frisk, er af mindre Betydning. Den korte Stund i Herberget tager man let tiltakke med i Haabet om Saligheden hisset. Derfor gjælder det for en Kristen at være vel befæstet i denne Erkjendelse, ellers kan han ikke indrette sig ret i Verden. Er nemlig Hjemmet i Hjertet, da er man løs og fri i Herberget. Gjør en derimod Herberget til sit rette Hjem, da hverken søger eller finder man sit himmelske Hjem og indretter sig ikke efter dette. Men, indvender nogen, er ikke dette for strengt? Dette Ideal er for stort, vi maatte jo blive urolige! Ja, give Gud, at vi Alle fik denne Urolighed i vore Hjerter — Bedrøvelsen efter Gud, som virker Omvendelse — og om vi er omvendte, ny Urolighed til daglig Omvendelse. Men vil da ikke et Menneske med denne Livsbetragtning blive et unyttigt og udygtigt Menneske paa Jorden? Nei, det modsatte er Tilfældet. Det er almindelig erkjendt, at den bedste Kristen er den bedste Borger, og netop vor Tekst idag viser os, at det er saa. Et Eksempel paa, hvorledes denne Udlændighed skal bruges, gives i Jer. 29. Forjættelsen var: "Efterat de 70 Aar er fulde i Babel, da vil jeg besøge Eder, og jeg vil stadfæste mit det gode Ord til Eder og føre Eder tilbage til dette Sted (Jerusalem)." Imidlertid lyder Formaningen: "Bygger Huse og bor derudi og planter Haver og æder Frugten af dem, og søger Stadens Fred, til hvilken jeg lod bortføre Eder, og beder for den til Herren, thi naar den haver Fred, saa haver I Fred."

2. Hvad vil da blive denne Livsbetragtnings Virkning paa vor Vandel i Verden? Det viser os Formaningen:

"Holder Eder fra kjødelige Lyster, som strider mod Sjælen!" Fristedes vi ikke, da var Formaningen overflødig, men "enhver fristes, idet han drages og lokkes af sin egen Begjærlighed". Og hvor mangfoldige er ikke de Maader, paa hvilke vi angribes! Vi fristes til at sætte vort eget Behag øverst, til at søge forfængelig Ære mod Sandheden, og ved Begjærlighed efter jordisk Gods. Vi fristes til Had og Hevn, til Utugt og Løgn, Bagtalelse, Drukkenskab, Dovenskab og mangfoldige andre Synder. Alle disse Ting strider mod Sjælen. De ikke bare hindrer, men strider mod den. Her er nævnt enkelte onde Ting, men at sky disse er ikke nok. Vi er jo ogsaa pligtige til at gjøre gode Gjerninger. Vigtigheden deraf bliver desværre ofte sørgelig glemt. Thi om de gode Gjerninger end ikke hjælper til Salighed, saa er de jo Troens Aabenbarelse. Vi har derfor en dobbelt Opfordring til at lægge Vægt paa dem, baade fordi Gud befaler os det, og for at stoppe Munden paa dem som spotter Evangeliet.

Foruden disse almindelige Frugter af den kristelige Livsbetragtning nævner Petrus enkelte, som dengang fordrede megen Selvovervindelse. Lydighed, nemlig mod Øvrigheden, ikke af Menneskefrygt, men for Guds Skyld, og Taalmodighed under Korset. At de havde en hedensk Øvrighed og hedenske Herrer, skulde de Kristne ikke lade sig hindre af. De skulde meget mer erkjende al Øvrighd som en Guds Anordning, og beflitte sig paa Lydighed mod Lovene, naar de ikke befalede noget syndigt. Saaledes og vi. Der er mange sørgelige Vidnesbyrd om Ringeagt for Loven og dens Bud. Saa skulde det dog ikke være blandt os Kristne. Lader os komme vort herlige Kristenkald ihu og beflitte os paa i alle Ting at vandre det værdig. Det er en liden Stund, saa kommer Forløsningen og Indgangen til vort rette — til vort himmelske Hjem.

"O Herre, for din Ære,
Før os den rette Sti!
Bevar os, Jesu kjære!
Thi ellers vildes vi.
Hold os i Troen faste,
i denne Taaredal!
Du vil vist ogsaa haste
med os til Himlens Sal."

Bededag.*

Tekst: Es. 55, 6. 7.

Søger Herren, medens han findes, kalder paa ham den Stund, han er nær! Den Ugudelige forlade sin Vei og den Uretfærdige sine Tanker og omvende sig til Herren, saa skal han forbarme sig over ham, og til vor Gud, thi han skal mangfoldig forlade.

"Saavist som Herren lever, den Mand er et Dødsens Barn, som gjorde dette." Saa taler David, greben af Vrede over den rige Mands Overgreb, som Profeten Nathan havde skildret. Men derpaa faar han af Profeten det Svar: "Du er Manden." Davids Synd var det nemlig, Nathan netop havde afbildet. Det heder i vor Tekst: "Den ugudelige forlade sin Vei og den Uretfærdige sine Tanker!" Du svarer: "Ja, det er Ret, det bør han." Men her heder det da atter: "Du er Manden." Vi er her for at holde Bods- og Bededag. At gjøre Bod, er jo ret at erkjende vor Synd og bede om Tilgivelse, og se vi ret ind i Guds Ord og i vore egne Hjerter, da maa hver for sig sige: Ja, jeg er den der tales til. Men passer Tekstens Ord for Alle? Er her ikke dem, som baade har søgt og fundet Herren? Vel har jeg det visse Haab, at der er, maaske mange blandt Eder — Gud kjender dem —, som ved Hans Naade er omvendte, og som vandre paa Guds Veie. Jeg ved ogsaa — og det er godt at mindes det —, at der er en væsentlig Forskjel mellem en Omvendt og en Uomvendt, mellem En som er overført fra Mørket til Lyset, og En som endnu er i Mørket. Jeg glemmer heller ikke den store Forskjel, som der er mellem at begynde paa en ny Vei og

at fortsætte, — at Begyndelsen i mange Stykker er vanskeligere og betydningsfuldere, og at Ordene, alt efter denne Forskjel, vil mødes paa forskjellige Maader af de forskjellige Hjerter. Men de gjælder dog Alle, den Alvorlige som den Letsindige, den Troende som den Frafaldne, — til dem Alle heder det: "Søger Herren, medens Han findes!" Thi er vel din Vandring ret i alle Stykker, dine Tanker rene, som de skal være? Ak, om Nogen af os tænkte saa, han var den mest vildfarende. Til ham fremfor til Andre maatte det siges: Forlad dine Tanker! Altsaa, til os Alle tales der. Men hvem taler til dig, kjære Tilhører? Ak, var det blot et Menneske, da var det en anden Sag. Her taler derimod Han, som har Magt og Ret til at byde, og straffe al Ugudelighed, men som dog lokker venligen, fordi Han har dig kjær og vil gjøre dig lykkelig. Det er Han, som siger: "Hvi veie I Penge der, hvor ikke er Brød? Bøier Eders Øre og kommer hid til mig, hører, saa skal Eders Sjæl leve!" Han, som for at frelse er aabenbaret i Kjærlighed og har taget vor Straf paa sig. Han, hvis Herlighed og Majestæt du med din dristigste Tankeflugt ikke kan gjøre dig et Begreb om, hvis Hellighed og Retfærdighed er en fortærende Ild, men som vil aabenbare sit Hjertelag mod dig, saa at du kan have fortrolig Tillid til Ham. Han, som du har al Grund til at fly med Rædsel, men som det aldrig kan nytte dig at fly for, fordi der er intet Skjulested. Han raaber, at du skal søge Ham, og lokker dig, og lover at forbarme sig.

2. Søger Herren! det vil sige, stræber at komme nær, komme i Forbindelse, i Samfund med Ham, saa du kan sige: Han er min Gud og jeg Hans Barn. Den som søger, har en Bekymring. Er det sandt, at han søger, saa vil han gjerne finde. Er det vigtigt, saa søger han med Flid; og gjælder det hans Liv — hvad vil han ikke da give for at

finde! Ak, siger du maaske, men kan vi saaledes søge Gud? Af os selv vissælig ikke. Men Guds Ord lærer os, at Han søger os, at Han staar for vort Hjertes Dør og banker. Kristus leder efter det fortabte Faar, og naar Han finder det, da bliver der Glæde. Disse Ting falder derfor sammen — at søge Herren og at lade sig finde af Ham. Det sker ved den Helligaands Kraft og er en Virkning af Guds Ord paa vore Hjerter.

3. Nu heder det: Søger Ham, medens Han findes! Thi det staar ikke i vor Magt at finde Ham, dersom Han ikke i Naade og Langmodighed kommer nær til os og taler til os. Ligesaa vist som det er, at Han nu gjør dette, ligesaa vist er det, at Han ikke er skyldig dertil, og endelig er det ogsaa vist, at der er en Tid, som kun Han ved, i hvilken Han kommer. Denne Tid kalder Han idag. Vi ved ikke, om den gaar længer, eller hvor megen Anledning der gives os. Derfor giv dig ikke tilfreds, slaa dig ikke til Ro, før du har fundet Ham. Tænk dig selv i den Tilstand, som du vilde være i, om du slet ikke kom til Gud, om du udelukkedes fra Hans Lys og Salighed, udelukkedes, naar du engang — for silde — bankede paa. Men vil du maaske sige: Jeg har, Gud ske Lov, fundet min Frelser, og jeg ved, at jeg hører Ham til. Nu, er det saa, da pris Gud, men da vil du ogsaa vide, hvorledes du trænger til at søge fremdeles, at komme nærmere og bevares fra Frafald. Ak, dersom du mente, at du ikke behøvede dette, da var det ikke Kristus du havde fundet.

Forat vi nu ikke skal indbilde os, at vi søge Herren, uden virkelig at gjøre det, saa forklarer Han os selv, hvorledes det gaar til med denne Søgen, nemlig: "Den Ugudelige forlade sin Vei, og den Uretfærdige sine Tanker!" Der er nemlig mange, som har ment, at de søgte Herren, uden dog at gjøre det. De søgte en Gud dannet efter deres egne

Forestillinger, god og barmhjertig, men ikke hellig og retfærdig. Eller de søgte Gud paa sine egne Veie, mente at kunne finde Ham ved at deltage i den udvortes Gudstjeneste. Der var Tider i Kirken, da dette var almindeligere end nu. Nu tør det hænde, at man heller mener ikke at tiltrænge "Gudfrygtigheds Øvelse". Fremdeles er der dem som søge Kundskab, og som, naar de har erkjendt Frelsens Vei med sin Forstand, mener at have fundet Frelse. Men lad os komme ihu, at Et er at vide Veien — et Andet er at gaa paa den. Endelig er der ogsaa dem som, naar de føler Rørelse og Bevægelse i Hjertet, en og anden Uro i Hjertet, en eller anden Glæde i Evangeliet, eller Tilfredshed i Bønnen, derfor mener baade at have søgt og fundet. Ak, vistnok er det nødvendigt at erkjende. Vistnok er det uundgaaeligt, at ogsaa vor Følelse bevæges baade af Sorg og Glæde; men det Gud spørger om, er Villien, Villiens Forandring. Omvendelsen kaldes i Skriften Villieforandring. Der spørges, om man vil høre Kristus til. Derfor heder det ogsaa: "Den Ugudelige forlade sin Vei!" Er du nu et Menneske, som maa sige: Jeg gaar uden Gud i Verden. Jeg har vistnok et dunkelt Haab om, at jeg engang skal havne hos Gud, men det er alt. Maa du bekjende, at din Lyst, din Digten og Tragten er vendt til andre Ting, at om du end ikke tænker paa at blive en Rigmand eller Herremand, saa er det dog her du vil have det godt. Det som er hisset, volder dig ingen Bekymring. Dersom det forholder sig saaledes med dig, søger du da Gud og gaar du til Ham? Eller agter du Ham ikke megetmer ringe, ringere end de gode og behagelige og uforstyrrede Dage, som er dit Livs Maal? Har du da ikke vendt Gud Ryggen? Og er ikke Kristus dig fremmed? Taler du nogensinde med Ham, eller hører du Ham tale til dig? Tænker du paa, hvad Han har sagt, at hvert

Hans Ord skal dømme dig? Ak, kjære Tilhører, er det dig som vandrer saa, eller har du maaske søgt Gud og vandret med Kristus, men det er længe siden, og du har igjen forladt Ham? O forlad da denne Vei, den fører til Undergang, til din Sjæls Fortabelse. Eller er du ved Guds Naade paa Veien med Kristus, og er nu sikker og glemmer at søge? Ser du da ikke, hvor ofte du snubler, hvor mangt et Skridt du gjør af fra den rette Vei, — hører du ikke de fristende Røster fra Verden? Vogt dig for dine egne Veie! Veien og Vandringen kjendes paa de enkelte Aabenbarelser og Frugter. "Den som gjør Uret, forlade sine Tanker!" Dine Gjerninger — du har maaske glemt mange af dem. Men Gud har ikke glemt dem. Og disse Gjerninger vidne om dit Hjertes Tilstand, om dine Tanker. Ak! Hvad har vi ikke her at skrifte! Hvor meget Ondt er ikke blevet gjort, hvor meget Godt er ikke blevet forsømt! Hele Rækken af Guds Bud anklager os her. Jo mer vi fordybe os i dem, des klarere blir det Lys, i hvilket Synden staar for os. Men den er det, vi maa forlade, ellers kan vi ikke søge Gud. Thi disse to Ting kan jo ikke forenes, at gaa fra Gud i Gjerningen og til Ham med vore Hjerter. Vil du da forlade det Onde? Det er smerteligt, Lysten er derimod; dog her gjælder det enten—eller. Paa en Maade at omvende sig, at forlade en Del kun af det Onde, gaar ikke an, er ikke nok. Der maa Alvor til. Som en sidste Hindring kommer maaske Frygt og Vanghed. Du tænker maaske: Mine Veie er jo ikke rette, og mine Tanker heller ikke. Ja, det er jo med denne Sorg, kjære Tilhører, du skal komme til Gud. Saa vil Han tage mod dig, tilgive dig dine Synder og frelse dig. Han vil være din Fader, der fører dig saaledes paa sine Veie, at du omsider kan gaa ind til Hvilen og Freden hos Ham. Den Naade give Han os for Jesu Skyld! Amen.

Fjerde Søndag efter Paaske.*

Tekst: Jak. 1, 17–21.

Al god Gave og al fuldkommen Gave er ovenfra og kommer ned fra Lysenes Fader, hos hvem der ikke er Forandring eller Skygge af Omskiftelse. Efter sin Beslutning har han født os ved Sandheds Ord, forat vi skulle være en Førstegrøde af hans Skabninger. Derfor, mine elskelige Brødre, være hvert Menneske snar til at høre, sen til at tale, sen til Vrede! Thi en Mands Vrede udretter ikke det, som er ret for Gud. Derfor aflægger al Urenhed og al Ondskabs Overflødighed, og annammer med Sagtmodighed Ordet, som er indplantet i eder, som er mægtigt til at gjøre eders Sjæle salige!

"Farer ikke vild, mine elskelige Brødre!" Saa formaner Apostelen os i det 16de Vers af det Kapitel, hvoraf vor Tekst er tagen. Sidste Søndag blev vi mindet om, at vi er "Fremmede og Udlændinger" i Verden. Er der da Fare for, at vi kan fare vild? I ved, at der er mange Røster, som lokke, snart hid, snart did. Dog er der kun en Vei, som fører fra Ondt til Godt, fra Sorg til Glæde, fra Død til Liv, fra Mørke til Lys, fra Jorden til Himlen. Paa Vildfarelsens Vei naar vi ikke Maalet, men gaar fortabt. Skal vi blive paa den rette Vei, da trænges noget fast, uforanderligt. Hvor er dette? Kun hos Gud! Men nu er der mange falske Begreber om Gud, dannet efter Menneskets eget Sind. Derfor er de kun Vrængebilleder. Ingen har nogensinde seet Gud. Han har aabenbaret sig og kjendes kun i Ordet. Der lærer vi Ham at kjende som et aandeligt, uendeligt og ubegribeligt Væsen, der er almægtig, alvidende, allestedsnærværende, hellig, retfærdig, barm-

hjertig, sanddru og vis, alt i ét, det høieste Gode. Han er uden Forandring eller Skygge af Omskiftelse. Han er Lysenes Fader og har fuldkommen Salighed. Alt hvad der kommer fra Ham, er godt og fuldkomment. Dette vil Apostelen minde os om, forat vi ikke skal lade os drage bort fra Gud, hverken ved Trængsler eller ved Begjærlighed efter det Forgjængelige. Saa lad os da betragte:

1. Guds rige Gave til sine Børn.
2. Aabenbarelsen af at vi har den.

Mange er de, som slet ikke erkjende, at Guds Børn har nogen rig Gave at glæde sig ved. Som tænker ved sig selv: Verdens Børn har gode Dage, lader os gjøre som de! Men Verden giver ikke gode Dage. Den holder ikke sine Løfter. Hvor ofte har ikke dette været erkjendt! Og dog maa hvert Menneske for sig gjøre denne Erfaring, skjønt den ofte kommer for sent til at det forsømte kan indhentes. Al god og fuldkommen Gave er alene fra Gud, og al Guds Gave er god i sig selv. Dette gjælder ogsaa de timelige Gaver, Lys, Sundhed, Gods, Fred, Kundskab og lignende. Men, indvendes der: disse har jo ogsaa Verdens Børn. Det er vistnok saa, og dog, for dem bliver de ikke Goder, fordi de ikke har dem i Forening med det høieste Gode, som er Gud. Er det ikke ogsaa saa, at en Ting kan være et Gode i sig selv, uden at være det for os? Ild er jo et Gode, men kan i Barnehaand let blive til Ødelæggelse. Og Gods og Eiendom er Goder, som dog let kan føre til Fordærvelse, som vi ser af den rige Mands Eksempel. Gud lader vel sin Sol opgaa over Gode og Onde, men til sand Lykke fordres mer end det Udvortes. Hvor Hjertets Fred mangler, der findes den sande Lykke ikke, som vi ogsaa ser af Eksempler som Esau, Saul, Judas, Demas og andre. Hvor ofte kan der ikke synes

at være Gaver i Overflod, uden at der dog er nogen Lykke og Tilfredshed? Naar nemlig Hjertefreden mangler, naar Mennesket lever uden Gud i Verden, da blir det ustadigt, utilfreds, trods hvad det kan have af timelige Ting. Derfor siger Jesus: "Søger først Guds Rige og Hans Retfærdighed, saa skulle og alle disse Ting tillægges Eder!" Aldrig har jeg hørt saadan Taksigelse, seet saadan Glæde og Fred, som i en af de usleste Hytter, hos en syg, yderst fattig Mand. Noget ydre, som kunde bevirke Glæde og Tak, var der ikke, men derimod var der i rigt Maal den Fred, som overgaar al Forstand. Denne Hjertefred vil Gud give ogsaa os. Dertil har vi faaet Hans Ord. Hvorledes giver da det Fred? Deri har vi Lys til at kjende Guds Kjærlighed til os. Hvorledes Han elsker os Syndere med en evig, uendelig Kjærlighed, hvorledes Han søger vor Frelse, det er aabenbaret i Guds allerstørste Gave, Kristus. Hvem har da denne Gave? Det er alene Guds Børn, det vil sige, de som er fødte ved Sandheds Ord. Disse overbevises nemlig ved Sandheds Ord, for det første om Usaligheden i at være skilt fra Gud ved Synden. Dernæst overbevises de ved Evangeliet om, at Gud har frelst dem ved Kristus. "Herren har borttaget din Synd!" Det Ord har de hørt, og deri har de fundet Lægedom og Trøst. De tror da, at Gud er deres kjære Fader. De er rige i Ham, og derfor faar ogsaa alle Hans andre Gaver nyt Værd. Hvor elendige er vi derfor, om vi vedbliver under Syndens og Lovens Dom! Hvor fattige, trods al timelig Rigdom, om vi ikke har denne Gave! Hvor ustadige er vi ikke, og afhængige af enhver ydre Forandring i vort Liv, dersom den Fred og det Haab, som Troen alene kan give, ikke findes hos os! Denne sande Rigdom er fremfor alt Guds gode og fuldkomne Gave og Guds Børns største Skat. Den vil de ikke miste for alt i Verden. Derfor

strider de her paa Jorden mod Alt, af hvilken Art det end er, som vil berøve dem den.

2. Hvorledes viser det sig nemlig, at vi har denne Gave? Netop ved Striden for at bevare den. Og at hjælpe os til denne Bevarelse tilsigter ogsaa de apostoliske Formaninger. Førstegrøden var helliget Gud til Eiendom. Men hvorledes kan da ogsaa vi helliges? Det sker, naar vi lærer Guds Villie at kjende og holder os til den. Den er aabenbaret i Ordet. Giv derfor nøie Agt paa det. Vær villig til at høre det, ogsaa da, naar det tugter vort naturlige Sind, naar Kjød og Blod strider derimod. Vær derimod langsom til at tale. Vore Ord er jo en Aabenbarelse af, hvad der bor i Hjertet. Skal vi da vaage over vore Hjerter og dæmpe det Onde i dem, da er det magtpaaliggende ogsaa at vaage over vor Tale. Vi maa ikke lade Tungen løbe. Hvor megen Synd og Skade kan ikke Tungen foraarsage, ved Sladder, Bagtalelse, Banden, Utugt, Skjeldsord og andet saadant! Det har vi at vogte os for, og at beflitte os paa saadan Tale, som kan være til Opmuntring og Trøst for vore Medkristne. Langsom til Vrede bør det os da ogsaa at være, thi en Mands Vrede udretter ikke det som er ret for Gud, og ved den fristes vi ogsaa til Tungens Misbrug. Men fremfor alt: "Annammer med Sagtmodighed Ordet!" Med Sagtmodighed, heder det. Det smerter Kjødet, det straffer vore Synder, og dog kan det alene gjøre vore Sjæle salige. Det er det derfor, vi maa holde os til, det er det, vi maa adlyde, og saaledes bevidne vor Delagtighed i Guds Gave til os.

Ja, Ordet af din egen Mund,
Det er vort Skjold og Kirkens Grund.
O lad derved, hvad saa end brast,
Til Døden tro os holde fast!

Femte Søndag efter Paaske.*

Tekst: Joh. 16, 23–28.

Og paa den samme Dag skulle I ikke spørge mig om Noget. Sandelig, sandelig siger jeg eder, at hvadsomhelst I bede Faderen om i mit Navn, skal han give eder. Hidindtil have I ikke bedet om Noget i mit Navn; beder, og I skulle faa, forat eders Glæde kan blive fuldkommen! Dette har jeg talt til eder ved Lignelser; men den Time kommer, da jeg ikke mere skal tale til eder ved Lignelser, men frit ud forkynde eder om Faderen. Paa den samme Dag skulle I bede i mit Navn, og jeg siger eder ikke, at jeg vil bede Faderen for eder; thi Faderen selv elsker eder, fordi I have elsket mig og troet, at jeg er udgangen fra Gud. Jeg er udgangen fra Faderen og kommen til Verden; jeg forlader Verden igjen og gaar til Faderen.

I Aaret 452, under haarde Hjemsøgelser ved Jordskjælv, vilde Dyr og endnu vildere Fiender, blev denne Søndag og de tre følgende Dage indtil Kristi Himmelfart bestemt til Bøn og Paakaldelse, efter Ninivitternes Eksempel. Siden brugte man at gaa i Procession omkring paa Markerne, hvorved megen Overtro og Misbrug gjorde sig gjældende. Søndagens Navn, Rogate (beder) og Tekst er nu det som er tilbage. Og vel er det fornødent, at en Søndag bruges til Overveielse af Bønnens Evangelium. Om vi indbødes til at træde frem for Landets Øverste, vilde vi anse det for en Ære og søge at gjøre passende Forberedelser dertil. Hvor meget mer skulde vi da ikke gjøre det, naar vi indbydes til alle Kongers Konge, Himlens og Jordens almægtige Herre! For Ham er det, vi i Bønnen træder frem. Vi kan derfor ikke nokſom overveie, hvorledes dette kan ske

paa den rette Maade, Ham til Behag og til Gavn for os selv. Saa vil vi da med Bøn om den Helligaands Bistand betragte:

Bønnens rette Brug.

At bede er os befalet i det andet Bud, og Forsømmelse deraf er altsaa Synd. Men enhver Befaling derom er forgjæves, indtil Gud er kjendt af os. Det bliver Han ved Sønnen, i hvem Guds Væsen aabenbares for os. Saalænge Han var hos Disciplene, gik de til Ham med al sin Nød. Men nu forestod Hans Bortgang. Derfor trængte de netop nu denne Trøst, som Hans Ord indeholder. De skulde nok blive hjulpne, om Mesteren ikke længer var hos dem i synlig Skikkelse. De skulde trøstig henvende sig til sin himmelske Fader og være forvissede om, at Hans Øre var aabent for deres Bønner. For os er nu den samme Trang, og vi har den samme Forjættelse. Men skal vi kunne bede, da maa vi altsaa kjende Gud, og Han er kun kjendt i Kristus. Derfor er Troen paa Ham nødvendig; thi Tro er Tillid, og den som ikke har Tillid til Ham, søger sin Hjælp andensteds. Mange søge Hjælp ved onde, syndige Midler, eller ved Mammon, idet de tænke, at har de kun Penge, saa har det ingen Nød. Almindeligt er det ogsaa at tænke, at man skal forsørge sig selv, ved egen Kløgt og egen Dyd. Deraf følger Foragt for Guds Ord, idet man ikke engang vil bruge det. Hvor saadant Sind hersker, der er ingen ret Bøn. Hvor Mennesket er nedsunket i Verdens Synd og Sorg, i Løgn, Gjerrighed, Utugt, Trætte og lignende, der er ingen Bøn. En Tid kan vel endnu den udvortes Brug af Formen vedblive, men der er ikke nogen Bøn til Gud. Bøn er nemlig Hjertets Tale til Gud. Som det heder i vor Børnelærdom: "Det er at tale enfoldigt med Gud i sit Hjerte, klage sin Nød for ham og med

alvorlig Længsel søge noget hos Ham." Det som skal drive os dertil, er vor Trang og Nød, baade den almindelige, som er fælles for alle Mennesker, og den særegne. Erkjendes denne ikke, da er der Sikkerhed og Fordærvelse. Kjendes derimod Nøden, og Troen er der, da tales der til Gud. Hvorledes sker da det? Er ikke Tanken nok, eller behøves der Ord? Ja, Ord behøves, især for vor egen Skyld. Thi kun ved Ord kan Tankerne fastholdes. Men at ikke mange Ord eller kunstige Ord skal bruges, det ser vi af Skriften. Ogsaa her har vi Jesu Bønner som Forbillede. At Gud ligesaavel ogsaa hører Hjertets Suk, og kjender Tankernes Længsel, det ved vi jo. Men naar vi alligevel bruger Ord, saa sker det baade som Bekjendelse og som Hjælp for os til at vide, hvad vi har begjæret. Skal vi da altsaa tale til Gud, da maa det ikke ske med Læberne eller Ordene alene. At tale om Himlen og tænke paa Jorden, at være Mundkristne, som ikke vil lyde Guds Ord, det dømmer Skriften for Eksempel i disse Ord hos Profeten: "Min Sjæl hader eders Nymaaneder og eders bestemte Høitider. Jeg er kjed af dem. Jeg er træt af at fordrage dem. Og naar I udbrede Eders Hænder, da vil jeg skjule mine Øine for Eder. Ja, om I end meget bede, hører jeg ikke, thi Eders Hænder er fulde af Blod." Altsaa, af Hjertet, det vil sige, med Længsel og Tillid er det, vi skal bede. Du gaar aldrig til Mennesker om Ting, du ikke vil have, og du gaar heller ikke til Mennesker, af hvem du Intet haaber. Disse to Ting, Længsel og Tillid, frembringer Bøn, og da er der Paakaldelse i Aand og Sandhed. Naar da altsaa Nøden er der, skal vi ikke blive staaende ved Sorgen, det vil kun forøge den og hjælper ikke; men bede skal vi, til vor himmelske Fader. Vi maa tro paa Ham som vor Fader. Jesu Ord i Indgangen til Fadervor lærer os det. Den som tvivler, som ikke i det

mindste gjerne vil tro det, hvorledes kan han bede? Seks Gange er da ogsaa Fadernavnet gjentaget i vor Tekst, for endmer at indprente os den dyrebare Sandhed, at Gud er vor himmelske Fader. Han kaldes ogsaa "Barmhjertigheds Fader" og "al Trøsts Gud". Paa disse Navne skal vi vove at træde frem for Ham. Thi selve disse Navne lærer os at tænke paa disse to Ting, vor Nød og Trang, og Guds Faderhjerte. Dernæst har Gud, der kjender vor Dorskhed og Uvillighed, givet os sin Forsikring og Ed i de Ord: Sandelig, sandelig, og Amen, Amen. Hvilken Synd er det da ikke at være vantro, og hvad vil de svare, som ikke har bedet? Og gjøres den Indvending: "Hvorledes skal jeg vove at bede, eller hvorledes kan jeg uværdige vente at faa?" saa har vi Svaret i Jesu egne Ord, hvor Han siger: "I mit Navn." Efter Jesu Villie skal vi derfor bede om det Han finder godt for os. Efter Hans Befaling og paa Hans Fortjeneste og Ret, som har Ret til Alt, skal vi vove at henvende os til vor himmelske Fader. Bland altsaa ikke din Værdighed ind med. Skulde vi faa efter den, da vilde vi kun faa Syndens Sold, som er Døden. Din Værdighed hjælper dig ikke, og din Uværdighed hindrer dig ikke. Lad ikke den stanse dig. Plag dig ikke med dine Tanker. Træt ikke med Djævelen. Føler du dig kold og træt og uskikket, da opsæt dog ikke din Bøn, men tal trøstig til Faderen i Jesu Navn.

Betænk, at naar du kommer i Jesu Navn, saa kommer du paa Jesu Vegne, i Hans Ærinde, at Han sender dig, da faar du Tillid. Thi Ham vil Gud ikke nægte noget. Jesus har sagt, at du skal faa, og svoret dertil. Vov det da paa Hans Ord, du skal nok erfare, at Han er "Sandheden". Sig da: "Hellige og barmhjertige Gud! Jeg turde ikke fordriste mig til at komme for din Majestæt, dersom ikke din kjære Søn havde befalet mig at bede til dig

som til min Fader. Jeg tror vist og fast, at du ikke vil afslaa min Bøn, som jeg i din enbaarne Søns Navn og paa Hans Befaling kommer til dig med. Thi er jeg end ikke værd, at du skulde høre mig, saa har dog din kjære Søn befalet mig det, og denne Befaling vil du se til."

Vi bønhøres altsaa ikke for vor Skyld, fordi vi bede saa godt, eller saa inderligt, men for Jesu Skyld. Men hvorfor maa vi da bede? Gud kunde jo give os det, vi trænger til, uden vor Bøn. Vi skal bede, fordi vi skal erkjende vor Trang, dernæst fordi vi skal erkjende og bekjende Guds Godhed mod os, og endelig forat vi kan lære at takke Gud. Derfor skal vi bede om det, som er godt for os. Alt er jo indbefattet i Fadervor. Og saa skal vi søge at overgive os til Guds Omsorg. For Maaden at hjælpe paa skal vi lade Ham raade, der bedre end vi ved, hvad vi har behov. Men vi skal ikke bede alene for os selv. Vi maa ikke glemme Forbønnen for Andre. Vi vil ogsaa selv faa Velsignelse deraf. Forsøg det, siger Luther, og du skal erfare Velsignelsen.

Men spørger du: Hvoraf kommer det, at jeg saa ofte adspredes og forstyrres under Bønnen? Det er en almindelig Plage for de Troende. Dels kan det komme af, at Bønnen sker uden Forberedelse. Dels af Vantro, idet vi kun se paa os selv og den Nød, i hvilken vi er, og glemmer Jesu Ord og Løfter. Dem maa vi søge at fordybe os i, og saa trøstig blive ved i Bønnen. Vort Amen er ingen Formastelse, det er jo Jesu eget Ord. Bed derfor stadig. Hvor stor en Opfordring har vi ikke dertil i al den Nød, som er om os og i os! Og lad os komme ihu: Vi beder ikke alene. Kristus selv beder for os, og den Helligaand. Det skal give os Frimodighed og Tillid og Kraft til at holde ved i Bøn og Paakaldelse indtil Enden. Gud hjælpe os dertil for Jesu Skyld! Amen.

Christi Himmelfartsdag.

Herre Jesu Christe! du bebreidede dine Disciple deres Vantro og Hjerters Haardhed, at de ikke havde troet dem, som havde seet dig opstanden. Ak, hvor vel har ikke vi fortjent din Bebreidelse og Straf! Hvor vel har ikke vi fortjent, at du skulde tage dit Ord fra os, efterdi vi ikke har troet det bedre og derfor heller ikke har bragt dig de Troens Frugter, som vi skulde. Og dog samler du os fremdeles om dig og taler til os. O, saa hjælp os, kjære, barmhjertige Frelser, at vi kan høre dit Ord ret med Hjerte og Samvittighed, saa vi kan lære at have vor rette Frelse og Styrke og Glæde i dig, du, som lever ogsaa for os, og som ogsaa til vor Salighed er opfaren til Himlene og fra dit Æressæde styrer og regjerer alle Ting. Vi bede dig, velsign dertil dit Ord for os i denne Stund! Amen.

Tekst: Ap. Gj. 1, 1–11.

Den første Bog har jeg skrevet, o Teofilus, om alt det, som Jesus begyndte baade at gjøre og lære indtil den Dag, han blev optagen, efterat han havde givet Apostlerne, som han havde udvalgt, Befaling ved den Helligaand, for hvem han og, efterat han havde lidt, fremstillede sig selv levende med mange Beviisninger, da han blev seet af dem i firti Dage og talte om de Ting, der høre til Guds Rige. Og da han var samlet med dem, befalede han dem ikke at vige fra Jerusalem, men oppebie Faderens Forjættelse, hvorom, sagde han, I have hørt af mig; thi Johannes døbte vel med Vand, men I skulle døbes med den Helligaand om ikke mange

Dage. Men de, som vare komne sammen, spurgte ham og sagde: Herre! Vil du paa denne Tid oprette Riget igjen for Israel? Men han sagde til dem: Det tilkommer ikke eder at vide Tider eller Timer, som Faderen har sat i sin egen Magt. Men I skulle annamme den Helligaands Kraft, som skal komme over eder, og I skulle være mine Vidner baade i Jerusalem og i hele Judæa og Samaria og indtil Jordens Ende. Og da han havde sagt dette, blev han optagen, medens de saa derpaa, og en Sky tog ham bort fra deres Øine. Og som de stirrede op mod Himmelen, da han for hen, se, da stode to Mænd hos dem i hvide Klæder, hvilke og sagde: I galilæiske Mænd! Hvi staa I og se op til Himmelen? Denne Jesus, som er optagen fra eder til Himmelen, skal komme igjen paa samme Maade, som I have seet ham fare til Himmelen.

Lader os slutte os til disse Mænd, som staa der paa Bjerget, og i Aanden se det Syn, som de stirrede efter, og høre de Vidnesbyrd, der forklare Synet for os.

De stirre efter Ham, saalænge de endnu kunne se Ham. Hvem var Han? Deres vel kjendte Herre og Mester, Han, med hvem de havde vandret frem og tilbage i Jødeland, hvis Guddomsmagt de havde seet aabenbare sig paa saa mange underfulde Maader, hvis Ord saa mange Gange var gaaet dem gjennem Sjæl og Aand, — for hvis Skyld de havde forladt Alt, og i hvis Samfund de havde følt sig lykkelige og salige, fordi Han havde Livets Ord. De havde seet Ham fangen, afmægtig, korsfæstet, død og begraven; de havde flygtet fra Ham under Hans Lidelse, og da Han var borte, vare de raadvilde, hjælpeløse, bange, de vidste hverken ud eller ind, havde følt sig som de ulykkeligste af alle Mennesker. Men saa var Paaskesolen kommen og Opstandelsen, og Han var kommen igjen — og de vidste ikke, hvor de skulde gjøre af sig for Glæde. Han havde lyst Fred over dem, havde talt med dem, spist med dem; snart havde de seet Ham, snart var Han bleven usyn-

lig for dem; snart troede de — saa igjen var det, som troede de ikke; Glæden var for stor, og Kraften fra det Høie var endnu ikke iført dem. Saaledes var det gaaet i de 40 Dage. Da havde Han ført dem henimod Bethania, og (fortæller Lukas) "Han opløftede sine Hænder og velsignede dem. Og det skede, der Han velsignede dem, skiltes Han fra dem og for op til Himmelen."

Der stod de da og stirrede efter Ham. Og mens de stod saa, da viste sig med ét to Mænd i hvide Klæder. Disse sagde, at som Han var opfaren, saa skulde Han igjenkomme.

Og de tilbade Ham og vendte tilbage til Jerusalem med stor Glæde.

Faa Dage derefter kom den Helligaand paa underfuld Maade over dem, fyldte deres Hjerter og forklarede dem alle disse Ting og mindede dem om Alt, som Jesus havde sagt — og saa har de da ogsaa i den hellige Skrift forkyndt os, som her er samlede, disse samme Ting, og forklaret os dem, forat ogsaa vi formedelst deres Ord skulde tro paa Ham og dele deres Glæde.

Saa lader os da, som denne Høitidsdag opfordrer os til, opbygge os ved *den Trøst, som Christi Himmelfart og Sæde hos Faderens Høire bringer os*, og betragte:

1. **Hvem der delagtiggjøres i denne Trøst.**
2. **Hvori Trøsten bestaar.**
3. **Dens Virkning.**

I.

Hvem har Glæde og Trøst af Christi Himmelfart? Skulde der behøves at spørge saaledes? Er Han ikke alle Menneskers Frelser? Er ikke al Hans Gjerning for hver eneste Sjæl?

Eller dog vi, som jo netop ere samlede her til Høitid

for Ham, og som bekjende Hans Himmelfart og synge Lovsange for Ham, vi, som ere her netop som Hans Riges Borgere — skulde ikke idetmindste vi allesammen kunne glæde og trøste os ved Hans Himmelfart og Herlighed?

Mine kjære Brødre! Lader os atter gjøre os det nærværende, hvorledes det var paa hin Dag, da Jesus førte Disciplene op over Oliebjerget henimod Bethania. Det var ikke langt at gaa — et lidet Stykke udenfor Jerusalem, en halv Times Vandring maaske eller lidt mere. Og der gik de imidlertid omkring i Staden, de Tusinder og Titusinder af hine Abrahams Børn efter Kjødet, som Jesus havde villet samle under sine Vinger; der gik de som sædvanligt, travle eller tankeløse, ivrigt sysselsatte med alle andre Ting end det, som angik Ham og deres Sjæles Salighed. De bekjendte om sig selv nu som før, at de troede paa Israels Gud og forventede Messias; men da Han var kommen til dem som til sine Egne, da havde de ikke annammet Ham; de glædede sig en Stund i Hans Ord og Gjerning, mange af dem, men siden raabte de: korsfæst Ham! Og efter Hans Korsfæstelse havde der vel en Tid været en Del nysgjerrig Snak om, at Han skulde være opstanden, — men de havde Andet at tage vare paa, og saa var Alt snart igjen i sin vante Gang, og de solgte, og de kjøbte, og de byggede og havde hverken Tid eller Lyst til at spørge om Guds Rige.

Dog bleve de jo vel ved, efter Skik og Brug, at gaa sin Tempelgang og høre Moses og Profeterne med Ørene — hvad enten de nu vare blandt de rent Ligegyldige, eller de vare blandt dem, som lagde Vind paa at staa sig godt med Gud, paa samme Tid som de tjente Mammon af ganske Hjerte, eller de vare af dem, som stolede paa sig selv og mente sig selvhjulpne, idet de takkede Gud, at de ikke vare som andre Mennesker.

Ak, ogsaa for disse havde Jesus lidt, ogsaa for disse var Han opstanden, ogsaa disse skulde Allesammen have kunnet ile ud med Ham og faaet Velsignelsen og seet Hans herlige Himmelfart, og Oliebjerget skulde rundt om have været dækket af talløse Skarer, jublende som de Elleve. De havde ikke havt langt at gaa, men Hjerterne vare ikke med; de vilde ikke — thi de vare ikke Hans Disciple.

Saa er da det Betingelsen for, at vi kan glæde os ret over Jesu Himmelfart, at vi ere Hans Disciple, d. e., at vi gaa i Hans Skole, i hvilken den Helligaand er Læremester, og den Hellige Skrift Lærebogen, at vi ved den Helligaand have lært og fremdeles lære at kjende Jesus Christus og høre Hans Ord og tage det til Hjerte, forlade os paa det og rette os derefter — eller med ét Ord: at komme til Christum og tro paa Christum vor Herre.

Ere vi rette Disciple, d. e. Troende, saa var Hans Himmelfart ikke det Første Han lærte os eller forklarede os. Han vidste vel, at vi ikke kunde kjende Ham, om vi ikke først kjendte os selv, vor Sygdom og vor Trang til Frelseren.

Han vidste ogsaa, at det ikke var nok, at vi lærte den Lectie, at hele Menneskeslegten er falden, og at Alle ere Syndere; derfor tog Han os ligesom i Enrum og holdt Speil for os, Loven nemlig, saa vi kunde se os selv. Han lyste ind i vore Hjerter, at vi kunde faa se hvad der bor, og Han opfriskede vort Minde, saa at vi kan forstaa, hvorledes vi har vandret i Verden, og hvorledes vi har tjent Gud, og saaledes beredte Han os, indtil vi med Hjertets Sorg og Skam af Dybsens Nød maatte udbryde: Ak ja, jeg er Manden, jeg er den Syge, Spedalske, Hjælpeløse, Fordømte; der er intet Godt i mig! Hvor er der Lægedom mod denne Sot? Hvor er den Tvæt, der kan rense et ondt Hjerte? Hvem kan fri fra en retfærdig Dom? min For-

dømmelse er retfærdig! Og lærte du dette, da oplod jo ogsaa den Helligaand dit Hjerte, saa du hørte Jesu Svar paa dit Raab: Se, jeg er din Frelser, sagde Han, kom til mig med din Sorg — jeg vil give dig Hvile — jeg borttager dine Synder, frygt ikke, jeg vil være med dig, forlad dig kun paa mig!

Da lærte du at kjende Herren, idet Han lidt efter lidt forklarede dig sin Person og Gjerning, saa meget som du nu i Støvet kan fatte deraf. Han lod dig følge Hyrderne til Bethlehem, tog dig med paa Vandringerne mellem Galilæa og Jerusalem, mens Han gik omkring og lærte og helbredede de Syge, lod dig sidde med blandt Tilhørerne paa Bjerget og ved Søen, mens Han talte til Folket, og tog dig saa endelig med til Jerusalem paa den sidste Reise. Der lod Han dig se, hvor høit Han elskede dig; der hørte du den store Tale Skjærthorsdag Aften efter Nadveren og den ypperstepræstelige Bøn; der fulgte du Ham til Gethsemane, der saa du Hans Dødsangst; fulgte Ham saa under den tunge Lidelsesgang, stod saa med Maria og Johannes under Korset og hørte Ham raabe: "Min Gud, min Gud, hvi haver Du forladt mig!" og siden: "Det er fuldbragt!" Og det vil da vist ikke feile, at du har sagt til dig selv: Ak, er Synden en saadan Byrde, en saa rædsom Tyngde — det vidste jeg ikke!

Har du nu saaledes været Hans Discipel, var da ikke ofte dit Hjerte brændende i dig? Jo visselig, du tror jo da paa Ham, du tror, at alt dette er for dig — skulde din Tro end være skrøbelig og bange; du tror det og siger: For mig arme, elendige Orm og uværdige Synder — for mig er dette skeet, ogsaa paa mig tænkte Han, o uendelige, bundløse Barmhjertighed og Kjærlighed! "For min Skyld blev du saa forladt og af Guds Vrede taget fat", for mig led du dette, min Straf tog du, at jeg skulde have Fred og Lægedom ved dine Saar.

Som ret Discipel har du ikke glemt dine Synder, som Han viste dig og daglig viser dig, og som altid smerter dig, som du hader, og over hvilke du skammer dig baade for Gud og for dig selv. Men du siger: Han har taget dem fra mig. Straffen er betalt; Christi Blod er Tvætten, der gjør mig urene Synder ren i Guds Øine. Tror du ikke dette, da er du ikke Jesu Discipel; thi da tror du ikke paa den korsfæstede Jesus, og hvorledes skulde du da kunne glæde dig ved den himmelfarne?

Fremdeles har Han ladet dig sidde med Disciplene, mens Han laa i Graven, for at du kunde lære, hvad det var at være uden Ham, og derefter har Han ladet dig følge med Kvinderne til Graven, for at du kunde lære, hvad det er, at Han har overvundet Døden og lever og er opreist til din Retfærdighed, saa du kan juble med dine Meddisciple: Ja — Han lever, Han er opstanden, jeg er retfærdiggjort, thi Synden er borte; Han bar den, men nu er den borte, Gud har beseglet min Frelse; Halleluja! Er du Hans Discipel, saa tror du jo dette. Tror du det ikke, erkjender du ikke, at det er for dig, stræber du ikke at takke Ham derfor, saa tror du ikke paa den opstandne Jesus, og hvorledes skulde du da kunne glæde dig over den himmelfarne?

Men gjør du dette, har du gaaet i din Frelsers Skole, har den Helligaand, den almægtige Læremester, gjort det ved sin Naade, at du tror paa Christum og er kommen til Christum din Herre, — da er Han dig ogsaa din Rigdom, Lyst og Ære, da har du i Ham Alt og uden Ham Intet; da kan du og maa du sige: Ja, lad gaa og tabes, hvad tabes skal, men Ham kan jeg ikke miste;

Ser jeg Livets mange Brøst,
Jordens Ve og dybe Smerte,
Strid, Forvirring, onde Lyst,
Kjender Dommen i mit Hjerte:
Nei, for al den Ting, jeg vidste,
Kan jeg ei min Jesum miste;

— da er du, som en Discipel, ogsaa En af dem, der kan og vil trøste sig ved Hans Himmelfart og ved det med den saa nøie forbundne Sæde hos Faderens Høire.

II.

Men trænger du da til nogen saadan Trøst, du, der saaledes er Christi Discipel og i Hans Død og Opstandelse har Syndernes Forladelse, Liv og Salighed? Ak, det ved du, "som bange gaar i Verden mange sorrigfulde Trin", du, hvis Sorg det netop er, at du ikke tykkes dig istand til at blive en saa trofast Discipel, som du skulde være, du, som atter og atter ængstes over dig selv og finder den fordærvede Natur i dig saa stærk, og som tænker paa de Mange, der ogsaa engang annammede Ordet med Glæde, men siden saa sig om efter Verden igjen og atter fik Lyst til de gamle daarlige Glæder, og med hvem det Sidste blev værre end det Første.

Du tænker paa, at det dog kun er den, der bliver tro indtil Døden, der faar Livets Krone, og du finder saa liden Kraft i dig og bliver modløs, og istedenfor Troens Glæde kommer der kun bange og tunge Tanker, og du synes, du bliver sløv, træt, tvivlende, — og Ham ser du ikke.

Nu vel, min kjære Broder, dersom dette er dine Tanker, saa er det jo godt, at du ser dette, og at du bekymres og bedrøves i Erkjendelsen af din Usselhed; men — vil du blive ved at se bare paa dig selv, da vil du sent finde Trøst, og — fandt du da nogen — da vilde den være værre end ingen, thi det var da en falsk Trøst. Nei, opad med dit Øie og dit Hjerte! Se, hos Faderens Høire sidder Han, som vil være din Kraft. Derfra kommer Hjælpen, thi — er du daarlig, Han er din Visdom. Er du en Synder, Han er din Retfærdighed. Er du besmittet, er du dømt, Han er din Helliggjørelse og Forløsning.

Han, ikke du, er Troens Begynder og Fuldender, thi ikke ved din, men ved Guds Magt kan du bevares ved Troen til den Frelse, som er rede til at aabenbares i den sidste Tid.

Fra Ham, der throner ved Faderens Høire, kommer Hjælpen; derfra styrer og regjerer Han Alt, Stort og Smaat. Mener du, at du er glemt? Mener du, at Han derfor led saa meget Ondt for din Skyld, for siden at slippe dig og lade dig fare vild? Har Han ikke sagt, at Han vil være med dig alle Dage? Har Han ikke holdt dette Løfte? Jo visselig, du bange Sjæl, Han har aldrig sluppet dig af Syne, ikke en Dag, ikke en Time. Han har styret og ledet dig og din Vandring; forlod du Ham, saa gik Han jo efter dig og kaldte paa dig, ellers havde du jo ikke været bange og bekymret; og er det ikke Ham, som ogsaa idag vinker din Tanke og dit Hjerte opad til sit Magtens og Ærens Sæde, for at du skal mindes, at det er Ham, som regjerer, og at du skal trøste dig ved, at Han har lovet at føre dig vel igjennem. Hvor er det Hoved, som vilde lade Lemmerne sørge for sig selv og forkomme?

Er du liden og ubetydelig? Du var dog stor nok og dyrebar nok til, at Han bar din Skyld og Straf, tog dig i sin Skole blandt sine kjære Disciple og med Langmodighed bar dig indtil nu. Ogsaa du har maaske Noget, som er dig kjært og dyrebart. Vil du gjerne miste det, som du har Kjærlighed til? Men større Kjærlighed har Ingen end den, at En sætter sit Liv til for sine Venner. Se da, hvor dyrebar du er i hans Øine, og lær at forlade dig paa Ham. Det er dog den eneste Maade, hvorpaa du ret kan ære Ham, at du ganske og aldeles og blindt hen forlader dig paa det, Han siger — da skal visselig ogsaa Glæden komme og med den ogsaa Lydighedens Taksigelse.

Eller er det maaske andre Trængsler, som gjør det

tungt for dig? Er det En eller Anden af dine Kjære, som farer vild, og som du sørger over? Ak, de kunne være tunge, disse Sorger, men mener du, det ligger dig mere paa Hjerte end Ham, den gode Hyrde? Saa betro da Ham din Sorg, tal til Ham og bed Ham og ær Ham da ogsaa saa, at du tror Ham, naar Han lover at bønhøre dig.

Eller er det Kors af andet Slags, Sygdommens maaske eller Savnets eller Fattigdommens eller den uforskyldte Krænkelses Kors? Se dog opad til Ham, som er forsøgt i alle disse Ting, som derfor ogsaa kan have Medlidenhed med os i al denne Nød. Der sidder Han nu, sandt Menneske som vi, men og Gud tillige, ikke alene vor Herre, men ogsaa vor Broder, og leder og styrer og regjerer sit Rige. Han har lovet dig, at du skal faa dele Hans Herlighed, som Paulus siger: vi rose os af Haab om Herlighed hos Gud; skulde Han da nu imidlertid glemme dig og lade dig gaa upaaagtet? Ved Han det maaske ikke, det, som tynger dig? Eller har Han ikke Medlidenhed længere? Eller er Hans Arm forkortet?

Ak, du kjære Korsdrager! Bi du kun efter Ham og lad Ham raade, og du skal se, hvor let Han kan gjøre din Byrde, og hvor gavnligt det Aag, som Han lægger paa. Han sidder ved Styret, lad den Sandhed bevare dig mod Knur og Klage, som gjorde Han det ikke godt nok; thi alle Ting skal tjene dem til Gode, som elske Gud;

Og hvis Han da mon finde,
At du Ham bliver tro,
Skal snart din Angest svinde
Og skiftes om til Ro.
Naar mindst du selv det tænker,
Han løser Hjertets Baand
Og bryder Selv de Lænker,
Som trykker tungt din Aand.

Derfor er Korset tungt, forat vi skal lære at bøie os, og er det end saa, at den, som bærer Sæden, der langsomt sankes, gaar flux frem og græder — vissselig skal han komme med Frydesang, naar han bærer sine Neg.

Eller, er det Guds Menighed, du sørger over? den Kirke, du er sat til at arbeide for, og i hvilken du har nydt saa rige Velsignelser? Ængstes du over dens Usselhed og Svaghed, over den frodige Vext af Ukrudet, som ser ud til at ville overgro den gode Sæd? Sukker du over, at "Den gamle Styrke og Kraft er skjændt,

Og skrøbelig Verdsens Ende,
Ret Lærdom og Levnet, Trøstighed,
Tro, Kjærlighed og Enighed
Kan vi formindsket kjende"?

Eller er det Kirkens Trængsler og Farer, som ængste dig, det haarde Veir og Bølgerne, som true med at overskylle eller knuse Skibet mod Klipperne?

Du har Ret til at sørge og være bedrøvet; thi skulde det ikke krænke dit Hjerte, naar du ser dem, der ere kaldte til at være Jesu Disciple, og som selv kalde sig saa, vende sin himmelske Lærer Ryggen, forlade Ham og gaa sine egne Veie, lade Mammon være sin Gud og Verdens Trælle sine Profeter; naar du ser, at de ofte ikke gide høre, hvad Han siger, eller at de ville være klogere end Hans Ord, eller at de, om de end høre det, dog uden Sky gjøre tværtimod, hvad Han lærer dem, blive ved i Syndens Tjeneste og ved sin Færd bringe Bespottelse baade over Ham og Hans Menighed? Jo, vist har du Ret og Grund nok til at være bedrøvet; — men ængstes? O du Daare! Mener du ikke, Han kan styre sin Kirke? Mener du, Han forlader sin Brud og ikke sørger for sit eget Legeme? Eller mener du, at Han ikke ved Vei og Maade, den rette Tid og de rette Midler? Eller mener du, det ligger Ham mindre paa Hjerte?

Ak nei, Hans Hensigt er vis, naadig og god, og Han ved, hvorledes den kan naaes, og Intet kan hindre Ham. Se blot til at du holder dig til Ham, at du holder Hans Haand fast og lader Ham holde dig fast, og lad dig saa ikke forvirre! Glem ikke, at Guds Menighed er ikke det Samme som den udvortes Hob, som du kan se, og i hvilken mange Hyklere ere indblandede, den skal heller ikke bedømmes efter disse, men den er Guds Børns Forsamling, hellige Menneskers Samfund og Forening i Aanden; Hyklerne ere vel indblandede i den, men de høre ikke virkelig til den; den er hellig ved Jesu Blod, vistnok stridende, men dog uovervindelig ved sin himmelfarne Herres Magt og Kjærlighed.

Den er Guds sande Israel,
Som baade tror og lever vel,
En Slægt af Gud ved Ordet fød,
En deilig Brud i Naadens Skjød,
Paa Jorden en forborgen Skat
Og dog et Lys i Verdens Nat;

og den har den Forjættelse, at Helvedes Porte skal ikke faa Overhaand over den.

Derfor skal vi trøstig tilraabe den:

Fryd dig, du Jesu Brud,
Som ser saa bange ud,
Af Sorg for Synden trænges,
Og efter Naaden længes.
Du, du er just den Datter,
Som Gud saa herlig skatter.

Derfor, bort med den vantroe, ængstelige Sorg, og

Fryd dig, du Jesu Brud,
Hvor du gaar ind og ud!
Og vil dig Nogen spørge,

Hvorfor du ei vil sørge,
Saa sig, at du kun vanker
I idel Bryllupstanker.

Mine kjære Brødre og særdeles I, kjære Medtjenere i Ordets Embede! da vi bleve Christi Disciple, særdeles da vi sattes til Tjeneste i Menigheden, da blev der jo ikke lovet os gode Dage, men Trængsel, Korsets Mærke, baade i Hjerte og i Menighed. Lader os komme de hellige Apostle ihu — hvilket Kors havde ikke de at bære, hvilke Trængsler i Christi Menighed, udvortes fra og indvortes fra, hvilke Sorger over de Vildfarende, hvilke Prøvelser ved Utaknemmelighed og Miskjendelse — og dog — under Ære og Vanære, under ondt Rygte og godt Rygte, medens de trængtes paa alle Maader, udvortes Strid, indvortes Frygt, — hvilken uudsigelig Glæde, hvilken Pris og Taksigelse, hvilken jublende Overbevisning, at i alle disse Ting mere end seirede de! Og hvorved? hvorfra denne mægtige Trøst og Freidighed? Jo derfra, at de vidste sin Frelser himmelfaren og thronende hos Guds høire Haand; de havde forstaaet Hans Ord: "Mig er al Magt given i Himmelen og paa Jorden", og de troede Hans Løfte: "Se, jeg er med Eder alle Dage indtil Verdens Ende." De havde selv seet Ham fare til Himmels; de havde hørt Engle forkynde, at saa skulde Han og igjenkomme, og de troede Hans Løfte, at Han vilde hente dem til sig, at hvor Han var, der skulde ogsaa de faa være. Hvor kunde de sørge?

Nu, saa lader da, kjære Brødre, ogsaa os lære at se opad; det skal være, som om ogsaa vi, de ringeste af Disciplene, havde staaet der med de andre paa Bjerget og seet Ham fare op til Himmelen, som om ogsaa vi havde staaet der og stirret efter Ham — for Gud er det jo, som var det skeet netop nu — lad det ogsaa være saa for os, der jo skal være Hans Vidner, saa ogsaa vi kan gaa til Vort,

til vor Gjerning med Glæde ligesom hine; thi Han er og vil jo være vor Frelser og Herre, som Han var det for Petrus og for Johannes.

III.

Da skal heller ikke Frugten af vor Tro paa Hans Himmelfart og Kongesæde udeblive. Den vil vise sig, ikke alene i den Trøst og Tillid, som her er nævnt, men ogsaa i al vor Idræt i Verden. Den vil vise sig deri, at det bliver Alvor hos os med det, som saa ofte ellers kun bliver fromme Talemaader, naar vi kalde os Fremmede og Udlændinge paa Jorden og kalde Himmelen vort rette Hjem. Den vil vise sig i en hellig Sky for det Onde, for alt det, som er Synd, og i Villighed til at lade os sige af Guds Ord; i en øm Samvittighed ogsaa i de Ting, som Verden ikke kan se og dømme, idet vi komme Ham ihu, som altid ser os og ser ikke alene vor Gjerning, men ogsaa vor Tanke og vor Hensigt. Den vil vise sig deri, at vi ikke søge Verden og dens Løn og dens Ære, og at vi, efterdi vi daglig paa forskjellig Maade fristes dertil, redelig stride imod og stræbe at fornegte vort Kjøds og Blods Villie. Den vil vise sig deri, at vi erkjende vor egen Ufuldkommenhed og Afmagt til at overvinde vore Fiender, baade de udenom os og de indeni os, og derfor sætte al vor Tillid, alt vort Haab alene til Ham, som vi derfor daglig ville komme ihu og daglig raabe og bede til. Og naar Han da taler til os, naar Han lærer os, naar Han straffer os, naar Han trøster os, ja, i hvad Han siger — da ville vi lade Hans Kongeord være vor ubrødelige Regel, fra hvilket vi ikke ville vige, hvad saa Fornuft og Visdom og Lærdom og fromme Meninger og god Villie og alle mulige Indvendinger maatte have at sige; os skal det være nok, at det er Hans Ord, og vi ville sige til hverandre som Paulus til de Ældste i Ephesus: "Kom ihu, at Han selv haver sagt det."

Saa vil vi da ogsaa tro, at Hans Vei er den bedste, selv om Han fører os der, hvor der er Sorg og Trængsel; vi vil lade Ham raade og kun vogte os for at forlade Ham — paa den ene Side vil den syndige og formastelige Sikkerhed friste os, paa den anden den vantroe Mistillid, egenretfærdige Selvtillid og rundt om os Verdens Forførelser, men vi ville komme Ham ihu og glemmende det, som er bag ved, og rækkende efter det, som er foran, ville vi ile mod Maalet til det Klenodie, som hører til Guds Kald herovenfra i Christus Jesus. Derhen ved Hans Kraft! Han vil hjælpe os. Amen.

Sjette Søndag efter Paaske.*

Tekst: Joh. 15, 26–16, 4.

Men naar Talsmanden kommer, som jeg skal sende eder fra Faderen, Sandhedens Aand, som udgaar fra Faderen, han skal vidne om mig. Men ogsaa I skulle vidne; thi I have været med mig fra Begyndelsen af. Dette har jeg talt til eder, forat I ikke skulle forarges. De skulle udelukke eder af Synagogerne; ja, den Tid skal komme, at hver den, som slaar eder ihjel, skal mene, han viser Gud en Dyrkelse. Og dette skulle de gjøre mod eder, fordi de ikke kjende Faderen, ei heller mig. Men dette har jeg talt til eder, forat I, naar Timen kommer, skulle komme i Hu, at jeg har sagt eder det; men dette sagde jeg eder ikke fra Begyndelsen, fordi jeg var hos eder.

Du vilde gjerne være en ret Kristen, en ydmyg, fast, glad, tillidsfuld Kristen. Du vilde, at vort Kirkesamfund skulde være en Samling af Saadanne. Du klager, baade over dig selv og Andre. Du vil gjerne hjælpes. Dersom det er saa — opad da med Hjertet! Til dem, som gjerne vil være Jesu rette Disciple, er denne Hans Trøstetale rettet. Og naar Han trøster, da e r det Trøst. De ligegyldige kan ikke trøstes, men er du bekymret, her er Hans Trøst for dig, her i Ordet, om den Hellig Aand. Men Trøstens Hensigt er netop at gjøre os faste, tillidsfulde og lydige. Sidst da vi hørte Guds Ord fra dette Sted, hørte vi om Kristi Himmelfart. Idag hører vi, hvorledes det skal gaa, mens Herren sidder ved Faderens Høire, og hvad Troen derpaa skal virke hos os. Det kunde synes at ligge nær, at vente Fred og Herlighed i Hans Rige. Men lige-

som vor Herres Kristi egen Herlighed var skjult, saaledes er ogsaa Kirkens. Discipelen er ikke over Mesteren. I Verden skal Disciplene have Strid og Kors. Korset er Guds Børns Mærke, deres Kjendetegn til alle Tider. Korset følger efter Bekjendelsen. Kristus har sagt: "Den som ikke tager sit Kors op og følger mig, kan ikke være min Discipel." Men Han siger ogsaa, at Han ikke vil vedkjende sig den, som ikke bekjender Ham for Menneskene. Derefter kan vi da bedømme os selv, om vi vil tilegne os Hans Trøstetale, nemlig om vi vil bekjende Ham saaledes som vi er kaldte til. Derfor vil vi idag gjøre

Den Kristnes Bekjendelse

til Gjenstand for vor Andagt. Vi vil betragte:

1. Hvorpaa den grunder sig.
2. Hvorledes den sker.
3. Hvad den virker.

1. Du vil gjerne anse dig for, og ansees for ærlig. Skal du være det, da maa din Bekjendelse være sand, det vil sige, at du mener det du siger, tror det du bekjender. Den som bekjender sig for en Kristen, men ikke i sit Hjerte tror, han er en Hykler. Først maa der altsaa være Ærlighed i Bekjendelsen, som Johannes Døberen og Herren selv viser os. Vi maa tro først, saa bekjende. Dog, der er ogsaa et andet Stykke, som hører til Bekjendelsen, nemlig Sandhed. Det er ikke nok, at der er Ærlighed, at vi mener det. Det som vi tror, maa og i sig selv være sandt, ellers tror vi jo ikke Sandheden og kan ikke bekjende den. Om en aldrig saa ærlig og oprigtig tror Løgn, saa tror han dog Løgn og bekjender Løgn. Men hvorledes skal nu vi, som hverken har seet Gud eller talt med Gud, eller seet Kristus—hvorledes skal vi vide, om vi tror og bekjender det rette, bekjender Sandhed? Gud være Lov,

Jesus har sagt: "Naar Talsmanden, den Sandheds Aand, kommer, skal Han veilede eder til al Sandhed." Han kan. Han udgaar fra Faderen og sendes af Kristus. Der kan ingen Skuffelse være, ingen Vildfarelse. Og om det nu indvendes: Ja, den Hellig Aand! Ham hører vi om. Ham raabes der overalt paa. Hvor er Han? Hvad vidner Han? Herren kommer os ogsaa her til Hjælp. Han siger jo, at Apostlene ogsaa skal vidne. Men skal de vidne sammen med den Hellig Aand, Sandhedens Aand, da maa de jo vidne det Samme. Dermed er deres Vidnesbyrd bekræftet for alle Tider. Vi har deres Bekjendelse. Vi ved, hvorledes de fik Kraft og Mod og Lys til at aflægge denne Bekjendelse, idet den Hellig Aand fyldte deres Hjerter, og hvorledes de saa fremtraadte som Vidner, der kunde og maatte vidne. Saaledes siger Johannes: "Det som vi have hørt, det vi have seet med vore Øine, det vi have beskuet, og vore Hænder følt paa, nemlig det Livsens Ord, det forkynde vi Eder" (1 Joh. 1). Her er altsaa ingen Vildfarelse mulig. Dertilmed er ogsaa Indholdet af dette Vidnesbyrd bestemt af Kristus. "Om mig", siger Han, "skulle I vidne." Med store Bogstaver skal dette skrives, siger Luther, og Petrus siger: "Der er ikke Frelse i nogen anden." Paulus: "Jeg agter mig ikke at vide noget uden Jesus Kristus", og Johannes vidner: "Livet er i Guds Søn." Dog, er dette end Hovedsagen, saa er jo dog Bekjendelsen ikke indskrænket til disse tre, fire Ord. Hvad de siger, saa taler de, fordi de tror, og de tror, fordi den Hellig Aand har lært dem. Derfor er det alt Guds Ord, Alt Guds Raad. Derfor er det og nyttigt til Lærdom, til Overbevisning, til Rettelse og Optugtelse i Retfærdighed. Men er dette saa, da har vi deri ogsaa alt det, som vi skal bekjende, nemlig det som Jesu Vidner har sagt. Først og fremst Ordet om Jesus. Han er Begyndelse, Midte og

Ende af alt deres Vidnesbyrd. Alt sigter til at føre os til Ham og forklare Ham for os. Hvem Han er, hvad Han har sagt og gjort, hvad Han endnu gjør, hvorledes vi skal forlade os paa Ham, have Fred i Ham, høre Hans Røst, følge Ham, overgive os til Ham, leve i Ham, forvente Hans Gjenkomst, og imidlertid elske, ære og tjene Ham — dette er det Vidnesbyrd, som Apostlerne har efterladt os i sine Skrifter. Der taler den Hellig Aand og Apostlerne. Derved fremkaldes det indre Vidnesbyrd i deres Hjerter, som ikke trodser og modstaar. Derved fremkaldes Troens Forvisning om, at vi er frelste. Dersom vi nu tror dette, saa tror vi Sandheden og da har vi den rette Grund for vor Bekjendelse, nemlig Profeternes, Apostlenes og den Hellig Aands Vidnesbyrd om Kristus.

2. Hvorledes gaar det nu med vor Bekjendelse, hvorledes sker den? Lad os først se, hvorledes det skulde gaa til. Se paa de første Bekjendere, Johannes den Døber, Stefanus og Apostlene, og tænk paa, hvorledes de bekjendte. Ak, vil du sige, det er de store, herlige Mænd, med dem vil vi ikke sammenligne os. Lad dig ikke forvirre. De synes store nu, men de var foragtede, ringe Mennesker dengang, dagligdagse. Deres Mund var opladt. Følgerne spurgte de ikke efter, men sagde det, Gud vilde de skulde sige, om Lære og Liv, om Synd og Naade og om Anvendelsen af Guds Ord i alle Livets Sager. De bekjendte ikke bare det, som var uanstødeligt for Menneskene, men alt Guds Raad. Hvor de var, paa Reiser og under al Slags Vilkaar, bekjendte de i Ord og Gjerning. Deres hele Liv var en Lovsang til Guds Ære, ikke i Fred og Ro, men under en stadig Kamp mod det Onde. Men hvordan deres Kaar var, om de end mangen Gang havde Grund til Frygt og Bæven, var de dog altid glade. Idet de bevarede Kristi Ord i Hjertet, agtende

Verden og dens Herlighed for Intet, holdt de sit Maal for Øie og beflittet sig paa Troskab mod sit Kald. De kom Jesus ihu og det Han havde sagt. Han havde sagt: "Dersom I blive i mit Ord, ere I sandelig mine Disciple." Tror du Apostlene glemte dette? Eller naar Han sagde: "Jeg er den gode Hyrde", og, "Bekymrer eder ikke for, hvad I skulle æde og hvad I skulle drikke." Tror du, de glemte det? Eller Hans andre Formaninger om Aarvaagenhed, om Næstekjærlighed, om Barmhjertighedsgjerninger og lignende—mener du ikke, de erindret dem? De vidste, at man kan bekjende med sin Mund og dog fornegte med sine Gjerninger, og at dem som det gjør, vil Han fornegte. De tænkte paa Herrens Gjenkomst. Til den beredte de sig og glædede de sig. Med ét Ord: de var Kristne, det var deres Kald. Saaledes var Apostlene og Disciplene. I Verden kunde de have forskjellige Kald, men Hovedsagen var deres Kristenkald. Saaledes var det ogsaa senere i Kirken, den samme Slags Kristendom, og saaledes er det ogsaa nu, hvor rette Kristne er. Hvorledes bekjendes nu Sandheden blandt os? I Kirkerne, ved Prædiken, Bønner og Salmer? Ja, Gud være Tak, det sker. Men hvorledes lyder Bekjendelsen ellers? I Hjemmene, af Forældre lige overfor deres Børn, i Handel og Vandel? Hvorledes lyder den lige overfor Menighedens Medlemmer, mod Synd og Vildfarelse, hvor der trænges Trøst og Opmuntring, og hvor der trænges Hjælp? Hvorledes takkes Gud for Hans Velgjerninger, og hvorledes bøier de sig under Guds faderlige Tugt? Utallige er Anledningerne til Bekjendelse. Og Han vil vi skal bekjende ogsaa det, som Menneskene ikke har Lyst til at høre, dersom det er Hans Ord. Sker vor Bekjendelse ogsaa i Gjerninger, saa vi stadfæste Ordet, idet vi afholde os fra Synd, "fordi vi er Kristne"? Og Arbeidet for Guds

Rige, sker det til Guds Ære, forat Andre kan vindes, og fordi Han vil det? Kort — lever vi som vi gjør, fordi vi er Kristne, efter Apostelens Ord: "Gjør alt i Jesu Navn"? Er vi blevne dygtige til dette i alle disse Aar, lydige, ivrige, varmhjertede, sterke Kristne? Der er vel dem som vil sige: Ak, det er smaat nok med Bekjendelsen, men fornegte Ham gjør jeg dog ikke. Ingen skal faa mig fra min Fædrenetro. En Kristen, en Lutheraner vil jeg være. Mine Venner: En Bekjendelse aflægger vi, enten vi tænker derpaa eller ikke. Vi maa enten være med Kristus eller mod Ham. Hvad gjør den, som forsømmer Guds Ord og foragter det, ialfald i enkelte Stykker? Hvad gjør den, som ligger i en eller anden Synds Tjeneste, i Drukkenskab, eller Uenighed, i Gjerrighed, eller Æresyge, som elsker Penge høiere end Kristus og ikke vil tjene Ham dermed, naar Han har det behov til sit Riges Tjeneste? Eller den som mener han maa skikke sig lige med Verden og gjøre som den? Saadanne fornegter Kristus og følger Kjødet eller Verden, enten det nu sker for at undgaa Selvfornegtelse eller Verdens Ufred og Spot.

3. Men om vi nu, om end i Skrøbelighed, saa dog ærligt, har stræbt at bekjende vor Frelser, hvad har da Virkningen været? Eller om nogen, som ikke har gjort det, gaar i sig selv og vil bekjende Kristus herefter, hvad vil Virkningen være? Vil man derved opnaa at faa være i Fred, eller at vinde Menneskers Bifald og Ære? Nei, siger Jesus. Der er Verden — vil den glæde sig i vor Bekjendelse? Den har sin egen Bekjendelse, sit eget Vidnesbyrd, sin egen Gud — Mammon, og sin egen Glæde og Fred. Derfor hader den Kristi Vidnesbyrd, thi det dømmer Verden og dens Fyrste. En vis Religion, om den og kaldes kristelig, kan være god nok ogsaa i Verdens Øine, men Evangeliet i egentlig Forstand, det er Verden en

Daarlighed, som gjør Mennesket uskikket til at varetage et Verdens Barns Formaal. Der er fremdeles Navnkristne. De hader Bekjendelsen, thi den dømmer den. Derfor kalder de dem som aflægger den, for Hyklere, Skinhellige og lignende. Endelig er der Kristne, som har forladt Ordet, idet de mer eller mindre er frafaldne fra dets Vidnesbyrd. De har fundet andre Troesgrundsætninger, og holde sig til sine egne Meninger, og sine egne Øvelser, udenfor eller imod Guds Ord. Men de troe Bekjendere hader de. De skjælder dem ud for ukjærlige, stridssyge og Bogstavtrælle. De kjender ikke Kristus ret. Derfor er stundom endog Evangeliet skadeligt i deres Øine, og de som er bange for at afvige fra noget Guds Ord, beskylder de for at vække Splid i Kirken, ligesom Akab beskyldte Elias for at forstyrre Israel. Hvor ofte fristes vi ikke ved alt dette til at blive lunkne og slappe i vor Bekjendelse! Af Verden, til at følge dens lokkende Eksempler. Af Navnkristne, til at blive ligegyldige for det Vidnesbyrd vi aflægger i Ord og Gjerning. Af dem som er ulydige i Bekjendelsen, til at tie og lade Alt være lige godt. Hvorledes skal vi da styrkes? Opad med Hjerterne! Jesus siger, Han har talt disse Ord til os, at vi ikke skal forarges. Lader os komme Jesus ihu! Lader os og komme ihu den Sky af Vidner, som er gaaet foran os! Vor Frelser har ikke forladt os. Han vil heller ikke herefter gjøre det. Kun at vi ærligt vil mindes Hans Ord: "Den som bekjender mig for Menneskene, ham vil og jeg bekjende for min Fader som er i Himlene."

Første Pinsedag.

Gud give eder den rette Pinseglæde ved den Helligaand i Jesu Navn! Amen.

Vi har i Lektien idag atter hørt om den underfulde Begivenhed i Jerusalem den tiende Dag efter Frelserens Himmelfart. Der sad disse jødiske Mænd og Kvinder, som havde holdt sig til Ham, og som i disse sidste 50–60 Dage havde oplevet alle disse vidunderlige Ting, der tildrog sig efter Jesu sidste Indtog i Jerusalem. De havde været barnlig glade og ivrige for Jesus, mens de vandrede omkring med ham. De havde været elendige og ulykkelige, da Han var død — ja, hvem kan udsige deres Elendighed, da Han var borte, for hvem de havde forladt alt, og af hvem de havde haabet alt, først og fremst Sjælefred? Men Han var kommen igjen, de havde seet Ham — men saa var Han atter skjult for dem, og de saa Ham ikke; thi ikke ved Synet, men ved Hjertets Tro skulde de frelses. Troede de da? Ja, og dog nei. Han havde bebreidet dem deres Vantro, og de maatte da bøie sig for, hvad de selv saa og hørte. Men saa var Han atter borte. Deres Hjerter var vaklende. Tilsidst havde de seet Ham fare til Himlen. Før det skede, havde Han sagt til dem, at de skulde blive i Jerusalem og der "oppebie Faderens Forjættelse", og at de skulde "døbes med den Helligaand", og at de skulde "blive iførte Kraft fra det høie". Hvad var dette? Hvad mente Han dermed? Ingen vidste det. Saa var da de ti Dage siden Herrens Himmelfart gaaede hen under disse

Forventninger. Den jødiske Pinsefest var kommen, og de sad sammen, som de pleiede. Hvad deres Tanker har samlet sig om, er ikke vanskeligt for os at vide.

Da med en Gang hører de en Stormlyd fra Himlen som af et vældigt fremfarende Veir. Ind til dem kommer den vidunderlige Brusen og fylder hele Huset, og med det samme faar de se, hvad der aldrig var seet før: Ildflammer, Tunger som af Ild, der lyste over enhver af dem. Og som Ilden synlig hvilede over dem, saa var der og en himmelsk Ild brændende i deres Hjerter, og med en før ukjendt Evne talte de i Sprog, som før havde været dem fremmede, og vidnede om Guds store Gjerninger i alle Verdens Tungemaal, eftersom Aanden gav dem at tale.

Saaledes kom Gud den Helligaand fra Himlen. Og kommer Han end ikke synlig og hørbart længere — med Ild og med Tunger kommer Han dog fremdeles: med Ild i Hjerterne, som tændes af det vidunderlige Vidnesbyrd om, at den almægtige, hellige, retfærdige, barmhjertige Gud elsker os, og med Gløb paa Tungerne, som vil og maa bekjende og prise ham, hvis Kjærlighed har gjort Hjerterne saa usigelig rige og glade.

Saa er det da nu Pinsefest rundt om paa Jorden. Omkring i Landene, blandt alle Folk og Slegter og i saa mangfoldige Tungemaal prises Gud for Aandens Gaver. Har det end under Guds Tilladelse paa mange Steder lykkedes Sjælefienden at forvirre Hjerterne, saa de i mangt og meget ikke har bevaret Aandens Vidnesbyrd, saa har dog Gud bevaret sig en Sæd blandt Folkene, som bliver ved Ordet, og som af den Helligaand har lært og fremdeles vil lære at tro, at Gud elsker dem, og som lærer dette derved, at Aanden forklarer for dem Ham, i hvem Guds Kjærlighed er aabenbaret, Jesus, vor høilovede Frelser. Ogsaa os er denne Naade vederfaren. Ogsaa for os

har den mægtige Sandhedens Aand forkyndt vor himmelfarne Frelser. Saa lad os være glade og synge vor Pinsesang og bede den himmelske Gjest atter drage ind til os og blive hos os, i vore Hjerter, i vore Huse, i vor Menighed. Lad os synge:

O Helligaand, kom til os ned,
Din Bolig du i os bered
Ved Ordets Lys og Stjerne!
Du Himmellys, som mørknes ei,
Giv, at vi Sandheds Himmelvei
Ved dig maa følge gjerne!
Dit Skin
Hvert Trin
Os ledsage
Og forjage
Mørkheds Tanker,
Som i vore Hjerter vanker!

Tekst: Joh. 14, 23–31.

Jesus svarede og sagde til ham (Judas): Om nogen elsker mig, skal han holde mit Ord; og min Fader skal elske ham, og vi skulle komme til ham og fæste Bolig hos ham. Hvo mig ikke elsker, holder ikke mine Ord; og det Ord, som I høre, er ikke mit, men Faderens, som mig haver udsendt. Dette haver jeg talet til eder, medens jeg blev hos eder. Men Talsmanden, den Helligaand, hvilken Faderen skal sende i mit Navn, han skal lære eder alle Ting og minde eder om alle Ting, som jeg haver sagt eder. Fred lader jeg eder, min Fred giver jeg eder: ikke som Verden giver, giver jeg eder. Eders Hjerte forfærdes ikke og frygte sig ikke! I have hørt, at jeg sagde til eder: Jeg gaar bort og kommer til eder (igjen); dersom I havde mig kjær, da glædede I eder over, at jeg sagde: Jeg gaar til Faderen; thi min Fader er større end jeg. Og nu haver jeg sagt eder det, før det sker, at naar det er skeet, I da skulle tro. Jeg skal herefter ikke

tale meget med eder; thi denne Verdens Fyrste kommer og haver slet intet i mig; men paa det Verden skal kjende, at jeg elsker Faderen, og ligesom Faderen haver befalet mig, saa gjør jeg. Staar op, lader os gaa herfra.

Vi har vist alle erfaret, at det er lettere at føle sig oplagt og beredt til at feire Julefest og Paaskefest end Pinsefest. Hvorfor er dette saa? Hvorfor er det lettere med Glæde at synge: "Os er idag en Frelser født", og: "O salig Paaskedag, nu har vi vundet Sag", end at bringe Lovsang for den Helligaands Sendelse? Fordi det er lettere at glæde sig i de Gjerninger af Gud, som er udenfor os, end over dem, som foregaar i vort eget Hjerte. Hine kan vi glæde os i med udelt Behag; disse finder altid mere eller mindre Modstand hos os. Saalænge der alene prædikes, hvad Kristus har gjort, "Kristus for os", kan vi indbilde os at have Del deri, omend vort Hjerte vedbliver uforandret, som det var, uforstyrret i sin naturlige Ro. Anderledes, naar der tales til os om den Helligaands Gjerning, om Gjenfødelse, Omvendelse, Sindsforandring og om, at kun ved denne Aandens Gjerning i vore Hjerter kan vi isandhed tilegne os Frelsen og faa Del i den. Saalænge Hjerterne er sorgløse, tilfredse med sig selv, uforstyrrede af Samvittigheden, fordi denne sover, saa længe føler de jo heller ikke nogen Mangel. De vil da heller ikke spørge efter Frelse og heller ikke fatte Frelserens Gjerning. At de ikke desto mindre i denne Tilstand dog kan indbilde sig at tro paa Kristus og i denne Indbildning ogsaa mene at glæde sig over Hans Fødsel og over Hans Seier over Døden, det er der kun altfor mange Vidnesbyrd om. Evangeliet om den Helligaands Sendelse vil de derimod ikke lettelig glæde sig over. Allerede de Navne, hvormed Aanden betegnes, viser os dette. Han kaldes "Trøsteren" og "Talsmanden". Kun den, som er bedrøvet og bange,

vil glæde sig i Trøsteren. Staar du hjælpeløs og forsvarsløs mod Anklagen i dit eget Hjerte, da vil du fatte Velsignelsen i at have til Talsmand Sandhedens Aand, sendt af Gud selv for at antage sig dig og føre dig til Frelseren. Naar Synd og Sorg for Alvor sætter ind paa os, da vil det sees, at hin selvgjorte Tro og Indbildning falder for det første Angreb, og vi vil af Hjertet kunne bekjende: "Jeg tror, at jeg ikke af min Styrke eller Fornuft kan tro paa Kristum eller komme til Kristum, min Herre." Da vi vi fatte St. Pauli Ord, at "ingen kan kalde Jesum Herre uden ved den Helligaand". Da vil vi indse, at ligesom det, vi bekjender i den første og anden Trosartikel, er Guds Gjerning alene, saaledes og det, som vi bekjender i den tredje. Derfor er alt det, som hører til vor "Helliggjørelse", en Trosartikel ligesaa vel som det, der hører til vor "Gjenløsning". Kunde vi selv gjøre det, da behøvedes der ingen Tro derpaa; og kunde vi, om ikke gjøre alt, saa dog gjøre en Del deraf, saa var vor Helliggjørelse for en Del ikke længere en Trosartikel. Men priset og takket være Gud, som har lovet os den Helligaand, der baade kan og vil udføre den Frelsesgjerning i vore Hjerter, som vi selv hverken helt eller for en Del kan istandbringe, og som har lært os at bede:

Kom Gud og Skaber, Helligaand,
Besøg vore Hjerter med din Miskund,
Med Naaden din forny vort Sind,
At i os kjendes Skabning din!

Med denne Bøn i vore Hjerter vil vi da nu med Andagt overveie, hvad Pinsebudskabet lærer os om

den Helligaands Gjerning.

1. Hvori den bestaar.
2. Hvorpaa den kjendes.

I.

Guds Ord siger os, at der er ikke Salighed uden i Kristus. Det siger os ogsaa, at den, som tror paa Kristus, skal blive salig, og at ingen andre end de, som tror paa Ham, skal blive salige. Kristi Gjerning hjælper os altsaa ikke, uden at vi tror, d. e., at vi tilegner os den. For den, som ikke tror, er det, som om Kristus og Hans Gjerning ikke var til. Men at bringe os til denne Tro og at opholde os i den, det siger Guds Ord er den Helligaands Gjerning. Ved sit mægtige Ord og ved Sakramenterne kalder, forsamler, oplyser, helliggjør og opholder Han os i den eneste sande Tro til Kristus. Paa denne Maade og ved hine Naadens Midler samler Han sig en hellig, kristelig Kirke rundt om paa Jorden, de helliges Samfund, i hvilken der er Syndernes Forladelse, salig Død og evigt Liv. Saaledes begynder og fuldkommer den Helligaand vor Helliggjørelse.

Det mægtige Guddomsord er først og sidst Aandens Redskab. Men hvorledes kan vi da vide, at det er den Helligaand, som taler til os i Ordet? Gud være lovet! Den samme, som har budet os at høre, "hvad Aanden siger til Menighederne", Han har ogsaa budet os at høre, hvad de hellige Profeter og Apostle vidner for os; thi Han har sagt, at den Helligaand selv skulde minde disse Mænd og give dem Vidnesbyrdet paa deres Tunge. Dermed er deres Ord bekræftet for alle Tider, og det er os sagt, at det er gjennem Apostlenes Ord, at Aanden taler til os. Apostlenes Vidnesbyrd har vi. Det er fæstet for alle Tider i "det, som skrevet staar". Vi ved, hvorledes disse i sig selv saa skrøbelige Mænd fik Lys og Mod og Kraft til at aflægge sit Vidnesbyrd, idet den Helligaand kom over dem og fyldte deres Hjerter og gav dem isinde, baade hvad og med hvilke Ord de skulde vidne. Det er jo derfor, fordi vi saaledes

har den Helligaands levende Ord iblandt os, at vi feirer vor Glædesfest.

Til Kristus vil den Helligaand føre os. Men, dersom vi skal tro paa Kristus, saa maa vi jo først høre om Hom; thi hvorledes skulde vi tro paa den, om hvem vi ikke havde hørt? Af os selv, af Naturen ved vi jo ikke noget om Frelseren. Ja, af os selv ved vi jo ikke engang, at vi trænger til nogen Frelser. Thi omend Samvittigheden, naar den vaagner hos os, vil ængste os og holde os Død og Dom for Øie, saa vil den dog ikke sige os andet, end at vi maa se til at gjøre godt igjen, hvad vi har forbrudt, og den vil saaledes ikke kunne andet end vise os hen til os selv for at blive frelste. Af sørgelig Erfaring ved vi, at dette ikke er Tilfældet med Hedninger alene, som aldrig har hørt om Kristus, men at det har været saa med mange af os, som dog allerede ved Daaben var komne til Kristus, men som tidlig var affaldne fra Ham og ikke kjendte Ham længere.

Ja, dersom Troen paa Kristus blot bestod i den udvortes Kundskab, at vi havde hørt og lært Beretningen om Ham, at Han var Gud og Menneske, født i Jødeland, død paa Korset, opstanden fra de døde o. s. v., og at vi ikke vilde modsige noget af dette, men gjerne lade det være sandt altsammen, — ja, da var det saare let at være en troende Kristen. Men det er jo ikke en saadan Tro, vi mener, naar vi siger, at vi ikke af vor Styrke eller Fornuft kan tro paa Kristus eller komme til Kristus, vor Herre. Der er jo fuldt op af Mennesker, som virkelig mener, at alle disse Ting, som siges om Kristus, er sande, og som dog ikke bryder sig det allermindste om det altsammen, — som ikke tænker mere paa Jesus, end de tænker paa Pilatus eller Keiser Augustus, og som vilde være netop saadanne, som de er, om der aldrig havde været nogen Jesus i Verden. Men disse tror heller ikke paa Jesus i det nye Testaments

Forstand. Det var ikke den Tro, St. Paulus mener, naar han siger, at vi "retfærdiggjorte ved Troen have Fred med Gud ved vor Herre Jesus Kristus". Det var ikke den Tro, om hvilken St. Johannes siger, at "vor Tro er den Seier, som har overvundet Verden". Denne, den rette Tro, er jo, at vi med Attraa og Længsel og Tillid drages hen til Jesus, fordi vi i Ham kjender vor rette og eneste Frelser, og fordi vi tror, at Han kom til Verden for at frelse os, og at Han ogsaa har fuldbragt vor Frelse, da Han bar vore Synder og blev en Forbandelse for os. Troen er en Forvisning i dit Hjerte om, at Jesus er ikke bare andres Frelser, men netop din. Den er en Fortrøstning, du har til Kristus, en hjertelig Tillid, saa du holder dig til Ham, venter alt godt af Ham, saa du derfor overgiver dig til Ham og lader dig styre af Ham og ikke kan eller tør være Ham foruden. Er der nogen, som af sig selv har Lyst til saaledes at høre Kristus til? Hvem skulde ikke have Lyst til Kristus? vil du sige. Hvem skulde ikke gjerne ville høre Ham til? Lad os ikke bedrage os selv, mine Venner, lad os ikke forveksle, hvad der burde ske, med, hvad der virkelig sker. Lad os ikke indbilde os, at vi har begyndt at gjøre noget, fordi vi synes, vi har erkjendt, at vi burde gjøre det, ligesom hin Søn i Evangeliet, som sagde: "Ja, Herre", da Faderen bad ham gaa hen i Vingaarden, men han gik dog ikke hen. Kom ihu, hvad Israeliterne i Ørkenen sagde, og hvad de samme Israeliter gjorde. Der staar i 2 Mos. 24, 3, at "Moses kom og fortalte Folket alle Herrens Ord og alle Domme. Da svarede alt Folket med én Røst og sagde: Vi ville gjøre efter alle de Ord, som Herren haver sagt." Dette sagde de at de vilde. De indbildte sig vist ogsaa, at de vilde det. Men hvad de virkelig vilde — det viste de ved sin Knur, sin Trods og sin Ulydighed i de 40 Aar, og i Kanaan kom de ikke ind.

Lyst til Kristus i vore naturlige Hjerter? Ja, dersom Kristus kom med Guld, Sølv, Ære og verdslig Visdom. Tænk dig engang dette. Tænk, at der lovedes en vakker Farm med alt Tilbehør frit til dem, som kom, eller at der lovedes hundrede Tusend Dollars. Det skulde hver faa, som kom — og dette skulde de faa her i Kirken idag, og alle vidste det. Mener du, det da vilde være godt at faa Plads her idag? Tænk, hvilken Mylder, hvor de vilde trænge sig frem, hvor de vilde albue sig frem! "Ak, om vi kom for sent!" vilde de sige — "tænk, om der nu ikke var til alle!" Eller om der var Ære at vinde, Ærespøster og høi Anseelse for dem, som kom først, eller Visdom, den Visdom nemlig, som skaffer Anseelse i Verden, eller som giver den, der besidder den, den stolte Bevidsthed, at han staar saa langt over den uvidende Hob, der stræver gjennem Verden ved hans Side! Ja, i alle disse Tilfælde vilde der nok være Lyst i Hjerterne og Vilje til at holde sig til Kristus. Men Han kommer jo ikke saaledes. Hvad Esaias spaaede, da han saa Ham i Aanden, at "der var ikke Anseelse, at vi kunde have Lyst til Ham", det har jo altid været sandt, og det er sandt den Dag idag. Der er intet hos Ham, som tiltaler vort naturlige Sind, men netop det modsatte; thi Han dømmer dette vort Sind og vore naturlige Lyster og Begjæringer og siger, at vi kan ikke tro paa Ham og følge Ham, uden vi for Hans Skyld forlader og forsager alle Ting og har nok i Ham alene. Er der nogen iblandt os, som af sig selv, af sin egen naturlige Aands Evne eller Indsigt kunde have Lyst til dette? Ak nei, det blev nok ikke til Ham eller til Hans Nabver, vi kom, det blev nok til den Ager, som du ved, eller til Kjøbmandskabet eller til Husvæsenet, at vi vendte os, og ikke til Kristus.

Skal vi nemlig komme til Troen paa Kristus, saa maa

vi først have lært, hvor saart vi trænger til Frelse. Og heller ikke dette kan vi komme til at indse ved vor egen naturlige Kraft eller Skarpsindighed. Vi maa tugtes dertil, og dette er da den Helligaands første og forberedende Gjerning. Dertil bruger Han Tugtemesteren, Loven. At vi nu og da har en og anden forbigaaende Ængstelse, en og anden Rist i vor Samvittighed, er ikke nok dertil. Saadanne Smaasaar er snart glemte, og den gamle aandelige Døs eller tunge Søvn vedbliver. Nei, vi maa saaledes vækkes op, at vi ikke faar Fred, før vi finder den hos Kristus. Vi maa grundig overbevises om vor Sjælefare, om vor fordømmelige Tilstand og om vor fuldkomne Afmagt til at redde os ud af den. Ikke bare det, at vi er Syndere, maa vi lære, men at vi er saadanne Syndere, som, overladte til sig selv, er redningsløst fortabte. Hvor tungt gaar det ikke mangengang, før denne Overbevisning kommer ind i Hjertet! Hvor mange Udflugter og Indvendinger og Trøstegrunde og Forsøg paa at hjælpe os selv og Haab paa vor egen Forbedring! Hvor let at sige hine Ord: "mig arme fortabte og fordømte Menneske", og hvor tungt ret at sande dem! At vi er Syndere, store Syndere, de største Syndere, fortabte og fordømte Syndere, det er gjængse Ord; det koster intet at ramse dem efter. Men betænk, min kjære Ven, om du og har seet, at disse Navne er din rette Beskrivelse. Du vil dog gjerne have lidt Ære og Anseelse af andre. Du vil dog gjerne ogsaa anse dig selv for noget, ikke for noget stort maaske; men noget af det, du kalder Selvagtelse, vil du dog have. Men dersom et Menneske er fortabt, dersom han er fordømt af Guds Lov, altsaa medrette fordømmelig,—hvad Ret har han da til at anse sig selv for noget andet end et Udskud? Og hvad Ret har han til at ville ansees af andre for andet end det, han er? Er vi da udlærte i dette, som er den

Helligaands forberedende Lærdom? Ak nei, det er kun lidet, vi har lært, og selv kan vi ikke lære os det. Derfor er det jo vor første Bøn, naar vi kommer sammen her, at Gud vil lære os at sørge over vore Synder. Og ve os, om vi ikke lærer det; thi lærer vi ikke dette, saa vil den Helligaand ikke kunne udføre sin egentlige Gjerning, hvortil hin kun er Forberedelsen, den Gjerning nemlig at forklare Kristus for vore Hjerter og ved Evangelium føre os til Troen paa Ham.

Om vi nemlig er komne saa vidt, at vor Samvittighed er rigtig vaagen, og vi ser, at vi er Guds Fiender og i Sjælefare,—hvad kan vi da af os selv slutte? Intet andet, end at vi faar se til at gjøre godt igjen, hvad vi har forbrudt. Vi vil visselig ogsaa prøve derpaa, vil vel og stundom indbilde os, at vi er paa god Vei, men vil saa atter igjen paany erfare, at vi ikke er det. Sand og varig Hjertefred kan vi ikke erhverve os. Hvor ofte har ikke ængstede Hjerter søgt og spurgt efter denne Fred og spurgt forgjæves eller er blevne afspiste med Svar, som kun forøgede Nøden! Thi hvilket Menneske kan her hjælpe os? Er der nogen, som af sig selv ved noget sikkert derom? Mange Slags Veie har Menneskene optænkt. Nogle har gjort sig det ganske let, andre har gjort sig det tungt og surt; men hverken Letsindigheden eller Vangheden har hjulpet, og det viste sig, hvorhen det fører, naar blinde skal være blindes Veiledere. Thi i aandeligt Mørke ligger Verden, og Menneskene elsker Mørket, fordi de selv er onde og blinde. De elsker Mørket, baade Uretfærdighedens og Egenretfærdighedens Mørke, fordi alt Mørke skjuler over deres onde Væsen. Oftest fatter de ikke, hverken at deres Væsen er ondt, eller at de selv vandrer i Mørket, førend Gravens Mørke dækker over dem.

Hvad var vort Liv, om der ikke var andre Kaar for

os end disse? Tænk dig en Flok Vandrere i en belgmørk Nat, i en ukjendt Egn, omgivne af utallige Farer, uden Hjem, uden Vei, uden Lys, uden Sikkerhed for næste Skridt. De har maaske en Stund trøstet sig med, at de vel vidste, baade hvor de selv var, og hvor Veien var. Men naar nu et Advarselsraab stansede dem, og det gik op for dem, at de var farne vild, at de havde hverken Vei eller Sti, og naar saa de truende, rædselsfulde Farer lidt efter lidt blev kjendte, og de vidste sig ingen Raad, vidste hverken ud eller ind, — hvilken Jammer og Ængstelse vilde der da ikke være under Spørgsmaalet: hvad skal vi gjøre for at blive frelste? Og tænk dig saa, at en Veileder kom, ikke en vaklende, uvis, omend velmenende Raadgiver, men en Veileder med Lys, med sikker og sand Underretning, og ikke det alene, men med Langmodighed mod de vildfarende, med kjærlig Trøst til de bedrøvede, med Kraft til de afmægtige, med vist Seiershaab midt under Farerne, en sikker, mægtig, ufeilbar Fører: — hvorledes vilde Han blive mødt? — med hvilken Glæde og Jubel vilde Han ikke blive modtagen!

Og saaledes kommer den Helligaand, Sandhedens Aand. Frygt ikke, siger Han, fly ikke. I har jo intet Sted at fly til, eders Flugt er Undergang. Det er ikke, som I tænker, at Gud vil fordømme eder. Det er sandt, I er skyldige dertil og har mere end vel fortjent Guds Vrede og Unaade, timelig Død og evig Fordømmelse. Men det er ikke Guds Vilje, at I skal omkomme og fordærves i eders Synder. Gud ynkes over eder, Han er barmhjertig, Han vil have eder frelste; thi Han elsker eder. Hvorledes elsker Han eder? Mon saaledes, at Han vil lukke sit Øie og glemme eders Synder? Nei, Han er den retfærdige Gud. Er det da saaledes, at Han tilnød efter lang Trygling vil lade sig overtale til at eftergive eder

Skylden? Ak nei, Han bier ikke, til I kommer. Med en inderlig, forbarmende, brændende Kjærlighed elsker Han eder, og Hans guddommelige Kjærlighed og Visdom har fundet Frelsens Raad for eder.

I taler og om Kjærlighed. Der sidder en og anden Moder iblandt eder, som mener, hun ved noget om Kjærlighed. Hun ser paa sit syge, lidende Barn og føler sit Hjerte draget til det med inderlig, higende og opofrende Kjærlighed. Den brænder i hendes Hjerte og lyser ud af hendes Øie, og dog — denne Kjærlighed er kun som en Gnist mod den Kjærlighed, med hvilken Gud elsker dig, du arme, syndige Sjæl. Hør, hvad Han selv siger: "Kan og en Kvinde glemme sit diende Barn, at hun ikke forbarmer sig over sit Livs Søn? Ja, om nogen af dem kan glamme dem, da vil jeg, jeg dog ikke glemme dig." I ved, hvad en from og kjærlig Faders Hjertelag er mod en vildfarende Søn. I mindes vel hint Davids Raab efter sin arme, forlorne Søn — hans sønderrevne Hjertes Raab: "Min Søn Absalon, min Søn, min Søn Absalon, gid jeg, jeg maatte dø for dig, Absalon, min Søn, min Søn!" Vore Hjerter bevæges med Davids, naar vi hører dette Raab, og vi siger til os selv: ja, dette er Kjærlighed. Mine Venner, den er dog intet mod den Kjærlighed, med hvilken Gud elsker sine forlorne Sønner og Døtre; thi Gud er Kjærlighed. Den er Hans Væsen, og dette er det, som den Helligaand forklarer for os, naar Han i Evangeliet fører os til Ham, i hvem Guds Kjærlighed er aabenbaret, vor høilovede Frelser, Guds Søn, som blev Menneske, som er kommen til Verden for at gjøre os Syndere salige, som tog Tjenerskikkelsen paa sig og blev os Mennesker lig, som, selv uden Synd, dog bar vore Synder og deres Forsmædelse, som under Helvedes Rædsler og Angst bar vor Straf paa sit Legeme og paa sin Sjæl, indtil Han kunde sige:

Det er fuldbragt, nu er deres Synd udsonet, og deres Frelse erhvervet. Til Ham fører den Helligaand os og viser os Ham ved Faderens høire Haand, hvorfra Han nu styrer og regjerer sit Rige. Hvad vor Herre Jesus har gjort og har sagt, det minder Aanden os om. Kommer til mig, sagde Han, I trætte og bedrøvede Sjæle! Den, som kommer til mig, vil jeg ingenlunde støde ud. Se, jeg er med eder alle Dage indtil Verdens Ende, jeg vil ikke forlade eder faderløse, jeg vil tage eder til mig, at hvor jeg er, der skal ogsaa I være.

Se, kjære Menighed, dette er kortelig den Helligaands salige Budskab til de bange, bedrøvede Sjæle. Derfor holder vi Pinsefest, fordi den himmelske Lærer af Guds Naade er kommen iblandt os at forkynde os dette til Salighed og virke Troen derpaa i vore Hjerter. Men har vi nu og alle Del i denne store Glæde og Velsignelse? Er vi og i Sandhed den Helligaands Disciple? Har vi lært af Ham? Har vi lært ikke bare med Forstanden, men i vore Hjerter, saa at Sandheden har faaet Magt over os? Det, som den Helligaand lærer os, er at kjende Synden og Naaden. Har du lært dette, kjære Ven? Er du i dine egne Øine bleven en ganske fattig og uværdig Synder, og tror du, at du for Jesu Skyld er et frelst Guds Barn?

Ikke alle, som bærer det kristne Navn, er isandhed den Helligaands Disciple. Der er mange, som modstaar den Helligaand, mange, som vistnok hører Ordet, men ikke tager det til Hjerte. Den Helligaand straffer dem for deres Synd, viser dem deres Hjerters Fordærvelse, siger dem, at der venter dem Trængsel og Angst. De agter det ikke. De bliver, som de var, uden Bekymring, uden Anger, uden Sorg eller Suk efter Frelse. Nogle fatter slet ikke Aandens Straf i Loven. Andre fordreier og forvender Lovens Ord baade for sig selv og for andre og trodser paa,

at Gud fordrer ikke mere af os end det, som er os muligt; "naar vi gjør det saa godt, vi kan, saa er Han tilfreds." God Vilje, det har vi, mener de, og med vor Skrøbelighed vil Gud ikke tage det saa nøie. Og i denne Trods mod den Helligaands Overbevisning styrkes de af Løgnens Aand, som saa kløgtig ved at trøste og søvndysse dem i deres Sikkerhed.

Den Helligaand vidner for dem om Naaden. De fatter det ikke, glædes ikke derved, takker ikke derfor; de søger andre Skatte, en anden Fred, den, som Verden giver — eller, om de har lært at spørge efter Frelse, saa skrækker Løgnens Aand dem tilbage, viser dem, hvor store deres Synder er, spotter Evangeliet om den frie Naade som en altfor let Vei til Himmerige, indbilder dem vel endog, at denne Mistro til Evangeliet er et Vidnesbyrd om et ret aandeligt Sind, og bringer dem, som Luther siger, til at korse sig med Hænder og Fødder for en saadan Tro, at de skulde være Guds Børn alene ved at tro paa Jesu Kristus — nei, der maa nok mere til, mener de.

Er det da saa let en Vei, dette, at tro, at vi for Jesu Skyld agtes af Gud, som om vi ikke havde syndet? Er det rimeligt for vor Tanke, at saadanne, som vi er, skulde regnes for Guds Børn? Stemmer dette med vor Samvittigheds Dom? Er det let at haabe og vente Salighed, naar vi daglig ser, at vi fortjener Fordømmelse? Det ved du, kjære Sjæl, som ved Guds Naade har stræbt efter at tro det, og hos hvem saaledes Aandens Gjerning er begyndt. Let? Nei — umuligt er det for vort naturlige Hjerte. Alt sammensverger sig derimod: den saarede Samvittighed, den kjødelige Fornuft, det naturlige Hovmod. En Guds Undergjerning er det, naar til Trods for al denne Modstand Troen paa Kristus af den Helligaand ved Ordet tændes i Hjertet. Sker dette, da er vi salige Mennesker; forat det skal ske, derfor er den Helligaand kommen,

og saa vist som vi nu har og hører deres Ord, til hvem den Helligaand kom hin Pinsemorgen i Jerusalem, saa vist ved vi og, Han vil udføre denne Gjerning i dit og mit Hjerte. Gud spotter ikke os arme Syndere.

II.

Hvorpaa kjendes det da, at vi er den Helligaands Disciple? Hvad Merke er der paa Aandens Gjerning i vore Hjerter? Dette vil vi nu tilsidst kortelig efter vor Evangelietekst minde os om. Merket er Kjærlighed til Jesus, Guds og Marias Søn. Tror du, at Han er og vil være din Frelser, saa kan du ikke andet end elske Ham. Han er din Salighed, du kan ikke være Ham foruden. Du tænker med Forfærdelse paa, at du skulde rives fra Ham. Du tænker paa de Glæder, som kunde lokke dig, paa de Sorger, som kunde rive dig fra Ham, og af dit inderste Hjerte vil du sige: "Nei, for al den Ting, jeg vidste, kan jeg ei min Jesum miste!" Ikke en Kjærlighed, som gaar op i bare søde Følelser, virker den Helligaand i vore Hjerter. De, som elsker Herren, har ikke stort Mod paa at tale om sin Kjærlighed. De ser kun altfor vel, hvor saare fattig og ringe den er, og hvor de maa skamme sig over, at deres Kjærlighed ikke er sterkere, renere, mere brændende og opofrende. Det er deres daglige Sorg, at det er saa, og de forstaar, at som Kjærligheden er, saa er og Troen. Er Kjærligheden skrøbelig, saa kommer det af, at Troen er skrøbelig. Og til at erkjende dette, hjælper den Helligaand os, idet Han minder os om Jesu Ord: "Dersom nogen elsker mig, skal han holde mit Ord." Dette er altsaa Kjærlighedens Prøve, at vi holder Hans Ord. Hvilke Ord? Alt, hvad Han siger os. "Den Helligaand skal lære eder alt og minde eder om alt, hvad jeg har sagt eder", siger Jesus. Altsaa om Synd og om Dom, om Naade, om Omvendelse, om Fornegtelse, om Bekjendelse, om Kors, om

Kjærlighed til Brødrene o.s.v. Alt bliver os vigtigt; thi alt trænger vi til. Vi merker jo kun altfor vel, hvorledes vort naturlige Sind helst vil gaa efter sine egne Tanker. Er vi ikke fremdeles fristede til at misbruge Naaden? Eller om vi skrækkes derfor, fristes vi da ikke atter og atter til at ville være vore egne Frelsere? Er der ikke nu og da en eller anden "liden Synd", som vi fristes til at undskylde og besmykke? Eller er der ikke et og andet, vi med Selvbehag stoler paa hos os selv og hemmelig ophøier os af? Vilde dette være saa, dersom vor Kjærlighed til Herren var, som den burde være? Er det da ikke saa, at vi atter og atter trænger til at mindes selv om "Begyndelsesgrundene" — vi, som dog "efter Tiden endog burde være Lærere"? Visselig trænger vi atter og atter til at bede: "Kom, Sandheds Aand, og lede mig paa Sandheds Veie rettelig, at aldrig jeg fra Troens Grund et Haarsbred viger nogen Stund." Vi trænger til at mindes af den Helligaand om de Jesu Ord, i hvilke Han lærer os. Hans Lærdom vil vi tro, om den ogsaa er gaadefuld for os. Naar Han straffer os, saa vil vi give Ham Ret; vi vil ydmyge os for Ham, vi vil ikke undskylde os, men forbedre os. Hvad Han befaler os, det vil vi erkjende for vor Pligt. Naar Han advarer os, da vil vi gjerne være forsigtige og stræbe at undgaa Faren, at vi ikke skal lede os selv i Fristelse. Naar Han trøster os og giver os Løfter, saa vil vi stræbe at forlade os derpaa — haabe og bie og være tilfredse. Saaledes vil vi stræbe at holde Hans Ord, om vi elsker Ham, og under alt dette vil vi idelig maatte erkjende vor Ufuldkommenhed, vore Synder, vort naturlige Hjertes Fordærvelse og saaledes paany søge Naade og Tilgivelse, idelig paany ty til Kristus.

Og ikke er Han heller langt borte fra den, som saaledes dreven af den Helligaand tyr til Ham. Han siger: "Min Fader skal elske ham, og vi skulle komme til ham og

fæste Bolig hos ham." Er dette muligt? Tør nogen af os tro saadant om sig selv? Fattige Syndere, som vi er, Guds Bolig i Aanden? Ja, mine Brødre og Søstre, saa er Jesu Ord. Saa stor er Guds Naade, saa uendelig Hans forbarmende Kjærlighed. Du er for ringe, siger du. Jo ringere du er i dine egne Øine, jo mere bekymret over dig selv, jo fattigere og jo mere trængende du er, desto nærmere er du den Beskrivelse, Han selv har givet over de Hjerter, som Han vil gjøre til sine Boliger: "Jeg vil bo", siger Han, "i det høie og hellige og hos en sønderknust og fornedret i Aanden til at gjøre de fornedredes Aand levende og at gjøre de sønderknustes Hjerter levende." En saadan Guds Bolig i Aanden var St. Paulus. Ikke paa Skrømt kaldte Han sig "den største blandt Syndere"; dog tvilede han ikke paa, at Gud havde antaget sig ham og gjort ham til sin Bolig. Den Helligaand havde overbevist ham. I hans Hjerte var Jesus dragen ind ved Troen og havde fyldt det saa, at der var ikke Plads til andet. "Hvad jeg nu lever i Kjødet", siger han, "det lever jeg i Guds Søns Tro, som elskede mig og gav sig selv hen for mig." Han bar det Merke af Aandens Gjerning, den Kjærlighed til Jesus, som aabenbarer sig i Troens Lydighed mod Hans Ord, og han bar ogsaa det andet Merke: den Fred, som Jesus lyser over sine. Ak, vil mangen ængstelig Sjæl tænke: det Merke har jeg ikke; thi jeg lever i Ængstelse og med mange Tvilens og Frygtens Tanker. Min kjære Ven, du, som tænker saa, hvad er du bekymret for? Er det dine Synder og dit Hjertes Daarlighed? Er det din Salighed, du ængstes for? Hvor søger du den da? Hos Kristus, siger du. Har du da glemt Jesu Ord, at den, som søger, han skal finde? Den Helligaand minder dig atter idag om disse Ord. Hvem har lært dig at søge til Kristus? Er det dig selv? Er det Verdens Aand? Nei, dette har

Han lært dig, hvis Fest vi idag feirer. Han har lært dig, hvad du nu erkjender, at du tør og kan ikke være uden Jesus. Du erkjender dog altsaa Ham for din Fred. Saa lad dig da ikke friste til Mishaab. Ligesom du har lært af den Helligaand, saa lær fremdeles af Ham. Kast din Sorg paa Ham, som alene kan bære den. Ikke det er Guds Børns Merke, at de altid føler den søde Fred i sine Hjerter, men det, at de, omend med Smerte, søger Freden i Ham, i hvem den alene er at finde. Om dem, hvis Sorg har denne Grund, heder det: "Salige ere de, som sørge; thi de skulle husvales." Thi ogsaa Striden er Guds Børns Merke.

Se, mine kjære Brødre og Søstre, hvilken Grundforskjel der er mellem dem, som er den Helligaands Disciple, og dem, som ikke er det, mellem dem, som drives af Guds Aand, og dem, som følger sin egen eller Verdens Aand, mellem dem, som har ved den Helligaand fundet Ham, der er Veien og Lyset, og dem, som famler vildfarende om i Mørket og lever uden Kristus og derfor uden Gud i Verden. Lad os aldrig glemme, at Jesus har sagt: "Se, Guds Rige er indeni eder!" Men at plante det der, det er den Helligaands Gjerning. Saa lad os da prise og takke Ham, den langmodige, himmelske Læremester, som ikke er bleven træt af os, men endnu fremdeles har sin Gjerning iblandt os. Ser vi da, at der mangler os noget, ak, saare meget som oftest, og maa vi med Skam slaa vore Øine ned, fordi vi ikke er komne længere frem og ikke bærer skjønnere Vidnesbyrd efter den himmelske Lærers Gjerning, saa lad os bede, daglig, flittig bede saaledes, som Han selv, Bønnens Aand, veileder os til at bede i Jesu Navn. Han, som har lovet os sin Helligaand, — Han, hvis Løfte saa herlig opfyldtes hin Pinsedag, Han vil og for os opfylde sit Løfte og bevare os, indtil vi med hellige Tunger af hellige og syndefri Hjerter istemmer den evige Pinsesang i Himlene. Hallelujah! Amen.

Trinitatis Søndag.*

Tekst: Rom. 11, 33–36.

O Rigdoms Dyb baade paa Guds Visdom og Kundskab! Hvor uransagelige ere hans Domme, og hans Veie usporlige! Thi hvo har kjendt Herrens Sind? Eller hvo var hans Raadgiver? Eller hvo gav ham først, saa det skulde betales ham igjen? Thi af ham og ved ham og til ham ere alle Ting; ham være Ære i Evighed! Amen.

"Amen, Velsignelse og Ære og Visdom og Tak og Pris og Magt og Styrke være vor Gud i al Evighed! Amen." Hvorfor istemmer de hellige Engle og alle Salige i Himlen denne Lovprisning? Fordi de kjende Gud — at Han er det høieste Gode — hvem derfor al Pris og Tak og Ære tilhører. Men den Lovsang, som evig lyder i Himlene, den begynder i Ringhed, blandt de Hellige paa Jorden, i Guds Børns Halleluja. Ogsaa her er det kun de som kjende Gud, der prise Ham. Hos dem er det evige Liv begyndt. Det er de hvis Hjerter er rensede ved Troen. Thi "salige ere de Rene af Hjertet, thi de skulle se Gud." Den som kjender Gud, maa prise Ham som det Skjønneste, Ædleste, Mægtigste og Herligste han ved. Et enkelt Stykke har St. Paulus talt om. Guds underfulde Frelsesraad var nemlig ved den Helligaands Oplysning opladt for ham, saa han kunde se noget deraf, — hvorledes Jødernes Fald blev Hedningernes Opreisning, men hvorledes atter disses Frelse skulde blive til Frelse ogsaa for hine. "Thi Gud har indesluttet alle under Ulydighed, forat Han kunde forbarme sig over Alle." Derefter følger Lovprisningen i vor Tekst. Den giver os Anledning til at overveie:

Den Opfordring vi har til hellig Forundring og Lovprisning over Guds Raad.

Vi betragter:

1. Umuligheden af at erkjende dette af os selv.

2. Midlet, hvorved det erkjendes.

Skal jeg behøve at bevise, at det er umuligt for et Menneske af sig selv at udgranske Guds Vilje og Veie? At mene at man er istand dertil, er den høieste Ufornuft. "Hvem vil I ligne mig med?" heder det hos Esaias. Hvad kan vi naa med Fornuftens Lys? At der er en Gud, kun en, som er almægtig og hader det Onde, det kan vi vel erkjende. Dog har vi ikke engang klar Indsigt i, hvad der er Ondt. Vi kan vel have en Erkjendelse af, at vi bør gjøre Godt, og at der er et Liv efter dette. Men under alt dette vil der dog være Uvished og Ufred, baade med Hensyn til Styrelsen i den nærværende Verden og Tilstanden i den kommende. Med Rette spørges derfor: "Hvo haver kjendt Herrens Sind?" Hvorledes stiller nu Menneskene sig til dette Spørgsmaal? Nogle spørge slet ikke derefter. Enten Gud er med dem eller mod dem, enten Han vil gjøre dem salige eller fordømme dem, det er noget, hvorom de ikke bekymrer sig. De har forladt den levende Gud. Dette sker ofte ogsaa inden Kristenheden, selv blandt saadanne som beskjæftiger sig med kristelige Ting, ja endog ofte tager Del i den ydre Gudstjeneste. Men Hjertet og Samvittigheden er ikke med. Den sande Gud kjender de ikke, og da de dog maa have en Gud, saa henfalder de til Afguder, snart af den ene, snart af en anden Art.

Andre tror, at de er meget kloge og vise. At Guds Domme er uransagelige, og Hans Veie usporlige, det vil de ikke erkjende. Derfor vil de, at deres egne Indbildninger eller andre Menneskers Paafund skal være det af-

gjørende. "Gud maa have tænkt saa og saa", eller, "Gud maa have ment dette og hint." Saaledes tænke de og kommer derved i allehaande Vildfarelser. Om saadanne heder det i Skriften: "De dyrke mig forgjæves." Hvad du eller andre Mennesker finder paa om Guds Væsen og Villie, gjælder Intet. Det er den høieste Grad af Ufornuft og Formastelse, at ville lade det være det afgjørende. Thi ikke det alene er Afgudsdyrkelse, som skildres hos Esaias, "at bøie Knæ for en Trægren" o. s. v. En Gud, hvis Væsen og Villie vi selv har udspekuleret, er ogsaa en Afgud. Og Verden er fuld af saadanne. Der er mange Eksempler nævnt i Skriften paa den Slags Afgudsdyrkere. Om dem heder det: "I mene, at jeg skulde være som I." Der klages over, at de ære Gud med en blot udvortes Dyrkelse, med sine Læber, at de vise Lydighed mod Bogstaven alene, at de vil være Guds Raadgivere, og vil give Ham noget tilforn. Saadanne egensindige, selvkloge og hovmodige Mennesker er der baade blandt Hedninger, Jøder og saakaldte Kristne. Og af det kjødelige, selvkloge Sind, der selv vil udgranske Guds Hemmeligheder, kommer da alle Slags Partier og Sekter og Strid inden Kirken.

2. Hvorledes kan da nogen kjende Gud og saaledes komme til at prise Ham ret? Gud har selv talt til os, og vi har Ordet stadfæstet iblandt os. Men Ordet er Guds Tanke og Villie. Han som er Ordet, er selv bleven Kjød. Og Ham, der er Herlighedens Afglans og Hans Væsens udtrykte Billede, Ham hører vi i Ordet. Lige overfor dette er derfor Ærbødighed og Underkastelse det ene rette. Han har sagt det. Det er det afgjørende. Nu kan vi vide, hvorledes Gud er sindet mod os Mennesker. Nu kan vi lære Hans Villie at kjende, og vide, hvorledes vi kan blive salige, men da maa vi lade Ham selv undervise os. Selv Apostelen Paulus erkjender, at hans egen Visdom og For-

stand her ikke nytter. Hør hans Vidnesbyrd: "Ingen ved, hvad der er i Gud, uden Guds Aand. Vi tale Guds Visdom, den hemmelighedsfulde, hvilken var skjult, hvilken Gud forud haver beskikket før Verdens Begyndelse. Os har Gud aabenbaret det. I Kristus er alle Visdommens og Kundskabens Skatte skjulte." Det er hans Bekjendelse. Derfor siger han ogsaa: "Jeg agtede mig ikke at vide noget iblandt eder, uden Jesum Kristum og Ham korsfæstet" (1 Kor. 2).

Derfor, vil vi erkjende Gud, da maa vi hen til Kristus. I Ham er Loven rettelig forklaret for os. Hvilke jammerlige Forestillinger om Ondt og Godt danner ikke Menneskene sig, naar de følger sine egne Meninger! Godt kalder man ofte det, som dog paa ingen Maade kan bestaa for Gud. Og paa den anden Side — det som er den største Vederstyggelighed for Gud, betegnes ofte med et Smil, som en liden Skrøbelighed. Hvilket ondt og smerteligt Syn viser ikke Loven os, idet den aabenbarer hvad Synden er! Og hvor faar vi se det, dersom vi ellers bruger Loven ret? Hos os selv er det, i vort eget Væsen. Det er det, vi da lærer at kjende som i Bund og Grund fordærvet. Over os er det Loven fælder sin fortærende Dom. Hvor skulle vi da hen? Det er kun ét, som her kan hjælpe os. Det er at komme til Ham, som ikke alene forklarer Loven for os, men i hvem ogsaa Evangeliet er aabenbaret. Der alene lærer vi at kjende Guds Kjærlighed. Hvilket Menneske kan udgranske den? Her staar vi lige overfor et Under af Guds Kjærlighed, som hverken Mennesker eller Engle kunde udtænke eller endog ret forstaa. Derfor siger ogsaa Apostelen Petrus, at "Evangeliet blev forkyndt formedelst den Helligaand, som blev sendt af Himmelen; hvilke Ting Englene begjære at gjennemskue" (1 Pet. 1). Guds Søn, Gud selv blev Menneske. Han har fuldkommen

opfyldt alle Lovens Krav. Han har fuldt ud lidt Syndens Straf, og Han har gjort det altsammen for os. Derved er vore Synder udsonet og Guds Retfærdighed tilfredsstillet. Her kjender vi Herrens Sind, thi her er Guds Kjærlighed aabenbaret. Her er Vei for alle bange, fattige, hungrende Sjæle. De blir Guds Børn, naar de tror dette Evangelium, og saaledes i Ydmyghed modtager Ham, som der tilbydes dem. Men her er ingen Vei for dem som vil være store, for de stolte, sikre, egenretfærdige Aander. Thi Jesus siger: "Jeg priser dig, Fader, Himmelens og Jordens Herre, at du har skjult dette for de Vise og Forstandige, og aabenbaret det for de umyndige." Har du da troet Evangeliet? Siger du med Paulus: "O Rigdoms Dyb, baade paa Guds Visdom og Kundskab!" Eller har du og villet være Guds Raadgiver? Maaske du ofte i Sikkerhed kan have slaaet dig til Ro med den Tanke, at det ikke er saa farligt, at Herrens Domme dog ikke kan være saa strenge. Eller kanhænde du ofte har været frygtagtig og tænkt: "Mig kan da Gud ikke elske, saadan som jeg er." Men hvorledes det end kan have været med os, kjære Tilhørere, lader os se hen til Ordet! Gud har aabenbaret det for os, og det er derefter Han vil dømme. Lader os ikke gaa i Tvivl eller i Mørke, men lader os ledes af dets Lys, og bede Gud bevare det for os. Da vil vi have Glæde deri, og af Hjertet kunne prise Gud for Hans uudsigelige Naade.

Første Søndag efter Trinitatis.*

Tekst: Luk. 16, 19–31.

Men der var et rigt Menneske, og han klædte sig i Purpur og kosteligt Linklæde og levede hver Dag herlig og i Glæde. Men der var en Fattig ved Navn Lazarus, som var kastet for hans Dør, fuld af Saar, og han ønskede at mættes af de Smuler, som faldt af den Riges Bord; men endog Hundene kom og slikkede hans Saar. Men det begav sig, at den Fattige døde, og at han blev henbaaren af Englene i Abrahams Skjød. Men den Rige døde ogsaa og blev begraven. Og da han opløftede sine Øine i Helvede, da han var i Pine, saa han Abraham langt borte og Lazarus i hans Skjød. Og han raabte og sagde: Fader Abraham! Forbarm dig over mig og send Lazarus, forat han kan dyppe det yderste af sin Finger i Vand og læske min Tunge! Thi jeg pines svarlig i denne Lue. Men Abraham sagde: Søn! Kom i Hu, at du har annammet dit Gode i din Livstid, og Lazarus ligesaa det Onde! Men nu trøstes han, og du pines. Og foruden alt dette er mellem os og eder et stort Svælg befæstet, forat de, som ville fare herfra ned til eder, ikke skulle kunne, ikke heller de derfra komme over til os. Men han sagde: Saa beder jeg dig, Fader, at du sender ham til min Faders Hus, thi jeg har fem Brødre, forat han kan vidne for dem, forat ikke ogsaa de skulle komme til dette Pinens Sted. Abraham sagde til ham: De have Moses og Profeterne; lad dem høre dem! Men han sagde: Nei, Fader Abraham! Men dersom Nogen af de Døde gik til dem, da omvendte de sig. Men han sagde til ham: Høre de ikke Moses og Profeterne, da skulle de heller ikke tro, om Nogen opstaar fra de Døde.

I den Hellige Skrift er der mange Steder, som viser os Guds Villie med Hensyn til alle Enkeltheder angaaende

Saliggjørelsens Orden. For Eksempel hvor der tales om Synd, om Arvesynd, og om enkelte Synder, om Frelserens Gjerning, om den Helligaands Gjerning, om Omvendelsen og lignende. Andre Skriftsteder viser os de store Hovedtræk i Frelsens Vei. For Eksempel: "Søger først Guds Rige og Hans Retfærdighed!" "Hvad gavner det et Menneske, om han vinder den ganske Verden, men tager Skade paa sin Sjæl?" o. s. v. Saaledes ogsaa det Ord, som nu ligger for os. Her forelægges os det Spørgsmaal: "Hvad er dit Gode? Hvad lever du for? Hvad søger du?" O at vi maatte lære at svare paa dette Spørgsmaal i vore Hjerter, uden Løgn og Selvbedrag. Ikke svare: "Saa og saa burde jeg gjøre", men svare paa hvad jeg virkelig gjør. De to Mænds Vei, som idag foreholdes os, skal lære os at svare paa det Spørgsmaal: "Hvor er du paa Veien hen?" Maa det hede: "Vend om!" eller: "Hold frem som du gaar!"? Er det saa, at de som har været rige og sunde her i Verden, siden maa komme i Pine, og at de som har været fattige og syge, faar det godt sidenefter? Nei visst ikke! Der er Rige, som er paa Vei til Himlen, og der er Fattige, som er paa Vei til Helvede. Hvad vi trænger til at lære, er:

1. **Naar er Rigdom farlig?**
2. **Naar er Fattigdom til Velsignelse?**

"Der er Intet nyt under Solen", og Rigdommens Farer er heller ikke nye. Det har været vigtigt at kjende dem til alle Tider. Og ganske særdeles vigtigt er det i vore Dage og i dette Land. Hvad siges der os nu om den Rige i vort Evangelium? Der er ofte blevet gjort opmerksom paa, at der siges intet særdeles Ondt om ham. Dette er vigtigt. Vi finder ikke, at han beskyldes for Bedrageri, eller at han udvortes forsømte Guds Ord. Ikke engang

Ubarmhjertighed er det sikkert han var skyldig i efter Verdens Dom. Thi maaske sendte han ud Levninger til Hjælp for Fattige. Men i høiere, i kristelig Forstand har han ganske vist ikke øvet Barmhjertighed. Han levet hver Dag herlig og i Glæde. Noget andet eller noget høiere ser vi ikke han brød sig om. Men kan En leve saaledes i Glæde bestandig? Var der ingen Alvorsdage ind iblandt? Han kan vel ogsaa have havt en og anden Mindelse om sit Livs Forfængelighed og Tomhed, og om hvor snart det kunde være forbi. Men da er det vel mødt med saadanne Udflugter, som Menneskene har saa let for at finde paa, og der er ikke blevet nogen Forandring. Vor Herre Jesus har selv beskrevet hans Liv. Havde der været noget andet af Betydning, end det som her fortælles, da havde han sagt os det. Dette er altsaa den Slags Rigdom som er farlig, den som fylder Hjertet. Livet bestod for ham i at nyde det Forgjængelige, i at have gode Dage, eller ialfald at jage derefter. Thi en Rigdoms Træl er ikke bare den som har disse Ting til sit egentlige Gode, men ogsaa den, som tragter efter dem som sit rette Gode. Enten da Godset samles, eller det adspredes, det er ikke af større Betydning. Naar det er "det Gode", naar disse timelige Ting er bleven dig Hovedsagen, da er du i samme Tilstand som denne rige Mand. Han havde intet Andet. Hvoraf kom det da, at denne Mand ikke søgte noget Høiere? Han agtede ikke paa Guds Ord, troede det ikke. Kanhænde han tænkte som saa mange Andre: "Hvem ved, om det er saa farligt — der er Ingen kommen igjen af de Døde." Eller maaske han, som mange gjør, har talt Gud efter Munden: "Vi skulde gjøre saa og saa", "vi skulde frygte Gud" — og saa har gjort noget ganske Andet. Desuden hørte han jo til det udvalgte Folk, var en Abrahams Søn. Kort sagt, mangfoldige er de Undskyldninger han kan have fremført.

Men for Guds Rige havde han ingen Sands. Det derimod, som han kunde tage paa, kjøbe og sælge eller nyde, det var for ham alt. Han klædte sig i Purpur og kosteligt Linklæde, og levede godt under Nydelsen af alt det hans Rigdom kunde skaffe ham. Hvad hed denne Mand? Hans Navn nævnes ikke. Kristus kjendes ikke ved ham. Saa døde han og blev begraven og opslog sine Øine i Pine. Det er 1860 Aar siden — om Jesus har skildret en Samtidig. Og nu idag, hvor er denne Mand? Fremdeles i den samme Pine! Og herefter? Herefter som før, er han der hvor der er Graad og Tænders Gnidsel. Og stadig kommer flere til, af dem som her i Verden forsømte Naadetiden og vandret Syndens Vei. Men du, kjære Tilhører — hvad lever du for i Verden? Mange er de, der er lig den rige Mand i vor Tekst, hvis Hjerter besnæres af det som hører denne Verden til, og som derfor gaar den samme Skjæbne imøde. Rigdoms Forførelse og Fare ligger nær. Fristelsen til at ville have "sit Gode" her i Verden er saare sterk for mange. Saameget mer bør det os derfor at give Agt paa os selv og at stille os det rette Livsmaal for Øie. Naar Rigdom er farlig, det skildres altsaa for os i Billedet af den rige Mand. Men dernæst undervisér ogsaa vor Tekst os om, at Fattigdom kan være til Velsignelse.

2. Den Fattige han her taler om, giver Jesus Navnet Lazarus — Gud hjælpe — skrevet i Livsens Bog. Han laa for den Riges Dør, fuld af Saar; og han ønskede at mættes af de Smuler, som faldt af den Riges Bord; men Hundene kom og slikkede hans Saar. Saaledes skildres hans Liv i Nød og Elendighed. Var det da noget Fortrin hos ham, at han var fattig? Vist ikke. Mange lever i Fattigdom og lide Nød ved egen Skyld. Det kan komme af Dovenskab, af Ødselhed eller lignende. Heller ikke gav den Omstændighed, at han var syg, noget Fortrin. Det

kan ogsaa ofte være selvforskyldt. Mange Fattige og Syge er fulde af Knur og Klage over, hvad de betegner som sin haarde Skjæbne, eller de er fulde af Forbitrelse og Misundelse lige overfor andre Mennesker. Anderledes var det med Lazarus. Han bar det Onde med Taalmodighed og bøiet sig under Guds Villie. Hans Gode har altsaa været et andet Sted. Ethvert Menneske vender sig altid til det, som for ham er hans Gode. Hvad bestaar da Guds Børns Gode i? Det er, at de har faaet Fred med Gud. Denne har ogsaa Lazarus eiet formedelst Troen. Han har baade hørt og modtaget Herrens Fredsbudskab. Det viser Jesu Ord klart. Han siger nemlig om den Fattige, at han døde, og at han blev henbaaren af Englene i Abrahams Skjød. Det er 1860 Aar siden, men endnu, og i al Evighed, vedbliver Lazarus at nyde den himmelske Salighed. Moses og Profeterne havde begge disse Mænd. Dem har ogsaa vi, og vi har dertil Evangelisterne og Apostlerne. Lærer vi nu af disse Eksempler at forstaa vort Liv, da gjør det liden Forskjel, om vi har været fattige eller rige her i Verden. Den Rige som søger Guds Rige og bliver i Troen, han bliver ydmyg, maadeholden, taknemmelig og barmhjertig. Den Fattige som tror, bliver taalmodig, hengiven og tillidsfuld. Engang, og snart, skal den udvortes Forskjel afklædes. Da staar Mennesket igjen i sit sande Væsen. Hvorledes er du da for Gud, kjære Tilhører? Det som du søger, det vil du ogsaa finde. Hvor er du paa Veien hen? Ja hvor er den rette Vei? Veien er Kristus. Ham finder du i Ordet. Han lover os det vi fremfor alt trænger, Fred med Gud. I Ordet findes den. Søg den derfor der, og vent ikke at finde den andetsteds. Slaa dig ikke til Ro, før du har Fred og er i en god Samvittigheds Pagt med Gud.

"Nu vel, hver som tørster, komme hid til Vandene, og

den som ikke har Penge, komme hid, kjøber og æder og gaar, kjøber uden Penge og uden Betaling Vin og Melk! Hvi veie I Penge der, hvor ikke er Brød, og Eders Arbeide der, hvor I ikke kan mættes? Hører mig nøie, og æder det Gode, saa skal Eders Sjæl forlyste sig med det Fede. Bøier Eders Øren og kommer hid til mig, saa skal Eders Sjæl leve. Thi jeg vil gjøre en evig Pagt med Eder, Davids trofaste Miskundheder" (Es. 55, 1–3). Dette var Guds Ord ogsaa til den rige Mand.

O Fader vor, os didhen tag,
Hvor tusind Aar er som en Dag!
Fra det Sted fri os, Fader vor,
Hvor en Dag er som tusind Aar!

Anden Søndag efter Trinitatis.

I Jesu Navn komme vi til dig, kjære himmelske Fader, og bede om din Hjælp. Vi bekjende for dig vor store Synd og Skyld og have vel fortjent, at du skulde overlade os til os selv. Men vi bede dig: slip os ikke og lad os ikke gaa vore egne Veie. Du vil jo ikke, at vi skulle fortabes. Du har lært os, at du er barmhjertig og naadig, langmodig og af megen Miskundhed og Sandhed. O, lad dette komme os til Gode, vær langmodig mod os! Du har indbudt os til din store Nadver; vi bede dig, tag ikke din Indbydelse fra os, men giv os Hjerter til at følge den, og efterdi du endnu idag har samlet os og lader os høre din Indbydelse, o, saa hjælp os, at vi maa gjennem den se din Kjærlighed og ved den løses fra, hvad der frister og hindrer os, og drages til dig og komme til dig og blive hos dig altid indtil Enden! Amen.

Det var en mærkelig Høitid og festlig Forsamling, ved hvilken Herren først fremsatte den Lignelse, som er vor Evangelietext idag. Det var en Sabbat, og det var i en af de øverste Farisæers Hus. Der var en Mængde Gjæster indbudne. Jesus var ogsaa buden og var kommen. Først havde Han helbredet en Vattersottig og talt til dem om Sabbaten, og de sadde nu tilbords. Der talte Han til dem, hvad de trængte til at høre, men vel nødig vilde høre, om deres Æresyge og Egennyttte, og Han formanede til Ydmyghed og til at gjøre Godt mod Næsten uden Tanke paa

at faa Vederlag derfor. En af dem, der sad med tilbords, synes at have villet give Samtalen en anden og behageligere Vending, og da Jesus havde nævnt "de Retfærdiges Opstandelse", siger han: "Salig er den, som æder Brød i Guds Rige", en Salighed, som han vel mente forestod baade ham og de Andre, da de jo Alle vare Abrahams Børn. Da var det, Jesus fremsatte Lignelsen om den store Nadver.

Her i Kirken er og en særegen Høitid idag. Du, kjære Menighed, har kjærlig indbudt denne store Skare af dine Troesbrødre. Vi ere komne sammen fra Fjernt og Nær til Samtaler og Raadslagning. Og det, vi ville forhandle med hverandre om, er jo netop de Ting, som skulle forhjælpe os og alle Vore til at "æde Brød i Guds Rige". Dette bekjende vi Alle som vort Maal. Vor Herre Jesus ville vi og gjerne have hos os. Uden Ham kunne vi Intet gjøre. Vi have bedet Ham være her, og Han er her ogsaa, midt iblandt os, efter sin Forjættelse.

Saa lader os da ihukomme denne Hans allerhelligste Nærværelse, med Andagt høre, hvad Han siger os, og tage Hans strenge Advarsel til Hjerte.

Den lyder, efter Luk. 14, 16–24, som følger:

> Men han sagde til ham: Der var et Menneske, som gjorde en stor Nadverd og indbød Mange. Og han udsendte sin Tjener i Nadverdens Time for at sige til de Budne: Kommer! Thi nu ere alle Ting beredte. Og de begyndte alle straks at undskylde sig. Den Første sagde til ham: Jeg har kjøbt en Ager og har fornødent at gaa ud og se den; jeg beder dig, hav mig undskyldt! Og en Anden sagde: Jeg har kjøbt fem Par Okser og gaar hen for at prøve dem; jeg beder dig, hav mig undskyldt! Og en Anden sagde: Jeg har taget mig en Hustru tilægte, og derfor kan jeg ikke komme. Og Tjeneren kom og forkyndte sin Herre det. Da blev Husbonden vred og sagde til sin Tjener: Gak hastelig ud p

štadens Stræder og Gader, og før Fattige og Krøblinger g Halte og Blinde herind! Og Tjeneren sagde: Herre! Det r gjort, som du befalede, og der er endnu Rum. Og ierren sagde til Tjeneren: Gak ud paa Veiene og ved Gjær-erne, og nød dem at gaa ind, forat mit Hus kan vorde uldt! Thi jeg siger eder, at ingen af de Mænd, som vare udne, skal smage min Nadverd.

Efter disse Ord ville vi da nu, kjære Tilhørere, med løn til Gud om Hans Veiledning for vore Tanker og om delsignelse af Hans Ord for vore Hjerter betragte:

1. **Hvorledes Guds Indbydelse foragtes.**
2. **Hvorledes den følges.**

Ville vi da fatte, hvorledes Indbydelsen foragtes eller iisbruges, saa lad os først se hen til dem, til hvem og m hvem Jesus i hin Stund talte. Det var Jøderne. hvorledes deres Forhold til Guds Rige var, det lærer os 5kildringen i Evangelierne. Kundskabens Nøgel havde de Moses og Profeterne. Sabbat efter Sabbat sadde de i ne Synagoger og hørte Loven, der skulde vise dem deres 5ynd, vække dem og tugte dem til at søge Frelse. Daglig avde de for Øie Ofrene, der ligesom haandgribelig skulde iinde dem om Synden og Skylden. Løfterne og Spaa-ommene om Frelse ved Messias vare dem og vel bekjendte.)a de Vise fra Østerland spurgte, hvor Frelseren skulde ødes, havde de Svaret paa rede Haand. Ordet havde de ltsaa. Sidde tilbords med Abraham, Isak og Jakob, det ilde de gjerne ogsaa; men adlyde Ordet for at opnaa ette Maal, det vilde de ikke.

Vidste de end at svare, naar de bleve spurgte om kristus, saa vilde de dog ikke selv enten spørge efter ham ller søge ham.

Nogle Faa var der vistnok, der med den gamle Simeon entede Israels Trøst, men de Fleste havde Andet at

varetage. De Fleste kunne ikke beskrives anderledes end med hine Jesu Ord: de aade, og de drak, og de kjøbte, og de solgte, og de plantede, og de byggede. Dette var deres egentlige Liv. Forskjel var der vistnok i deres udvortes Fremtræden. Medens Toldere og Andre lode sin Verdenskjærlighed træde frem i grove Overtrædelser, saa tjente Farisæerne Mammon under Fromheds Maske, og det samme Ord, som de Skriftkloge ikke vilde lyde, vilde de dog rose sig af, og de gjorde sig Afskrifter deraf og bandt dem som "Tankeremme" udenpaa Hovedet om sine Pander, for at dog Verden skulde faa se, hvor høit de holdt Guds Ord i Ære. Lærerne vare Hyklere. Folket sov. Aandelig gik de i Søvne, og de aade, og de drak, og de kjøbte, og de solgte, og de plantede, og de byggede. Saa nærmede Afgjørelsens Tid sig, da alle Ting vare beredte til den store Nadver. Johannes kom. Mange hørte ham gjerne; hans Pris lød fra alle Kanter; men Ordet forandrede dem ikke; deres Sind blev det samme; og da hans Tale og hans Domme over dem bleve dem for nærgaaende, saa sagde de: han haver Djævelen.

Saa kom Kristus selv, og vi vide, hvorledes de da bare sig ad.

Regtede de da at komme til Himmelen og blive salige? Sagde de: Vi ville ikke være Guds Folk? Nei, langtfra, det vilde de Alle være; men bare ikke strax! Derfor, naar det skulde blive til Alvor, naar det hed: Nu ere alle Ting beredte, da undskyldte de sig. Derfor værge de sig mod den nærgaaende Indbydelse. Nogle med Bedrøvelse, som hin rige Yngling, der ikke kunde bære over sit Hjerte at forlade sit Gods for at følge Jesus. Andre med Ligegyldighed; tænk dig de Tusinder i Jerusalem, der ikke have "havt Tid" at befatte sig med Jesus, og hvad Han angik; der, naar det hed: nu er den store Profet i Templet, ville

have svaret: vi have andre og vigtigere Ting at tage vare end at løbe i Templet og høre Ham! hvorledes vilde det gaa med Handelen? o. s. v. Andre tilsidst med Vrede og Vold: Korsfæst Ham! Og hvorfor? Fordi Guds Indbydelse var dem til Besvær; de skjønte, at de maatte opgive sin Verdenstjeneste og sin Syndetjeneste, at de maatte blive "andre Mennesker" og fornegte sig selv, om de skulde følge den, og det er, som en gammel Lærer siger: "Den gamle Adam vil nok gjerne blive salig, men han vil ikke dø."

Lad os nu se hen til de Budne i vore Dage. Hvem er disse? Jo, det er jo alle de, til hvem Gud sender sit Ord, vil du sige. Men vi behøve ikke at gaa udenfor vor egen Kreds. Det gavner os heller ikke. Altsaa: Vi Præster, Farmere, Kjøbmænd, Dagløn̄ere, og hvad vi ellers ere, Mænd, Kvinder, Vorne, Børn, vi, som ere her idag, du, som hører, og jeg, som taler, — vi ere de Budne.

Hvad ere vi budne til? Til den store Nadver, det er, til Saligheden hos Gud, til Befrielse fra alt Ondt, fra al Synd og Sorg; til at være med i den store Helgenskare, der med alle hellige Engle i evig Glæde lovsynger Gud. Det er os ogsaa i Guds Indbydelse nærmere forklaret, hvad Han vil give os. Han ved jo, hvad vi Syndere tiltrænge for at være salige. Vi ere blinde i aandelige Ting og kjende hverken os selv eller Guds Vilje og Raad. Derfor vil Han give os Visdom. Vi ere onde, vor Vilje er forvendt; Vanart, dyb Fordærvelse og ond Tilbøielighed er i vort Hjerte. Derfor vil Han borttage vore Synder, baade deres Skyld og deres Straf og deres Magt over os og give os Hellighed og Retfærdighed. Vi have en ond Samvittighed og ere bange for Gud. Han vil give os Fred og Glæde. Og alle disse Ting ere beredte; thi alt dette giver Gud os i sin kjære Søn. Han er det Lam, der er slagtet og beredt for os. Han har taget alle, alle vore

Synder paa sig og har borttaget dem, udsonet dem. Han har dermed aabnet os Adgangen til at komme til Gud og Retten til at være hos Gud som Guds kjære Børn; Han har vist os, med hvilken forbarmende, inderlig, brændende Kjærlighed Gud elsker os store Syndere. Han er saaledes bleven os Visdom fra Gud og Retfærdighed og Helliggjørelse og Forløsning. Til Del i Kristo ere vi altsaa budne. Han er Guds Gave til os. Og skulde Nogen af os i sin Daarlighed endnu indvende: Ja, men imidlertid trænge vi jo ogsaa Et og Andet her paa Jorden, — saa kommer Han os ogsaa der naadig til Hjælp og siger: Vær ikke bange, sæt det i min Haand, jeg skal sørge for dig og ikke glemme dig; kom kun, søg først Guds Rige og Hans Retfærdighed, saa skulle og alle disse Ting tillægges dig.

Og om vi atter vilde spørge: Hvorfor ere vi da budne til saa stor en Herlighed? Have vi fortjent det? Ak, kjære Venner, det kan enhver af os udregne hos sig selv. Thi gjennemgaa din Livstid indtil idag — hvorledes har du tjent Gud, hvorledes har du elsket Ham og frygtet Ham? Hvorledes har du æret Ham ved barnlig Tillid og ved Lydighed i Hellighed og Renhed? Hvad har fyldt dit Hjerte, hvad har Gud, som ser og hører Alt, seet og hørt i dig og af dig Dag efter Dag dit Liv igjennem? Mon det, Han har seet og hørt, maa bevæge Ham til at sige: Du har været, som jeg vil have dig, derfor har jeg Behag i dig? Ak, ve os, om vi skulde dømme paa denne Maade! Sent bleve vi da budne til Herrens Nadver! Nei, Guds ubegribelige Kjærlighed og Hans uendelige, omsorgsfulde Medynk og Barmhjertighed er den eneste Grund til, at Han vil have os hos sig; vi kunde aldrig komme til at tænke Andet, end at Han maatte forskyde os, om Han selv ikke havde sendt os sin Indbydelse.

Ja, men er det ogsaa vist, at vi ere budne? Hvad

skulde kunne bringe dig til at tvivle derom? Har Jesus ikke befalet, at Evangelium skal prædikes for al Skabningen? Der er jo du dog medindbefattet. At du føler dig elendig, udygtig, fortabt? Er det ikke for at frelse just det, som er fortabt, at Han er kommen? Det er jo Syndere, Han vil gjøre salige; og om du vilde sige og mene, hvad du vel kan have Grund til, at du er den største Synder, saa glem ikke, at den hellige Apostel Paulus har sagt om sig selv og ment det ogsaa, at han var den største Synder; dog gaar han ikke derfor i Rette med Gud og negter Hans Ord, men just fordi han anser sig for den største Synder, anfører han sin egen Frelse som et Exempel paa Guds Barmhjertighed, at vi ikke i Vantro skulde gjøre Udflugter og Indvendinger, men at vi skulde bøie os for Gud og tro.

Og desuden, Gud har jo ikke ladet det blive dermed alene, at Han har kaldet os Alle i Almindelighed. Han har jo ogsaa indbudt os ganske særskilt, enkeltvis, enhver af os, med Navns Nævnelse, dengang nemlig da Han døbte os til sig. Ak, hvor jammerlig foragtes og glemmes og tilsidesættes ikke denne Guds store Gjerning i Daaben! Sjelden prædikes der om den, end sjeldnere synes Nogen at have personligt Brug for den og at turde forlade sig paa den. Det er, som om der ikke var nogen Plads længere for Daaben uden hos smaa Børn, og som om den ikke gjaldt længere for voxne Syndere. Det er, som om de tænkte: ja, jeg er døbt, det er sandt; men det er længe siden, og siden den Tid er Meget skeet; Barndomspagten er forlængst brudt. Længe siden, siger du; mon det ogsaa for Gud er længe, siden du blev døbt? For Ham er jo Tusinde Aar som en Dag, ja som en Nattevagt. For Ham er det, som om du var døbt idag. Kraftigere og nærmere var ikke den treenige Guds Løfte og Gave dig, da du som et lidet Barn blev døbt, end den er idag. Anse dig, som

du var døbt idag, da kommer du Sandheden nærmest, og hør og tro som et Barn din himmelske Faders Indbydelse. Og hvor mangen Gang har Han ikke i sin Langmodighed ogsaa senere gjentaget den i Prædikenen, ved Absolutionen, i Alterens Sakrament! Indbudne ere vi altsaa — og naar er det da, den store Nadver eller, som den jo i en anden Lignelse kaldes, Kongesønnens Bryllup, naar er det, Høitiden skal holdes? Den er allerede begyndt, og endnu fyldes Herrens Hus, thi endnu heder det: Idag.

Hvad udfordres der af os for at være med? At komme. Ikke at sige, at vi ville komme, men virkelig at komme. Sker dette? Ja, lad os nu se, hvorledes Indbydelsen mødes blandt de mange Budne, d. e. de mange Kaldede. Afslaa de Indbydelsen og sige Nei? Ikke Mange iblandt os gjøre det. De Fleste have en anden Maade.

Nogle komme, Gud være Pris, saa som vi siden skulle høre, men almindeligst bliver det ikke til Andet end gode Miner og skjønne Ord. Der tales om "det ene Fornødne"; der siges: det er nu det Vigtigste at faa en frelst Sjæl o. s. v. Derom synges der i Kirkerne, derom læses og høres der. Dog, naar vi spørge om, hvorledes Indbydelsen mødes, saa mene vi jo ikke, hvad der siges eller synges i Anledning af den, men hvad der gjøres, altsaa hvorledes den i Sandhed mødes, eller med andre Ord, hvad Indflydelse den faar paa vor Vilje, om vi ikke alene høre og forstaa den, men ogsaa følge den; altsaa hvad Magt den faar over vort Hjerte. Herren ser jo ikke efter Talemaaderne, men efter, hvad vi mene i Hjertet; og der, i Hjertet, der lyder Meningen ofte ganske anderledes end det, som klinger paa Tungen.

I Hjertet heder det da hos Mange, ak, maaske hos de Fleste, saaledes: Saligheden er god, og frelst vil jeg gjerne

blive (thi det kan, som før sagt, ogsaa den gamle Adam sige), men der er andre Ting, som ere mig kjærere; der er andre Ting, som jeg hellere vil have: der er Ageren, der er Kjøbmandskabet og de mange andre jordiske Forhold med deres Glæder, disse sætter jeg større Pris paa end paa Guds Rige, og nu vil jeg først søge dem, siden bliver der vel en Raad o. s. v. De, som have dette Sind, ville ikke negte, at dette er galt, og at det skulde være: først Guds Rige og Hans Retfærdighed; ak, de ere snare til at indrømme Alt, hvad der i saa Henseende siges dem — det hører til den gamle Adams Kløgt at give efter i Ord — men med Modtagelsen af Guds Indbydelse og med Kristendommen bliver det ikke til Noget. Hvorledes bliver det ikke til Noget? De komme ikke til Gud. Og hvorfor ikke? Fordi de ville ikke. Dette viser sig deri, at de søge ikke Gud. Søgte de Ham, saa fandt de Ham; de have jo ikke langt at gaa. Han er jo nær hos dem og kalder og indbyder dem, men de søge andre Ting, derfor finde de ikke Ham. Agt kun paa, hvorledes det gaar til, naar vi ellers søge Noget i Verden, hvad det nu end kan være: saalænge du søger, saa er du i Bekymring, nemlig for at finde det, du søger; dette er da i dine Tanker og øverst i dine Tanker, saalænge som du søger, og du slaar dig ikke til Ro, før du enten har fundet, hvad du søgte, eller du "giver op". Saaledes og med den, der søger Gud. Ak, de Mange søge ikke Gud; de ere lige glade; derfor komme de ikke til Ham. De søge de Ting, som ere i Verden; dem søge de med Flid, med Alvor og med Opofrelse; med deres Kristendom bliver det ikke til Noget.

Men — er ikke dette for haardt sagt, naar jo dog Alle, saaledes som hos os, gaa til Kirke, høre Indbydelsen, synes godt om den, synge om den og takke Gud? Nei, lad os betænke, hvad mene Mange med alt dette? De

mene dermed at tjene Gud og betale Gud, saa Han ikke skal være vred. Deres Kirkegang er deres Gudstjeneste, og dertilmed al deres Gudstjeneste; de have ikke nogen anden Gudstjeneste end denne. I andre Stykker og paa andre Maader og til andre Tider tjene de ikke Gud, men sig selv. Intet Under, at den gamle Adam finder sig i en saadan Gudstjeneste, naar han derved slipper at forurolliges videre af Tankerne paa Gud og uforstyrret kan søge Verden.

Men, mine Venner, mon vi skulle tænke, at Gud saaledes skulde lade sig føre bag Lyset af gode Miner og vakre Ord? Naar En ikke "mener større" med det Altsammen, hvad er da dette uden det samme Sind, som Profeten Amos straffer saa haardt hos Israel paa hans Tid? De holdt ogsaa Høitider, baade Nymaaner og Sabbater, men hvorledes holdt de dem? Profeten siger, at de bare ønskede, at Nymaanen maatte gaa forbi, og Sabbaten blive endt, saa de kunde begynde paa igjen med det, der egentlig laa dem paa Hjerte, og sælge Kornvarer og gjøre Buskhelen liden og gjøre Pengene store o. s. v. Hvad Under da, at Gud beder dem tage bort fra Ham deres Sanges Mangfoldighed, at Han siger, Han foragter deres Høitider og ikke gider høre deres Lovsange?

Og dersom Gud dømte strengt over dem, som i den gamle Pagts Tid vilde afspise Ham med Ord og tjene Ham med Munden alene, hvad vil Han da vel dømme om os, dersom vi have samme Sind, vi, hvem et saa meget klarere Lys er betroet? Det klare og uforfalskede evangelisk-lutherske Vidnesbyrd, som vi takke Gud for, vil da kun medføre saa meget større Straf.

Jo klarere og renere Guds Indbydelse og Kald til Salighed lyder iblandt os, desto større Ansvar for, hvorledes vi følge det; og naar Hjertet ikke bryder sig om

Frelsen og derfor ikke søger den, hvad kan da Forstandens Overbevisning om, at vi burde gjøre det, hjælpe os? Hvad kan det hjælpe, at vi vide det, naar vi ikke ville det? Hvad kan det hjælpe os, at vi kunne høre, og at vi kunne prædike, og at vi kunne diskutere og debattere om Guds Ord og blive mere og mere dygtige og behændige til nøiagtigt og rigtigt at gjøre Rede baade for Guds Indbydelse, og hvorpaa den grunder sig, og hvorledes vi bør følge den, baade om Retfærdiggjørelse og om Helliggjørelse og alle andre Stykker, naar vi ikke lade det komme længere end ind i Forstanden, naar vi ikke indrette os derefter i vort Liv, naar vi vide det, men ikke tro det og derfor ikke gjøre det?

Og ak, med hvor Mange iblandt os maa vi ikke frygte for, at dette er Tilfældet! Se kun til, hvorledes der bedes, eller rettere, hvad der mest attraaes og begjæres; det vil kunne hjælpe den Samvittighed, som trænger det, til at erkjende dette.

Vor Herre Jesus har lært os at søge først Guds Ære og Hans Rige, at bede "Helliget vorde dit Navn", dernæst "Tilkomme dit Rige", "Ske din Vilje", og Han har vist os, at da ere vi lykkelige, glade og rige, rigere og gladere, end Nogen kan udsige, naar Guds Navn æres iblandt os, og Hans Rige kommer til os og i os. Da sker Hans Vilje hos os, da kunne vi ogsaa dernæst med Tillid og Fortrøstning bede: Fader vor, Du, som er i Himlene — giv os idag vort daglige Brød!

Bedes der nu i Hjerterne først og fremst om hine Ting? Attraaes og begjæres først Guds Ære og Rige saa, som Herren har lært os? Nei, kun altfor ofte først de Ting, som høre til den fjerde Bøn, og da selvfølgelig heller ikke paa den Maade, Jesus har lært os. Ikke til vor Fader, som er i Himlene, vende Hjerterne sig, men til

sig selv og til Verden. Til Verden, til Pengene, til Mammon beder det da, ikke paa Tungen, men i Hjertet: O mægtige Mammon, giv mig gode Dage, giv mig bedre og bedre Dage, giv mig ikke bare mit daglige Brød, men meget, meget Mere! Giv mig Agre og Kvæg og Hus og Hjem, giv mig Ære, giv mig Ros for min Gjerning, giv mig Sundhed og gode Dage! Dette er min Lyst og mit Haab, mit Gjæstebud, min "store Nadver", og siden, ja, naar Døden kommer, da er Saligheden god, og den vil vel ogsaa Gud, som er barmhjertig, give os — af Naade!

Og naar saa den langmodige Gud atter siger: "Kommer, thi nu ere alle Ting beredte", saa svares igjen: Ja, dette er det Vigtigste og det ene Fornødne. Imidlertid blive de, hvor de ere, og de blive, som de ere.

Dersom nu En har dette verdslige Sind, mon han da i noget Stykke tjener Gud? Eller hvorledes er det med hans Kjærlighed til Gud og med hans Frygt for Gud og med hans Tillid til Gud? Mon han ikke meget mere foragter Gud og slet ikke bryder sig om Ham?

Ja, vil en Saadan sige: At jeg er en Synder, det er sandt nok, jeg saavelsom Andre; men vi maa jo netop derfor daglig søge Syndsforladelse og bede: Gud være mig Synder naadig, og tro paa Kristus.

Se, kjære Venner, saaledes læres de kristelige Udtryk og Talemaader udenad, og saaledes tages de forfængelig. Thi mon den virkelig søger Syndsforladelse, og mon den virkelig kan tro paa Kristus, som Dag ud og Dag ind ikke søger eller sandser andre Ting end dem, som ere i Verden, og som saaledes omgaaes de timelige Ting, at han glemmer de aandelige og evige, — som vel synger: "Alene til dig, Herre Jesu Krist, staar alt mit Haab paa Jorden", men som skammelig lyver det, fordi han lever tryggelig Dag efter Dag og ikke ser sig om engang efter Kristus, ikke

ller til Ham, ikke stræber at tækkes Ham, ikke frygter for t krænke Ham eller fortørne Ham og ikke bruger Ham l Andet end til under Hans Navn saa meget sikrere at mne tjene Verden og blive, som han er?

Hvad vil Enden blive paa dette? Enden bliver, at de mme ikke til Gud, thi de vilde ikke. Naar engang deres ine oplades, da er der Mørke for dem, Trængsel og ngest, ingen Fred, ingen Frelse, intet Haab. Da ere : lukkede ude! De høste, som de saaede. Vor Herre esus siger os det idag — o forfærdelige Dom! — "De ulle ikke smage min Nadver!"

Lad os nu, kjære Tilhørere, ogsaa minde os om, hvordes Guds Indbydelse følges.

Dette skeer altsaa, som vi have seet, ikke med Ord, men Gjerning og Sandhed, og Forklaringen gives os i selve ndbydelsen: Kommer! "Komme" maa vi, og hvorledes er da dette? Skal du komme nogensteds, saa er der jo r det Første to Ting, som udfordres: først, at du kjender, at du ikke er der, hvor du skal komme hen, og r det Andet, at du ikke giver dig tilfreds med at blive r, hvor du er. Dette gjælder og, naar Talen er om at omme til Gud".

Og hvor stor er ikke Guds Langmodighed i atter og ter ved de mangehaande Mindelser og Advarsler og traffe gjennem Ordet at vække os til Erkjendelse af, at ere afvegne og borte fra Ham, at vi af Naturen ere a vilde Veie, der ikke føre hjem til Ham, forat vi saades kunne faa den Uro i Samvittigheden, der bringer os l at standse og besinde os og erkjende vor vildfarende tilling, saa vi kunne beredes til at fatte og følge Hans ærlige, frelsende Indbydelse og ikke lade Noget hindre os at fatte et nyt Sind og komme til Ham! Thi derfor ækker Han os jo og straffer os, derfor viser Han os jo

vor jammerlige Syndestand, forat vi ret skulle kunne høre Hans kjærlige Indbydelse. Men naar da Gud taler kjærligt til dig og lover dig Godt og sender Bud til dig, at du skal komme til Ham, da er det jo ikke saaledes Han siger, at du skal komme senere, siden, naar du engang dør, men nu, idag siger Han: Kommer, thi nu ere alle Ting beredte!

Nu er det vistnok saa, at vi ikke kunne komme af os selv, af vor egen Styrke eller Fornuft; men deri ligger dog hverken nogen Undskyldning for os eller nogen uovervindelig Hindring; thi saa mægtigt er Guds Kjærligheds Kald, at hvor det ikke trodses og foragtes, der vækker og overbeviser og overvinder det Hjerterne og giver os baade den Trang og den Lyst og den Kraft, som vi trænge for at følge det og komme til Ham.

Modstaa vi ikke Guds Indbydelse, saa faa vi ikke Fred for den, før vi faa Fred i den.

Oftest gaar jo dette saaledes til, at vi først synes, vi tør ikke og kunne ikke komme til Gud med en Gang. Baade vor Fornuft og vor Samvittighed synes at sige os, at vi først maa stride os ud af vore Synder, saa vi kunne sige til os selv, at vi ere paa en bedre Vei, saa vi lidt efter lidt kunne nærme os til Gud. Vi synes, at vi kunne dog ikke komme til Hans Gjæstebud og i Hans hellige Forsamling, saadan som vi se ud, at vi først faa se til at smykke os sømmeligt, og vi prøve da at væve vor egen Retfærdigheds Klædebon paa forskjellige Maader.

I vide jo af Erfaring, mange af eder, kjære Tilhørere, hvorledes der paa denne Maade kan gaa lang Tid hen snart under godt Haab, bygget paa vore egne formentlige gode Fremskridt, snart under Mishaab, fordi vi synes, vi komme ingen Vei, idet ogsaa Verdens Glæder fremdeles lokke og standse os; og imidlertid høre vi ikke Evangelium ret, fatte det heller slet ikke og komme ikke til Gud. Men

naar saa den trofaste Lærer, den Helligaand, forklarer os Mere og Mere af vort eget Hjerte, og vi lære bedre at forstaa, baade hvorledes vi ere, og hvad Guds Fordring er, og naar da vor Synd og Skyld vokser i vore Øine, og vi synes, at vi hellere komme længere bort end nærmere til, og naar vi da maa give op og staa der, fattige og bedrøvede, og spørge: „Hvor skal jeg hen? hvorledes skal jeg kunne komme til Gud?“ da har den Helligaand gjort dig dygtig til at forstaa Indbydelsen, da vil Evangelium, som du hundrede Gange før har hørt, lyde for dig som et nyt Budskab. Da vil du fatte, at det er ikke dig selv, men en Anden, som frelser dig og fører dig frem til Gud. Da vil du forstaa, hvad det er, at alle Ting ere beredte: at nemlig Kristus har kjøbt dig en Æresplads i Guds Rige, at Han har det Retfærdighedens Klædebon færdigt til dig, i hvilket du kan tækkes Gud; da vil der falde som Skjæl fra dine Øine, og du vil se, at Gud elsker dig, og at det er derfor, Han vil have dig fattige Synder ind i sin Himmel, og at Han derfor har givet dig sin Søn, det Lam, som er slagtet for at rense de Indbudne ved sit Blod og være deres evige Livsføde, deres Visdom for Gud og Retfærdighed og Helliggjørelse og Forløsning. Da vil du se, at Gud er forligt med dig og er paa din Side. Da bliver det anderledes for dig, og som Evangelium bliver dig et nyt Budskab, saa bliver du selv et nyt Menneske; thi du har da lært at tro paa Jesus. Da er du kommen til Herren, din Gud!

Dog, du er jo ogsaa endnu i Verden. Skal du da nu ikke have mere med Ageren og med Kjøbmandskabet og med Husstanden at gjøre, med disse Ting, der maaske længe hindrede dig i at komme til Gud? Jo, ganske vist, men med et andet Sind end før. Du vil have erfaret, at den syndige Glæde i Verden tabte sin Magt over dig, da du

blev bedrøvet efter Gud. Nu vil du lære at se din jordiske Kaldsgjerning med andre Øine. Din Ager og dit Kjøbmandskab og dine jordiske Forhold holdt dig tilbage og fjernede dig fra Gud, ikke fordi disse Ting vare onde, men fordi du var ond, fuld af syndig Begjærlighed. Nu ville disse Ting helliges for dig som Gaver af din himmelske Fader. Din Bestræbelse vil gaa ud paa at tjene, ære og takke Gud i den rette Omgang med dem; med Glæde, med Flid, med Troskab, med Tak vil du stræbe at bruge disse Ting som en Guds Husholder og lade Ham raade, give og tage, som Ham behager. Kun glem ikke, at ogsaa hos Guds Børn er den gamle Adam endnu, fuld af syndig Lyst og Begjærlighed. Hersker han end ikke længere i Hjertet, saa vil han dog gjerne herske. Han føler sig ikke vel ved at have tabt Magten; han ved at tale baade vakkert og underfundigt for sig og er en Tusindkunster i Udflugter og Undskyldninger. Derfor, kjære Ven, vogt dig, at du ikke atter lader ham raade. Spørg Gud tilraads. Han vil ikke lade dig spørge forgjæves. Han vil lære dig, hvorledes du netop i din daglige Gjerning skal vise, at du er kommen til Ham, og hvorledes Guds Børns Vært og Helliggjørelse netop vil aabenbare sig i det daglige Liv, i det Lidet, i den timelige Gjerning.

Ja, raad du os, kjære himmelske Fader, og hjælp og veiled os til at fatte din Vilje! Drag til dig dem, der vandre paa sine egne Veeie, at de kunne komme til dig og finde Fred, og slip os ikke, forlad os ikke, at vi kunne blive faste i din Naades Samfund indtil Enden! Og naar vi nu i disse Dage skulle samtale og forhandle med hverandre om dine Børns Helliggjørelse og andre dit Ords Lærdomme, saa hjælp du os, at vi ikke lade os nøie med at vide dit Ord, men til at ville det og gjøre derefter. Amen.

Tredje Søndag efter Trinitatis.*

Tekst: Luk. 15, 1–10.

Men alle Toldere og Syndere holdt sig nær til ham for at høre ham. Og Farisæerne og de Skriftlærde knurrede og sagde: Denne annammer Syndere og æder med dem. Men han talte denne Lignelse til dem og sagde: Hvilket Menneske af eder, som har hundrede Faar og har tabt ét af dem, forlader ikke de ni og niti i Ørkenen og gaar bort efter det tabte, indtil han finder det? Og naar han har fundet det, lægger han det paa sine Skuldre med Glæde. Og naar han kommer hjem, kalder han sine Venner og Naboer sammen og siger til dem: Glæder eder med mig! Thi jeg har fundet mit Faar, som var tabt. Jeg siger eder: Saaledes skal der være Glæde i Himmelen over én Synder, som omvender sig, mere end over ni og niti Retfærdige, som ikke have Omvendelse behov. Eller hvilken Kvinde, som har ti Penninge, om hun taber én Penning, tænder ikke et Lys og feier Huset og søger med Flid, indtil hun finder den? Og naar hun har fundet den, kalder hun sine Veninder og Naboersker sammen og siger: Glæder eder med mig! Thi jeg har fundet den Penning, som jeg havde tabt! Saaledes, siger jeg eder, skal der være Glæde for Guds Engle over én Synder, som omvender sig.

I 1 Sam. 22 fortælles der, at da David var forfulgt af Saul, og var i Adullams Hule, "hver Mand, som var i Trang, som havde nogen Aagerkarl der trængte ham, og hver Mand, som var beskelig bedrøvet i Sjælen, samlede sig til ham og han var Høvedsmand over dem." Lignende berettes idag om den rette David, Davids Søn, vor Herre Kristus. Thi mens Farisæerne forfulgte Ham, holdt

Toldere og Syndere sig til Ham. Disse var ogsaa i stor Skyld og bedrøvede i Sjælen. Saa fly de da til Kristus, at Han kan være deres Herre og Forsvarer. Ren og hellig som Han var, skammede Han sig ikke ved dem. Meget mere siger Han, at Han netop derfor er kommen til Verden, for at hjælpe Saadanne, kalde dem til sig og saaledes frelse det, som var fortabt. Dette forklarer nu Herren os idag i vor Tekst og i det, som følger efter denne, i tre Lignelser, om det fortabte Faar, den tabte Penge og den forlorne Søn. Baade vor jammerlige Syndestand viser disse Lignelser os, og tillige Frelsens Naade og Vei. Vi fore alle vild som Faarene. Vi er den Mynt, i hvilken Guds Billede var præget, og som ikke var at finde eller gjenkjende. Vi var forlorne Sønner og Døtre, der ved Synd havde tabt sin Barneret, og var komne i den yderste aandelige Nød og Fattigdom. Men Guds Villie er det ikke, at nogen Sjæl skal fortabes. Derfor kommer Hyrden, Kvinden, Faderen. Hyrden er Kristus, Kvinden er Guds Kirke, og Faderen Gud selv. Alt Evangelium er Omvendelsens Prædiken, saaledes ogsaa dette idag. Dette viser os baade Guds Hjertelag og Maaden, hvorpaa Omvendelsen sker, Maaden hvorpaa den, der har faret vild, itide kan komme tilbage til Gud. Dette vil Gud lære os. Saa lader os da i Jesu Navn lære af Ham! Han hjælpe os ogsaa til at gjøre hvad vi lære! Betragte vi de vildfarende Syndere, saa finde vi tre Slags:

1. Sikre Syndere, som befinde sig vel i Verdens Trældom, og ikke vil vende tilbage.

2. Farisæere, der tænke vel om sig selv og mene de ere som de skal være.

3. Bange Syndere, som gjerne vil frelses og komme tilbage til Gud, om de bare vidste rigtig, hvorledes det rettelig kunde ske.

For enhver Vildfarende gjælder det først og fremst at kunne sige af Hjertet, som det heder i det sidste Vers af Salme 119: "Jeg har faret vild som et Lam der omkommer. Herre, opsøg din Tjener!" Thi ligesom David for sørgelig vild, saaledes sker det kun altfor let, at ogsaa gjenfødte Kristne falde af og fare vild. Lærere kan for Eksempel falde fra, ved Meninger som er mod Guds Ord; og baade Lærere og Tilhørere, ved alle Slags Syndefald: Nogle ved Hovmod, andre ved Gjerrighed, atter andre ved Vellyst, eller ved Drukkenskab, ved Løgn, og ved Verdens Kjærlighed og Guds Ords Foragt. Saadanne frafaldne ere Alle fortabte Faar, tabte Penge, forlorne Sønner eller Døtre. For dem gjælder det nu, at de vende om og skille sig, baade fra de sikre Syndere, som ikke vil komme til Gud, og fra Hyklerne, der lade som om de vil høre Gud til, og at de ligesom Tolderne gjøre Alvor af at holde sig til Frelseren. Dersom de nu ikke skal tage feil, saa er der fire Ting, som maa iagttages og i Guds Frygt tages til Hjerte, og som viser den Maade, paa hvilken vi ved Guds Naade komme tilbage til Ham.

Det Første er Syndens Erkjendelse og Bekjendelse. Uden denne kommer Ingen paa ret Vei. Men her aabenbarer Hjertets Underfundighed sig ofte paa mange Maader. Andres Synder og Skrøbeligheder kan man være villig nok til at dømme, men ikke sine egne. Eller om man bekjender sin Synd ialmindelighed, saa vil man dog ofte ikke erkjende de egentlige Skjødesynder. Men uden en virkelig Syndens Erkjendelse er ingen Hjælp mulig. Her er Tolderne vort Eksempel. Det maa vi følge, om vi skal helbredes; thi om vi end ikke alle ere Toldere, eller grove udvortes Syndere, saa er vi dog undfangne i Synd. Vi er Kjød af Kjød og maa bekjende med Paulus: "Jeg ved, at i mig, det er i mit Kjød, bor ikke noget Godt" (Rom.

7, 18). Denne Fordærvelse skal vi ikke agte ringe. "Dersom vi sige, vi ikke have Synd, da bedrage vi os selv, og Sandheden er ikke i os. Dersom vi bekjender vore Synder, er Han trofast og retfærdig, saa Han forlader os Synderne og renser os fra al Uretfærdighed" (1 Joh. 1, 8. 9). Det er den eneste Maade, paa hvilken en Synder kan hjælpes. Derfor staar det ogsaa skrevet: "Den som skjuler sine Overtrædelser, skal ikke have Lykke, men den som bekjender og som forlader dem, skal faa Barmhjertighed" (Ordspr. 28, 13). Og i Salme 32: "Der jeg vilde tie, fortæredes mine Ben." "Jeg sagde: jeg vil bekjende mine Overtrædelser for Herren, og du, du forlod mig min Synds Misgjerning." Hvorledes skulde den der farer vild paa Veien, kunne bringes tilrette, saalænge han vil vedblive i sin Vildfarelse? Eller hvorledes kan den komme til Gud, som ikke vil være ærlig i sin Syndserkjendelse for Gud? Annanias og Safira straffes med Døden, fordi de blev ved i sin Synd og ikke vilde erkjende den. Til David derimod, da han bekjender sin store Skyld, siger Profeten: "Herren har borttaget din Synd, du skal ikke dø." Saaledes ogsaa den forlorne Søn. Da han bekjendte: "Fader, jeg har syndet mod Himlen og for dig og er ikke længer værd at kaldes din Søn", da finder han den kjærligste og hjerteligste Modtagelse i Faderhuset. Det er dette Sind, som maa findes ogsaa hos os. Vi maa lære at sige af Hjertet: "Herre, dersom du vil tage vare paa Misgjerninger, Herre, hvo kan da bestaa?" (Salme 130, 3). Og: "Gak ikke i Dom med din Tjener, thi Ingen som lever, kan være retfærdig for dig" (Salme 143, 2). Men selv er vi hjælpeløse.

Det Andet som er nødvendigt, er derfor at komme til Frelseren. Der er ingen uden Jesus Kristus, som jo ogsaa derfor er kommen, for at erhverve sig os til frelst Eiendom.

Dette havde hine Toldere hørt. Dette troede de, og derfor kom de til Ham. Lader os gjøre som de, og i Hjertets Ydmyghed komme til Herren! Han er kjærlig og barmhjertig og vil ikke jage os Syndere fra sig. Den som søger Ham, han skal finde. Ved Evangeliets Røst skal Troen undfanges hos ham. Thi denne Søgen hen til Kristus bestaar for det første i Ordets Hørelse. Tolderne holdt sig nær til Kristus for at høre Ham. Hans Tale er Livets Ord, ved hvilket Troen fødes. Det er en Kraft til Salighed og en Lygte paa vor Sti. Naar en er paa Afveie, og vandrer i Mørke, vil han da ikke omhyggelig lytte efter en Røst og speide efter et Lys? Se, Guds Røst lyder i Hans Kirke, der ser vi og hans Lys. Hvorfor er der da saa mange, som hverken vil høre eller følge? Dernæst maa vor Søgen efter Kristus ske i andægtig Bøn. Det staar jo ikke i vor Magt at tro paa Kristus eller komme til Kristus. Gud alene føder os paany. Lader os derfor bede Ham og paakalde Ham, thi Han er nær hos dem, der paakalde Ham. Fremdeles maa vor Søgen ske i oprigtig Lydighed. Hørelsen hjælper jo ikke, dersom vi ikke vil bedre vort Liv og lyde Gud. "Vorder Ordets Gjørere og ikke dets Hørere alene!" siger Skriften. Lader os ikke ligne de Tilhørere som spottede Profeterne, eller den Søn som sagde: "Ja, Herre!" men ikke gik hen i Vingaarden. Naar Herren siger: "Gak ud af Babylon!" saa lader os gaa. Naar Herren siger: "Kommer, thi nu er alle Ting beredte!" da lader os komme. Og naar Han siger: "Forhærder ikke eders Hjerter!" da lader os ydmyge os for Ham. Da skal vi med Tolderne være nær hos Herren og finde Hvile for vore Sjæle.

Det tredje, hvorpaa vi maa give Agt, er, at vi sky Forargelse. Forarges ikke! Da Farisæerne saa Jesus omgaaes med Toldere og Syndere, da kn[illegible]

ved gjorde de sig skyldig i en stor Ugudelighed og Synd. De skulde jo selv hjælpe Syndere tilbage til Gud, istedenfor at hindre dem. Og de forargedes over Kristus, og talte ilde om Ham, medens de heller skulde takket Ham for Hans Mildhed. Vi tør ikke vente at blive Verden til Behag, naar vi vil holde os til Kristus; og vi kan ikke vente at undgaa Bagtalelse, naar vi vil holde os til Hans Ord. Det gjælder, at vi da ikke forarges. Det samme faldt jo i Herrens Lod. Ham skyldte de for en Fraadser og Dranker. Det gik ligedan med Apostlene. De beskyldtes for at lære urigtigt, og at være imod gode Gjerninger. For dem der kommer til Herren, gjælder det derfor, ikke at lade Menneskers Ord, men Guds Ord afgjøre Sagen. "Ikke den som lægger Haanden paa Plogen og saa ser tilbage, er skikket til Guds Rige." Lad dem som vil tale Ondt, tale Ondt. Vi vil mindes, at Gud siger: "Vend fra dig Munds Vanartighed, og Læbers Arrighed være langt fra dig!" (Ordspr. 4, 24).

For det Fjerde, dersom du vil komme til Herren, da brug Midlerne. Det fordres jo af enhver Syg, at han bruger det som kan tjene ham til Lægedom. Tre Midler, som Gud anvender til vor Frelse, antydes i Evangeliet idag. Som Hyrden søger efter det tabte Faar, saa søger Herren efter enhver af os. Hvilken ufortjent Godhed er ikke dette! Han søger os for at antage sig og hjælpe enhver, eftersom det trænges. Er du saaret, Han er din himmelske Læge, og er du i Angstens Hede, saa er Han selv den rette Vederkvægelses Kilde. Hans Retfærdighed skal trøste dig, naar du lider Uret, og Livet i Ham borttage Dødsfrygten fra dit Hjerte. Længes du til Himlen, Han er Veien; er der Mørke i dig og om dig, Han er Lyset; og hungrer du, Han er Sjælens Føde. Han virker alt dette gjennem sine Ord, og med disse sender Han ud

Underhyrder, som Han vil vi skal høre. Saadanne er Forældre, hvis Formaninger vi skal lytte til, og Lærere, hvem Naademidlernes Tjeneste er betroet. Ved disse søger og kalder Han og virker gjennem dem.

Som Kvinden i Lignelsen tænder Lys, saaledes bringer Kirken Evangeliets Lys, forat de mange tabte Penge der findes rundt om, kan gjenfindes. Ved dette Evangeliets Lys blev Tolderne fundne, og Røveren paa Korset og Paulus og Hedningerne, som omvendtes. Og du? Luk ikke Øinene for dette Lys! Lad det skinne, som Herren vil det skal, og vogt dig for Ligegyldighed, Foragt og Syndetjeneste! Thi saadant er det, som lukker til for Lyset.

Endelig staar der, at Kvinden feier Huset. Kristus har ogsaa sine Redskaber og Midler, ved hvilke han samler Synderne og nøder dem til at komme, om end ikke ved Tvang og Vold. Saadanne er Lovens Trudsler. Saaledes bragtes David og Paulus og Ninivitterne og utallige Andre til Omvendelse. Saadanne er Trængsler. Hvor mange forlorne Sønner og Syge og Jammerfulde er ikke ved dem bragt til Frelseren! Det ser ud, som var det kun Ondt, men Gud bruger det til det Gode. Derfor lader os ikke være utaalmodige i Trængsler, men sige med Salmisten: "Det var mig godt, at jeg blev ydmyget, at jeg kunde lære dine Skikke" (Salme 119, 71).

Saa lader os bede Hyrden, lader os bede Faderen: Han tænde sit Lys for os og føre os til det evige Lys ved Jesus Kristus, som er Veien, Sandheden og Livet! Amen.

Fjerde Søndag efter Trinitatis.*

Tekst: Luk. 6, 36–42.

Derfor værer barmhjertige, ligesom ogsaa eders Fader er barmhjertig! Og dømmer ikke, saa skulle I ikke dømmes! Fordømmer ikke, saa skulle I ikke fordømmes! Forlader, saa skal eder forlades! Giver, saa skal eder gives! Et godt, knuget og rystet og overflødigt Maal skulle de give i eders Skjød; thi med det samme Maal, hvormed I maale, skal eder maales igjen. Men han sagde dem en Lignelse: Mon en Blind kan lede en Blind? Skulle de ikke begge falde i Graven? En Discipel er ikke over sin Mester; men Enhver, som er fuldkommen, skal være som sin Mester. Men hvi ser du Skjæven, som er i din Broders Øie, men Bjælken i dit eget Øie bliver du ikke var? Eller hvorledes kan du sige til din Broder: Holdt, Broder! Jeg vil drage Skjæven ud, som er dit Øie, — du, som ikke selv ser Bjælken i dit Øie? Du Hykler! Drag først Bjælken ud af dit eget Øie, og da kan du se til at uddrage Skjæven, som er i din Broders Øie.

Der er Fordringer i Skriften som Verden hverken vil høre eller forstaa, for Eksempel om Hellighed, Ydmyghed, Omvendelse og Tro. Men der er ogsaa Fordringer, som Verden straks billiger og ophøier. Et Eksempel er Barmhjertighed, at En antager sig Næstens Nød, hjælper i Trang og Fare eller lignende. Man skulde tro, at Verden var fuld af Barmhjertighed; men ser vi nærmere efter, saa finder vi, her som ellers, at det naturlige Menneske end ikke fatter det som menes med den Barmhjertighed, som Gud fordrer. Der er vistnok en naturlig Barmhjertighed, der bærer mange skjønne ydre Frugter, og er

god saalangt den rækker. Men den er dog noget ganske andet, end det Gud kræver. Allerede det første Ord i vor Tekst viser os dette: "som Eders Fader og er barmhjertig". Disse Ord viser os, at kun den Kristne, som i Troen paa Jesus Kristus kjender Guds Barmhjertighed, selv kan være barmhjertig. Som vor Tekst viser os, fordres der nemlig til at være barmhjertig, at vi har

1. erkjendt og troet Guds Barmhjertighed;
2. ydmyget os i Erkjendelsen af vor Skyld;
3. at vi ikke hykler og bedrage os selv.

"Værer barmhjertige!" Det er den venlige Opmuntring, med hvilken vort Evangelium begynder. Men det er umuligt for os at følge denne Opfordring, dersom vi ikke komme til Kilden for al ret Barmhjertighed, nemlig Guds Barmhjertighed. "Som eders Fader og er barmhjertig", saa skulle vi være. Vi maa altsaa først være Guds Børn, og have erfaret vor himmelske Faders Barmhjertighed. Hvor ser vi den? Vi finder den overalt, i Skabningen, i Naturens Rige, Dag og Nat, i alle Guds Gaver, i Guds Førelser med hver enkelt en af os; thi hvor forskjellige disse end kan være, aabenbarer de dog den samme Kjærlighed, Trofskab og Visdom. Hvorledes vilde det vel ellers gaaet os! Dog, denne Aabenbarelse af Guds Barmhjertighed og Godhed vil endnu ikke fremkalde et lignende Sind hos os. Hjerterne blive, tiltrods for al Guds Godhed, egenkjærlige, kolde, haarde og grusomme. Hvorledes kan de da blive barmhjertige, milde, sagtmodige, kjærlige? Det kan kun den Barmhjertighed virke, som viser sig deri, at Gud gjør os Syndere til sine Børn i Kristus. Har vi først faaet Øiet op for vor Synd — lad det til Begyndelse være en Synd, som vi bittert angre og skamme os over — og har vi maattet erkjende vor Straf-

skyldighed, og har vi dog i Evangeliet faaet Tilgivelse og faaet høre, at Gud for Kristi Skyld dog elsker os og vil have os og erkjende os som sine kjære Børn, saa vi kan sige: "Mig er Barmhjertighed vederfaren" — da bliver vore Hjerter smeltede. Da er det forbi med Haardheden og Dømmesygen. Da ser vi i de Andre Medsyndere som trænge Guds Barmhjertighed, som vi da ogsaa gjerne vil hjælpe dem til. Da er vi nemlig ydmygede i Erkjendelsen af vor egen Skyld. Vi ser, at vi daglig trænge Guds Barmhjertighed. Vi tænker paa, hvorledes det vilde gaa os, om Gud saa paa os med Dommerens og ikke med den barmhjertige Faders Øie, og om Han satte vor skjulte Synd for sit Ansigts Lys og dømte os derefter. Og da forgaar Dømmelysten os. Den som har Lyst til at nedsætte alt Godt hos Næsten, som vil udlægge alt til det Værste, som vil tro alle onde og løse Rygter, udbrede Andres Skam og nysgjerrig gjerne høre saadant, han kan ikke kjende sin egen store Trang til Barmhjertighed hos Gud. Den som mindes denne, han vil ikke dømme, end mindre fordømme, som om han kunde kjende Hjerterne. Han vil ikke hevne sig og gjengjælde Ondt med Ondt, men forlade og tilgive. Han vil ogsaa, hvor han ser der er Trang, gjerne med Glæde give, som den Faders Barn, der af Guds Barmhjertighed har Alt hvad han har. Han vil ikke give for Lønnens Skyld, men Naadelønnen er dog lovet, "en god knuget og skubdet og overflødig Maade". Har vi dette Sind, da vil vi heller ikke smigre for os selv. Da vil vi ikke hykle og bedrage os selv.

Der er dem som mener, at naar de ikke vil lade være at dømme og ikke være for snare til at tilgive, saa er det af Hensyn til Næstens Vel. Her kommer Tekſten ind, om "den Blinde som vil lede den Blinde". Mange farer saaledes ivei mod den feilende Broder, at de gjør ham

haardere og bitrere, end han før var. Ved Haardhed og Ukjærlighed og Dom vinder du ikke Næsten, naar han fristes til at mindes Jesu Ord om Bjælken og Skjæven. Synden sidder dybt i Menneskehjertet, og den som ikke hykler for sig selv, vil ikke ophøie sig over Næsten, selv naar han vil bringe ham paa bedre Veie. Glemmer vi, hvad vi selv er for Gud, da bedrage vi os selv, og Ordet om Bjælken passer paa os.

Lader os derfor først og fremst se til os selv, saa vi kan ærlig erkjende, hvad vi er for Gud, ikke bare i det ydre, men i vort inderste Væsen, i vore Tanker, Lyster og Begjæringer, saa vil vi blive barmhjertige i vor Dom om Næsten. Og ser vi da, at han trænger til Hjælp og Veiledning, og at der er Fare for ham, saa vil vor Tale til ham vise ham, at det er Kjærlighed og Omhu, som driver os, og ikke blind Hovmod og Dømmesyge. Da vil vi lidt efter lidt blive barmhjertige, som vor Fader i Himlen er barmhjertig, og det vil være godt at være iblandt os.

Femte Søndag efter Trinitatis.*

Tekst: Luk. 5, 1–11.

Men det begav sig, da Folket trængte sig ind paa ham for at høre Guds Ord, og han stod ved Gennesarets Sø, da saa han to Skibe ligge ved Søen; men Fiskerne vare udgangne af dem og twættede Garnene. Men han traadte ind i et af Skibene, som var Simons, og bad ham at lægge lidt ud fra Land; og han satte sig og lærte Folket fra Skibet. Men da han holdt op at tale, sagde han til Simon: Far ud paa Dybet og kaster eders Garn ud til en Dræt! Og Simon svarede og sagde til ham: Mester! Vi have arbeidet den hele Nat og Intet faaet; men paa dit Ord vil jeg udkaste Garnet. Og da de gjorde dette, fangede de en stor Hob Fiske; men deres Garn sønderrevedes. Og de vinkede til sine Stalbrødre, som vare i det andet Skib, at de skulde komme og hjælpe dem; og de kom og fyldte begge Skibene, saa de vare nær ved at synke. Men da Simon Peter saa det, faldt han ned for Jesu Knæ og sagde: Herre, gak ud fra mig; thi jeg er en syndig Mand! Thi en Rædsel var kommen paa ham og paa alle dem, som vare med ham, formedelst den Fiskedræt, som de havde fanget med hverandre, ligesaa og paa Jakob og Johannes, Zebedæus's Sønner, som vare Simons Stalbrødre. Og Jesus sagde til Simon: Frygt ikke! Fra nu af skal du fange Mennesker. Og de førte Skibene til Land og forlode alle Ting og fulgte ham.

"Folket trængte sig ind paa Ham for at høre Guds Ord." Hvilken herlig Gudstjeneste maa ikke det have været, hvor Tilhørerne var samlet om Jesu Person og hørte Ordet fra Hans egne Læber! Men ogsaa vi har et Løfte fra Herren om vor Gudstjeneste. Han siger til vor

Trøst og Opmuntring: "Hvor to eller tre er forsamlede i mit Navn, der er jeg selv midt iblandt dem." Maatte kun Hans Nærværelse blive mer almindelig erindret, baade af Præster og Menigheder, naar vi gaar til Kirke. Dertil skal Evangeliet idag hjælpe os, thi det giver:

1. **Et Billede af Ordets Embede.**
2. **Et Eksempel paa Ordets Frugt.**

Gud samler os her. Du har selv besluttet at komme. Men Gud styrer, og Han har en Hensigt med at føre os hid. Det er, at vi skal fanges i Ordets Garn. Men hvorfor bruges det Udtryk "fanges"? Kommer vi da ikke af os selv? Det er netop det, vi ikke gjør. Vi er af Naturen uvillige og udygtige, som vi bekjender i den tredje Artikel. Denne vor Uvillie maa overvindes og vi selv føres til Frelseren. Det egentlige Fangegarn, hvorved dette sker, er Evangeliet. Der hører vi Vidnesbyrdet om Guds Kjærlighed, og derved skal vore Hjerter drages til Ham. Hans andet Ord, Loven, er til at jage os ind i Garnet. Den stanser os i Syndeløbet, i Verdens Tjeneste. Vi har vel Alle ofte erfaret, hvorledes den bringer Uro i Samvittigheden. Uro, dels over hvad der er gjort mod Guds Villie, og end mer maaske Uro over hvad der mangler hos os. Naar der da bliver Ængstelse og Bekymring, da viser Evangeliet sig som det dragende Garn, idet det vidner for os om Frelsen i Kristus og indbyder os til fuld Delagtighed i den. Og fanget er da den, som tror Vidnesbyrdet om Guds Kjærlighed og bygger sit Haab derpaa. Saa er da Lov og Evangelium givet Menigheden til Embedets Gjerning. Ordet, og det alene, er det som kan drage vore Hjerter til Kristus. Dette skal derfor vi, som er satte til Gjerningen, bruge. Men er vi alene i Skibet? Skal vi alene kaste Garnet ud? Nei, alle som

selv er fangne af Gud, skal hjælpe til. Dertil er det ikke nødvendigt, at de overtage Prædike-Embedet. Hvor mangfoldige Anledninger gives der ikke ogsaa ellers til Bekjendelse, til Paamindelser og Advarsler, rundt om i Husene, for Forældre, Søskende og Venner, ved selskabelige Sammenkomster og lignende! Men der er mange Vanskeligheder baade for Præsterne og andre Kristne, der vidne om Frelsen i Kristus. Satan, Verden og Kjødet har mange Garn ude, i hvilke de søger at fange Mennesker og gjøre dem til Syndens Tjenere. Utallige er de listige Angreb og Fristelser, ved hvilke dette sker. Saameget stærkere Opfordring har vi derfor til med Flid at bruge vort Garn, d. e. Guds Ord. Det maa holdes rent og helt. Vi maa agte paa, at der ikke faar snige sig ind falske Lærdomme, at det ikke forvanskes, men forkyndes saaledes som Gud har overdraget os det. Under Arbeidet dermed vil ofte vor egen Udygtighed volde os Besvær, og vi vil kanske ofte gaa træt og fristes til at sige: "Vi har arbeidet den ganske Nat og fik Intet." Profeterne, ja Herren selv maatte jo klage over, at saa mange ikke vilde agte paa deres Ord. Og vi, hvad er vi! Vi bliver let forsagte, let modløse. Men er det ret? Skulde vi ikke meget mer sætte Alt i Guds Haand og forlade os paa Ham? Vi har saa let for at tænke, at vi skal gjøre det, at stole paa vor Kunst og Beregning, ligesom Peter paa sin Fiskerdygtighed. Derfor lærer Herren os vor Afmagt at kjende, at vi i hvert Vidnesbyrd vi har om den, skal have en Paamindelse om, at det ikke er vi som har Magten. "Paa dit Ord", sagde Petrus tilsidst, og dette Ord maa ogsaa vi lære, om det skal gaa ret til. Herrens Befaling skal give Frimodighed til Arbeidet og Haab om Frugt deraf. Af os fordres Lydighed, Tro og Taalmodighed i at plante og vande. Saa skal vi sætte vor Lid til, at

Herren giver Vækst. En høist nødvendig Lærdom med Hensyn til dette kan vi hente af det timelige Arbeide, med hvilket de fleste af Eder er sysselsatte. I saar og planter de forskjellige Slags Sæd hvert Aar, men ved dog, at det ikke staar til Eder, om I skal høste noget af Eders Arbeide. Derfor maa Herren raade. Saaledes ogsaa med Hensyn til Frugt af Ordets Sæd. Lad os ikke mene, at vort Arbeide er forgjæves. Ofte kan det synes forgjæves, hvor vi mente der var Grund til Haab, og paa den anden Side kan ogsaa vort Mishaab ofte blive gjort til Skamme. Derfor siger ogsaa Apostelen Jakob: "Se, Bonden forventer Jordens dyrebare Frugt og venter taalmodig efter den, indtil den faar tidlig Regn og sildig Regn. Værer derfor og I taalmodige og styrker Eders Hjerter!" Vi vil arbeide, vi som er satte til det offentlige Prædike-Embede — den aandelige Fiskergjerning, at samle Sjælene til Kristus. Men lad os ikke arbeide alene! Du som tror paa Kristus, som venter Frelse af Ham, du maa ogsaa være med.

Eksempel paa Ordets Frugt gives os i Peters egen Person. Han var blandt dem, som hørte Jesus. Dog havde han hidtil undgaaet Garnet. Hvad var da Grunden dertil? Han kjendte ikke sig selv og heller ikke Jesus. Først nu, ved den store Undergjerning med Fiskedrætten, faar han Øiet op, baade for sig selv og for Herren. Nu skjønner han, at han er en syndig Mand. "Hvorledes har jeg tjent Gud, frygtet Ham, elsket Ham og forladt mig paa Ham?" Det er Spørgsmaal, der nu overvælder ham som aldrig før. Guds Ret er ham indlysende, og Guds Velgjerning er ham en ny Brod i Samvittigheden. Saaledes maa ogsaa vi høre Loven. Lad os ikke skjule den Sandhed for os, at vi er skyldige, og ikke har noget at betale med. Hvad kan det hjælpe os, at Andre roser os? De kjender os ikke, men Gud kjender os. Lader os ikke

skjule den Sandhed for os! Og lad os heller ikke gjøre som Felix, da Paulus talte om Retfærdighed, Afholdenhed og om Dom. Han sagde, som mange af eder vil erindre: "Gak bort denne Gang, og naar jeg faar beleilig Tid, vil jeg høre dig igjen." Har du maaske stundom gjort det samme? Søgt at udsætte Afgjørelsen — ventet paa en beleiligere Tid? Petrus saa sin store Synd og blev bange. Hvad gjorde han da? Han vilde fly. Hvad vilde han fly fra? Fra sin Frelser og dermed fra sin Salighed. Han tænkte: "Gud er god, men ikke mod Syndere, saadanne som jeg." Dette er en noksaa almindelig Tanke, men hvad ligger der i den? Der er skjult et hemmeligt Haab om sig selv: "Jeg maa blive god først." Men den som tænker saa, vil egentlig være sin egen Frelser. Og deraf vil der saa komme Mistillid og Trældomsfrygt, idet man ikke kan undgaa Samvittighedens Anklage. Guds Ord er for alle Tilstande. Nogle af os er ligegyldige. Til dem siges der: "Vaagn op — vender tilbage!" Nogle er bange. Til dem siges der: "Frygt ikke! Menneskens Søn er kommen for at frelse det fortabte." Vil du holde dig til Ham, da er du fangen af Ham, funden af Ham, da er du frelst. Da vil du gjerne forlade Alt og følge Ham, thi da har du i Ham det ene Fornødne. Da skal du og finde Petrus engang og alle de Hellige i Saligheden, og prise og love Herren og se Ham som Han er. Hallelujah!

Sjette Søndag efter Trinitatis.*

Tekst: Matth. 5, 20–26.

Thi jeg siger eder: Uden at eders Retfærdighed overgaar de Skriftlærdes og Farisæernes, komme I ingenlunde ind i Himmeriges Rige. I have hørt, at der er sagt de Gamle: Du skal ikke ihjelslaa, men hvo der ihjelslaar, skal være skyldig for Dommen. Men jeg siger eder, at hver den, som er vred paa sin Broder uden Skyld, skal være skyldig for Dommen; men hvo der siger til sin Broder: Raka! skal være skyldig for Raadet; men hvo der siger: Du Daare! skal være skyldig til Helvedes Ild. Derfor, naar du ofrer din Gave paa Alteret og kommer der i Hu, at din Broder har Noget imod dig, saa lad din Gave blive der for Alteret, og gak først hen, forlig dig med din Broder, og kom da og ofre din Gave! Vær snart velvillig mod din Modstander, medens du er med ham paa Veien, forat ikke Modstanderen skal overgive dig til Dommeren, og Dommeren overgive dig til Tjeneren, og du kastes i Fængsel! Sandelig siger jeg dig: Du skal slet ikke komme ud derfra, førend du betaler den sidste Hvid.

Der er mange forskjellige Religioner i Verden, men mange Mennesker synes dog ikke at have nogen. Alligevel er der ét, som er fælles for alle Mennesker. De vil alle være retfærdige, om de end har mange Maader at ville være det paa. Nogle negte sin Skyld. Vi er saa og saa af Naturen, siger de, og kan ikke gjøre os selv til andre end dem vi er. De giver altsaa Gud Skylden for sin Tilstand. Andre negter Retfærdighedens Krav. Gud fordrer ikke mer end vi kan gjøre, og naar vi gjør vort Bedste, saa maa det være nok. Paa denne Maade søger de at stille sin Samvittighed tilfreds. Atter andre har allehaande Und-

skyldninger. De har en god Villie, mener de, om de end er skrøbelige i mange Henseender. De haaber paa Fremtiden og giver sig saaledes tilfreds. Saa er der ogsaa dem som mener, de har opfyldt Fordringerne. De takker Gud, som hin Farisæer, at de ikke er som andre Mennesker. Dette er den Retfærdighed, hvorom Jesus idag taler til os, og som i vort Evangelium dømmes. I Modsætning til al saadan menneskelig og indbildt Retfærdighed staar da den kristelige Retfærdighed, som alene kan bestaa for Gud. Derfor vil vi idag betragte:

1. **Den Retfærdighed, for hvilken Himmerig er lukket.**
2. **Den Retfærdighed, for hvilken Himmerig er aaben.**

"Uden at Eders Retfærdighed bliver større end de Skriftlærdes og Farisæernes, komme I ingenlunde ind i Himmeriges Rige." Med disse Ord begynder Jesus i vor Tekst sin Tale til Disciplene. Der er et stort Antal Mennesker, som slet ingen Retfærdighed har, og dog, som før sagt, vil retfærdiggjøre sig. Det er dem, som lever i aabenbar Syndetjeneste—Hor og Skjørlevnet, Fiendskaber, Kiv, Vrede, Partier, Gjerrighed, Drukkenskab og deslige (Gal. 5). Mange Slags er da ogsaa de Undskyldninger, som saadanne anfører. Det sker kun en sjelden Gang, heder det, eller de pege paa Andre, hvis Liv ikke er bedre, eller bruge den almindelige menneskelige Skrøbelighed som Paaskud. Under alt dette lever de i Foragt for Guds Ord. De har mindre end Farisæernes Retfærdighed. Lader Eder sige, I, som er i denne Tilstand: Jeg vil ingen Skyld have for Eders Fortabelse. I sige, I vil ind i Himmeriges Rige, men i denne Tilstand komme I der ikke. Ville I sige: Gik vi ikke i Kirke og hørte Guds Ord, gav vi ikke Bidrag til Kirke og Skole—da er dette Vidnesbyrd imod Eder. Dette er mit Advarsels Ord imod Eder: I vilde ikke!

Men ikke alene for saadanne er Himlen lukket. Det er den ogsaa for Farisæernes og de Skriftkloges Retfærdighed. Farisæerne var jødiske Lærere, som var komne langt bort fra Guds Ord. De saa, at de ikke kunde holde alle Bud, og da de vilde gjøre sig selv retfærdige, saa gjør de Forskjel paa store og smaa Bud. De største var de udvortes grove Befalinger: Du skal ikke ihjelslaa o. s. v. Men den Retfærdighed, som de saaledes fik istand, var blot udvortes. Den dømmer Jesus, idet Han siger: "Ve Eder, I Skriftkloge og Farisæere, I Øienskalke, at I rense Bægere og Fade udvendig, men indeni er de fulde af Rov og Uretfærdighed. Du blinde Farisæer! Rens først det som er indeni Bægeret og Fadet, at ogsaa det Udvortes af dem kan blive rent. Ve Eder, I Skriftkloge og Farisæere, I Øienskalke, thi I ligne kalkede Grave, som udvendig synes deilige, men indeni ere fulde af døde Ben og al Urenhed. Ligesaa synes og I udvortes retfærdige for Menneskene, men indvortes ere I fulde af Øienskalkhed og Uret" (Matth. 23, 25–28). Deres saakaldte gode Gjerninger blev gjort for Lønnens Skyld, og deres indbildte Retfærdighed var fuld af Selvgodhed. Dette straffer Jesus, hvor han siger: "Men de gjøre alle sine Gjerninger for at sees af Menneskene" (Matth. 23, 5). Og: "Derfor, naar du gjør Almisse, skal du ikke lade blæse i Basuner for dig, som Øienskalkene gjør i Synagogerne og paa Gaderne, paa det de kunne æres af Menneskene; sandelig siger jeg Eder: de have alt faaet deres Løn (Matth. 6, 2). De var strenge i sine Domme over Andre, men fulde af Udflugter med Hensyn til sig selv. Naar det gjaldt dem selv og Kravet til dem, da kunde de nok søge at komme derfra, for Eksempel ved at spørge: "Hvo er da min Næste?" Derfor siger ogsaa Jesus: "De binde svære Byrder, som man vanskelig kan bære, og lægge dem paa Menneskenes Skuldre, men selv

vil de ikke bevæge dem med sin Finger" (Matth. 23, 4). En Retfærdighed bygget paa Menneskelærdomme var det altsaa, paa hvilken Farisæerne stolede. Og er der ikke mange nutildags, som følger i hines Fodspor? Hos hvem der blot er en ydre Gudsfrygt, som gjør det gode for Løns Skyld, og er fulde af Selvgodhed og Dømmesyge? Hør kun, hvorledes mange tale om Andre, og du skal mærke det samme Sind, der aabenbarede sig hos hin, der takket Gud, at han ikke var som andre Mennesker, selv om det ikke siges med saa tydelige Ord, men skjuler sig med ydmyge Lader. Kristus tager et enkelt Bud til Eksempel. Har du større Retfærdighed efter det femte Bud, end Hine? Haanden er vel fri, men hvorledes er det med Hjertet? Har der ikke været Vrede og Ukjærlighed, og Aabenbarelse deraf paa forskjellig Vis, om du end maaske ikke har sagt "Raka" eller "du Daare"? Gud taler ikke til Haanden, men til Hjertet, og hvad nytter det, om Haanden blev frikjendt, naar Hjertet blev dømt? Men som med dette, saaledes er det og med de andre Bud. Gud fordrer en fuldkommen Retfærdighed. "Derfor, hvo som bryder et af disse mindste Bud og lærer Menneskene saaledes, han skal kaldes den Mindste i Himmeriges Rige" (Matth. 5, 19). Den som er skyldig i Et, er skyldig i Alt. Derfor er der ingen Udvei, ingen Undskyldning. "Hver Mund skal tilstoppes", og heller ikke Hjertet maa gjøre nogen Indvending. Ak, hvor længe, før det kommer dertil! Hvor gjerne man i det mindste vil have Haab om, at man engang kan gjøre sig retfærdig! Men for enhver saadan Tanke er Himlen lukket.

2. Er det nu saa, at vi ikke kan finde nogen Retfærdighed i os, da maa vi søge den udenfor os. Og skal den gjælde for Gud og aabne Himlen, da maa den have Vidnesbyrd fra Gud. Gud være lovet, som har fundet Vei

for os! Men Veien er Kristus, som er bleven os Retfærdighed for Gud. Derfor kan Paulus sige det underlige Ord: "Den som ikke holder sig til Gjerninger, men tror paa Ham, som retfærdiggjør den Ugudelige, ham regnes hans Tro til Retfærdighed" (Rom. 4, 5). Kristus er vor Retfærdighed ved sin Lovopfyldelse og ved sin Lidelse og Død. Hans Retfærdighed er større end de Skriftkloges og Farisæernes. Men saalænge denne Retfærdighed bare er udenfor os, frelser den os ikke. Den maa blive vor, og Midlet der gjør den til vor, er Troen. Thi Gud sender Bud til os om den og tilbyder os den. Og det som bydes os til Gave, bliver vort, naar vi tror. Derfor siges det saa ofte, at vi retfærdiggjøres ved Troen, fordi Troen modtager den fuldkomne Retfærdighed, som Kristus har fortjent for os og sender os i Ord og Sakrament. Denne Retfærdighed bliver ikke til ved Troen, men den bliver *vor* ved Troen. Derfor gjælder det, at vi ikke blot ved og indrømmer, at det forholder sig saa som Ordet siger, men at enhver for sig modtager denne Retfærdighed som sin, stoler paa den, glæder sig i den, takker Gud for den og ikke igjen mister den. Altsaa, at vi tror, at Gud for Kristi Skyld lader Hans Retfærdighed gjælde for os og anser os, som om vi havde gjort Alt, hvad Kristus har gjort, lidt Alt, hvad Kristus har lidt, dette er den evangeliske Retfærdighed. Ved den blev Abraham retfærdig. "Thi hvad siger Skriften: Men Abraham troede Gud, og det blev regnet ham til Retfærdighed" (Rom. 4, 3). Ved den blev Fædrene retfærdige. Derfor siger Petrus: "Men vi tro at blive salige ved den Herres Jesu Kristi Naade, paa samme Maade som de", nemlig Fædrene i det Gamle Testament (Ap. Gj. 15, 11). Men denne Troens Retfærdighed har altid en Virkning, hvorved den aabenbarer sig, et Mærke hvorpaa den kjendes. Det er den nye Lydighed, Kjærlighedens Liv,

Lysten til at behage Gud. Ikke for dermed at gjøre sig retfærdig, men fordi Gud har gjort os retfærdige. Her har vi nok at gjøre, hver i sit Kald. Det troende Menneskes egen Retfærdighed er jo altid ufuldkommen, og deraf kommer Sorg og Strid, men den maa følge Troen. Skal den fremmes, da maa vi fremfor alt holde fast ved Troens Retfærdighed, som er dens Kilde. Hisset skal den være fuldkommen.

Syvende Søndag efter Trinitatis.*

Tekst: Mark. 8, 1–9.

I de samme Dage, da der var saare meget Folk, og de ikke havde Noget at æde, kaldte Jesus sine Disciple til sig og sagde til dem: Jeg ynkes inderlig over Folket; thi de have nu tøvet hos mig i tre Dage og have Intet at æde. Og dersom jeg lader dem fare fastende hjem, ville de vansmægte paa Veien; thi Nogle af dem ere komne langtfra. Og hans Disciple svarede ham: Hvorfra skulde Nogen kunne mætte disse med Brød her i Ørkenen? Og han spurgte dem: Hvor mange Brød have I? Men de sagde: Syv. Og han bød Folket sætte sig ned paa Jorden og tog de syv Brød, takkede, brød dem og gav sine Disciple dem, forat de skulde lægge dem for dem; og de lagde dem for Folket. Og de havde nogle faa smaa Fiske; og han velsignede dem og bød, at ogsaa de skulde lægges for. Men de aade og bleve mætte, og de opsamlede de levnede Stykker, syv Kurve. Men de, som aade, vare henved fire Tusinde. Og han lod dem fare.

Det Billede, som i vor Tekst fremstilles, er en Nødstilstand. Der var Tusinder samlede i Ørkenen. Der tænkes paa Livsophold, og der spørges: "Hvorfra skulde Nogen kunne mætte disse med Brød her i Ørkenen?" Dersom nu vi, som sidder her idag, skal kunne have nogen Gavn af det som her berettes, saa maa vi først og fremst erkjende, at vi i Grunden er ligesaa trængende og hjælpeløse som hine Tusinder i Ørkenen, og det baade legemligt og aandeligt. Det er ikke let lært. Vi ser af os selv ikke dybere end til Overfladen. Kun ved Guds Ords Lys

ser vi ind i Tingenes egentlige Væsen. Derfor er vi tilbøielige til at blive hængende ved det ydre, og er udsatte for at forvirres og forhindres fra Troen. Saalænge Tanken paa Regnskab og Dom ikke bliver levende, trøstes vi let med, at der er Fred og ingen Fare. Saalænge Guds Fordring i Loven ikke fattes, at den kræver vort hele Væsen, det hele Menneske, da er det let at trøste sig ved udvortes Kristendom. Saalænge der er Overflod i Kjælder og Lade, da er det let at trøste sig med, at vi har nok, der er ingen Nød, og at glemme Ham, som alene kan opholde os. Mod al denne Blindhed vil Gud hjælpe os, og Hjælpen er i Hans Ord. Det viser os, at vor Frelse alene er i Kristus. Derfor er det min Gjerning, at lede Eder til Ham. Dertil er ogsaa denne Jesu Undergjerning bestemt. Han aabenbarer sig ved den som den sande Gud. Saa lader os da bruge denne Tekst til at prøve vor Tro, til at lære at se, hvad vi mangler, og til at lære at fly hen til Ham om Hjælp. Vi siger, vi tror, at vor Frelser er sand Gud. Gjør du dette, da tror du, at Han er alvidende. Det vil sige, du tror, at dit hele Væsen, alle dine Tanker og din Brug af Hans Ord er aabenbaret for Ham. At Han ved, om du gjerne vil gjøre, hvad Han byder dig, for Eksempel naar Han siger: "Søger først Guds Rige og Hans Retfærdighed!" Saaledes at tro paa Hans Alvidenhed, vil ydmyge os. Det vil gjøre os bodfærdige og drive os til at søge Hans Naade. Men paa den anden Side vil denne Tro ogsaa opreise os. Thi hvad er dog rigere paa Trøst, end at Gud kjender al vor Nød, at Han hører vort Suk og ser vor Trængsel? Han, der ved og kjender alt, ved ogsaa, hvad vi har behov, baade aandeligt og legemligt. Derover vil den troende Sjæl glæde sig.

Vi bekjende dernæst, at Han er den almægtige, at Han er den, i hvis Haand alle Ting er lagt. Faderen styrer og opholder ved Sønnen. Du kan fristes til at tænke: Jeg har nok, baade for mig og mine, vi behøver ikke at lide nogen Mangel. Men sig mig, du som tænker saa: Mon Brødet alene kan opholde dit Liv? Eller om du slaar dig til Ro dermed, at dine Marker har baaret godt, kan du være vis paa, at du faar beholde det? Hvor ofte har vi ikke Eksempler paa, hvor usikkert det er, hvilke Eiendomstab der kan foraarsages ved Storme, ved Ildsvaade eller lignende? Det skal lære os at bøie os for Gud og at fatte det Ord hos Salmisten: "Alles Øine vogte paa dig, Herre."

Fremdeles bekjende vi, at Gud er god. At Han er den, af hvem alt Fadernavn er, og fra hvem al god og al fuldkommen Gave kommer. Kristus er selv det største Bevis paa Guds Godhed mod os. Dog fører Han os ofte paa andre Veie, end vi selv tænke eller ønske os. Mangen Gang kan det ogsaa synes, at Han ikke hører vore Bønner og Raab om Hjælp. Men naar nu det sker, at Han fører os paa Korsets Veie og ikke synes at bekymre sig om os, var Han ikke da god? Spørg Profeterne og Apostlene og Martyrerne. De vilde alle svare med Salmisten: "Alle Herrens Stier er Miskundhed og Sandhed for dem, som bevarer Hans Pagt og Hans Vidnesbyrd" (Salme 22, 10). Men der staar ogsaa skrevet: "Hvilkesomhelst jeg elsker, dem revser og tugter jeg" (Aab. 3, 19). I Lyset af disse og lignende Ord vil vi derfor bevare Troen paa Guds Godhed, selv da, naar han fører os paa Veie der er tunge at vandre for Kjød og Blod. Dertil skal det ogsaa hjælpe os, naar vi bekjender, at Han er vis. Han ved da ogsaa, hvilke er de bedste Midler for Ham til at naa sit Maal med os Mennesker. Og vælger Han andre Midler, end

vi havde tænkt og ønsket, saa vil vi bøie os for Ham og med Paulus bekjende: O Rigdoms Dyb baade paa Guds Visdom og Kundskab!"

Vi bekjender endvidere, at Gud er sanddru. Paa hvor mangfoldige Steder og hvor tydelig vidner ikke Skriften om denne Guds Egenskab! "Gud er ikke et Menneske, at Han skulde lyve, ei heller et Menneskes Barn, at Han skulde angre Noget. Har Han sagt det og skulde ikke gjøre det? Og har Han talet og skulde ikke holde det?" (4 Mos. 23, 19). "Der blev ikke funden Svig i Hans Mund." "Himmel og Jord skal forgaa, men mine Ord skal ingenlunde forgaa." "Bjergene skulle vel vige og Høiene bevæges, men min Miskundhed skal ikke vige fra dig, og min Fredspagt ikke bevæges, sagde Herren, din Forbarmer." "Jesus Kristus er ikke Ja og Nei." "Saa mange som Guds Forjættelser ere, ere de i Ham Ja og i Ham Amen." Med disse og mange lignende Ord vil Skriften hjælpe os til en ret Tro paa Guds Sanddruhed. Hans Løfter er evig Ja og Amen. Derfor formaner ogsaa Salmisten: "Bi efter Herren, vær frimodig, og Han skal styrke dit Hjerte, ja bi efter Herren!" (Salme 27, 14). Og Sirak siger: "Ser til de gamle Slegter og agter: Hvo troede paa Herren og blev beskjæmmet? Hvo blev i Herrens Frygt og blev forladt — eller hvo paakaldte Ham og Han foragtede ham?" Troen paa disse Forjættelser er det, som gjør glad og stille. Den gjør rig. Thi det er den sande Rigdom, at have Gud til sin Gud. Ikke et af Guds Børn vil kunne sige: "Jeg blev forladt og fik ikke hvad jeg tiltrængte." Vel kan den Troende ofte anfegtes og kan erfare, hvad det er at føre Troens Strid. Men hvorledes dette end sker, og hvad den enkelte saaledes særlig kan have at kjæmpe mod — ét er det, som en saadan Sjæl stadig trænger til, atter og atter at vende sig til det Ord, i hvilket Gud

er aabenbaret og lærer os at kjende sit Sindelag. Det skal tjene til Opreisning og Troens Styrkelse. Saaledes vil ved Guds Naade Troen paa Hans Forsorg og Naade bevares og vise sin Virkning, baade i gode og onde Dage. I Medgang ved Ydmyghed og Lydighed i Brugen af Guds Gaver, i Modgang ved Frimodighed, Taalmodighed og Haab.

Ottende Søndag efter Trinitatis.*

Tekst: Rom. 8, 12–17.

Derfor, Brødre, ere vi ikke Kjødets Skyldnere, at vi skulle leve efter Kjødet; thi dersom I leve efter Kjødet, skulle I dø, men dersom I ved Aanden døde Legemets Gjerninger, skulle I leve. Thi saa Mange, som drives af Guds Aand, disse ere Guds Børn. Thi I annammede ikke en Trældoms Aand atter til Frygt, men I annammede en sønlig Udkaarelses Aand, i hvilken vi raabe: Abba, Fader! Aanden selv vidner med vor Aand, at vi ere Guds Børn. Men dersom vi ere Børn, ere vi ogsaa Arvinger, Guds Arvinger, men Christi Medarvinger, saafremt vi lide med ham for ogsaa at blive herliggjorte med ham.

Er du paa Vei til Himlen, kjære Tilhører? Er det ikke værd at stanse og spørge om dette? Dersom Eders Lærere mener noget med sin Gjerning, saa spørger de ofte i sit Sind derom. Thi Porten er snæver, og Veien trang. Det er let at forvildes. Kan vi forlade os paa os selv? Paa vort eget Hjerte, eller vor Samvittighed? "Lær mig at gjøre din Velbehagelighed; thi du er min Gud, din Aand er god, lad ham føre mig i det jevne Land" (Salme 143, 10). Saaledes beder David. Lad ogsaa os erkjende vor Trang til Veiledning og bede saaledes. Da vil vi ogsaa bede for vore Veiledere. Det gjælder nemlig, at vi veiledes af den Hellig Aand, saa det første Ord i dette Kapitel kan passe paa os: "Saa er der da ingen Fordømmelse for dem, som er i Kristus Jesus." Men hvem er i Kristus Jesus? Beskrivelsen er: "hvilke ikke vandre efter Kjødet, men efter Aanden". Lader os derfor lægge

[illegible]

[illegible]

1. [illegible]
2. [illegible]

[illegible]

blir der Møie og Nød af falske Lærere, af Verden og Kjødet. Enten vil man have en selvvalgt Hellighed, eller man siger: "Er det af Naade, da behøves der ikke mer, vi kan jo intet", og derfor har de ingen Brug for Helliggjørelsen. Mangen en tænker: det er ikke saa farligt, vi faar gjøre som Andre gjør, vi er jo alle skrøbelige o. s. v. Saaledes tænkes og leves der af mange døbte Kristne, som udvortes bekjende Kristus, alligevel leve efter Kjødet. Thi hvad er det, at leve efter Kjødet? Det er at leve efter sit naturlige Sind, ikke bare i grove Synder. Naar en lever som han gjør, ikke for Guds Skyld, ikke fordi han er frelst, men efter sin Lyst og Tilbøielighed, da lever han efter Kjødet. Hvorledes vil det da gaa dem, som gjør det? Her staar Guds Ord: "I skulle dø." Er Synden dig saa kjær, at du ikke vil stride mod den, ikke vil døde den, da skal du selv dø. Kristus er kommen for at afskaffe Djævelens Gjerninger, for at overføre os fra Mørket til Lyset. Vil du ikke det, da har du ingen Del i Kristus. Vel er det sandt, at Jesu Kristi, Guds Søns, Blod renser os fra al Synd, men hvis du heller vil være uren og ikke vil vende dig fra din Synd, hvad nytter det dig da? Om Kristus var død tusend Gange, og du hørte det daglig, det hjalp dig dog ikke, naar du ikke vil omvende dig, men bliver i Synden. Thi de som drives af Guds Aand, disse ere Guds Børn. Der er andre Aander. De gamle har ment, at de forskjellige onde Aander bevæget Menneskene til forskjellige Synder, saasom Gjerrighed, Ukyskhed, Drukkenskab, Kiv, Bagtalelse, Foragt for Guds Ord, Misundelse og lignende. Er nogen af os hidtil dreven af en saadan Aand, han gaa i sig selv, bekjende Synden for Gud og høre Guds Ord om Kristus. Han bede om Tilgivelse og gjøre som den forlorne Søn. Saa kan han i Ordet se, hvad Gud vil svare, se hvor godt Guds Børn har det.

2. Har vi nu seet, hvad den Hellig Aand vil lede os til, saa lad os nu betænke, hvorledes han gjør dette. Han gjør det ikke med Tvang. Det heder ikke længer: "Du skal." Guds Børn er ikke under Loven, men under Naaden. Heller ikke sker det ved Frygt; thi saadanne Gjerninger som sker af Frygt, er ikke Gud behagelige. Men ved Guds Kjærlighed er det, det sker. Denne er det, som, naar den erkjendes og troes, fremkalder Lyst til at tjene Gud. Guds Kjærlighed og uudsigelige Forbarmelse gjør, at vi vil takke Gud, naar vi forlader os paa den. Den bliver Drivhjulet. Da er det, at Guds Børn "drives af Guds Aand". "Kristi Kjærlighed twinger os", siger Apostelen Paulus. Dette er en salig Tvang, thi den siger: Vi kan ikke andet og vil ikke andet, end hvad Gud vil. Lige overfor Synden siger den: "Hvorledes skulde jeg gjøre den store Ondskab at synde mod Gud!" Og jo mer vi af Guds Aand ved Ordet overbevises om, at Kristus har taget vore Synder paa sig og frelst os og gjort os til Guds Børn — des trøstigere gaar vi til vor himmelske Fader med alle vore Anliggender, allermest under Troens Strid og naar vi fristes. Paa denne Maade stadfæster den Hellig Aand os i sit Vidnesbyrd og i Haabet om de Helliges Arvedel i Lyset.

Niende Søndag efter Trinitatis.*

Tekst: Luk. 16, 1–9.

Men han sagde ogsaa til sine Disciple: Der var et rigt Menneske, som havde en Husholder, og denne blev angiven for ham som den, der ødte hans Gods. Og han kaldte ham og sagde til ham: Hvi hører jeg dette om dig? Gjør Regnskab for din Husholdning! Thi du kan ikke længer forestaa Huset. Men Husholderen sagde ved sig selv: Hvad skal jeg gjøre, efterdi min Herre tager Husholdningen fra mig? Jeg formaar ikke at grave; jeg skammer mig ved at tigge. Jeg ved, hvad jeg vil gjøre, forat de skulle tage mig i sine Huse, naar jeg bliver afsat fra Husholdningen. Og han kaldte enhver af sin Herres Skyldnere til sig og sagde til den første: Hvor Meget er du min Herre skyldig? Men denne sagde: Hundrede Fade Olje. Og han sagde til ham: Tag dit Brev og sæt dig straks ned og skriv femti! Derefter sagde han til en anden: Men du, hvor Meget er du skyldig? Men denne sagde: Hundrede Maader Hvede. Og han sagde til ham: Tag dit Brev og skriv otteti! Og Herren prisede den uretfærdige Husholder, at han havde gjort klogt. Thi denne Verdens Børn ere klogere end Lysets Børn i sin Slægt. Og jeg siger eder: Gjører eder Venner ved den urette Mammon, forat de, naar I skilles herfra, skulle annamme eder i de evige Boliger!

Et af de Træk, som i aandelige Ting er mest paafaldende, er den Mangel paa Klogskab, som paa saa mange Maader aabenbarer sig. Alle siger, at de gjerne vil havne i de evige Boliger. Dog vil de ikke lære at finde den ene Vei, som fører did. Og om de ved hvilken den er, og har lært den at kjende, saa vil de ikke gaa paa den. De vil saa

Ukrud af forskjellig Slags, og vente dog, at Høsten skal blive god. De vente at faa Løn af Gud, paa samme Tid som de ikke vil tjene Ham, men sig selv. De bekjende, at de kun er Husholdere, men er dog misfornøiede med det de har faaet at holde Hus med. Og endskjønt de ikke er istand til at holde Hus med det som de har faaet, saaledes som de skulde, saa tragter de dog efter Saadant som gjør Vanskeligheden endnu større, for Eksempel Rigdom, Ære og lignende. Imod saadan Daarskab og Blindhed skal ogsaa det oplæste Guds Ord hjælpe os, idet det taler til os om vor Husholdergjerning, og om Regnskabet, som fordres af os. Saa lad os da efter den Opfordring, vort Evangelium giver os, betragte:

Herrens dobbelte Regnskab med sine Tjenere.

Guds Husholder er ethvert Menneske, og det vi er sat til at bruge, er alle de aandelige og legemlige Gaver Gud har givet os. Vor Sjæl og vort Legeme, Guds Ord og Sakramenter, vort Hus og Hjem, vor Arbeidskraft, vor Tid og vor Eiendom, over alt dette skal vi anse os som Guds Husholdere. Intet er jo egentlig vort, vi har det kun for en Tid, og saa tages det fra os. Hvad er nu Guds Fordring til os med Hensyn til alt dette? Den kan sammenfattes i ét Ord, det er Troskab. En saadan Troskab fordres i Anvendelsen af det som er os betroet, at Gud maa æres i alle Ting. "Eftersom enhver har faaet en Naadegave, saa tjener hverandre dermed som gode Husholdere over Guds mangeslags Naade" (1 Pet. 4, 10). Det som altsaa kræves af os, er, at vi gjør Godt af Hjertet og for Guds Skyld, ventende Intet derfor, heller ikke Ære. Thi vi har ikke faaet Guds Gaver forat vi skal søge vort Eget, men forat vi skal tjene Ham, og Han vil selv holde Regnskab med os. Dette Regnskab begynder allerede her

i Verden. Det sker nemlig gjennem Ordet, hvori Gud taler til vor Samvittighed. Vil du da vide, hvorledes dette dit Regnskab staar, saa tag for dig de enkelte Ting, de enkelte Gaver og betænk, hvorledes du har anvendt dem. Der er nu da Guds Ord. Har du gjort gode Fremskridt i det? Er du vokset i Erkjendelse? Er du vel hjemme i dets Sandheder, ikke med Forstanden alene, men saa, at du lever i det? Eller har der været Forsømmelse og Foragt, Ulyst til at bruge det, Forglemmelse af hvad der engang var lært, og saaledes Tilbagegang istedenfor Fremskridt? Dernæst med Hensyn til Sakramenterne, i hvilke Frelseren kommer til os med sin Naade, og Bønnen, der har saa mange og rige Løfter. Har du brugt disse til din Troes Styrkelse og til at søge Herrens Hjælp? Betænk endvidere, hvorledes din Tale og dit Eksempel er, og hvorledes du bruger den Anledning, du har, til at øve Kjærlighed og til at hjælpe andre. Og dit Gode, din Eiendom, har du brugt den som noget der er dig betroet? Regnskabet fordrer Trosskab: Alt, det mindste som det største, for hver Dag og Time, for vort hele Liv. Gud har givet dig det, ikke forat du skal bruge det saa godt du kan, men efter Hans Befaling. Hvad kan du da svare? Kan du sige andet, end at du ikke kan svare Herren et til tusinde? Men om du nu ikke vilde gjøre Regnskab, kunde det hjælpe? Om du forsøgte at slaa det af Sindet, at trodse derimod; eller om du tænkte, det ikke var saa farligt, vilde det hjælpe dig? Intet af det vilde dog nytte noget. De er altsammen Galgenfrist. Hvor skal du da hen? Du maa bekjende dig skyldig for Gud. Det er det første Stykke i en sand Omvendelse. Her hjælper ingen Udflugter eller Undskyldninger. Af Hjertet maa du se, at her er Fare. Bekjend din Skyld, at du er som den der skyldte de 10,000 Talenter. Du maa gaa i dig selv og bedrøves over din

selv. Paa nogen anden Maade kan du ikke hjælpes. Hvorledes svarer nemlig Gud dem, som med Sorg skrifter saaledes for Ham? Han svarer med Evangelium. Deri lader Han dig se, hvorledes Hans Barmhjertighed har fundet paa Raad, og at Jesus har gjort Fyldest for dig og betalt din store Syndeskyld. Det lader Han forkyndes os, forat vi skal blive Guds Børn. Det bliver vi ved Troen paa Jesus Kristus. Vi afsættes da ikke fra Husholdingen, men vi indsættes til at blive benaadede Husholdere.

Nu gjælder det at beredes til den sidste store Regnskabsdag. De som da bliver bestaaende, det er kun de som har været troende. Hvorpaa er det nu, Troen kjendes? Ikke derpaa, at vi sige: Herre, Herre! men derpaa, at vi gjør Guds Gjerning, det vil sige bærer Omvendelsens værdige Frugter. Ikke et surt, ængsteligt Sind, ikke fromme Gebærder og gudelige Talemaader, men et ret kristeligt Alvor er det som maa til, saa vi af Hjertet beflitter os paa at vise vor Tro i Husholder-Klogskab og -Troskab. Vi maa *ville* være tro og anstrenge os for at være det, saa vi kan sige med Paulus: "Hvad jeg nu lever i Kjødet, det lever jeg i Guds Søns Tro, som elskede mig, og gav sig selv hen for mig" (Gal. 2, 20). Tænk ikke, at du kan være tro i det aandelige, dersom du ikke er det i det timelige, og men ikke, at du vilde være tro, dersom du havde større Gaver at raade over, dersom du ikke er tro i det Mindste. Hold dig fast ved Guds Løfte, og beflit dig paa at bevare en god Samvittighed ved at spørge Herren om Hans Villie i alle Ting. Hvad du gjør, det gjør som for Gud, og kom ihu, at alt dette med Hensyn til din Husholdergjerning her, er ikke glemt. Det vil komme frem paa Dommens Dag som et Vidnesbyrd, enten om din Tro eller om din Vantro. Thi det heder: "Vis mig din Tro af dine Gjerninger." Derfor siger Paulus,

"at vi skulle gjøre godt, blive rige i gode Gjerninger, gjerne give, meddele, saa vi samle os selv et Liggendefæ, en god Grundvold for det tilkommende, at vi kunne gribe det evige Liv" (1 Tim. 6). Og om Kristus siger han, at Han "renset sig selv et Eiendoms Folk, nidkjært til gode Gjerninger" (Tit. 2).

Saa lader os ikke gjøre vort Regnskab med Gud paa Skrømt, men leve i Jesu Christi, Guds Søns, Tro, som elskede os og gav sig selv hen for os. Det er ikke længe til vort sidste Regnskab. Gud give, at vi da maatte høre det Ord: "Vel, du gode og tro Tjener! du har været tro over det Lidet, jeg vil sætte dig over meget; gak ind til din Herres Glæde!" (Matth. 25, 21).

Tiende Søndag efter Trinitatis.*

Tekst: Luk. 19, 41–48.

Og da han kom nær til og saa Staden, græd han over den og sagde: Dersom du dog vidste, endog paa denne din Dag, hvad der tjener til din Fred! Men nu er det skjult for dine Øine. Thi de Dage skulle komme over dig, da dine Fiender skulle kaste en Vold op omkring dig og beleire dig rundt omkring og trænge dig allevegne, og de skulle aldeles ødelægge dig og dine Børn i dig og ikke lade Sten paa Sten i dig, fordi du ikke kjendte din Besøgelses Tid. Og han gik ind i Templet og begyndte at uddrive dem, som der solgte og kjøbte, og han sagde til dem: Der er skrevet: Mit Hus er et Bedehus. Men I have gjort det til en Røverkule. Og han lærte daglig i Templet. Men Ypperstepresterne og de Skriftlærde og de Øverste for Folket søgte at ombringe ham. Og de fandt ikke, hvad de skulde gjøre; thi alt Folket hang ved ham og hørte ham.

I Skabningen rundt om os og i dens Styrelse er fra Guds Haand en forunderlig Orden, en nøiagtig Sammenhæng mellem Aarsag og Virkning. Saaledes er det ogsaa i Aandens Rige, i den aandelige Skabning. Vi se den forklaret i Ordet, forudforkyndt og opfyldt i Guds Riges Historie indtil denne Dag. Forjættelserne, Trudslerne, Profetierne, det er Alt fremlagt for os. Hvorledes dette Ord er opfyldt, beviser det jødiske Folk, dette Guds ufrivillige og trodsige Vidne. Men "alle disse Ting er blevne Forbilleder for os" — "det er skrevet os til Advarsel, til hvem de sidste Tider ere komne." Saaledes ogsaa vor Tekst idag, der taler til os om Jerusalems Forstyrrelse,

fordi den ikke vidste, ikke vilde vide, hvad der tjente til dens Fred. Saa lader os efter vor Tekst betragte:

1. Hvori vor sande Fred bestaar.
2. Hvad der hindrer og hvad der tjener den.

Fred, som fortjener dette Navn, maa være af en saadan Art, at den ikke er der idag og er borte imorgen. Det er med den ligesom med "Rigdom" og med "Lykke". Sand Fred maa være uafhængig af de Ting, som ere forgjængelige. Ellers varede den jo ikke længer end disse. Derfor kaldes Fred en af de Ting, hvori Guds Rige bestaar. "Guds Rige er ikke Mad og Drikke, men Retfærdighed og Fred og Glæde i den Hellig Aand" (Rom. 14, 17). Men Guds Rige kommer ikke saa, at der kan peges derpaa og siges: se her, eller se der er det — "det er indeni Eder" (Luk. 17, 20). Kristus siger, at Han er kommen for at give os Fred — sin Fred, og Han forklarer os det i de Ord: "Ikke som Verden giver, giver jeg Eder. Eders Hjerte forfærdes ikke og frygte ikke!" (Joh. 14, 27). Men saaledes overvinde Forfærdelse og Frygt kan kun den, som ved, at Gud er med ham, og tror, at hans Synd er borttaget ved Kristi Fyldestgjørelse og Forsoning. Derfor kaldes Jesus ogsaa Fredsfyrste. Det er derfor indlysende, at "der er ingen Fred for den Ugudelige". Men den som har Fred med Gud, han ved ogsaa med Paulus (1 Tim. 2), at vi skal skatte det som en Naade, hvorom vi skal bede, at vi ogsaa i det Udvortes har Fred, og kan leve et roligt og stille Liv i al Gudfrygtighed og Ærbarhed. Men om der møder et saadant Menneske udvortes Gjenvordighed, saa ved han, at om Gud skulde ville prøve ham med Kors og Trængsel, ved Sygdom eller ved Tab og Fattigdom, saa vilde han dog have det som Kristus har givet ham, nemlig Freden, Hjertets Fred. Thi retfærdiggjorte ved Troen have

vi Fred med Gud, ved vor Herre Jesus Kristus. Ak, hvor langt anderledes er det ikke der, hvor den sande Fred ikke findes, hvor den har været søgt i og bygget paa Verden og de Ting som ere i Verden, Penge, Helbred, Venner og lignende. Hvad er der igjen, naar disse Ting ere borte? Da bliver der Jammer og Klage, og da aabenbares det, at man havde bygget paa en falsk Grund. Naar nu Gud i sin Langmodighed ikke ved Godhed kan bringe Menneskene til Omvendelse, saa er det som om Han nødes til at bruge Riset. Foragten for den sande Fred bringer undertiden Gud til at fratage Menneskene det, hvorpaa de støtter sin falske Fred, om de da maaske vilde lade sig sige og falde tilfode. Ellers vil de tabe baade den indre og ydre Fred.

Vor Tekst idag er et skrækkeligt Eksempel paa denne Guds Straffedom, og lærer os altsaa baade hvad der hindrer og tjener vor Fred. Jesus staar lige overfor Jerusalem før sit Indtog, og som Han staar der og ser udover Staden, græder Han over den. Der er mange Spørgsmaal i Forbindelse med dette underlige Syn, som vi ikke kan besvare. Men det ser vi, at Hans Hjerte var fuldt af Medynk og Sorg. Denne er grundet i Hans Kjærlighed. Hvor inderlig gjerne Han vilde hjulpet den og reddet den fra den forestaaende Dom, men forgjæves! Hvorfor Han græder, siger Han selv: "Dersom du dog vidste, endog paa denne din Dag, hvad der tjener til din Fred! Men nu er det skjult for dine Øine." Men havde da Gud ikke sagt dem det og formanet dem til Omvendelse? Følgende Ord viser os det: "Og alle de Øverste iblandt Præsterne og Folket forgrebe sig saare meget efter alle Hedningernes Vederstyggeligheder og besmittede Herrens Hus, som han havde helliggjort i Jerusalem. Og Herren, deres Fædres Gud, sendte til dem formedelst sine Bud tidligen og ideligen, thi Han sparede sit Folk og sin Bolig.

Men de bespottede Guds Sendebud og foragtede Hans Profeter, indtil Herrens Vrede tog til over Hans Folk, indtil der var ingen Lægedom mere" (2 Krøn. 36, 14 flg.). Saaledes taltes der til dem allerede før det babyloniske Fangenskab, og det fortsattes, indtil Johannes den Døber kom og Jesus selv. Men dette Alt, siger Apostelen, er skrevet os til Advarsel. Og Jesus siger, idet Han taler om de Atten, paa hvilke Taarnet i Siloam faldt ned og slog dem ihjel: "Dersom I ikke omvender Eder, skulle I alle ligesaa omkomme" (Luk. 13, 5). Vi bliver vante nu, ved den hurtige Efterretning fra alle Kanter, til at høre om mange Guds Straffedomme paa en Gang, thi endnu har Gud sine Ris: Pestilents, Krig og Hunger. Men noget saadant som det der skede i Jerusalem, har neppe været hørt, det var et Rædselsbillede, som selv de vilde Krigere neppe taalte.

Ser vi hen til vore Kaar, hvor meget har vi da ikke at takke Gud for! Vi har vore lykkelige Hjem, i en frugtbar Egn, plages ikke af noget Tyranni, og har rig Velsignelse af vort Arbeide. Den Jammer og Nød, som vi fra saa mange andre Kanter hører om, har ikke truffet os. Men fremfor alt har vi at takke for Herrens Nærværelse med Ordets Tugt og Trøst. I Ord og Sakramenter har vi Vidnesbyrd om vor Herres Jesu Nærværelse med Syndsforladelsens Fred, at Han vil være vor Fred. Har vi fortjent al denne Lykke og Velsignelse? Sammenligner vi os med Andre, hvad hører vi ikke rundt omkring os? Snart er det Oversvømmelser, som ødelægger, snart Hvirvelstorme, som i kortere Tid, end det tager at berette det med Ord, ødelægger og jevner med Jorden de Hjem, som det har kostet mange Aars Flid og Arbeide at opbygge — og hvor mange Menneskeliv er ikke paa disse og lignende Maader i et Nu blevet endt! Hvorledes har da vi takket

og æret Gud for, at Han har skaanet os og holdt sin beskjermende Haand over os? Og fremfor Alt, hvorledes har vi skattet den allerstørste Gave, Freden i Kristus, den som Troen paa Ham giver os, og som, hvis den er der, viser sig i Kjærlighed til det Guds Ord, som bragte os den, og i Lyst til at ære Gud, som gjorde os arme Syndere til sine Børn?

Nu, mine kjære Venner, lader os alvorlig betragte os selv! Hvorledes ere vi som en kristen Menighed? Ak, det har vi for det første at klage, at der ogsaa blandt os er dem, som aabent tjene Synden, som viser sin Vantro i saadanne Laster som Drukkenskab, Trætte, Banden og Sværgen, Gjerrighed og lignende Synder. Og det er vist, for saadanne er ingen Fred. Den Fred som de kan synes at have, er falsk, indbildt. Vi vil ingen Skyld have i disses Undergang, vi, Eders Tjenere i Ordet. Det siges dem jo hver Gang de kommer her—og dersom de ikke vil komme og høre, faa de og bære Dommen: "De vide ikke, hvad der tjener til deres Fred." Nu er det, Gud være Tak, vistnok saa, at de fleste af os ikke ligge i aabenbare grove Kjødets Gjerninger, og saaledes vise, at vi ikke har Guds Fred. Men er det derfor vist, at vi har den? Ak, Brødre og Søstre, ser vel efter! Blive hine aabenbare Synder saaledes afskyede, som de burde, eller mødes de maaske med et Smil, som noget man igrunden ikke bør tage saa alvorlig? Formane I dem, som gjøre saadanne Synder, eller lade I dem gaa Undergangen imøde, uden at søge at stanse dem? Gjøre I Eders Huse og Hjerter til Guds Templer, og holde I Eder selv, og I Forældre ogsaa Eders Børn, flittigt til Guds Ord? Fremfor alt, fluger ikke Verdens Sorger og Glæder Eders Sind og Tanker, saa I kun lidet spørge efter Eders Sjæles Frelse? Mon det ikke er saa, at der var en Tid, da Guds Ord var

kjærere i vor Menighed, end det nu er? Gud minder dig ved, hvad du ofte hører om, pludselig Død og lignende. Hvorledes vilde du være beredt til at møde den? Du, i hvem et saadant gjenstridigt Sind hersker, som det Herren beskriver fra Noa Tid, hvad maa du da vente? Ingen af Eder vil dog, naar han saar Ukrud, vente at høste den bedste Hvede. Lader os derfor betænke, hvad der tjener til vor Fred. Renser Templet, Hjertets Tempel! Der skal Faderen, Sønnen og den Hellig Aand bo med sin Fylde af Kjærlighed og Naade. Saaledes faar Hjertet Fred, og den Guds Fred, som overgaar al Forstand, skal bevare vore Hjerter og vore Sind i Kristus Jesus.

Ellevte Søndag efter Trinitatis.*

Tekst: Luk. 18, 9–14.

Men han sagde ogsaa til Nogle, som stolede paa sig selv, at de vare retfærdige, og foragtede Andre, denne Lignelse: Der gik to Mennesker op til Templet for at bede; den Ene var en Farisæer, og den Anden en Tolder. Farisæeren stod for sig selv og bad saaledes: Jeg takker dig, Gud, at jeg ikke er som de andre Mennesker, Røvere, Uretfærdige, Horkarle, eller og som denne Tolder. Jeg faster to Gange om Ugen; jeg giver Tiende af alt det, jeg eier. Og Tolderen stod langt borte og vilde ikke engang opløfte sine Øine til Himmelen, men slog sig for sit Bryst og sagde: Gud, vær mig Synder naadig! Jeg siger eder: Denne gik retfærdiggjort ned til sit Hus fremfor den Anden; thi hver den, sig selv ophøier, skal fornedres, men hvo sig selv fornedrer, skal ophøies.

"To gjør det Samme, og det er dog ikke det Samme." Derpaa giver ogsaa vor Tekst idag et Eksempel. Farisæeren gaar til Templet, beder og gaar tilfreds hjem. Det samme gjør Tolderen. Og dog, hvilken Forskjel er der ikke! Vilde du ogsaa gjerne gaa tilfreds hjem, med den Fortrøstning: Jeg er retfærdiggjort? Vil du gjerne have den Overbevisning: Gud har antaget mig til sit Barn, altsaa "ophøiet mig"? Veien dertil lærer Herren os idag. Fornedre dig selv, dersom du vil, Gud skal ophøie dig, og vogt dig for at ophøie dig selv, thi da fornedrer Gud dig, og du gaar ikke retfærdiggjort hjem. Lad os derfor idag betragte:

1. **Den Selvophøielse, vi maa fly.**
2. **Den Ydmygelse, vi maa søge.**

Det er Selvophøielse, vi skal fly. Er den en sjelden Synd? Dersom det var Tilfældet, da var der ikke saa stadige og indtrængende Formaninger derimod i den Hellige Skrift. Det er ogsaa let at se i det daglige Liv, hvorledes den ene ophøier sig over den anden. Naar Gud i sin Visdom efter sin Beslutning giver det syndige Menneske en eller anden Gave, saa ophøier dette sig straks og ser ned paa dem, som ikke har faaet saadan Gave. Dette aabenbarer sig snart paa en grovere, snart paa en finere Maade. Vel maa derfor Profeten raabe: "En Vis rose sig ikke af sin Visdom, og en Stærk rose sig ikke af sin Styrke; en Rig rose sig ikke af sin Rigdom!" (Jer. 9, 23). Har en faaet større Legemskræfter, finere Klæder, flere Penge, lidt mere Indsigt eller større Aandsgaver end Andre, saa aabenbares det ofte, om ikke saa meget i Ord, saa dog i ens Færd, at man ophøier sig over disse Ting, eller stoler paa dem. Saadanne Mennesker tænke ikke paa, hvorfor Gud har givet dem sine Gaver, og at de skal bruges til Hans Ære og Næstens Gavn, efter Befalingen: "Tjener hverandre dermed, som gode Husholdere over Guds mangeslags Naade" (1 Pet. 4, 10). De tænke ikke paa, hvad de selv er, naar de er afklædte Gaverne. Men naar disse tages bort og "Personen" staar der igjen, hvorledes ser han da ud? Faa kan se sig selv, som de virkelig er, og de vilde ikke kunne udholde, at Andre saa deres sande Væsen. Men dette hovmodige Sind er ikke alene hos dem, som har Gaverne. Det er ogsaa hos dem som jage efter dem, og som, om de modtog dem, vilde vise det samme Væsen.

Dog, i vor Tekst er det om aandeligt Hovmod der tales, at en stoler paa sig selv, at han er retfærdigere og bedre end Andre. Er nu en saadan Selvtillid bare at finde hos en vis Klasse Mennesker, hos visse Sekter, eller i visse aandelige Tilstande? Nei, den kan være hos de

allerforskjelligste Slags Mennesker. Ja, den har endog indsneget sig hos Mange, som virkelig var blevne oprigtige Kristne, og bragt dem til at falde fra, ligesom Englene ved Hoffærdighed faldt fra Gud. Hvori bestaar denne aandelige Selvtillid? Deri, at Mennesket mener at kunne finde Noget hos sig selv, hvorpaa han kan stole, og hvorved han kan bestaa for Gud, og ialfald for en Del gjøre Fyldest for sig og gjøre sig retfærdig, eller ialfald retfærdigere end Andre. Denne Hovedløgn finde vi, som sagt, i alle Slags aandelige Tilstande; thi Mennesket søger altid Noget, hvormed det kan retfærdiggjøre sin Stilling. Vi finde dette endog hos dem, som foragte og fornegte Gud. De undskylder og retfærdiggjør sig ved sine egne Tanker og alle Slags Indvendinger, de vil selv have Ret og ikke give Gud Ret. Ligegyldige Syndere undskylde sig ofte med, at de ikke er værre end Andre, eller de trøste sig med, at de i et eller andet endog er bedre: ikke gjerrige, for Eksempel, som denne, eller Drankere som hine. At de er svage, men dog har en god Villie, og at de har gode Forsætter for Fremtiden, er ogsaa blandt det, hvorved saadanne vil retfærdiggjøre sig selv. De vil ikke være Syndere, hvis Mund skal tilstoppes for Guds Dom. Det samme Sind findes ogsaa hos hykkelske Kristne, som udvortes kjende Guds Ord. De stole paa, at som Farisæeren er de dog ikke. De siger Tolderens Ord efter: "Gud være mig Synder naadig!" men de vedbliver i Synden og taaler ikke at tilrettevises eller straffes. Enkelte udvortes gode Gjerninger kan de vel gjøre, og er maaske noksaa flittige i gudstjenstlige Øvelser. Dette stoler de paa, medens deres Hjerter dog ganske er i Verdenskjærligheds Tjeneste. Saa er der mange oprigtige, men uoplyste Kristne, som sørge over, at de ikke kunne gjøre sig selv retfærdige, det er, at de ikke finde sig som de burde være. Men de haabe, at de

skal komme saa vidt engang. Kunde de bare gjøre saa eller saa, tænker de, da vilde de kunne have bedre Haab. Endvidere er der Mange, som vide, at de skal angre sine Synder, og som stole paa sin inderlige Anger og Bøn, eller som ved, at de skal tro paa Guds Naade i Kristo, og stole ikke paa Naaden, men paa, at de tro saa fast, og saa bedømme sin Retfærdighed derefter. Og endelig er der ogsaa Mange, som ved, at vi skal bære Troens Frugter og gjøre gode Gjerninger, og som sætter sin Lid til, hvad de saaledes gjør, ved Opofrelser for Guds Rige, Arbeide for Andres Frelse, Bønner, Barmhjertighedsgjerninger og saadant mere. Heri ser de Beviser for sin Retfærdighed. Ak, denne Hovedløgn vil snige sig ind overalt. Det er tungt at lære, at alt vort eget, baade før og efter Omvendelsen, er Intet at forlade sig paa. Sandheden er, o Menneske, at du er en Synder, uretfærdig og skyldig til Guds Vrede. "En fortabt og fordømt Synder", det er vor Ærestitel. Og dersom du ved noget af det, som du er i dig selv, eller ved aandelige Fortrin, som Gud har givet dig, vil bestaa for Gud, eller stoler paa, at Gud for disse Tings Skyld finder dig bedre end den usleste Synder ved din Side, — da er du falden og ved ikke, hvad Naade er. Da er du egentlig en Afgudsdyrker, idet du røver Gud Æren, thi du skal forlade dig paa Gud alene.

Men hvo sig selv fornedrer, skal ophøies. Ydmyghed er det Smykke, Gud vil finde dig prydet med. Hvorfor fordrer Gud den, og hvorfor har Han saadant Behag i den? Fordi den er af Sandheden og vidner om, at du er af Sandheden og er den lydig. Ydmygheden erkjender sin Uværdighed, sin store Skyld i Tanker og Ord og i Brugen af Guds Gaver. Den erkjender, at selv de mindste Synder er store, og derfor ser den ydmyge, at han er uretfærdig. Men siger du, hvorledes ser en ydmyg Kristen ud? Vis

ıig ham! Det er ikke ſaa let. Thi for det førſte er der
ſke ſaa mange, og dernæſt bærer en ſaadan ikke ſin Yd-
ıdmyghed tilſkue. Men jeg kan til at begynde med ſige dig,
vor du ikke maa ſøge ham. Han findes ikke blandt ſikre
Syndere, der ikke kjende ſin Uretfærdighed, og altſaa ikke
blandt dem, ſom er ligegyldige for ſin Sjæls Frelſe og
oragte Guds Ord. Heller ikke findes han blandt dem, ſom
igge i Syndetjeneſte og blive ved dermed. Dernæſt ſkal
eg give dig nogle Merker, hvorpaa du kan kjende, hvad
er er det vigtigſte hos en ydmyg Synder. En ydmyg
Sjæl betragter ſine Synder med Skam og Undſeelſe, og
e er ham ſtadig til Bedrøvelſe. Han angrer dem, men ſer
el, at ogſaa hans Anger er ufuldkommen, og at den ikke
r ſaa dyb, ſaa inderlig, ſom den burde være. I Troen
aa Jeſu Fortjeneſte finder han ſin Trøſt, men han er-
jender, at denne Tro er den Hellig Aands Gave, og han
ammer ſig over, at den ved hans egen Skyld ikke er
erkere. Hvad han kan udrette ved gode Gjerninger og
)pofrelſe, det anſer en ſaadan ſom ufuldkomne Offere,
m noget han er pligtig til og burde være mere villig til.
)g om Gud ſender ham Kors og Trængſel, ſaa vil den
dmyge Kriſten deri ſøge at ſe Guds faderlige Revſelſe, et
Middel, ved hvilket Han vil drage os til ſig. Han bærer
ke ſin Gudsfrygt tilſkue, praler ikke af den, og hvor han
ter Guds Villie maa vidne om den, der vidner han i
dmyghed.

Hvorledes ſkal vi nu kunne opmuntre os ret til ſaadan
dmyghed? Skal vi fremdrage for os Hoffærdigheds
kſempler til Afſky? Skal vi tænke paa de faldne Engle,
a Menneſkene ved Syndefaldet, paa Mænd ſom Saul og
ebukadnezar i det Gamle Teſtamente, eller en Petrus i
t Nye Teſtamente? Eller ſkal vi fremdrage for os Yd-
yghedꝭ Ekſempler? Saadanne ſom Abraham, David og

Daniel, og i det Nye Testamente Maria, Johannes den Døber og Paulus? Skal vi atter tage for os Befalingerne i de hellige Skrifter og Forjættelserne, eller de skjønne Vidnesbyrd hos Kirkens store Lærere? Dette kan alt være nyttigt og til Hjælp. Men der er det, som er bedre, som taler sterkere end alle disse. Vil du lære Ydmyghed, saa samle dine Tanker og lad os i Aanden stille os frem for Ham, som taler denne Lignelse til os — Ham, som bar vore Synder paa Korset. Se paa Ham! Hvad vil du da sige? Om nogengang, saa er det da du lærer at forstaa og af Hjertet at sige: "Gud være mig arme Synder naadig!"

Tolvte Søndag efter Trinitatis.*

Tekst: Mark. 7, 31–37.

Og da han gik ud igjen fra Tyrus's og Sidons Egne, kom han til den galilæiske Sø, midt igjennem Dekapolis's Egne. Og de førte en Døv til ham, som besværlig kunde tale, og de bade ham, at han vilde lægge Haanden paa ham. Og han tog ham i Enrum fra Folket og lagde sine Fingre i hans Øren og spyttede og rørte ved hans Tunge og saa op til Himmelen, sukkede og sagde til ham: Effata! Det er: Oplad dig! Og straks oplodes hans Øren, og hans Tunges Baand løsnedes, og han talte rent. Og han bød dem, at de ikke skulde sige det til Nogen; men jo mere han bød dem, des mere kundgjorde de det. Og de forundrede sig overmaade og sagde: Han har gjort alle Ting vel; baade gjør han, at de Døve høre, og at de Maalløse tale.

"Hvad vil du, at jeg skal gjøre for dig?" (Luk. 18, 41). Saaledes spørger Jesus den Blinde, der begjærede Hans Hjælp, men saaledes spørger Han ogsaa dig. Hvis du da ikke ved at svare derpaa, og Intet har at begjære, da har du hørt Evangelium med døve Øren. Thi det forkyndes os dog, forat vi skal lære at kjende Frelseren og saaledes blive villige til at komme til Ham og fortro os til Ham. Sker dette ikke, da hører vi forgjæves om den Herre Jesus og hvad Han gjør. Hvad der derfor kan hjælpe os til en saadan Tillid til Jesus og drage vore Hjerter til Ham, det trænger vi til. Derfor trænger vi ogsaa til Kristi Undergjerninger. Lidet var vundet ved Erindringen om, hvad Han engang har gjort, om vi ikke søgte det gjentaget for os. Men det er det netop vi skal.

Det er det, Han vil hjælpe os til. Lader os derfor i denne Stund betragte:

Kristi Undergjerningers Betydning for os.

Gjennem Kristi Undergjerninger lærer vi at kjende Ham som Han er. Baade Hans guddommelige Magt og Hans forbarmende Kjærlighed træder os der imøde. Det Sindelag Han har lige overfor os, blir derved klart fremstillet, og derved blir ogsaa vort Sindelag til Ham bestemt. Naar vi se Ham i Evangeliernes Skildring, som i vor Tekst om den Døvstumme, da se vi, Han altid har den samme Hovedhensigt, nemlig at hjælpe de Nødlidende. Derfor er ogsaa Vidnesbyrdet, som gives Ham, dette: Han haver gjort alle Ting vel. Intet er Ham for svært. Hvad det end er, som foraarsager Nøden, om det er Sygdom eller Død, Storm eller Mangel paa Føde, saa er Han lige mægtig. Intet er Ham uvedkommende eller for ringe. Da der var Mangel paa Vin ved Bryllupet i Cana, eller ved en anden Leilighed Mangel paa Brød; da Disciplene havde arbeidet forgjæves med sit Fiskeri; om det var et sygt Barn eller en fremmed Tjener, Han blev bedt om at hjælpe, — under alle saadanne forskjellige Omstændigheder viser Han den samme Medlidenhed og Omhu. Men hvor forskjellige end de Gjerninger var, ved hvilke Han saaledes aabenbarer sin guddommelige Magt, saa har de alle den samme endelige Hensigt, nemlig at fremstille Ham for os som en fuldkommen Frelser. Lidet var vundet ved at den legemlige Hunger var stillet, dersom evig Hunger skulde følge, eller om Spedalskheden udvortes blev renset, medens Sjælen forblev uren i sine Synder. Ja, lidet vilde det nytte, selv om den legemlig døde var gjort levende, dersom den aandelige Død blev ved. Derfor sigtede al Hans Gjerning til at aabenbare Frelsen

Ham. "Dertil var Han kommen." Denne Frelse har Han forhvervet ved sin Lidelse og Død, og den vil Han give dig. Derfor lader Han Ordet forkynde, forat du skal kjende Ham som den levende Frelser, som din Frelser. Han har ladet os sige, at Han er igaar og idag og til evig Tid den samme, og Han lover: "Se, jeg er med Eder alle Dage!" forat vi skulle erkjende, at Han har den samme Magt og det samme Hjertelag ogsaa for os. Intet er Ham uvedkommende. Du kan have Ham med i Alt og fortrøste dig til Ham. Dine Sorger og Taarer, hvoraf de end kommer, dit Hus og Hjem, din Kaldsbedrift, det kjender Han altsammen. Og Han har Medynk med dig, derfor kan du trøstig betro dig til Ham. Hvis du ikke gjør dette, hvis du ikke betror dig til Ham i det smaa, da vil du vist heller ikke gjøre det i det allervigtigste — i det som angaar din Sjæls Frelse. At have Ham med i Alt, dette er Troens Magt, dette skal Evangelium frembringe hos os, som hos Paulus. Med ham skulle vi kunne sige: "Hvad jeg nu lever i Kjødet, det lever jeg i Guds Søns Tro, som elskede mig og gav sig selv hen for mig" (Gal. 2, 20).

Men Verdens Eksempel frister os til at tænke og tro ganske anderledes. Istedenfor Guds Forsyn og Kristi Regjering sætter den naturlige Love, med deres Aarsag og Virkning, i hvilke de ikke anerkjender Guds Haand. Derfor negter de ogsaa Kristi Undergjerninger, hvor taabeligt dette end er. Eller man paaberaaber sig Tilfældet, fra hvilket ogsaa Guds Bestemmelse udelukkes, skjønt Skriften siger, at end ikke en Spurv falder til Jorden uden Hans Villie. Kanhænde der ogsaa tales om en uforanderlig Skjæbne, skjønt hvorledes man tænker sig den, er ikke videre klart. Hvad blir nu Følgen af at forføres af saadanne Vantroens Eksempler? Dels kan det blive Sløvhed

eller Ængstelse, idet man mangler fast Grund under Fødderne og ikke har noget at stole paa. Dels kan der komme et afgudisk Forhold til Verden, idet Skabningen sættes over Skaberen og Hovmod faar Overhaand. Eller der kan følge Haabløshed og Fortvivlelse. At Gud er med og at Kristus regjerer, er jo noget saadanne ikke tror. At henføre Alt til Gud, anser de for Sværmeri, og da kan heller ikke Livet blive andet end gudløst, tomt og trøstesløst. Et udvortes ret Forhold til Kristendommen hjælper ikke her, det siger sig selv. Men derfor prædikes Kristi Undergjerninger, forat vi skulle kjende Ham. Han antager sig vor Nød. Stundom sker dette, saa det synes næsten aabenbart, men altid gjør Han det paa sin Maade. Han vil, vi skal tro og ikke fordre at se. Salig er den, som dette gjør. Han ser dog Kristus, om end ikke med det ydre Øie, og det heder da: "Salig ere de Øine, der se det, I se, og de Øren, der høre det, I høre!"

Har nu vi saadanne aabne Øren? Ak, hvor er de ikke døve og sløve! Hvor mange er der ikke, som høre og dog ikke høre! Nyheder om ligegyldige Ting, dem hører man gjerne, særlig om det kan være til Fordel paa en eller anden Maade. Men det som angaar vor evige Velfærd, hvad vi engang vilde give tusind Verdener for at høre, Ordet om Frelse og Syndsforladelse,— hvor mange gider vel høre det? Og hvor man ikke hører, der er ogsaa Tungen stum. Hvor lidet høres ikke af Taksigelse for de utallige Velgjerninger vi modtager! Hvor lidet er der ikke ogsaa af Bekjendelse! Istedenfor Bekjendelse findes ofte Skam over Frelseren, saa man ikke tør angive Hans Villie som sin Bevæggrund, eller paaberaabe sig Hans Ord ved Formaninger. Er da Kristus kjendt blandt os, dersom vi indtage en saadan Stilling? Hvorledes kan vi da faa ret aabne Øren og løste Tunger? Derfor lader

Han sig prædike, forat du skal komme til Ham. Thi du kan jo ikke hjælpe dig selv. Erkjend da din Trang! Hvad vil du, at jeg skal gjøre for dig? spørger Han; thi Han bier jo ikke, til du kommer, men Han elsker dig og kommer til dig. Effata — vil Han og sige til dig, og har Han gjort det, saa vil Han hjælpe dig til at høre end renere. Kom da til Ham med alle dine Anliggender og forlad Ham ikke. Stol paa Ham. Sig kun trøstig:

Nu ved jeg vist,
Herre Jesu Krist,
Du vil mig aldrig forlade;
Du siger jo saa:
Kald du mig paa,
Hjælp skal du faa
I al din Sorrig og Vaade.

Trettende Søndag efter Trinitatis.*

Text: Gal. 3, 15–22.

Brødre! Jeg taler efter menneskelig Vis: Ingen gjør dog et Menneskes Testament, som er stadfæstet, til Intet eller sætter Noget dertil. Men Forjættelserne ere tilsagte Abraham og hans Afkom; der siges ikke: Og Afkommene, som om Mange, men som om Een: Og din Afkom, hvilken er Christus. Men dette siger jeg: Den Pakt, som forud er stadfæstet af Gud om Christus, kan Loven, som blev given fire hundrede og treti Aar derefter, ikke rygge, saa den skulde gjøre Forjættelsen til Intet. Thi er Arven ved Loven, da er den ikke mere ved Forjættelse; men Gud har skjenket Abraham den ved Forjættelse. Hvad skal da Loven? Den blev føiet til for Overtrædelsernes Skyld, indtil den Afkom, hvem Forjættelsen er given, kom, — besørget af Engle, ved en Midlers Haand. Men Midleren er ikke Eens, men Gud er een. Er da Loven mod Guds Forjættelser? Det være langt fra! Thi var der given en Lov, som kunde gjøre levende, da var Retfærdigheden virkelig af Loven. Men Skriften har indesluttet Alt under Synd, forat Forjættelsen ved Troen paa Jesus Christus skulde blive given dem, som tro.

Er det Guds Villie, at vi skal tvivle og være uvisse om vor Salighed? Nei, Han vil jo, vi skal tro, og Tro er dog ikke det samme som Tvivl. I vore Trosartikler har vi da ogsaa et klart og bestemt Udtryk for, hvad vi bekjender og tror. Dog er der, selv blandt dem som tilstemmer Trosartiklerne, oftest Uvished. Snart er der Haab, snart Frygt, og kun hos de færreste er der en stadig Tro. Derfor beder vi ogsaa: "Giv os tilmed en stadig

Tro, at vi ret aldrig tvivle." Hvoraf kommer denne Uvished og Uklarhed? Den har sin Grund deri, at man, naar Gud taler til os om, hvorledes vi skal være, forstaar Loven som om den var en Indvending mod Evangeliet. Mange tænker: "Jeg tør ikke tro, at jeg har Guds Naade, thi jeg er saa og saa." Man blander Lov og Evangelium sammen, og lader ikke hver af dem udføre sin særskilte Gjerning. Jeg vil ikke tale om dem, som forvanske baade Lov og Evangelium og afsvække begge. Der tales om Loven, som om Gud bare fordrer, at vi skal stræbe at gjøre vort Bedste, og om Evangeliet, som om Gud lover os Salighed paa den Betingelse, at vi ogsaa gjøre Noget dertil, medens vore bedste Gjerninger dog ikke hjælper os. Paa den Maade kan der jo aldrig blive en ret Tro. Men selv hvor der læres ret, bliver der ikke altid troet ret, thi for Mange staar det som noget, der angaar Andre og ikke dem selv. Dertil skal da Ordets flittige Brug hjælpe os, at vi maatte lære at kjende ret baade Loven og Evangeliet. Hvor nemlig Forskjellen mellem dem ikke fattes, der, siger Luther, er ingen Forskjel mellem Kristen og Jøde og Hedning. Hvoraf kommer det da, at vi saa let forvirres med Hensyn til dette? De to Lærdomme synes at modsige hinanden. Loven siger: "Vær hellig! Gjør det, saa skal du være salig." Evangeliet: "Tro paa Kristus, saa skal du være salig." Loven siger: "Du skal have Fortjeneste hos dig selv." Evangeliet: "Du skal blive salig uden egen Fortjeneste." Dog, Guds Ord kan ikke sige sig selv imod. Lov og Evangelium er vistnok forskjellige efter sit Indhold, saavelsom efter sin Hensigt og Virkning, dog tjene de hinanden og bekræfte hinanden. Begge Lærdomme virker tilsammen Menneskets Omvendelse.

Vi har ofte hørt om Forskjellen mellem disse to Hovedlærdomme. Idag vil vi derfor betragte:

Overensstemmelsen mellem Lov og Evangelium.

1. Loven ophæver ikke Evangelium.

2. Loven maa megetmere tjene Evangelium.

Hvad siger Gud til os i Evangeliet? At der er Salighed for os i Kristus, at der er Forsoning og Frelse, og at hver den som tror paa Ham, bliver salig ved Troen uden Lovens Gjerninger. Herimod gjøres der mange Indvendinger. Blandt andet spørges der: Hvorfor kom Jesus da saa sent, først efter flere Tusind Aars Forløb? Herpaa svarer vi: Verden har aldrig været uden Evangelium. Allerede straks efter Syndefaldet blev Frelseren lovet den. Dette Løfte gjentoges til Fædrene, og derefter især til Abraham. Abraham fik Forjættelsen. Den, siger Paulus, er Guds Testament. Har da Gud gjort dette Testament til Abraham allerede, saa kan det ikke omstødes af noget senere. Ikke engang blandt Mennesker sker dette. Altsaa kan den 430 Aar yngre Lov ikke rokke Pagten med Abraham. Denne Pagt, Guds Testament, blev ved Kristi Død forkyndt for alle Mennesker. Loven kan ikke omstøde det. Ved den kunde de ikke komme til Gud, de trængte jo til en Midler. Nu er jo et Testament Ens sidste Villie, og er det bekræftet, da staar det fast. Og Indholdet af det Løfte, som saaledes er stadfæstet, det er, at Jesus er Synderes Frelser. Deri glædet Fædrene sig, thi dette var allerede forstaaet i det Gamle Testamente. Derfor siger ogsaa David: "Saligt er det Menneske, hvis Overtrædelse er forladt, hvis Synd er skjult." Og Esaias fremstiller paa det tydeligste Jesu Liv, Lidelse og Død, og Hensigten dermed, "at vi skulde nyde Fred og have Lægedom ved Hans Saar". Altsaa er Evangeliet ikke ophævet ved Loven. Dette skal vi vel betænke, særlig om vi fristes til

at lade os hindre af Loven fra at trøste os ved Evangeliet. Denne Fristelse var det, som var paakommen Galaterne. De var forvirrede, og det syntes for dem endog at være Hellighed, Fromhed og Ydmyghed at indtage denne Stilling lige overfor Loven. Derimod er det, Paulus advarer dem, og at Loven ikke kan gjøre Forjættelsen til Intet. Ogsaa hos os vil denne Tvivl komme med Spørgsmaal som dette: Hvorledes kan jeg andet end tvivle paa min Naadestand, naar jeg er saa syndig? Siger ikke Gud: "Jeg, Herren din Gud, er en sterk, nidkjær Gud"? Det Gud har befalet, har jeg ikke gjort, meget mer ofte det modsatte. Men mod saadan Tvivl og Indvending skal vi sætte Paulus's Ord: "Den Pagt, som forud er stadfæstet af Gud om Kristus, kan Loven ikke rygge, saa den skulde gjøre Forjættelsen til Intet."

2. Hvad skal da Loven? Den er føiet til for Overtrædelsernes Skyld. Den skal ikke levendegjøre og kan det ikke heller. Men den skal tjene Evangeliet og berede Vei for det. Thi uden Lovens Tugt kan Ingen give Evangeliet Rum. Vi kan nok skjønne, at vi er Syndere. Men at vi ere saadanne Syndere, som ikke kan reddes ved Formaninger og Anstrengelser, det maa vi lære af Loven. Vi maa se, at det Gud fordrer i Loven, kan vi ikke gjøre. Ellers blive vi i den Indbildning, at vi kan hjælpe os selv. Saalænge vi nu ikke har hørt Loven ret, bliver Evangeliet forgjæves for os. Hvor mangfoldig Erfaring har vi ikke derom i vore Menigheder! Hvor megen Sikkerhed hersker der ikke, uden Frygt for Helvede, uden Ængstelse for Dommen, uagtet Lovens Ord er klare! Den er dog ikke givet paa Skrømt, og skal aldrig ophæves. Den fordrer, hvad vi ikke kan yde. Derfor virker den Skræk, hvor den faar gjøre sin Gjerning, thi den maa opfyldes. Den gjør Synderen hjælpeløs og giver ingen Draabe

Trøst. Hvorfor taler den Hellig Aand saaledes til os? Netop for at aabne vore Hjerter for Evangeliet, for at give os Hunger og Trøst efter Retfærdighed. Han saarer for at kunne læge. Ligesom Jødernes Trængsler i Ægypten var en Beredelse til at søge Canaan, saaledes ogsaa her. Derfor har Gud indesluttet Alt under Synd, at Forjættelsen ved Jesu Kristi Tro skulde blive given dem som tro. Evangeliet er Herberget, i hvilket vi finder Lægedom og Fred. Loven viser os, at vi er saarede, men Evangeliet er fuldt af uudsigelig Trøst. Loven maa bedrøve os, at vi kan modtage Trøsten. Og ligesom Loven gaar foran Evangeliet, saaledes gaar den ogsaa ved Siden deraf. Dette er for det gamle Menneskes Skyld. Thi naar vi engang er omvendte, maa vi dog daglig omvendes og helliggjøres. Saaledes har hvert Stykke sin Gjerning. Loven ophæver ikke Evangeliet, og Evangeliet ophæver ikke Loven. Men Loven er for at drive os, ikke fra Evangeliet, men til Evangeliet. Lad da ikke Loven gjøre dig uvis. Sig ikke: Jeg tør ikke tro Naaden, thi jeg er for syndig. Dette er at ville gjøre sig selv retfærdig. Netop **fordi** du er saa stor en Synder, har Gud givet dig Evangeliet. Deri er alt, hvad Loven fordrer. Jesus har opfyldt den. Lad Ingen rive dig fra Ham. Men er du hos Ham, da kan du ikke ville gjøre Ham imod. Loven er kommen i dit Hjerte og bleven en Regel, som du elsker. Du beflitter dig paa at tjene Gud, og kun saaledes kan du give Ham al Ære og Pris.

Fjortende Søndag efter Trinitatis.

Tekst: Luk. 17, 11–19.

Og det begav sig, da han reiste til Jerusalem, drog han midt igjennem Samaria og Galilæa. Og da han kom til en By, mødte ham ti spedalske Mænd, som stode langt borte. Og de opløftede Røsten og sagde: Jesus, Mester, forbarm dig over os! Og da han saa dem, sagde han til dem: Gaar hen og ter eder for Presterne! Og det skede, da de gik bort, bleve de rensede. Men Een af dem vendte, da han saa, at han var helbredet, tilbage og prisede Gud med høi Røst. Og han faldt paa sit Ansigt for hans Fødder og takkede ham; og han var en Samaritan. Da svarede Jesus og sagde: Bleve ikke de Ti rensede? Men hvor ere de Ni? Blev ellers Ingen funden, som vendte tilbage for at give Gud Ære, uden denne Fremmede? Og han sagde til ham: Staa op, gak bort! Din Tro har frelst dig.

"Disse Ting ere skrevne, forat I skal tro, at Jesus er Kristus, Guds Søn, og at I, som tro, skal have Livet i Hans Navn." Denne Hensigt maa vi altid have i Tanker under Guds Ords Brug. Det vil vi ogsaa i denne Stund. Den forelæste Tekst har I mangfoldige Gange hørt, og den er iblandt de allerletteste at forstaa. Men hvorledes skal vi bruge den? Om jeg nu kunde skildre Spedalskhedens Elendighed med alle dens Rædsler, og male Helbredelsens Herlighed og slaaende eftervise de mange Lighedspunkter mellem Spedalskheden og Synden, og om jeg kunde vække Eders alvorlige Uvillie mod de ni Spedalskes Utaknemmelighed, — var det dermed sagt, at noget virkeligt var vundet for vore Sjæle? Vi kunde jo dog sidde

her som uvedkommende Tilhørere, eller — om Talen var rigtig malende — saa kunde vi sidde her som Tilskuere i Aanden, og — blive som vi var. Men dette vilde jo være at tage Ordet forfængeligt. Ogsaa her gjælder det nemlig, hvad St. Paulus siger om Guds Førelse med Israel, at disse Ting er blevne os til Forbilleder, at vi altsaa skal lade de velbekjendte Ord være os et Speil, hvori vi kan se os selv, som vi er — saa vi kan søge og finde Naade til betimelig Hjælp. Lader os da, forat dette kan ske, i denne Stund stræbe at besvare disse tre Spørgsmaal:

1. **Har jeg været eller er jeg aandelig spedalsk?**
2. **Er jeg renset?**
3. **Hvorledes har jeg takket Gud?**

Skal vi fatte, hvorledes det staar til med vort aandelige Væsen, da maa vi ikke blive staaende ved Overfladen, ved hvad der kan sees af Mennesker, men vi maa se til at begribe, hvorledes vi ser ud i Hans Øine, for hvem selv vore hemmeligste Tanker er aabenbare som den klare Dag.

Han har i sin Lov vist os, hvad det er at være ren, og vor Herre Jesus har vist os det i sit Eksempel. Er du ren, saa elsker du Gud over alle Ting og har din rette Glæde i Ham. Det er da din Lyst at tænke paa Ham og at erkjende Ham i alle Hans Gjerninger og i alle dine Førelser. Det er da din Glæde at have Ham med i Alt. Det er ikke saa, at du ligesom føler dig lettere, naar du kan lægge disse Tanker fra dig, men netop da har du din største Glæde, naar Tanken paa Gud er levende i dig. Naar du har med saakaldte gudelige Tanker at gjøre, da er det den store, herlige Gud selv i Hans Majestæt og Hellighed og Kjærlighed, som du med hellig Glæde har for dig, mens du sysler med de Ting som Ham angaar. Hvor langt er du nu kommen i denne Kjærlighed til Gud?

Skulde det være Tilfælde, at disse Tanker nogensinde var dig til Besvær? At du kunde ganske hemmeligt, halvt ubevidst drage et Lettelsens Suk, naar du istedenfor at tænke paa Gud kunde overgive dig til andre Tanker, til andre Sysler, dine Pengesager, din Ager, dit Kjøbmandskab, dine huslige Glæder? Hvorledes var det da med din aandelige Renhed?

Er du ren, saa frygter du Gud over alle Ting. Ikke saa, at du har en Trældoms Frygt, er ræd og bange for Ham, thi da flyr du jo igrunden for Ham og var bedst tilfreds, om der ingen Gud var, eller om du kunde glemme at Han var der, men saaledes, at du med hellig Undseelse kommer Hans Nærhed ihu, saa du ikke tør fortørne Ham ved nogen Synd. Eller er der maaske andre Ting, du frygter mere end Gud? Menneskers Dom for Eksempel, saa at du gjør, hvad du gjør, for Menneskers Skyld og ikke for Guds? Eller frygter du Menneskers Spot eller Modgang i Verden, eller lignende? Men dersom du ikke har denne rette barnlige Frygt for Gud, hvorledes er det da med din aandelige Renhed?

Er du ren, saa forlader du dig paa Gud alene, og er ikke mere trøstig, naar du har Penge, end naar du ikke har dem, er ikke bange i Fare, ikke ængstelig for dig selv, ikke for dine Kjære, ikke for Guds Kirke. Thi du gjør da Davids Ord til dine, naar han siger: "Herren er min Klippe og min Befæstning og min Befrier, min Gud, min Klippe, paa hvilken jeg tror, mit Skjold og min Saligheds Horn, min Ophøielse" (Salme 18, 3). Men dersom du forlader dig paa Kjælder og Lade, eller paa din Kunst og Kløgt, eller paa andre Mennesker, hvorledes er det med din Renhed? Om du end ikke bøier Knæ for noget Billede, er du ikke dog en Afgudsdyrker? Hvorledes ser du i dette Stykke ud i Guds Øine?

Er du ren, saa paakalder du Guds hellige Navn, beder,

lover og takker. Hvorledes gjør du dette? Er det med Tungen alene? Eller til visse Tider alene, nogle faa Minuter? Eller med adspredt Sind? Eller for at ansees af Menneskene? Eller for at ansees af dig selv? Nei, dersom du er ren, da er dit Hjerte altid vendt til Gud, og af Hjertets Overflødighed taler da Munden — den kan ikke andet — og det bliver til oprigtig og sand Tale til Gud i Bøn og i Lov og Taksigelse. Hvad Vidnesbyrd er der nu i denne Sag om din Renhed eller Urenhed? Er du ren, da elsker du Guds Ord. Du ikke bare bruger det, men bruger det flittigt. Du elsker det, læser det gjerne, hører det gjerne og tænker gjerne paa det, det er for dig, hvad Spise og Drikke er for den hungrige og tørstige. Du tænker paa det med Ærefrygt, som et Ord Gud selv har talt til dig, med Underkastelse som et Ord, imod hvilket ingen Indvending tør gjøres, med Begjærlighed, som noget du ikke kan være foruden. Hvad Vidnesbyrd er der i dette Stykke, enten for dig eller imod dig?

Gaar vi nu videre og spørger efter, hvorledes vi under vor daglige Vandring blandt Menneskene har aabenbaret vort Sindelag mod Gud — hvorledes har da din Kjærlighed til Næsten aabenbaret sig? Hvorledes har du elsket, æret, tjent, hjulpet, glædet og lønnet dine Forældre? Og dine andre Medvandrere — har du ringeagtet nogen af dem? Har du i dit Hjerte ophøiet dig selv lige overfor dem, har du bedømt dem og behandlet dem efter Verdens Vis, som har en ganske anden Maalestok end Guds, idet den bøier sig for den Rige og Anseede og overser den Ringe og Fattige? Har du anseet det for en Glæde at hjælpe, hvor du kunde, uden at tænke paa Ære eller Løn derfor? Har du været ren i dit Sind, i eller udenfor Egtestanden, kysk, ikke bare i Gjerning og Ord, men ogsaa i Tanker og Begjæringer, saaledes som Gud fordrer det?

Og om du er i Egtestand, er det Gudsfrygt og Kjærlighed, du har aabenbaret i Omgang med din Egtefælle og dine Husfolk? Har du været fredelig i din Vandel, saa du har været ligesaa bange for at vinde en uretmæssig Fordel over din Næste, som for grovelig at tilvende dig Andres Gods? Har du været flittig i dit Kald? Har du anvendt din Tid saaledes, som du ved, at Gud vilde, at det kunde tjene Gud og Næsten? Har du tænkt paa, at Natten kommer, da der ikke kan arbeides, og at du skal gjøre Regnskab for din Tids Anvendelse?

Har du været bange for at sige Noget om et andet Menneske, som du ikke bestemt vidste var sandt, og undskyldt dig med, at Andre havde fortalt dig det? Eller om du vidste det var sandt, har du da været bange for at sige det, naar det vilde være ukjærligt at gjøre det? Og hvorledes har ellers din Tale været? Har den smidig været indrettet efter Omstændighederne, for at opnaa den Fordel af en eller anden Art som du ønskede, eller har den været fuldt ud Sandhed? Har din Tale været bestemt af Selvgodhed eller Paastaaelighed eller Rethaveri eller Forfængelighed eller Letfindighed eller Vrede og deslige? Eller har det været den sunde, ulastelige Tale, som Apostelen formaner til?

Dersom du nu, kjære Tilhører, i nogle eller flere eller i alle disse Ting finder dig skyldig — hvoraf er da dette kommen? Udaf dit Hjerte er det kommen, af dit Hjertes Beskaffenhed, af det Fordærvelsens Væld, som er i dig, deraf at du har været aandelig spedalsk. For Mennesker kan vi se noksaa skikkelige ud, men hvad jeg her efter de ti Bud har mindet om, det viser os lidt af, hvorledes vi ser ud i Guds Øine, og vi maa vel slaa Følge med de ti Spedalske og raabe af Dybsens Nød: "Jesu, Mester, forbarm dig over os!"

Saa er da vort andet Spørgsmaal dette: Er jeg renset? Til de Spedalske sagde Jesus et Ord — og da de tog dette Ord til sig, blev de rensede. Til sine Disciple sagde Han engang: "I ere allerede rene formedelst det Ord, som jeg har talt til Eder" (Joh. 15, 3). En anden Gang sagde Han: "I ere rene, men ikke Alle" (Joh. 13, 10), idet Han undtog den falske Discipel Judas, som forraadte Ham. Disse Jesu Ord viser os, hvorledes det gaar til med Renselsen fra den aandelige Spedalskhed. Naar en bekymret Sjæl lærer at kjende sin aandelige Nød, saa kan han nok maaske i lang Tid prøve at rense sig selv. Men er det Alvor, saa vil han jo under denne sin Stræben redelig bruge Guds Ord, og gjør han det, saa vil han nok lære med Salomo at erkjende, at han ikke kan arbeide sig ud af Synden, saa han kunde sige: "Jeg har renset mit Hjerte og er ren fra min Synd" (Ordspr. 20, 9), og ligesom de ti Spedalske raabte og bad om Renselse, saaledes vil han lære at bede. Han vil med David (Salme 51) bekjende sin Synd for Gud og bede: "Rens mig fra Synd med Isop, saa jeg bliver ren, tvæt mig, saa jeg bliver hvidere end Sne!" "Skab i mig et rent Hjerte, og forny en stadig Aand indeni mig!"

I vor Tekst renser Jesus de Spedalske ved sin Tale til dem. Hans Ord om, at de skal vise sig for Præsterne, indeholder jo Løftet derom. Saaledes gjør Han ogsaa med os. Naar vi beder om Hans Hjælp mod vor Synd, svarer Han os i Evangelium, at Han vil rense os. "Vær frimodig", siger Han, "dine Synder ere dig forladte." Dette gjør Han baade i det Evangelium som lyder for Alle, og særskilt til hver Enkelt i Daaben, i Absolutionen, i Nadveren. Han har derhos ladet sine Apostle forklare os, at det ikke er i Kraft af en pludselig eller ligesom tilfældig Medynk, at dette siges os, men at det er efter en evig

Beslutning, og at det er "Jesu Kristi, Guds Søns, Blod, som renser os fra al Synd". At "Han, som ikke vidste af Synd, blev gjort til Synd for os, forat vi i Ham skal blive retfærdige for Gud" (2 Cor. 5, 21). Han lader det forklare for os, at Renselsen for det første bestaar deri, at Gud ikke vil tilregne os vor Synd, thi "Han lod alles vores Synd møde Ham", og "Straffen laa paa Ham, at vi skulde nyde Fred", hvorfor Han for Kristi Skyld vil anse os som om vi ikke havde syndet. Dette vil Han, at vi skal tro, fordi Han har sagt det. Det er nok saa, at det vil synes underligt for os — thi vort Hjerte vil fordømme os, og vi føler ikke Renselsen i samme Stund. Heller ikke de Spedalske kunde føle Renselsen i samme Øieblik. De følte vel endnu Sygdommen, men de adlød Ordet. Og da de gik bort, bleve de rensede. Saaledes vil Han ogsaa, at vi skal tro, hvad Han siger os. Gjør vi dette, da regner Han os for rene, ganske som Jesus sagde til Disciplene: "I ere allerede rene formedelst det Ord, som jeg har talt til Eder." I sig selv var disse Disciple endnu Syndere og saare skrøbelige, men ved Troen paa Hans Ord var Syndens Straf borttagen. Og ikke det alene. Hvor denne Tro paa Syndernes Forladelse er, der begynder en ny Renhed i Hjertet, idet Synden har tabt sin Magt. Derfor staar der skrevet, at "Gud rensede deres Hjerter ved Troen" (Ap. Gj. 15, 9). Denne nye Renselse, som begynder hos dem som er rene og retfærdiggjorte ved Troen, den sker ikke ligesom de Troende uafvidende. Er det end Gud som virker den i os, saa sker den dog saaledes, at der i vort Hjerte fremkommer Bevægelser, under hvilke vi selv er virksomme. Den Hellig Aand virker nemlig ved Ordet paa vor Villie og fremkalder i denne en ny Kraft til at ville det som Gud vil. Saaledes bliver vi Guds Medarbeidere. Da vil vi og, som Petrus formaner os

til, rense vore Sjæle i Sandheds Lydighed ved Aanden til uskrømtet Broderkjærlighed. Og dersom vi har det Haab, som St. Johannes taler om, at vi skal blive Kristus lige og se Ham som Han er, da vil vi og med den samme Apostel "rense os selv, ligesom Han (Kristus) er ren". Men Ingen kan endnu kun begynde paa denne Renselse, førend han tror Jesu Ord, ved hvilket Han forlader os Synden og gjør os rene og retfærdige for Gud. Thi saalænge vi ikke tror dette, er vi bange for Gud, flyr Ham og kan ikke begynde at elske Ham. Det Spørgsmaal som ligger for os, er dette: Er jeg renset? Siger du af Hjertet: Ja, Gud være lovet, jeg er et frelst Menneske. Han har antaget mig til sit Barn i Daaben, og da jeg for vild, kaldte Han mig tilbage og gjentog atter og atter sit Løfte, som Han gav mig i Daaben. Mig er Barmhjertighed vederfaren. Gud har antaget mig til sit Barn. Han elsker mig. Alle mine Synder har Han forladt mig. Han anser mig i Kristus som om jeg ikke havde syndet. Dette har jeg Hans Ord for.

Og mens jeg er en Vandringmand
Paa Jorden, og til Himlens Land
Med Hu og Hjerte stunder,
Jeg en udaf Guds Helgen er,
Som udi Stridekirken her
Paa Jesu Saar og Vunder
Min Tro og Frelse grunder.

Eller — burde ikke dette være dit Svar? Har du ikke hørt Renselsens Ord af Herren selv? Er det ikke sagt dig efter Hans Befaling, at alle dine Synder er dig forladte? Skulde ikke dette Ord af Ham være dig ligesaa usvigelig vist som det Ord, Han henvendte til hin Værkbrudne, til hvem Han sagde: "Vær frimodig, dine Synder er dig forladte!" Har du mere Grund eller mere Ret til at

tvivle om Hans Ord, end de ti Spedalske, da Han svarede dem og de gik rensede bort? Jeg ved, at der er dem iblandt Eder, som har troet Ham, som har givet Ham Ære og i sit Hjerte sagt: Mig ske efter dit Ord! Og som derfor ogsaa med hellig Undseelse og ydmyg Glæde har sluttet og sagt: Mig er Barmhjertighed vederfaren, Gud har tilgivet mig al min Synd, og i Hans Øine er jeg ren ved Jesu Blod. Han har sagt det.

Men jeg ved ogsaa, at der og er dem iblandt Eder, som ikke har troet, selv om de maaske sagde Ja, Ja til altsammen. Hvad er da hos dem af Eder, som ikke tror, Aarsagen til dette? Enten kommer det deraf, at I ikke bekymrer Eder om at blive rensede, fordi I føler Eder vel tilfreds i Eders Urenhed og Syndighed, og derfor ikke vil omvende Eder og begynde paa en ny Vei. Dersom dette er Tilfældet med dig, kjære Tilhører, tænk da efter, om det er rimeligt, at du altid vil kunne beholde denne Tilfredshed. Naar du engang bliver aandelig afklædt alt det, hvorunder du nu skjuler dig, og du staar der som du virkelig er, aabenbar for Gud og Engle og Mennesker, i din Nøgenheds Skam, ikke med et saadant Udseende, som du har indbildt dig selv og smigret for dig selv med, men saadan som du er i Virkeligheden for Gud, i Sandhedens sterke Lys, elendig og jammerlig og fattig og blind og nøgen, en Slave af de Ting som du ikke længer kan have, fordi de var forgjængelige, — med et spildt Liv, en Gudsfornegter i afmægtig Trods eller en Hykler, hvem Masken er revet af, — naar da det skrækkelige Fortvivlelsens Raab lyder til Bjergene: "Falder over os!" og til Høiene: "Skjuler os for Hans Aasyn!" da vil din Røst høres med i dette Kor, og du vil for silde forstaa de Ord, som du her foragtede, at "Trængsel og Angst skal være over hvert Menneske, som gjør det Onde" (Rom. 2, 9).

Men er det maaske derfor, du ikke har troet, fordi du synes, at du finder dig for syndig og besmittet, saa du ikke tør tro, at Gud kunde ville anse dig for en af sine? Dersom saa er, da er flere Tilfælde mulige. Enten indser du nemlig da, at dette er Vantro, og sørger derover og bebreider dig det som Synd og stræber efter at tro. I dette Tilfælde taler Guds Ord kjærligt og trøstende til dig, thi da er du i al din Svaghed dog en Troende, om du end maa høre Herrens kjærlige Irettesættelse: Hvorfor er du saa frygtagtig, du lidet troende? Frygt dog ikke, tro kun. Da passer ogsaa hint Ord hos Paulus, hvor han siger: "Dersom vi dømte os selv, blev vi ikke dømte" (1 Cor. 11, 31).

Men der er hos Mange et ganske andet Sind. Der er dem som afviser Jesu Forsikring om Naaden og siger, at de ikke tør tilegne sig den, men som paa samme Tid indbilder sig, at dette er Beskedenhed eller Ydmyghed for Gud. Er dette din Tanke, da bedrager du dig selv, thi det er det Modsatte, det er Ulydighed og Hovmod. Er det ikke saa, at du, om nokssaa ubestemt, dog haaber paa, at den Tid vil komme, da ogsaa du tør tro at du er ren for Gud og er et ret Guds Barn? Men hvad skulde da, naar den Tid kommer, give dig mere Ret, end du nu har? Det maatte jo være, at du var bleven mindre syndig og besmittet, bedre i forskjellige Henseender, kort, at du da havde renset dig selv saavidt, at du turde haabe, at Gud nu vilde gjøre Resten. Men hvad ligger paa Bunden af disse Tanker? Dels ligger der en hemmelig Fortrøstning til dig selv, som kommer af, at du ikke har villet se, hvor gjennemsyndigt og fordærvet og afmægtigt dit Hjerte er, — dels er det din Fornufts Trods og Ringeagt for Guds Ord, som ligger til Grund. Han har sagt det, men man vil ikke lade det gjælde. Eller denne Indvending er det

rene skjære Hykleri, medens Sandheden er, at du egentlig vil tjene to Herrer, og imidlertid finder dig bedst ved at udsætte med Afgjørelsen. Ikke tør du bryde med Gud og vise Hans Naade fra dig, og ikke heller vil du bryde med Verden og Synden og dens Tjeneste — og saa vandrer du da hen uafgjort, hverken kold eller varm. Men dersom du aldrig af Hjertet har raabt: "Jesu, Mester, forbarm dig over mig!" hvorledes skulde du da kunne glæde dig over Bønhørelsen og Jesu Svar i Evangeliet?

Vi kommer nu til vort sidste Spørgsmaal: Hvorledes har jeg takket? Svaret kan gjøres kort, thi det er efter det Foregaaende en selvsagt Sag. Der hvor Troen er fast og klar, der er Takken inderlig og ydmyg. Der hvor ingen sand og virkelig Tro er, der er heller ingen sand og virkelig Takſigelse. Og der hvor Troen er skrøbelig, vaklende og ængstelig, der bliver ogsaa Takken skrøbelig, — kommer maaske frem som et enkelt Glædesglimt i et "Gud ske Lov!" men forvandles oftere til nye Selvbebreidelser.

Mine Brødre og Søstre, hvor maa vi ikke skamme os, naar vi tænker paa, hvor lidet vi har takket Gud, vi som har havt saa mange Paamindelser derom, og saa ofte har hørt Formaningen: "Frembærer Taksigelse i alle Ting! thi det er Guds Villie i Kristus Jesus til Eder" (1 Thess. 5, 18). Vi forfærdes medrette over disse ni spedalske Jøders Utaknemmelighed og drage medrette Slutninger om, at det Sidste maatte blive værre med dem end det Første. Men hvorledes har vi selv gjort det? Maa ikke Pauli Ord i Rom. 2, 1 flg. rinde os ihu, hvor han siger: "Derfor, o Menneske, er du uden Undskyldning, hvo du end er, som dømmer. Thi i det, hvori du dømmer en Anden, fordømmer du dig selv; thi du som dømmer, gjør selv det samme. Men vi vide, at Guds Dom er efter Sandhed over dem, som gjør saadant. Men tænker du

dette, o Menneske, du som dømmer dem som gjør saadant, og selv gjør det samme, at du skal undfly Guds Dom?"

Men hvad skulde vi da dømmes for, om vi ikke takker Gud? Dommen vil for os ikke gjælde den enkelte Synd mod det andet Bud, at vi ikke har takket — den vil gaa dybere. Her, som overalt i det Nye Testament, er der kun én Synd som fordømmer, Vantroen. Og derfor er denne mangfoldige Utaknemmeligheds Synd saa farlig, fordi den, hvor den hersker, er et Vidnesbyrd om, at Vantroen hersker.

Jeg kan tænke mig, at En og Anden kunde ville spørge: Hvorledes skal jeg rettest takke Gud? Dette kunde være en Udflugt ligesom hin Skriftkloges Spørgsmaal: "Hvo er da min Næste?" Men det kunde ogsaa være et ærligt Hjertes Lyst til Veiledning. Naar jeg da, skjønt jeg vist tror, at Mange af Eder baade forstaar det bedre og har gjort det bedre end jeg, dog som Guds Ords Tjener i denne Stund skal give Raad, da vil jeg sige: Hold dig nær og nøie til den Hellige Skrifts Veiledning og Eksempler. Lad det ikke blive med et "Gud ske Lov!" eller med de fælles Takkebønner, eller med de velbekjendte kjære Takkesalmer, skjønt disse og bør bruges, — men gjør som Jesus har sagt: "Gak ind i dit Kammer og luk din Dør", det er, gak i Enrum og tal til din Fader, som er i Løndom. Ligesom du i Enrum beder Ham om Tilgivelse for din Synd, om Frelse ved Jesu Blod, om den Hellig Aands Hjælp og om Alt, hvad du trænger, frembær da ogsaa paa samme Maade i Enrum din Taksigelse paa det enfoldigste. Tal til Ham, og forat du kan vide, at du gjør det, og vide hvad du gjør, saa tal stundom saa, at du selv hører det. Tak din Gud for, at Han har tilgivet dig alle dine mangfoldige Synder! Tak Ham, fordi Han har renset dig ved Jesu Blod! Tak din Frelser for hvad Han har gjort for dig, og tak Ham for hvad Han har sagt til

dig og daglig siger til dig og gjør for dig! Mange Slags Tanker og Erfaringer vil følge med saadan Tale og Taksigelse til Gud. Blandt andet vil du komme til at tænke paa, hvor hykkelsk og Gud mishagelig din Tak vilde være, om du bare vilde takke Ham med Munden og ikke ved at lyde Ham i hvad Han vil du skal gjøre, — og du vil paa denne Maade baade styrkes i din Tro og opmuntres til gode Gjerninger. Ogsaa til dig vil Herren da sige, som til den ene Spedalske: "Stat op, gak bort, din Tro har frelst dig!" og din stammende og ringe Taksigelse til Ham som har renset dig, vil være et Forbud paa din Deltagelse i de evige Lovsange for Guds og Lammets Throne. Lader os dog se til at være med der! Herre, hjælp os! Amen.

Femtende Søndag efter Trinitatis.*

Tekst: Gal. 5, 25–6, 10.

Dersom vi leve i Aanden, da lader os ogsaa vandre i Aanden! Lader os ikke have Lyst til forfængelig Ære, saa vi trodse hverandre og bære Avind mod hverandre! Brødre! Om ogsaa et Menneske bliver overilet af nogen Synd, da hjælper en Saadan tilrette, I Aandelige, med Sagtmodigheds Aand! Men se til dig selv, at ikke ogsaa du bliver fristet! Bærer hverandres Byrder, og opfylder saaledes Christi Lov! Thi dersom Nogen tykkes sig at være Noget og dog er Intet, bedrager han sig selv. Men Enhver prøve sin egen Gjerning! Og da skal han have sin Ros for sig selv alene og ikke for Andre; thi Enhver skal bære sin egen Byrde. Men den, som undervises i Ordet, skal dele alt Godt med den, som underviser ham. Farer ikke vild! Gud lader sig ikke spotte; thi hvad et Menneske saar, dette skal han og høste. Thi hvo der saar i sit Kjød, skal høste Forderdvelse af Kjødet; men hvo der saar i Aanden, skal høste det evige Liv af Aanden. Men naar vi gjøre det Gode, da lader os ikke blive trætte! Thi vi skulle høste i sin Tid, saafremt vi ikke trættes. Lader os derfor, eftersom vi have Leilighed, gjøre det Gode mod Alle, men mest mod Troens Egne!

I Evangeliet idag har vi hint Hovedord: "Søger først Guds Rige og Hans Retfærdighed!" Vor Frelser har jo ogsaa lært os i Fadervor, at vi skal bede om Hans Riges komme. Men skal vi bede derom, saa maa vi og være villige til at gjøre, hvad Gud har lagt i vore Hænder, forat Bønnen kan opfyldes. Guds Rige kommer ved Guds Ord. Vi maa altsaa gjøre, hvad vi kan, forat dette kan forkyndes. Der var, som I ved, en Tid, da Menneskene

mente at kunne erhverve sig Guds Rige ved Penge — der er jo endnu Millioner i den Tro. Dengang blev der givet rigeligt. Før Reformationen var store Dele af Landene i Kirkens, d. e. i Geistlighedens, Hænder. Det var jo saa endog i vort Fædreland. Man mente at kjøbe sig "Sælebod" dermed. Men da ved Reformationen Sandheden atter kom frem, blev der gjort helt om. Da var der ingen Villighed længer, — noget hvorover ogsaa Luther bittert klager. Her i Landet havde Kirken ingen Arv fra Fortiden. Det blev klart, at vilde vi bede den anden Bøn, maatte vi være villige til at give det fornødne til det Ords Tjeneste, ved hvilket Riget kommer, til Guds Ords Forkyndelse, til dets Bevarelse og Udbredelse. Dette minder ogsaa vor Tekst os om. Derfor vil vi idag betragte:

1. **Vor Pligt i dette Stykke.**
2. **Velsignelsen ved Troskab mod denne Pligt.**

Men kan det være nødvendigt at tale herom? Ved vi det ikke, og har vi ikke vist, at vi ved det? Vistnok er maaske de fleste villige, men dels er ikke alle det — dels trænger vi alle til Opmuntring og Klarhed i vort Sind, saa vi kan vide, hvorledes vi skal bringe vore Gaver til Guds Ords Opholdelse. Heller ikke taler jeg for mig selv eller min egen Fordel, da I altid har vist mig ikke alene saadan Velvillie, som I skyldte, men langt over Eders Pligt og end langt mer over, hvad jeg har fortjent. Men vi tro jo og bekjende, at den Hellige Skrift skal være vor Regel og Rettesnor, baade for vor Tro og for vort Liv, og hvad den siger, har vi at agte paa og rette os efter. Det heder da i vor Tekst: "Den som undervises i Ordet, skal dele Alt Godt med den som underviser ham." Vistnok siger Gud: "I have annammet det for Intet, giver det ogsaa for Intet! I skulle ikke have Guld, ei Sølv, ei

Kobber i Eders Belte" o. s. v. — men Han tilføier: "thi en Arbeider er sin Løn værd". De skulde nemlig faa det Fornødne af dem, som de sendtes til, og Gud har forordnet, at de som tjene i Evangelium, skulle leve af Evangelium. Dette er altsaa en Del af vor Pligt efter Guds Ord. Men kan vi som Kristne nøies med, at vi selv har Ordets Tjeneste? "I skulle være mine Vidner" — gjælder det ikke os Alle?

Dersom vi nu tænker paa de mange Millioner Hedninger — og paa de Hundrede Tusinder af forkomne Kristne — hvad er deres Tilstand, naar de ikke har Ordet? Hvad er deres timelige Liv? Det er spildt. Og i aandelig Henseende ligger de i Døden. Hvorledes vilde du have det, om du ingen Frelser kjendte — under Sorg, i Sygdom og Død? Nu derimod ved du, hvem du kan kaste al din Sorg paa. "Hvor længe have I Kristne vidst dette om Frelseren?" spurgte hin gamle Hedningekvinde, og føier til: "Og Ingen har sagt os det!" Vi skal bede Høstens Herre, at Han udsender Arbeidere i sin Høst. Men hvorledes kunde vi af Hjertet bede derom, dersom vi ikke vilde arbeide derfor? Ikke give en Søn som var skikket og villig dertil, ikke give af Penge, hvad vi kunde, forat Nogle kunde dygtiggjøres til Gjerningen?

Fremdeles, naar vi hører om den megen Nød, som hersker rundt om og udenfor vor Kreds: forældreløse Børn — fattige Syge, hjælpeløse Gamle — om de ogsaa kunde faa Livet opholdt, hvor skal de faa den aandelige Pleie, som de tiltrænger? Om vi tænkte: "det vedkommer os ikke", hvorledes kunde vi da være Guds Børn og rette os efter Hans Ord, der siger: "Værer barmhjertige, som Eders Fader og er barmhjertig!" Det heder i vor Tekst: "Vi skal gjøre det Gode mod Alle, men mest mod Troens egne." Dette er altsaa hvad Guds Ord foreholder os.

Men er det Hans Villie, saa følger, at vi skal gjøre det med Glæde og med villige Hjerter — ikke klynke og klage over alle disse Udlæg, som vi opfordres til. Derved vilde vi berøve os selv Velsignelsen af vor Gjerning. Hvilken denne er, vil vi nu for det Andet kortelig betænke.

2. For Andre kommer Velsignelsen derved, at Guds Ord bliver bragt dem og de bringes til Frelseren. Saaledes rundtom i dette Land. I vore Børneskoler og Skoler for Ældre, i vore Hjem for Forældreløse og Gamle og i Arbeidet for vore spredte hyrdeløse Landsmænd, saavelsom for Hedningerne, er Hovedsagen jo netop den at bringe alle disse Guds Ord, at samle dem om Frelseren. Sig ikke, naar du tænker paa Alt dette og opfordres til at hjælpe: "Det, jeg kan gjøre, er saa lidet, hvad kan en enkelt Daler forslaa, det bliver borte i Mængden." Nei, dette er ikke Jesu Maade at regne paa. Han lærer os, at var det kun et Bæger Vand, som blev givet i Hans Navn — det er ikke glemt. Du blir ved din Deltagelse en Guds Medarbeider. Han gjemmer din Gave, du har en Skat i Himlene. Du synger med i Salmen:

O Jesu, gid jeg kunde,
Som jeg saa gjerne vil,
Dig ære nogenlunde,
O hjælp mig selv dertil!

Idag mindes vi om en Maade, paa hvilken vi kan ære Ham. Lad det da ikke blive glemt, og forsøm ikke at benytte Anledningen, medens du har den.

Men til Velsignelsen hører ogsaa, at Gud har tilsagt en Løn for det, som vi gjør i Jesu Navn, altsaa ikke for Lønnens Skyld. Thi gjør vi det Gode for Løns Skyld, da har vi ikke Velsignelsen. Men gjør vi det i Ydmyg og villig Glæde, da er det en Sæd i Aanden. Alt hvad vi

gjør i Verden, er jo efter Guds Ord en Udsæd for Evigheden. Den som søger sin egen Ære, Fordel eller lignende, han faar i Kjødet. Det derimod, som sker til Guds Ære og Hans Riges Komme, det er en Sæd i Aanden. Om Macedoniernes Villighed til saadanne Gjerninger vidner Paulus, hvor han siger om dem: "De var af sig selv villige efter Formue, ja over Formue, idet de bade os med megen Overtalelse om at annamme deres Gave og Bidrag til Hjælpen for de Hellige" (2 Cor. 8, 3. 4). Derfor, "naar vi gjør det Gode, lader os ikke blive trætte; thi vi skulle og høste i sin Tid, saafremt vi ikke trættes".

Sekstende Søndag efter Trinitatis.*

Tekst: Luk. 7, 11–17.

Og det begav sig Dagen derefter, at han gik til en Stad, som hedte Na'in; og der gik mange af hans Disciple med ham, og meget Folk. Men da han kom nær til Stadens Port, se, da blev en Død udbaaren, som var sin Moders eenbaarne Søn, og hun var Enke; og meget Folk af Staden gik med hende. Og da Herren saa hende, ynkedes han inderlig over hende og sagde til hende: Græd ikke! Og han traadte til og rørte ved Baaren; men de, som bare, stode stille. Og han sagde: Du unge Karl! Jeg siger dig: Staa op! Og den Døde satte sig op og begyndte at tale; og han gav hans Moder ham. Men Frygt betog Alle, og de prisede Gud og sagde: En stor Profet er opreist iblandt os, og Gud har besøgt sit Folk. Og denne Tale om ham kom ud i hele Judæa og i alt det omliggende Land.

Gjør det i Aanden ret levende for dig, det som beskrives i vort Evangelium! Se de to store Følger, som mødtes udenfor Nain. Det ene var et Sørgetog, en Ligfærd, et saadant altsaa, som du ofte har seet og været med i. Det andet er Jesus og Hans Disciple. I det ene mødes vi af Døden, i det andet af Ham, som er Dødens Overvinder og Livets Fyrste. Men dette er skrevet os til Bedste, til Trøst og Opmuntring. Den Syge glæder sig jo, naar Lægen kommer, særlig om det er en han har Tillid til. Anfegtede og Ængstede glæder sig ved at faa Besøg af en kjær Sjælesørger. Men her kommer Herren selv, den ene mægtige Læge, for hvem endog Døden maa vige tilbage. Her kommer Han, der er den rette Ypperstepræst, der har

bragt et fuldkomment Sonoffer for al Verdens Synd. Han er evig den samme, Han har den samme Magt og den samme Villie til at hjælpe nu som før. Derfor er det saa dyrebart, det Ord, med hvilket vor Tekst idag kommer til os. Saa lad os da betragte:

1. **Trøsten i Jesu Ord og Handling ved Nain.**
2. **Det Lys den giver over Liv og Død, her og hisset.**

Om du kunde se ind i Menneskenes Sjæle, saa vilde du se et Syn til Forundring og til Forfærdelse. Du vilde nemlig finde saa mange Sorger, som du ikke før anede, saa megen bitter Nød, som du før ikke havde nogen Tanke om. Størst Nød og Jammer vilde maaske findes der, hvor du ikke fandt noget saadant, men bare Sorgløshed. Hvor uendelig mange Ting er der ikke, som kan volde den enkelte Bekymring og lægge sig som en Byrde paa Sjælen! Der er Sorger over Modgang og Tab i det timelige, over et ondt Forhold i Hjemmet, eller Misforhold, i hvilket man kan være kommen til sine Naboer. Det kan være Sorg over forvildede, vanartede Børn, over ens Nærmestes Daarskab og Synd, og over egne Synder, gamle og nye. Det kan være, at et eller andet Sygdoms Kors er lagt paa dig eller dine, og at du deri har en af dine tyngste Byrder. Eller det kan hænde, at Døden har kastet sine Skygger ind i dit Hjem og maaske truer en af dine kjæreste. Ja, hvem kan nævne det Altsammen, som her i Verden kan volde os Mennesker Ængstelse og Sorg! Nu er det saa med Mange, at de vil kaste Sorgerne bort, helst, om det er mulig, glemme dem aldeles. Undertiden kan ogsaa dette lykkes og hjælpe dem til en Tid. Det varer dog kun kort, og det bliver værre siden for dem, som søger den Udvei. Andre vil være sterke og selv bære Sorgen, uden nogen Hjælp. Da sker det ofte, at den kun vokser, faar

endnu mere Magt og tilsidst ender i Fortvivlelse. Den rette Hjælp og Trøst finder du kun hos Ham, som her træder til og siger: "Græd ikke!" Kunde Han tørre Taarer der, hvor Alt var ude og ingen Hjælp mulig, menneskelig talt, saa kan Han og hjælpe dig i alle dine Sorger. Hvor ringe du end er, saa vil Han ikke vise dig bort. Hvor uværdig du er — værre end fortabt kan du ikke blive. Men saadanne søger Han, saadanne er Han kommen for at hjælpe og frelse. Tænker du, at Han ikke kjender din Nød? Han ser den. Lær at kjende det, som St. Paulus kalder det Lange og Brede og Dybe og Høie, nemlig Kristi Kjærlighed. Tal til Ham om det, som ligger dig paa Hjerte. Hvad det end er, som trykker dig, tal til Ham derom, saa du kan sige: "Jeg har sagt det til Herren. Nu maa jeg haabe paa Ham, det vil Han. Jeg maa bie paa Hans Tid med Taalmodighed. Han, som med et Ord kunde skabe saadan Glæde i hin Enkes Hjerte, Ham koster det ikke mere at hjælpe mig." Kan du tale saaledes i dit Hjerte, da har du Trøst. Thi da tror du paa Jesus. Da heder det til dig som i Salme 91: "Den Høieste haver du sat til din Bolig, dig skal Intet Ondt vederfares, og der skal ingen Plage komme nær til dit Paulun. . . . Efterdi du haver Lyst til mig, siger Herren, saa vil jeg udfri ham. Jeg vil ophøie ham, thi han kjender mit Navn. Han skal kalde paa mig, og jeg vil bønhøre ham, jeg er hos ham i Nød, jeg vil fri ham og herliggjøre ham." Kan dette siges til os? Tager vi saaledes vor Tilflugt til Herren?

Da kommer der Lys over Liv og Død. Vi ængstes og frygter af Naturen for Døden. Med bitter Sorg er det, vi staar ved vore Kjæres Dødsleie. Men naar du kan sige: "Jeg tror paa min Herre Kristus", hvad skulde du da frygte for Døden? Kan Døden skille dig fra Ham?

Er de døde da ogsaa døde for Ham? Naar det siges: "Det er forbi!" er det da forbi? Nei, Jesus siger: "Jeg lever, og I skulle leve." Ja, da først bliver der Liv i Sandhed. Derfor kan vi ved vore Kjæres Baare synge:

"Vi indsvøbe Liget med Taare
Og lægge det stille paa Baare,
Men Svøbet og Baaren betyder:
Han slumrer, til Dagen frembryder.

"Lad Hjerte og Øie kun briste,
Og Legemet lægges i Kiste,
Den Time ei borte skal blive,
Da Herren det kalder til Live."

Nei, de er ikke døde, de som dø i Herren — de er hensovede. Deres Elendighed er død og alle deres Sorger. Men deres Liv er i Kristus, Livsens Herre. Hos Ham er Sjælene i Hvile. Og heller ikke Legemerne er glemte. De er et Sædekorn, der ikke skal forgaa, og saaledes er baade Legeme og Sjæl forløste fra denne Verdens Forkrænkelighed. Derfor siger ogsaa Paulus: "Vi forvente en sønlig Udkaarelse, vort Legemes Forløsning" (Rom. 8, 23). Overvættes herligt er det, at vi kan tro og bekjende Legemets Opstandelse. Hvor mangen Moder skal ikke glædes paa hin Dag ved at høre: Der har du dit Barn igjen — for evigt! Hvilken herlig Gjenforening har ikke Guds Børn ivente! Se derfor til, kjære Ven, at du styrker dig i Troen paa Legemets Opstandelse. Ikke alene til at trøste os mod Døden skal vi betænke den, men ogsaa forat vi derved kan formanes til at holde Legemet i Ære. "Ærer Gud i Eders Legeme og Aand, hvilke hører Gud til."

De sove let paa Kirkegaarden, siger Luther, et sagte Ord af Kristus, og de reise sig. Men da opstaa Nogle til

Salighed og Nogle til Dom. Det kommer an paa, om de her aandeligt har hørt Herrens Raab: "Du unge Karl, jeg siger dig — staa op!" Thi ikke alene til den legemlig døde siges dette. Af Jesu Mund lyder Livets Ord ogsaa til de aandelig døde: "Staa op!" Saa siger Han endnu til det forvildede døde Hjerte — til dig, unge Synder — til dig, som er bleven gammel i Vildfarelse. Betænk, hvor du er. Den som frækt eller hykkelsk ligger i Synd, er aandelig død. Tro ikke, at du ustraffet kan hengive dig til Kjødets Lyst eller til Mammons Tjeneste. Det fører til Sikkerhed, og Sikkerhed fører til Fordømmelse. Hvor mange aandelig døde er ikke opvakte og omvendte ved Hans Raab: "Stat op!" Salig er du, om du har reist dig, eller nu reiser dig fra det døde! Den anden Død skal da ikke faa Magt over dig. Da kan du sige: "Men Gud være Tak, som giver os Seier ved Jesus Kristus!"

Syttende Søndag efter Trinitatis.*

Tekst: Eph. 4, 1–6.

Jeg formaner eder derfor, jeg, den Bundne i Herren, at I skulle vandre det Kald værdig, med hvilket I ere kaldte, med al Ydmyghed og Sagtmodighed, med Langmodighed, saa at I fordrage hverandre i Kjærlighed og beflitte eder paa at bevare Aandens Enhed i Fredens Baand. Der er ét Legeme og én Aand, ligsom I og ere kaldte til ét Haab i eders Kald, én Herre, én Tro, én Daab, én Gud og Alles Fader, som er over eder alle, gjennem eder alle og i eder alle.

Det er et Hovedstykke i vor Kristendom, som vor Epistel forelægger os, idet den taler til os om Guds Riges Enhed og vor Forpligtelse, som følger deraf. Apostelen har vist Efesierne, hvorledes Guds evige Visdom og Kjærlighed samler sig et Rige i den syndige Menneskeslegt. Dette er et Rige, Han vil Alle skulde have Adgang til. Under Forberedelsen afsondrede Han Jødefolket. Nu derimod forkynder Han Forligelse, baade for Hedninger og Jøder. Freden i Evangeliet er beredt, baade for dem langt bort og for dem som er nær. Efter Hans Villie skulde Alle tilhøre Hans Rige, den hellige almindelige kristne Kirke. Til den er ogsaa vi kaldte. Se den kan vi ikke, men vi tror den efter Guds Ord. Dens Herlighed er uendelig langt større, end vi kan udsige. Der er Retfærdighed, Fred og Glæde i den Hellig Aand. I Verden er Synd, Ufred, Nød og Jammer. Men i Guds Rige er der midt under Trængslerne en uudsigelig og forherliget Glæde formedelst Frelsen, som er givet os. Til dette er vi kaldte. Nu

formaner Apostelen os til, at vi skal vandre værdig dette Kald. Han havde Ret til at formane, thi han var i Lænker for Kristi Skyld. Og han havde særlig Opfordring til denne Formaning, paa Grund af den Splid, som havde trængt sig ind i de apostoliske Menigheder. Hovedformaningen er indeholdt i de Ord: "Beflitter Eder paa at bevare Aandens Enhed i Fredens Baand!" Men dersom vi nu ret skal kunne agte paa og følge denne Formaning, saa er det nødvendigt at erkjende:

1. **Aandens Enheds Væsen og Grund.**
2. **Hvad der hindrer den.**
3. **Hvad der bevarer den.**

Hvad Aandens Enhed er, det fatter vi først da, naar vi erkjender Guds Riges Væsen og vort Kald dertil. Dette er udtrykt i de Ord: "ét Legeme og én Aand". Det er ikke nok, at der er ét Legeme, en udvortes Forbindelse. Dersom der er forskjellig Aand, da blir der i det høieste kun en udvortes Fred. Derfor maa der være kun én Herre, Jesus Kristus. Men de som har Ham til Herre, lyder Hans Ord, de følge Ham. Verden har mange Herrer, og hver følger sin Herres Ord. Hvor det sker, ved Mammonstjeneste eller anden Synd, der er Kristus selvfølgelig ikke. Men hvor Kristus er Herre isandhed og altsaa regjerer ved sit Ord, der er kun én Tro. Og hvilken er dette? Det er den som vi bekjender i vore Trosartikler, den som hele den Hellige Skrift vidner om, og hvis Hovedindhold er, at Jesus Kristus er Veien til Salighed for alle troende Sjæle. Med andre Ord: at Syndsforladelse og Salighed er alene ved og formedelst Jesus Kristus. Menneskene vil gjerne have Noget Andet at bære frem for Gud, Noget som kan gjøre det rimeligt for dem at tro, at de er Guds Børn. I har hørt nok om det

"Forhold", som de vil bringe frem; men Gud erkjender efter Skriften Intet uden Kristus. Troen paa Ham alene er den ene Tro. Denne Tros Maal er det ene Haab — Salighed hos Gud. Derfor synger vi:

"Og mens jeg er en Vandringsmand
Paa Jorden, og til Himlens Land
Med Hu og Hjerte stunder,
Jeg en udaf Guds Helgen er,
Som udi Stridekirken her
Paa Jesu Saar og Vunder
Min Tro og Frelse grunder."

Dette er Aandens Enhed, det inderligste Baand. Thi Intet binder saaledes sammen som den fælles Tro, naar denne Tro er Sandheden. Er det ikke Sandheden, da kan den nok binde sammen for en Tid, men da varer Enigheden ikke længe, noget Kirkehistorien noksom viser.

Hvad er det nu, som hindrer denne Aandens Enhed? Det er, at Mange ikke vandrer værdigt sit himmelske Kald. Undertiden viser dette sig i aabenbar Syndetjeneste, som aabenbarer, at man ikke tror det man bekjender, og at man ikke i Sandhed har Kristus til sin Herre. Saadan Syndetjeneste er mange Slags. Der er Fiendskaber, Drukkenskab, Avind og lignende, som I har havt mange Eksempler paa. Hvor saadant aabenbares blandt dem, som kalde sig Kristne, der følger let Forargelse og Spot mod Evangeliet og Frafald fra Sandheden. Ved saadanne slette Eksempler fristes Andre. Derfor har vi vel at agte paa, hvorledes vi vandrer i Verden, og at betænke det Ansvar, vi har lige overfor Andre.

En Hindring for Aandens Enhed er dernæst ogsaa Hovmod. Det aabenbarer sig gjerne deri, at den ene vil være visere og klogere end Andre, og have Alt efter sit

Hoved, eller deri, at de tror sig frommere og bedre end Andre. Deraf følger Dømmesyge. Den har to Slags Øine, et med hvilket den ser og bedømmer hvad den finder hos Næsten, et med hvilket den betragter sig selv. Derom taler Jesus til os i Lignelsen om Skjæven og Bjælken. Den har to Slags Maal, et for Næsten og et for sig selv. Derved bringes let Uenighed ind i en Menighed, og derved stiftes Partier og Strid i Kirken. En anden Hindring for Aandens Enhed er Haardhed og Utaalmodighed lige overfor de Svage og Skrøbelige. Hvor den faar herske, istedenfor den kjærlige og langmodige Formaning, der hænder det let, at mangen en stødes bort, som ellers kunde være vundet, og at der blir Splittelse istedenfor Enhed. Eller hvor der er Selvklogskab lige overfor Guds Ord, og Æresyge, idet man ikke vil bøie sig for Guds Ord, men gaa efter sit eget Hoved. Hvor let Partier paa denne Maade kan opstaa, derpaa har vi mange Vidnesbyrd fra Kirkens Historie, for Eksempel med Hensyn til Daab og Nadver. Alt det derfor, som er vort Kristenkald uværdigt, enten det aabenbarer sig ved grove Synder eller paa andre finere, men derfor ikke mindre farlige Maader, er til Hinder for Aandens Enhed.

Hvad er det da, som bevarer Aandens Enhed? Vil vi, den skal bevares hos os, da maa vi selvfølgelig stræbe derefter. Først og fremst maa vi gjøre dette derved, at vi ydmyge os lige overfor Guds Ord og lyde det. Gjør vi dette, da vil vort herlige Kald lyse for os. Vi vil da lære at erkjende Sandheden, at vi er i os selv uværdige til alt godt. Vi vil da erkjende, at vi er de ringeste, og ikke hovmode os over andre. Vi vil ikke bare sige det, men erkjende, at det er saa. Deraf vil følge Sagtmodighed. Vi vil vogte os for at foraarsage Vrede og ondt Blod. Ikke fordre Fuldkommenhed hos andre, men bære over

med deres Skrøbeligheder og Feil, og hjælpe dem tilrette med Sagtmodighed. Vi vil da mindes, at det er Guds Villie, at vi skal beflitte os paa Aandens Enhed. Derfor vil vi sky Misundelse og Mistanke, idet vi betænker, hvorledes Alles Gaver skal tjene Guds Kirke. Vi vil elske hverandre og aldrig glemme, at dette er Merke paa Jesu Disciple. Hovedsagen er, at vort hellige Kald lyser for os — det ene Haab!

Naar dette sker, da vil vi og faa Kraft til at bære den Sorg, som følger med den stridende Kirkes Kaar i Verden. Dermed at dens Enhed og Fred ikke aabenbares i Verden, saaledes som vi kunde ønske. Da lærer vi at længes efter det himmelske Jerusalems Fred. Imidlertid vil vi ved ubrødelig Lydighed mod Guds Ord se til, at vi ikke krænke vort hellige Kald, eller skade Aandens Enhed. Gud styrke os i dette Sind! Amen.

Attende Søndag efter Trinitatis.*

Tekst: Matth. 22, 34–46.

Men da Farisæerne hørte, at han havde stoppet Munden paa Sadducæerne, forsamlede de sig. Og en af dem, en Lovkyndig, spurgte og fristede ham og sagde: Mester! Hvilket er det store Bud i Loven? Men Jesus sagde til ham: Du skal elske Herren, din Gud, af hele dit Hjerte og af hele din Sjæl og af hele dit Sind. Dette er det første og store Bud. Men det andet er ligt dette: Du skal elske din Næste som dig selv. I disse to Bud hænger al Loven og Profeterne. Men da Farisæerne vare forsamlede, spurgte Jesus dem og sagde: Hvad tykkes eder om Christus? Hvis Søn er han? De sagde til ham: Davids. Han sagde til dem: Hvorledes kalder da David ham i Aanden Herre, idet han siger: Herren sagde til min Herre: Sæt dig ved min høire Haand, indtil jeg lægger dine Fiender til dine Fødders Skammel! Efterdi nu David kalder ham Herre, hvorledes er han da hans Søn? Og Ingen kunde svare ham et Ord, og Ingen turde ydermere gjøre ham noget Spørgsmaal efter den Dag.

Der er Mange som siger, at det ikke er saa farligt med Læren, enten den er saa eller saa, — det er Livet, det kommer an paa. Men vor Tekst idag vil lære os, at det ikke bliver til Noget med et fromt Liv, dersom Læren ikke er ret. Vi ved, at der er to Hovedlærdomme i Guds Ord, Lov og Evangelium. Vil vi holde os til bare den ene af disse, da blev der ingen sand Kristendom. Men det vilde der heller ikke blive, om vi blandede dem sammen. Da vilde begge Lærdomme tabe sin Kraft, og vi kunde ikke svare ret paa nogen af de to Spørgsmaal som vor Tekst taler om. Derfor vil vi idag mindes om at vogte os for den urigtige

Sammenblanding af Lov og Evangelium, og se, hvorledes hver af dem skal bruges. Kortelig kan vi angive Sammenblandingen saaledes, at man ved at blande Guds Naade ind i Loven forandrer dens Fordring og Dom, og ved at blande Lovens Fordring ind i Evangeliet tilintetgjør dets Kraft og dets Trøst. I begge Tilfælde blir der en skrøbelig Kristendom, om der ellers er nogen.

I det første Tilfælde, naar Naaden blandes ind i Loven, heder det: "Egentlig skulde vi være saa og saa hellige og kjærlige. Vi skulde elske Gud, være sanddrue, ærlige, kyske, og beflitte os paa Alt som er godt. Men vi kan ikke gjøre det ret, thi vi er for svage. Derfor faar vi stræbe det bedste vi kan, og naar vi gjør det, saa vil vel Gud bære over med os." Men paa denne Maade taber Loven sin Kraft, og dens Dom bliver afsvækket. Som en Følge af denne Betragtning bliver der da heller ingen Omvendelse. Thi hvad fordrer Loven? Hold dig til Hovedsagen og gjør ikke som Fariswerne, der havde 365 Bud og 248 Forbud. Loven er ikke tilfreds med nogen Halvhed, eller dermed, at vi holder den "saa godt vi kan". Ingen Stræben efter at gjøre vort Bedste tilfredsstiller den. Men den fordrer Kjærlighed til Gud over alle Ting, og at vi elske vor Næste som os selv. En fuldkommen Kjærlighed altsaa, en saadan Kjærlighed til Gud og Næsten, som Jesus giver os Eksempel paa, det er det, Gud fordrer af os. Mangler der Noget, om end det mindste, herpaa, da er Lovens Dom fældt.

I det sidste Tilfælde derimod, naar Lovens Fordring blandes ind i Evangeliet, da heder det: "Kristus har nok frelst os, men jeg er vel ikke saa som Han vil have mig. Jeg tør nok ikke tro, at jeg er frelst, men jeg faar haabe, at jeg kan blive det. Jeg tør nok ikke tro, at jeg er et Guds Barn, men jeg faar se til, om jeg kan blive det." Hvor-

ledes tænker da en saadan — og der er mange ærlige Sjæle som tænker saa — at kunne blive Guds Barn? Mon det er ved Kristus alene? Nei, ved sin egen Stræben og sine gode Gjerninger er det, de venter at det skal ske. Kristus vil de vel ogsaa have, men ikke som den eneste Frelser, ikke som den der maa gjøre Alt. Men som en der vil hjælpe dem til at frelse sig selv, saadan vil de have ham. Til dem der har den Slags Tanker, og som altsaa igrunden vil retfærdiggjøre sig selv, siger Paulus: "I have Intet med Kristus at gjøre, I som ville retfærdiggjøres ved Loven. I ere affaldne fra Naaden" (Gal. 5, 4). Heller ikke paa denne Maade sker der nogen grundig Omvendelse. Følgen deraf er igjen, at der ikke bliver nogen sand Helliggjørelse. Thi det Gode, som saadanne beflitter sig paa, det sker ikke med Lyst og af et villigt Hjerte, men med Trældoms Sind.

Saa lad da Loven være Lov og erkjend, hvad Gud fordrer. Tænk ikke, at du kan slaa af paa Budenes Fordring, eller at Lovens Dom er en tom Trudsel. Naar du da erkjender, at der ingen Udvei er, og du maa give op og sige: Jeg kan ikke blive, hvad Guds Lov fordrer, jeg kan aldrig opfylde dens Krav — saa hør Evangeliet, som lyder til de bange Syndere: "Frygt ikke!" "Saa har Gud elsket Verden, at Han har givet sin Søn, den enbaarne, paa det at hver den, som tror paa Ham, ikke skal fortabes, men have det evige Liv." Jesus er kommen for at frelse det som er fortabt. Dette gjælder altsammen dig. Dine Synder har Han baaret, for din Skyld og i dit Sted led Han Straffen. I Ham har du derfor en fuldkommen Frelse uden din Medvirkning, en Frelse som frit tilbydes dig for Guds Kjærligheds Skyld. Tror du dette Himmelbudskab, da bliver du glad, og da begynder du at elske Gud, som elskede dig først — og da begynder du at elske din

Næste. Da begynder du at elske Loven, som du før frygtede for, og den bliver dig en Lygte og et Lys, efter hvilket du søger at indrette dit Liv og din hele Vandel. For det gamle Menneske bliver den en Tugtemester, for det nye Menneske en Veileder. Naar du saaledes har hørt baade Lov og Evangelium ret, da har du ogsaa lært ret at svare paa det Spørgsmaal: "Hvad tykkes dig om Kristus—hvis Søn er Han?" Thi da vil du ikke alene sige: "Han er Davids Søn og Guds Søn", men du vil ogsaa kunne sige: "Han er min Frelser, mit Haab, og mit Alt."

Nittende Søndag efter Trinitatis.*

Tekst: Eph. 4, 22–28.

At I, hvad den forrige Omgjængelse angaar, skulle aflægge det gamle Menneske, som fordærves ved de bedragelige Lyster, men fornyes i eders Sinds Aand og iføre eder det nye Menneske, som er skabt efter Gud i Sandhedens Retfærdighed og Hellighed. Aflægger derfor Løgn og taler Sandhed, Enhver med sin Næste, efterdi vi ere hverandres Lemmer! Blive I vrede, da synder ikke! Solen gaa ikke ned over eders Fortørnelse! Giver ikke heller Djævelen Rum! Den, som stjal, stjæle ikke fremdeles, men arbeide heller og gjøre noget Godt med Hænderne, forat han kan have at meddele den, som trænger!

Til hvem er Formaningen i vor Tekst rettet? Det er til Menigheden i Ephesus. Apostelen kalder den: De Hellige som er i Ephesus, de Troende i Kristus Jesus, "velsignede med al aandelig Velsignelse i det Himmelske", og Udvalgte. Selv disse trængte altsaa til saadanne Formaninger, og deri har vi ogsaa et Bevis for det urigtige i at forestille os de Kristne som fuldkomne, eller at kræve Fuldkommenhed, før en kan anerkjendes som en Kristen. De er ikke fuldkomne, men vilde gjerne være det. De have Alt i Kristus og ville gjerne mere og mere blive Han lig. Desuden er der altid Fare paafærde, Fare for Tilbagefald. Derfor trænger vi at formanes, saa at Hensigten med Frelserens Gjerning kan opnaaes — at vi skulle være Hans Eiendom og tjene Ham. I Betragtning af Alt dette er det underligt, at Mange kan anse det at være en Kristen, saaledes som de gjør. Thi det synes Mange at være saa

let en Sag at være en Kristen, næsten som en Selvfølge, at de er det, selv om de ikke har de Merker, som Skriften viser nødvendigvis følger med sand Kristendom. Et a disse Merker, og det som vi idag vil betragte, er:

Den daglige Fornyelse.

1. Dens Væsen.
2. Dens Aabenbarelse i enkelte Stykker.

Det første vor Tekst minder om, er Nødvendigheden den daglige Fornyelse. Men, spørges der da, er der nog Andet som er nødvendigt end Troen? Det kommer a paa, hvad man mener med Nødvendighed. Til at bli en Kristen er intet nødvendigt uden Troen. Til at besta for Gud er der heller intet andet Middel. Thi Kristu er vor eneste Frelser, og Troen er det eneste Middel t at have Del i Ham. Altsaa til dette er ikke Fornyelse nødvendig. Og dog er den aldeles nødvendig, fordi v uden den ikke kan bevare Troen. Vi bliver ikke Kristn ved Fornyelsen, thi vi maa være det, før der kan være Tale om Fornyelse. Derfor er Formaningen derom alene rettet til dem som allerede er Troende. Til et uomvend Menneske vilde Formaningen være forgjæves. Dersom du ikke er en Kristen, da hør Loven! Lad den vise dig, hvad Gud fordrer, hvorledes Han straffer Synden, og den Fare i hvilken du er. Hør Evangeliet! Kom til Kristus, tro paa Ham! Da vil Gud sige til dig, som Kristus siger til den Værkbrudne: "Søn, vær frimodig, dine Synder ere dig forladte!" Tænk ikke: dette er for meget — dette tør jeg ikke tro. Gud vil, du skal tro, thi Evangeliet er Sandheden. Men naar En saa er bleven en Troende, da heder det: "Aflægger det gamle Menneske efter den forrige Omgjængelse, som fordærves ved bedragelige Lyster!" Vistnok er du ved Troen befriet fra Satans Magt, men den

onde Fiende hviler ikke. Om den onde Aand er udfaren af Mennesket, saa giver han ikke dermed tabt, men søger stadig Anledning til at vende tilbage. Syndens Rødder er endnu i Hjerterne. Faar de skyde frem, kvæles let det nye Menneske. Om En end er kommen til Omvendelse, saa er han endnu svag og trænger til Styrkelse. Gjenfødelsen og Retfærdiggjørelsen er Troens Skabelse. Men Fornyelsen er en Virkning af Opholdelsen. Det er ikke nok at plante, der maa og vandes, om der skal blive Vekst. Hvad er altsaa Fornyelsen? Den er Fortsættelsen af den Naadegjerning, som den Hellig Aand har begyndt ved Gjenfødelsen. Dertil hører den Hellig Aands Overbevisnings Embede, hans Lære-, Lede- og Trøste-Embede. Vi trænger altid til paany at lære, hvad Guds Villie er. Vi trænger dybere Indsigt i Loven og i Synden, saa vi bedre kan indse, hvorledes Gud vil tjenes i Tanker, Ord og Gjerning. De Kristne vil gjerne blive frommere og bedre. Mange tale om dette, uden at mene noget med det. Mange Hyklere siger, at de ønsker at blive bedre, men gjør slet Intet for at blive det. Er En derimod en oprigtig Kristen, saa følger Bekymringen for at blive bedre ham daglig. Under saadan Bekymring faar han mange Sorger, idet han faar dybere Indsigt i sit Hjertes Fordærvelse og i dets Bedrageligheb. Men derved lærer han ogsaa at erkjende mere sin Trang til Naaden og til flittig Brug af Ordet og Bønnen. Mange har engang erfaret, hvad det er at tro, men er siden faldt fra. Derefter er der maaske fulgt Sløvhed og Ligegyldighed. Prøver Eder derfor selv! Spørger Eder selv: Hvad er det for Synder, jeg særlig fristes af? Hvad har jeg gjort for at overvinde og aflægge dem? Spørg dernæst: Hvad er det gode, jeg især mangler? Og hvad har jeg gjort for at gjøre Fremgang deri, og i det hele i det som er Guds Villie? Tænk

for Alting ikke, at der er nogen Strid som heder: "Strid mod Synden ialmindelighed." Det er ikke mod noget ubestemt eller ukjendt vi har at stride, men mod vore personlige Synder og Fristelser. Dersom du maa sige: Jeg har ikke stræbt at aflægge mine Synder, — da begynd paa at vandre i et nyt Levnet. Men kan du med Sandhed sige: "Jeg har stræbt baade mod denne og hin Skjødesynd, det ved jeg, men det gaar saa sørgelig smaat", — da tab ikke Modet, gaa til Kristus! Forvis dig af Hans Ord paany om Naaden, forlad dig paa Ham og ikke paa dig selv, da skal du blive sterkere. Men om du saaledes adlyder Apostelens Formaning om at aflægge det gamle Menneske og iføre det nye, da vil og Fornyelsen vise sig i det Enkelte, saaledes som vor Tekst giver Eksempler paa.

"Aflægger Løgn!" — dette er det Første. Afsky for alt løgnagtigt, hykkelsk Væsen er jo noget som burde findes hos enhver Kristen. Thi Satan er Løgnens Fader. Den derfor, som tager sin Tilflugt til Løgn, hvem tjener han, Gud eller Djævelen? Kristus derimod er Sandheden, og den Hellig Aand er Sandheds Aand. Ham skal vi tjene ved Sandhed og Ærlighed. Ingen Udflugter, ingen Udsmykkelser hjælper her. Hvad viser ikke Verden af Løgn og Falskhed, af Smiger og Hykleri! Naar en tilsyneladende er venlig og forekommende, men fiendsk og bagtalerisk bag ens Ryg. Eller naar en er sød og smidskende i Ord og Gebærder, men hemmelig fuld af Uvillie, hvad vidner da saadant? Den Kristne er jo ingen Hykler, og hos ham skulde dog Alt være ærligt. En Kristens Ord maa være ubetinget at stole paa. Hans Ja maa være Ja, og hans Nei maa være Nei, — saa godt som nogen Ed. Dernæst: "Bliver I vrede, da synder ikke!" I vil ikke let kunne undgaa "at blive vrede". Men stræb dog derefter, og undskyld ikke Vreden med, at det gaar saa snart over. Men

om I bliver vrede, da behold ikke Vreden, ikke Dagen over, eller Natten over. Den som huser denne Gjest længe, er i stor Sjælefare. Og hvorledes Uforsonlighed dømmer sig selv, det lærer vi i den femte Bøn.

Videre heder det: "Den som stjal, stjæle ikke fremdeles, men arbeide heller, og gjøre noget godt med Hænderne, paa det han kan have at meddele dem, som haver behov." Paa hvor mangfoldige Maader overtrædes ikke denne Befaling! Der er først dem, som paa en eller anden Maade aabenbart tilvender sig Næstens Gods. Det er klart, at Saadanne har ingen Del i Guds Rige. Det samme gjælder selvfølgelig dem som beholder, hvad de urettelig har tilvendt sig. Ligeledes dem som ikke vil arbeide og være troe i sit jordiske Kald, eller som istedenfor at arbeide kaster sig ind i vovelige Spekulationer for hastig at vinde stor Fordel. Dertil hører da ogsaa de som søger at vinde Fordel paa andres Bekostning ved Spil om Penge, ved Lotterier og lignende. Og endelig er der dem som ville blive rige for at samle Gods, og som ikke vil gjøre godt dermed mod dem som er trængende. De aabenbarer ogsaa, at den Herre de tjener, ikke er den Herre Kristus, og at de ingen Del har i Ham. I alle disse Ting har vi at give Agt paa os selv. Dette er noget af det, som den daglige Fornyelse kræver af os. Ville vi da være Kristne, hvor meget har vi ikke da at tage vare paa! Hvor vel maa vi da ikke vogte paa baade Tanker, Ord og Gjerninger! Og mindes vi ret Kristi Ord om det Træ, som ikke bærer god Frugt, da vil vi ogsaa erkjende Nødvendigheden af den daglige Fornyelse. Da vil vi beflitte os paa den, fordi det er Guds Villie, og i Taknemmelighed for vor Frelse. Dertil hjælpe os Gud! Amen.

Tyvende Søndag efter Trinitatis.*

Tekst: Matth. 22, 1–14.

Og Jesus svarede og talte atter ved Lignelser til dem og sagde: Himmeriges Rige lignes ved en Konge, som gjorde sin Søns Bryllup. Og han udsendte sine Tjenere for at kalde de Budne til Bryllupet, og de vilde ikke komme. Han udsendte atter andre Tjenere og sagde: Siger de Budne: Se, jeg har beredt mit Maaltid, mine Offer og mit fede Kvæg er slagtet, og Alting er rede; kommer til Bryllupet! Men de foragtede det og gik hen, den Ene paa sin Ager, den Anden til sit Kjøbmandskab. Men de Øvrige grebe hans Tjenere, forhaanede og ihjelsloge dem. Men da Kongen hørte det, blev han vred og skikkede sine Hære ud og ødelagde disse Mandsdrabere og satte Ild paa deres Stad. Da sagde han til sine Tjenere: Bryllupet er vel beredt, men de Budne vare det ikke værd. Gaar derfor ud paa Veiskjellene og byder til Bryllupet saa Mange, som I finde! Og Tjenerne gik ud paa Veiene og samlede alle dem, de fandt, baade Onde og Gode, saa Bryllupshuset blev fuldt af dem, som sade tilbords. Da gik Kongen ind for at bese dem, som sade tilbords, og han saa der et Menneske, som ikke havde iført sig Bryllupsklædningen. Og han sagde til ham: Ven! Hvorledes er du kommen ind her og har ikke Bryllupsklædningen paa? Men han taug. Da sagde Kongen til Tjenerne: Binder Hænder og Fødder paa ham og tager ham bort og kaster ham ud i det yderste Mørke! Der skal være Graad og Tænders Gnidsel. Thi Mange ere kaldte, men Faa udvalgte.

"Opad med Hjerterne!" Saaledes lød det fordum ved hver Gudstjeneste. Det var en Opfordring altsaa, til at hæve Sindet og Tankerne over det jordiske, og til at ihukomme Kristenkaldets Herlighed. Talrige er da ogsaa de

Formaninger, som Apostlerne give os, netop til dette, til at have det Maal for Øie, som vi ere kaldede til. Dertil indbyder os ogsaa denne Lignelse. Vistnok handler den nærmest om Guds Rige paa Jorden. Men Guds Rige paa Jorden og i Himlen er jo inderligt forbundne. Det sidste, Herlighedens Rige, er Aabenbarelsen af, hvad Riget her paa Jorden eiede, skjult i Haabet, og selve Slutningen af Lignelsen, Kongens Dom over ham, som ikke havde Bryllupsklædningen paa, drager vore Tanker hen til den fulde Aabenbarelse af Kongesønnens evige Bryllupshøitid. Derfor ville vi idag efter vort Evangelium betragte:

1. **Den herlige Høitid, til hvilken vi ere kaldte.**
2. **Hvem der er med i den.**
3. **Hvorledes de kommer der.**
4. **Deres Kjendetegn.**

Kongesønnens Bryllup er altsaa det, vi er kaldte til. Kirkens dobbelte Stilling mindes vi her, idet den undertiden betegnes som Kristi Brud og undertiden som Gjæster ved Hans Bryllupsbord. Lad os søge at tænke os denne Høitid i dens Herligheds Aabenbarelse. Der er den treenige Gud, Fader, Søn og Hellig Aand. Han kjendes som Han er, elskes og tilbedes. Han er Alt i Alle. Der er de hellige Engle, Fyrstendømmer og Magter, og den store Skare, som Ingen kan tælle. Der er Patriarker og Profeter, Apostle og Martyrer, Kirkens store Vidner og de fromme Lærefædre. Men den største Skare er ringe, fattige Folk, der her har holdt sig til Jesus og fundet Frelse i Hans Navn. Der er Alle samlet, som har gaaet igjennem den store Trængsel. De kjende hinanden og glædes i Herligheden hos Gud. Der er ingen Skygge af Ondt, ingen Synd, ingen Sorg eller Fare. Der er Guds fulde Erkjendelse og Pris.

Er nu alle Mennesker der? Og vil du finde alle dem, som du her har kjendt? Nei, ikke alle. Sammenlignelsesvis er de faa, som indgaa til Herligheden. Hvem er det da? Det er de, som her i Livet fulgte Indbydelsen om at komme til Gud, om at modtage Frelsen i Jesus Kristus. Hvorledes var de? Havde de noget Fortrin fremfor andre Mennesker, der gjorde dem værdige i Guds Øine? Nei, det havde de ikke. Syndere var de, ringe og uværdige Syndere. Hvormed har de da fortjent Herligheden? De har ikke fortjent den. De har modtaget den af Guds Naade. De havde alle fortjent Guds Vrede og Straf og er skyldige for Dommen. Med Petrus har de dømt sig selv, de var som han, da han gik ud og græd over sin Synd. Herligheden har de faaet alene for Jesu Skyld. Han har lukket op for dem. Naar da dette er saa, hvorfor er da saa mange udelukkede i Jammer og Mørke? Vilde Gud ikke modtage dem og lukke op for dem, at ogsaa de kunde indgaa i Herligheden? Jo, de var og budne, de havde ogsaa Adgang til at komme, men de vilde ikke. De foragtede Indbydelsen. Der var andre Ting, de heller vilde have i Verden. Derfor gik de, den ene til sin Ager, den anden til sit Kjøbmandsskab, eller hvad de ellers kunde have Lyst til, og vilde ikke komme. Men er da Nogen saa daarlig, at han virkelig ikke vil komme? Ja, det er saa, de vil ikke komme i Guds Tid og paa Guds Maade, eller ad den Vei, Han anviser. Dersom de kunde komme efter Døden, eller dersom de kunde komme paa en Vei, som huer deres eget Sind, da vilde de nok, ikke anderledes.

Hvorledes kommer da en Synder ind i denne Herlighed? Det sker her i Naadens Tid, ved at følge Indbydelsen. Det vil sige, ved Omvendelse, idet Sindet forandres og Mennesket i Bod og Tro modtager Frelsen i Kristus. Men, indvendes der, det kan jo Mennesket selv ikke gjøre.

Og det er sandt. Men Gud vil gjøre det hos Alle, som ikke halsstarrig hindrer Ham. Hvad er det da, at følge Indbydelsen? Som allerede sagt, er det en Forandring, som Guds Ord viser os. Der maa være noget som forlades, og der maa være noget som søges hen til. Gud byder os Salighed for Intet. Det er Jesu Gjerning for os, som vi alene har at fortrøste os til. Men skal vi komme, saa maa vi jo forlade det der er Gud imod, og som vi før har holdt os til. Med andre Ord, vi maa erkjende vore Synder, og i vore Hjerter vende os fra det Onde. Vi maa erkjende, at om vi bliver i den gamle Synd, saa kommer vi ikke til Gud. Gud vil iføre os Kristi Retfærdighed. Dersom vi da istedenfor denne vil have vor egen Retfærdighed, da kommer vi ikke. Men selv om vi erkjende vor Synd, saa er vi ikke endnu rene, endnu ikke hos Gud. Det gjælder at komme til Ham, om end fattig og uren. Og at komme til Gud, det er at bøie sig for Guds Ord og Løfte, erkjende det som Sandhed og tro og forlade sig derpaa. Det er at sige med Maria: "Mig ske efter dit Ord!" Gud Fader siger: "Denne er min Søn, den elskelige — kommer til Hans Bryllup!" Guds Søn siger: "Kom til mig, du bange Sjæl, du som arbeider og er besværet, og jeg vil give dig Hvile!" Guds Aand siger: "Kom til Ham, thi der er ikke Frelse i Nogen Anden!" Naar da Synderen i sit Hjerte til Alt dette kan sige: "Mig ske efter dit Ord!" da er Indbydelsen bleven modtaget, ellers ikke. Vi maa altsaa ikke give os tilfreds, før vi vide, at vi have Jesus til Herre. Naar det sker, da hører vi Jesus sige:

"Saa sandelig som jeg lever,
Med Fader og Hellig Aand,
Skal du min Arving være
I det forjættede Land."

Og vi kan sige:

"Nu haver jeg Seier fanget,
Lov ske den gode Guds Søn,
Som hører en Synder saa bange!
Gud, giv os den evige Løn!"

Altsaa at sige Herre, Herre, er ikke nok, det gjælder at komme, dersom vi skal arve Guds Rige. Men hvorpaa kan det da kjendes, at vi kommer til Ham?

Kjendetegnet er Bryllupsklædningen. Men hvad er da denne? Er det Troen? Er det Kjærlighed, eller det nye Liv? Dersom vi adskille disse Ting, da bedrage vi os selv. Tro uden nyt Liv er ingen Bryllupsklædning, og det er heller ikke nyt Levnet uden Tro. Troen alene gjør os retfærdige og smykker os til det himmelske Bryllup. Og det nye Liv aabenbarer, at Troen er i vore Hjerter, og saaledes har den Bryllupsklædning, med hvilken vi alene kan bestaa for Gud.

Gud, giv mig at være den salige Gjest,
Som sidder hos Kongen for Borde,
At holde med Hannem den evige Fest,
Naar her de mig gjemme og jorde!
Miskunde dig over os, Jesu!

Enogtyvende Søndag efter Trinitatis.

O almægtige, evige Gud, kjære Fader i Himlene! vi ville bede til dig i Jesu Navn; men hvad skulle vi bede dig om? — du har jo givet os alle Ting; i vor Frelser, som du har givet os, har du jo ogsaa skjenket os alle Ting, som vi tiltrænge til Liv og Sjæl; derfor — dette bede vi dig om: Oplad vor Troes Øie, at vi kunne se denne din Godheds Rigdom! oplad vort Hjerte, at din herlige Naades Lys kan straale derind, saa vi kunne kjende dig og dit Hjertelag mod os, saa vi kunne kjende dig i Ham, som har aabenbaret for os din Vilje og den Kjærlighed, med hvilken du elsker os! Og vi bede dig: Lad dertil atter dit hellige Ord, som vi nu ere samlede om, være velsignet for os! Ja, derom bede vi i Jesu Navn. Amen.

Tekst: Joh. 4, 46–53.

Og der var en af Kongens Mænd, hvis Søn laa syg i Kaperna'um. Da denne hørte, at Jesus var kommen fra Judæa til Galilæa, gik han til ham og bad ham, at han vilde komme ned og helbrede hans Søn; thi han var nær ved at dø. Da sagde Jesus til ham: Dersom I ikke se Tegn og underlige Gjerninger, ville I ikke tro. Manden sagde til ham: Herre! Kom ned, før mit Barn dør! Jesus siger til ham: Gak bort! Din Søn lever. Og Manden troede det Ord, Jesus sagde til ham, og gik bort. Men idet han nu gik ned, mødte hans Tjenere ham og meldte og sagde: Dit Barn lever. Han spurgte dem da om den Time, i hvilken det var blevet bedre med ham, og de sagde til ham: Igaar

ved den syvende Time forlod Feberen ham. Da mærkede Faderen, at det var skeet i den samme Time, da Jesus havde sagt til ham: Din Søn lever. Og han troede selv og hele hans Hus.

Som I nu have hørt, fremstilles der i dette Evangelium for os to Personer: Kristus og et bedrøvet, hjælpeløst Menneske, og hvad der tildrog sig dem imellem. Det er ikke, hvad Verden vilde kalde en stor og vigtig Begivenhed. Og dog — hvor stor og vigtig og uudtømmelig vil den ikke vise sig, naar vi ikke betragte den flygtigt, men gaa dybere ind i den. Thi den ene Person, som her staar for os, er jo Gud selv, Verdens Frelser, vor Frelser, og i den anden er der fremstillet for os et Menneske, hvem vi Alle i en Henseende ere lige — i hans Nød og Hjælpeløshed nemlig —, og hvem vi Alle maa blive lige ogsaa i en anden Henseende, om vi skulle blive lykkelige og salige; han kom nemlig til Troen paa Jesus, sin Frelser; og netop for at vi i dette Stykke skulle blive denne Mand lige, er denne Tildragelse bevaret for os; thi, siger St. Johannes, som efter Guds Vilje har opskrevet den: "Disse Ting ere skrevne, paa det I skulle tro, at Jesus er Kristus, den Guds Søn, og at I, som tro, skulle have Livet i Hans Navn." Gud give os denne salige Brug deraf! Amen.

Det er da atter en af Jesu Undergjerninger, som i denne Fortælling er fremstillet for os. Hvorfor? Hensigten kan jo dog ikke være at fortælle os den som en os uvedkommende historisk Begivenhed. Hvad Gavn kunde du vel have af at vide, at en saadan Historie skede for mange Aar siden langt borte i Jødeland, om dette var Alt, hvad du skulde lære deraf? Nei — men da vor Herre Jesus er idag og igaar og til evig Tid den Samme, saa lader Han sig i denne Beretning fremstille for os, for at vi skulle lære at kjende Ham. Ligesom Han blandt Galaterne blev

prædiket, saa det var, som om Han var bleven korsfæstet for deres Øine, midt iblandt dem, saaledes træder Han her frem for os, for at vi skulle kjende Hans Person og faa vide, hvorledes Han er sindet imod os, — kjende Hans Magt, hans Alvidenhed, Kjærlighed, Langmodighed, — for at vi skulle faa vide, hvorledes Han er sindet mod os, at Han er den Samme mod os, som Han var mod denne Mand, der kom til Ham i Kana med sin Bedrøvelse og sin Bøn, at vi saaledes skulle lokkes til Ham, komme til Ham, tro paa Ham som den, der nu — idag — lever for os og vil og kan hjælpe os.

Thi ligesom Han vidste, hvad der bor i et Menneskes Hjerte, saaledes ved Han det ogsaa nu. Han kjendte hin "kongelige Mand", Han kjender ogsaa dig, kjære Tilhører. Han ved, hvorledes du har det, ved det bedre, end du selv ved det. Han kjender din ydre Omgjængelse, og Han kjender dit indre Liv. Om du er en Guds Foragter, om du er en bekymret Sjæl — Han ved det. Hvad der er dit Livs Formaal — om du er en Kristen bare af Navn, om du udvortes holder dig til Hans Kirke og smykker dig, vel maaske ogsaa trøster dig med det kristne Navn, men i Grunden bare lever for og tænker paa at komme frem i Verden og faa gode og behagelige Dage, — Han ved det! Om du prøver paa at være forligt med Gud, men heller ikke vil bryde Venskabet med Verden og Kjødet, om du altsaa prøver paa at tjene to Herrer, — Han ved det. Han ved, om du er utro, og hvad det er, du er utro i; Han kjender dine hemmelige Synder, som maaske intet Menneske aner; Han ved, om du, ogsaa naar du gjør Godt, bare søger Ære af Menneskene. Og, er du en bange og uvis Sjæl, er du en sukkende Korsdrager, elsker du Ham og længes efter Ham, — Han ved det vel, Han kjender dit Hjerte tilbunds. Han ved, hvad Nød du er stedt i, og

Han ved, at du kan ikke hjælpe dig selv. Thi er du et ugudeligt Menneske — du kan ikke give dig selv et nyt Hjerte. Er du under Korset — du kan ikke give dig selv sand Trøst. Og om du og er en Troende — du kan dog ikke opholde dig i Troen en Dag til Ende. — Synden, Verden, Døden, Djævelen vilde have dig til et let Bytte. Kun Han kan frelse, og kun Han kan bevare det. Han har frelst.

Og Han vil det ogsaa. Trænger du til Frelse, trænger du til Advarsel, trænger du til Trøst, trænger du til Bevarelse, — Han vil give dig det; thi Han elsker dig. Hans Kjærlighed er nu, som den var dengang, til dig som til hin Mand, hvis Søn laa syg i Kapernaum. Hvor høit elsker Han dig ikke! Han trænger ikke til dig; Hans Salighed lider intet Skaar og forstyrres ikke, om du gaar fortabt; Hans Herlighed og Salighed er evig og uforanderlig, uden Skygge og Omskiftelse, i hvordan det end gaar med dig. Og Han er dig Intet skyldig; hvad skulde det vel være? Du er ikke værdig Hans Kjærlighed, bliver det heller aldrig, — og dog elsker Han dig, med en brændende, uudsigelig, ufattelig Kjærlighed. Der er ikke den Byrde eller Nød til, som Han jo vilde bære, ja har baaret for dig; sit Liv har Han givet, i den smerteligste, angstfuldeste Død har Han givet sig hen for dig. Ved du nogen større Kjærlighed? Og som Han *har* elsket dig, saa elsker Han dig fremdeles. Han har ikke glemt dig, om du har glemt Ham. Han gaar efter dig, naar du farer vild; Han fører dig og styrer din Skjebne Dag for Dag, fører dig vel stundom ad underlige Veie, men Alt for at frelse og glæde dig, for at du skal faa Øiet op for Hans Kjærlighed, for at du skal komme til Ham og blive hos Ham; thi Han ved jo, at dette er din sande Glæde og Salighed. Der er ikke Salighed i nogen Anden.

Men hvorledes hjælper Han dig? Hvorledes lader Han sin almægtige og alvidende Kjærlighed komme nær til dig, saa du kan faa Øiet op og kjende Ham og komme til Ham og blive Hans?

Han gaar ikke om paa vore Gader som i Jerusalem og i Kapernaum. Han gjør ikke aabenbare Tegn og underlige Gjerninger som paa hine Steder i hine Dage. Vi se Ham ikke, og dog er Han her; ja her er Han, hos os og nær os, her og nu. Tænk ikke, at du maa søge Ham paa andre Steder. Søg Ham ikke i en fjern Fortid, heller ikke i Fremtiden; kom ihu St. Pauli Formaning: "Sig ikke i dit Hjerte: Hvo vil fare op til Himmelen at hente Kristum ned, eller hvo vil fare ned i Afgrunden, nemlig for at hente Kristum op fra de Døde? thi Ordet er dig nær, i din Mund og i dit Hjerte; det er det Troens Ord, som vi prædike."

Ved Ordet kommer Han dig nær og aabenbarer sig for dig. I Ordet er Han her virkelig tilstede iblandt os med sin Almagt og Kjærlighed — til Frelse, til Trøst, til Bevarelse for Enhver af os, eftersom vi tiltrænge det. Ved Ordet hjalp Han dengang; ved Ordet hjælper Han nu.— Ak, vil du sige, i Ordet! dette er altsaa Forklaringen af de skjønne Ord om Hans Nærværelse! I Ordet! — dette høre vi atter og atter. Ordet, Ordet, Ordet! Hvorledes kan Ordet hjælpe? Hvorledes kan dette Ord have saa stor Magt? Viser ikke ogsaa Erfaringen, selv i den Kreds, som her er samlet, hvor forgjæves det er, og hvor ringe dets Virkning? — Og du vil se dig om "efter Tegn og underlige Gjerninger"; hvis du fandt saadanne, da vilde du synes, at du dog havde Noget at bygge paa; — men Ordet!?

Ja — saaledes er det, kjære Venner; ligesom Forargelsen fulgte Jesus, mens Han vandrede i Kjødet, saaledes

følger den Ham, naar Han kommer i sit Ord. Ligesom det da hedte: "Skulde denne være vor 'Frelser' — denne? nei, denne kjende vi kun altfor godt; vi vide vel, hvem Han er, Tømmermandens Søn fra Nazareth, som driver om med en Flok Galilæere; vi mindes Ham godt, fra Han var en liden Gut!" — saaledes foragtes ogsaa Korsets Ord: "Der staar en os velbekjendt Person, tilmed et ganske almindeligt, syndigt Menneske, ud af Flokken, og taler til os — et Ord, som vi have været vidende om, fra vi vare smaa, et Ord, som vi vel og selv kunde udtale og prædike, om det gjaldt; og dette Ord skulde have saa stor Magt, dette Ord skulde være Alt, hvad der behøvedes til vor Hjælp og Frelse i Tid og Evighed!" Og Korsets Ord viser sig atter som en Forargelse og Daarlighed for det arme Menneskehjerte.

Ligesom vi i timelige Ting ikke ville forlade os paa Gud alene, men tusinde Gange hellere paa fyldte Lommer og Lader, ligesom vi vistnok sige: "Alles Øine vogte paa dig, o Herre!" men kun altfor ofte se alle andre Steds hen efter Hjælp, og ligesom vi bede: "Giv os idag vort daglige Brød", men maaske ogsaa daglig gjøre denne vor Bøn tilskamme, — saaledes ogsaa i aandelige Ting: Vor Fred og vort Haab ville vi ikke bygge paa Jesu Ord og Løfte, men paa Tegn og underlige Gjerinnger, paa de Vidnesbyrd, som vi maatte mene at kunne finde hos os selv eller haabe engang at skulle finde hos os selv; vore Erfaringer, vore Følelser ville vi gjerne holde os til: at vi angre saa inderligt, mene det saa oprigtigt, bede saa trofast; eller vi ville bygge paa vor egen eller paa Andres Visdom, eller paa vor Fasthed i den rene Lære og Lignende, — kun ikke paa Ordet alene, dette simple Ord, som jo er fælles for Alle — "vi se jo, hvor lidet det udretter!"

Men har du ogsaa betænkt, kjære Ven, hvad det vil

sige: Jesu Ord, Guds Ord, at Gud "har sagt det"? Du siger, at du tror, at det er Guds Ord; har du ogsaa gjort dig Rede for, hvad det vil sige: "Guds Ord"?

Betænk, hvorledes du vil have dit eget Ord betragtet. Du vil ansees for en paalidelig Mand. Dit Ord og Løfte skal tages for godt, du, som dog er et afmægtigt Menneske, som Intet formaar, som ikke ved, om du bliver i Stand til at opfylde end det ringeste og ubetydeligste Løfte. Du vil ansees for en ærlig Mand. Du vil, at vi skulle tro, at du mener det, du siger, og at dine Ord ere en Aabenbarelse af dit Hjerte, og dog ved du, hvor vanskeligt det falder dig mangen Gang endog selv at vide, hvad der er i dit Hjerte.

Og nu Jesu Ord, Guds Ord og Løfte! Magt har Han; eller — hvad Han siger og lover, kan Han det ikke, formaar Han ikke at opfylde det? Eller naar Han siger Noget, skulde Han ikke mene det? skulde Hans Ord være ubetænkte eller overilede? eller mon Han ikke ved forud Altsammen angaaende dig og din Synd og din hele Daarlighed og Afmagt? Og naar Han desuagtet taler til dig og giver dig sine store Løfter om Frelse og Salighed, mon Han ikke skulde mene det? Skulde Hans Ord ikke være sande og staa til troende?

Ak jo, det indser du, er det Guds Ord, har Gud sagt det, saa er Sagen afgjort. Det indser du: Kan En være saa lykkelig at have et Ord af Hans Mund, et Løfte af Gud selv, saa er Tingen vis — vissere og paalideligere, end om den hele Menneslægt kunde enes om at bekræfte det, — vis og paalidelig, om den hele Menneskeslægt kunde enes om at negte det, vissere, end hvad du kan mene at se med dine Øine og høre med dine Øren — thi ogsaa dine Sandser kunne feile —, vissere end selve dit Hjertes Dom;

Thi raabte dit Hjerte end nei, nei, nei!
Dit Hjerte kan feile, men Guds Ord ei!

Men skal Jesus kunne hjælpe os, skal Hans Ord bringe os Velsignelsen af Hans Magt og af Hans Kjærlighed, da er det altsaa aabenbart, at vi ikke maa foragte, forkaste, betvivle, fornegte Hans Ord eller — hvilket Han selv siger er det Samme — foragte og fornegte Ham selv. Det, som Han siger, maa vi tage til Hjerte, tro det. Et Ord, som du ikke tror — om det end angaar dig nok saa nøie, og er det end nok saa vist og sandt —, hvad bliver det for dig? Tag et Exempel:

En kommer til dig med et Sorgens, Ulykkens Budskab, en Ulykke, der siges at have rammet, hvad der er dig dyreste og kjæreste i Verden. Du mener at være bedre underrettet og tror det ikke, og er derfor ubekymret og lige glad, indtil Sandheden styrter over dig, og du faar Syn for Sagn. Eller lad det være, at Budskabet kommer til dig om en Ulykke, som ikke er kommen, men som truer, en Rædsel, der bebudes dig, og som du formanes til at søge Frelse fra. Du tror det ikke, du er lige glad, du bereder dig ikke, indtil det Forfærdelige er der og finder dig uberedt, maaske redningsløs og fortvivlende. Eller der kommer En til dig med et Glædesbudskab — lad det være, hvad du mest attraaede, den største Lykke, du kunde tænke —, men du tror det ikke; gaar du ikke lige kold din Gang eller lige nedslaaet eller ligegyldig som ellers?

Saaledes er det med Guds Ord i Lov og Evangelium. Dersom vi ikke tro det, hvad Gavn kunne vi have deraf? Gud taler til dig i Loven. Han lader dig vide, hvad Enden vil blive, den Trængsel og Angest, som skal komme over hvert Menneskes Sjæl, som gjør det Onde, — at du er en Synder og derfor et fortabt og fordømt Menneske. Hvad Han siger dig, er sandt; Han spørger ikke, om du tror det eller ikke tror det, din Tro kan ikke gjøre det sandt, og din Vantro kan ikke gjøre det usandt — Himmel og

ord skal forgaa, men ikke en Tøddel af Loven. Men hvad irkning har Guds Advarsel og Trusel paa dig, naar du ke tror den? Du gaar lige sorgløs og letsindig hen, østter dig med din egen eller Verdens Trøst — om en Gud, r ikke skulde bære det over sit Hjerte at fordømme dig — otter vel endog, indtil det er forsilde, og det kommer, som al komme.

Og Gud taler til dig i Evangelium. Han oplader sit relses Raad for dig, viser dig det Ubegribelige, at Han sker dig, og hvorledes Han har frelst dig, — hvilken herlig g salig Lod Hans Naade og Kjærlighed har bestemt for g — men du tror det ikke; hvad enten det nu er, at du ener, der er Fred og ingen Fare, saa du hverken har rang eller Lyst til noget Evangelium og gjerne lader Gud holde sin Salighed, naar du kun kan faa det godt paa orden, eller du gaar bekymret om og søger Fred og relse paa dine egne Veie og efter dine egne Tanker — du or ikke, hvad Gud siger til dig i Evangeliet, og gaar lige sel og fattig om i Verden.

Skal altsaa Jesus kunne hjælpe os med sit Ord, saa aa vi tage det til Hjerte, tro det. Nu er det vistnok saa, : stode vi lige overfor dette Ord, og det hedte: tro nu! v. s. af dine egne Kræfter, saa var der ingen Udvei; t kan vi ikke. Men hvad vi ikke formaa, det formaar an, som taler Ordet, og det vil Han ogsaa; ja, netop selve Ordet sender Han den Kraft, som formaar at skabe roen i vore Hjerter. Netop fordi det er Guds Ord — n evige Sandhed —, har det denne Magt, og har det sindsfold bevist sig at have denne Magt til at overvinde overbevise Menneskehjertet. Som en Hammer knuser t det kolde og gjenstridige Sind, som et tveegget Sværd ænger det gjennem Ledemod og Marv og dømmer over jertets Tanker og Raad; som en levendegjørende Sæd

falder det ind i det ydmygede og aabnede Hjerte, som det selv har ydmyget og aabnet. Saaledes overvinder Guds Ord, fordi det er levende og kraftigt, Hjertets naturlige Modstand. Modstaa kunne vi, og af, af os selv kunne vi ikke Andet; ja vi kunne endogsaa trodse, d. e. modstaa Ordet saaledes, at det ikke kan virke Tro; og da — hvad Frugt? Frugten bliver som hos hine Jøder, hvem Forjættelsen ogsaa var forkyndt, men om hvilke det heder i Brevet til Ebræerne, at "Ordet, som de hørte, hjalp dem ikke, fordi det ikke forenedes med Troen i dem, som hørte det".

Trodser du derimod ikke, holder du stille for Ordet og lader dig sige og overbevise, da skal du erfare dets Kraft, du skal lære at skjønne, hvor Lærdommen er fra; og har du lært dette, ved du, at Gud har talet til dig, da — lad Himmel og Jord forgaa — bedraget kan du ikke blive! Se til denne "Kongens Mand", der i vor Text er fremstillet som et Troens Exempel. Han kom til Jesus, fordi han var i Nød og vilde hjælpes og vidste sig ingen Udvei til Hjælp. Han havde vel efter al Rimelighed ogsaa tidligere, maaske mangen Gang, hørt om Jesus; men Ordet var gaaet hans Hjerte forbi. Nu bruger Gud den Naadevei, Han som oftest bruger, og sender Sorg og Trængsel ind i Hus og Hjerte. Hans kjære Søn er dødssyg, der er ingen Udsigt til Hjælp, og snart synes Alt at være forbi. Da farer Rygtet gjennem Kapernaum: Jesus, den store Profet, er kommen til Kana, og det farer gjennem hans Sjæl: H a n maa kunne hjælpe! Han iler til Kana og finder Herren. Han kjender nu vistnok ikke Jesus bedre, end at han tænkte, det var nødvendigt, at Han maatte komme til Kapernaum til den Syge, om det skulde hjælpe. Herren irettesætter ham derfor og bereder saaledes hans Sind til at tro og overgive Ham Sagen og ikke se efter

de Tegn eller Gjerninger, som han selv maatte anse for nødvendige til Frelse; og da den bedrøvede Fader nu ikke ved at sige Andet end fremdeles at bede om Hjælp, saa taler Jesus det helbredende og hjælpende Ord: Gak bort, din Søn lever! og dette Ord falder med Magt i hans Hjerte og føder Troen paa det glædelige Budskab, saa han i det Samme er overbevist om, at hans Søn er helbredet. Hvorledes — det ved han ikke, men at det er saa, det ved han; han tror, han er overbevist om det, som han ikke ser. Han gaar ikke hjem i bange Uvished; han siger ikke: hvem ved, om det nu er saa. Hjem gaar han med Glæde. Han løber ikke for at se, om det nu og var saa, som Jesus havde sagt; den, som tror, haster ikke, heder det. Det var ikke længere hjem til Kapernaum, end at han vel kunde have kommet hjem samme Aften, om han havde ilet. Men — hvorfor haste og løbe? Han vidste jo, hvorledes det stod til; og som et Vidnesbyrd om, at den Tro, der er bygget paa Jesu Ord, ikke kan blive bedragen, møder Bekræftelsen ham, allerede endnu før han naar hjem, gjennem hans Tjeneres glade Beretning. "Og han troede selv og hans ganske Hus." Han kjendte nu sin Frelser.

Og ligesom her i dette Tilfælde Jesu Ord var det eneste, men ogsaa almægtige, usvigelige Middel til Frelse i den timelige Nød, saaledes er det ogsaa i al aandelig Nød, og den, som tror paa Jesu Ord, han hverken tør eller vil forlade sig paa noget Andet.

Tænk dig en Paulus, der havde forfulgt Jesus med bittert Had og glædet sig i Hans Vidners Mord. Da der nu faldt som Skjæl fra hans Øine, og han saa sig selv som den største Synder, men tillige i Evangeliet fik høre, hvad Bud Jesus sendte til ham, og han saa kom til Troen paa, at Gud havde tilgivet ham og vilde gjøre ham salig — hvorpaa byggede han da denne sin Tro? Paa sin Om-

vendelse? Mon derpaa, at han angrede saa saart og smerteligt og nu var bleven en anden Mand og vilde gjøre godt igjen, hvad han før havde forbrudt? Eller Petrus, den selvtillidsfulde Petrus, der til Trods for Alt, hvad han havde seet og hørt og annammet af Jesus, fornegtede Ham i den haardeste Nøds Stund og svor paa, at han havde Intet med Jesus at gjøre. Da han nu sidenefter gik i sig selv og fik Budskab fra den opstandne Jesus og paany blev opreist og forligt med Frelseren, — hvorpaa har han da vel grundet sin Tro paa Jesu Naade? Mon derpaa, at han havde grædt saa bitterligt og omvendt sig saa alvorligt, og at han elskede Jesus saa inderligt?

O, med hvilken Afsky vilde ikke de hellige Apostle have vendt sig fra saadanne daarlige og formastelige Tanker! De glemte ikke sin Synd; den stod altid for dem, og de vidste, hvad de havde fortjent; de vare ydmygede, visselig grundigt ydmygede, men de kjendte ogsaa sin Frelser; de vidste, hvad Bud han havde sendt til dem, og hvad han havde lovet dem; de vidste ogsaa, hvorfor Han havde lovet dem det: fordi Han er god, fordi Han er den evige Godhed og forbarmende Kjærlighed. De havde Hans Ord; det var at forlade sig paa; — det var deres Klippe. Det kunde Ingen tage fra dem. Tvivlede de? Hør deres Jubel og Glæde, idet de prise Gud for Hans uudsigelige Gave, deres Jubel og Glæde, selv da, naar Trængsler og Nød og Kors omgave dem paa alle Sider. Thi Gud førte dem underligt; men det forvildede dem ikke; de vidste, paa hvem de troede.

Og nu den utallige Skare af disses Efterfølgere, Vidneskaren gjennem Tidernes Løb. Hvad have de havt til sin Troes Grund, hvad have de havt at holde og hælde sig til? Evangelium, Jesu Ord og Løfte, Intet uden dette! Var det dem ikke nok? Det blev aabenbart, da Han prøvede

deres Tro; thi underligt har han ført dem. Han har lovet dem Forsørgelse og talt til dem om sin Kjærlighed, større end en Faders og Moders, og det ser ud, som han har glemt dem. Han kalder dem Konger og Præster — og de ere foragtede, forhaanede, Alles Skoviff i Verden. Han har kaldet dem til et herligt Lys, og de sidde i stor Anfegtnings Mørke. Glæde og Fred har han lovet dem, og de finde udvortes Strid, indvortes Frygt. Er da ikke Ordet og Troen bleven tilskamme? Har Han ikke glemt eller sveget sit Løfte? De vidne: Han haver gjort alle Ting vel! De vilde ikke bytte sin Frelsers Løfte mod alle Verdens Riger og deres Herlighed; "i alle disse Ting mere end seire vi", sige de; derfor lovprise de Gud med en uudsigelig og forherliget Glæde.

Ak ja — vil vel mange af Eder sukke — vi have ikke saadan Tro som den, du her beskriver; vi have ikke denne Frimodighed og salige Vished.

Det er vel sandt, kjære Tilhørere, kun altfor mange af os maa bekjende dette; og det Første, vi derfor maa gjøre, er at skamme os, skamme os dybt, skamme os over Vantroens Synd, skamme os over vore mange Ængstelser i det Timelige, over Tvivlen om vor Naadestand, over Svagheden og Usselheden i vor Tak og Glæde.

Thi har Jesus ikke ogsaa sendt Bud til dig? Har Han ikke ogsaa talt til dig, særskilt til dig, som nu sidder her idag? Og hvad har Jesus sagt til dig? For kun at minde dig om det første Budskab, Han har sendt dig: Han har jo døbt dig — lovet dig Delagtighed i hele sin Frelsergjerning — indviet dig til Delagtighed i hans Død — og dermed lovet og beseglet dig den evige Salighed. Har Han taget sit Løfte tilbage? Har din Utroskab gjort Hans Trofasthed til Intet? Det er maaske længe, siden du blev døbt; for Ham er det, som om du var døbt i denne Stund,

og som om Hans Løfte netop nu var givet dig. Og hvorledes har han ikke gaaet efter dig med sit Ord og standset dig mangen Gang, straffet, advaret, trøstet og glædet dig! Og hvorledes har Han ikke altid ført dig i Miskundhed og sendt baade Glæde og Sorg for at hjælpe dig til at komme ham ihu?

Er Hans Hensigt opnaaet? Forskjelligt vil vel Eders Svar lyde. Ogsaa i denne Kreds er der visselig saare forskjellige Hjerter og forskjellige aandelige Tilstande. Ak, ogsaa her er der vist dem, som maa sige: Jeg har ganske andre Formaal end min Sjæls Salighed. Fred med Gud spørger jeg ikke efter. Jeg lader gjerne Jesus staa udenfor og banke — jeg hører det ikke; min Lod er med Verden — jeg følger Verden — i den søger jeg mit Gode. Er du, kjære Tilhører, iblandt dem, hvis Sind denne Verdens Gud saaledes har forblindet — ak, betænk dog, hvad den Lykke betyder, som Verden har givet dig, og hvad du vil have igjen, naar Verden har forladt dig, og du fremstilles for ham, hvis Ord du her har foragtet. Betænk, hvorledes du har valgt, før det er forsilde!

Men om du, kjære Tilhører, med Sandhed kan sige: Jeg vil gjerne høre Jesus til og tælles blandt Hans Disciple, jeg vil gjerne frelses; men ak, jeg er saa udygtig og fuld af Daarskab og Synd. Betænk dog, hvem er det, som har givet dig denne Villighed og Lyst og Længsel efter Frelse og efter Frelseren? hvem er det, der har gaaet efter dig, mens du gik paa dine egne Veie, maaske i mange Aar, som ikke har glemt dig, men som har bragt dig til denne Forandring, at du nu spørger mest efter det, du før spurgte mindst efter? Er det ikke netop Jesus, som ved sit Ord har kaldet dig til sig? Og du nøler og tvivler og ved ikke rigtig, hvad du tør tro, eller hvad du tør haabe! O saa hør dog idag atter Hans kjærlige Røst og lad dig reise

af denne Svaghed! Kom dog ihu, hvad Han har lovet dig, — at du skal faa være der, hvor Han er; — hvad Han har bestemt for dig — den uforkrænkelige og uforvisnelige og ubesmittelige Arv og Livsens Krone, — og skam dig over din Vantro! Han har jo lovet dig Alt, og Alt har Han lovet dig for sin Skyld og ikke for din; fordi Han er god, og ikke fordi du er god; — fordi han elsker dig, men ikke fordi du fortjener Hans Kjærlighed; den er ikke bygget paa dig eller noget af det, som er dit.

Han elsker dig. Ordet er Hans, Han siger det — o saa løft op dit Hjerte og løs din Tunge og bring Ham din Lov og Pris og Taksigelse! Er den end svag og ringe, Han hører den nok og foragter den ikke, men annammer den med Naade og Velbehag. Følg Ham, hold dig til Ham og slip Ham ikke; hold dig til Hans Ord, saa er du blandt dem, om hvem Han har sagt, at Ingen skal rive dem af Hans Haand, og du skal se Ham i den evige Glæde!

Herre Jesu, hjælp os dertil! Amen.

Allehelgens Søndag.*

O Herre Jesus Kristus, du vor Saligheds Fyrste, du som har seiret for os og givet os din Seier! Du som har kaldet os til Kamp mod dine og vore Fiender og til at seire ved Troen paa dig! Hjælp os, som du har kaldet, til at være ædrue og aarvaagne, til villigt at tage vort Kors op, idet vi komme det Kors ihu, du bar for os! Du som kjender vore ustadige og svage Hjerter, styrk os og ophold os ved dit mægtige Ord! Vi bede derom i dit eget Navn. Amen.

Tekst: Joh. Aab. 7, 1–12.

Og derefter saa jeg fire Engle, som stode paa Jordens fire Hjørner og holdt Jordens fire Vinde, forat ikke nogen Vind skulde blæse over Jorden eller over Havet eller over noget Træ. Og jeg saa en anden Engel, som steg op fra Solens Opgang og havde den levende Guds Segl, og kaldte raabte med høi Røst til de fire Engle, hvem det var givet at skade Jorden og Havet, og sagde: Skader ikke Jorden eller Havet eller Træerne, indtil vi faa beseglet vor Guds Tjenere i deres Pander! Og jeg hørte de Besegledes Tal, hundrede og fire og firti tusinde Beseglede af alle Israels Børns Stammer, af Judas Stamme tolv tusinde Beseglede, af Rubens Stamme tolv tusinde Beseglede, af Gads Stamme tolv tusinde Beseglede, af Asers Stamme tolv tusinde Beseglede, af Naftalis Stamme tolv tusinde Beseglede, af Manasses Stamme tolv tusinde Beseglede, af Simeons Stamme tolv tusinde Beseglede, af Levis Stamme tolv tusinde Beseglede, af Isaskars Stamme tolv tusinde Beseglede, af Sebulons Stamme tolv tusinde Beseglede, af Josefs Stamme tolv tusinde Beseglede,

af Benjamins Stamme tolv tusinde Beseglede. Derefter saa jeg, og se, en stor Skare, som Ingen kunde tælle, af alle Slægter og Stammer og Folk og Tungemaal, som stode for Tronen og for Lammet, iførte lange hvide Klæder og med Palmegrene i sine Hænder, og som raabte med høi Røst og sagde: Saliggjørelsen tilhører vor Gud, ham, som sidder paa Tronen, og Lammet. Og alle Englene stode omkring Tronen og om de Ældste og om de fire Dyr og faldt ned for Tronen paa sit Ansigt og tilbade Gud og sagde: Amen! Velsignelsen og Æren og Visdommen og Taksigelsen og Prisen og Magten og Styrken tilhøre vor Gud i al Evighed! Amen.

Er der Nogen iblandt os, som arbeidede i Guds Rige og ikke blev træt? Er der Nogen, som stræbte at være en Kristen, at efterfølge Kristus, og aldrig erfarede, hvad det betyder — "hængende Hænder og afmægtige Knæer"? Er der Nogen, som stred mod Satan, Verden og Synden, og altid følte sig sterk og veltilmode — aldrig tvivlende, ængstelig og bange? For Ham vil det store Syn i vor Lektie være til liden Opmuntring. Dog, forhaabentlig er der ikke mange af den Slags sterke Aander iblandt os — det skulde da være, at vi blot i vor egen Indbildning havde tjent Herren og stridt mod Hans og vore Fiender.

Vistnok er det ingen Ære for os, at vi blive trætte. Det er jo ikke noget at rose sig af, at Herren hører flere Suk og Klager end Lovsange af os. Vort Hallelujah skulde klinge ganske anderledes, og vi maa til vor Skam bekjende, at vor Træghed og Mathed og Ængstelighed er Synd, og stride derimod. Men det er dog netop saadanne Syndere, fattige i Aanden, sørgende, hungrende og tørstende efter Retfærdighed, for hvis Skyld det store Syn i vor Tekst oprulles. Saa giv da Agt derpaa!

Hvem er den store Skare? "Disse, som ere iførte de lange hvide Kjortler, hvo ere de, og hvorfra ere de komne?" Du har hørt Engelen forklare det. Det er den store Skare

af Troende i det Gamle Testamente, hvis Kamp og uovervindelige Tro Paulus taler om i det ellevte Kapitel af Brevet til Hebræerne. Se den lange Række gjennem Tiderne, fra det første Menneskepar, fra den ofrende Abel — Patriarker og Profeter og Konger og alle andre Troende gjennem de lange Aartusinder til Simeon og Johannes Døberen. Disse vare de Første. Saa kommer Han, som deler Tiden i det som er før Ham og efter Ham, Herren selv, Guds Lam, Jesus Kristus, den Førstefødte af de døde, Kongers Konge og Herrers Herre, som med sit Blod aabnede Vei til Himlen, og i hvis Blod hines Kjortler toedes hvide. Og hvad se vi efter Ham? Den store Hær af det Nye Testamentes Hellige, af alle Hedninger og Folk og Tungemaal. Først de hellige tolv Apostle, dernæst den store Martyrskare med Martyrkronen, de store Lys i Kirken, Lærefædrene af alle Lande og Tunger, og saa den store Skare af Troende, en Konge her og der i Flokken, en Rig iblandt, men de fleste lidet agtede i Verden, og ubemerkede medens de vandrede her.

Den Hellig Aand vil, vi skal komme dem ihu. De ere jo til den Dag idag, om du end ikke ser dem. De ere gangne forud. De ere i Hvilen. De har udstridt. De ere komne ud af den store Trængsel. Her paa Jorden kjæmpede de. De havde det ikke godt, om Gud og forundte dem mangen glad Stund, og om de paa en Maade var altid glade. Nu har de erfaret, at Trængslen var stakket og let og ikke at agte mod Herligheden. De kalde paa os som er igjen: "Kommer, her er godt at være! Her er ogsaa beredt en Plads for Eder. Ligesom vi har stridt den gode Strid, fuldkommet Løbet, bevaret Troen, saaledes skal og I. Ligesom vi fulgte Kristus, saaledes og I." En Opmuntring skal altsaa dette Syn være for os til at betænke, hvad vi har at gjøre, vi som endnu ere i Trængslen.

Med Guds Hjælp ville vi styrkes til vor Tros Strid, idet vi se:

1. **Mod hvem vi har at stride.**
2. **Hvad vi skal stride for.**
3. **Hvorledes vi skal stride.**
4. **Hvormed vi skal styrke os til Striden.**

Af os selv kan vi ikke besvare det første Spørgsmaal. Vor Opfatning eller vor Mening kan ikke lære os at skjelne Ven fra Fiende. Vi maa have Øine der er salvede af den Hellig Aand. Men har vi saaledes faaet opladte Øine, da se vi atter et stort Syn — den forfærdelige, Alt omfattende Kamp mellem Lys og Mørke, mellem Sandhedens Konge Kristus og Satan, Løgnens Fader og Fyrste. Vi se, at Kristus har knust Satans Hoved for evigt, men at Satan har saa meget større Vrede, fordi han har ikkun en liden Tid. Vi se, at intet Menneske er udenfor denne Kamp. Thi skjønt Kristus har seiret for Alle, løskjøbt Alle, saa vil dog Satan intet miste, og er uafladelig virksom ved Løgnens Magt og Tegn og underlige Gjerninger for at drage Menneskene til sig. Ved Guds Ord faar vi Øiet op for Satans Dybheder. Vi se Satans Magt i Verden som den store Folkeforfører og Folkeleder, der aldrig glemmer det Maal han har, at rive Sjælene bort fra Kristus. Derfor har han ogsaa sat Antikrist paa Tronen og udgivet ham for Frelsens Klippe, paa hvem Guds Menighed er bygget. Derfor ophidser han den vanvittige Mængde, indtil den raaber: Vi er Gud — vor Villie er den høieste Lov. Bort med Guds Ord og alle Baand — frie vil vi være! Derfor dikterer Satan, og tusinde ivrige Talere og Skribenter udsprede i Bøger og i Aviser hans Ord blandt Folkene, de Ord, i hvilke Gud fornegtes, Kristus spottes, Mammon tilbedes, Synden sminkes og

pyntes, Kjødets Frihed lovprises, og alt enes i dette Raab: Vi vil ikke have Kristus til Konge! Vi vil ikke, at denne skal regjere over os! Mangen Gang begynder han saa fint og vakkert og taler Kristus efter Munden, for dog i et Stykke i det mindste at faa os til at tro Løgnen.

Men har vi salvede Øine, da se vi os selv i Sandheds Lys. Vi se, at vi af Naturen var i Løgnens Tjeneste. Hvorledes kom vi da i Lysets Leir? Jesus Kristus forbarmede sig over os. I Loven lod Han os se vor Synd og Uværdighed, men i Evangeliet viste Han os sin Seier og det Hjem, som Han har beredt os. Deri har Han gjort os delagtige ved Daaben, og derom vidner Han stadig for os i sit Ord. Men ogsaa efterat vi ere komne i Hans Leir, hvilken Magt af det Onde spore vi ikke — i vor hovmodige Forstand, i vor forvendte Villie og i vor urolige Samvittighed! Naar Aanden taler til os i Guds Ord, hvor underfundigt kjæmper ikke Kjødet for at faa Lov til at være uforstyrret, for at slippe for den Korsfæstelse, som Aanden fordrer! Vore Tanker vil ikke bøie sig under Ordet. Vi vil ikke lade os lære af dette, naar det ikke er efter vort Sind. Hvorledes vor Villie, vor Lyst er, det lærer de ti Bud os. Lad dem lyse ind i dit Hjerte, ikke en Gang, ikke flygtigt, men grundigt. Da ser du Kjærlighed til Verden, Tillid til det Forgjængelige, Tragten efter Ære, Ulyst til Guds Rige, Misnøie med Guds Førelser og Egenkjærlighed i dit Hjerte. Med ét Ord, det vi skulde gjøre, gjør vi ikke, det vi ikke skulde gjøre, gjør vi. Selv det bedste vi gjør, er langt fra godt nok. Saaledes lærer Guds Ord os, hvad vi har at stride mod. Du tænker maaske ofte ikke paa, at du har en Del i denne store Kamp, enten med Kristus eller mod Ham. Dog, den vi adlyde, dens Tjenere er vi. Den der tjener Synden, har en streng Herre og kan ikke andet end synde. Ingen strider mod

Satan, Verden og Kjødet, før han har faaet Øiet op for deres Løgne, at de er Løgne, og har erkjendt Kristi Seier og troet, at Han har friet os. Thi da først blive vi fri og kan stride, og da stride vi for at blive hos Kristus og høre Ham til. Derfor er Svaret paa vort andet Spørgsmaal, at vi stride for at blive i Troen.

Vi se ikke Kristus med vore legemlige Øine. Vi se ikke, at vi er frelst, at Gud har tilgivet os, at vort Hjem er oventil. Men ere vi den Hellig Aands Disciple, saa tro vi det. Vi tro det, fordi Han har sagt os det. Fordi Han som viste os Faren, ogsaa viste os Frelsen. Nu gjælder det at bevare Troen, ikke at forlade Kristus, men holde os til Ham. Ikke glemme Ham, ikke tage feil af Ham, ikke følge nogen Anden, som vil kalde sig vor Frelser, os selv eller andre, Gjerninger eller hvadsomhelst. Sæt derfor din Lid alene til Kristus, til Hans Gjerning, Hans Kjærlighed, Hans Nærværelse og Hjælp, til Ham selv, hvilket Alt i Hans Ord og ellers intetsteds findes. Kjæmp for denne Tro! thi

"Satan, Verden, Kjød og Blod
Ere altid dig imod,
Kjæmp da vel med Bønnens Aand,
At du overvinde kan."

Men hvorledes skal dette ske? Hvorledes skal vi stride? Ikke ved at gjøre store Løfter. Disse komme ofte ved en overfladisk Rørelse. Mange søge netop saadant — Rørelse, Taarer og glade Følelser tage de som Bevis paa, at de er ret med i Striden. Med saadant følger ofte kun Forvirring i Samvittigheden. Man tænkte maaske en Stund godt om sig selv, men siden fulgte Uvished, Slappelse og Kjedhed. Skal der da ikke være Varme, Ild og Begeistring i Troens Strid? Jo vis̈selig! Men ikke den Ild, som

blusser op et Øieblik og saa er forbi. Den rette Begeistrings, Aandens Ild brænder stille og varigt. Denne Ild, som er tændt ved Glød af Guds brændende Kjærlighed, der som Ilden paa Takoffer-Alteret aldrig slukkes, den faste Tros, det usvigelige Haabs, den ydmyge og taknemmelige Kjærligheds Ild, Fredens og Glædens stille, hellige Lue, den er det vi skulle have. Dette er den Begeistrings Ild, som den Hellig Aand giver Guds Børn til Striden. Saaledes vare hine frelste Skarer brændende i Aanden, hvad enten de som Paulus eller Luther stod fremst i Kampen, eller om de, som Maria i Bethania, eller som Lazarus, sukket under Korset. Denne Aandens Glød gav dem Kraft til at bære Korset, til at holde ud i Striden og bevare Troen indtil Enden.

Saaledes skal og vi føre Troens Strid, der hvor Gud har sat os, der hvor vort Livskald er. Ikke om Søndagen, i Helligdagsklæderne eller i Andagtstimerne — der ruste vi os til Kampen —, men i det daglige Liv; der er Fienderne, der er Striden. Vær tro i Lidet! Det har hine Frelste været. Til dem har Herren sagt: "Du var tro i Lidet, jeg vil sætte dig over Meget; gak ind til din Herres Glæde!" Striden skal føres, ikke med Løfte om store Ting, men med Troskab i det smaa. Ikke med store Forhaabninger om et langt Livs Tjeneste, men lydig og ydmyg i det som ligger for os idag. Kom Jesus ihu! Hvad vil Han? At du skal holde dig til Ham. Det er det, du har lovet i din Daabspagt. Her er det, Satan, Verden og Kjødet vil bringe dig til Frafald, til at glemme, misforstaa, forsømme, foragte, tvivle eller fortvivle. Dertil bruger de alle sine Kunster for at bringe os til at falde fra i Tro og Liv. Dels er det en Fristelse til Vantro og Hykleri, dels til ligefrem Syndetjeneste. Men er vi Guds Børn, mene vi ærligt det vi bekjende, saa maa vi tro det Han siger, og

ikke negte det. Er vi Guds Børn, mene vi det ærligt, saa maa vi stræbe at vandre som Guds Børn. Vi vil have Ham til Herre og lyde Ham. Gaa vi nu under Livets Gjerning med vaagent Øie og ærligt Sind, da se vi tidt og ofte, Dag efter Dag, vore Afvigelser og merker, at vi har syndet. Det vil smerte os, og deraf følger Bøn og Strid mod Fristelsen, at vi kan bevares hos Kristus ved Troen. Lykkes det Satan at faa os til at glemme vor Daabspagt, til at glemme vor Frelser og at glemme vort Maal og kaste den gode Samvittighed fra os, da lider vi Skibbrud paa Troen. Derfor er Kampen **for** Troen en Kamp **mod** Synden. Denne Kamp er da især de Helliges Trængsel. Den føres i det daglige Liv, og sees oftest ikke. Den bringer ikke Ære, men gjælder for det meste det, som Verden anser for Smaating, at lade være, hvad der er Gud imod, og at gjøre, hvad Han vil, i det daglige Kald. Ofte synes det smaat og tungt, der kan komme mangen mismodig Stund. Mange er imod os. Mange frister os ved Udflugter og Undskyldninger, som: "Er det saa farligt?" eller: "Skulde Gud have sagt?" og lignende. Under alt dette kan der ofte komme Tugtelser af Guds Haand, som gjør det endnu tungere for os, og tilsidst kommer maaske ogsaa Alderdommens Byrder. Dette er din Del af den store Kamp mellem Kristus og Satan, din Del af den store Trængsel.

Derfor spørges tilsidst: Hvormed skal vi styrke os til Striden? Her er vi selv magtesløse. Vi maa se til det Guds Lam — Troens Begynder og Fuldender. Uden Ham kan du ikke bestaa. Sæt derfor din Lid til Ham, ikke blot i Begyndelsen, men altid. Vent Alt godt af Ham alene. Han er dig nær. Du ser Ham ikke, men Han ser dig. Han ser den trætte Ordets Tjener, som maa gjøre sin Gjerning sukkende, i sit stille Kammer, med tunge Tanker,

under tunge Embeds Byrder. Eller om du har et andet Kald — Han ser dig, naar du sysler i dette midt i Verden, med Ønske om at bevare dig selv ubesmittet af Verden. Han ser dig, o Kvinde, naar du sysler stille i dit Hus, med Ønske om at være som en Maria ved Jesu Fødder. Han ser dig i de tunge Timer under de forskjellige Slags Kors, naar du sukker:

Hjælp mig, o Jesu kjære,
Mit Kors i Verden her
Taalmodelig at bære,
Der er ei Frelsere fler.
Naar Hjertet bliver træt,
Ræk mig din Haand,
O Frelsermand,
Saa bliver Byrden let.

Eller naar du ængstet raaber:

Drag, Jesu, mig op efter dig til Himlens Frydebolig,
Verden er for dine Børn vildsom og urolig.

Ja, Han er os nær og vil drage os til sig. Dette skal vi komme ihu og se hen til det Syn, den Hellig Aand fremstiller for os, at ogsaa vi kan blive paa den Vei de vandrede, i samme Kaar som vi, under de samme Fristelser, med de samme Sorger og med den samme Herre og Hyrde. Derop da med dit Hjerte, til Allehelgens Samling, til "den store hvide Flok vi se"!

Toogtyvende Søndag efter Trinitatis.*

Tekst: Matth. 18, 23–35.

Derfor lignes Himmeriges Rige ved en Konge, som vilde holde Regnskab med sine Tjenere. Men da han begyndte at holde Regnskab, blev en ført frem for ham, som var ham ti tusinde Talenter skyldig. Men da han ikke havde Noget at betale med, bød hans Herre, at han og hans Hustru og Børn og alt det, han havde, skulde sælges, og at dermed skulde betales. Derfor kastede Tjeneren sig ned paa sit Ansigt for ham og sagde: Herre, vær langmodig med mig, og jeg vil betale dig det altsammen! Da ynkedes denne Tjeners Herre inderlig over ham og gav ham løs og eftergav ham Gjælden. Men den samme Tjener gik ud og fandt en af sine Medtjenere, som var ham hundrede Denarier skyldig, og han greb fat paa ham og vilde kvæle ham og sagde: Betal mig det, du er skyldig! Da faldt hans Medtjener ned for hans Fødder og bad ham og sagde: Vær langmodig med mig, og jeg vil betale dig det altsammen! Men han vilde ikke, men gik hen og kastede ham i Fængsel, indtil han betalte det, han var skyldig. Men da hans Medtjenere saa det, som var skeet, bleve de saare bedrøvede og kom og aabenbarede for sin Herre alt det, som var skeet. Da kaldte hans Herre ham frem og sagde til ham: Du onde Tjener! Al den Gjæld eftergav jeg dig, forbi du bad mig. Burde ikke ogsaa du have forbarmet dig over din Medtjener, ligesom jeg har forbarmet mig over dig? Og hans Herre blev vred og overgav ham til dem, som pine, indtil han betalte alt det, han var ham skyldig. Saaledes skal ogsaa min himmelske Fader gjøre mod eder, om I ikke af eders Hjerter forlade, hver sin Broder hans Brøst.

Intet er saa tungt for Mennesket som at lade Guds Ord gjælde. Det vil være Guds Raadgiver, og det vil

ogsaa være sin egen Advokat. Og mange Slags er ogsaa den Underfundighed, som det kan benytte sig af lige overfor Gud Ords for at slippe fra det. Det viser sig blandt andet lige overfor den Lære og Advarsel, som gives os i vor Tekst og i den femte Bøn i Fadervor. Med Ord alene maa vi jo ikke møde denne Advarsel, men med Alvor og Sandhed. Noget nyt er det vel ikke, som foreholdes os i vor Tekst idag, men tænk ikke, at du har lært det ud, eller er færdig dermed. "Dersom Nogen tykkes sig at vide Noget, han haver endnu aldrig vidst Noget, saaledes som det bør sig at vide" (2 Cor. 8, 2). Disse Ord af Paulus skal vi vel erindre. Det Regnskab, som der tales om i den første Del af vor Tekst, skulde vi have grundig Erfaring i, thi det sker her i Tiden, og først naar det er afholdt, er vi rette Kristne. Men Guds Langmodighed foreholder os det ofte, saa og i denne Stund. Paa mange Maader er vi blevne mindet om dette Regnskab. Det er skeet ved almindelige Trængsler, gjennem særegne Kors, ved Dødsfald eller ved andre Menneskers Paamindelse og ved vor egen Samvittighed. Engang kommer det endelige Regnskab for Guds Dom, og da vil det vise sig, hvorledes vi har stillet os til det Regnskab, som Gud her i Tiden vilde holde med os. Vor Tekst lærer os, at vi i Regnskabet maa være *ærlige, ydmyge og taknemmelige*.

Med alle Mennesker vil Gud holde Regnskab, thi Alle er skyldige. At vi alle har Del i den fælles Skyld, er lært os i den femte Bøn. Der bekjende vi det fælles Frafald og bede "Forlad *os vor* Skyld!" I hver Menneskesjæl bor altsaa Synden. Enhver bærer sin Del — "Døden trængte igjennem til alle Mennesker, fordi de syndede Alle". Men ligesom der er en fælles Skyld, saaledes er der ogsaa en særegen. Gud gjør Regnskab med den Enkelte, og dette skildres i vor Tekst under Billedet af en Konge, som holder

Regnskab med sine Tjenere. Saa kommer der da en, som var 10,000 Talenter skyldig. Regningen var rigtig, Punkt for Punkt. Tjeneren kan ingen Indvending gjøre derimod. Og da han Intet havde at betale med, og Kongen bød, at han og alt hans skulde sælges, kunde han heller ingen Indvending gjøre, men maatte vise sig som en ærlig Skyldner ved at give Kongen Ret. Dette er skrevet, forat vi skal sætte os ind i denne Tjeners Stilling. Thi enhver af os skal ogsaa maatte se ind i den Bog, hvori vor Skyld er opskreven og hvor vort Navn staar. Der er enhver syndig Gjerning, enhver ond Lyst, ja hvert daarligt Ord, hvori vi ere skyldige, opskrevet. Da skal vi nok finde, at det gaar op til de 10,000 Talenter. Vistnok er det saa, at En har denne eller hin Synd i sit Minde, enkelte Gjerninger eller Ord, som atter og atter ængster ham. Andre er fri for saadant, men deres Gjæld er derfor ikke mindre. Gaar tilbage i Tiden, og ser saa efter i Budene og beregner, hvorledes I har været og levet! Sammenlign den Tid, som I har tilbragt i Guds Tjeneste, med den, i hvilken I har tjent Eder selv og Verden, eller levet i et jammerligt, unyttigt Væsen eller endog i ligefrem Syndetjeneste. Gaar igjennem Budene og betænk alt det syndige, der var Eder forbudt, som I har gjort, og alt det Gode, der var Eder befalet, som I har forsømt! Det er Eders Syndeskyld — og hvad har I at betale med?

Nu skal vi betænke, at det er en Naade af Gud, at Han i sit Ord holder dette Regnskab med os her i Naadens Tid, thi naar det sidste Regnskab holdes, da afgjøres det en Gang for alle. Naar I da merker, at det bliver uroligt i Eders Samvittighed, naar Gud sender Eder Tugtelse, naar Eders Synd træder frem for Eder, da søger ikke Eders Trøst i at glemme det og slaa det ud af Sindet, søger den heller ikke i Forsætter og gode Løfter om at gjøre det

bedre, men værer ærlige i Eders Regnskab! Gjør ikke din Synd liden! Skyd ikke Skylden paa Andre, eller paa Omstændighederne, det nytter ikke. Vær ærlig og oprigtig i din Syndsbekjendelse. Sig: Jeg er skyldig og har Intet at betale med, og heller ikke at undskylde mig med. Jeg har fortjent Dommen. Dette er det første, vi skal lære af denne Lignelse.

Det andet er, at vi ydmyger os for Gud. Det ser ved første Øiekast ud, som om Tjeneren i Evangeliet gjør dette. Han falder ned for Herren og beder ham have Langmodighed. Saa langt er det rigtigt. Ogsaa vi maa bede: "Herre, straf mig ikke i din Vrede, men hav Langmodighed med mig!" Der er dem som bekjender sin Synd, men ikke beder om Naade, ikke vil ydmyge sig dertil. Saaledes var det med Saul. For dem er der ingen Hjælp. Saa langt altsaa skal vi følge denne Tjeners Eksempel, men heller ikke længere. Det næste Ord viser nemlig, at han ikke ydmyger sig af Hjertet: "Jeg vil betale dig det altsammen", siger han. Hvad er dette uden et tomt Løfte, hvorved han vil gjøre sig en Fortjeneste i Tanken og bevæge Gud til i Kraft af dette gode Forsæt at lade ham slippe fra Dommen. Den Ydmyghed, som Gud forlanger, er, at vi tier for Ham i Erkjendelsen af, at vi ikke har noget at retfærdiggjøre os selv med, og at vi indser, at vi heller aldrig vil faa det. Da kan vi raabe til Gud om Tilgivelse, og da vil vi ogsaa ydmyge os til at modtage Hans Naade. Hvorfor Gud, som er retfærdig, dog kan forlade os vor Synd, det staar ikke i denne Lignelse, men det har Gud ellers lært os i sit Ord, i Evangeliet nemlig. Det sker ved vor Frelser, som har taget vor Straf paa sig og betalt al vor Skyld. I Teksten staar blot: "Hans Herre ynkedes over ham og eftergav ham al Gjælden." Skal vi nu ydmyge os for Gud, da maa vi forlade os paa Hans

Naade i Kristus alene. Vi maa ikke blande vore Forsætter og vore Løfter ind i dette, som om disse kunde betale noget af vor Skyld, og saaledes sige: Jeg vil betale dig, om ikke alt, saa dog noget, saa du derfor maa være naadig. Paa denne Maade faar vi enten ingen Fred eller en falsk Fred, som ikke vil vare ved. Den som ikke vil indse, at han Intet har at betale med, slet aldeles Intet, som Gud maaatte rette sig efter eller tage Hensyn til, han har ikke ydmyget sig for Gud, og han kan heller ikke se ret ind i den bundløse Barmhjertighed hos Gud. Og ligesom en Saadan ikke ydmyger sig ret for Gud, saa takker han Ham heller ikke som Gud vil takkes.

Hin Tjener havde faaet al sin Gjæld eftergivet og var nu en fri Mand. Hvor glad og hvor taknemmelig skulde han ikke have været! Hvad skulde vi ventet af ham, da han mødte den Medtjener, som skyldte ham de usle 100 Denarier? Ti tusind Talenter — hundrede Denarier! Men hvorledes bar han sig ad? Den stakkels Medtjener bad den samme Bøn med de samme Ord, som han selv havde brugt. Det hjalp ikke. Den onde Tjener viste sig utaknemmelig. Det viste sig, at hans Sind ikke var bøiet, at hans ydmyge Bøn bare var fremkaldt af Skrækken. Medtjenerne blev saare bedrøvede, og hvem af Eder er ikke ogsaa bleven forarget over dette onde og haarde Hjerte! Men har I Ret til det Allesammen? I siger, at Eders Synd er stor — I har begjæret Forladelse. Gud har svaret Eder i Evangeliet. Han har naadig borttaget Eders Synder. Er der ikke nogen af Eders Medtjenere, som skylder Eder Noget? Som har gjort Eder Uret i Ord eller Gjerning? Eller om ikke netop mod Eder, saa dog har gjort sig skyldig i Ord eller Gjerning — hvorledes har I da handlet mod en saadan? Han har maaske ikke erkjendt det. Har I søgt kjærlig at hjælpe ham? Har I

vist Eders Taknemmelighed mod Gud ved at være medlidende, kjærlige, forsonlige og hjælpsomme mod Eders Medtjenere? Eller har der været Uforsonlighed, Hevngjerrighed, Skadefryd og Bagtalelse? Vogter Eder! thi saadant stemmer ikke med Troen paa Guds Barmhjertighed. Megetmer er det saadanne Synder, ved hvilke Mange hindre sig selv fra Delagtighed i Frelsen og altsaa forspilde Naaden. Dommen over hin onde Tjener er foreholdt os til Advarsel. Lader os vogte os, at vi ikke nedkalde den over os, naar vi bede den femte Bøn. Gud give os at vise Ham vor Taknemmelighed i vor Gjerning mod Næsten!

Treogtyvende Søndag efter Trinitatis.*

Tekst: Fil. 3, 17–21.

Vorder mine Efterfølgere, Brødre, og agter paa dem, der vandre saaledes, som I have os til Eksempel! Thi Mange vandre, om hvilke jeg ofte har sagt eder og endnu siger med Taarer, at de ere Christi Korses Fiender, hvis Ende er Fordærvelse, hvis Gud er Bugen, og hvis Ære er i deres Skjændsel, de, som tragte efter de jordiske Ting. Thi vort Borgerskab er i Himlene, hvorfra vi og forvente som Frelser den Herre Jesus Christus, som skal forvandle vort Fornedrelses Legeme til at vorde ligedannet med hans Herligheds Legeme efter den Kraft, hvorved han ogsaa kan underlægge sig alle Ting.

Den Formaning, som Paulus giver os i vor Tekst, er ikke vanskelig at forstaa, dersom vi bare giver os Tid til at tænke over Ordene og anvende dem paa os selv, efter den Erfaring, som vi har kunnet gjøre hos os selv og hos vore Omgivelser. Apostelen formaner os til at være hans Efterfølgere, og deler saa Menneskene i to Klasser, de som er det, og de som ikke er det. De sidste kalder han Kristi Korses Fiender, de andre Guds Riges Borgere. Hvad siger da Apostelen om sig selv, siden vi skal efterfølge ham? Han siger: "Brødre! Jeg agter ikke mig selv at have grebet det. Men ét gjør jeg: forglemmende, hvad der er bag ved, og rækkende efter det, som er foran, iler jeg mod Maalet til det Klenodie, som hører til Guds Kald herovenfra i Kristo Jesu" (Fil. 3, 13. 14). Saaledes er han sindet, og saaledes skulle ogsaa vi være. Dette er den kristelige Alvor og Sandhed og Oprigtighed. Derefter skildrer Apostelen i vor Tekst de to Slags Sindstilstand, som findes hos

1. Fienderne af Kristi Kors.
2. De sande Kristne.

De Kristi Korsets Fiender, som Apostelen taler om, er de samme, som han ovenfor har kaldt: Hundene, de onde Arbeidere, Sønderskjærelsen. Om dem siger han i Rom. 16, at de "volde Spild og Forargelse, tvert imod den Lærdom, som I have lært; de tjene ikke vor Herre Kristus, men sin egen Bug — ved søde Ord og smigrende Tale forføre de de Enfoldiges Hjerter". De prædike ikke Korset, der var Jøderne en Forargelse og Grækerne en Daarlighed — forat de ikke selv skulde maatte bære Korset med Apostelen. De vil have Ære og gode Dage istedenfor det Kors, der falder i sande Kristnes Lod. Denne Sky for Korset er i dybeste Grund al vildfarende Læres Grund, selv om den ser meget streng og hellig ud, om den har Skin af Visdom i selvgjort Dyrkelse og Ydmyghed, og ved at Legemet ikke spares. Men Paulus kalder det dog altsammen kjødeligt; thi Menneskene søge dog dermed sin egen Ære, og kun de som holde sig til Kristus alene, og saaledes i Troen paa Ham give Gud Æren, ere paa den samme Vei som Paulus selv.

Dog er disse Ord om Kristi Korses Fiender ikke indskrænkede til disse Forførelser alene. Der er andre Korsets Fiender, ofte midt iblandt dem som har Evangeliet nøiagtigt saaledes som Paulus lærer os det. Hvad er vel den største Fare i en Menighed som denne, hvor vi har Guds Ord ret, baade i Hus og Kirke? Uden tvivl det Fiendskab mod Kristi Kors, som viser sig i det jordiske Sind. Mange er lig hin af de to Brødre, der omtales i Evangeliet, som sagde: "Ja, Herre", men gik ikke hen i Vingaarden. Der er tre Merker, om end ikke altid tilsammen, hos disse hykkelske Kristne. Et Merke er, at de er saadanne, "hvis Gud er Bugen". Dette viser sig især

hos saadanne, som ere Slaver af sine grovere kjødelige Lyster, Drukkenskab, Utugt og deslige Synder. Deres Gud lønner dem saaledes som vi ved, og om det end kunde gaa godt i mange Aar, deres Ende er dog Fordærvelse, om ikke en grundig Sindsforandring sker i Naadens Tid. Der er faa Drankere som omvende sig, er der sagt, og Faren er stor. Hvor saadanne Synder hersker, der sløves Hjertet mer og mer, og Vanskeligheden for en sand Omvendelse bliver større, jo længer det varer. Dernæst er Kristi Korsets Fiender saadanne, "hvis Ære er i deres Skjændsel". Dette aabenbarer sig hos farisæiske Kristne, der smykke sig udvortes og indbilde sig at være bedre end Andre, medens det Indre er uforandret, fuldt af Urenhed, Misundelse, Gjerrighed, Falskhed, Had, Uforsonlighed og saadant mere. Det som de søger sin Ære i, bliver deres Skam. Det ydre gode hos dem var kun en Maske, med hvilken de søgte at skjule sit sande Væsen.

Men Hovedmerket for alle Kristi Fiender er, at "de tragte efter jordiske Ting". Dette gjælder da først og fremst Velstand, dernæst Ære, Velvære og Fornøielse. Alle sige vistnok: Saligheden er det vigtigste. Men det er ikke deres Hjertes Mening. Fordres der Bevis herfor? Hvad er saadanne Menneskers Tanke og Bekymring fyldt af? Hvad er deres vigtigste Anliggender? Mon det er, hvorledes de skal tjene sin Gud ret og blive i Troen? Nei, Spørgsmaalet om Vinding og Tab, om Formue og Fremgang i timelige Ting, det er det som er Hovedsagen for dem. Hvem agtes mest paa? Det er de mest formuende. Hvad er det, som saadanne først og fremst ønsker for sine Børn? Det er ogsaa, at de maa have god Fremgang i det timelige. "Et godt Gifte", det er for dem ensbetydende med et rigt Gifte — Held og Lykke i Egtestanden, d. e. en rig Mand eller Hustru. De spørger igrunden ikke

stort efter Frelse. De er ikke fuldt saa ærlige som hin rige unge Mand. Han fandt det for dyrt at blive salig, derfor gik han fra Jesus. Disse blive staaende, ja de gaa udvortes efter Ham, kalde Ham Frelser, men tjene Mammon. Kristi Kors rose de sig af, men er dog dets Fiender. Elskede de Ham, troede de, saa vilde de lære af Ham, gjøre hvad Han siger, tage sit Kors op og forlade Alt og følge Ham. Forlanger Han da dette? Ja, Han siger: "Søger først Guds Rige og Hans Retfærdighed!" Han lærer os, at vi skal opgive alt som strider derimod, eller vil hindre os deri. Men dette er det netop, de ikke vil, som tragte efter jordiske Ting. Og derfor, hvorledes end deres timelige Kaar kan have været, deres Ende blir Fordærvelse, dersom de ikke omvende sig.

Hvor langt anderledes er det ikke med dem, der er blevne Apostelens Efterfølgere i vor Herres Jesus Kristi Tro! De kan sige med ham: "Vort Borgerskab er i Himlene." Der har de sin høieste Øvrighed, der har de sine Rettigheder, og der har de sit rette Hjem. Her i Verden anser de sig som Fremmede, der kan sige:

Jeg en Udlændings-Mand,
Som mine Fædre,
Vor her i fremmed Land,
Attraar et bedre;
Min Pillegrims Stav jeg skal henslænge,
Og gjennem Tidens Stød,
Ja og den bitre Død,
Til Himlen trænge.

Sit rette Hjem bekjende de at være den levende Guds Stad, det himmelske Jerusalem, blandt Englenes mange Tusinde og de fuldkommede Retfærdigheds Aander. Hvorledes kan de vente saa stor en Ære — er de bedre end

Andre? Nei, men de er overbeviste om Synd og om Retfærdighed og om Dom. De har erkjendt Hovedsagen, og ved, at det Intet gavnet dem, om de vandt den hele Verden, dersom de tog Skade paa sin Sjæl. De har erkjendt Guds Kjærlighed. Kristus og Hans Fortjeneste er deres Tilflugt og deres Haab. Imidlertid er de i fremmed Land, omgivne af Fristelser og Kamp. De søge at gjøre sin Gjerning i Verden, som den Tjeneste Gud vil have af dem. Gud giver dem mangen Glæde — de have dem, som de der ikke have — og stræbe at takke Gud i alle Ting og sige med Paulus: "Forglemmende hvad der er bagved, og rækkende efter det, som er foran, iler jeg mod Maalet." Er de da fuldkomne? Nei, langt derfra! De er ofte trætte og bange og ængstelige, saa de maa sige:

Svag er ofte Troens Magt,
Kjærligheden altfor ringe,
Og jeg ved, at Gud har sagt:
Du skal mig dit Hjerte bringe!
Verden vil det til sig vriste,
Ak, hvor kan jeg Jesum miste!

Men de give Gud Ret i Hans Ord. De tror, Han har taget deres Synder bort, derfor har Døden mistet sin Rædsel. Deres Haab er ikke i noget af deres eget, men alene i Jesus Kristus.

Fireogtyvende Søndag efter Trinitatis.*

Tekst: Kol. 1, 9–14.

Derfor aflade heller ikke vi fra den Dag, vi hørte det, at bede for eder og begjære, at I maa fyldes med Erkjendelse af hans Vilje i al aandelig Visdom og Forstand, forat I kunne vandre Herren værdig til fuldt Velbehag, idet I ere frugtbare paa al god Gjerning og vokse i Guds Erkjendelse, styrkede med al Styrke efter hans Herligheds Kraft til al Taalmodighed og Langmodighed med Glæde, takkende Faderen, som har gjort os dygtige til de Helliges Arvedel i Lyset, som har udfriet os af Mørkets Magt og overført os i sin elskelige Søns Rige, i hvem vi ved hans Blod have Forløsning, Syndernes Forladelse.

Det er beskjæmmende og opmuntrende paa en Gang at kaste et Blik ind i de apostoliske Menigheder, saaledes som vor Epistel giver os Adgang til. Det er beskjæmmende, idet vi se, hvorledes Troen og dens Frugter fyldte dem, sammenlignet med os Og det er opmuntrende, idet vi se, at heller ikke de var fuldkomne. I Colossæ havde Paulus ikke selv været. De Troende der havde ikke seet ham i Kjødet (Kol. 2, 1). Epaphras havde været deres Lærer. Paulus selv var i Rom og i Fængsel. Hvad Efterretning havde han faaet fra Colossæ? Det ser vi i de foregaaende Vers hvor han siger: "Vi takke Gud og vor Herres Jesu Kristi Fader, idet vi altid bede for Eder, da vi have hørt om Eders Tro i Kristo Jesu og den Kjærlighed, I have til alle de Hellige, for det Haab, som Eder er henlagt i Himlene, om hvilket I allerede have hørt i Evangeliets Sandheds Ord, hvilket er kommet til Eder,

som og i den ganske Verden, og er frugtbringende og vokser, ligesom og iblandt Eder fra den Dag af, I hørte og erkjendte den Guds Naade i Sandhed; ligesom I have lært af Epaphras, vor elskelige Medtjener, hvilken er en tro Kristi Tjener for Eder. som ogsaa gav os Eders Kjærlighed i Aanden tilkjende" (Kol. 1, 3–8). Mente nu Paulus, at de, om hvem han taler saaledes, var færdige? Nei — der sees, at der var mange Farer, netop i Colossæ, baade med Hensyn til falsk Lære og alle Slags Synder i Livet. Derfor formaner Paulus dem. Vor Tekst viser os, hvad han beder om for dem, og hans Bøn viser os, hvad den, som er begyndt at være en troende Kristen, maa tragte efter, om han vil bevares og vokse i Naadestanden. Dette er hovedsagelig fire Ting:

1. **Guds Villies Erkjendelse.**
2. **Et Gud behageligt Levnet.**
3. **Taalmodighed under Korset.**
4. **Takfigelse for Naaden.**

Dette vil vi da kortelig gjennemgaa enkeltvis.

1. At de "maatte fyldes med Hans Villies Erkjendelse i al Visdom og aandelig Forstand", det er altsaa det første, Paulus her beder om for Colossenserne. Havde de da ikke allerede erkjendt Guds Villie? Ganske vist! Men den som mener, at han er færdig med at lære, den er endnu ikke ret begyndt. Ikke Kundskaben alene er nok — ofte mangler endog den meget. Men ind i Hjertet og i Samvittigheden maa den, saa den faar Herredømme over os. At erkjende Guds Villie maa ikke staa for os som en Interesse ved Siden af andre, men som det vigtigste af Alt. Hvad er da Guds Villie, som vi skal erkjende? Det er Guds Frelses Raad, at de som tror paa Kristus, skal blive salige, idet Gud ikke vil tilregne dem deres Synd. At vi i Kristus, i

Hans Blod, har Forløsning, Syndernes Forladelse. Denne sin Frelsesvillie aabenbarer Han for os i Evangeliet. Men netop dette har Mennesket saa vanskelig for at tilegne sig. De ubekymrede Sjæle indbilde sig snart, at de tror det. Bekymrede, bange Syndere derimod, har tungt for at tro, at saadanne som de er, kan være Guds Børn. Hindringer er der mange af. Paa den ene Side er Fristelsen til at være egenretfærdige, og paa den anden Side Fristelsen til Sløvhed og Sikkerhed. Derfor er det nødvendigt baade at bevares og at vokse i Guds Villies Erkjendelse. Dertil skal vi derfor søge Hjælp ved Flid i Guds Ords Brug og ved Stadighed i Bøn. Jesus har selv givet os Eksempel herpaa, hvor Han siger til Petrus: "Men jeg bad for dig, at din Tro skal ikke aflade" (Luk. 23, 31). Hvor meget mere trænger da ikke vi at bede om at bevares og om at vokse i Guds Villies Erkjendelse!

2. Men dersom vi lærer at fatte Guds Villie, da vil vi skjønne, at vi ikke kan kalde Jesus vor Herre i Sandhed, dersom vi ikke vil gjøre hvad Han siger, men vil lade Djævelen eller Verden eller Kjødet regjere over os. Deraf følger, at vi maa stræbe at "omgaaes værdigen for Herren til fuldt Velbehag, frugtbare paa al god Gjerning". Der er mangt og meget i Tale og i Gjerning, som ikke skulde kunne siges om En der kalder Jesus sin Herre. Hvor er den Herre, der ikke fordrer Lydighed af sin Tjener? Til Lydighed imod vor Gud er jo og vi gjenløste. Derfor gjælder det at faa Øiet op for Syndens Fare. Thi det er let at lide Skibbrud paa Troen, og Syndetjeneste er den visse Vei dertil. Smigre ikke for dig selv med store Forsætter! "Vær tro i Lidet!" Lov ikke noget for lange Tider, men lov at være tro idag og saa fra Dag til Dag! Led ikke dig selv i Fristelse! Tag ikke Del i det, som du ved let kan føre dig ind i Synden! Hvorledes vilde du da kunne bede den sjette Bøn?

[redacted]

3. Du vil i din Kristendoms Øvelse finde Kamp og Trængsel nok. Dertil vil Gud ogsaa mangen Gang prøve og øve dig ved Modgang og Kors. Hvorledes skal du da kunne bestaa? Ved at henfly til Gud og bede den tredje Bøn, indtil du lærer, at Guds Villie er den bedste. Da vil du forstaa, hvorfor St. Paulus beder, at de Troende i Colossæ maa blive styrkede med al Styrke efter Hans Herligheds Kraft til al Taalmodighed og Langmodighed med Glæde. Den Syge underkaster sig gjerne den erfarne Læges Forskrifter, selv om de medfører Smerte, dersom de fører til Helbredelse. Derfor gjælder det, at vi lader Gud raade, som fatter vort Bedste og vil vort Bedste, selv om Hans Veie ofte er underlige og andre, end vi selv vilde vælge.

4. Det som skal give os Kraft til saaledes at bøie os for Ham og at overgive os til Ham, det er Glæden over, at Gud har antaget sig os og friet os fra Mørkets Magt og overført os i sin elskelige Søns Rige. Dette gjorde Han allerede i Daaben, og har Han nu ved sit mægtige Ord ført dig tilbage til din Daabspagt, saa du som et Barn tror Guds Ord og Forjættelse, da har Han jo gjort dig dygtig til de Helliges Arvedel i Lyset. Derfor skal vi takke og prise og love Gud. Intet vidner saaledes om den yderlige Svaghed i vor Tro, som Mangelen paa Taksigelse og Glæde. Lader Eder da opmuntre til at tragte ogsaa efter dette, at I kan vokse i Taksigelse! Da skal ogsaa den Glæde, St. Paulus havde over Colossenserne, passe paa Eder, naar han takker Gud "for det Haab, som er henlagt for dem i Himlene".

Femogtyvende Søndag efter Trinitatis.

Tekst: Matth. 24, 15–29.

Naar I da se, at Ødelæggelsens Vederstyggelighed, om hvilken Profeten Daniel haver talet, staar paa det hellige Sted, — hvo som det læser, give Agt derpaa! — da fly paa Bjergene, hvo som er i Judæa, og hvo som er paa Taget, stige ikke ned for at hente noget af sit Hus, og hvo som er paa Ageren, vende ikke tilbage at hente sine Klæder! Men ve de frugtsommelige og dem, som give Die i de Dage! Men beder, at eders Flugt ikke skal ske om Vinteren, ei heller om Sabbathen; thi da skal der være saa stor en Trængsel, som ikke haver været fra Verdens Begyndelse hidindtil, og som ikke heller skal blive. Og dersom disse Dage ikke bleve forkortede, da blev intet Menneske frelst; men for de udvalgtes Skyld skulle disse Dage forkortes. Dersom nogen da siger til eder: Se, her er Kristus eller der, da skulle I ikke tro det. Thi falske Kristusser og falske Profeter skulle opstaa og gjøre store Tegn og underlige Gjerninger, at de udvalgte skulde og forføres, om det var muligt. Se, jeg haver sagt eder det forud. Derfor, dersom de sige til eder: Se, han er i Ørkenen, da gaar ikke derud; se, han er i Kammerne, da tror det ikke. Thi ligesom Lynet udgaar fra Østen og skinner indtil Vesten, saa skal og Menneskens Søns Tilkommelse være. Thi hvor Aadslet er, der skulle Ørnene forsamles.

Atter staar vi ved Slutningen af et Kirke-Aar. Hvad har du søgt her i Guds Hus i dette Naadens Aar, og hvad har du fundet? Hvergang vi var her, sagde vi, at vi kom for at høre, hvad Gud Fader, Søn og Helligaand, vor Skaber, Frelser og Trøster, vilde tale til os. Vi bad, at Gud vilde lære os at sørge over vore Synder, at tro

paa Kristus og at gjøre Fremgang i et helligt Levnet. Har vi søgt, og har vi fundet dette, fundet det, saa vi ved, at vi kjender vor Frelser og hører ham til, og saa, at vi derfor trøstige i Troen og glade i Haabet kan se de Ting imøde, som forestaar? De Skriftens Ord, som vi idag har hørt i vor Tekst, drager vore Tanker fremad til disse Ting. Atter og atter formaner Kristus os til at være forberedte og at vaage og bede, saa at disse Ting ikke skal komme uforvarende over os. Vi ser derfor ogsaa, at de hellige Apostle, til hvem disse Formaninger først blev givne, idelig ser fremad og opad. De fortaber sig ikke hverken i det forbigangne eller i det nærværende; men deres Arbeide, deres Strid, deres Haab har til sit Maal det, som kommer, idet de "ikke har de synlige Ting for Øie, men de usynlige, thi de synlige ere timelige, men de usynlige evige". De var troende. De troede, hvad Gud i sit Ord havde lovet. De forventede derfor den Stund, da de skulde frigjøres fra Forkrænkelighedens Trældom til Guds Børns Herligheds Frihed. Derfor glemte de det, som var bagved, og rækkende efter det, som var foran, ilte de mod Maalet til det Klenodie, som hører til Guds Kald herovenfra i Kristus Jesus. Selv under Trængsel og Strid frydede de sig i det herlige Haab med en uudsigelig og forherliget Glæde. De har nu forlængst opnaaet Maalet for sin Tro, Sjælens Frelse. Vi er endnu paa Veien. De sidste Ting venter os. Men de kommer, undgaaes kan de ikke. Engang, maaske snart, er disse Ting nærværende, ligesaa nærværende som det, vi nu ser for vore Øine her i dette Hus. Din Død kommer, den Stund, da du ikke bare tviler, om Døden maaske skulde være dig nær, men da du ved og føler, at det er Døden, som kommer, eller — om den skulde overraske dig pludselig — da andre vil sige om dig, at det er forbi, men du ved, at det er ikke forbi. Ligesaa virkeligt

som det er, at du nu hører det, jeg taler, ligesaa virkelig er Dommens Stund, da du og jeg og disse andre her hver særskilt skal fremstilles for Jesu Kristi Domstol for at høste, som vi har saaet. Det er ikke Guds Vilje, at disse Ting skal komme uforvarende over os. Derfor taler Han til os derom. Saa lad os da vende vor Andagt til de to Hovedtanker, som Herren i Evangeliet idag holder frem for os, og betænke:

1. **Den Fare, som truer os.**
2. **Hvorledes vi frelses fra den.**

Herren selv vække os til Agtpaagivenhed! Amen.

I.

Hvad er det da altsaa for en Fare, som vor Tekst taler til os om? Nærmest forudsiger den Jerusalems Forstyrrelse. Men den forfærdelige Jammer, som da skulde finde Sted, fremstilles igjen som en Indledning til Verdens Undergang og Dommedags Rædsler og tillige som et Forbillede paa disse.

"Aa, ikke andet!" tænker vel mangen en med lettet Hjerte. "Disse Ting kan det vistnok være værd at tænke paa, det vil vi ikke negte; men det er dog ikke noget, som ligefrem angaar os. Jerusalems Forstyrrelse! Det er jo nu 1800 Aar siden. Og Verdens Undergang — det er langt frem. Den kommer vist ikke i vore Dage. Men hvad Fare er det da, som truer os?" Mine kjære Venner, netop saadanne Tanker og den Sikkerhed og Tryghed, som de fører med sig, er den Fare, som truer os.

Dette er nemlig den samme vantro Sikkerhed, som bragte Verden til at lukke sit Øre for Advarslerne i Noas Dage, før Syndfloden kom. Det var den samme vantro Sikkerhed, som i Profeten Esaias's Dage bragte Spotterne

til at sige: "Lad ham skynde sig, lad hans Gjerning komme hastig, at vi se det." De fik se det, da Jerusalem første Gang blev jevnet med Jorden. Det er den samme vantro Sikkerhed, som Apostlene forudsiger, at nemlig Spotterne vil spørge: "Hvor bliver der af Forjættelsen om Hans Tilkommelse, thi fra den Dag, Fædrene ere hensovede, forblive jo alle Ting saaledes som fra Skabningens Begyndelse?" Er det anderledes i vore Dage? Er der ikke den samme vantro Sikkerhed og de samme Trøstegrunde nu som i gamle Dage? Jo ganske vist. Thi

Verden er stolt af al sin Kløgt,
Mener, den alt har ransaget,
Mener, den alt har undersøgt,
Slet ingen Fare opdaget.
Saadan var altid Verdens Skik,
Tryggest den var, da den forgik
Engang i Syndflodens Vande.

Men, vil du sige, "det er dog alligevel klart, at Apostlene og de første Kristne feilede, da de tænkte, at den yderste Dag skulde komme allerede i deres Levetid." Min kjære Ven, vær ikke for hastig i dine Tanker og Slutninger og lad dig heller ikke forlede af andres hastige Slutninger og lette Tale om disse Ting.

Hvorledes ventede Apostlene og de første Kristne den yderste Dag? Ganske efter Herrens Ord: "Vaager; thi I vide ikke, i hvilken Time eders Herre kommer." Det er derfor sandt, at de tænkte sig, at den yderste Dag kunde komme i deres Tid. De taler om sig selv som dem, "til hvilke de sidste Tider ere komne". De siger: "Alle Tings Ende nærmer sig", "Dagen nærmer sig", "Herren er nær" o. s. v. St. Paulus sætter det i de Ord, som idag er os forelæste fra Alteret, som en Mulighed, at han kunde

være blandt de levende og overblivende i Verden, naar Herren kom til Dommen. Og dog lader de det blive uvist. De taler ogsaa om sin Bortgang ved Døden og om sine Disciple som efterlevende. De gjør ikke som Sværmerne, der udregner og forudsiger Dag og Time. Megetmere advarer de derimod og siger: "Lader eder ikke forstyrre i Sindet eller forfærde hverken ved nogen Aand eller ved noget Ord eller ved noget Brev, som var det fra os, som om Kristi Dag var forhaanden; lader ingen bedrage eder i nogen Maade!"

Tid og Time, det være nu for deres Dødsdag eller for den yderste Dag, om det skal vare kort eller længe, det sætter de trøstig i Herrens Haand. De mindedes Hans Formaning: "Vaager, — thi I vide ikke, naar Husets Herre kommer, om Aftenen eller ved Midnat eller ved Hanegal eller om Morgenen, — forat Han ikke, naar Han kommer pludselig, skal finde eder sovende!" Og idet de gjentager Frelserens Ord om, at Herrens Dag skal komme som en Tyv om Natten, formaner de os til at være forberedte og spørger: "Hvorledes bør det eder da at være?" St. Petrus svarer: "I helligt Levnet og Gudfrygtighed ventende og stundende efter Guds Dags Tilkommelse." Og om nogen fremdeles vilde sige: "Men Apostlene mente dog, at Verdens Ende var nær, og der er nu 1800 Aar henrundne, og Verden er, som den var", — da lad en saadan lære af St. Petrus at beregne Tiden efter Guds Riges Maalestok. Netop der, hvor han taler om dem, som spotter over de Kristnes Forventelse og Herrens Gjenkomst, der minder han om, at en Dag er for Herren som tusend Aar, og tusend Aar som en Dag, eller som det heder i Mose Bøn: "De tusend Aar ere som en Nattevagt." Saaledes er det for Gud. Og mon de tusend Aar er lange for dem, som er salig hensovede? Mon Paulus og Petrus

der, hvor de nu er, synes, at det er længe, siden de var i Verden? Mon de maaler Tiden paa samme Maade som de, der gjør den kløgtige Indvending om de 1800 Aar? Mon vi ikke megetmere har Ret til med vore Fædre at synge om dem:

De længes ei mer ved tusend Aar,
End vi ved Dagen, som var igaar?

Nei, bedragne blev ikke de, som var beredte til at møde Herren — det være ved Døden eller ved Dommen. De har faaet sande, som og vi vil faa sande det, at der er ikke langt mellem Død og Dom. Men vel bliver de bedragne, og det af sig selv, som trøster sig med, at Herren bier med at komme. Dø maa de, og som de møder Ham i Døden, saa møder de Ham i Dommen. Er de uberedte til det ene, saa er de det og til det andet, og dette er da Faren, som vi idag advares imod: Faren for at blive overraskede uberedte af Herrens Dag.

Naar vi betragter de forskjellige Livsvilkaar, under hvilke Menneskene lever, saa vil vi finde en tilsyneladende stor Forskjel paa de Fristelser, som hindrer dem i den rette Forventning af Herrens Komme og i Beredelsen dertil. Mangesteds i Verden er det nu en Modesag at spotte al Kristendom, al Bibeltro. Mange følger i dette Stykke tankeløst med Strømmen, og hvorledes det da bliver med saadannes Beredelse, behøver jeg ikke at sige. Mange af dem, som regner sig for de saakaldte "høiere Klasser", er saa uafladelig optagne af Selskabslivets Forfængeligheder, at der kun levnes dem liden Tid og end mindre Lyst til at tænke paa de Ting, som forestaar, naar Livets Dans er ude. Det samme er Tilfælde med de Tusender, hvis Ærgjerrigheds Maal det er at samle sig Rigdom eller at opnaa mægtige Stillinger i Staten og saaledes skaffe sig

Indgang og Plads i hine høiere Klasser. At de, hvis Sind er saaledes optaget, oftest bekymrer sig lidet om at finde Indgang i Guds Rige, hvor der er en ganske anden Rangforordning, det er en Selvfølge. Atter igjen er der Tusender, som i fattige Kaar under daglig Strid for Livsophold, istedenfor at lade sig drage til Gud, de fattiges Trøst og Hjælper, lader sit Sind forhærdes i Misundelse og Had mod dem, som har bedre Kaar, i Ligegyldighed for alt aandeligt Liv og til en stump Sløvhed lige overfor al Tanke paa de Ting, som følger efter dette Liv.

Naar jeg minder eder, kjære Menighed, om disse forskjellige Livsvilkaar og deres Fristelser, saa er det, forat I tillige kan mindes om, hvor naadig Gud har ført eder i Verden, hvor gunstige de Kaar er, i hvilke Han har sat eder, og hvor meget større Ansvar I derfor har lige overfor Hans Ord og Advarsler; thi "den, hvem meget er givet, hos ham skal man søge meget". Ikke i den saakaldte store Verden lever vi, ikke store Rigdomme er faldne i vor Lod, og heller ikke stor Fattigdom. Vi maa jo endog gaa udenfor vor egen Menighed, om vi vil finde en fattig at hjælpe. Faa Steder vil der derfor findes saa gunstige Betingelser for at kunne føre, hvad St. Paulus kalder, "et roligt og stille Liv i al Gudfrygtighed og Ærbarhed, hvilket er godt og behageligt for Gud, vor Frelser".

Men er vi da dermed og fri fra Faren? Er vi beredte til Død og Dom? Søg ikke, min kjære Ven, at undgaa eller omgaa dette Spørgsmaal ved den Indrømmelse, at "vi er vel ikke saa beredte, som vi burde". Thi det er ikke det, der spørges om. Jeg ved meget vel, at ligesom ingen af os er, som han skulde være, i noget Stykke, saaledes heller ikke i dette. Men Spørgsmaalet er, om vi er beredte, eller om vi er uberedte. Enten er vi det ene, eller vi er det andet, og lad os ikke glemme, at til Trods for

hin Guds Naade mod os i vore ydre Kaar er Faren for at være uberedt ogsaa blandt os baade stor og almindelig.

Hvad er det nemlig, som gjør, at de fleste Mennesker skyder disse Tanker paa Død og Dom fra sig? Hvad er det, som gjør, at saa mange Tusender i hine forskjellige Kaar lader sig saaledes binde af Rigdom og Fattigdom, af Magtsyge og Æresyge, af Vellyst, Vellevnet og Forfængelighed? De ydre Kaar alene vilde ikke gjøre det. Der er jo ogsaa baade blandt de mægtige og blandt de rige og blandt de fattige saadanne, som ved Guds Naade bevarer sine Sjæle ubesmittede af Verden og bereder sig til Herrens Gjenkomst. Nei, ikke de ydre Kaar i sig selv, men vore Hjerters Drift og Dragelse bereder os Faren; thi "enhver fristes, idet han drages og lokkes af sin egen Begjærlighed". Derfor siger ogsaa Kristus, idet Han taler om sin Gjenkomst: "Vogter eder, at ikke eders Hjerter nogentid besværes med Fraadseri og Drukkenskab og med Sorg for Næring, og saaledes hin Dag skulde komme uforvarende over eder."

Vil vi nemlig gaa lidt dybere ind i Undersøgelsen af, hvad der gjør, at de allerfleste rundt om i Verden forsømmer al Beredelse til Død og Dom, saa vil vi finde, at det netop er deres Hjerters Dragelse til den nærværende Verden. Den lokker, og den lover, alt efter Hjerternes forskjellige Tilbøieligheder: Ære, Velvære, gode Dage. Glæder, som enten haves eller haabes, fylder Sind og Tanker. Eller ogsaa er det Bekymringen for at tabe eller ikke at naa disse jordiske Formaal, som tynger Hjerterne. Det glemmes, at Verden ikke er, hvad den var skabt til at være. De vil ikke se, at "Skabningen er bleven Forfængeligheden underlagt", og at "hele Skabningen tilsammen sukker og er tilsammen i Smerte indtil nu". Til Trods for, hvad der daglig sees, glemmes det, at Døden

er her, og at Døden er her, fordi Synden er her, og at Synd og Død er Udelukkelse fra Gud, fra Fred og Liv og Salighed. Derfor er der og en almindelig Ulyst til Saligheden blandt Menneskene. Lad os ikke bedrages af, at disse Ord klinger underlig, og at der vel neppe er mange, som ikke vil paastaa, at de gjerne vilde blive salige. Det er dog sandt, at de har Ulyst til Saligheden, nemlig Saligheden i Himlen hos den hellige og retfærdige Gud. Ja, dersom denne Salighed kunde forenes med "Kjødets Lyst og Øinenes Lyst og Livets Hoffærdighed", ja da vilde der være det samme Kapløb efter Saligheden, som der i Verden er efter disse Ting. Men netop fordi Saligheden hos Gud fordrer vort hele Hjerte, fordi vi ligesom de første Disciple maa med vort Hjerte forlade alle Ting for at følge Frelseren, fordi vi for at blive salige maa søge først Guds Rige og Hans Retfærdighed, fordi Saligheden er som hin Perle, for hvis Skyld alt bortgaves, fordi Guds Riges gode Sæd og dette Livs Torne og Tidsler ikke kan trives sammen i ét Hjerte, — derfor er der saa mange, som med hin rige Yngling gaar bedrøvede bort. Han sagde ogsaa, at han gjerne vilde blive salig; men da han af Herren blev sat paa Prøve, da viste det sig, at der var noget, som han end meget hellere vilde, nemlig beholde sine Skatte og Glæder i Verden.

Se, mine Venner, dette er den almindeligste Fare iblandt os. Under den travle, daglige Syslen i vort jordiske Kald fristes vi til at indrette os i Verden som for at blive her og til at lade Dagene gaa uden alvorlig Forberedelse til Døden og Dommen og uden en Alvorstanke paa vort Møde med Ham, som kommer. Med utallige Undskyldninger forstaar Satan og Verden og det underfundige Hjerte at besmykke dette verdslige Sind. Vi ved af Guds Ord, at ogsaa vor jordiske Kaldsgjerning er nød-

vendig, at Gud vil, vi skal varetage den med Flid og Omtanke, ja at vi skal anse den for en hellig Gjerning, betroet os af Gud den korte Stund, en Gjerning, som vi derfor skal være tro i, og som vi skal gjøre i Jesu Navn, som for Gud og ikke som for Menneskene, en Gjerning, i hvilken det da ogsaa skal aabenbare sig, at vi er Kristne og Guds Tjenere, og hvis Frugter vi derfor ogsaa skal modtage med Glæde og Tak og Nøisomhed og med Minde om Regnskabet for deres Brug i Verden. Men dersom vi forstaar vort jordiske Kald saaledes, da vil vi under al vor Gjerning først og fremst have Guds Rige og vor Sjæls Frelse for Øie som det Maal, vi stræber til.

Naar der nu, som det oftest sker, istedenfor denne sande, ædruelige og kristelige Livsbetragtning sættes en usand og hykkelsk, under hvilken den jordiske Binding bliver det ene fornødne, og Verden tjenes og elskes og dyrkes af ganske Hjerte, Sjæl og Sind, medens Guds Vilje sjelden tænkes paa, medens Død og Dom er fremmede og fjerne Tanker, medens der dog paa samme Tid holdes gode Miner med Gud gjennem en Del kirkelige Former og tomme kristelige Talemaader, som der ikke menes noget med, — hvad vil saa Enden blive? Jo længere dette hykkelske Forhold vedbliver, desto udygtigere bliver Hjertet til at høre og fatte Guds Ord. Det bliver bare en tom Lyd, og det, som Guds Ord taler om, bliver for dem, som om det ikke var noget virkeligt. Guds Ord negtes ikke, men det troes heller ikke. Der bliver da heller ingen Trang til Bønnen. Gud er ikke med. Der leves uden Gud og uden Haab. Som der leves i Verden, saa leves der ogsaa ene og alene for Verden. Og dersom nu og da et Glimt af Sandheden, af Døden og af Dommen og af Sjælefaren trænger ind, saa beroliger det sløve Hjerte sig helst ved de velkjendte Talemaader, at vi er alle Syndere og meget skrøbelige, og at vi faar haabe, at Gud er naadig.

Men den Gud, som foragtes, og den Frelser, som fornegtes, er ikke naadig. Han er en fortærende Ild. Vrede samler de sig, de ubodfærdige og haarde Hjerter, paa "Vredens og Guds retfærdige Doms Aabenbarelses Dag". Trængsel og Angest — forfærdelige Domsord — "Trængsel og Angest skal være over hvert Menneskes Sjæl, som gjør det onde". Kristus siger: "Mange skulle sige til mig paa hin Dag: Herre, Herre, have vi ikke profeteret ved dit Navn, og have vi ikke uddrevet Djævle ved dit Navn, og have vi ikke gjort mange kraftige Gjerninger ved dit Navn? Og da vil jeg bekjende for dem: Jeg kjendte eder aldrig; viger bort fra mig, I, som beflitte eder paa Uret!" Men dersom de maa høre denne Dom, som har saadant at berette om sig selv som disse, — hvorledes vil det da gaa dem, som ikke har andet at sige end: "Herre, Herre! gik vi ikke mangengang i Kirke, sang vi ikke Salmer, læste vi ikke stundom Fadervor, levede vi ikke skikkelig, vi som de andre?" Der vil svares: "Kom ihu, at du har taget dit Gode i din Livstid!" Der, hvor dit Gode var, hvor dit Liggendefæ var, der har og dit Hjerte været. O, Menneske, o Menneske, du høster, som du saaede.

I ser Faren. Den er ikke langt borte, ikke i andre Samfund, ikke i andre Livsvilkaar, ikke iblandt andre Mennesker, — den er her, hos os, her i Menigheden, i vore Huse, i vore Hjerter. "Se, jeg haver sagt eder det forud", siger Herren. Saa vil vi da lægge det paa Hjerte, kjære Menighed, tage det med os hjem, naar vi gaar fra Kirke idag, og bede og atter bede Gud, at Han vil minde os derom i vor Samvittighed, Dag efter Dag, at vi kan holdes vaagne.

Dog — Herren nævner endnu en Fare, som heller ikke er ukjendt iblandt os, og som vi ikke maa anse os trygge for. Naar det nemlig ved Guds naadige Førelse sker, at

en, som længe har ligget i den aandelige Søvn, endelig ved Guds Ord vækkes op og ængstes over sin Sjæls Fare og ser sig om efter Hjælp, da bliver han ofte et let Bytte for falske Kristusser og falske Profeter. De raaber til ham: "Se, her er Kristus eller der"; "se, han er i Ørkenen, se, han er i Kammerne." Det gamle Evangelium, som den forskrækkede Synder ved, at han i saa lang Tid har hørt uden Nytte, fristes han da let til at agte ringe og til at tvile om og forlade. Han tager nemlig let feil af Aarsagen til sin lange aandelige Søvn. Ikke sit Hjertes Haardhed og Blindhed og dets Lyst til Verdens lokkende Løgn giver han da Skylden, ialfald ikke den hele Skyld. Han skyder hellere Skylden paa Vækkelsesmidlerne, at de var ikke kraftige nok, og paa Presterne, at de var ikke fromme og aandelige nok. Lov og Evangelium var der nok, men "der skal andet til", mener han; thi saa hører han sagt baade af den ene og den anden, som han antager for aandelige Mennesker. Og hvad "andet" sættes da isteden? Helst noget nyt, som kan se skjønt ud for hans uøvede aandelige Syn, nye Former og Øvelser ved Gudstjenesten eller nye Maader ved Forkyndelsen eller nye Lærdomme, som han synes rører ham, og som han synes ser aandeligere ud end det gamle Evangelium. At en Synder skulde blive frelst af blot og bar Naade og alene ved Troen uden Lovens Gjerninger — nei, dette synes ham en altfor let Vei til Salighed; det mener han derfor kan ikke være det rette.

Hvor ofte er det ikke skeet, at de, som saaledes har ladet sig forvilde bort fra den enfoldige Lydighed mod Guds Ord, og som har søgt sin Frelse først i en Flok, saa i en anden og atter i en tredje, — tilsidst har lidt Skibbrud paa al Tro og er faldne tilbage i den grove, aabenbare Vantro! Tænk da ikke, mine Venner, og særdeles I, mine Kjære

yngre Tilhørere, at I ikke trænger til at høre ogsaa denne Advarsel af Herrens Mund. Hold fast ved Hans Ord, og "dersom de sige til eder: Se, Han er i Ørkenen, da gaar ikke derud; se, Han er i Kammerne, da tror det ikke!"

II.

Hvor er da Frelse for os? Hvor skal vi gaa hen, naar vi ængstede ser hen til de Ting, som kommer? Gud være lovet, at jeg tør haabe, at I alle ved at svare ret. Og dog er det ikke overflødigt, at jeg atter foreholder eder det. Ligesom St. Paulus siger til Menigheden i Filippi: "At skrive det samme til eder er mig ikke til Besvær, men eder til Bestyrkelse", og som han siger til Korinthierne, at han "skriver ikke andet til dem, end hvad de enten læse eller ogsaa kjende", saaledes har vi, Ordets Tjenere, heller ikke noget nyt Budskab at bringe, men vi trænger dog alle til idelig at høre det gamle Budskab paany til Opvækkelse og Bestyrkelse. Kun at vi lærer at lade det blive ret nærværende for os, ligesom det blev det for Galaterne, som boede langt fra Jødeland og aldrig havde seet Frelseren, og hvem det dog ved Pauli Ord blev, "som om Kristus var korsfæstet iblandt dem". Ligesom Ordet er evigt og levende, saa er det altid nyt, naar det høres ret. Ikke for hundrede eller atten hundrede Aar siden sagde Kristus til dig, at du skulde være beredt til Døden og Dommen, — men "idag, dersom I høre Hans Røst". Ikke bare som fra længst forsvundne Dage klinger der til os en Gjenlyd af Ordet om, hvor vi skal finde Frelse, men nu, mens du lever, idag, idet vi atter slutter et Naadens Aar, raaber Verdens Frelser til dig: "Kommer til mig alle, som vil frelses! Kommer til mig og finder Hvile og Fred!"

At komme til Kristus! Det synes saa langt for mange. De tænker tilbage de lange Aarrækker, siden Han var paa

Jorden, eller de sender sine Tanker op til Herlighedens Rige i Himmelen. Er dette ret? Er Han da langt borte? Har Han ikke sagt: "Se, jeg er med eder alle Dage indtil Verdens Ende"? Eller er det det, som hindrer dit Hjerte, at du ser Ham ikke? Du skal se Ham engang; det sker i Hans "Aabenbarelse fra Himmelen med sin Magts Engle, med Ilds Lue, naar Han bringer Hevn over dem, som ikke kjende Gud, og over dem, som ikke ere vor Herres Jesu Kristi Evangelium lydige". Da skal du se Ham, men ikke nu. Som Han sagde til den tvilende Apostel, saa siger Han til os: "Salige ere de, som ikke have seet og dog troet." Skal det ikke være os nok, at vi kan vide, hvorledes Han er sindet mod os, og at vi kan tale med Ham om alle Ting, som ligger os paa Hjerte?

Er der en Foragter og Fornegter eller Hykler iblandt os, som i sit Hjerte vender Ham Ryggen og agter Hans Ord ringe, og som ikke bekymrer sig om sin Sjæls Frelse, da har vi jo allerede hørt, hvad en saadan har ivente. Men er du bekymret ved Tanken paa de Ting, som forestaar, og derfor spørger om, hvorledes Han er sindet imod dig: — burde du være uvis derom, naar Han siger dig det selv? I Ord og Sakrament kommer Han jo til dig, der aabenbarer Han sit Hjertelag og sin Vilje imod dig. Der lærer du Ham at kjende.

Hvorledes kommer Han dig da imøde nu i Naadens Tid? Saaledes, som du trænger det. Som Han sagde til hin blinde, saa siger Han til dig: "Hvad vil du at jeg skal gjøre for dig?" Tal da til Ham og bed Ham! Han siger jo: "Beder, og I skulle faa." Er du fattig paa alt godt? Det er Ham kjært, at du indser det; thi det er Sandhed. Han fordrer intet af dig, men vil give dig alt, hvad du har nødig.

Er du fattig i det timelige og lider Nød? Han siger

om sig selv: "Menneskens Søn har ikke noget, hvortil Han kan helde sit Hoved" — og det ved du dog, at Han var ikke forladt af Gud. Han siger: "Discipelen er ikke over sin Mester." Vær derfor ikke utaalmodig og klag ikke! Han siger: "Dersom I, som ere onde, vide at give eders Børn gode Gaver, hvor meget mere skal eders Fader, som er i Himlene, give dem gode Gaver, som bede Ham derom!" Frygt derfor ikke, fordre intet, tag dig ikke selv tilrette, men bed og bi. Hans Time til at hjælpe kommer nok, det skal du faa sande.

Er du under Korset, er der Sygdom og Sorg hos dig og dine? Er Han ikke den samme, som Han var dengang, da Han hjalp alle, som i lignende Nød kom til Ham? Er Han ikke "forsøgt i alle Ting i Lighed med os"? Sagde Han nogengang til den nødlidende: dit Kors er for ubetydeligt, du trænger ingen Hjælp? Nei, Han ved, hvad det er for os at bære selv et lidet Kors, og har derfor Medlidenhed med vore Skrøbeligheder. Gak omkring og søg og spørg i Verden, og du skal ikke finde en eneste, som kan sige: Jeg gik til Herren og bad og ventede Hjælp, og Han lod mig gaa bort uden Trøst. Kun at du lader Ham raade for Tid og Maade til Hjælpen. Han vil tage Korset bort eller gjøre dig sterk til at bære det med Glæde.

Eller er du fristet af Synden, af Kjødet og af Verden og ængstes over din egen Svaghed til at staa imod? Tal til Ham derom! Han er jo "den barmhjertige og trofaste Ypperstepræst, som, efterdi Han selv har lidt og selv er bleven fristet, kan komme dem til Hjælp, som fristes".

Eller finder du dig forladt og ene i Verden? Tal til Ham derom! Siger Han ikke: "Jeg vil ingenlunde slippe dig og ingenlunde forlade dig", "jeg er med dig"?

Eller er du miskjendt og bagtalt og maa lide uforskyldt Krænkelse af onde Tunger? Tal til Ham derom! Han

[redacted]

vil minde dig om, hvorledes Han, den hellige, din Herre, "taalmodig har lidt en saadan Modsigelse af Syndere mod sig", forat du ikke skal blive træt og forsage i din Sjæl.

Er det dine Synder som ængster dig? maaske især en enkelt Synd? maaske gamle Synder fra tidligere Dage, som nu kommer tilbage og minder dig om, at Gud kjender dem, og at der er intet glemt? Tal til Ham, skrift for Ham, døig intet, tal helt ud, tal, saa du hører det selv! Hvad vil Han svare? Han vil sige dig, at disse dine Synder har Han lidt for, Straffen for dem har Han baaret; den laa paa Ham, at du skulde have Fred. Han siger: "Frygt derfor ikke, men vær frimodig, dine Synder ere dig forladte. Gak bort og synd ikke mere, men følg mig!"

Eller er det Kirkens Nød, som gjør dit Hjerte tungt? Ligegyldigheden og Forargelsen og Spliden og Tvedragten rundt om i Menighederne? Tal til Ham derom! Han vil spørge dig, om du tror, at Han elsker sit Rige mindre end du, eller om du tror, at Hans Arm er forkortet, saa Han ikke kan hjælpe? Nei, lad du kun Ham raade, og gjør du kun trøstig den Gjerning i Guds Rige, som du er sat til, og bed for dig selv og for Kirken, som vore Fædre bad:

Til dig, Herre Krist, raaber jeg med Hast
I disse sidste Tide,
At du af Naade vilde fast
Selv for din Kirke stride;
Den trænges hart af Djævelens Art,
Den monne saa saare fortrykkes.
O Herre, mit Skjold, dit Ord saa bold
Lad ei fra os undrykkes!

Eller ængstes du ved mange Spørgsmaal om Guds Ord og Vilje og over de mange Gaader, du ikke kan løse, over mangt og meget i Guds Ord, som du ikke kan fatte

og rime sammen? Tal til Ham! Han siger: "Jeg priser dig, Fader, Himmelens og Jordens Herre, at du har skjult dette for de vise og forstandige og aabenbaret det for de umyndige. Ja, Fader; thi saaledes var det behageligt for dig." Saa lær da ogsaa du enfoldig at holde dig til Ordet og tage din hovmodige Tanke tilfange under Kristi Lydighed!

Eller endelig — er det Døden og Dommen, som forfærder dig, naar du tænker paa, at ogsaa du skal fremstilles for Ham, og at hver da skal faa efter sine Gjerninger, efter det, han har gjort, enten ondt eller godt? Og du tænker paa dine mangfoldige Synder, og du finder ikke noget hos dig, som er rigtig godt, og du tænker paa de utallige, som da bliver lukkede ude, og du spørger dig selv, om du er bedre end disse, og dit Hjerte siger nei. Hvad skal du gjøre? Hvor skal du fly fra den kommende Vrede? Min kjære Ven, hvem er Han, som kommer paa den yderste Dag som et Lyn, kommer i Majestæt og Herlighed, saa en unævnelig Rædsel farer i de fleste Hjerter, og de raaber til Bjergene: falder over os, og til Høiene: skjuler os? Hvem er Han, Dommeren, som da ogsaa skal dømme dig? Det er den samme Herre, som nu kommer til dig i sit Ord, som sender Bud til dig her idag, som taler kjærlig til dig og siger: "Jeg er din Hyrde, du bange Sjæl, jeg er din Frelser og Ven. Kom til mig, sæt din Lid til mig, bed mig om, hvad du vil. Jeg er ikke kommen til Verden for at dømme Verden, men forat Verden skal blive frelst ved mig. Hvo som tror paa mig, dømmes ikke, men hvo som ikke tror, er allerede dømt, fordi han ikke haver troet paa Guds enbaarne Søns Navn." Han siger til dig, at Han elsker dig og ikke vil, at du skal fortabes. Kjender du nogen større Kjærlighed end den, at en sætter sit Liv til for sine Venner? Det har Han gjort

for dig. Saa vil Han da ikke være en fremmed for dig, naar Han kommer til Dom. Skulde du ræddes for Ham og fly for Ham?

Du siger: Ja, kunde jeg kun ret tro paa Ham og blive ved i Troen indtil Døden! Men mon jeg vil kunne dette? Mener du, Han ikke ved, at du af dig selv er udygtig dertil? Og har Han ikke lovet dig, at Han vil give dig sin Aand? Tror du, at den Helligaand ikke formaar det? Ja, siger du, men hvorledes kan jeg vide, at den Helligaand er hos mig og gjør sin Gjerning i mig? Det siger Frelseren dig i disse Ord: "Om nogen elsker mig, skal han holde mit Ord." Ordet, det er den Helligaands Vidnesbyrd, og det er den Helligaands Redskab. Derigjennem minder han os om, hvad Frelseren har sagt, og forklarer Ham saaledes for os. Ordet vækker os og viser os Faren. Ordet føder os paany; thi det er Aand og Liv, og det bringer Guds Kjærlighed til vore Hjerter. I Ordet kommer Frelseren til os. Ved Ordet bevarer Han os. Hvor Ordet er, og i Ordet er nemlig Hans Magt, Hans Kjærlighed, Hans Frelse; thi det, som Han siger, det vil Han. Han siger, at Han vil frelse dig. Han siger ogsaa, at kun naar du tror dette, bliver du frelst. Skulde Han da ikke ville hjælpe dig til Troen? Han siger, at ingen skal rive Hans Faar af Hans Haand. Skulde vi ikke tro det, naar Han siger det? Han siger: "Der, hvor jeg er, der skulle ogsaa I være." Skulde vi ikke tro det, naar Han siger det? Jo, priset og takket være vor høilovede Frelser for Ordet, Han taler til os. Det er urokkeligt, og den, som tror det, han er hjulpen. Derfor siger Han ogsaa til sine troende Disciple der, hvor Han taler om Tegnene for Dommedag: "Naar disse Ting begynde at ske, da ser op og opløfter eders Hoveder, efterdi eders Forløsning stunder til." Ja, opløft eders Hoveder! Se kun til at komme Ham ihu, at

holde eder til ham, Dag efter Dag at tale med Ham og merke nøie paa Hans Ord. Sikre og ligegyldige vil vi da ikke blive, men modløse og forsagte vil vi heller ikke blive ved Tanken paa de sidste Ting. Takke vil vi. Med Apostlene vil vi ydmygt og med hellig Glæde prise Gud: "Lovet være Gud og vor Herres Jesu Kristi Fader, som efter sin store Barmhjertighed har gjenfødt os til et levende Haab ved Jesu Kristi Opstandelse fra de døde, til en uforkrænkelig og ubesmittelig og uforvisnelig Arv, som er bevaret i Himlene til os, som ved Guds Magt bevares formedelst Troen til den Frelse, som er færdig til at aabenbares i den sidste Tid." Og med vore Fædre vil vi synge:

Naar jeg betænker den Tid og Stund,
At jeg af Verden skal fare,
Mit Hjerte sig fryder saa mangelund,
Som Fuglen ved Dagen klare.
Det er den Dag, da al min Klag',
Min Sorrig og Jammer faar Ende.
Til Glæden fød i Abrahams Skjød
Kommer jeg fra dette Elende.

Da skal jeg se dit Ansigt klar,
O Kriste, min Saligheds Trone,
Naar du kommer med din Engleskar'
Og med din store Basune.
Da skulle Guds Børn saa glade fremgaa
Til evig Ro og Lise,
Fuldkommelig Ære og Salighed faa
Og dig evindelig prise.

Herre Jesu, du vil ogsaa have os med der! Halleluja! Amen.

Taksigelsesdag.*

Tekst: Ps. 145, 8–12.

Herren er naadig og barmhjertig, langmodig og stor i Miskundhed. Herren er god imod Alle, og hans Barmhjertighed er over alle hans Gjerninger. Alle dine Gjerninger skulle prise dig, Herre, og dine Fromme skulle love dig. Om dit Riges Herlighed skulle de tale og fortælle om din Vælde, for at kundgjøre for Menneskenes Børn dine vældige Gjerninger og dit Riges herlige Glans.

Hvorfor er vi her i Verden — hvad er Hensigten med vor Tilværelse? Den Hellige Skrift vidner paa mangfoldige Steder, at det er til Guds Ære, vi er skabte. Allerede vor Fornuft stadfæster dette. Saafandt der nemlig er en Gud, hvilket kun Daaren negter, saa maa Han være almægtig, alvis og den, fra hvem al god og al fuldkommen Gave kommer. Derfor, saafandt Riget er Hans, og Magten, saa sandt maa ogsaa Æren være Hans. Derfor maa altsaa Gud æres, fordi derved alene sker Sandheden Fyldest. Dette vidner ogsaa Malachias i disse Ord: "En Søn skal ære Faderen, og en Tjener sin Herre. Dersom jeg da er Fader, hvor er min Ære, og er jeg Herre, hvor er min Frygt? siger den Herre Zebaoth" (Mal. 1, 6).

Med Glæde vil derfor de Kristne følge den Opfordring, som vort Lands Øvrighed udsteder til os, om paa denne Dag at samles til Takſigelse for Guds Gaver og Velsignelser gjennem Aarets Løb. Vi vil da i denne Stund stræbe at dygtiggjøre os og opflamme os til denne Taksigelse ved at betænke:

Hvori en ret Taksigelse bestaar.

Vi vil da se, at dertil kræves:

1. Erkjendelse af, at Gaverne er fra Gud.
2. Bekjendelse af Giveren.
3. Den rette Brug af Gaverne.

Vi skulde sent blive færdige, om vi vilde forsøge at opregne Guds Velgjerninger mod os. De omgive os paa alle Sider og til alle Tider. Mange af de vigtigste blive mindst agtede, fordi de er saa almindelige. Først naar vi maa savne dem, paaskjønnes de ret. Naar Luften forpestes, naar Vandmangel truer, naar Øiet ikke ser længer, eller andet lignende indtræffer, da ser vi ret, hvor store Goder vi har nydt i alt dette. Naar vi da betænker, hvad vi ogsaa i dette Aar rigelig har havt til Føde og Klæder, af Arbeidskraft og Hvile, da vil det erkjendes, hvad vi har at takke for. Der er vel Forskjel paa, hvad den enkelte særlig kan have at takke for. Men hvad det end er, saa lader os komme det ihu. Hvor mangen Trang er ikke afhjulpen, og hvor mangen Frygt er ikke fjernet! Ulykker, som kunde have rammet os baade til Legeme og Sjæl, er afvendt. Mangen Glæde har du maaske erfaret, og kanhænde ogsaa seet mangt et Haab opfyldt. Er nu dette saa, da lad det blive erkjendt, og glem ikke, hvem det skyldes.

I vort Land har vi igjen havt et frugtbart Aar, rigt paa al timelig Velsignelse, og vi har kunnet gjøre vor Gjerning i Fred og Ro under Lovens Beskyttelse. Erkjendes nu alle disse Ting som Guds Gaver? Vi hører kun altfor meget til Folkets Selvophøielse og Afguderi. De trænger atter og atter at høre Pauli Tale til Mændene i Lystra, at "I skulle vende om fra disse forfængelige Guder til den levende Gud, som har gjort Himmelen og Jorden og Havet, og alle Ting som ere i dem" (Ap. Gj. 14, 15). Dog, derved er vi ikke bedre, at vi ser, hvad der mangler hos Andre. Hvor langt er vi selv komne i Taksigelse, vi som dog fra Barnsben af har bekjendt som vor

Tro det, vi siger i den første Trosartikel om Guds Opholdelse? Vi skulde dog som Kristne altid have for Øie, hvad vi af Guds Ord har lært om Hans faderlige Sind mod os. Der staar skrevet: "Ikke en Spurv falder til Jorden, uden Eders Fader vil", og: "Alle Eders Hovedhaar ere talte" (Matt. 10). Hvilken Frihed for Sorger, hvilken Styrke i vor Livsanskuelse, hvilken Frygtløshed vilde der ikke være, om vi ret erkjendte det! Men hvis du vil vide, om det erkjendes, da se efter, hvorledes Takken er. Stundom ser vi vistnok saa tydelig Guds Finger, at vi ikke kan andet end erkjende det og prøve at takke. Naar for Eksempel en eller anden særlig truende Fare blev afvendt, en farlig Sygdom overvunden eller lignende, da erkjendes vel Guds Godhed. Men ellers, hvor let bliver den ikke glemt! Vi skulde dog uafbrudt leve i Guds Taksigelse, vi som har saa store Gaver fra Gud, at alt dette, jeg har mindet Eder om, saa stort det end er, dog er det mindste. Thi om vi end havde timelige Gaver, som den rigeste, hvad hjalp det os? Men vi har jo i Evangeliet faaet Bud om Guds Kjærlighed, om at al vor Synd er os tilgivet, alle Aarets, alle Livets Synder, og om, at vi har en daglig Syndsforladelse. Skriften vidner for os, ikke alene at vi tør tro dette, men at Gud *vil*, vi skal tro det, fordi Kristus har frelst os. Naar vi da tror dette, vil vi da ikke takke derfor? Og naar vi i denne Tro kjender Gud som vor rette Fader, vil vi da ikke lære at takke bedre for al timelig Velsignelse? Da vil vi faa et nyt Syn for Guds Førelse med os, og ikke knurre, om Han fører os anderledes, end vi ønske. Da er det os nok, at det er Ham, som fører os, der siger: "Hvad jeg gjør, forstaar du ikke nu, men du skal forstaa det herefter." Alle Guds Velgjerninger vil da drage os til Ham, og Takofferets Ild vil ikke slukkes.

2. Da vil ogsaa Bekjendelsen være os kjær. Vi vil

bekjende Gud som den, fra hvem alt godt kommer til os. Ikke paa den Maade, som stundom sker, saa vi bærer Bekjendelsen tilskue for at søge vor egen Ære deri. Men tie vil vi heller ikke. Vi vil gjerne søge did, hvor de Kristne møde tilsammen til Taksigelse og Bøn. Skulde ikke Kirkerne være fyldte, naar det betænkes, hvor stor en Grund vi har til at bekjende og til at prise Guds Godhed mod os? Stundom, naar Guds Haand har ligget tungt paa vort Folk, har vi seet, hvorledes dette drev dem til at samles i Hans Hus. Der er dem, som vil mindes, hvorledes dette er skeet her i Staden. Men skulde vi da mindre holde os til Ham og bekjende Hans Magt, naar Gud giver os gode Dage som nu? Men ogsaa udenfor Kirken gives der jo mangen Anledning og Opfordring til Bekjendelse. Saadanne vil de Troende vide at benytte, og gjerne opmuntre hverandre til at takke og ære Gud og vor Frelser.

3. Allermindst vil det da glemmes, at vi daglig har Anledning til i Gjerning at takke Gud ved at bruge Hans Gaver efter Hans Villie og saaledes til Hans Ære. Vi ser Utaknemmeligheden omkring os paa alle Kanter i Misbrugen af Guds Gaver. Vi ser den i Misbrug af Legemets Kræfter og Sjælens Evner, i Misbrug af Penge og Gods, og i Ringeagt og Foragt for Naadens Midler. Det skulde jo sige sig selv, at den Kristne vil vogte sig for ethvert saadant Misbrug. Men det er ham ikke nok, og skal ikke være ham nok at gjøre dette alene. Han vil ogsaa søge at bruge, hvad der er ham anbetroet, paa den rette Maade. Han vil i Brugen af Guds Gaver beflitte sig paa at gjøre Guds Villie, og saaledes ogsaa i Gjerninger vise sin Taknemmelighed. Der er i denne Stund, blandt det myldrende Folk, Tusinder som stræbe at takke Gud. Lader os være blandt disse! Saligt er det Folk, hvis Gud Herren er!

Seksogtyvende Søndag efter Trinitatis.*

Tekst: Matth. 11, 25–30.

Paa den samme Tid udbrød Jesus og sagde: Jeg priser dig, Fader, Himmelens og Jordens Herre, at du har skjult dette for Vise og Forstandige og aabenbaret det for Umyndige. Ja, Fader, thi saaledes var det behageligt for dig. Alle Ting ere mig overgivne af min Fader, og Ingen kjender Sønnen, uden Faderen, og Ingen kjender Faderen, uden Sønnen og den, hvem Sønnen vil aabenbare det. Kommer hid til mig, Alle, som arbeide og ere besværede, og jeg vil give eder Hvile! Tager mit Aag paa eder og lærer af mig, thi jeg er sagtmodig og ydmyg af Hjertet; saa skulle I finde Hvile for eders Sjæle! Thi mit Aag er gavnligt, og min Byrde et let.

Hvad er det som menes med det, som er skjult for de Vise? Det er Guds Visdom og Hans Kjærlighed til os i Kristus. Om jeg kunde tænke mig ind i Eders aandelige Tilstand, og se dens store Forskjellighed, saa vilde jeg ikke finde En, uden at disse Jesu Ord indeholder netop det, som enhver af Eder tiltrænger. Jeg føler, hvor vanskeligt det er for mig at gjøre dette klart, og tillige hvor vanskeligt det er for mange af Eder at fatte det ret. Hvoraf kommer det? Det har sin Grund deri, at vi mer eller mindre er blandt dem som er Vise og Forstandige, nemlig at vi saa gjerne vil følge vore egne Tanker, istedenfor at vi skulde være Umyndige. Vi vil stræbe efter dette og se:

1. **Hvad det er, som bydes os af Kristus.**
2. **Hvorledes det faaes.**

Det Frelseren byder, er ikke hvad enhver synes han helst vil have, men det er dog hvad enhver mest trænger til. Det er det ene Fornødne — Hvile for vore Sjæle. Der er dem, som synes de har det godt ogsaa uden Gud, uden nogen Frelser. En saadan siger maaske til sig selv: "Jeg er rig og har Overflod og fattes Intet." Men den er dog forblindet, som tænker saaledes. Ogsaa disse vil engang se, at de er elendige, jammerlige og fattige og blinde og nøgne. Thi hvad er det, hin Lykke er bygget paa? Den er bygget paa det Forgjængelige, og naar dette engang er taget fra dem, saa har de Intet igjen, intet Haab. Blandt de fleste er der dog ikke nogen saadan Tilfredshed. Almindeligere er det, at der er Ufred af forskjellig Slags. Den kan have mange forskjellige Aarsager. Dels kan der være Modgang, som møder en i Verden. Saaret Forfængelighed, skuffet Haab, utilfredsstillet Egenkjærlighed og andet saadant er ofte Grunden til, at en gaar nedtrykt, misfornøiet, klynkende eller vred om i Verden. Dels kan det være Syndeskyld, som volder Ufred. Anger over Fald man er skyldig i, Tvivl, Fristelse, indre Strid og Svaghed i at leve efter sine Forsætter plager og ængster saa mangt et Hjerte og hindrer Freden. Eller det kan være Fattigdom og tunge Huskors, som hindrer og forstyrrer Hjertets Ro. Hvor Faa er der ikke, som er ret glade og stille i Aanden, og hvor uendelig mange Anledninger har vi ikke til at se det modsatte!

Sammenfatte vi nu Aarsagerne til Ufred, da finder vi, at de er af dobbelt Art: Dels Misfornøielse med udvortes Omstændigheder i Livet, dels Misfornøielse med sig selv, det er Samvittigheds Uro, og det af begge disse fremkaldte Misforhold til Gud. Dette Misforhold viser sig deri, at der enten er Misnøie og Knur mod Guds Styrelse, eller Mistillid og Frygt for Guds Sindelag mod os, eller

det viser sig derved, at man ligefrem fornegter Gud. Hvad er det da, vi trænger? Hvile for vore Sjæle trænger vi, og Fred. Hvor findes den? Sker det derved, at vore verdslige Ønsker opfyldes? Om den Fattige blev rig, den Miskjendte æret, og den Syge blev frisk, vilde det hjælpe? Det vilde i bedste Fald kun være en Overgang. Eller vil Hvilen naaes gjennem Døden? Skal vi tænke: "Bag Tronens Glans bor Smerte, i Graven kun er Ro"? For Mange synes det, som om man kun behøvede at dø for at finde Hvile. Men er dette endog kun en fornuftig Tanke? Dersom et Menneske dør, som lige til sin Død var verdslig, gjerrig, ukjærlig, drikfældig, og levede uden Gud, er det da rimeligt at hans Sjæl, naar den forlader Legemet, fyldes af himmelsk Fred? Guds Ord siger os det modsatte. Den samme som dør, er det som vaagner op. Eller kan Hvile tilkjæmpes ved egne Anstrengelser? Derved at man forbedrer sig, gjør sig til Herre over sine Lidenskaber, eller vil være sig selv nok? Mange har forsøgt den Vei, men de naaede dog ikke Maalet. Den indre Sønderrevethed og Uro aabenbarer sig endog hos dem, som var kommen længst, —hos Nogle i Tvivl, hos Andre i Had til Gud og Mennesker. Nei, Fred har kun den, som ved, at den almægtige Gud er hans kjære, omhyggelige Fader,—som ved, at hans Synder er skjult og aftoet ved Jesu Blod, og som derfor staar i en god Samvittigheds Pagt med Gud. De ydre Omstændigheder kan vedblive at være fulde af Trængsel. Der kan være Fattigdom og Sygdom, eller Tab og Skuffelse, men dersom Hjertet tror paa Gud, er der Tillid og Fortrøstning til Gud, da er der Hvile. Thi Guds Rige er indeni os, Retfærdighed, Fred og Glæde i den Hellig Aand. Da kan vi sige: "I alle disse Ting mere end seire vi." Hvorledes er det med et Barn, som øiner Fare og Fiender, som, om de og kun er indbildte, er nok

til at forfærde det lille Barnehjerte? Hvor iler Barnet hen? Til Moders Skjød,— der er Hvile og Fred. Fare kan der maaske endnu synes at være, men Sorgen er borte. I Moderens Skjød er det trygt. Nu er det hende, som maa bære Sorgen. Altsaa ikke det, at Stormen er borte, men det, at Gud er med, det giver Hvilen. Ofte naar Stormen er sterkest, sees det bedst.

Jeg reiste engang i min Ungdom langs en af de norske Fjorde. Det var langs Fanestranden til det yndige Molde. Det var en klar Dag, men der var en Storm fra Nord. Træerne bøiede sig som Pilekviste. Smaafuglene reves hen af de vældige Vindstød. Bølgerne gik hvide, og Stormens Magt viste sig i Alt. Men midt ude over Fjorden hvilede en Ørn i Luften, vendt mod Stormen, uden et Vingeslag, stille og rolig paa de udstrakte, mægtige Vinger — aldrig har jeg seet et herligere Billede paa en ophøiet, seirende Hvile. Kun i den Hellige Skrift findes de end mere slaaende.

2. Hvorledes kan vi da faa den Hvile, vi trænger? Jesus giver os den, idet Han forklarer Gud for os og lærer os, at Gud elsker os, og at Jesus er kommen for at frelse os fra Alt som virkelig er ondt. Trænges der mere end dette? Og hvem vil Han give dette til? Han kalder Alle til sig. Tænk dig den uendelige Forskjel paa Menneskene, endog kun i denne Forsamling! Og dog, Han er for enhver af os det, som vi tiltrænger. Men hvad skal vi da gjøre? Komme til Ham, siger Han. Det er, vi skal ikke længer vende Ham Ryggen. "Vender Eder til mig og bliver frelste, alle Jordens Ender! Thi jeg er Gud og ingen ydermere" (Es. 45, 22). Saa lyder Indbydelsen. Men ak! Hvor mange er der ikke, som negte at gjøre dette, og ikke vil have Hans Hvile! Vi skal komme. Lang Vandring behøves ikke, thi Han er jo midt iblandt os.

At komme er at vende sig til Ham og tro paa Ham. Vi maa tro Hans Ord, lade det gjælde for os, og derfor sætte vor Tillid til Hans Person, til Ham selv. Gjør vi det, saa vil vi lade Ham raade. Vi vil forlade os paa Ham, overgive os til Ham, sætte al vor Sag i Hans Haand og lære af Ham. Ja, siger du, men jeg er saa syndig og uværdig. Du Daare, mener du, Han ikke kjender dig? Netop fordi du er syndig og uværdig, er Han jo kommen. Vistnok vil Han ikke, at du skal blive som du er; du skal lære af Ham. Begynd med Begyndelsen, at sætte din Lid til Ham, og Han vil lade det lykkes. Han er en langmodig Lærer og bliver ikke træt. Han viser os idag atter, hvad vi især trænger, forat vi i Ham kan vokse, og forat vor Hvile kan blive bevaret. Dette er Ydmyghed. Er vi ydmyge, da saares vi ikke, om Verden gaar os imod. Ydmyghed læres af Ydmygelse, naar vi faar se os i vor sande Skikkelse og dog ved, at Gud er med os. Dette er det gavnlige Aag, og da vil Byrden være let, naar Han er der.

Indhold.

[redacted]